

## דברי הכנסת

### הישיבה הארבעים-וחמש של הכנסת השלוש-עשרה

יום חמישי, ז' בטבת התשנ"ג (31 בדצמבר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 10:02

## **תוכן העניינים**

- הצעת חוק מס הכנסה (הוראת שעה), התשנ"ג-1992  
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
- הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג-1992  
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
- הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב)  
התשנ"ג-1992  
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
- הודעת יושב-ראש הכנסת ש' וייס  
הצעות לסדר
- הודעת הממשלה על צירוף שר לממשלה, על חלוקת תפקידים בין השרים  
ועל ביטול המשרד לענייני ירושלים
- הצהרת אמונים של חבר הממשלה י' שריד
- הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1993, התשנ"ג-1992;  
הצעת התקציב לשנת הכספים 1993  
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
- הודעת יושב-ראש הכנסת ש' וייס
- הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1993, התשנ"ג-1992; הצעת התקציב לשנת הכספים 1993  
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
- החלטה בדבר אישור הוראות בצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכר"ם ומוסדות כספיים),  
התשנ"ג-1993

## **הצעת חוק מס הכנסה (הוראת שעה), התשנ"ג-1992**

### **(קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, בוקר טוב. אני פותח את ישיבת הכנסת, יום חמישי, ז' בטבת התשנ"ג, 31 בדצמבר 1992.

הסעיף הראשון בסדר-היום: הצעת חוק מס הכנסה (הוראת שעה), התשנ"ג-1992, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הכספים. בבקשה.

#### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נדמה לי שחלק מהחברים ראיתי לא מזמן כאן בכנסת, ושוב אנחנו פותחים יום חדש. אני מקווה שנעשה מאמץ לקצר את הלילה הזה ככל האפשר, כדי שנגיע הביתה להכין את השבת.

אני מתכבד להביא לאישור הכנסת חוק מס הכנסה (הוראת שעה), התשנ"ג-1992, הקובע ש"על אף האמור בסעיף 120 בפקודת מס הכנסה, בשנת המס 1993 לא יתואמו סכומי נקודת זיכוי בחודש ינואר ובחודש הראשון שבו תשולם תוספת יוקר לשכירים במשק".

ההצעה בדבר אי-תיאום סכומי נקודות הקצבה שהיתה בהצעת החוק נמחקה, וזאת כדי שלא לפגוע בבעלי ההכנסות הנמוכות.

ממשלת ישראל החליטה להחזיר, לכל המאוחר עד יום י' בניסן התשנ"ג, 1 באפריל 1993, את הקצבאות עבור הילד הראשון והשני, כפי שנהגו משנת 1975 עד שנת 1987. אי-מתן הקצבאות כאמור פגע בעיקר בכ-360,000 – שההכנסה של רובם נעה בין 3,000 ל-7,000 ש"ח ברוטו לחודש.

המיומן העיקרי של קצבאות הילדים, שיעלה כ-70 מיליון ש"ח בשנה, ייעשה בדרך של אי-עדכון נקודות הזיכוי במהלך שנת 1993, בחודש ינואר ובחודש הראשון שבו תשולם תוספת יוקר לשכירים במשק. האי-עדכון של נקודת הזיכוי, שערכה היום 97 ש"ח, יהיה עד לסכום של 5 ש"ח.

החזר זה של הקצבאות מבטל עיוות חמור במערכת הכלכלית בישראל, שלפיו לא ניתן כל פיצוי למשפחות שבהן עד שלושה ילדים עבור שני הילדים הראשונים אם הכנסת האב היא מעל 95% מן השכר הממוצע במשק. החזר הקצבאות יסייע בעיקר למשפחות בעלות הכנסות נמוכות ובינוניות,

30,000 משפחות בעלות הכנסות נמוכות מאוד, אשר לא ניצלו את זכותן לקבל קצבאות, וכ- 250,000 משפחות בעלות הכנסות של 3,000-7,000 ש"ח ברוטו לחודש, אשר ייהנו מתוספת נקייה של 50 עד 180 ש"ח לחודש.

החזר הקצבאות יופעל לא יאוחר מ-1 באפריל 1993, ומימונו ייעשה בחלק על-ידי העלאת המיסוי על משפחות ללא ילדים והקבוצות המבוססות, חלקו האחר על-ידי אי-התאמת ערך נקודות הזיכוי ב-5 שקלים, וחלק נוסף של המימון, כ-180 מיליון ש"ח, יינתן על-ידי הממשלה.

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני מבקש מהחברים לאשר את החוק.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים. לחוק הזה יש הסתייגויות מעטות. אני מזמין את חבר הכנסת דן תיכון לנמק הסתייגות לשם החוק. לרשותך חמש דקות, אלא אם כן תרצה לנמק שתי הסתייגויות ביחד – 10 דקות.

### **דן תיכון (הליכוד):**

לא, אנמק את ההסתייגויות אחת אחת. אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אורון בוודאי ירצה להשיב לי.

### **היו"ר ש' וייס:**

זאת לא חובה.

### **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק מס הכנסה (הוראת שעה) – ביקשתי להכניס שינוי בשם החוק: אחרי "הוראת שעה" יבוא "תוספת מס הכנסה".

בעצם הייתי קורא לחוק הזה: חוק המחשבים שקיימים בשירות המדינה ובמס הכנסה אבל שאין יודעים להפעילם. לכן נזקקת הממשלה, כשסוף כל סוף יש לה רעיון חיובי, שמטרתו לשפר ולהחזיר עטרה ליושנה בכל מה שקשור בקצבאות הילדים למשפחות עשירות יחסית, כשמדובר בהחזרת הקצבה לילד ראשון ולילד שני, כולנו נקבל בברכה את החוק הזה.

אבל, כאמור, אנחנו מתקשים להבין לשם מה נזקקת הממשלה לחקיקה חפזה. החוק הזה בא אלינו ביום שני מתוך הנחה שצריך לאשר אותו באותו יום בקריאה ראשונה, שנייה ושלישית, וכבר בעת

ההגשה שלו חרגה מממשלה ממסגרת ההצעה שלה וטרחה לשנותו, כשהיא אומרת לנו שקצבת הילדים לא תקוזז, לא תופחת, ומנגד, הזיכוי המיוחד כן יקוזז.

מעשה שהיה כך היה: אכן, בשעתו, בשל אילוצי מס, או נכון יותר אילוצים תקציביים, ממשלת האחדות הלאומית הגישה לכנסת, כמדומני שזה היה ב-1985, הצעת חוק הסדרים במסגרת התוכנית הכלכלית החדשה לייצוב המשק.

### **חיים אורון (מרצ):**

1986, לקראת 1987.

### **דן תיכון (הליכוד):**

נדמה לי שבכל זאת זה היה ב-1985 לקראת 1986.

היא חשבה שצריך לחסוך כסף, ומשפחות שמעמדן מבוסס, מן הדין שהן לא תקבלנה קצבאות בגין הילד הראשון והשני. היתה אז טענה, שמשפחות מבוססות לא יקרה להן דבר אם יוחזרו הקצבאות האלה לקופת האוצר, שנמצאה מידלדלת באותה שנה. בכל מיני חוגי בית שקיימנו נשאלנו – בעיקר על-ידי אנשים מבוססים שיש להם ילד בגיל 16-17 – מדוע הממשלה שולחת לנו שיקי מדי חודש בחודשו, כי בעצם האם או עקרת הבית, שלא נזקקת לתמיכה ממשלתית, לוקחת את הכסף הזה ומשתמשת בו לבזבזים, ולעתים – לקניית תכשיט מדי שלושה-שישה חודשים.

בקריאה הראשונה הצגתי את השאלה, מדוע אמו של הנכד שלי, שהיא בתי, צריכה לקבל את הקצבה הזאת, שכן הקצבה הזאת לא מעלה ולא מורידה לגבי רמת החיים שלה, אבל מנגד היא נלקחת מקופת המדינה שלא לצורך.

### **היו"ר ש' וייס:**

זה ל"תכשיט" הראשון.

### **דן תיכון (הליכוד):**

ל"תכשיט" הראשון, ל"תכשיט" השני.

גברתי שרת העבודה והרווחה – אני מקווה שהיום הוא יומך – החוק הזה נוגע לעיסוקך העתידי ולעיסוקך בעבר. כמדומני שב-1986 היית יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה, ואת זוכרת שהקצבאות הללו נלקחו באמצעות חוק ההסדרים, שלא עבר דרך הוועדה שלך.

## **השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

חבר הכנסת נסים יודע כמה אהבתי את זה.

## **דן תיכון (הליכוד):**

מה שאני יכול לומר הוא, שבשלב הראשון, בשלושת החודשים הראשונים, ישלמו יותר מס הכנסה, ואומרים לנו שמ-1 באפריל יקבלו שוב את קצבאות הילדים. בהתחלה רצה שר האוצר שתחילת החוק הזה תהיה ב-1 בינואר 1994. לאחר מכן הוא החליט לקדמו בשנה ולהתחיל את תשלומי הקצבאות מ-1 בינואר 1993, זאת אומרת ממחר. לפתע הוא נסוג והוא מודיע לנו הפעם שהחוק ייכנס לתוקפו ב-1 באפריל 1993. הבטחות יש לנו בשפע. אז קודם כול, בשלושת החודשים הראשונים ישלמו כולם יותר, כדי שאם יתרכזו שר האוצר והכנסת, ישולם הכסף לאותן משפחות החל מ-1 באפריל 1993; אני מקווה, אני לא בטוח.

## **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון.

הסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון – הסתייגות לשם החוק. חברי הכנסת, נא להקפיד על לוח הזמנים. חמש דקות לכל מסתייג.

## **חיים אורון (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק הזה שאנחנו מחוקקים היום הוא צעד ראשון בהחזרת גזלה. אני מבין את הבעיה של חבר הכנסת תיכון באשר לנכדו, אבל במשך שבע שנים נגזלו קצבאות ילדים בשיעור שעולה, חבר הכנסת תיכון, על 4 מיליארדים ו-720 מיליון שקלים, ומה שחמור יותר – מעל 500 מיליון שקלים לזכאים שלא מימשו את זכאותם, משום שלא מצאו אותם, מהמשפחות החלשות ביותר, הנזקקות ביותר.

## **דן תיכון (הליכוד):**

נעשה מאמץ רציני למצוא אותם? לא ייתכן שלא מוצאים אותם.

## **חיים אורון (מרצ):**

חבר הכנסת תיכון, נדמה לי שבנושא הזה צריך להשקיע מעט מאוד מאמצים להגן על הממשלות הקודמות, בכללן ממשלת האחדות, וראוי לברך את הממשלה הזאת במלוא החופן ברכות על מהלך נכון, צודק, וכן אותם פקידי בביטוח הלאומי ובאוצר שגיבשו את הרעיון הזה, הרעיון האלגנטי כיצד להחזיר זכויות לקצבת ילד ראשון ושני לכל האוכלוסייה ולקזז אותה באמצעות שינויים בנקודות הזיכוי ובמס הכנסה, כך שבסופו של דבר גם הצעת החוק הזאת, כאשר תגובש סופית, תעלה לקופת המדינה כ-200 מיליון שקלים. אני חושב שנכון לשלם את הסכום הזה למטרה הזאת, גם אם ההצעה שהוגשה לפני ועדת הכספים איננה מוגשת היום לכנסת, כי מה שאנחנו היום נדרשים לתקן הוא קטע מתוך המכלול.

אני מקווה שההצעה הזאת, כשתוגש לכנסת – לא ב-1 באפריל אלא כמו שהתחייבו אנשי האוצר והביטוח הלאומי עד 1 באפריל, אולי כבר במהלך חודש ינואר – תהיה אף טובה מזו שהוגשה לנו, משום שבהצעה הקיימת, בגלל שאלות של איזון בין החזרת הקצבה ובין העלאת המס יש נקודות מספר, אומנם מבחינה כמותית בשוליים, שצריך למצוא להן פתרון שהוא בעיקרו טכני. בעיקר מדובר על משפחות עם שלושה ילדים, שבגלל האיזון בין הקצבה ומס הכנסה נוצר גירעון של 14 שקלים למשפחה, והובטח לנו, ששום משפחה מהמשפחות שקיבלו, ובוודאי לא בדרגות הנמוכות, לא ייגרע חלקה לעומת השנים הקודמות. יש הצדקה מלאה, לדעתי, וגם על-פי השקפתי, שבעלי ההכנסות הגבוהות הכנסתן תקוזז באמצעות מנגנון המס.

מכאן שאנחנו מקבלים הצעת חוק נכונה, שביסודה וברובה כבר סודרה, הושלמה, ותיקונים מספר עדיין דרושים בה. כאשר נזדקק לחקיקה ממש בהחזרת קצבת הילד הראשון והשני לכול, אני משוכנע שגם הפגמים הללו יתוקנו – כך נאמר לנו על-ידי השרים הנוגעים בדבר – ואנחנו נוציא תחת ידנו, לא ב-1 באפריל אלא אני מקווה במהלך חודש ינואר, ולכל המאוחר בהתחלת פברואר, החזרת קצבת ילד ראשון ושני לכול. אני רואה בנושא הזה אחד ההישגים היותר גדולים של כל מהלך הדיונים על תקציב המדינה לקראת שנת 1993.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני מודה לחבר הכנסת אורן.

### **משה נסים (הליכוד):**

אז מה ההסתייגות שלך?

### **היו"ר ש' וייס:**

הנאום הוא פעולות מקדימות להחזרת קצבת ילד ראשון ושני, ועל זה ההסתייגות.

לסעיף הראשון – חבר הכנסת דן תיכון.

### דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מאזכר את ההסתייגות הראשונה שלי לשם החוק – "תוספת מס הכנסה".

זה חוק של שיגיונות מס ההכנסה. כאמור, זוהי הצעת חוק חפוזה ולא נכונה. מישהו מתגעגע לשנת 1975. בכלל, ממשלת העבודה מחזירה אותנו אחורנית, ובמקרה הזה מחזירים אותנו לדוח בן-שחר משנת 1975.

אבל מי שמעיין בטבלה שהוצגה – – – חבר הכנסת אורון, אני יכול לדבר?

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת דן תיכון רוצה לשכנע אותך לתמוך בהסתייגות.

### דן תיכון (הליכוד):

גברתי השרה, מי שמעיין בטבלה שהוגשה לאישור מס הכנסה ימצא בה ליקויים רבים. גם האוצר עצמו, כשהוא מעיין בטבלה, הוא אומר: יש לשפר; המחשבים לא עבדו טוב. כך יוצא שדווקא אנשים המשתכרים מעל 11,000 שקלים, הם יקבלו תוספת הכנסה.

### חיים אורון (מרצ):

16,000 מתוך 360,000.

### דן תיכון (הליכוד):

למה הוא צועק?

### חיים אורון (מרצ):

אני לא צועק, אני מסביר.

### **דן תיכון (הליכוד):**

גברתי השרה, תראי למה הם גורמים לנו במס ההכנסה. הרי את יודעת שיש, למשל, זוגות מבוגרים, פנסיונרים שהכנסתם ברוטו מגעת לסכום של עד 2,500 שקלים. לפי ההצעה הזאת, לא רק שהם לא יקבלו תוספת, אלא הם יוכרחו לשלם 14 שקלים.

### **חיים אורון (מרצ):**

נאמר שזה יתוקן.

### **דן תיכון (הליכוד):**

נאמר – את שומעת מה אומר נציג האוצר עלי אדמות? נאמר לנו שזה יתוקן.

אם הצעת החוק הזאת אינה מסודרת ואינה מושלמת, צריך לקחת אותה בחזרה. שום דבר לא היה קורה אילו הגישו את ההצעה הזאת בעוד שבועיים ותיקנו את העיוותים הללו. משהיא מוגשת בזה הרגע, העיוותים הללו, הקלקולים הללו מונצחים לפחות לארבעה חודשים, אם לא למעלה מזה.

### **משה נסים (הליכוד):**

ואי-אפשר לתקן – – –

### **חיים אורון (מרצ):**

לא נכון.

### **השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

– – –

### **חיים אורון (מרצ):**

לא נכון, פשוט לא נכון.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים אורון, תהיה הזדמנות ליושב-ראש ועדת הכספים להשיב. אני לא יודע אם הוא בדעתך, אבל הוא ישיב.

### השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:

לא ניתן לתקן – – –

### רן כהן (מרצ):

– – –

### דן תיכון (הליכוד):

גברתי השרה, כל הטבלה המונחת כאן פורסמה אתמול בעיתונות והיא ברורה. גם חבר הכנסת אורון אומר שאני צודק, אלא הוא מוסיף: נתקן. הוא יתקן, את שומעת?

### משה נסים (הליכוד):

איך זה יתוקן? זה לא ניתן. אתה טועה, חבר הכנסת אורון.

### רן כהן (מרצ):

– – –

### חיים אורון (מרצ):

– – –

### דן תיכון (הליכוד):

נציב מס הכנסה מהלך אימים על שר האוצר. שר האוצר, שלא מבין את הטכניקה של מס הכנסה, נזקק לחקיקה חפזה, שמולידה בשלב הראשון חוק לא טוב, עם כוונות עתידיות, שאיש לא יודע מה מהן יתממש.

### **משה נסים (הליכוד):**

נכון.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה לחבר הכנסת דן תיכון. יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה תשובתך.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

### **משה נסים (הליכוד):**

— — —

### **חיים אורון (מרצ):**

סעיף 14 יתוקן – – –

### **רון נחמן (הליכוד):**

— — —

### **השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

הבעיה היא, שכאשר אתם הייתם בקואליציה, אמרתם ההיפך.

## **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת נסים, אורון, רון נחמן, אני מבקש.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו נדרשנו להביא את החוק בהקדם, וזאת על-פי בקשתו של מנכ"ל הביטוח הלאומי ואזהרתו, שאם הוא לא יקבל הוראה כבר עכשיו, הרי ביצוע החוק יתעכב.

היו לפנינו שתי ברירות – – –

## **משה נסים (הליכוד):**

שתי אפשרויות.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

היו לפנינו שתי אפשרויות: להמתין עד שהכול ייבדק ויצא מתחת ידינו חוק שהוא כביכול מושלם, וגם אז היינו ודאי רואים שיש בו שגיאות. אולי גם להמתין עד סוף השנה, כדי לחכות ליום שבוודאי יגיע, שבו נבטל את היטל הקליטה. וכאשר היו מבטלים אותו – – –

## **דן תיכון (הליכוד):**

תוקפו פג בסוף השנה.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אם תוקפו פג, בוודאי טוב.

אילו הבאנו את החוק הזה עם ביטול היטל הקליטה, הרי שום משפחה, גם מאלה שנפגעות היום, לא היתה נפגעת.

בסופו של דבר, כל החזר הקצבאות הזה ממומן על-ידי אזרחי המדינה, חלק במישרין – – –

### דן תיכון (הליכוד):

לא הכול, 150 מיליון. כך נאמר לנו.

### גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

180 מיליון ממומנים על-ידי הממשלה. מי זו הממשלה – לא אזרחי המדינה?

### משה נסים (הליכוד):

הכוונה – לא באמצעות מסים.

### דן תיכון (הליכוד):

— — —

### היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת דן תיכון. יש לי שאלה: האם הנושא לא לובן דיו בוועדת הכספים?

### דן תיכון (הליכוד):

לא היה זמן.

### גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני בא לומר לחברים, שבסופו של דבר, הכול ממומן על-ידי אזרחי המדינה, אלא שחלק ישלם יותר וחלק ישלם פחות. יש פה, ללא ספק, העברה של כספים מהאחד לשני. אני מכיר משפחות, גם מקרב חברי הכנסת, שכבר אין להן ילדים בבתיהן, והכנסתן תפחת מדי חודש ב-181 שקלים. זאת עובדה. אבל אלו משפחות שהן בדרך כלל בעלות הכנסה גבוהה, ואי-אפשר לתקן את העיוות הזה שהיה במשך כמה שנים, בלי לקחת מהאחד ולתת לשני.

אני מציע לחברי הכנסת לראות את ההחלטה הזאת יחד עם ההחלטה על הורדת המע"מ, שגם היא תשאיר אצל משפחות ברוכות ילדים הכנסה נוספת – —

## **משה נסים (הליכוד):**

אל תשתמש בזה.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

– יחד עם ההחלטה של הורדת המס כבר השנה על משקאות קלים ומיצים, והמשפחות ברוכות הילדים הן בין הצרכנים הגדולים ביותר של המוצרים האלה.

אם נראה הכול בהיבט הזה, נמצא שלמשפחות ברוכות ילדים עם הכנסה נמוכה תהיה הכנסה גבוהה הרבה יותר, ובזאת הרי כולנו רוצים. תודה רבה.

## **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכספים. שר האוצר מבקש להשתלב כאן ולהעיר הערה, מכיוון שגובב לאזניו שהיתה ביקורת באחת ההסתייגויות. בבקשה.

## **שר האוצר א' שוחט:**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ישבתי בחדרי ושמעתי חלק מדבריו של חבר הכנסת דן תיכון. הייתי אומר, שכמעט כרגיל, הוא מצליח להרגיז אותי, וזה קרה גם בבוקר. חשבתי שאולי זה משתנה כאשר נפרדים בשעה 03:00, חשבתי שההליכות והדיבורים משתנים, אבל מסתבר שלא חל כל שינוי.

אנחנו הבאנו את החוק הזה במהירות, מכיוון שהוא פתח לעניין של החזרת קצבאות הילדים. כאשר ביקשו ממני בוועדת הכספים להתחייב על כך שאכן ב-1 באפריל אלה יהיו הדברים, כך אנחנו עשינו.

אני רוצה להגיד לחברי הכנסת מסיעות האופוזיציה, שבסיכומי של דבר עשינו מה שצריך לעשות. עשינו זאת בחופזה, כי לא יכולנו להשלים, גם מבחינת פעילות הביטוח הלאומי, את העניין של החזרת הקצבאות.

ההחלטה שבה אנו עוסקים היום, שלפיה אי-עדכון נקודות הזיכוי יהיה חלק מהמקור להחזרת הקצבאות; כפי שנאמר פה, הממשלה תהיה מעורבת דרך תקציבה בהיקף של כ-150 מיליון שקלים. יתרת הכסף, רובה, לא כולה אבל רובה, תבוא ממשפחות בעלות הכנסות גבוהות, בחלקן הגדול משפחות שאין להן ילדים.

כלומר, הלכנו למסלול שבו החלטנו שהחזר בגין אותו מתן קצבאות לכ-400,000 משפחות, או 350,000 משפחות שלא קיבלו עד היום, לא יהיה רק למשפחות שיש להן ילדים, אלא לכלל האוכלוסייה.

אתמול, במסגרת הדיון על חוק ההסדרים במשק, שמעתי גם מפי נציגי אופוזיציה לא מעטים, הייתי אומר רובם, שאכן החזרת הקצבאות לילדים ראשון ושני היא החלטה מבורכת של הממשלה.

אני חוזר ואומר: אנחנו מיהרנו עם הנושא של אי-עדכון נקודות הזיכוי, כחלק מהמבנה של סך כל המשמעות הפיננסית של ההחלטה הזאת, והיינו חייבים לעשות זאת עכשיו.

לאור העובדה שגם הביטוח הלאומי וגם אנחנו רואים את הדברים עין בעין, אני בטוח שבימים או בשבועות הקרובים יבואו שאר תיקוני החקיקה שנגזרים מההחלטה הזאת, וב-1 באפריל 1993 אכן יוחזרו הקצבאות למשפחות שיש בהן ילד אחד או שני ילדים ורמת הכנסתן היא מעל ל-95% מהשכר הממוצע במשק.

אני חושב שתיאוריו של חבר הכנסת תיכון לגבי אי-הבנת העניין – הפקידים אומרים כך והשר אומר כך – אינם במקום, ואפילו חבר הכנסת תיכון ברגעים מסוימים צריך לתת יד לממשלה, כאשר היא עושה דבר נכון.

### היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לשר האוצר. חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו להצבעה על חוק מס הכנסה (הוראת שעה) התשנ"ג-1992, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תחילה נצביע על ההסתייגויות, בבקשה. חברי הכנסת, אנו מצביעים בהצבעה אלקטרונית. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון לשם החוק?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לשם החוק – 12

נגד – 30

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לשם החוק לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, 30 מתנגדים, ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אורון?

**חיים אורון (מרצ):**

אני מסיר את הסתייגותי.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אורון מסיר הסתייגותו, לכן אין הצבעה.

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו לסעיף הראשון. לפני-כן נאשר את שם החוק בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה. נא להצביע.

הצבעה

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 30

נגד – 11

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

30 תומכים, 11 מתנגדים, נמנעים אין, לפיכך, שם החוק אושר כהצעת הוועדה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 1. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון על הסעיף הראשון, בבקשה.

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 1 – 13

נגד – 29

נמנעים – אין

הצעת חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 1 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

13 תומכים, 29 מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך אני קובע שהסתייגות חבר הכנסת דן תיכון לסעיף הזה נדחתה.

אנו עוברים עתה להצבעה על הסעיף הראשון לחוק בקריאה שנייה, על-פי הצעת ועדת הכספים, בבקשה.

הצבעה

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 28

נגד – 12

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

28 תומכים, 12 מתנגדים.

#### **חיים אורון (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, אני מודיע שלחצתי בטעות על הכפתור הלא-נכון.

#### **היו"ר ש' וייס:**

בשני המקרים נביא זאת לתשומת לבנו. חבר הכנסת אורון מודיע כי כבר פעם שנייה הצביע בטעות.

## חיים אורון (מרצ):

---

## היו"ר ש' וייס:

רק עכשיו. אנו מודים לך, נמחק את זה.

אני מודיע שסעיף 1 אושר כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו להצבעה בקריאה שנייה על הסעיף השני, שאין בו הסתייגויות. מי תומך בסעיף.

הצבעה

בעד סעיף 2 – 30

נגד – 12

נמנעים – אין

סעיף 2 נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

30 תומכים, 12 מתנגדים, אין נמנעים. הסעיף השני אושר.

חברי הכנסת, אני מודיע בזאת שהחוק אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו להצבעה שלישית ואחרונה על חוק מס הכנסה (הוראת שעה), התשנ"ג–1992, בקריאה שלישית. בבקשה.

## הצבעה

בעד החוק – 32

נגד – 9

נמנעים – 2

חוק מס הכנסה (הוראת שעה), התשנ"ג-1992, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

32 תומכים, תשעה מתנגדים, שני נמנעים. לפיכך אני מודיע שחוק מס הכנסה (הוראת שעה), התשנ"ג-1992, אושר בקריאה שלישית ואחרונה. תודה רבה לכם.

אנו עוברים לסעיף הבא. מכיוון שסיעת חד"ש נמנעה, יש לסייעה אפשרות לנמק את סיבות ההימנעות. בבקשה, גברתי, עד חמש דקות.

### תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סיעת חד"ש החליטה להימנע מהצבעה על החוק, לאחר שבקריאה הראשונה הצבעתי נגד החוק. ההימנעות היא משום שהוכנס כאן הסעיף השני אשר מדבר על החזרת הקצבה עד 31 במרס 1993. למרות הסעיף השני, איננו תומכים בהצעת החוק, משום שאנחנו לא מקבלים את השיטה של מימון החזרת הקצבאות. אני מתפלאת על חבר הכנסת אורון, שתיאר זאת כהישג – שמימון החזרת קצבאות הילדים הראשון והשני ייעשו על-ידי גזלת שקלים. אתה אמרת רק 5 שקלים.

### חיים אורון (מרצ):

זה יתוקן.

### תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני, אם אנחנו מדברים על כך שנקודות הזיכוי בחודש ינואר ובחודש הראשון שבו תשולם תוספת היוקר לא יעודכנו, פירוש הדבר שציבור השכירים בארץ נדרש לממן את החזרת הקצבאות, וזו שערורייה, מפני שמי שצריך היה להחזיר את קצבאות הילד הראשון והשני זה האוצר.

יש ויכוח, האם בשנים שלא שולמו הקצבאות לילד הראשון והשני נגזלו מהילדים 3 מיליארדי שקל במחירי היום או 5 מיליארדי שקל במחירי היום. לכן, מה שצריך היה לעשות הוא להחזיר לילדים את 3 או 5 המיליארדים האלה. באה הממשלה ואומרת: לא רק שאנו לא מחזירים את מה שגזלנו, אנו ממשיכים להטיל על הציבור את עול מימון הקצבאות שישולמו לילד הראשון והשני. הרי זה – להעביר מכיס אחד של הציבור לכיס שני של הציבור.

זו שערורייה, וזו גישה שראינו גם בחוקים קודמים בתקופת ממשלת הליכוד. לכן דוברים של הליכוד, שמתייפפים היום, צריכים לבדוק את עצמם, מה קרה בשנות הליכוד. השיטה הזו היא שיטה שהמציא וטיפח הליכוד, וכואב הלב שמפלגת העבודה ממשיכה באותה שיטה.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת: הנתונים האחרונים שמתפרסמים מתוך סקר ההכנסות מצביעים על קיטוב גובר בהכנסות ועל העובדה שמדינת ישראל היא המדינה שבה המס הישיר הוא הנמוך ביותר בעולם המערבי. ובאה הממשלה ומציעה שוב ושוב חוקים אשר מקילים את נטל המס הישיר מעל חברות ומעל בעלי ההון. היא ממשיכה להעביר למעבידים 4 מיליארדי שקל מכספי הביטוח הלאומי, במקום שהמעבידים ישלמו את הסכומים האלה, ואחרי כל השערורייה הזו היא באה ודורשת מציבור השכירים לממן את החזרת הקצבאות לילד הראשון והשני. אני מצטערת מאוד על הדבר הזה, וזו הסיבה לכך שנמנענו מהצבעה.

**היו"ר ש' וייס:**

תודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

### **הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג-1992**

#### **(קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

**היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו לאישורו של חוק נוסף: חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג-1992. מכיוון שאין שום הסתייגויות מהתיקון הזה לחוק, אנו עוברים להצבעה.

### **יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):**

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להציג את החוק.

**היו"ר ש' וייס:**

בבקשה. כמה זמן אתה צריך כדי להציגו? אנו צריכים לדעת, כדי לצלצל בזמן.

### יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

לא יותר מארבע-חמש דקות.

### היו"ר ש' וייס:

בבקשה. אני מבקש שחבר הכנסת מצא ינמק, ובמקביל נצלצל. יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, בבקשה. עושים היום חילופי שרים, בממלכה המקבילה שלך.

### יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתח הדברים אני רוצה לומר משפט אחד לגבי חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), המתייחס לוויכוח של שנים בין הרשות המקומית לחברת החשמל. נשאלתי לכמה זמן אزدקק כדי להציג את החוק הזה – אעשה זאת בשלוש-חמש דקות, אבל זה חוק רב חשיבות מבחינת חוקי התכנון והבנייה, והסמכויות שיש או שתינתנה לחברת החשמל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא בפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג-1992, אשר נדון בקריאה ראשונה במליאת הכנסת ביום 7 בדצמבר 1992, תחת השם חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36) (רשת החשמל), התשנ"ג-1992, והועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

אדוני היושב-ראש, הרקע לחוק הוא קיומה של מחלוקת משפטית בשאלת חובתה של חברת החשמל להיזקק להיתר בנייה לפי חוק התכנון והבנייה, שעה שהיא פועלת מכוח זיכיונות החשמל.

בעקבות אי-הכרעה סופית בשאלה המשפטית, שיש לה השלכה גם בתחום הפלילי של בנייה ללא היתר, הוגשה עתירה לבג"ץ. הדיון בבג"ץ נדחה "נוכח סיכוי להסדר תחוקתי חדש". בעקבות הרצון להסדר כזה הכינה ממשלת ישראל הצעת חוק, שעברה פה בקריאה ראשונה. אני מתכבד אפוא להביא בפניכם את ההסדר התחוקתי החדש, כפי שהתגבש בוועדת הפנים.

הצעת התיקון נועדה להסדיר דרך רישוי מיוחדת לרשת חשמל, שלא בדרך היתר בנייה רגיל. שר הפנים יהיה מוסמך להתקין תקנות שיפרטו את סוגי העבודות והמתקנים שבהם תוסדר דרך רישוי שונה.

במהלך הדיונים בוועדה התגלעה מחלוקת בין עמדתה של חברת החשמל לישראל בע"מ לבין מרכז השלטון המקומי, המייצג כמובן את הרשויות המקומיות, אשר חשש, ובצדק, כי תישמט מידי רשויות הרישוי המקומיות האפשרות לפקח כהלכה על הקמת רשתות חשמל. מחלוקת זו יושבה בוועדה,

והנוסח המובא בפניכם הוא פרי פשרה שנתקבל בוועדת הפנים, פשרה על דעתם של שני הצדדים וגם על דעת הממשלה.

לא אסתר מפניכם, רבותי חברי הכנסת, כי הושמעה בוועדה גם התנגדות לחוק המוצע הן מטעם מרכז הקבלנים והן מטעם החברה להגנת הטבע. לא אכנס לפרטי ההתנגדויות. התנגדות זו, יש לדעת, נדחתה הן לגופה והן משום שחוק אשר עבר בקריאה ראשונה חייבת היתה הוועדה להכינו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הוועדה הכניסה בהצעת החוק כמה תיקונים, ואפרט אותם עתה. כתוצאה מתיקונים אלה פוצל סעיף קטן (ו) לשלוש פסקאות. בעוד אשר בהצעת החוק במקורה הוסמך שר הפנים לקבוע בתקנות סוגים של עבודות ומתקנים הקשורים להקמת רשת החשמל ולהחזקתה, צומצמה עתה בחוק, כמובא בפניכם, סמכותו זו, והוא יהיה מוסמך לקבוע "סוגים של עבודות ומתקנים הדרושים להולכה, לחלוקה או להספקה של חשמל". כלומר, לא תהיה סמכות לקבוע סוגים של עבודות ומתקנים הקשורים להחזקת רשת החשמל. סוגי העבודות והמתקנים שלגביהם תהיה סמכות לשר הוגדרו במדויק.

שינוי שני הוא בכך שהתקנות תהוונה הרשאה להקמת המתקנים, ודינה של הרשאה זו הוא כדין היתר. דבר זה נאמר בסיפא של פסקה (1) וכן בפסקה (2), הקובעת כי, לעניין פרק י', הוא הפרק העוסק בעבירות ועונשים, דין ההרשאה הוא כדין היתר. מכאן שעבודה אשר בוצעה או מתקן שהותקן ללא הרשאה על-פי התקנות או שלא בהתאם להרשאה כזו, יראו אותם כבנייה ללא היתר, או כסטייה מהיתר, לפי העניין.

פסקה (3), שאף היא נוספה בוועדה, קובעת כי עבודות שבוצעו או מתקנים שהוקמו על-פי הרשאה לפי התקנות, יראו אותם כאילו בוצעו או הוקמו בהתאם לתוכנית. שהרי לא די בקבלת היתר בנייה, אלא יש צורך שההיתר יהיה בהתאם לתוכנית. להוראה זו נוסף סייג: "ובלבד שאין בהם סתירה להוראות תוכנית מאושרת", ואם ההרשאה אינה בסתירה לתוכנית מאושרת, אך היא בסתירה לתוכנית מופקדת, יכול שר הפנים לקבוע בתקנות הוראות לעניין סטייה של הרשאה כאמור מתוכנית כזו.

להצעת החוק, אדוני היושב-ראש, לא היו הסתייגויות, פרט כמובן לדיון עמוק בוועדת הפנים, שהביא לשינויים שצינתי כאן.

### **היו"ר ש' וייס:**

איך אתה תמיד מצליח להביא חוקים בלי הסתייגויות?

### **יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):**

מכיוון שבתוך הוועדה, אדוני היושב-ראש, אני מנסה למצוא את הפשרה בין כל הגורמים, והיו פה שלושה גורמים כבדי משקל: הממשלה, השלטון המקומי וחברת החשמל. בדיון עם המשפטנים נתתי

להם את האפשרות להשיג את הפשרה, והם השיגו אותה, והרי היא מונחת לפניכם ללא הסתייגויות לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אחרי שקיבלנו את ההסבר אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה של חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג-1992. אין כאן הסתייגויות. אני מחכה עד שתשבו במקומותיכם. כאמור, אין הסתייגויות. קריאה שנייה – חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג-1992, בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד סעיף 1 – 37

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

37 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע בזאת שהחוק אושר בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לקריאה שלישית ואחרונה. חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג-1992, בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד החוק – 37

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 36), התשנ"ג–1992, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

37 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מודה ליושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת יהושע מצא ולכל היזמים על ההצלחה בהעברת החוק. החוק אושר בקריאה שלישית.

#### **הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב)**

**התשנ"ג–1992**

**(קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עכשיו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו, הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג–1992, קריאה שנייה ואחר כך קריאה שלישית.

למי שלא היה כאן בישיבה הלילית שלנו: אנחנו אישרנו את החוק בקריאה שנייה, זולת הסעיף האחרון, שאותו השארנו פתוח להצבעה הבוקר, כיוון שעל-פי הכללים, אילו אישרנו את כל הסעיפים בקריאה שנייה, היינו צריכים לעבור מייד לקריאה שלישית, והיתה בקשה לעשות את הקריאה השלישית עכשיו.

בשלב ראשון אפנה אתכם, חברי הכנסת, לעמוד 37; באמצע העמוד תמצאו את סעיף 32, ועל סעיף זה נצביע עכשיו בקריאה שנייה. אם יש הסכמה, נעשה זאת לפי המנהג שהנהגנו בלילה. האם יש הסכמה מצד האופוזיציה?

#### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אנחנו מבקשים לעשות זאת בהצבעה אלקטרונית, כל הסתייגות בנפרד, כמקובל בשעות הבוקר.

#### **היו"ר ש' וייס:**

בסדר גמור.

חברי הכנסת, בסעיף 32 – מי תומך בהסתייגות של חברי הכנסת מיכאל איתן ויעקב שמאי, נא להצביע.

הצבעה מס' 9

בעד התיקון של חברי הכנסת מ' איתן וי' שמאי לסעיף 32 – 12

נגד – 29

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת מ' איתן וי' שמאי לסעיף 32 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

12 בעד, 29 מתנגדים. אני מודיע בזאת שההסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן וחבר הכנסת יעקב שמאי נדחתה.

אנחנו עוברים עכשיו להסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון באותו סעיף.

הצבעה מס' 10

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 32 – 9

נגד – 28

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 32 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

תשעה תומכים, 28 מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע בזאת שההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון נדחתה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת עוזי לנדאו באותו סעיף. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד התיקון של חבר הכנסת ע' לנדאו לסעיף 32 – 10

נגד – 28

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ע' לנדאו לסעיף 32 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

10 תומכים, 28 מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע בזאת שההסתייגות של חבר הכנסת עוזי לנדאו נדחתה.

מי תומך עכשיו בקריאה שנייה בסעיף 32 כהצעת הוועדה, כאשר כל ההסתייגויות נדחו – בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד סעיף 32, כהצעת הוועדה – 30

נגד – 11

נמנעים – 1

סעיף 32, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

30 בעד, 11 נגד, נמנע אחד. אני מודיע בזאת שסעיף 32 נתקבל בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הסתייגות שאחרי סעיף 32, הסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון.

#### הצבעה מס' 13

בעד ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון אחרי סעיף 32 – 11

נגד – 30

נמנעים – אין

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון אחרי סעיף 32 לא נתקבלה.

#### היו"ר ש' וייס:

11 בעד, 30 מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך אני מודיע שההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון אחרי סעיף 32 נדחתה. קריאה שנייה אושרה.

אני מבין שהקיצוז ביני לבין חבר הכנסת שילנסקי בוטל בתוקף הנסיבות.

חברי הכנסת, אחרי דיון ארוך, מייגע ומרתק אנחנו עוברים עכשיו להצבעה. חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992, בקריאה שלישית ואחרונה. בבקשה.

#### הצבעה מס' 14

בעד החוק – 33

נגד – 18

נמנעים – 1

חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992, נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

33 בעד, 18 מתנגדים, נמנע אחד. חברי הכנסת, אני מודיע בזאת, שחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992, אושר בקריאה שלישית ואחרונה. תודה רבה, חברי הכנסת.

### הודעת יושב-ראש הכנסת ש' וייס

#### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו צריכים לברר שניים-שלושה דברים, ואני אודיע לכם מייד על המשך סדר-היום. אני חייב להסביר כאן משהו כדי למנוע אי-הבנות. חבר הכנסת מיכאל איתן, תקשיב. אנחנו בונים פה על סוג מסוים של הסכמה, אף שאין לנו בעיה תקנונית. אני רוצה להיות בטוח שהכול ייאמר.

חברי הכנסת, אנחנו תכננו לבוקר זה, בידיעת הצדדים ובהסכמתם, כפי שהדברים התגבשו גם אתמול, כאשר חברי הכנסת עובדיה עלי, מיכאל איתן ואחרים היו בסוד ההתדיינות וההסכמה, שבשעה 12:00 היום יביא ראש הממשלה בשם הממשלה לאישור הכנסת את השינויים הצפויים בממשלתו.

אתמול היה ויכוח בעת ההצבעה וכן הלאה. יש לפנינו הצעת חוק התקציב, דיון ארוך מאוד, ואנחנו כמובן נרצה לסיים אותו, כך אני משער, עד למועד החוקי של התקציב הזה, עד 24:00. אין לי התנגדות להתחיל בדיון בחוק התקציב עכשיו, להפסיק אותו בשעה 12:00, לשוב אל הנושא של שינויים בממשלה, כדי לחסוך לנו שעה. אבל אני מבקש מכם שלא תעלו מחדש בעיות פרוצדורליות.

#### שר האוצר א' שוחט:

זה היה בהצבעה.

#### היו"ר ש' וייס:

אני יודע. כל אחד יש לו סעיף ותת-סעיף. אני רוצה להיות בטוח. אם לא, אני פשוט אעשה הפסקה. אני משחק בקלפים גלויים. חבר הכנסת איתן.

#### מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו ביקשנו לעמוד על העיקרון מבחינתנו, שאין להפסיק את ההצבעה ולהכניס נושא נוסף. לכן גם הסכמנו שיתחיל הדיון על חוק התקציב והצעת התקציב. זה לא פוגע בעיקרון, משום שאנחנו לא טענו שאי-אפשר להפסיק דיון. טענו שאי-אפשר להפסיק את

ההצבעה. ומאחר שאנחנו לא נגיע עד השעה 12:00 לאיזה תהליך של הצבעה, מבחינתנו אין שום מניעה להתחיל עכשיו את הדיון בחוק התקציב ובהצעת התקציב.

**היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חבר הכנסת דן תיכון. אני זוכר מה שהיה אתמול, אבל אנחנו רוצים להיות בטוחים לחלוטין.

**דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אם תקבל החלטה להתחיל בדיון בחוק התקציב, אני מבקש שתאפשר לי למסור הודעה לסדר בהמשך לדיון שהתפתח כאן בנושא דוח מבקר המדינה מס' 42.

**היו"ר ש' וייס:**

הודעה לסדר או הצעה לסדר?

**דן תיכון (הליכוד):**

הצעה לסדר.

**היו"ר ש' וייס:**

נא להעלות לי את זה על הכתב, ומהר. חברי הכנסת, מכיוון שתוכננה הפסקה ואנחנו עושים עכשיו בצוותא ניסיון לחסוך זמן, ויש גם שתי הצעות לסדר שאני אישרתי, אני מבקש עכשיו להודיע על הפסקה של חצי דקה ועל חידוש הישיבה; ואז אני אוכל לאפשר לשני חברי הכנסת להעלות הצעה לסדר שאושרה קודם.

### **הצעות לסדר**

**היו"ר ש' וייס:**

הצעה לסדר לחבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת דן תיכון, ומייד נעבור להמשך. ההפסקה בוטלה, ואני מודיע על חידוש הישיבה. בבקשה, חבר הכנסת חגי מירום.

### **חגי מירום (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, הריני להגיש הצעה לסדר, ולפיה על הסיעות מרצ והליכוד להניח מייד על שולחן הכנסת הסכם קואופוזיציוני אשר נעשה בקשר לחוק הערוץ השני. ואלה נימוקי סיעות מרצ והליכוד, ואלה נימוקי הבקשה.

ביום שני – – –

### **משה קצב (הליכוד):**

אדוני, אנחנו בעד ההצעה הזאת.

### **חגי מירום (העבודה):**

לא כולם מכירים את הסודות שלך, חבר הכנסת קצב. ואלה נימוקי הבקשה: ביום שני, ד' בטבת התשנ"ג – – –

### **יהושע מצא (הליכוד):**

אני רוצה להביא לתשומת לבך, אנשי מרצ אינם כאן. אתם מאשימים את אנשי מרצ.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא, אני אאפשר לך. נא לאפשר לו לסיים את ההצעה לסדר. הצעה לסדר היא תהליך קצר.

### **חגי מירום (העבודה):**

ביום שני, ד' בטבת התשנ"ג, 28 בדצמבר 1992, התקיים דיון בוועדת הכנסת בשאלה – למי מוועדות הכנסת להעביר את התיקון לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, הערוץ השני.

במהלך הישיבה הוחלט להציע לכנסת להקים ועדה מיוחדת, ולא להעביר את החוק לוועדת החינוך והתרבות, כפי שמתחייב מן התקנון.

למיטב ידיעתי, התמיכה בהקמת ועדה מיוחדת נעשתה בהסכם בין סיעות הליכוד ומרצ. מאוחר יותר, חברי הכנסת, הגיע לידי הסכם קואופוזיציוני, אשר נכתב ונמסר על-ידי חבר הכנסת אברהם פורז אל יושב-ראש סיעת הליכוד חבר הכנסת משה קצב, ובו הוא מציע כדלקמן: "אני מציע בשם סיעת מרצ הקמת ועדה מיוחדת במתכונת הוועדה שפעלה בנושא זה בכנסת האחת-עשרה והשתים-עשרה – –

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מירום, מקובל שהצעות לסדר הן מאוד תמציתיות. אנא תרכז.

### **חגי מירום (העבודה):**

אני קורא מן הכתב.

" – נציג מרצ יהיה יושב-ראש הוועדה ונציג הליכוד יהיה ממלא-מקום יושב-ראש הוועדה. הליכי החקיקה יעשו בעצה אחת בין יושב-ראש הוועדה וממלא-מקומו". כך נאמר.

החוק והוראות היועץ המשפטי מחייבים הנחת הסכמים קואליציוניים או הסכמים בין סיעות או בין חברי כנסת לסיעות על שולחן הכנסת. אני תובע כי סיעות מרצ והליכוד משתפות הפעולה יניחו בהקדם את ההסכם הנ"ל על שולחן הכנסת.

### **היו"ר ש' וייס:**

הצעה לסדר לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת משה פלד, נא לשבת. חבר הכנסת גדליה גל, נא לשבת. חבר הכנסת הלפרט, נא לשבת.

### **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני יודע כמה מחברי הכנסת עדיין זוכרים את דברי בתחילת הדיון בחוק הסדרים במשק המדינה. מדובר פה בהצגת מסמכים ובחובת הצגת מסמכים שהם בבחינת הסכמים בעל-פה בין חברי הבית.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אורון, נא לא להפריע.

## דן תיכון (הליכוד):

במרצת אותו יום שוחחתי עם שני אנשים; האחד, היועץ המשפטי לממשלה, והשיחה השנייה – עם מבקרת המדינה. תרשה לי, אדוני היושב-ראש, לצטט את הדברים שאמרו לי, כי הם מהותיים, חשובים ואולי גם מהפכניים.

אומר היועץ המשפטי לממשלה: אילו נשאלתי, הייתי אומר שיש למתוח דין זה ולחייב שגם הסכמים בעל-פה יובאו לידיעת חברי הכנסת, משום שזה מתחייב מלשון ההלכות. אני יכול לקרוא מדברי השופט ברק בפסק-הדין. ראשית, הוא אומר, מאין באה חובת הגילוי? היא נגזרת מהצורך של האזרח בכלל ושל חבר הכנסת בפרט לקבל מידע חיוני להכרעותיו הפוליטיות.

קיימת חובה של נושאי תפקידים ציבוריים ליתן מידע לפני הציבור.

הוא מדבר גם על חובת הגינות ואומר: מחובת ההגינות נגזרת חובת ההנמקה, שורש שמסתעף להלכות ולחובות מחובות שונות. יש לתת פומבי לכל אות שנאמרה בדיוק כמו לכל אות שנכתבה. הסכמנו שאותה לחיצת יד שניתנת, או הרמת כוסית, גם הן כוחן יפה כחתימה לצורך זה.

## היו"ר ש' וייס:

נא לתמצת.

## דן תיכון (הליכוד):

אני מצטט. מבקרת המדינה אומרת: שוב אני נמצאת מסכימה עם קודמי, ואני לא אצטט.

לאחר מכן אני שואל את היועץ המשפטי לממשלה באשר להסכמים בין חברי כנסת בודדים לבין הממשלה. ואז אומר היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש: אני אומר בחוות דעתי – הסכם הקשור במישרין או בעקיפין באופן ההצבעה של סיעה או של חבר כנסת בודד לגבי הצעת תקציב המדינה ולגבי כל רכיב בעל חשיבות מרכזית, הרי הוא במהותו הסכם הנוגע להבעת אמון או אי-אמון בממשלה. כפי שמסתבר, הוא הדין בכל הסכם שתכליתו להבטיח כי הממשלה תזכה לאמון הכנסת בכל העניינים הבאים בפני בית-המחוקקים. לא כל שכן באותם עניינים מהותיים שבהם אין רוב והרוב לפעמים נגזר מיחיד – –

## היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, נא לתמצת.

## **דן תיכון (הליכוד):**

אני מייד מסיים.

— והצעת הממשלה לגביהם. אין הממשלה יכולה להישאר על מכונה אף אם אין מדובר בהצבעה שהוגדרה כהצעת אי-אמון דווקא.

לכן, אדוני היושב-ראש, אומרים שני המלומדים, שגם שיחות בעל-פה בין חברי כנסת יחידים, בודדים, מחייבות מסירת דיווח לכנסת, דיווח לכנסת. מספיק שהיתה פגישה בעל-פה או השקת כוסות או לחיצת ידיים.

## **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, לא נרחיב את הדיון. יש לפנינו עניין די עקרוני, שצריך או עלול להשפיע על המשך הדיון. לכן, המשתתפים בסבב הפרוצדורלי הקצרצר הזה יהיו חבר הכנסת יהושע מצא – במסגרת דקה-דקה וחצי, חבר הכנסת אברהם בורג – במסגרת דקה-דקה וחצי, שר האוצר, ואחרי זה נקבל החלטות.

## **אברהם פורז (מרצ):**

— — —

## **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת פורז, מדבר עכשיו חבר הכנסת יהושע מצא.

## **יהושע מצא (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כנראה אין סוף לתרגילים שבעוקצנות פרלמנטרית. אני מבין מאוד, שיושב-ראש ועדת הכנסת אינו רוצה לראות את חבר הכנסת אברהם פורז עומד בראשות ועדה כזאת ועושה כמיטב יכולתו, אבל אם מדובר בחשיפת הסכמים ואם מדובר בכך שהנה מרצ, שותפה קואליציונית, פרצה הסכמים בתוך הקואליציה, יש לנו היום כלי מצוין להסדיר את הנושא: הבה לא נצביע עבור מינוי שר נוסף למרצ.

לגופו של עניין, לא כתרגיל פרלמנטרי או עוקצני, אכן סיעת הליכוד קיבלה מכתב מחבר הכנסת פורז, שבו הוא אומר להם, שאם הוא יהיה וכו', אנחנו נשמש כממלאי-מקום. זה היה בכתב.

אבל, חבר הכנסת חגי מירום, בצורה מכובדת ובצורה הגונה, אותו הסכם כמעט, ככתבו וכלשונו, הסכם בעל-פה, היה לחברי הסיעה שלנו עם חבר הכנסת אברהם בורג. הוא לחם על חייו ורצה לקבל את ראשות הוועדה – – –

### **אברהם בורג (העבודה):**

שקר וכזב.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת בורג, אני לא אתן לך רשות דיבור אחרי זה.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

דווח לנו בסיעה על-ידי ידידים טובים של חבר הכנסת בורג, שהם דיברו אתו והם הגיעו אתו להסדרים.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא, נא להתרכז.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

לעומת זה אני, יחד עם חברים בסיעה, הוצאנו את המכתב של פורז ואמרנו שפה יש התחייבות בכתב, שם אצל בורג יש התחייבות בעל-פה – אני לא יודע כמה אפשר לסמוך על התחייבות בעל-פה, בואו נלך להתחייבות בכתב.

אבל, אם יש צורך בחשיפת הסדרים – נא להניח. זה לא הסכם להקמת ממשלה, זה הסדר שאתם, בסיעות הקואליציה, בדיון פנימי שלכם החלטתם להקים, בראשותו של חבר הכנסת פורז, ועדה מיוחדת. אנחנו, הליכוד, שדואגים כיצד ייראה ערוץ-2, מצאנו לנכון שנהיה שותפים לאותו ערוץ-2, על מנת שגם אנחנו נוכל לשמור עליו, שיהיה נאה כדת וכדין, ושלא יהיה רק על דעתו של חבר הכנסת בורג.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חבר הכנסת בורג, קצר מאוד. אחר כך אני בכל זאת אאפשר לחבר הכנסת פורז, כי הוא אחד מגיבורי הסיפור של הבוקר, ואחר כך שר האוצר.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני מבקש להזים את דברי השקר של חבר הכנסת מצא –

### **היו"ר ש' וייס:**

אני מבקש שתוריד את הטון.

### **אברהם בורג (העבודה):**

– – מכיוון שזה מיוחס אלי, וזה לא אמת. אין לי משפט יותר מדויק בעברית מאשר: להזים את דברי השקר של חבר הכנסת מצא. על כל חבר בסיעה – – –

### **יהושע מצא (הליכוד):**

השקר שלך היה השקר המתועב. אתה עוד מעז לדבר על שקרים? השקר המתועב היה – –

### **אברהם בורג (העבודה):**

אני מבקש מהיושב-ראש שיגן עלי מפני החוליגניסט הפרלמנטרי.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

השקר המתועב שלך היה כשהשווית יהודים לנאצים.

### **היו"ר ש' וייס:**

סלח לי. אני מבקש לשבת. חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת מצא, שב.

**יהושע מצא (הליכוד):**

הוא צריך להתבייש לעמוד באולם הזה. השקרן המתועב הזה משווה יהודים לנאצים. שקרן מתועב.

**היו"ר ש' וייס:**

אני מבקש עכשיו שתשב. חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת מצא, שב. חבר הכנסת מצא, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת מצא, אני מבקש ממך.

**יהושע מצא (הליכוד):**

הוא שקרן מתועב.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא, אני מבקש ממך.

**יהושע מצא (הליכוד):**

הוא שקרן מתועב, שקרן מתועב.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא, מספיק.

**יהושע מצא (הליכוד):**

משווה יהודים לנאצים.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא אני קורא אותך, לא, אני לא קורא אותך.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

משווה יהודים לנאצים.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא אני קורא אותך ל – – –

חבר הכנסת בורג, אתה ביקשת שאני אגן עליך. יש לי בקשה. לפני שהתחלת לומר מה שהתחלת לומר, ביקשתי להוריד קצת את הטון, כי הרי אני יודע שכאשר מעלים את הטון, האחר מגיב בתוספת של תאוצה – – –

### **קריאות:**

בזבז זמן.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אני מבקש מכם. אני קראתי לסדר את חבר הכנסת מצא. זה לא בזבז זמן, תאמין לי. חבר הכנסת בורג, תסיים. תשתדל.

### **רענן כהן (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול?

### **היו"ר ש' וייס:**

אל תפריע לי עכשיו.

### **רענן כהן (העבודה):**

אפשר לשאול אותך שאלה?

**היו"ר ש' וייס:**

כן, עוד מעט. אדוני חבר הכנסת רענן כהן, שתי ההערות הפרוצדורליות, לפחות אחת מהן קשורה לדין בתקציב, וזה בדיוק הזמן להעלות אותה, גם אם התשובה תהיה שלילית וגם אם לא. אם יש פה בעיה של תקנון, אנחנו נוכל אחר-כך להבהיר את זה.

אני פונה אליך, חבר הכנסת מצא, בואו לא נעשה סביב זה ויכוח. שמעתי קריאת ביניים נסערת בטקסט, שאני חושב שגם לכבודך – – –

**יהושע מצא (הליכוד):**

שנפתחה על-ידי חבר הכנסת בורג.

**היו"ר ש' וייס:**

שניכם.

**יהושע מצא (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אני חוזר בי מהמלים "שקרן מתועב" בהקשר של הדיון הזה.

**היו"ר ש' וייס:**

אתה חוזר.

**יהושע מצא (הליכוד):**

אני לא חוזר בי מ"שקרן" בקשר לסקר ולהשוואת יהודים לנאצים.

**היו"ר ש' וייס:**

זה היה לפני שבועיים.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

שם הוא שיקר.

### **גדעון שגיא (העבודה):**

---

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת שגיא, תאמין לי שאנחנו יודעים מה מותר ומה אסור. חבר הכנסת שגיא, בבית הזה נאמרו עוד הרבה מלים שאסור או מותר לומר אותן.

נרשום בפרוטוקול מה שנאמר על-ידו. לא מוכרחים להגיע לטונים כל כך גבוהים, ועדיין אני לא צנזור.

בבקשה, חבר הכנסת בורג. תשתדל בטון יותר מתון.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אני אחלק את דברי לשני משפטים. המשפט הראשון: אני מבקש מחבר הכנסת מצא, מחשבון תקציב דף לבוחר שלי, כל חבר כנסת בסיעת הליכוד שאומר שאני הצעתי לו בעל-פה, 1. בשם הסיעה; 2. במתכונת הוועדה שפעלה בכנסת הקודמת; 3. שהנציג שלהם יהיה ממלא-מקום. על חשבון תקציב דף לבוחר שלי, יבוא אתי למכונת אמת.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

לא כך אמרתי.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה.

**קריאה:**

— — —

**היו"ר ש' וייס:**

לא, לא, לא.

**קריאות:**

— — —

**אברהם בורג (העבודה):**

משפט שני — — —

**יהושע מצא (הליכוד):**

הוא עלול לבלבל את מכונת האמת.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת בורג, שקט שנייה. חבר הכנסת מצא, אני קראתי אותך פעם קודמת לסדר פעם כמעט שנייה.

**יהושע מצא (הליכוד):**

מכונת האמת עלולה להתבלבל ממנו.

**היו"ר ש' וייס:**

כמה אפשר להזעיק את המליאה כל פעם. באמת. חבר הכנסת אנא ממך תירגע. אני מבקש להוריד קצת את המתח, עוד יש לנו מספיק היום.

חבר הכנסת בורג, בוא נחליט.

**אברהם בורג (העבודה):**

— — — זה לא היה מספיק

**היו"ר ש' וייס:**

אם מפריעים לך ואתה רוצה שאני אעזור לך, אל תבקש ממני שאני אעזור לך, כי זה מפריע לי לעזור לך. האם זה לא מובן לך? בבקשה.

**אברהם בורג (העבודה):**

משפט שני, אדוני היושב-ראש, לאור הדברים שהעלה כאן יושב-ראש ועדת הכנסת, שדנה בנושא הזה בתחילת השבוע, אני מבקש לקבל חוות דעת משפטית – האם החלטתה של ועדת הכנסת בנושא הזה, בהעדר נתונים לגבי אי-הנחת ההסכמים על שולחן הכנסת, היא החלטה חוקית, ואם ההחלטה איננה חוקית, אני מבקש לבטל את החלטת ועדת הכנסת.

**היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חברי הכנסת.

**אברהם פורז (מרצ):**

— — —

**היו"ר ש' וייס:**

אני מאפשר לך, כי יש פה בעיה בין-סיעתית, ואתה ראש סיעה.

חבר הכנסת פורז, אם אפשר קצר, בלי לגרום מתח מיותר. בבקשה.

### **אברהם פורז (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, לפי מיטב הבנתי, כל העניין של הנחת הסכמים הוא לפני הצבעת אמון, ומדובר על הסכמים קואליציוניים ולא על שום דבר אחר. זאת דעתי. לדעתי, חבר הכנסת חגי מירום עשה פה דבר שאין לו שום אחיזה תקנונית.

מאחר שהדברים נוגעים בי ומאחר שהם נאמרו, אני גם אבהיר. בכנסות הקודמות, גם בכנסת האחת-עשרה וגם בכנסת השתים-עשרה, פעלה בכנסת ועדה מיוחדת, שטיפלה בעניין חוק הערוץ השני. יושב-ראש הוועדה הזאת, באופן מסורתי, היה של מפלגת הרוב, וממלא-מקומו היה מצד האופוזיציה. על המתכונת הזאת רציתי לשמור. כשהסתבר לי שמפלגת העבודה – – –

### **דליה איציק (העבודה):**

— — —

### **היו"ר ש' וייס:**

חברת הכנסת איציק, חברת הכנסת איציק. חברת הכנסת דליה איציק, שששש. חברי הכנסת, זה דיון מתוח.

### **משה קצב (הליכוד):**

— — —

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת קצב.

### **רענן כהן (העבודה):**

בשביל מה מביאים את זה היום? ביום של תקציב לא מביאים נושא כזה. היושב-ראש לא היה צריך להביא את זה היום.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת רענן כהן, אני מבקש ממך שקט. חברי הכנסת. חבר הכנסת רענן כהן, תירגע. אני אסביר לך מה קרה פה.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

רוצים למצות את זה – – –

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא, חבר הכנסת מצא. אם יהיה צורך אני אסביר את זה אחר כך לחבר הכנסת רענן כהן, אחרי שאסיים את ניהול הישיבה.

יש כאן טענה, שצריך לגלות סוג כזה או אחר של הסכמים לפני הדיון על חוק התקציב. נקודה. חוק התקציב אומנם כבר נדון, אבל זה שלב שצריך לאשר אותו. אני חייב לברר את זה. אני אוכל אחר כך להסביר לחבר הכנסת רענן כהן מדוע.

### **משה נסים (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, מדוע עושים עכשיו פיליבסטר נגד תקציב המדינה? מדוע הקואליציה עושה פיליבסטר נגד התקציב שלה?

### **היו"ר ש' וייס:**

זה שיקול שלה.

בואו נתחיל למהר. קדימה. בבקשה, חבר הכנסת פורז. נתחשב בהערה הזאת ונצמצם את הדברים.

### **אברהם פורז (מרצ):**

זה נכון, אפשר גם לתקוע גולים עצמיים. נראה שאנחנו מתמחים בזה לאחרונה.

כשהסתבר שמפלגת העבודה לא מתכוונת לקיים את ההסכם – – –

## קריאה:

לא היה שום הסכם.

## אברהם פורז (מרצ):

— — — כשהוקמה הקואליציה וחולקו הוועדות, היתה בין הסיעות השונות חלוקה של הרכב הוועדות. אני לא חושב שזה מסוג הדברים שמביאים למליאה. איך אתם חושבים שלמרצ יש, למשל, ראשות של ועדת החוקה ולמפלגת העבודה יש ראשות ועדת החינוך; איך? דיברו שזה יקבל זה וזה יקבל זה. במסגרת הדיבורים הללו היתה הבטחה של מפלגת העבודה — — —

## היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת פורז, נא למהר.

## אברהם פורז (מרצ):

לאחר שהסתבר שמפלגת העבודה לא מתכוונת לקיים את ההסכם, שלפיו תוקם ועדה מיוחדת והיושב-ראש שלה יהיה של נציג מרצ, פניתי ביוזמתי, על דעת סיעתי, לסיעת הליכוד, והצעתי לה הקמת ועדה מיוחדת במתכונת שהיתה בכנסת הקודמת.

## היו"ר ש' וייס:

נא למהר.

## אברהם פורז (מרצ):

אני לא יכול לדבר יותר מהר מזה. אני יכול להפסיק.

## היו"ר ש' וייס:

סליחה, בסדר. בבקשה.

### **אברהם פורז (מרצ):**

הצעתי להם שתהיה ועדה במתכונת של הכנסת הקודמת, שממלא-מקום היושב-ראש יהיה מטעם סיעת הליכוד.

אנשי מפלגת העבודה, לרבות חבר הכנסת חגי מירום, יודעים על זה ממני, שלא יעשו את עצמם.

את הנייר שמסרתי לסיעת הליכוד, אני אשמח להפיץ על חשבון דף לבוחר של אברהם בורג.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חברי הכנסת, לסיום הפרשה אני רוצה לשאול – – –

### **שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:**

אדוני היושב-ראש – – –

### **היו"ר ש' וייס:**

כן, בבקשה, השר שחל.

### **שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:**

זה חוק שיש לי נגיעה אליו. אני מתפלא שאיש לא סיפר לי את הסיפורים האלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

נכון, זה מה שרציתי לומר. מכיוון שיש כאן תמיהה ויותר מתמיהה מצד שר המשטרה והתקשורת, לעניין זה שר התקשורת והמשטרה, ויש גם תמיהה לשר רובינשטיין, שר התשתית והאנרגיה, ויש כאן הרבה מאוד תמיהות, אני קובע – – –

### **רענן כהן (העבודה):**

וגם של כל הסיעה שלנו.

### **דליה איציק (העבודה):**

כמעט כל סיעת העבודה.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

גם אנחנו לא יודעים במה מדובר.

### **היו"ר ש' וייס:**

גם מפלגת העבודה לא יודעת במה מדובר. לכן – סיכום הפרשה בשלב זה: ניסיתי בינתיים לברר עם המזכיר שלנו, מר יעקבסון, אם אנחנו חייבים לפתור את הדיון הזה בהקשר של התקציב; אני רואה שהוא מקבל כיוונים שלא קשורים לתקציב. לפיכך, אני באופן חלקי לפחות מקבל את ההערה הרטרואקטיבית של חבר הכנסת רענן כהן.

כדי שלא לבזבז את זמננו, מול כל התמיהות, נחדש באיזה שלב את הדיון, אם אתם מסכימים, נשמע גם את דעתה של סיעת הליכוד על-ידי חבר הכנסת משה קצב – לא נסכם – גם את דעתן של סיעות מפלגת העבודה ומרצ. אין דיון. יש פה בעיה שחשבנו – – –

### **משה קצב (הליכוד):**

מאחר שיושב-ראש ועדת הכנסת הזכיר את שמי, אני מבקש את רשות הדיבור.

### **רענן כהן (העבודה):**

זה לא ייגמר.

### **היו"ר ש' וייס:**

בקצרה מאוד, חבר הכנסת קצב. אחריו השר שוחט וזהו. דרך אגב, התוכנית המקורית היתה שהתקציב יתחיל יותר מאוחר. לא אני העליתי נושא זה לסדר, חברים בסיעתך העלו נושא זה.

בבקשה, חבר הכנסת משה קצב.

**משה קצב (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, יושב-ראש ועדת הכנסת כנראה החליק, יושב-ראש ועדת הכנסת עורר תמיהות בקרב שרי הממשלה, שני שרים לפחות הביעו תמיהה, הוא אף עורר את רוגזם של חברי סיעתו. ההסבר פשוט. סיעת הליכוד היתה צריכה לבחור בין שני מועמדים והחליטה לבחור במועמד שנראה לנו הטוב ביותר והמתאים ביותר – וזאת אנחנו אומרים בצורה ברורה וגלויה – ואפילו חבר הכנסת פורז הודיע לך, יושב-ראש ועדת הכנסת, על ההחלטה שלו לבקש את תמיכתנו.

**חגי מירום (העבודה):**

יש הסכם בכתב.

**משה קצב (הליכוד):**

אנחנו העדפנו את חבר הכנסת פורז על חבר הכנסת אברהם בורג, פשוט מאוד. אל תעשה מזה עניין דרמטי.

**חגי מירום (העבודה):**

יש הסכם בכתב או לא?

**היו"ר ש' וייס:**

הרי שאלת זאת, חבר הכנסת מירום. נברר זאת.

**משה קצב (הליכוד):**

חבר הכנסת חגי מירום, הרי קיבלת את המכתב מידינו של חבר הכנסת פורז, מה הדרמטיות שאתה מנסה פה לייחס?

**חגי מירום (העבודה):**

לא קיבלתי אותו ממנו. קיבלתי אותו ממקום אחר.

### **משה קצב (הליכוד):**

קודם תחשוף את ההסכמים שערכתם – – –

### **חגי מירום (העבודה):**

---

### **משה קצב (הליכוד):**

ידידי יושב-ראש ועדת הכנסת, מוטב שתראה את עצמך, לא כיושב-ראש מפלגתי. לצערי הרב אתה לא נוהג כשורה בתפקידך. אם אתה כבר מחפש ותובע חשיפת הסכמים, תואיל בטובך, לפני שהממשלה מודיעה על הרחבת הממשלה ועל צירוף שרים לממשלה, לדרוש מהממשלה, כיושב-ראש ועדת הכנסת, שהיא תניח על שולחן הבית את ההסכמים שבגינם היא הולכת להרחיב את הממשלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת קצב, הדרישה הזאת קיימת.

### **משה קצב (הליכוד):**

לא קיבלנו זאת עד הרגע הזה. לפיכך, אדוני היושב-ראש, כפי הנראה לא נוכל היום לאשר או לדון בכלל בדרישת הממשלה להרחיב את הממשלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה.

### **אלי דיין (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, תרשה לי בבקשה.

## **היו"ר ש' וייס:**

בקצרה מאוד, חבר הכנסת אלי דיין.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

גם אני.

## **היו"ר ש' וייס:**

לא, גמרנו. אין לזה סוף. אם מישהו מקבל רשות הדיבור אז השני אומר גם אני.

## **אלי דיין (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אני רוצה קודם להבהיר לחבר הכנסת אברהם פורז שאין שום הסכם קואליציוני –  
--

## **קריאות:**

---

## **היו"ר ש' וייס:**

הוא יושב-ראש סיעה. אני גם לא חייב הסבר. חברי הכנסת, אני מודיע לכם, אין לזה סוף.

## **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

אבקש הצעה לסדר.

## **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אלי דיין, השר שוחט, סליחה מכל המקופחים, בכלל זה השרים, אין לזה סוף. אנחנו לא מסיימים היום.

## **שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:**

יש טענות למפלגת העבודה, גם לי יש טענות.

## **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו לא מסיימים היום. הדיון יימשך. אנחנו קוטעים את הדיון. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

## **אלי דיין (העבודה):**

אדוני היושב-ראש – – –

## **היו"ר ש' וייס:**

איזה סיבוך מיותר.

## **אברהם רביץ (יהדות התורה):**

אדוני היושב-ראש, אני מצביע כבר רבע שעה. אני רוצה חצי משפט אחרי חבר הכנסת אלי דיין.

## **היו"ר ש' וייס:**

אני יודע. מכיון שעומד להחליף אותי הסגן יוסף עזרן, אני מבקש להודיע – כדי למנוע אחר כך חיכוך נוסף – כאשר אפשרתי הצעה לסדר לא העליתי על דעתי שיתפתח סיבוך כזה. מותר גם ליושב-ראש ישיבה לא לדעת דברים תמוהים, אלא ראיתי את שתי ההצעות כקשורות קשר מסוים לפחות לדיון שקשור לאישור התקציב והודעת הממשלה – עוד מעט. הסתבר לי חיש מהר שאין קשר.

## **דן תיכון (הליכוד):**

למה? לגבי?

### **היו"ר ש' וייס:**

לא לגביר. על כך אני אגיב בנפרד.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אחר כך תטען הקואליציה בהיתממות, עניין של דמעות, שאנחנו עושים פיליבסטר. היום אתם מביאים את הסיפור הזה, שבכלל לא נמצא בסדר-היום.

### **היו"ר ש' וייס:**

פיליבסטר, אני יודע. נכון, אני מקבל זאת. לכן אני מודיע עכשיו, חבר הכנסת עובדיה עלי, שאני מפסיק את הדיון הזה. אני מקבל את ההערה.

חברי הכנסת, אני מודיע בזאת, לכל המקופחים, בכלל זה שרים, ומתנצל. אני מפסיק את הדיון.

חבר הכנסת אלי דיין, מכיוון שאתה כבר עומד – חצי דקה ונגמר הסיפור. אני מודיע שאני מצטער שהעליתי אותו. מותר לי לתקן טעות. אין הערות עוד.

### **אלי דיין (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אני מצטער שלא התחלנו בדיון בתקציב.

### **היו"ר ש' וייס:**

עכשיו גם אני מצטער מאוד.

### **אלי דיין (העבודה):**

זה מה שהיה צריך להיות. אשר לטענתו של חבר הכנסת פורז, שהיה הסכם קואליציוני שמבטיח את הוועדה המיוחדת לסיעת מרצ או לחבר הכנסת אברהם פורז באופן אישי – אין הסכם כזה.

### **שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:**

יש הסכם כזה.

### **אלי דיין (העבודה):**

לא היה ולא נברא. ביררנו את הסוגיה הזאת.

לכן אני מציע להפסיק את הדיון ולהתחיל בדיון בתקציב, כי אחרת אנחנו לא נעמוד בלוח הזמנים שנקבע לדיון בתקציב.

### **שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:**

אדוני היושב-ראש, נמסרו דברים לא נכונים לכנסת.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

אדוני היושב-ראש, אבקש הצעה לסדר.

### **היו"ר ש' וייס:**

הבנתי ושמעתי. כל ההצעות כאן הן הצעות לסדר.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אתה רוצה שאקרא קריאת ביניים ואז תטיף לי מוסר?

### **היו"ר ש' וייס:**

אני לא מטיף מוסר.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

לא קראתי קריאת ביניים אחת.

### **היו"ר ש' וייס:**

אתה לא יכול להיכנס לסדר-היום בכוח. יש שבעה אנשים שהצביעו לפניך – ואינני מרשה להם. אני כבר לא רוצה אפילו להתווכח על זה. לא בכוח תנהל לי את המליאה פה.

אדוני השר אמנון רובינשטיין – – –

### **שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:**

כל המהלך לא תקין.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני יודע, כל המהלך הוא לא תקין. אני התנצלתי.

### **שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:**

האשמות חד-צדדיות.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני שמעתי. חברי הכנסת, כאשר אפשרתי הצעה לסדר לחברי הכנסת חגי מירום ודן תיכון, הייתי משוכנע שזה קשור לעניין. אני מודיע שההצעה של חבר הכנסת חגי מירום לא קשורה לעניין הזה. יש לה חשיבות משל עצמה. אני מניח שהדיון הזה יתגלגל – ועוד איך. אני רואה את הסימנים. אני מפסיק אותו לחלוטין. אני מתנצל בפני השר רובינשטיין, השר שוחט, חבר הכנסת רביץ, חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת שמאי, חבר הכנסת מיכאל איתן. מפני שמוכרחים ברגע כלשהו להפסיק, אנחנו מפסיקים.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

אני לא רוצה לדבר על הנושא הזה.

### **היו"ר ש' וייס:**

סלח לי, עוד הפעם אותו סיפור, אין לזה סוף. הפרק הזה נגמר.

בקשר להערה של חבר הכנסת דן תיכון, הנוגעת ישירות לדיון על התקציב, אני מבקש עכשיו, בקיצור נמרץ, משר האוצר להשיב. בבקשה.

ואני באמת טעיתי בכך שלא קיבלתי את העצה של חבר הכנסת רענן כהן בראשית הדיון. הוא כנראה חש שאני טועה כאן. בבקשה, שר האוצר.

### **שר האוצר א' שוחט:**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אענה בקיצור שבקיצור על טענותיו של חבר הכנסת תיכון, ואם יורשה לי להגיד: אני יותר מאשר תמה על ההערות שהוא העיר. מה הוא בעצם אמר? הוא אמר, שחבר הכנסת אשר יצליח לשכנע – – –

### **דן תיכון (הליכוד):**

לא אני אמרתי את זה.

### **שר האוצר א' שוחט:**

אני לא הפרעתי לך במשך כל 48 השעות האחרונות. אז, אנא, אל תפריע לי.

מה אתה אמרת, בשם היועץ המשפטי? שאם חבר הכנסת מגיע לכך, שהוא משנה סעיף בתקציב, הוא צריך להניח את זה על שולחן הכנסת כהסכם בינו לבין שר האוצר, או מי שלא יהיה. ואני רוצה לקרוא פה שתיים-שלוש הסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון, שאלמלא הובאו כהסתייגויות, ייתכן שזו הייתה מדבר אתי, הייתי מסכים להצעותיו. אני אביא דוגמה: הוא אמר שההשקעות בחברות הביטחוניות, צריך להוסיף להן שקל; שכדי להבריא את התעשיות הביטחוניות צריך להוסיף להן שקל. הוא הציע בסעיף הביקורת ברשויות המקומיות להפחית בשקל; בשירותי כבאות והצלה, אחרי שהוא בדק את הדברים, הוא הציע להפחית שקל.

### **דן תיכון (הליכוד):**

נכון.

### **שר האוצר א' שוחט:**

בפרויקט הביוב הארצי, הוא החליט להוריד שקל.

**דן תיכון (הליכוד):**

נכון.

**שר האוצר א' שוחט:**

בעניין מענקים לרשויות המקומיות היהודיות, הוא הציע להפחית.

**דן תיכון (הליכוד):**

נכון.

**שר האוצר א' שוחט:**

בעניין הרשויות המקומיות הדרוזיות, הוא הציע להוסיף.

**דן תיכון (הליכוד):**

נכון.

**שר האוצר א' שוחט:**

נניח שהייתי מקבל את ההצעות הדרמטיות האלה, שכולן באו אחרי שיקול דעת, באו מתוך כוונה  
לשנות את התקציב במהותו – – –

**מיכאל איתן (הליכוד):**

— — —

**שר האוצר א' שוחט:**

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מבקש: אל תפריע לי.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

מה זה "להוסיף שקל", "להוריד שקל"?

### **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת זיסמן, אני פונה אליך.

### **שר האוצר א' שוחט:**

ואז חבר הכנסת תיכון היה מקיים אתי דיון והייתי מסכים להצעותיו הדרמטיות בדבר שינוי מבנה התקציב. האם לדעתך, חבר הכנסת תיכון, משמעות העניין – אחרי שהיית משכנע אותי – שהייתי צריך לבוא ולהניח את הסיכום הזה על שולחן הכנסת כהסכם?

### **דן תיכון (הליכוד):**

כן.

### **שר האוצר א' שוחט:**

לפיכך אני רוצה להגיד לך, שכמיטב יכולתך וכושרך, אתה מביא דברים שאינם ממין העניין, לא שייכים, לא נכונים, ולמרות ניסיוןך הגדול בכנסת, הדברים שאתה אומר, אין להם שחר. תודה רבה.

### **היו"ר י' עזרן:**

תודה רבה, אדוני השר.

### **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש.

## **היו"ר י' עזרני:**

בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון, במסגרת דקה, אבל לא יותר.

## **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני לא אמרתי, אני ציטטתי שתי חוות דעת ופסק-דין של בית-המשפט הגבוה לצדק. יכול להיות שזה לא נוח לשר האוצר, יכול להיות שזה גם לא נוח לחבר הכנסת דן תיכון, אבל, ברוך השם, יש יועץ משפטי לממשלה, יש מבקרת המדינה ויש השופט ברק, והם קבעו מה שקבעו, גם כשזה לא נוח לי, גם כשזה לא נוח לשר האוצר.

לכן כל שינוי בתקציב, לאחר אישור התקציב בקריאה ראשונה, מחייב מסירת הודעה בכתב למליאת הכנסת. זו המשמעות של הפסיקה, גם כשאני לא אוהב אותה.

## **היו"ר י' עזרני:**

תודה. רבותי, אני מכריז על הפסקה. הישיבה תתחדש ב-12:00, עם הודעת ראש הממשלה.

(הישיבה נפסקה בשעה 11:35 ונתחדשה בשעה 12:02.)

## **הודעת הממשלה על צירוף שר לממשלה, על חלוקת תפקידים בין השרים**

### **ועל ביטול המשרד לענייני ירושלים**

## **היו"ר ש' וייס:**

אני פותח את הישיבה השנייה היום. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, כפי שהודעתי לכם כאשר סיימנו את הישיבה הקודמת הבוקר.

## **משה קצב (הליכוד):**

הצעה לסדר.

## **היו"ר ש' וייס:**

כן, אני יודע, אני מודע לכך. קודם כול, אני צריך להודיע שאנחנו עוברים לסעיף הבא: הודעת הממשלה על צירוף שר לממשלה, על חלוקת תפקידים בין השרים ועל ביטול המשרד לענייני ירושלים. את ההודעה ימסור ראש הממשלה ושר הביטחון.

### **משה קצב (הליכוד):**

הצעה לסדר.

### **היו"ר ש' וייס:**

כן, אני יודע, יש כמה הצעות. חברי הכנסת, חבר הכנסת דן תיכון כבר העלה אתמול הצעה לסדר בעניין זה, וטיפולנו בנושא אתמול. השר חיים רמון, השר המקשר לעניין זה, הגיב אתמול. היו גם כמה תגובות של חברי כנסת. כך שהסוגיה הפרוצדורלית נדונה אתמול. אני אאפשר לראש הממשלה למסור את ההודעה, אחרי זה שתי הצעות לסדר, ונחליט מה לעשות הלאה.

אדוני ראש הממשלה ושר הביטחון, בבקשה.

### **משה קצב (הליכוד):**

אני מבקש הצעה לסדר לפני הודעת ראש הממשלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני אתן מייד. עכשיו ראש הממשלה יודיע את הודעתו. אתמול היה דיון – – –

### **משה קצב (הליכוד):**

ההצעה לסדר נוגעת להודעת ראש הממשלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

מייד אחרי הודעתו של ראש הממשלה נדון בזה.

**משה קצב (הליכוד):**

— — — אדוני היושב-ראש

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת קצב, אתמול כבר היה דיון, תברר פרטים אצל חבר הכנסת דן תיכון.

**ראש הממשלה י' רבין:**

— — — אדוני היושב-ראש

**משה קצב (הליכוד):**

אדוני, ביקשתי הצעה לסדר.

**היו"ר ש' וייס:**

אני מבקש לא להפריע לראש הממשלה. אאפשר לך למסור מייד אחרי הודעת ראש הממשלה. לא נתחיל בדיון לפני כן.

**משה קצב (הליכוד):**

אינני רוצה למסור הודעה. ראש הממשלה מתבקש להמתין עד שנציע את ההצעה לסדר.

**היו"ר ש' וייס:**

סלח לי, אני אקבע את סדר-היום.

**משה קצב (הליכוד):**

אני פונה ליושב-ראש, ביקשתי הצעה לסדר לפני שהזמנת את ראש הממשלה.

## **היו"ר ש' וייס:**

אדוני, יש שבע הצעות לסדר. הטיפול כבר היה אתמול. אני אחזור עליו היום בקיצור. אני חושב שזה בסדר גמור. פרטים אצל חבר הכנסת דן תיכון. אני מבקש לא להפריע. תהיה לכם הזדמנות לטעון את כל הטענות. אני מבטיח. את כולן.

## **משה קצב (הליכוד):**

אדוני, ביקשתי הצעה לסדר לפני הודעת הממשלה. כבודה של הכנסת לפני כבודה של הממשלה.

## **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת משה קצב, עברנו השבוע מספיק. אתמול קיימנו דיון על הנושא הזה לא ביוזמתי, אלא ביוזמת חבר הכנסת דן תיכון. והסיפור מופיע בפרוטוקול. אני אחזור עליו פה בקיצור. גם הודעתי באיזו שעה זה, וזה לא היה מקרי. ראש הממשלה ימסור הודעה קצרה מאוד, והכול יוברר כאן. אני מודיע לך. ואתה תקבל מייד רשות הדיבור.

אדוני ראש הממשלה, בבקשה.

## **ראש הממשלה י' רבין:**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהתאם לסעיף 17(א) לחוק-יסוד: הממשלה, מבקשת הממשלה לאשר שינוי בחלוקת התפקידים בין השרים כדלקמן:

1. השרה אורה נמיר תהיה שרת העבודה והרווחה במקום השרה לאיכות הסביבה;

2. השר שמעון שטרית יהיה שר המדע והטכנולוגיה, נוסף על תפקידו כשר הכלכלה והתכנון.

כמו-כן, בהתאם לסעיף 18 לחוק-יסוד: הממשלה, החליטה הממשלה על צירופו של חבר הכנסת יוסי שריד לממשלה בתפקיד השר לאיכות הסביבה.

אני מתכבד להודיע על כך לכנסת ומבקש אישורה כחוק.

חברי הכנסת, אני מתכבד להודיע לכנסת, כי בהתאם לסעיף 34(א) לחוק-יסוד: הממשלה, אישרה הממשלה את מינויו, על-ידי השר לענייני דתות, של חבר הכנסת רפאל פנחסי – –

## **משה קצב (הליכוד):**

מיהו השר לענייני דתות?

## **ראש הממשלה י' רבין:**

– – לכהונת סגן השר לענייני דתות, במקום תפקידו כסגן שר האוצר.

כנסת נכבדה, המשרד לענייני ירושלים הוקם על-פי החלטת הממשלה מיום 18 בנובמבר 1990. ביום י' באלול התשנ"ב, 8 בספטמבר 1992, החליטה הממשלה, בהתאם לסעיף 33(א) לחוק-יסוד: הממשלה, לבטל את המשרד לענייני ירושלים ולהביא החלטה זו לאישור הכנסת. על-פי החלטת הממשלה ובהתאם לחוק האמור, אני מבקש את אישור הכנסת לביטול המשרד לענייני ירושלים.

החלטת הממשלה נתקבלה נוכח הערכה מחודשת של הנושא. לדעתנו, הן מטעמים ענייניים הקשורים בנושאי ירושלים, והן מטעמי חיסכון, אין צורך במשרד ממשלתי נפרד לנושא. ענייני ירושלים ממשיכים כמובן לתפוס מקום מרכזי במדיניות הממשלה, ויטופלו על-ידי משרדי הממשלה הפונקציונליים כנדרש, וכן בוועדת השרים לענייני ירושלים שבראשות ראש הממשלה.

## **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה לראש הממשלה ושר הביטחון. חברי הכנסת, מכיוון שהועלו כאן כמה שאלות פרוצדורליות חוקתיות מובהקות הנוגעות לעניין, או לפחות לכאורה, וכדי למנוע אי-הבנות, אני מודיע בזאת שאתן רשות דיבור קצרה מאוד, של שתיים-שלוש דקות לכל אחד – ליושב-ראש סיעת הליכוד, חבר הכנסת משה קצב, לחבר הכנסת דן תיכון, לחזור בקיצור נמרץ על מה שהוא פרס אתמול באריכות, לשר משה שחל, לשר המקשר חיים רמון, ומייד אחרי זה תהיה הכרעה לגבי המשך הדיון.

בבקשה, אדוני חבר הכנסת משה קצב. אבקש מאוד בקיצור. הדברים כבדים כשלעצמם, ולא הייתי רוצה להתמקח חלילה על זמן. בבקשה.

## **משה קצב (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה מבקשת לערוך שינוי בחלוקת התפקידים בתוך הממשלה, היא מבקשת לצרף שר חדש לממשלה, ומבקשת למנות סגן שר. שלוש הבקשות האלו נוגעות לשלוש סיעות שונות: למפלגת העבודה, למרצ ולש"ס, שהן שותפות בקואליציה.

אנחנו מעריכים ומניחים, ששלוש הבקשות הללו אינן מנותקות מהסכמים קודמים שהיו בין מפלגת העבודה, כמפלגה שמרכיבה את הקואליציה, לבין ש"ס ומרצ.

על-פי תקנון הכנסת, אנחנו מנועים מלקיים דיון כל עוד ההסכמים בעניין מינוי סגן שר ובעניין צירוף שר לממשלה לא הונחו לפני חברי הכנסת. על כן, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, אנחנו מבקשים להפסיק את הדיון, לא להמשיך בדיון בעקבות הודעת ראש הממשלה, עד אשר תניח הממשלה על שולחן הכנסת את ההסכמים הנוגעים לשותפות שבין מפלגת העבודה לבין מרצ וש"ס, כפי שמחייבות הוראות החוק.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני מודה מאוד לחבר הכנסת קצב. חבר הכנסת דן תיכון, אלא אם כן אתה מסתפק במה שאמרת אתמול. אם לא, אני מבקש שהפעם תקצר מאוד. בבקשה.

### **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כפי שאמרתי אתמול, המסמך הונח על שולחננו בשעה 17:04. כך רשמתי. מאחר שהוא בבחינת הסכם, וחובה עליכם להניח אותו 24 שעות לפני המועד, אבקשך לדחות את הדיון בהודעת הממשלה לשעה 17:04 ביום חמישי, היום. תודה.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. על-פי טענתך, חבר הכנסת דן תיכון, צריך להניח את המסמך 24 שעות לפני ההצבעה או לפני הדיון?

### **דן תיכון (הליכוד):**

יש פרשנות בעניין הזה.

### **היו"ר ש' וייס:**

זה הבדל גדול.

אדוני השר משה שחל, בבקשה.

## **שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש גבול גם לאפשרות לתעתע ולקחת זמן בדברים, אני חייב לומר, שאין להם כל אחיזה במציאות.

רבותי חברי הכנסת, אם מדובר בהסכם על-פי חוק-יסוד: הממשלה – חבר הכנסת קצב, לא תקנון הכנסת אלא חוק-יסוד: הממשלה – נאמר בסעיף 13 במפורש: "סיעת שעשתה הסכם בכתב או שנעשה מטעמה הסכם בכתב בקשר לכינונה של ממשלה או בקשר להבעת אי-אמון בה", אף אחד מן התנאים האלה לא מתקיים במקרה זה. אין הסכם בכתב, לא היה הסכם בכתב, לא מדובר על כינון ממשלה ולא מדובר על אי-אמון.

## **משה קצב (הליכוד):**

האם העברתם – – –

## **דן תיכון (הליכוד):**

– – –

## **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת קצב, חבר הכנסת תיכון, לא הפריעו לכם. גם אם העניינים כבדים, הכנסת לא חייבת להתנהל בצעקנות.

## **שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:**

הדבר השני. מתוך יחס כבוד לכנסת ביקשתי את חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, והוא הסכים שאני אצטט את דבריו.

## **דן תיכון (הליכוד):**

היה הסכם בעל-פה. אתה רומס את – – –

## **שר המשטרה והתקשורת מ' שחל:**

חבר הכנסת דן תיכון, בקשר לסוגיה שאתה העלית הבוקר. אני מדבר אליך.

אני מצטט את היועץ המשפטי לממשלה על דעתו. אמרתי לו שאני עומד לצטט אותו ושאלתי אם הוא מרשה לי. אני מצטט את תשובתו: לא כל הסכמה היא הסכם, ולא כל הסכם הוא חוזה. דבר שכל מה שיש בו הוא מה שנתבקש שייעשה על-ידי הכנסת איננו נופל בקטגוריה של הסכם שאליה התייחס החוק.

אבל גם אם ירצו המדקדקים לבוא ולומר שהיתה חובה להודיע, אדוני היושב-ראש, אני אציע לחבר הכנסת דן תיכון הצעה שהוא יראה בהודעה של ראש הממשלה אתמול את מילוי ההנחיה של גילוי, מפני שכאן מדובר על דבר אחד בלבד. לא הבטחה, לא הבטחה בעתיד, לא הבטחה על סמך העבר, אלא עשיית מעשה על-פי חוק שכל כולו מובא לכנסת לאישורה. הכנסת יכולה להחליט. אם הדבר לא ימצא חן בעיניך, חבר הכנסת דן תיכון, תצביע נגדו. יש להניח שזה מה שתעשה.

אני מציע לכולנו ביחד שנפסיק להשתמש יתר על המידה בכל הגימיקים האלה, שלא תורמים שום דבר לעניין.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. אדוני השר המקשר חיים רמון, אתה האחרון.

### **דן תיכון (הליכוד):**

איזה גימיקים?

### **רון נחמן (הליכוד):**

כשמצרפים את חבר הכנסת שריד לממשלה זה הגימיק הכי גדול.

### **היו"ר ש' וייס:**

אדוני השר רמון, אל תתחיל כל זמן שלא יהיה שקט.

### **דן תיכון (הליכוד):**

---

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון ואחרים, אנא. חבר הכנסת משה קצב. חבר הכנסת דן תיכון, אני צריך כל שתי דקות להעיר לך? זה לא בסדר. בבקשה, השר רמון.

### שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

### היו"ר ש' וייס:

אני ביקשתי לא להפריע. חבר הכנסת דן תיכון.

### רענן כהן (העבודה):

אדוני המקשר, עכשיו קשר את הדברים.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, זה לא בדיוק הזמן שאתה צריך להפריע ולא בדיוק האיש שאתה צריך להפריע לו, אם אני לא טועה.

### שר הבריאות ח' רמון:

אנסה בשלישית. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לחזור על דברי מאתמול.

### דן תיכון (הליכוד):

— — —

### שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת תיכון, אני עונה לך. אני רוצה לחזור על דברי מאתמול.

### **היו"ר ש' וייס:**

מה הרעש הזה כאן?

### **שר הבריאות ח' רמון:**

בשעה שהונח המכתב שהובא לידיעת יושב-ראש הכנסת, ויושב-ראש הכנסת קרא אותו אתמול, אני הודעתי בשם הממשלה, שלא נעשה שום הסכם, מעבר למה שהודיע ראש הממשלה בהודעה שלו, מכיוון שאין דבר וחצי דבר, אין הסכם, יש הודעה שנעשית בתוך הפעילות השגרתית של הממשלה, והיא כולה בתחום הסמכות המוחלטת של ראש הממשלה ושל הממשלה. מעשים מן הסוג הזה נעשים בתחומים שונים מדי יום ביומו. אם אנחנו נאמר שכל דיבור בין ראש הממשלה לבין סיעה, בין שהיא בקואליציה ובין שהיא אינה בקואליציה, וכל דיבור של שר, בין שהוא מדבר עם שר מן הקואליציה ובין שהוא מדבר עם מי שאינו מן הקואליציה – – –

### **דן תיכון (הליכוד):**

לא כל דיבור. הודעת ממשלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

שוב אתה מפריע. מה אתך? חבר הכנסת דן תיכון, כבר לא נעים לי להעיר לך, אתה חושב שאפשר לנהל כנסת שבה כל שתי דקות צריך להשמיע את השם דן תיכון? בכבוד רב, אני חוזר עכשיו על השם שלוש פעמים: דן תיכון, דן תיכון, דן תיכון. זהו. עכשיו חמש דקות שקט. כל דקה אני צריך להעיר לך?

### **שר הבריאות ח' רמון:**

חבר הכנסת קצב, חבר הכנסת דן תיכון, אין לטענה שהעליתם, ואתם יודעים שאין לה, שום בסיס. אין לה שום קשר, ולו הקלוש ביותר, לסעיף שבחוק, שאתם יודעים שכל מטרתו היתה להציג בפני הכנסת הסכמים שנעשים בין סיעות.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

— — —

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת שמאי.

**יעקב שמאי (הליכוד):**

חיכיתי לשמוע את שמי מפי היושב-ראש.

**היו"ר ש' וייס:**

אני לא אוהב לעשות את זה. אני אוהב רק לקרוא אותך לבמה לנאום ולא לדברים אחרים.

**יעקב שמאי (הליכוד):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

האם אתה סבור שכאשר אתה מפריע אני לא יכול לקרוא בשמך? אין ספור פעמים אני עושה לך סימנים עם היד כדי לא לקרוא בשמך.

**שר הבריאות ח' רמון:**

אני רוצה, לסיום, לצטט משפט מהמכתב שהועבר אתמול ליושב-ראש הכנסת. אני מצטט: "השינויים הנ"ל בהרכב הממשלה ובחלוקת התפקידים אינם נובעים מהסכם קואליציוני חדש כלשהו, אלא הם פועל יוצא של החלטות הממשלה בישיבות הממשלה, ואינם קשורים לכינונה של הממשלה או להבעת אי-אמון בה".

לכן, אדוני היושב-ראש, לאור ההודעה הזאת, אני מבקש ממך לאפשר להמשיך את הדיון ולאפשר לקיים הצבעה בסוף הדיון. תודה רבה.

**היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חברי הכנסת, כבר אתמול – אגב, זה היה בשעה 17:17, חבר הכנסת דן תיכון – כבר אתמול הודעתי, אומנם בקיצור נמרץ, שאני חייב לייחס אמון להודעת כל ממשלה כאשר היא באה לכאן, מתייצבת ואומרת שאין הסכם גלוי או סמוי. אחרת כל דיון כזה יהפוך את הכנסת לוועדת חקירה.

שנית, אני מקבל את הטענה, שאם אכן אין הסכם, ועל כך הצהירו כאן השר המקשר והשר שחל פעמים אחדות אתמול והיום, עצם השינויים במבנה הממשלה הם חלק אינטגרלי מתהליכי חקיקה והצבעה בכנסת על מבנה מוסדות שלטון.

לפיכך, אני פוסק שהדיון מתחיל.

אני קורא עכשיו לראשון המתדיינים – על-פי החלטת ועדת הכנסת אני מבין שהדיון הוא סיעתי – לחבר הכנסת אהוד אולמרט, במסגרת שמונה דקות. בבקשה, אדוני.

עד שאנחנו נתחיל: יש בקשה של חבר הכנסת חנן פורת להפרדת ההצבעה. הבקשה הזאת תועלה כאשר נגיע לשלב ההצבעה. בבקשה, חבר הכנסת אולמרט.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אין דבר הדרוש לממשלה זו יותר משר אקטיבי, נמרץ ומלא תושייה לענייני איכות הסביבה. מבחינה זו, ולא רק זו, מינויו של יוסי שריד היום הוא דבר בעתו.

יוסי יזדקק לכל הניסיון, כושר ההמצאה ויכולת העשייה כדי לשפר את איכות הממשלה, שהוא מצטרף אליה. זה אחד הטעמים, ולא היחיד, שמסבירים מדוע רוצה בו דווקא עתה יצחק רבין, שפסל את מינויו לפני כמה חודשים. השאלה היא, האם דווקא מן הטעם הזה לא צריך היה יוסי שריד, מבחינתו, לוותר על הכבוד המפוקפק.

מהצד האישי יש כמה סיבות טובות לברך את חבר הכנסת שריד. אם כשרון, רהיטות דיבור, נאמנות לעקרונות, אומץ לב ציבורי ודבקות במטרה הם הכישורים הנדרשים למינוי שר בממשלה, כי אז יש צדק רב בצירופו של שריד אליה, אף שהוא עלול לחוש שם, דווקא בגלל כישורים אלה, בדידות רבה.

יוסי שריד רכש את מעמדו הציבורי בדרך הקשה. זה 20 שנה כמעט הוא מייצג את דעותיו בעקשנות שאין לה הרבה מחקים בחיים הציבוריים שלנו. שריד הוא אמן הדיבור והכתיבה, שידע להפוך כלים אלה לכלי נשק פוליטיים חדים, מושחזים, ולעתים ארסיים, לא רק נגד יריביו אלא אף נגד כמה מטובי ידידיו. בלשון החברה: הוא לא עשה חשבון כמעט לאף אחד, גם לא לראש הממשלה, שאת מנהיגותו הוא נאלץ לקבל עכשיו, לפחות באופן פורמלי, עם הצטרפותו לממשלה.

יש האומרים בימים אלה, על רקע מינויו, כי שריד הפך למעין סמל בחיים הציבוריים. אם אכן יש ממש באמירה זו, היא מבוססת על שתיים: ראשית, על עקביותו של שריד ונכונותו, לעתים קרובות, להיות

איש ריב ומדון לכל מי שחלק עליו והסתייג מדעותיו. שנית, על דבקותו בקו מדיני החותר לפשרה מרחיקה לכת, עד כדי הטפה לנסיגה כוללת משטחי ארץ-ישראל במסגרת הסכמי שלום.

### **דליה איציק (העבודה):**

לפי דעתי יוציאו אותך מהליכוד.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

אילו האמנתי, אדוני היושב-ראש, בדרכו המדינית של שריד, הייתי רואה בהצטרפותו לממשלה היום מאורע ציבורי משמח. הואיל ואני חולק על מרבית דעותיו, אני נאלץ להעדיף את עמדותי הציבוריות על הסימפתיה האישית.

נכתב לא מעט בימים האחרונים, כי הנה עומד שריד להצטרף לממשלתו של יצחק רבין, הנץ, המגרש. האם נפלה בארזים שלהבת? נדמה לי כי החשש הזה מוקדם מדי. דווקא משום הכבוד שאני רוחש לתכונותיו של שריד, עלי להביע צער גדול על כי מעתה יהיה הוא הדובר המרכזי של הממשלה בתחום המדיני.

יוסי שריד בכנסת ייצג בעבר את שולי השמאל האופוזיציוני. מחר ייצג יצחק רבין את דעותיו של שריד. בדיוק מן הטעם הזה, אדוני היושב-ראש, אני רואה בהצטרפות זו – – –

### **היו"ר י' עזרן:**

צר לי, אדוני, שחבריי מפריעים לך. זה ממש מרתק. צר לי מאוד, זה נאום מרתק.

### **יגאל ביבי (מפד"ל):**

מתרגשים.

### **רפאל אלול (העבודה):**

הם מוציאים עליך חוזה.

### **היו"ר י' עזרן:**

חברת הכנסת לימור לבנת. חברת הכנסת לימור לבנת, אני פונה אלייך.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

בדיוק מן הטעם הזה, אדוני היושב-ראש, אני רואה בהצטרפותו של שריד לממשלה נקודת מפנה. הואיל ואני מאמין, כי בפוליטיקה הלאומית צריכים להכריע, בסופו של דבר, השיקולים המהותיים, אני מקבל את הסברה כי רבין פסל את שריד מלכהן בממשלתו בראשיתה לא בגלל חוסר אהדה אישית או פסילת כישוריו האישיים, כי אם מחשש שמעמדו של שריד והזיהוי שלו עם עמדות מדיניות מסוימות יטיל על הממשלה עול כבד מדי, לדעתו. הסכמתו עתה לצירופו של יוסי אינו רק אקט של הכרה בכישוריו של שריד, שהרי כבר הוכיח ראש הממשלה במרבית המינויים כי כישורים אינם מהווים בעיניו שיקול רלבנטי, והוא עשה הכול כדי למנות אישים שאין כל קשר בין כישוריהם ובין תפקידם. מינוי שריד, באופן אובייקטיבי לגמרי, הוא מתן חותם של הסכמה והשלמה עם דרכו המדינית, שרבין הולך ומסתגל אליה גם אם עדיין אין לו היכולת להודות בכך בפומבי ובמפורש.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

אלה דברי סרק, שגם אתה לא מאמין בהם.

### **רענן כהן (העבודה):**

אני מתחיל להיות מופתע מהדברים האלה.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

מהיום ממשלת רבין היא ממשלה אחרת, שונה מזו שקמה ב-13 ביולי. היא לא רק עמוסת שרים, רוויה סגני שרים, עשירה במינויים פוליטיים פרוצים, נעדרת כשרונות, כושר עשייה, יכולת ביטוי, עוצמה וכישורים, אלא זוהי ממשלה שהקו המדיני המייצג אותה הוא זה שמביא אתו אליה יוסי שריד. זה טוב אולי ליציבות הקואליציה, זה רע למדינת ישראל.

### **אברהם יחזקאל (העבודה):**

עוד מעט תאמר שיוסי שריד הוא ראש הממשלה בפועל מהיום. אתה רוצה לברך ונמצא מקלל. תחליט מה אתה רוצה.

### **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת אבי יחזקאל.

### **משה קצב (הליכוד):**

הוא לא רוצה לברך, הוא רוצה לומר את האמת.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

אני יכול להתרשם שסיעת מרצ לא חולקת על הדיאגנוזה הפוליטית שאני הצגתי כאן.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

דווקא שריד מצטרף לממשלה אחרי הגירוש.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

אני לא שומע שום קריאת ביניים.

### **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת זיסמן, אתה רואה שהוא לא שומע אותך. אנא ממך.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני מבקש להוסיף כמה מלים אישיות: במשך כמעט 20 שנה מצאתי עצמי לא אחת ניצב עם שריד שכם אחד במאבקים בנושאים שונים, שעמדו על סדר-היום הלאומי, ועשינו זאת למרות הפערים העצומים בדעותינו וההבדלים בציפיות של הציבורים שייצגנו. אך בעשרות הזדמנויות נאבקנו זה בזה בחריפות, לעתים אף בקנאות וביריבות קשה, אם גם מתוך הערכה וכבוד, לפחות מצדי אליו.

עתה, כשאתה מסיט את מוקד פעילותך מהכנסת לשולחן הממשלה, אני מאחל לך, חבר הכנסת שריד, כי לא תאבד דבר מן הלהט הפנימי שלך. יסר את חבריך כמו שייסרת אותנו, הצק להם כפי שהצקת לנו, מרר את חייהם, הטרד את מנוחתם, אל תפסיק לרגע אחד להיות מה שאתה אוהב ויודע לעשות יותר מכל דבר אחר – להיות אופוזיציונר.

אל תניח להם להעמיד פנים שהם אחרים מכפי שהם באמת, דהיינו שהם ממשלה ותרנית, חסרת ביטחון, השואפת למשא-ומתן עם אש"ף – –

### **רענן כהן (העבודה):**

ראש הממשלה צריך לשמוע אותך.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

– – ומוכנה לנסיגה מרמת-הגולן, ולא כפי שהם מתיימרים להיות – נצים, תקיפים, עקשנים, ביטחוניסטים.

תמשיך להיות אתה ולומר מה שאתה חושב באמת, כדי שהציבור יוכל לשפוט ממשלה זו כערכה – –

### **משה קצב (הליכוד):**

אנחנו מאחלים ליוסי שייכשל בכל מאבקיו בממשלה על עמדותיו.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

– – ולהחזיר אותך ואת חבריך למקום שבו אתם צריכים להיות באמת – באופוזיציה.

### **עוזי לבדאו (הליכוד):**

– – –

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

ברשותך, אדוני היושב-ראש, הואיל ויש עוד כמה שינויים בממשלה, אני רוצה להוסיף מלה, כי מרבית הדברים הוקדשו, אולי מטבע הדברים והנסיבות, לצירופו של חבר הכנסת שריד לממשלה.

אני רוצה להוסיף ברכה אישית ומיוחדת לשרה אורה נמיר. חבר הכנסת שריד, השרה נמיר ואנוכי נבחרנו יחד לכנסת, כפי שהשרה נמיר אומרת לא אחת: "אנחנו מאותו מחזור". התחלנו את הקריירה הפרלמנטרית שלנו ביחד בוועדת החינוך של הכנסת.

אבל, נכון לומר, שבמשך שנים רבות את עיקר פעילותה הפרלמנטרית ייחדה השרה נמיר לתפקיד יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה של הכנסת. ובצד מחלוקות חריפות ועימותים קשים ידענו תמיד, נדמה בכל חלקי הבית, להעריך את הדבקות והמסירות שלה לנושאים שהיא טיפלה בהם.

#### **יהושע מצא (הליכוד):**

אדוני, אני רוצה לשאול, האם אתה מברך אותה גם על הפיטורים הפוליטיים של אנשי הליכוד? – – –

#### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

פעם אחת נואם שלכם מדבר כפי שצריך. למה אתם מפריעים לו? הוא טוב.

#### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

רבותי, אני רוצה להעיר הערה. אני לא מתרגש, לא מדברי הביקורת מימין ולא מדברי התמיכה משמאל. אני מכיר את החבר'ה שיושבים בשמאל – בלחיצה קטנה על כפתור הם יהפכו את עמדתם וישנו את התייחסותם, ומנועם הדברים הם יהפכו את הסגנון לדברי ביקורת.

#### **אברהם בורג (העבודה):**

ובימין לא?

#### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

תקבל פעם את המחמאה שלנו, זה לא כל כך נורא.

#### **רענן כהן (העבודה):**

— — —

#### **אלי דיין (העבודה):**

— — —

**אהוד אולמרט (הליכוד):**

גברתי השרה, חבר הכנסת מצא, במידה מסוימת של – –

**שר הבריאות ח' רמון:**

של מה?

**אהוד אולמרט (הליכוד):**

– של להט אופייני, חשב שהוא צריך להקדים את מה שאני התכוונתי לומר. אני רציתי לסיים בבקשה ובאיחולים.

ותחילה לבקשה. אני שמעתי היום את אחד ממנהיגי מפלגתך מדבר ברדיו על פיטורים פוליטיים המוניים של אנשי ליכוד.

**רוני מילוא (הליכוד):**

2,000 איש.

**יהושע מצא (הליכוד):**

— — —

**רוני מילוא (הליכוד):**

— — —

**אהוד אולמרט (הליכוד):**

גברתי, היות שאת עומדת להיות שרת העבודה, ואני מדגיש: שרת עבודה, ולא שרת פיטורים מעבודה, אני מקווה מאוד שלא תקבלי את העצות ששמעת.

**השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

מי זה היה?

**אהוד אולמרט (הליכוד):**

חבר הכנסת נסים זוילי.

**יהושע מצא (הליכוד):**

חבר הכנסת אולמרט, אני העברתי לך מסמך – – –

**יעקב שמאי (הליכוד):**

– – –

**אהוד אולמרט (הליכוד):**

חבר הכנסת זוילי אומנם איננו מקובל על ראש הממשלה, אבל הוא בכל זאת מזכיר המפלגה.

**יהושע מצא (הליכוד):**

היא מודה במסמך שהיא פיטרה עובדים שלדעתה היו מינויים פוליטיים, חברי מרכז הליכוד.

**השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

– – –

**אלי גולדשמידט (העבודה):**

חבר הכנסת מצא, תסגור את הרמקול.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

כך עשתה שרת העבודה, ואתה עוד מברך אותה.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

חבר הכנסת מצא, האמן לי שהיא התייחסה בכל הכבוד למינויים הפוליטיים שלכם.

### **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת אלול. חברי הכנסת, אנא תאפשרו לחבר הכנסת אולמרט להמשיך בדבריו ולסיימם. חבר הכנסת מצא, חבל שאתה מקלקל את דברי החסד.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

זוהי הרשעות המפא"ית.

### **רפאל אלול (העבודה):**

---

### **היו"ר י' עזרן:**

ליהודים היתה רווחה ואיכות ויקר. אנא, חבר הכנסת מצא, תן לסיים.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

היא שלחה הביתה אבות למשפחה.

### **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת מצא, אם תרצה תוכל לעלות אחר כך לדוכן במסגרת הדיון ולומר מה שעם לבר.

### **יהושע מצא (הליכוד):**

אדוני, היא שלחה הביתה אבות למשפחה והשאירה אותם ללא פרנסה. על מה אתה מדבר, חבר הכנסת אולמרט? בוש וחרפה. היא וחבר הכנסת זוילי באותה נשימה.

### **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת מצא, חבר הכנסת מצא.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

האמן לי, חבר הכנסת מצא, שהיא ממש ריחמה על האנשים.

### **השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

אני יותר מדי רחומה.

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

אמרתי לגברת נמיר שיש לי בקשה אליה. גברתי, בקשתי היא שתפעילי בנושא הזה אותם סטנדרדים שאת הטפת להם כשהיית יושבת-ראש ועדה באופוזיציה, ותנהגי במידת הממלכתיות והאחריות שהתפקיד הנוכחי צריך לחייב אותך.

### **רענן כהן (העבודה):**

---

### **אהוד אולמרט (הליכוד):**

אני מקווה מאוד שאכן תדאגי שתהיה תעסוקה לכל בני ישראל, בכל המקומות, מכל הגוונים ובכל התחומים.

## **היו"ר י' עזרן:**

תודה לחבר הכנסת אולמרט. הוא כבר לא ישיב על קריאות הביניים.

בבקשה, חברת הכנסת יעל דיין.

## **דב שילנסקי (הליכוד):**

איפה הברכה לפנחס?

## **יעל דיין (העבודה):**

אני אברך אותו.

כבוד היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני רוצה לשבח את ראש הממשלה ואת מפלגת העבודה על האיפוק והתקינות שהם גילו בכך שלא נגררו למינוי שר נוסף ממפלגת העבודה.

## **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת דן תיכון, אם אתה מבקש לצאת, אנא עשה זאת. חבר הכנסת הרב רביץ, אנא שוב למקומך. תודה. חבר הכנסת אהוד אולמרט, זמנך תם מזמן.

## **אהוד אולמרט (הליכוד):**

---

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

---

## **היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני פונה אליך. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

---

**היו"ר י' עזרן:**

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. חבר הכנסת יעקב שמאי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני אקרא אותך לסדר בפעם השלישית, אני מצטער, אי-אפשר לנהל כך דיון.

**יעל דיין (העבודה):**

אני מבקשת לפתוח מחדש את דברי ואני מבקשת ספירת זמן מחדש. תודה.

ובכן, כבוד היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני רוצה לברך את ראש הממשלה ואת מפלגת העבודה על האפוק והתקינות שהם גילו בכך שלא נגררו למינוי שר נוסף ממפלגת העבודה.

אני רוצה גם להודות, שאילו נעשתה ההרחבה על-ידי תוספת סיעות לקואליציה, וכוונתי לצומת ולמפד"ל, שאין סיכוי שהיו מקדמות, ובביטחון אפשר לומר שהיו מעכבות את תהליך השלום, שעליו אנחנו אמונים – הייתי מתנגדת לשינויים בממשלה בכל מאודי. אלא שהודעת ראש הממשלה היום ותוספת השר, כמו השינוי בתפקידי השרים, מחזקים את שני התחומים שעליהם אנחנו מחויבים, לא רק לציבור בוחרינו אלא למדינת ישראל.

בקווי היסוד של הממשלה נקבעו סדרי עדיפויות חדשים, בראשם השיקום הכלכלי-החברתי, במרכזו הטיפול באבטלה, והמשך תהליך השלום במתכונת של ההסכם הקואליציוני. זה מבוסס, ונשאר מבוסס, על פשרה טריטוריאלית – – –

**היו"ר י' עזרן:**

אדוני השר חיים רמון, אתה מפריע לחברת הכנסת יעל דיין.

**יעל דיין (העבודה):**

זה מבוסס, ונשאר מבוסס, על פשרה טריטוריאלית בכל הגזרות, על הסדר ביניים ושלטון עצמי בשטחים, בגדה וברצועה, לתקופה שלא תעלה על חמש שנים, כאשר במהלכה יחלו דיונים על הסכם קבע. המשא-ומתן על הסדר הקבע יתנהל עם כל נציג ערבי פלשתיני, ולא רק עם תושבי שטחים, שיכיר בישראל, יקבל את החלטות מועצת הביטחון ויימנע מטרור.

נוסחאות השלום של הממשלה הזאת מבטיחות – וזה לא בן-יום ולא ללא מכשולים – את השלום היחיד האפשרי, שיבטיח גם ביטחון, גם הכרה הדדית בזכויות לאומיות וגם שיתוף פעולה אזורי לרווחת תושבי המזרח התיכון הכאוב הזה.

הממשלה הזו מבטיחה את פיצוץ בלון הפנטזיה שמכרו לעם שנים; האפשרות הבלתי קיימת גם של שלום וגם שטחים, גם דמוקרטיה וגם שטחים, גם ביטחון וגם שטחים. היום אנו יודעים, שכל שתהיה קשה הידיעה הזו, הבחירה היא בין ויתור על שטחים לויתור על שלום, והממשלה הזו במתכונתה הקיימת – ורק בזו הקיימת – תהיה אמיצה וחכמה, ותביא אותנו אל השלום היחיד האפשרי והרצוי, של פשרה, של ביטחון, של הדדיות בזכויות, של זכויות אדם לכל תושב באזור, לא רק תחת תאנתו אלא גם תחת דגלו.

שני מינויי השרים, מינוי אחד של שר נוסף, ושני – שינוי בתפקיד, אשר מוצגים בפנינו היום, מבטיחים את החיזוק, האישוש והביצוע של סדרי העדיפויות האלה, חיזוק שהיה בלתי אפשרי עם סיעות אחרות מן הימין.

לחיזוק התחום החברתי-הכלכלי, למלחמה אמיתית, ללא שיקול פוליטי או גיאוגרפי, באבטלה, מתמנית היום – אני חייבת להוסיף כאן: סוף-סוף, כי הייתי בין המוחים הקולניים על העדר שר במשרה מלאה במשרד החשוב הזה – השרה אורה נמיר.

מיותר למנות כאן, ודומני שאין חלוקים עלי בבית הזה, את כישוריה, ניסיונה, תבונה ורגישותה לנושאי חברה ועבודה של אורה נמיר. אני גאה בבחירה הזו, אני מצטערת שלא נעשתה זה שנים, וכיושבת-ראש הוועדה לקידום מעמד האשה, אני במיוחד מברכת על המינוי. אין לי ספק, אורה, שהקדנציה הזו תהיה בעלת משמעות מיוחדת לקידום האשה לא רק בתחומי העבודה והרווחה.

בהיות השלום, קידומו, בני-השיח שלנו להשגתו, נושא בעדיפות ראשונה, אני מאושרת על הצטרפותו של חבר הכנסת יוסי שריד לממשלת ישראל. הוא איננו חבר בסיעתי, הוא בא מסיעה אחרת, אבל, דומני שכנציג מחנה השלום העקבי, החכם, השוקל במלוא כובדם את שיקולי הביטחון, בודדים כמוהו, ואני רואה בו את נציג מחנה השלום בממשלה, לא רק תוספת על שרי סיעתו.

אם זה מקרה, אני מברכת עליו – ביום ששריד נכנס בו לממשלה אנו שומעים מלים ברורות על נסיגת כוחות צה"ל ברמת-הגולן ועל סידורי ביטחון נאותים, בהגדרות של פשרה ובלי אילוציות. יותר משריד מרחיב את הממשלה, הוא מעמיק את ערכיה ומחזקם.

אני רוצה לבקש ממנו, כמי שאמון, כמו כמה שרים אחרים בממשלה, על נושא זכויות אדם וערכים הומניטריים ומחויב להם, לטפל מייד באפשרות להעברת סיוע הומניטרי, דרך רצועת הביטחון, למגורשי ה"חמאס", בלי לחפש סימטריה עם לבנון. לבנון אינה דמוקרטיה, איננה ברומטר לא לערכים

ולא למוסר שלנו. היא איננה אמת-מידה עבורנו. השר המיועד שריד נסע ליוגוסלביה הבווערת, לנסות ולהגיש סיוע לנפגעים. אני מקווה שהימים הראשונים שלו בממשלה ירימו את ידו והשפעתו לא עד זגרב, אלא עד מעבר זימריה ומרג'-אל-זהור.

כמי שעומדת בראש שדולת חברי הכנסת לאיכות הסביבה, שדולה החוצה קווים פוליטיים ומפלגות, אני מברכת אותו על כניסתו למשרד, שרק לאחרונה, מאז נכנסה אורה נמיר לתפקידה, החל להיות אפקטיבי בטיפול בנושאי איכות הסביבה.

המים שאנו שותים, האוויר שאנו נושמים, האשפה שאנו זורקים, שטחי האש ומרבדי הכלניות – כל אלה, אני בטוחה, יזכו לטיפולו המסור של השר החדש, שהיה שותף לשדולה בנושאים כמו "קול אמריקה" או מיתרות הול"לים, עידוד פיתוח ובינוי ומניעת פגיעה בלתי הפיכה בנופים ובערכי טבע, בשם קידום ופיתוח. אני מאמינה ובטוחה, שיוסי שריד ידאג לשטחים הפתוחים, לפרחי הבר, לעוזניית הנגב, באהבה ובהבנה.

לשר שמעון שטרית נוסף תיק המדע והטכנולוגיה. כמי שמאמינה מאוד מאוד בכישוריו, קצת צר לי לראותו מופקד על שני משרדים שהוכרזו כמיותרים על-ידי ועדת-גבאי וועדת-הבא ב-1989.

לא אתייחס כאן למינוי סגן שר מש"ס למשרד הדתות. אני מקווה שראש הממשלה, השר המופקד, ימצא זמן לעסוק במשרד הדתות, שחיי כולנו, לא רק הדתיים והחרדים, משיקים לו ומושפעים ממנו, כמו שמצא זמן לכך השר המופקד עד כה, עוזי ברעם. אשמח אם ביום מן הימים, ובהסכמה, יהיה במשרד הדתות שר ממפלגת העבודה.

רבות יישמע כאן, קצת בנוסח של הספדים, על מעלותיו של שריד כפרלמנטר, וכמה הוא יחסר בכנסת בשל אומץ-לבו הפוליטי, בשל עבודתו בוועדת החוץ והביטחון ובשל מסירותו לנושאים קטנים כגדולים. אני בכל זאת מקווה, שהוא לא ייצור ואקום בבית הזה. אני בטוחה שהוא ימלא חסר מסוים בממשלה, יוסיף יצירתיות, דמיון ותעוזה במקום שאינו גולש על גדותיו בשכאלה.

לאורה נמיר, ליוסי שריד, ברכותי האישיות. בכוונתי, ולא רק בתחומים שאתם עוסקים בהם, לראות בכם כתובת שם למעלה, לקידום הנושאים שאנחנו מאמינים בהם.

**היו"ר י' עזרן:**

תודה על העמידה בלוח הזמנים. אני מבקש מחבר הכנסת דדי צוקר לדבר במסגרת 10 דקות. נא להקפיד על הזמן. אחריו – אליעזר זנדברג.

**דוד צוקר (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני מבקש לברך מקרב-לב את השרה אורה נמיר ואת השר שטרית בהצלחה בתפקידים שקיבלתם על עצמכם, באחריות שהוטלה עליכם. אולם מטבע

הדברים ומסיבות מובנות מאליהן אני מבקש להקדיש את עיקר דברי בשם סיעתי לחבר הכנסת שריד.

שריד מגיע לממשלה מאוחר, הוא מגיע מאוחר מעט עבור הממשלה, הוא מגיע מאוחר עבורו, אך לא מאוחר מדי. לא קשה, די קל בעצם, להסביר את האיחור הזה, את ההשתהות הזו, שכן יוסי לא הגיע עד היום למה שהיה ראוי לו, לא בגלל תקרית ולא בגלל תאונה. העמדות שלו, הגישה של שריד והאופי, כל אלה עומדים ביסוד ההשתהות הזו. הוא עצמו העמיד לעצמו את המכשולים בדרכו לצמרת, משום שכאשר מפלגתו הקודמת הלכה בדרך שהוא לא יכול היה ללכת בה, הוא פרש. אחרים, לא מעטים אשר חשבו כמוהו, המשיכו באותה דרך שלא היתה דרכם. זו גם לא היתה דרכו, והוא בחר בדרך חדשה, קשה יותר, ארוכה, מתברר, הרבה יותר. הנחרצות שלו לא ריפדה את דרכו הפוליטית, צריך להודות. נחישות אינה, כנראה, מורה טוב בדרך לצמרת, כך מוכיח המקרה של חבר הכנסת שריד. הדבקות שלו בעמדותיו פיזרה על דרכו הרבה מאוד מכשולים.

אבל מבחינת מעמדו הציבורי, מעמדו בחברה הישראלית, מוכיח המקרה של שריד שיש תמורה לאומץ, שהציבור מוקיר את מי שאין לו "אבל", ואת מי שאינו משמיע באותה נשימה שני הפכים, רק משום שהוא רוצה לרצות את כל שומעיו. המקרה הזה, ה"קייז" הזה של שריד מוכיח, שמי שנוהג כך, בכפל לשון ובפסיחה על שתי הסעיפים, מפסיד הכול. בעיקר הוא מפסיד את ההערכה. מתברר שהציבור מעריך – גם כאשר הוא איננו מסכים, גם כאשר הוא מתנגד – את העמידה, את הבהירות, את מי שאיננו מגמגם.

נאום מן הסוג הזה בקלות עלול לגלוש למשהו שדומה להספד, כאילו מדובר לא במי שעיסוקו פוליטיקה, על פשרותיה ורגעיה המכוערים, כאילו מדובר באדם ללא מתום. ובכן, גם ליוסי יש כמה חולשות. ודאי שהוא עשה טעויות, אך צריך להודות: כולן בגדול. כולן היו גדולות, כולן היו "סטייל". גם לחולשות שלו יש "סטייל", וגם הטעויות היו עם סגנון, וגם הטעויות, משום-מה, תראו מה זה, לא נדחקו מעולם לעמודים האחוריים, אלא נטו תמיד להופיע בעמודים הראשונים של העיתון.

שריד הוא בר-פלוגתא מר, בר-פלוגתא קשה. מי שהתנסה בזה יודע שהוא אולי לא נוקם, אבל הוא נוטר את הפלוגתא ואת הוויכוח הרבה זמן, זמן רב. כמי שהיה בר-פלוגתא חריף שלו בתקופת מלחמת-המפרץ אני יכול להעיד עד כמה קשה להיות שני אתו במחלוקת, ובעיקר כאשר אותה מחלוקת נטושה בתוך אותה מפלגה.

אבל מאחר שבבית-המחוקקים אנחנו מדברים היום ומנהלים את הדיון הזה, צריך לומר באופן הענייני והאובייקטיבי ביותר האפשרי, אם זה אפשרי, ששריד הוא מן הפרלמנטרים הבולטים שהתהלכו בבית הזה, מן הפרלמנטרים המזהירים שעבדו בכנסת. אינני יודע כמה נואמים במעלתו נשאו דברים מעל הדוכן הזה, אך דומני שאין חברי כנסת רבים שהעלו כמוהו את הבמה הזאת, את במתה של הכנסת, למעלה של זירת ההתגוששות המרכזית של הפוליטיקה הישראלית.

במהלך 19 השנים שהוא עבד כאן הוכיח יוסי, שאפשר להפוך את המקום הזה, אם שומרים על סגנון ועל רהיטות ביטוי ועל אמינות, שאפשר להפוך את המקום הזה, את האולם הזה, לקתדרה החשובה ביותר של הפוליטיקה בישראל.

לשר החדש יהיה מסובך מאוד להתנתק מסביבתו הטבעית ומביתו השני. יהיה מורכב מאוד ולא קל ליוסי שריד לתפוס את המקום הראוי לו בממשלה. אך גם הכנסת, על כל אגפיה, תצטרך להסתגל למצב חדש, שבו אחד ממוקדיה המתסיסים, השנויים ביותר במחלוקת, אחד ממוקדיה המעוררים ייעדר ממנה. נצטרך כולנו לחפש עכשיו סלע מחלוקת חדש, סמל אחר לדבוק בו או להיאבק בו או להטיח בו את כל פגעי האומה והעם.

יש עוד עניין אחד שראוי להזכירו ושאיננו עניין אישי או פרטי, ואני יודע שאני אומר אותו בשם כמה מחברי סיעתי וסיעות אחרות בבית הזה. יש לנו עניין להזכיר כאן בבית את הנושא שאני עומד לציין אותו כנושא אחרון בהקשר של פרישתו של שריד מהכנסת והליכתו לממשלה. רק מעטים מכם יודעים מה פירושו של המחיר האישי של ההתנכלויות, של האיומים, של ההטרדות, של הטלפונים, של הקללות ושל האלימות המופנים כלפי מי שמעז לחלוק ולהתנגד כשהקונסנסו כולו נגדו. שריד יכול להעיד טוב מכולנו עד כמה הדמוקרטיה הישראלית שבירה וסדוקה, אם אתה מתבונן בה משולי המחנה.

אם תרצו, אתן לכם עוד כמה עדויות. החוסן של הדמוקרטיה הזאת, בעקבות חופש הביטוי, זכות הוויכוח החופשי נראים אחרת לגמרי כאשר מתבוננים בהם משם, מקצה הקונסנסוס.

אבל, עכשיו שריד הוא הקונסנסוס ושריד הוא שר בממשלה, וזהו מסימני הזמן. אם ביקש מישהו הוכחה נוספת לכך שההסכמה הלאומית נעה לעברנו, הוא מקבל אותה היום.

### **היו"ר י' עזרן:**

תודה לחבר הכנסת דדי צוקר. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה.

### **אליעזר זנדברג (צומת):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, יכולתי במסגרת הזמן המוקצב לי כאן לעמוד ולתאר עד כמה נכשלה הממשלה כישלון חרוץ, אבל הזמן לא יספיק. יכולתי לתאר במלים רבות – – –

### **שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:**

אז למה אתם רוצים להצטרף אליה?

### **אליעזר זנדברג (צומת):**

אנחנו לא רוצים להצטרף אל הממשלה הזאת. אנחנו לא רוצים להצטרף ממשלה כפי שהיא היום.

יכולתי לתאר במלים רבות כיצד מתקיימת לגבי הממשלה האמירה "כגודל הציפיה – – –

### **היו"ר י' עזרן:**

הוא מתכוון שהממשלה נכשלה עד שהוא יצטרף אליה.

### **אליעזר זנדברג (צומת):**

אני מתכוון לשנות את קווי היסוד של הממשלה ואת הפעולה שלה, אם בכלל להצטרף. לממשלה הזאת אנחנו לא רוצים להצטרף. נשמח להישאר בחוץ. עדיף להישאר בחוץ כשיש ממשלה כזאת.

### **חגי מירום (העבודה):**

תעמוד בדיבורך.

### **אליעזר זנדברג (צומת):**

אתה יודע, חבר הכנסת מירום, שאני אעמוד בדיבורי בעניין הזה.

יכולתי לתאר במלים רבות כיצד מתקיימת לגבי הממשלה האמירה "כגודל הציפיה כן גודל האכזבה".

מהממשלה הזאת ציפו לשינוי סדר עדיפויות, לפתרון מהיר של בעיות אבטלה, לחיזוק הביטחון האישי ולבשורה כלכלית. בפועל אין ביטחון אישי, אין עבודה, אין בשורה כלכלית, ובעצם אין כלום.

אבל השבוע האריכו כאן בדברים, ואפילו שברו את שיא הנאום הארוך. השבוע גם התרחש כאן אחד מן האירועים החמורים שידעה הכנסת, הפוגע בכבוד הבית וחבריו ללא כל קשר להשקפת עולם פוליטית.

לכן, לאור האמור בחרתי להסתפק בברכות לסגן השר פנחסי, לשרים שטרית ונמיר, וכמובן גם לחבר הכנסת יוסי שריד. חבר הכנסת שריד הצטרף לממשלה מנופחת ומאכזבת. אני מקווה שהוא לפחות ידע לתרום לה מכישוריו הפוליטיים והאינטלקטואליים.

אין בכוונתי להצטרף לפסטיבל יוסי שריד, שהחל כאן עם שלושת הנואמים לפני. אני רק רוצה לאחל לו ולנו, שהוא ידע לצרף קולו ליתר שרי מרצ ולתמוך בעקביות בגירוש מחבלים ומסיתים גם בעתיד. תודה רבה.

## **היו"ר י' עזרן:**

חן חן על הקיצור. אני מזמין כעת את חבר הכנסת חנן פורת.

אם יורשה לי לומר, שלמעשה חבר הכנסת שריד נשאר עם האותיות שי"ן ורי"ש – שר, והכנסת הפסידה את היו"ד והדל"ת – היד החזקה.

## **חנן פורת (מפד"ל):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כיוון שאני מבקש לומר דברים קשים, אני מבקש בפתח הדברים להפריד בין הנקודות השונות שהעלה ראש הממשלה בדברי הודעתו. ביקשתי גם, והדברים האלה ודאי יובאו לדין לקראת ההצבעה, שגם ההצבעה תהיה נפרדת, גם בגלל העובדה שלפנינו כאן שני סעיפים נפרדים. סעיף 17 בחוק-יסוד: הממשלה עוסק בשינוי תפקידים בתוך הממשלה, וסעיף 18 בחוק-יסוד: הממשלה מדבר על צירופו של שר חדש לממשלה.

אני חושב גם, שמן הדין לאפשר לחברי הכנסת, בהיבט הפשוט, לקבוע את עמדתם באשר לכל אחד מן האישים שעומדים כאן להכרעה, ולאפשר את ההבחנה בין בחירה בפלוגי לבחירה באלמוני. על כן, גם אני אפריד זאת בדברי. בעיקר אני רוצה להתייחס למינויו של יוסי שריד כשר לאיכות הסביבה, ולחילופי התפקידים של השרה אורה נמיר מהשרה לאיכות הסביבה לשרת העבודה והרווחה.

לא, אני לא אצטרף לאופוריה ששוררת כאן בספסלי הבית הזה, אפילו במידה מסוימת לדברים שנשמעו על-ידי האופוזיציה. אפשר לומר, שעם אופוזיציה כזאת אין צורך בקואליציה.

## **אלי גולדשמידט (העבודה):**

מדוע? היתה ביקורת עניינית והתייחסות חיובית. אז מה קרה?

## **חנן פורת (מפד"ל):**

שמעתי. אני גם רוצה לומר, מורי ורבותי, שלא אצטרף לתחושת הנחת ולביטוי החסד המופלא שעליו דובר כאן, ואינני עושה זאת מתוך חמדה. להיפך, קשה לי הדבר. אבל אני רוצה לבטא את אשר עם לבי.

אני חש בכל נימי נפשי שהיום הזה שבו מצטרף חבר הכנסת שריד לממשלה הוא יום מר, הוא יום מר לכנסת, הוא יום מר לממשלה, ויותר מכול הוא יום מר, ואפשר גם יום נמהר, לראש הממשלה, והדברים הללו עוד יתבררו.

כן, איני מטיל ספק בכישוריו ובכשרונותיו של יוסי שריד. אבל, אני יכול לומר בכאב, שמה שנאמר על יהונדב בן שמעה, יועצו של אבשלום, נכון לגבי יוסי שריד; חכם הוא, אבל בעיקר הוא חכם להרע.

אינני אומר זאת רק בהתייחסות לעמדותיו שלו. אני אומר את זה בהתייחסות למכלול של האישיות בהיבט המדיני. אני מאוד חרד, מאוד חרד לדמותה של ממשלה זו שיוסי שריד יכהן בה. ואין ספק, הוא לא יהיה שר שתקן, הוא יהיה שר דומיננטי מאוד, גם בתוך הממשלה וגם מחוצה לה. מה שהוא ידע לעשות כל כך יפה בוועדת החוץ והביטחון, לא יתחרו בו השרים האחרים בממשלה בשעה שהוא יעמוד לפני כלי התקשורת ויוציא את מה שהתרחש בין כותלי הממשלה, במישרין וברמזים.

אמרתי שהדבר החמור ביותר מנקודת המבט של מינויו של יוסי שריד נוגע לראש הממשלה גופו. מי שנוטל את הדברים שאמר חבר הכנסת יוסי שריד על ראש הממשלה, צריך לפחות שתקן דאגה בלבו. אני מעולם לא דיברתי על יצחק רבין, שהוא בר-פלוגתא שלי, שלנו, לא כעל טוריסט, לא כעל אוטיסט, לא כעל שר ביטחון של סדום. הביטויים הללו הם ביטוייו של חבר הכנסת יוסי שריד.

אילו עסקנו כאן רק בשאלות של עבר ושל נוסטלגיה, החרשתי. אבל אני יודע היטב שהדברים הללו יתרחשו כעת בין כותלי הממשלה, גם אם הוא גזר על עצמו שתיקה לתקופת-מה, כדי לבוא בדרך המוליכה אל הכיסא המרופד בממשלה. ולא, אינני חושד בו שרק הכיסא לנגד עיניו. בעניין זה אינני חושד בו. אני יודע שיש לו מטרות, שיש לו מגמות. אבל, אוי לנו ממגמותיו.

יוסי שריד אמר כלפי שר הביטחון יצחק רבין: "חביב הקהל יצחק רבין, מה עומד מכל מה שהוא אמר". ממשיך הוא ואומר: "הכוח שלנו בעטיו של שר ביטחון זה לא רק שנעשה יותר כוחני, יותר עקר ויותר חלש, הוא גם מתגלגל להיות טרור. עכשיו חוזרים אנחנו ושואלים מהו טרור. ואני אומר לכם, רבותי, אנחנו מתחילים לעסוק בטרור, גם אנחנו טוריסטים, ואסביר מדוע. אם טרור משמעותו העיקרית היא פגיעה מכוונת באזרחים חפים מפשע, אז הכוח שלנו התגלגל כבר לטרור. אני שואל אתכם" – שים לב, חבר הכנסת יוסי שריד – "את השרים החדשים המצטרפים ברוב חדווה לממשלת הכוח: אם ילד חולה סרטן איננו מקבל את הטיפול הראוי לו בימי האינתיפאדה בגלל האינתיפאדה, וכתוצאה מזה הוא מת או ימות, האם זה טרור או לא טרור? אני אומר: זה טרור. ואם אדם חולה כליות איננו מקבל את הטיפול הראוי לו, ושוללים ממנו את הדיאליזה, והוא מת או ימות, זה טרור או לא טרור? זה טרור. זאת פגיעה מכוונת באזרחים חפים מפשע".

"לכן אני אומר" – כל אלה דברי יוסי שריד – "מי שאחראי לטרור הזה, שר הביטחון יצחק רבין, הוא טוריסט".

עכשיו הייתי יכול לעשות את מלאכתי קלה ולשאול את יוסי שריד: איך אתה מצטרף לממשלה שבראשה עומד טוריסט? איך אתה מצטרף לממשלה שמכוונת את נשקה כלפי אזרחים חפים מפשע, שילד בה איננו מקבל טיפול וכדומה? אבל לא אעשה את מלאכתי קלה.

אני יודע, אתה מצטרף לממשלה, לטעמך בצדק, כדי להוציא אותה מהר ומייד מיהודה, משומרון ומחבל-עזה. אתה מצטרף אליה כדי שהקו שאתה דוגל בו הוא יהיה הקו שיכריע את הכף, גם אם סיכונים קיומיים נוראים צפויים למדינת ישראל, גם אם כל דמותנו הלאומית תהיה אחרת לגמרי.

אבל, אני שואל את ראש הממשלה, שאיננו נמצא כאן, איך אתה מצרף לממשלתך מי שקורא לך טרוריסט? והדברים שנאמרו כאן כוחם יפה והם רלבנטיים למציאות ימינו שלנו עד כה.

אבל זה לא הסוף, רבותי. יוסי שריד, המכנה את רבין איש בעל מוח אנליטי, אבל בלגלוג כדרכו, שיש לו הצתה אטית, אומר דברים ברורים כלפיו. מיהו הראשון שהציע לפוצץ בתים של מי שיידו אבנים? מי הראשון שתבע לירות במידי האבנים ובזורקי בקבוקי תבערה גם כאשר הם בורחים? זאת היתה סיעת התחיה? אתה התחיה.

ובכן, הדברים הללו השתנו? מה יעמוד עכשיו על הפרק בממשלה הצריכה להילחם כשידיה קשורות לה מאחור?

אבל, יש דברים חמורים ונוראים מאלה. אני רוצה לקרוא שני משפטים, ולא כדי להביא את כל כתיב יוסי שריד, אלא כדי להבהיר לקראת מה אנחנו הולכים ומה מצפה לממשלה ולראש הממשלה.

אומר חבר הכנסת יוסי שריד: "מדינה שבה אנשי שלום ואנשי מצפון נמצאים בבית-הסוהר" – מדובר על המסרבים לשרת – "על דבר של מה בכך ומתנחלים אלימים אנשי דמים מתהלכים חופשי – מדינה כזאת היא סדום".

### **יוסי שריד (מרצ):**

מדובר על אנשי "השנה ה-21".

### **חנן פורת (מפד"ל):**

נכון, אני יודע, אנשי "השנה ה-21". "סדום" – הוא חוזר וקורא – "ואתה שר הביטחון של סדום".

והמסקנה האחרונה המתבקשת מכך, ושוב מדבריו של יוסי שריד: "אני רוצה לסיים במשפט אחרון ולהגיד כך: רבותי, מדיניותה של ממשלת ישראל ומדיניותו של שר הביטחון – המדיניות הזאת לא רק הורגת פלשתינים, היא גם הורגת את חיילי צה"ל בנפשם, ואני אומר לך: למען עתידנו, ולמען גורלנו המשותף לנו ולפלשתינים, למען החייל הזה שקם אתמול ואמר: החינוך שלי מושחת כאן יום יום, למען החייל שקם אתמול ואמר: הערכים שלי מחוללים כאן יום יום, ולמען החייל שאמר: אני החזק ואני מרגיש את עצמי חלש. למען כל אלה אני אומר לך, שר הביטחון, לך". ואני עוד זוכר את התנועה הזאת של "לך".

אין לי הזמן כעת להתווכח עם התיזות האלה, כשבני שלי משרתים, כמו בניהם של החברים היושבים כאן, ביחידות מובחרות וגם בפעולות בתוככי עזה וגם בפעולות של הסתערבות, ואני מלמד אותם, שאת מלחמות השם הם נלחמים ואת מלחמתו של עם ישראל הם נלחמים.

### יוסי שריד (מרצ):

גם הבנים שלי משרתים.

### חנן פורת (מפד"ל):

אני יודע; אמרתי, הבנים של כולנו. אבל יוסי שריד, מתוך התחושה הזאת, שהיא ודאי תחושה כנה אצלו, יעשה את הכול כדי שצה"ל ירגיש את עצמו יותר חלש ויותר חלש ויותר חלש מהבחינה המוסרית, עד שיסתלק ויברח מארץ-ישראל שלנו.

על כן אני אומר ליצחק רבין – – –

### היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים.

### עמנואל זיסמן (העבודה):

דברי סרק.

### בנימין טמקין (מרצ):

תתבייש. אני אומר לך עוד הפעם, תתבייש.

### חנן פורת (מפד"ל):

על כן אני אומר ליצחק רבין, השגיאה הזאת תעלה לך ביוקר רב, ולוואי שלא תעלה לנו.

ומלה אחרונה, באמת מלה אחרונה, רק מפני שאני מצטער שאין לי הזמן הראוי. ביקשתי את ההפרדה, מפני שאני רואה שוני גדול בין הסוגיה של יוסי שריד לבין הסוגיה של השרה אורה נמיר. אני, כאיש אופוזיציה, ואנחנו כאנשי אופוזיציה, לא נוכל לתמוך בממשלה. אני אמנע, ואני מקווה שגם חברי, בהצבעה בסוגיה של אורה נמיר. ביקשנו שיהיה שר לענייני עבודה ורווחה ויהיה שר שייקח את העניינים בידיים. אני מאמין שאורה נמיר תוכל לעשות זאת היטב. היא יודעת את גישתי ואת עמדותי בעניין זה. ואני קראתי לה שרת העבודה והרווחה עוד הרבה לפני שהיא זכתה בתפקיד הזה. אני יודע

גם את עמדותייך הפוליטיות, הרחוקות מרחק רב מאתנו, אבל אני מקווה שהתפקיד שאליו תתמסרי עד תום והתוצאות שתשיגי יהיו בבחינת: תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי שקר.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה לחבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת אברהם שפירא. חבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה. אחריו, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

### **תמר גוז'נסקי (חד"ש):**

אני דיברתי.

### **היו"ר ע' עלי:**

תחליטו, רבותי. עם כל הכבוד, יש כאן סדר. פעם אתם רושמים האשם מחאמיד, פעם אתם רושמים תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת רביץ, בבקשה.

### **אברהם רביץ (יהדות התורה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאיש ירושלים ותושב העיר הזאת, אני רוצה דווקא להתחיל בנושא של ביטול המשרד לענייני ירושלים. אינני יודע אם המשרד לענייני ירושלים כפי שהיה מאורגן היום השכיל לעשות גדולות ונצורות. אני חושב שלא. אבל דבר אחד הוא בוודאי עשה לנו, הוא הביא את ירושלים על ראש שמחתנו. הוא העלה את ירושלים לתודעה שלנו כעיר אשר אנחנו חייבים לגדל אותה, לטפח אותה ולחיות בה ולהרחיב גבולותיה. אינני רואה מה האלטרנטיבה לירושלים לאחר ביטול המשרד. לא נאמר דבר וחצי דבר כיצד תטופח ירושלים.

בנושא השני, אני רוצה להצטרף לברכות לשרה אורה נמיר כשרת העבודה והרווחה. היו לי כמה הזדמנויות להשתתף בישיבות הוועדה בראשותה. דומני ששרת העבודה והרווחה מתאימה לתפקיד, כי התפקיד הזה דורש מעל ומעבר למיומנות, גם קרבה נפשית, אמהית הייתי אומר, אל הנושאים אשר המשרד מטפל בהם.

אני מאוד מקווה שתצליחי בתפקידך. אני מבקש להוסיף, שבאחריות המשרד שלך יש אלפי ילדים הנמצאים כיום במוסדות ובפנימיות, וחלקם הלא-מבוטל ילדים מבתיים דתיים וחרדיים. אני מאוד מקווה, שבעניין הזה לא תשעי להצעותיהם של כמה מעובדי המשרד – לא של כולם – אשר מתנכלים דווקא לנוער הזה. אני בטוח שאת תדעי להתעלות מעל חשבונות קטנוניים.

לגבי צירופו של חבר הכנסת יוסי שריד לממשלה – ממשלת ישראל עומדת להרחיב את שורותיה בשר נוסף, שר אשר אי-אפשר להתייחס אל צירופו לממשלה בשוויון נפש. למרות חילוקי הדעות של

רבים מחברי הבית עם חבר הכנסת יוסי שריד, הכול יסכימו, שהצטרפותו של שריד לממשלה אינה עניין של מה בכך. רבים תמהים, האם זו הכנסת הסוס הטרויאני או פצצת זמן מתקתקת, או האם מושבו בממשלה יהיה בבחינת קול המצפון הזועם או קריאת השכווי לנרדמים שבין יושביה; האם חבר הכנסת שריד יהיה גם ממשלה וגם אופוזיציה, כפי שעושים כמה מחבריו בממשלה, בבחינת אחוז בזה וגם מזה אל תנח ירך; או האם ידע להתעלות על רום תפקידו המיניסטריאלי ולוותר על מנעמי שחיזת הלשון האופוזיציונית.

האם תדע, יוסי שריד, להיות השיירה או שתעמיס עליה גם את הכלבים.

אבל, זו שאלה שצריכה להטריד את הממשלה ולעניין את כלל חברי הכנסת. לדידנו, חברי הכנסת המייצגים את ציבור שומרי התורה בישראל, הצטרפותו של יוסי שריד לממשלה מלווה בחרדה מיוחדת. יש לקוות, אומנם, כי יוסי שריד ידע את הכלל, כי סייג לחוכמה שתיקה, בניגוד לכמה מחבריו, או יותר נכון חברותיו.

אבל, למען האמת, אדוני היושב-ראש, אין כאן שאלה של דיבור או שתיקה. הבעיה היא, לאן צועד העם הזה בראשות הממשלה הנוכחית. האם אנחנו נמשיך להיות יהודים כמסורת אבותינו בידינו, או האם, חס וחלילה, נגדל כאן עם חדש אשר לא ידע את אבותיו, ואשר כל שיש לו עם עברו זה זיכרון היסטורי סלקטיבי?

אני יודע, חבר הכנסת שריד, שלפחות חלק מחבריך רואה אותנו רק כבני אדם וסוגד לעצמו כבני אדם ללא זהות יהודית, ללא ערך וללא מטרה וללא עבר, וחס וחלילה ללא עתיד.

אנחנו מאוד חוששים ממך. אנחנו מאוד חרדים. אבל באיזה מקום יש לנו תקווה נסתרת כלשהי, שמא אתה, שיועד ללכת נגד הזרם, אולי תלך אתה זו הפעם הראשונה נגד הזרם של עצמך ותחזור אל המקורות ותסייע בידי חבריך לעצור את המפולת הזאת שהממשלה עלולה, חס וחלילה, לדרדר אליה את העם הזה, לעצור את הסכנה הזאת, לבל נאבד את צלמנו ודמותנו, את זהותנו כעם יהודי.

אנחנו כמובן לא נוכל להצביע לא בעד הממשלה הזאת ולא בעד השינויים, עד שייעשו בה השינויים האמיתיים המתבקשים, כדי שנוכל להיות בטוחים לפחות בדבר אחד, כי הממשלה הזאת איננה הולכת להוביל את העם אל עברי פי פחת. כיום אנחנו לא בטוחים בכך. תודה.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תרשו לי לברך את חבר הכנסת יוסי שריד לרגל מינויו לשר לאיכות הסביבה ולאחל לו הצלחה.

אני מאחל הצלחה לחברתנו, חברת הכנסת אורה נמיר, שרת העבודה והרווחה. אני בטוח שהשרה אורה נמיר יכולה לתרום רבות לאותן שכבות שמחכות למישהו שיסייע להן.

אני מברך את השר שטרית למינויו לשר המדע והטכנולוגיה.

אני מוכרח לומר, שאנשים הגונים, ריאליסטים, כיוסי שריד, יכולים בוודאי לתרום ולהיות סימן מעודד בתוך הממשלה הזאת, יכולים לתרום לשלום ולקץ שפיכות הדמים.

השרה אורה נמיר, כפי שאמרתי, תרמה רבות כשהיתה יושבת-ראש ועדות שונות בכנסת, סירה, הרגישה את כאבן של השכבות החלשות, הקלה עליהן כמיטב יכולתה.

מהמישור האישי של הברכות שלי לחברים שלי אעבור למישור הכללי, כי השאלה איננה אישית. השאלה איננה, עם כל החשיבות בכך, רק מי הם השרים. השאלה היא, מהי המדיניות הכוללת של הממשלה. אני בטוח שאצל שני החברים השרים הנוכחים כאן יש רצון טוב, אבל בעיות אינן נפתרות ברצון טוב בלבד.

האבטלה בישראל הגיעה ל-11.1% בממוצע. ביישובים הערביים, באזורי פיתוח, באזורי מצוקה היא מגיעה לכ-20% ואף ל-25%. האבטלה משפיעה, כמובן, על תחומים רבים – על חינוך, על חברה. ככלל, העוני בוודאי משפיע על תפקודו של האדם, של הילד בבית-הספר, על החיים בכלל. העוני משפיע על המשפחות בישראל.

במסגרת נושא התעסוקה ואזורי הפיתוח, הסקטור הערבי לא הובא בחשבון בצורה רצינית. הציבור הערבי בישראל, אזרחי ישראל הערבים ציפו לשינויים מרחיקים-לכת, ציפו לשינוי בסולם העדיפויות הלאומי, כפי שמפלגת העבודה וסיעות הקואליציה הבטיחו לפני הבחירות ואף אחרי הבחירות. הדמוקרטיה בארץ איננה יכולה להיות דמוקרטיה כל עוד האפליה הזאת קיימת בין אדם לאדם, בין ילד לילד, בין קבוצות אתניות ובין עם לעם.

כאזרחים במדינת ישראל, זכותנו לדרוש שוויון זכויות מלא. אנחנו כבר צרודים מדיבור על כך. יותר מ-40 שנה אנחנו אומרים אותם משפטים, בתקווה שמהו ישתנה. כלום לא משתנה. לשם כך דרוש שינוי במדיניות, דרוש שינוי מהותי בסולם העדיפויות הלאומי, כפי שהבטיחו המפלגות של הקואליציה.

בתקציב המדינה המוצע אנחנו לא רואים שום ביטוי לשינוי כזה. אומנם ניטלו פריבילגיות שונות מהתנחלויות קולוניאליות שונות בשטחים הכבושים, ואני מברך על כך, אך זה לא מספיק. רמת-הגולן, למשל, הוכרזה כאזור פיתוח א', אבל היישובים הערביים כאילו לא קיימים על מפת מדינת ישראל.

בשביל הרשויות הערביות "גירדו" כ-260 מיליון שקל, כאשר לפיתוח בלבד לשנה יש צורך בכ-313.5 מיליון שקלים, וזה על-פי קביעה שקבעה ועדה במרכז השלטון המקומי. אני לא מדבר על תקציבים רגילים. תקציבים רגילים, כמובן, כל השירותים למיניהם שאינם מהווים רבע מתקציבה – – –

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת מחאמיד, אין זה תפקידי לתקן אותך, אבל אני רוצה לומר שהממשלה הזאת הכירה בלמעלה מ-80 יישובים ערביים כערי פיתוח.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

כיישובי פיתוח?

**היו"ר ע' עלי:**

ודאי.

**השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

בתוכנית החדשה.

**היו"ר ע' עלי:**

בתוכנית החדשה הכירה.

**השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

זו הפעם הראשונה.

**היו"ר ע' עלי:**

זו הפעם הראשונה שיישובים ערביים מוכרים כערי פיתוח.

**השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

גם יישובי א'.

### **האשם מחאמיד (חד"ש):**

גברתי השרה, אני חי בעיר שאין ענייה כמותה בארץ, אום-אל-פחם, שבה יש 400 משפחות רעבות. אני יודע שיש בה כ-70% מתחת לקו העוני; שיש בה 90% אנשים העובדים מחוץ לעיר. אני יודע שעירי לא הוכרזה כעיר פיתוח.

### **השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

אתה דיברת בהכללה.

### **האשם מחאמיד (חד"ש):**

אני מדבר על המרכזים העיקריים של האוכלוסייה הערבית שלא הובאו בחשבון.

### **השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:**

זו הפעם הראשונה – יכול להיות שזה לא מספיק – זו הפעם הראשונה שנכללו גם יישובים ערביים.

### **היו"ר ע' עלי:**

82 יישובים.

### **האשם מחאמיד (חד"ש):**

אני לא סופר. אני רואה אוכלוסייה סובלת. אינני רואה נקודה פה ונקודה שם. זה מכלול.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני שומע את הרגישות שלך לבעיות החברתיות. אני רוצה לשאול אותך, מה בעניין האמירה שלך בעזה, לפגוע בבנינו בעזה?

### רענן כהן (העבודה):

זה בוועדת הכנסת.

### יורם לס (העבודה):

זה לא הנושא עכשיו.

### קריאות:

— — —

### האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מוכן להתייחס גם לזה, אם תינתן לי האפשרות.

חבר הכנסת שמאי, תודה רבה על השאלה. אני אשתדל תוך כדי הדברים שלי לגעת בדברים שאולי יכאיבו לך, אולי לא תרצה לשמוע אותם.

### יעקב שמאי (הליכוד):

זאת אומרת, אתה ממשיך לומר שצריך לפגוע בהם?

### האשם מחאמיד (חד"ש):

אני ממשיך לומר מה שאני רוצה לומר ולא מה שאתה רוצה שאני אומר. כי אני יודע מה אתה רוצה שאני אומר.

### רענן כהן (העבודה):

ידידי האשם מחאמיד, אני מקווה שבסופו של דבר יחזור ונראה — — —

## **האשם מחאמיד (חד"ש):**

חבר הכנסת רענן כהן, אני מבקש שלא תדבר בשמי. אני חי וקיים. אני מדבר בשם עצמי. יש לי מחשבה בהירה ונהירה מאוד ובקיאות לא מבוטלת בשפה העברית ואני יכול להסביר את עצמי.

אני ממשיך בעניין תקציבים. אפילו אם רוצים שוויון, שוויון בשלבים, היה צריך שתהיה תוספת לא של 260 מיליון שקל אלא של מיליארד שקל כדי שיהיה שוויון לשלטון המקומי הערבי.

דרוש שוויון, משום שלשוויון, כפי שאמרתי, יש השלכות על חינוך, על חברה ועל החיים בכלל.

ובענייני מדיניות כללית, חבר הכנסת שמאי. במדיניות השלום מאז ועידת-מדריד ועד היום לא חל כל שינוי, לדאבוני. יותר מזה, הדיכוי בשטחים נמשך ואף גובר. חבר הכנסת שמאי, הוא גובר. העונשים הקולקטיביים וההרג נמשכים. כמובן, בחלק מהדברים לפחות היינו מצפים מחברי הממשלה שהם יונים, שאני יודע שיש להם נגיעה לשלום ואכפת להם מהשלום, להתנגד להליכים קולקטיביים כאלה, לעונשים קולקטיביים כמו גירושם של 415 פלשתינים.

ההרג נמשך. אולי אין הוראות חדשות לפתיחה באש, אבל יש שינוי בתוצאות. אומנם הוצאה היחידה האחראית להריגתם של פלשתינים, של ילדה בת שמונה, של נהג אמבולנס, של שמונה פלשתינים ברצועה, אבל מה זה עוזר? אפשר לאמן את היחידה או להביא יחידה אחרת תחתיה. אבל האם אפשר להחזיר לחיים נפש מתה או גופה מתה? האם אפשר לאמן את הגופה הזאת לחזור לחיים?

ההרג עובר בשקט כאילו אין חדש, כאילו זו נורמה מקובלת. יש הידרדרות במצב.

## **יוסף בא-גד (מולדת):**

מי יחזיר את גופתו של נסים טולדנו, זיכרונו לברכה?

## **וליד חאג' יחיא (מרצ):**

תצא ממעגל הדמים הזה.

## **היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש ממך לסיים. אני מבקש להפסיק את ההפרעות ולתת לו לסיים.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

עוד ועוד קורבנות בין הפלשתינים, ועוד קורבנות בין הישראלים. יש אווירה והעובדות המדברות בעד עצמן.

**היו"ר ע' עלי:**

נא לסיים את דברך.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

עוד כמה משפטים.

**היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש ממך לסיים את דברך.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

אבל הפריעו לי, אדוני.

יש והגירוש – – –

**היו"ר ע' עלי:**

סלח לי, אני מבקש שתסיים את דברך.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

בסדר, רק כמה משפטים. התנהגתי יפה, לא אמרתי כלום. אני מבקש דקה. לא קיללתי אף אחד, התנהגתי יפה. אני מבקש.

**היו"ר ע' עלי:**

סלח לי, יש כאן לוח זמנים, אני מבקש שתסיים. קח עוד כמה משפטים.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

אבל הפריעו לי.

**היו"ר ע' עלי:**

קח עוד כמה משפטים ותסיים.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

תודה רבה לך.

**יוסף עזרן (ש"ס):**

לא מגיע שום פרס על זה שלא מקללים.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

אדוני, כן מקבלים פרס לפעמים. יש אנשים שכן מקבלים פרס.

**היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש שתמשיך בנאום.

**יוסף עזרן (ש"ס):**

זה לא מקובל עלי.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

אדוני, אני לא מתנהג כאן על-פי המקובל עליך או לא. אל תקבעו מסגרת למעני. אני יודע מי אני ואיך אני מדבר.

**יוסף עזרן (ש"ס):**

לא מקובל עלי שתאמר שהתנהגת יפה.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

אל תחנך אותי, אדוני.

**יוסף עזרן (ש"ס):**

אני לא מחנך אותך, אני רק אומר לך שלא מקובל עלי שאתה אומר שהתנהגת יפה.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

בסדר, אבל יש יושב-ראש ואני מכבד את דעתו. אל תגיד לי איך להתנהג.

**יוסף עזרן (ש"ס):**

אתה רגיש מאוד היום.

**האשם מחאמיד (חד"ש):**

אני מאוד רגיש להערות שלך, שמחנכים אותי. כל הזמן אתה מחנך אותי.

**היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש להתקדם ולסיים.

### **האשם מחאמיד (חד"ש):**

והגירוש, גולת הכותרת של מעשיה של הממשלה הזו – 415 פלשתינים הורחקו; עונשים קולקטיביים הנמשכים, משפחות שלמות, ילדים ונשים סובלים בשל גירוש זה, שקוראים לו גירוש לזמן קצוב, או קצר, או בלשון המליצית של היועץ המשפטי לממשלה, מר חריש – "גירושן", כאילו שיש מוות ו"מותן". והמגורשים קופאים בקור ורעבים, ומי אחראי להם? מי שזרק אותם.

יש לאפשר להם לחזור, לבצע את דרישת הקהילה הבין-לאומית, את החלטת מועצת הביטחון, ועד אז לתת להם אפשרות לחיות ולהתקיים, לאפשר לצלב-האדום להעביר להם מזון וציוד.

הגירוש הזה, אדוני היושב-ראש, הפחיד הרבה אנשים, גם אותנו הוא מפחיד, ולכן הפחד שלנו צריך להיות מובן, התנגדותנו הנחרצת צריכה להיות מובנת ומקובלת.

אדוני היושב-ראש, על הממשלה לשנות את המדיניות שלה, לא לברוח מהמציאות, להידבר עם אש"ף – מנהיגו של העם הפלשתיני. רק כך אפשר להגיע לשלום בדרכי המשא-ומתן. שום אמצעים אחרים לא יקדמו את הפתרון. הפתרון הוא – הכרה באש"ף ובזכויות של העמים להגדיר את עצמם, לרבות הפלשתינים, על בסיס החלטות האו"ם והחוק הבין-לאומי.

ולשם כך – כדי להגיע לשלום – אני מקווה, שהממשלה הזו לא תכניס לתוכה מפלגות – – –

### **היו"ר ע' עלי:**

אני חוזר ומבקש ממך לסיים.

### **האשם מחאמיד (חד"ש):**

אני מסיים.

### **היו"ר ע' עלי:**

משפט אחרון.

### **האשם מחאמיד (חד"ש):**

משפט אחרון.

אני מקווה, שהממשלה הזו לא תכניס לתוכה מפלגות ימניות, שעקרונית מתנגדות לתהליך השלום, כמו צומת והמפד"ל, וכן שמינוי חבר הכנסת יוסי שריד והשינויים האחרים יתרמו תרומה מכובדת לשלום, לדו-קיום בכבוד, למלחמה בגזענות ובחיסול האפליה ולסיום שפיכות הדמים. אני מקווה, שתראו לנו קצת אור בסוף המנהרה. תודה, אדוני היושב-ראש.

### היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. אנחנו נסטה כעת סטייה קלה מרשימת הדוברים, ואני מזמין את שר החוץ וממלא-מקום ראש הממשלה, מר פרס, לשאת את דבריו. ולאחר מכן – את חבר הכנסת יוסף בא-גד.

### אהוד אולמרט (הליכוד):

אתה יכול לדבר עכשיו – – –

### שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אכן באתי לשבח את חבר הכנסת אהוד אולמרט, אשר בניגוד לכל הנורמות, היה לו היושר האינטלקטואלי והמידה היפה של חבר הכנסת לעלות אל דוכן זה ולהגיד דברים אמיתיים וראויים לחבר הכנסת יוסי שריד, שהולך להיות שר בממשלה.

הנשיא קנדי כתב ספר שנקרא PROFILES IN COURAGE – פרופילים באומץ-לב. אני חושב שזה התואר הנכון גם לגבי יוסי שריד. אדם שרוב חייו שחה נגד הזרם, פעם בשחיית חזה ופעם בשחיית פרפר, פעם בקושי גדול ופעם בהדר רב. אדם שהביא לחיים הפרלמנטריים שפה עברית מעוררת אהבה. אני זוכר, שפעם מישו אמר כאן מעל הבמה מה ההבדל בינו לבין נואם אחר. הוא אמר: ההוא אדון לשפה העברית, אני עבד לה. יוסי הוא עבד נאמן לשפה העברית, בן של מורה, ופירושו להיות תלמיד גדול, תלמיד גדול של השפה הזאת. ואדם שלא הלך שבי אחרי רוחות חולפות, אחרי משובות לב, ושתמיד קיווה, שהפופולריות תבוא אחריו ולא הוא יבוא לפניו. בהרבה מאוד מקרים הוא גם השיג את זה. המציאות הצדיקה חלק גדול מהדברים שלו יותר מאשר סתרה אותם.

ומותר גם בפרלמנט כמו שלנו להתעלות מעל הדעות, מעל המסגרות, מעל המפלגות, מעל הנורמות, ולהיות בן-אדם ולהגיד לאדם מקצת משבחו בשעת שינוי ובשעת מעבר.

אני רוצה להגיד בעצמי לחברי הכנסת, שיוסי היה ויישאר לוחם גדול בשלושה תחומים, שהם המרכזיים בחיינו, אולי גם לקראת המאה הבאה. שלושת הנושאים האלה הם: כבודו של האדם – כבודו הפיסי, כבודו הכלכלי – חירותו, שוויונו, מעמדו; הדבר השני הוא שלום בין העמים. אני משוכנע שדבריו של יוסי ועמדותיו נובעים ממעמקים. אין להם כהוא-זה עם אינטרסים חולפים או עם נוחות רגעית.

אני גם מאמין עמוק בלבי כמוהו, שאנחנו מתחילים בתהליך גדול של דה-מיליטריזציה ביחסים הבין-לאומיים; החרבות והטילים יהיו שייכים לעבר יותר מאשר לעתיד.

והנושא השלישי הגדול הוא – איכות הסביבה. בעצם הקדוש-ברוך-הוא נתן לאדם את שני הדברים החשובים ביותר בחיים חיים אין כסף: האחד – אוויר צח לנשום; והשני – חופש אישי להתקיים. האדם הפר את שתי המתנות האלה בצורה גסה. את האוויר הוא התחיל לסכן על-ידי מסחור, ואת החופש הוא דחה הצדה בגלל נוחות. אנחנו רוצים לגאול את שתי התכונות האלה מהפינות שלתוכן הן נדחקו.

אני מאמין, לאחר שאורה נמיר התחילה בזה, בקרב על איכות הסביבה, שיוסי יתייצב בעניין הזה במלוא יכולתו, שהיא רבה, במלוא שכנועו, שהוא עמוק, ובמלוא כשרונו, כי הוא רב.

גם אני מרגיש כמו אהוד, שזו שעה לחרוג מהשגרה. אני אסיר תודה ליושב-ראש, שנתן לי את ההזדמנות לעשות זאת, ולאחל ליוסי, שגם בשלב החדש יישאר נאמן לעצמו ועל כן יהיה גם טוב לכולנו.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לשר החוץ שמעון פרס. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

**קריאה:**

מי אחריו?

**היו"ר ע' עלי:**

אחריו, לפנים משורת הדין, חבר הכנסת יוסף עזרן.

**יוסף עזרן (ש"ס):**

מדוע לפנים משורת הדין?

**היו"ר ע' עלי:**

כך התבטאתי, מפני שאני מבקש להקפיד על הסדר ולהודיע בזמן, אני מדבר על סיעה, אינני מדבר אליך אישית.

### **יוסף בא-גד (מולדת):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, פרשת השבוע, פרשת "ויגש", "ויגש אליו יהודה ויאמר: בי אדוני, ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך".

כנסת נכבדה, חז"ל אומרים דברים קשים, ואני רוצה דווקא לפתוח בשבח אכסניה, בשבח של ראש הממשלה מר יצחק רבין, שהחזיר את כבוד העם על-ידי גירוש ה"חמאס". וההוכחה, שברוך השם מאז הגירוש – ונתפלל שגם להבא – גם בעזה ובכלל, לא נורו יריות, או כמעט שלא נורו יריות; בכל אופן, אין נפגעים ממעשי אלימות. ואין לך הוכחה טובה מזו, שהיתה זו פעולה מבורכת. ועל כך כל הכבוד לראש הממשלה, שהעם מרגיש שכבודו הנרמס הוחזר לו.

אין אני נכנס גם למינויים האישיים, ואדרבה אני אברך את הראויים לכך להצלחתם למען כל בית ישראל, אבל זאת רק לאחר שתאושר בחירתם.

היום בעיתון "הצפה" יש מאמר צדדי: אין לקנא ביצחק רבין. ובאמת, אין לקנא בו, כי ראש הממשלה, ששיבחתי אותו קודם לכן, הולך ומסתבך ומתחפר בעצמו בהרכבת הממשלה. והוא הופך יותר ויותר בן ערובה בידי חברי הכנסת הערבים, ובידי השמאל הקיצוני, שנקרא מרצ ב'.

בימים קשים אלו, במקום להרכיב ממשלה ציונית, שתכלול את כל הכוחות הבונים בישראל, ממשיך ראש הממשלה להסתבך ולסגור את כל האופציות לצירוף כל הכוחות.

אי לזאת, ובלי להכביר מלים, רבותי חברי הכנסת, אני מגיש בזאת ליושב-ראש הכנסת הצעת אי-אמון – נא להעביר את ההצעה ליושב-ראש – –

### **יורם לס (העבודה):**

מי זה "אני"? בשם איזו סיעה?

### **יוסף בא-גד (מולדת):**

אני אקרא את ההצעה. צדקת.

**יורם לס (העבודה):**

מי זה "אני מגיש"?

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת לס, אני מבקש להפסיק.

**יוסף בא-גד (מולדת):**

אני אפילו מודה לחבר הכנסת לס על התיקון.

"לכבוד יושב-ראש הכנסת. הנדון: הצעת אי-אמון."

**סאלח טריף (העבודה):**

---

**יוסף בא-גד (מולדת):**

"בשם סיעת מולדת, אבקש להגיש הצעת אי-אמון על השינויים בהרכב הממשלה הנדונים היום במליאת הכנסת."

**אלי גולדשמידט (העבודה):**

אפשר להגיש אי-אמון בחבר כנסת? אפשר לתקן את התקנון?

**יוסף בא-גד (מולדת):**

"אין מדובר אישית על מינוי זה או אחר, אלא על מחאתנו נגד הממשלה, הממשיכה להסתרבל ולסגור את האופציות להכללת כל חלקי העם בממשלה וזאת בשעה קשה לעם ישראל."

"אי-לזאת, נא לקבל את הצעת האי-האמון, בשם סיעת מולדת." בבקשה, אדוני היושב-ראש.

אני רוצה לסיים את דברי. אני חוזר ופונה לראש הממשלה – בשמונת הימים שנותרו, לפי התקנון, עד להצבעה, אני קורא לראש הממשלה לשקול מחדש הרחבת הממשלה, כך שתכלול את כל חלקי ארץ-ישראל הבונה והיפה למען מדינת ישראל השלמה והבטוחה. תודה.

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת בא-גד, אני מבקש לומר לך, שאת הצעת האי-אמון שהגשת, שמעוגנת בתקנון, אני מעביר ליושב-ראש הכנסת והוא יחליט.

**יוסף בא-גד (מולדת):**

אני עשיתי זאת על-פי הנחיות מדויקות. אני מקווה שאלה הן ההנחיות לפי התקנון.

**סאלח טריף (העבודה):**

איך אתה הסכמת – – –

**היו"ר ע' עלי:**

יש כאן כמה שאלות שצריך לברר אותן בעניין הזה.

**יוסף בא-גד (מולדת):**

אני חושב, שזכותי שההצבעה לא תתקיים בגלל הצעת האי-אמון.

**היו"ר ע' עלי:**

סליחה, אני מעביר את הפנייה שלך ליושב-ראש הכנסת. אני רק מציע לך בעניין זה, אני לא יודע אם אתה יכול לדבר בתור יושב-ראש הסיעה ובשם הסיעה. בעניין זה יש תקנון.

**יוסף בא-גד (מולדת):**

אני דובר בשם הסיעה. כך זה נמסר היום מטעם הסיעה.

**היו"ר ע' עלי:**

אני לא פוסק, אני רק אומר לך שאני מעביר זאת ליושב-ראש הכנסת.

**יורם לס (העבודה):**

איפה יושב-ראש הסיעה?

**יוסף בא-גד (מולדת):**

ראש הסיעה נמצא בתל-השומר בטיפול רפואי.

**יורם לס (העבודה):**

---

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת לס, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

היות שהנושא הזה הוא נושא רציני, אני לא רוצה להותירו ללא תגובה. ברגע שמסרת לי, ואני לא אגיב, יכול להיות שמישהו יכול להבין שאני קיבלתי את הפנייה שלך. אני מראש רוצה להודיע לך, כדי שלא תהיינה אי-הבנות, שאני מעביר את פנייתך ליושב-ראש הכנסת. אני לא מביע כעת את עמדותי בעניין זה. יש שאלה לא פשוטה – מי מוסמך להגיש הצעת אי-אמון. לפי עניות דעתי, זה צריך להיות יושב-ראש הסיעה.

**יוסף בא-גד (מולדת):**

ואם הוא בבית-חולים?

**היו"ר ע' עלי:**

תברר. בכל אופן – שתדע, שהדברים האלה יהיו ברורים.

## השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:

---

## יוסף בא-גד (מולדת):

ואם זה רוב סיעה?

## השרה לאיכות הסביבה א' נמיר:

אין דבר כזה.

## היו"ר ע' עלי:

הפניתי את תשומת לבך לסוגיה הזאת. כדאי שתדע. תודה רבה.

חבר הכנסת יוסף עזרן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

חבר הכנסת לס, אני מבקש ממך לא להתפרץ לדברי היושב-ראש כשהוא רוצה להעביר נושא. שמת לב שבעניין הזה ההתפרצות שלך לא היתה במקומה, ואתה מפריע כל הזמן בניהול הישיבה. זו היתה דוגמה בולטת לכך. בבקשה, חבר הכנסת עזרן.

## יוסף עזרן (ש"ס):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כיהודי מאמין שאין אדם שעולה לגדולה אלא אם כן קובעים זאת בשמים, כפי שכתוב בתלמוד ב"ברכות": "אפילו ריש גרגותא משמיא מוקני ליה". זאת אומרת, גם יושב-ראש האיגוד של שואבי המים, מן השמים קובעים את עלייתו לגדולה.

אני גם רוצה לקוות, שמה שאמרו רבותינו: שמי שעלה לגדולה מוחלין לו כל עוונותיו; לשם מה? מפני שאדם, כשעומד על פרשת דרכים חדשה בחייו, בעלת אחריות ומשמעות כבדה מאוד, לא עבור אישית – מכיוון שאני סבור כי לא שררה אני נותן עליכם אלא עבדות, כלשון התלמוד – מכיוון שיש כאן נושא של עבדות לציבור ואחריות כבדה מאוד, זקוקים לסייעתא דשמיא. לכן מוחלין הרבה הרבה מאוד מהחובות הקודמים.

אני אברך את גברתי השרה אורה נמיר, שניסיוני בעבודתי אתה, בהיותי סגן שר האוצר – היתה פורייה מאוד, והיתה לה הערכה מצדי, מכיוון שראיתי חריצות, עקביות; היא לוחמת על דעותיה גם כאשר הן אינן פופולריות. אני מקווה מאוד שדווקא בתקופה קשה מאוד העוברת עלינו, של אבטלה גואה, היא תשכיל לחדור ללב הבעיה, והיא – קודם כול לראות את העובד כאדם ולא כמספר סטטיסטי-כלכלי. אני משוכנע ומאמין, שיש לה הרגישות לכך וגם הנחישות להביא לביצוע בתנאים הטובים ביותר לזכותו של העובד; לפעמים גם על חשבון נושאים כלכליים פרופר. זה לא נורא, אנחנו בכל זאת עם יהודי, שתמיד דרכו להתחשב באדם כאדם ולא לראות אותו רק מבעד למספרים ולחור שבגרוש.

גברתי השרה, ברצוני לפנות ולבקש מכל הלב, ואני אומר זאת כרב בישראל, מאחר שהרבה אנשים פונים אלי, ומספרם גדול הרבה יותר ממה שאת חושבת: העובד הדתי, שרוצה לשמור על זכויותיו, בגלל עבודת השבת ויום טוב הוא נדחה מהרבה מקומות עבודה בצורה מאוד אלגנטית. אני מבקש את תשומת לבך ורגישותך לנושא זה, משום שאין לי ספק שלא תסכימי ולא תיתני יד בשום פנים לשרירות הלב של מנהלי מפעלים מסוימים, אשר דוחים עובד דתי כיוון שהוא לא יכול לבצע עבודה בשבת וביום טוב.

בהתייחסי למועמד לשר לאיכות הסביבה, חבר הכנסת יוסי שריד, ברצוני להביע בפניך את ההתייחסות של המקורות שלנו לנושא האקולוגי. יסוד המהות הקיומית והחיים הוא, כידוע, המים. בלי מים לא ייתכנו חיים, אי-אפשר לפתח לא מדבר ולא שממה, לא להפריח וגם לא לקיים יישוב ומושבה אנושית, גם לא לבעלי חיים וגם לא לצומח. המים הם הסמל והבסיס לחיים וליקום, ולכן לעולם אין הם מזדהמים סופית, למרות העקשנות הפושעת של האנושות היום, שרואה ביסוד החיים הקיומי הזה מכשיר כלכלי. אנחנו פשוט חורגים מהמסגרת של הטבע והורסים אותו במו ידינו.

הרי אנחנו יודעים שהמים, שהם ביהדות סמל הטהרה, הזוך, ההתקדשות, ההיזדככות – כל זה מסמלים המים, חוץ מהניקיון כפשוטו וכמשמעו. למים יש משמעות של זיכוך נפלא מאוד, ולכן ניתן תמיד למחזר אותם. אלא מה, ברוב טיפשות ואיוולתם, האנשים מרבים לזהם בצורה קשה מאוד את מקור החיים הזה. כמה שהזיהום – – –

### **אברהם בורג (העבודה):**

כבר נאמר: ושם הנהר האחד פישון.

### **יוסף עזרן (ש"ס):**

נכון. אבל אדוני ידע, כמה שמזהמים ומטנפים את מקור החיים הזה, ניתן בכל זאת למחזרו, לזככו, לטהרו, רק שזה עולה הרבה יותר כסף, מאמצים ותנאים קשים.

אני משוכנע שאתה תעשה כמיטב יכולתך כדי שיסוד ומקור החיים הזה, שהוא כל כך חשוב למדינת ישראל, הרבה יותר מנפט והרבה יותר מדברים אחרים – תעשה את כל המאמצים ולא תרשה שימשיכו לזהם את האוויר שלנו ואת המים שלנו.

האמת היא, שהדברים הנחוצים מאוד לקיום האנושי, וגם לקיום של מערכת החיים, נמצאים בטבע בשפע רב יותר וחינם. האדם יכול להתקיים כמה ימים בלי לחם, אומנם הלחם הוא מזון בסיסי, אבל כיוון שניתן להתקיים בלעדיו ימים מספר, הוא המוצר התזונתי הכמעט זול ביותר, אבל הוא עולה משהו.

המים – לא ניתן להחזיק מעמד בלי מים, ולכן הם נמצאים בטבע בכמות הרבה יותר גדולה מהחיטה ומהמזון, הם גם פחות יקרים. האוויר – שאי אפשר להחזיק מעמד ולו דקה דקותיים בלעדיו, נמצא בכמות ובשפע הגדולים ביותר בטבע, והוא אמור להיות בחינם. למה אני אומר שהוא אמור להיות בחינם, כי, לצערי הרב, היום משלמים הרבה ל"תדיראן" ול"אלקטרא" כדי לנשום אוויר שהשם יתברך נתן אותו בכמות, בשפע ובחינם.

אני מבקש להביא גם לידיעתך יסוד חשוב מאוד, והוא שהתורה אומרת על היסוד האקולוגי של הצומח, שעץ שנתן פירות אסור לקצץ אותו, רק אם הוא מפריע לציבור או לדרך הרבים. אבל, עץ שנתן פירות חייבים לטפח; לא תניף עליו גרזן. אני אומר זאת בהקשר של היהדות והמסורת ושל כל הדברים היפים, שהם בבחינת: כי האדם עץ השדה, שיש לו שורשים, יש לו גזע ויש לו ענפים. השורשים הם העבר שלנו. הגזע הוא התמסורת לענפים, שמסמלים את העתיד. נכון שאת השורשים לא רואים, אבל אם יבוא מישהו שלא מבין בכלל באגרונומיה ויאמר לנו שהעץ הזה, הגבוה לתפארת, שצמרתו ועלוותו הירוקה והיפה והמלהיבה אינה יונקת מהשורשים הסמויים – הלוא נלעג לו ונבזז לו.

העם היהודי, שעלוותו מיתמרת והיא ירוקת עד, בגלל זאת שהוא שואף חיים ושלו, יונק דרך הגזע, שזה ההווה, מהעבר שלו, שזה השורשים הסמויים, שאף שאינם גלויים ואינם נראים, אבל היניקה משם והחיות משם תבוא. אסור לנו להתעלם מן העבר, כי ביסוד הפילוסופי התיאולוגי של היהדות, כמעט שההווה אינו קיים. ההווה הוא אך ורק מקף המקשר בין העבר לעתיד. מכיוון שכל רגע בחיים שלנו הרי הוא בבחינת עבר, והרגע שעוד לא הגיע הוא בבחינת עתיד, תפקידנו לקשר בין העבר שלנו, השורשים הסמויים, שאינם גלויים, להביא את היניקה דרך הגזע לענפים, שיישאו וייתנו פרי.

הכרתי אותך גם בזמנים היפים וברגעים של אנושיות ושל טוב-לב. אף שאני חולק, לצערי, על הרבה רעיונות ועל הגישה המדינית, הפוליטית והדתית שלך, אבל ביסוד ובמהות אני רוצה לומר, בלי להחמיא לך, שאני רואה אותך כמו המים, חס וחלילה לא אמרתי מזוהמים, אבל שהם יכולים תמיד להזדכך, להיטהר, להביא חיים ואיכות לעם ישראל ולכל הסביבה. תודה.

### היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עזרן. רבותי חברי הכנסת, כדי לא להישאר במתח מההצעה של חבר הכנסת בא-גד – ואני לא רואה אותו כאן באולם – – –

### גדליה גל (העבודה):

נמסור לו את הדברים.

## היו"ר ע' עלי:

בהמשך להערה שלי לחבר הכנסת בא-גד, שביקש להפוך את ההצעה לסדר להצעת אי-אמון, הערתי לו שהצעת אי-אמון מגיש יושב-ראש הסיעה, כך מקובל בכנסת, שיושב-ראש הסיעה מגיש הצעת אי-אמון ולא כל חבר כנסת יכול לעשות שבת לעצמו ולהגיש הצעות אי-אמון, אפילו לא בשם סיעתו.

הפניתי את בקשתו ליושב-ראש הכנסת. הפניתי את תשומת לבו של יושב-ראש הכנסת לכך שההצעה צריכה להיות על דעת יושב-ראש הסיעה. יושב-ראש הכנסת שוחח בטלפון עם חבר הכנסת רחבעם זאבי, שהוא, כידוע, יושב-ראש סיעת מולדת, והואיל וחבר הכנסת זאבי לא אישר את הצעת האי-אמון, אני מבקש לומר, שכל עוד חבר הכנסת זאבי לא אישר את ההצעה כהצעת אי-אמון, הנושא לא מתקבל ותהיה הצבעה היום בתום הדיון.

## רענן כהן (העבודה):

הוא יקבל אי-אמון בתוך סיעתו.

## היו"ר ע' עלי:

אנחנו כאן לא מתערבים במה שקורה בתוך הסיעות. פשוט רציתי להבהיר את העניין הזה, שחברי הכנסת ידעו את הפסיקה של יושב-ראש הכנסת בנושא הזה.

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת עמיר פרץ.

## עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתחילת דברי אני רוצה לברך את השר שמעון שטרית על המינוי הנוסף כשר המדע והטכנולוגיה. אני מאמין שהוא יוכל לתרום מיכולתו ובעבודתו הנאמנה והמסורה לקידום נושאי הטכנולוגיה והמדע במדינה, נוסף על הנושאים הכלכליים שהוא פועל לקידומם.

הרשו לי לומר, שהשר שמעון שטרית מהווה דוגמה לאיש פעלתן, בן למשפחה עולה, אשר הגיעה מחוסרת כול, ובשקידה ובעמל הרב שהשקיע, תוך מתן דוגמה אישית, הוא הצליח להגיע למעמד הרם שאליו הגיע. על כן נתונה ברכתי החמה לידידי השר שמעון שטרית.

אני רוצה לברך בהזדמנות זו את השרה אורה נמיר. הכרתי אותה שנים רבות לפני שנבחרתי לכנסת, עוד בהיותי מנהל בית-ספר באכסאל, כאשר היא, כיושבת-ראש ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, השתתפה באירועים חינוכיים וקהילתיים רבים וניסתה לתרום לקידום החינוך, לקידום החברה ולקידום ההבנה בין שני העמים. גם אחרי שנבחרתי לכנסת, בהיותו חבר בוועדת החינוך והתרבות ובוועדת העבודה והרווחה, תמיד ראיתי באורה נמיר אשה פעילה, שמאמינה במה שהיא עושה, שיש

לה רגישות רבה לבעיות חברה, לבעיות חינוך, לבעיות של דו-קיום בשלום. על כן, השרה אורה נמיר, אני מברך אותך ומאחל לך הצלחה מלאה בתפקיד החדש.

היום איננו יום רגיל, כאשר אנחנו דנים בנושא של הרחבת הממשלה, ואני ניגש לנושא של מינוי השר החדש, השר יוסי שריד, ידיד שהכרתי לפני שנים רבות, והיינו גם באותה מפלגה. אני חושב שהיום לא רק יוסי שריד עולה כיתה, אלא הממשלה כולה עולה כיתה, הכנסת עולה כיתה.

### **משה נסים (הליכוד):**

אה, כך אתה מזלזל בו? אתה מזלזל בו.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

אני חושב, שכאשר חבר הכנסת יוסי שריד יוצא מתוך הבית הזה ונבחר להיות שר, עם הדעות שלו ועם האמונה שלו, הוא מעלה את הכנסת כיתה במובן החיובי. אני אומר את הדברים מתוך היכרות קרובה עם האיש ועם דעותיו. אני מאמין שיוסי שריד, כפרלמנטר מצוין וכאיש עקרונות, יוכל לתרום הרבה מאוד בתוך הממשלה לקידום הנושא שהוא נאבק עליו וממשיך להיאבק עליו, נושא השלום. אני מאמין שהנושא הזה חשוב לכולנו, יהודים וערבים, במדינה ובאזור.

אומנם לעתים רחוקות היו גם חילוקי דעות. בנושא משבר המפרץ, בנושא הגירוש, חלקתי על דעותיו של יוסי שריד, כפי שגם הוא לא הסכים אתי וחלק על דעותי. והיו התבטאויות שלי ושלו שלא הסכמנו בהן; ואולי יהיו גם בעתיד. אבל אני מאמין שיוסי שריד הוא איש שנלחם על עקרונותיו ומאמין בהם, והוא אחד מחברי הכנסת האמיצים בבית הזה, שמוכן לומר את הדברים גם כשאינו רואה מסביבו קונסנסוס לדברים שהוא אומר. לדעתי, זאת גדולתו של איש, לומר דברים לא רק כשהוא בטוח שיש רוב גדול בעם, בכנסת, או בתוך המפלגה שלו, שיאהבו את הדברים ויסכימו אתם. גדולתו של איש היא גם לומר את הדברים ולהיות בודד בדעותיו, גם כשרבים מתנגדים להן.

מכאן ברכתי החמה אליך, ידידי יוסי שריד. אני מאחל לך הצלחה בתפקיד, ואני מאמין שתוכל להשפיע בתוך הממשלה. הממשלה הזאת זקוקה למישהו, נוסף על הכוחות היוניים שבתוכה, למישהו שיטלטל אותה וידרבן אותה בכיוון של קידום תהליך השלום.

ואני רוצה לומר בכנות: כפי שאני מכיר אותך, תמיד קראת למשא-ומתן עם אש"ף כנציג של העם הפלשתיני, מתוך אמונה – – –

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

לא תמיד.

## **חנן פורת (מפד"ל):**

עד מלחמת-המפרץ. אז היה שלב שבו – – –

## **משה נסים (הליכוד):**

שלב שבו הוא ביקש שיחפשו אותו.

## **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

– – – מתוך אמונה שזה הצעד שיכול לקדם את תהליך השלום; משא-ומתן בין הנציגים של שתי התנועות הלאומיות, התנועה הלאומית הציונית והתנועה הלאומית הפלשתינית, משא-ומתן בין ממשלת ישראל ובין אש"ף כנציג העם הפלשתיני. ואני זוכר שהתבטאת, גם לפני שהייתי חבר הכנסת, ואמרת שאתה בעד פתרון של הקמת מדינה פלשתינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה לצד מדינת ישראל, שתחיה בהבנה ובדו-קיום עם מדינת ישראל. אני מאמין שלא נטשת את העקרונות הללו, גם כשהתמנית לשר בממשלה, שראשה, מר יצחק רבין, איננו מקבל את העמדות הללו.

## **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

עדיין.

## **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

עדיין. אני מקווה שהוא יקבל אותן. אבל אני מאמין שאנשים כמוך יוכלו להשפיע בתוך הממשלה, כדי שהממשלה הזאת תבצע את הצעד הדרוש לכולנו, והוא משא-ומתן עם אש"ף כנציג של הפלשתינים, כדי להגיע להסדר של שלום אמת, שיבטיח קץ לשפיכות הדמים, קץ לטרור, קץ למלחמות, ושגשוג ושלום לכל עמי האזור.

אני מאמין שצירופו של יוסי שריד לממשלה יחזק את הקו המתון בממשלה. גם בחירתה של השרה אורה נמיר היום תוכל לתרום לקידום הנושא החברתי ונושא התעסוקה במדינה. והתרומה של היום, כאשר הממשלה מתרחבת עם צירופו אליה של השר יוסי שריד, ומשנה גם את התפקוד של שריה – התרומה של היום תוכל לקדם את העניינים החברתיים במדינה ולסייע בקידום תהליך השלום.

לא אומר שאנחנו תומכים בכל מה שהממשלה הזאת עושה. אנחנו נתנו את התמיכה שלנו מתוך תקווה שהממשלה הזאת תקדם את תהליך השלום, תפעל לגישור על פערים ולהבטחת שוויון לכל אזרחי המדינה, ובמיוחד למניעת המשך האפליה הקיימת כלפי האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל.

אומנם חלה התקדמות מסוימת בסעיפים קטנים ומצומצמים. אבל זה לא מספיק. התקציב החדש יצעד בכיוון הנכון, אבל זה לא מספיק. הפערים הם כל-כך רחבים וגדולים שהם מחייבים שינוי משמעותי, דרסטי בגישה של הממשלה לאוכלוסייה הערבית.

אנחנו זקוקים לשינוי במדיניות הממשלה בנושא המדיני. צו הגירוש האחרון פער פער אמיתי וגרם נתק אמיתי במערכת היחסים בין העם הפלשתיני ובין העם הישראלי. אני חושש שכתוצאה מהצו המוטעה הזה, מהמדיניות הזאת שלא הוכיחה את עצמה בעבר, יעבור זמן רב עד שנצליח לאחות את הקרע הזה ועד שהפלשתינים והישראלים יוכלו להתיישר ולשבת לשולחן המשא-ומתן כדי להגיע לפשרה ולסיים את הסכסוך ביניהם.

אני מאמין שאנחנו זקוקים היום לצעד משמעותי של הממשלה לשינוי צו הגירוש. אני קורא לממשלה בראשותו של יצחק רבין, לכל חברי הממשלה, לקואליציה כולה, לחזור מהצעד הדרסטי הבלתי הגיוני של גירוש 415 פלשתינים מתוך מולדתם, ממשפחותיהם ומבתיהם, להחזיר אותם כדי להחזיר את הגלגל המדיני, להחזיר את התהליך המדיני ולאפשר התקדמות בתהליך המשא-ומתן.

אנחנו תומכים בצעד הזה, כיוון שאנחנו מקווים שהוא אכן יסייע לפתרון הבעיות החברתיות במדינה ויקדם את תהליך השלום באזור.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת זאב בנימין בגין.

### **עמיר פרץ (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום הולכת ומושלמת לה מלאכת המרכבה של ממשלת ישראל. השיטה הקואליציונית במדינת ישראל ממשיכה להכתיב את אורחות המשא-ומתן ותהליכיו, ממשיכה להכתיב את יחסי הגומלין בין המפלגות. צריך לבחון תמיד מה עושה צירוף שר, מה עושה שינוי בתוך הממשלה. כי לממשלה, מעבר לסידור עבודה ושקט תעשייתי, יש תפקידים ומשימות.

הממשלה הזו קיבלה על עצמה לשאת את בית-ישראל על כתפיה, היא קיבלה לידיה בית עמוס, בית מלא, כמעט עולה על גדותיו. כן, רבותי חברי הכנסת, הממשלה קיבלה לידיה את בית-ישראל עם חברה כמעט מתמוטטת, עם מערכת יחסים בין-לאומית קשה, עם תהליך שלום תקוע. כדי לשאת את כל אלה צריך לחזק את היסודות, צריך גם לשפר עמדות.

לפני שאגש לעניין מינוי השרים, אומר רק משפט אחד של תקווה לגבי מינוי סגן שר במשרד הדתות. אינני שלם עם הפקדת משרד זה בידי ש"ס. מוטב היה לדת בישראל, לדתיים בישראל ולצורכי הדת בישראל, שהיה מתמנה להם שר חילוני. אך אם נכפה הדבר בשל צרכים קואליציוניים, אני רק מקווה

שסגן השר פנחסי, שהפתיע את כולם כשר התקשורת, יפתיע גם במשרד הדתות ויצליח לשרת את כל הדתות, את כל הדתיים מכל המפלגות ומכל העדות.

השר שמעון שטרית ידידי, שר והכלכלה והתכנון, מקבל היום על עצמו אחריות לתיק המדע והטכנולוגיה. יש המנסים להפחית בחשיבות העניין. אני רוצה לומר לך, הרי עליך אמרו, שאתה המצליחן שהוא החלום של כל אמא פוליטייה. אני רוצה לומר לכל המתריסים, דווקא העובדה שלמשרדים האלה תקציב קטן מוכיחה את היכולת האישית שלך לעשות יש מאין. אני בטוח כי גם לתיק החדש, תיק המדע, תדע לצקת תוכן שידגיש את אישיותך ואת סדרי העדיפויות שלך. אני בטוח כי מהר מאוד ניפגש עם תנועות נוער למדע וטכנולוגיה בשכונות ובערי הפיתוח. אני בטוח כי תצליח להעביר לשכבות החלשות, כי מבחן שנות ה-2000 תלוי במדע ואסור להן לפחד מפני המדע, כי שנות ה-2000 שייכות גם להן. אני מאחל לך הצלחה.

השרה אורה נמיר, את מקבלת על עצמך היום את תפקיד שרת העבודה והרווחה. במשך הרבה מאוד שנים גם את, גם אנחנו ייחלנו שתינתן לך ההזדמנות להתמודד עם שאלות מרכזיות, המסכנות את קיומה של החברה הישראלית: המשבר בתעסוקה, הטיפול בשכבות החלשות, מתן הזדמנות למוכי גורל לחיות כבני-אדם.

מישהו מחברי האופוזיציה, בנאום אופוזיציוני ניסה להדביק לך ביטוי אומלל, שקשה לי לחזור עליו. אני מתבייש באמירה הזאת. אני בטוח שכל אותן שכבות רחבות בציבור, שבמשך שנים רבות לא היו להן לא אבא ולא אמא קבועים, הן היו יתומות ומסופחות בכל פעם לאבא מאמץ אחר, אני בטוח שהיום פורצת שמחה בלבן, נדלק ניצוץ התקווה. אותו ציבור יודע כי הוא מקבל סניגור לוחם ואוהב, מקבל אדם מאמין עם לב רחב, שיש בו די מקום לכולם.

אני יודע עד כמה המשימה קשה, ואני מאחל לך שיהיו לך כל הכוחות הדרושים לעמוד במשימה קשה זו. כיושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, ועדה שאותה הנהגת במשך שמונה שנים וחותרת נשאר טבוע בה, אני מבטיחך כי נפעל תוך שיתוף פעולה לטובת הציבור. אני מאחל לך מכל לב הצלחה מלאה.

רבותי חברי הכנסת, היום מצטרף לממשלה שר חדש, חבר הכנסת יוסי שריד. אין אדם בבית הזה שמטיל ספק בכישוריו של חבר הכנסת יוסי שריד. אין איש בציבור שיכול לעמוד בשוויון נפש מול אמירותיו. לשונו חדה כתער, דבריו עוררו תמיד הדים ורעמים. יש מי שמסכים לדבריו, יש מי שחולק עליהם, אבל דבר אחד בטוח: כולם ידעו תמיד למה הוא התכוון ולמי הוא התכוון.

מי שטיפח בציבור מושגים כמו חסינות בפני ביקורת, טעה. אין איש ציבור חסין. מי שניסה להדביק לחבר הכנסת שריד מושגים של אדם המזלזל ביריביו ומבטל את דעותיהם, טעה.

חבר הכנסת פורת, אני פונה אליך מפני שאתה ממשיך באותה דרך. אני רוצה לחשוב על השעות הקשות של הטלפונים המאיימים, על הקללות הנשמעות כשילדך מרים טלפון. אני יודע עד כמה קשה לעמוד אל מול ילד ולהסביר לו שגם הוא חלק מהמאבק על העמדות של אביו.

במשך 20 שנה היה מחנה שלם שניסה להוציא את חבר הכנסת יוסי שריד אל מחוץ לגדר. במשך 20 שנה מחנה שלם ניסה להוציא את יוסי שריד אל מחוץ למחנה ואולי אל מחוץ לעם. וכל זה מדוע? כל זה בגלל היכולת המיוחדת שלו, בגלל הכשרון העילאי שלו לקחת את העתיד הרחוק, את הזיית החלומות ולהניח אותה על השולחן, לצבוע אותה בכל הצבעים הדרושים, להעמיד את האזהרה בפנינו כבני-אדם, כי רק בנו תלוי הדבר, כי רק במעשינו נקבע אם העתיד ייצור בעבורנו סיכוי גדול או שמא הוא טומן בחובו סכנה גדולה, אם החלום יהפוך לחלום ורוד או שמא יהפוך לחלום בלהות; לא ניתן לאיש להתחמק מהאחריות למעשיו.

יוסי שריד סוגר מעגל. עבורי הצטרפותו של יוסי שריד לממשלה היא תקווה גדולה, כי אילו רצה, כבר מזמן יכול היה להיות חלק מהמערכת השלטונית, אך כנראה הוא ידע שלא היה זמן מתאים להגשמת תקוותיו.

חבר הכנסת שריד מצטרף היום לממשלה. הוא יודע עם מי הוא הולך לעבוד, הוא יודע על מה הוא יצטרך להתפשר, אבל הוא גם חש כנראה את שעת הרצון הגדולה, את הרוח החדשה, עם כל הקשיים, הרוח המנשבת במזרח התיכון ונותנת סיכוי גדול להפוך את השלום המיוחל לחלק מחיינו. הוא יודע, שאם הממשלה הזאת, בהרכבה, לא תצליח, חלילה, לממש את התהליך, יכול להשתנות הכיוון להסלמה מחודשת, איומה מתמיד, שממנה לא נוכל לחזור.

לכן כל כוחות השלום במדינת ישראל קיבלו הזדמנות בלתי חוזרת מהציבור הישראלי, הזדמנות לנסות ולממש את דרכנו. אפילו אם נחרוק שיניים, חברי יוסי שריד, אפילו אם כל אחד מאתנו יצטרך לוותר פה ולוותר שם, אפילו אם כל אלה יתרחשו, נמשיך עד שנגשים את דרכנו.

משפט אחרון – רוצה אני לומר על חבר הכנסת שריד: לא רק בנושא המדיני עסק, גם בזכויות האדם. וכשעמד בראש המשלחת שיצאה לבוסניה, שאלו אותו: מה המומחיות שלך? והוא אמר כך: המומחיות שלי היא ברגישות לסבל האנושי, למצוקותיהם של בני-אדם.

אני רוצה לאחל לך ולומר לך, כי עבורי איכות הסביבה היא החרדה ליכולת שלנו לשמר עולם נקי לימי שלום. אני מאחל לך הצלחה.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת זאב בנימין בגין, בבקשה; ואחריו, אחרון – חבר הכנסת אלי דין.

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בימים אחרים, בימים כתיקונם, יכולתי להתנגד להצעה למנות את חבר הכנסת יוסי שריד כשר בממשלה על יסוד עבודתנו המשותפת בוועדת המשנה לתפיסת הביטחון ולבניין צה"ל מטעם ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. בוועדה זו, בארבע השנים האחרונות, למדתי

לראות בו חבר, לא רק ותיק אלא גם בקיא, חרוץ, מתמיד, יעיל, סקרן, חקרן, בקרן. אם תאשר הכנסת את מינויו של חבר הכנסת שריד כשר בממשלה, הוא יחסר לוועדת המשנה החשובה הזאת.

אבל, בין חברי, חבר הכנסת שריד, לביני, בימים אלה שאינם כתקנם ובשנים אלה שאינן כתיקונן, מחלוקת קשה כטרשי השומרון. אתמול הודיע השר צבן בריאיון עיתונאי, כי מבין חברי הממשלה דהיום, לפחות 10 תומכים במשא-ומתן ישיר, גלוי, פומבי, עם ארגון הטרור של אש"ף. אם תאשר הכנסת היום את מינויו של חבר הכנסת שריד כשר, יוכל השר צבן לומר מחרתיים, שלפחות 11 מחברי הממשלה מצדדים במשא-ומתן עם אש"ף, וחבר הכנסת שריד מהווה תגבורת רצינית, לכן חמורה, לקבוצה זאת של לפחות 11 מחברי הממשלה – הוא מן הקיצונים, הוותיקים, החרוצים, התקיפים, החריפים, המחייבים משא-ומתן עם מאפייט הטרור הזאת.

לפני שנתיים, מעל הדוכן הזה, היה בינינו ויכוח מר. זה היה שלושה שבועות אחרי ניסיון הפיגוע ההמוני בחוף ניצנים על-ידי נציגו של ערפאת, חביבו אבו-אלעבאס. הצעתי שארצות-הברית תנתק את יחסיה עם אש"ף, תפסיק את המשא-ומתן המביש עמו. חבר הכנסת שריד, עדיין באותו יום, אמר כדברים הבאים: "אנחנו קוראים לממשל בארצות-הברית שלא לנתק את הקשרים עם אש"ף ולא להשעות את הדיאלוג אתו, כי זה החוט האחרון, רופף ככל שיהיה, להידברות עם הפלשתינים". ארצות-הברית לא שעתה, כידוע, לבקשה זו.

כעבור חודשיים בלבד – הבלחה של אור גדול, ולאחר פלישת העירקים לכוויית כתב חבר הכנסת שריד במאמרו – אולי כבר אפשר לקרוא לו "הקלאסי", בוודאי "מפורסם" – תחת הכותרת "שיחפשו אותי", כדברים הבאים: "צריך להצטייד במסכת גז כדי לנסות ולהתגבר על הריח הרעיל והדוחה של העמדה האש"פית כלפי סדאם חוסיין. הגיפופים בין יאסר לסדאם מעוררים גועל, אך גם אימה". ובנוסף דומה, כעבור חודשים אחדים, במאמר שכתרתו הפעם חריפה יותר, "שלא יחפשו אותי", כלפי אותם אנשים, התלונן חבר הכנסת שריד, שכאשר הוא חבוש במסכה "קשה לי לדבר ודיבורי מתנשם ועמום".

הסתיימה המלחמה, עברו חודשים אחדים, הוא יצא מן החדר האטום, הוא הסיר את המסכה, דיבורו רהוט וצלול – בעד משא-ומתן עם אש"ף. הוא הצליח, יחד עם חבריו, להתגבר הן על הגועל והן על תחושת האימה, והוא היום, יחד עם אותם חברים, כ-30 חברים במפלגת העבודה – כמעט הכפלה של כוח-17 מן הכנסת השתים-עשרה – שותף להבחנה חסרת השחר בין ארגון הטרור של ה"חמאס", קיצוני, נורא ואיום, לבין ארגון הטרור של אש"ף, שעמו צריך ואפשר, לדעתם, להיכנס למשא-ומתן.

ואני מבקש לציין כאן את ההידרדרות החמורה בהיגיון הפנימי, בטיעונים של אותם חברים. עד לפני שנים לא מעטות אמור אמרתם לעצמכם ולציבור: ניכנס למשא-ומתן עם אש"ף אם יחדל מן הטרור. אחר כך ידעתם שהוא לא יוותר על הטרור ועברתם לשלב חדש בטיעון הלא-היגיוני: צריך לדבר עם אש"ף אף שהוא ארגון טרור. ואם תבחנו את עצמכם היטב, אתם אומרים היום: צריך לדבר עם אש"ף לא אף שהוא ארגון טרור, אלא כיוון שהוא ארגון טרור, מכיוון שכארגון טרור יש לו, להערכתכם, יכולת של הטלת וטו טרוריסטי על התהליך, כפי שמומחש לעינינו ולעיני הערבים כאשר הם, במשך השנים האחרונות, הרגו, רצחו, ביתרו למעלה מ-700 מאחיהם.

מהו ההבדל אפוא מבחינתכם בין אש"ף לבין ה"חמאס"? שניהם ארגוני טרור, כידוע לכם; שניהם בעלי אותה מטרה סופית, כידוע לכם. מן ה"חמאס" אינכם מסוגלים לקבל אותה תעודה, אותה תעודת

פטור, אותה תעודת הזדכות על השומרון, על יהודה וחבל-עזה, הדרושה לכם כדי לנפנף בה בעיני הציבור ולהצדיק את נסיגתכם או את כוונתכם לסגת לגבולות 1967.

לכן הדרישה, ההצעה, לבוא בדברים עם אש"ף איננה איזה עניין טכני, דיפלומטי, היא נוגעת למהות. חברי הכנסת ואחרים הממליצים על כך בימים אלה, בידעם את אופיו של אש"ף ואת מטרותיו האמיתיות, למעשה אומרים: אנחנו מקיימים משא-ומתן עם אש"ף מפני שאנחנו מחייבים נסיגת ישראל לגבולות 1967 והקמת מדינה ערבית עצמאית בראשות אש"ף, 20 קילומטרים מתל-אביב, 5 קילומטרים מן הבית הזה.

צריך לקבוע בצער, שלגבי המטרה המתמצית בשלב הראשון של מטרות אש"ף, קיימת זהות מדינית בין קבוצת היונים השמאלנית המצדדת במשא-ומתן עם אש"ף לבין ארגון הטרור הזה. מזהות המטרות נובעת זהות אינטרסים, ולכן ניתן לומר, שכאשר יבוא יום, וייתכן שהוא לא רחוק, שבו גם ממשלה בראשותו של מר רבין, שבה, חברי השר יאיר צבן, למעלה מ-11 איש המצדדים במשא-ומתן עם אש"ף, כאשר קבוצתכם תממש את הרוב שלה בממשלה, לא יהיה ביניכם לבין אש"ף משא-ומתן. יהיה תהליך של מתן ומתן. הם רוצים לקחת – אתם מבקשים למסור.

אני מבקש להציג שתי שאלות, לשיטתכם, לא לשיטתנו. הנה אתם אומרים לנו בשנים האחרונות: דעו לכם, בשנות ה-90, בסוף המאה ה-20, בסוף האלף השני, אי-אפשר לחסום שאיפות לאומיות של עם. ואני אומר לשיטתכם: נאמר שאי-אפשר, ונאמר לרגע לצורך הוויכוח, שמכיוון שאי-אפשר לחסום שאיפות לאומיות של קבוצה הטוענת שהיא עם, תוקם מדינה ערבית עצמאית בין פיתולי הירדן לבין פיתולי "הקו הירוק". אחריותכם להסביר לנו, איך בסוף שנות ה-90, או לקראת האלף השלישי, תוכלו אתם לחסום שאיפות לאומיות של העם הערבי הפלשתיני בדיוק על הפיתולים של "הקו הירוק". איך יתמששו השאיפות הלאומיות של התושבים הערבים בג'נין שבשומרון, ואתם תחסמו אותן בדרך לסכנין שבגליל?

אמרתי את הדברים האלה בעבר, ואני חושב שהם נכונים ביתר שאת על רקע הדברים החמורים, המצערים, המסוכנים לרקמת היחסים בין יהודים לערבים במדינת ישראל, כפי שנשמעו בבית הזה ומחוצה לו בימים האחרונים.

אבל, אני מבקש להציג שאלה נוספת, שוב לשיטתכם, לגבי ההבדלה שאתם מבדילים בין "חמאס" לבין אש"ף, ואתם מברכים על כך שאנחנו מכים ב"חמאס" כדי להציל את אש"ף. אני שואל אתכם, אם חלילה תתבצע מדיניותכם וניטוש את השומרון ונעזוב את יהודה ולא נהיה בחבל-עזה, מי יגן על אש"ף מידי ה"חמאס"? מי יהיה שם כדי לשלוף את הטרוריסטים של ה"חמאס", כדי להרחיק אותם?

### **השר לקליטת העלייה י' צבן:**

תהיה ברית הגנה.

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

תהיה ברית הגנה. הרי אתם יודעים את המצב. תסתכלו בעיני רוחכם במפה של המזרח התיכון.

### **משה נסים (הליכוד):**

השר צבן, זאת אומרת שצה"ל יהיה ביהודה ובשומרון?

### **יהושע מצא (הליכוד):**

הוא התכוון לברית הגנה בין אש"ף ל"חמאס". זאת היתה כוונתו.

### **דוד צוקר (מרצ):**

תהיה מדינה ריבונית, שתיאבק בטרוריסטים האלה.

### **היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש מחבר הכנסת צוקר להפסיק עם קריאות הביניים.

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

חבר הכנסת צוקר, תהיה מדינה ריבונית שתילחם בקנאים האלה, כפי שלבנון מדינה ריבונית נלחמת בהם, וכפי שאלג'יריה נלחמת בהם. תתבונן במפה.

### **רן כהן (מרצ):**

חבר הכנסת בגין, מי נלחם היום ב"חיזב-אללה"? מי נלחם, צה"ל או צבא לבנון?

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

וזו מוצלח, נכון? זו מלחמה מוצלחת? ואין איום על ישראל כתוצאה מהמלחמה הזאת? ואתה סגן שר בממשלה הזאת, טול קורה מבין עיניך.

### **רן כהן (מרצ):**

חבר הכנסת בגין, בתור מי שהיה שם אני מודיע לך, שהיום הצבא הלבנוני נלחם ב"חיזב-אללה" הרבה יותר טוב מכפי שאנחנו עשינו זאת – – –

### **רון נחמן (הליכוד):**

כי אין לו שם "שלום עכשיו".

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

אני מציע לכם להתבונן בהתפתחות ההיסטורית של השנים האחרונות. הקנאות האסלאמית בוקעת מאירן, מכום; היא דילגה על סוריה והגיעה ללבנון, היא דילגה על עירק והגיעה לירדן, היא מדלגת מעל ערב הסעודית ומשתלטת על סודן, היא דילגה מעל מצרים ומשתלטת על אלג'יריה. אז בדיוק אתם תגיעו לכך, שאש"ף יוכל לעמוד ביהודה, בשומרון ובעזה כנגד ניסיון ההשתלטות של ה"חמאס"? זו ההפקרות שבה אתם מציעים לנו לנהוג?

אין שום סיבה להניח, שהקנאות האסלאמית הזאת תפסח בדיוק על חבל-עזה, בדיוק על יהודה, בדיוק על שומרון. אתם יודעים שביום שבו ניטוש את עזה, ה"חמאס" ישתלט עליה. אני אומר זאת לשיטתכם.

### **אפרים סנה (העבודה):**

בניגוד למצב היום.

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

חבר הכנסת סנה, בניגוד למצב היום, מפני שהיום אתם משתבחים בכך שצה"ל מגן על אש"ף מפני ה"חמאס". הרי זה לשיטתכם.

### **אפרים סנה (העבודה):**

צה"ל לא מגן על אש"ף.

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

כך אמרתם, כך נאמר, כך אמרו חברי מרצ, כדי להצדיק את הפעולה הזאת.

### **אפרים סנה (העבודה):**

איפה זה נאמר?

### **אלי דיין (העבודה):**

איפה זה נאמר?

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת סנה, חבר הכנסת אלי דיין, אני מבקש להפסיק.

### **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

זה נאמר כל כך הרבה, עד שהציעו לכם לא לומר את זאת, כדי לא להביך את אנשי אש"ף.

ומכיוון שכאשר אנחנו שואלים אתכם את שתי השאלות האלה לשיטתכם, אין לכם תשובה רצינית, יש לכם תשובה שאיננה רצינית. אתם אומרים: ננסה, ותמיד אפשר יהיה לחזור למצב הנוכחי.

אני את התשובה הזאת אינני ממציא. התשובה הזאת נעוצה בדברים חשובים אשר המועמד לתפקיד שר לענייני איכות הסביבה, חבר הכנסת שריד, כתב לפני כשנה וחצי בעיתון "ידיעות אחרונות", וכך כתב: "המדינה הפלשתינית שתעז לתקוף את ישראל או לסכן אותה, לא תשוב להיות מדינה. היא תיכבש בתוך 24 שעות, והיא תהיה יהודה, ושומרון לצמיתות. לא יימצא ישראלי אחד שיסכים לסגת משם ושום כוח שבעולם לא יכפה עלינו נסיגה".

זהו הניסוי המוצע. ואנחנו, חברי ואני, לא נסכים לראות בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה שדה ניסויים. לא נסכים לראות במדינת ישראל שפן ניסיונות.

### **חגי מירום (העבודה):**

מה זה "לא נסכים"?

**זאב בנימין בגין (הליכוד):**

חבר הכנסת מירום, לא נסכים, זאת אומרת שנעשה כמיטב יכולתנו במדינת ישראל, בפרלמנט הישראלי, כדי לשכנע את הציבור שאתם נוהגים מדיניות מופקרת, של הפקרת ביטחון ישראל.

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

עלית על שדה מוקשים – – –

**אלי דיין (העבודה):**

דברי הבל.

**זאב בנימין בגין (הליכוד):**

זה לא יהיה פיקניק לחזור לשם. צעד של חזרה לכיבוש של אותה מדינה פלשתינית עתידית על-פי חזונכם – –

**אפרים סנה (העבודה):**

שחרור.

**זאב בנימין בגין (הליכוד):**

– – שמן ההכרח יהיה לחזור אליה עם טנקים ועם מטוסים – פיקניק זה לא יהיה, ומי יודע אם לא יגרור הדבר גם מלחמה כוללת.

זוהי המדיניות שאתם למעשה מציעים, כי אתם יודעים שהטרור יימשך גם כאשר תקבלו תעודת פטור משומרון, מיהודה ומחבל-עזה. הרכסים האלה שמדרום ומצפון לירושלים הם בשבילנו כבר עכשיו "יהודה ושומרון לצמיתות".

לכן, חברי ואני נצביע היום כמובן נגד ההצעה לצרף את חבר הכנסת יוסי שריד כשר נוסף לממשלה, כמי שמצדד במדיניות הזאת, כשר נוסף לממשלה השלומיאלית, הזדונית והמסוכנת המכהנת היום. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

**אלי דיין (העבודה):**

זדונית? בושה וחרפה.

**השר לקליטת העלייה י' צבן:**

— — —

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת בגין. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם שפירא, בבקשה, במסגרת של שלוש דקות.

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

חבר הכנסת בגין, איך אתה מדבר בצורה כזאת? בושה וחרפה. תחזור בך מהמלה "זדונית". חבר הכנסת בגין, בושה וחרפה מה שאמרת — — —

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

— — —

**חגי מירום (העבודה):**

— — —

**זאב בנימין בגין (הליכוד):**

מה הבעיה שלך?

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

בושה וחרפה.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

הוא ייסר אתכם בשוטים, בשעה שצריך היה לייסר אתכם בעקרבים.

**אברהם בורג (העבודה):**

---

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת בורג, אני מבקש להפסיק. ביקשתי להפסיק, חבר הכנסת פורז, נא לשבת.

**זאב בנימין בגין (הליכוד):**

---

**השר לקליטת העלייה י' צבן:**

הממשלה הזאת איננה זדונית – – –

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

– – – יישובים וערי פיתוח.

**חגי מירום (העבודה):**

חבר הכנסת בגין, לא מתאים לך להגיד דבר כזה.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

זוהי ממשלה זדונית, ממשלה של טרנספר של יהודים.

**אברהם בורג (העבודה):**

---

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת בורג, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת חגי מירום, ביקשתי להפסיק, אל תאלצו אותי לקרוא אתכם לסדר. ביקשתי להפסיק. נא להירגע. חבר הכנסת טמקין, אני מבקש להפסיק.

**בנימין טמקין (מרצ):**

לא דיברתי.

**היו"ר ע' עלי:**

לא דיברת?

**אברהם בורג (העבודה):**

זה משבוע שעבר.

**היו"ר ע' עלי:**

זה משבוע שעבר.

**אברהם שפירא (יהדות התורה):**

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אף שאני צרוד – –

**היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש מסיעת הליכוד להפסיק.

**אברהם שפירא (יהדות התורה):**

— אני מבקש לתת ברכת הדרך לאנשים שמצטרפים לממשלה.

אני רוצה לומר ליוסי שריד: על-פי הכישורים שלך, היית צריך לקבל תפקיד הרבה יותר נכבד משר לאיכות הסביבה.

**רוני מילוא (הליכוד):**

למה? זה תפקיד חשוב מאוד, אדוני.

**זאב בנימין בגין (הליכוד):**

אולי שר המשטרה.

**אברהם שפירא (יהדות התורה):**

אבל אני חושב, יוסי, שקיבלת את התפקיד הכי חשוב בממשלה.

**היו"ר ע' עלי:**

חברי הכנסת איתן, פורז ואולמרט, אני מבקש לשבת במקומות.

**אברהם שפירא (יהדות התורה):**

כי צריך להבין — —

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת איתן, אמרתי לך. חבר הכנסת אולמרט, אתה לא רוצה שאקרא אותך לסדר. אל תאליץ אותי.

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

צריך להבין מה זו איכות הסביבה. אם איכות הסביבה פירושה לדאוג שלא יהיה זבל מחוץ לבית, לא היית צריך לקבל את התפקיד הזה, אבל איכות הסביבה פירושה לעשות ניקיון בתוך הבית, ואין איכות גדולה יותר מאשר לכבד את יהדות התורה, ולא ללגלג ולא לדבר נגד השם. תעזור לממשלה הזו שהשכינה תצטרף אליה, כי היא הסתלקה.

### **השר לקליטת העלייה י' צבן:**

מה התנאים להצטרפות השכינה?

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

אתה בכשרונותיך, תדאג לאיכות הסביבה; ליצור איכות להרבה חברים בממשלה שמדברים נגד השם.

אני רוצה שתדע: התקציב הוא 101 מיליארד שקל.

### **קריאה:**

102.

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

אם אני אצביע, חלילה, בעד התקציב, כולם יגידו שקיבלתי משהו. אני חייב להימנע. אז יאמינו שלא קיבלתי כלום.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

אם תצביע נגד, יחשבו שלא קיבלת. אם אתה נמנע, לא תוכל למנוע לזות שפתיים.

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

נגד – אני לא אצביע, כי שומרים על הקיים, אבל להוסיף – שומו שמים. כי מציון תצא תורה, לא ספורט, לא תיאטרונים ולא קולנועים ולא כל השטויות, ואתה, יוסי שריד, בכשרון שלך, יכול לעשות ולהוכיח. עלית לגדולה, אתה יכול לשנות.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה.

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

רגע, מלה לגברת אורה נמיר. גברת אורה נמיר חרוצה, אני מאמין שאת הולכת לעשות הרבה בנושא התעסוקה. בקשתי אלייך, תעשי הכול לתעסוקה בימות החול ולאבטלה בשבת. העניין ברור: לדאוג לא לתת היתרי עבודה בשבת, אבל לתת הרבה תעסוקה בימות החול.

### **קריאה:**

מה עם סגן שר הדתות?

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

עוד מלה לשטרית: שטרית היה חתן פרס התנ"ך.

### **היו"ר ע' עלי:**

חתן התנ"ך.

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

חתן התנ"ך. אני בטוח שהוא יצליח. הוא לא צריך לדאוג, יהיו לו תפקידים שיהיה מבסוט מהם.

ולסגן שר החינוך, סגן שר הדתות, אני מקווה, אם ירצה השם, שהוא ידע כשר הדתות לדאוג להוציא, יוסי כשר לאיכות הסביבה יעזור לו להוציא מה שמגיע לעולם התורה. תודה.

### היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אלי דיין – האחרון. אני מבקש לצלצל, משום שנצביע בתום דבריו.

### אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש.

### היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לשבת במקומות.

### אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני חושב שהמינויים שהממשלה מביאה היום לאישור הכנסת הם מינויים טובים, מינויים של אנשים בעלי כישורים, אנשים מתאימים.

### היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי, אני לא מוכן להמשיך כך את הישיבה. אבקש מכולם לשבת במקומות.

### אלי דיין (העבודה):

לשר המיועד יוסי שריד, לאחר 18 שנות פעילות פרלמנטרית, יאה לו ללבוש היום בגדי שרד ולהרים את תרומתו. צירופו לממשלה הוא בוודאי תוספת איכות. אין לי צל-צלו של ספק שמדינת ישראל תזכה לאחד השרים בעלי הכישורים, שיתרום רבות לאיכות הסביבה וגם בענייני הממשלה האחרים. מעתה על כולנו להתרגל לצירוף – השר שריד. כולנו מברכים אותך ומאחלים לך הצלחה.

לחברתנו אורה נמיר, שהתאהבה במשרד לאיכות הסביבה, אין לי צל-צלו של ספק, שתהיה אחת משרי העבודה והרווחה הטובים ביותר שהיו למדינת ישראל, והיא תביא הרבה אורה והרבה רווחה להרבה שכבות בעם ישראל.

## **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת מיכאל איתן, מדברים אליך. גם כאשר מישו מחברי הכנסת של הליכוד מבקש לדבר, אני משתדל שיהיה שקט. זה מפריע.

## **אלי דיין (העבודה):**

רגישותה החברתית תהיה נר לרגלי הממשלה כולה, מדיניותה, וכולנו נתברך בהישגים חשובים מאוד, בביעור נגע האבטלה ובהגנה על כל השכבות החלשות. עלי והצליחי.

מינוי טוב נוסף הוא השר שמעון שטרית, שר המדע והטכנולוגיה שיישאר גם שר הכלכלה והתכנון. הוא יפיח רוח חיים במשרד זה, ואין לי ספק שגם כאן, נחוש ברגישותו החברתית, הוא יפעל למתן עדיפות מיוחדת למכללות, לאוניברסיטת בן-גוריון, לקליטת מדענים עולים בערי הפיתוח ולקידום שכבות חלשות, כדי שיצאו מהן מדענים בישראל.

אני מברך גם את סגן השר פנחסי. אבל חסר לי שר אחד, חסר לי היום השר עוזי ברעם כשר לענייני דתות.

## **עוזי לנדאו (הליכוד):**

למי אתה אומר את זה?

## **אלי דיין (העבודה):**

אני אומר את זה לראש הממשלה.

עוזי ברעם הוא השר ששינה את פניו של המשרד הזה בתוך תקופה קצרה.

## **משה קצב (הליכוד):**

אני מבין מהדברים שלך, שאינך תומך בשר הדתות הנוכחי.

## **אברהם הירשזון (הליכוד):**

גם לביטחון אין לו זמן.

### **אלי דיין (העבודה):**

אני אומר שלשר הדתות הנוכחי לא יהיה פנאי לטפל בענייני המשרד. סגן השר יטפל בהם, ואולי לא מאוחר לתקן את המצב הזה.

### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

אולי הוא יעזוב את תיק הביטחון.

### **היו"ר ש' וייס:**

לא לענות, אל תענה בבקשה.

### **אלי דיין (העבודה):**

הרי הממשלה משפרת, יש עוד מקום לשיפורים, זה לא מאוחר.

ועתה לדברי ההבל של חבר הכנסת בני בגין. אני חושב שזה היה חוסר אחריות מצדך. איפה ההדר שעליו חונכת? לומר על ממשלת ישראל שהיא ממשלה שמגינה על אש"ף – – –

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת דיין, חבר הכנסת אלי דיין, תקשיב לי.

### **אלי דיין (העבודה):**

– – – צה"ל מגן על אש"ף? להגיד על הממשלה שהיא ממשלה זדונית?

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

כן. ממשלה זדונית.

**אלי דיין (העבודה):**

אלה דברי הבל – –

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אלי דיין.

**אלי דיין (העבודה):**

– – דברים חסרי יסוד. הפריימריס שיבשו את דעתך? מה קרה לך?

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אלי דיין, רגע.

**קריאות:**

– – –

**היו"ר ש' וייס:**

אל תענה להם. לא לענות עכשיו. חבר הכנסת אלי דיין, אני מבקש ממך.

חברי הכנסת, אני מבקש מכם לשבת. חבר הכנסת רפאל איתן, הקרוי רפול, שב בבקשה, כי אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת דראושה, באמת.

**עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

– – –

## **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת דראושה, אתה רוצה להקשיב לי? אנחנו בדיון מעניין וחשוב. אתה חושב שיש סיבה לגרום בדקה האחרונה לפיצוץ? תחשוב רגע. אתה מורה.

חבר הכנסת אלי דיין, יש לי בקשה אליך. אתה לא חייב לשמוע לעצתי, אבל אנחנו רוצים לסיים באווירה שהתחלנו בה. תבין את זה כפי שאתה מבין.

## **אלי דיין (העבודה):**

חבר הכנסת בני בגין מהלך עלינו אימים. מה אתה מציע לנו, דריכה במקום? אנחנו מבהירים עם הצירופים של היום שקווי היסוד של הממשלה הם ברורים, יש להם רוב בעם, יש להם רוב בבית הזה: מאבק בלתי מתפשר בטרור וקידום תהליך השלום – –

## **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

אין לכם רוב בממשלה.

## **אלי דיין (העבודה):**

– – ושינוי סדרי עדיפויות. אני רוצה להזכיר לחברים בממשלה, שמה שמחייב הם קווי היסוד שאושרו על-ידי הכנסת.

## **זאב בנימין בגין (הליכוד):**

לניהול משא-ומתן עם אש"ף.

## **אלי דיין (העבודה):**

אין שינוי בעמדת הממשלה. הממשלה לא הודיעה על שינוי בעמדתה. הממשלה מנהלת משא-ומתן על-פי קווי היסוד, ומה שאתה מציע לנו זה קיפאון, זו דריכה במקום, ואתה מהלך עלינו אימים עד כדי הטחת אשמה שזו ממשלה זדונית. צה"ל מגן על אש"ף? צה"ל מגן על העם, על המדינה.

אני רוצה להבהיר, שעם השינויים של היום יריחו אינה סוגרת ומסוגרת; אינה סוגרת ומסוגרת. עדיין יש אפשרות גם להרחיב את בסיס הממשלה הזאת על סמך קווי היסוד שלה.

## **קריאה:**

מאיפה לקחת את זה?

## **אלי דיין (העבודה):**

זו היא הודעתו של ראש הממשלה, ואני אומר זאת לחברים, כדי שידעו זאת.

## **היו"ר ש' וייס:**

זמנך עבר. משפט אחד, חבר הכנסת דיין.

## **אלי דיין (העבודה):**

כל מי שרוצה לשאת באחריות ורוצה לתמוך בממשלה הזאת ובקווי היסוד שלה, יבוא ויתכבד ויישא באחריות.

לפיכך, חברי הכנסת, המינויים של היום הם מינויים טובים, מינויים שמחזקים את הממשלה, מחזקים את הקואליציה, ואני תומך בהם, ויש לאשרם.

## **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה. נא לשבת. מה המהומה הזאת? חברי הכנסת מהקואליציה, סגן יושב-ראש הכנסת סאלח טריף, אני מבקש מכם לשבת. האם אי-אפשר לקיים הצבעה באווירה יותר שקטה?

חברי הכנסת, לפני ההצבעה תשובה קצרה בשם הממשלה. מי השר המשיב? השר המקשר. בבקשה, השר רמון.

## **יעקב שמאי (הליכוד):**

איפה ראש הממשלה?

### היו"ר ש' וייס:

אני מניח שזה יהיה חלק מתשובתו.

### יהושע מצא (הליכוד):

האם ראש הממשלה יהיה בהצבעה?

### יעקב שמאי (הליכוד):

קשה לו להיות במעמד הזה.

### היו"ר ש' וייס:

אני מניח שהשר רמון יתייחס לזה. חבר הכנסת שמאי, אני מקווה שאתה לא צודק.

בבקשה, אדוני השר, נא לעשות זאת באופן תמציתי.

### שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה, ראשית, להצטרף לאלה מהאופוזיציה וגם מהקואליציה, שבירכו על הצטרפותו של חבר הכנסת שריד.

### עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

וגם מהקואופוזיציה.

### שר הבריאות ח' רמון:

אין כאלה. טוב, גם מהקואופוזיציה, שיהיה איך שאתה רוצה.

אני רוצה להצטרף אל המברכים מכל חלקי הבית, שבירכו את חבר הכנסת יוסי שריד, שמצטרף היום – – אדוני היושב-ראש, אני יכול לבקש שקט באולם?

## **היו"ר ש' וייס:**

כן. אני מצטרף לבקשה שלך. חברי הכנסת, אני מבקש מכם. חבר הכנסת רפאל איתן, חבר הכנסת אבי יחזקאל, חבר הכנסת דדי צוקר וחבר הכנסת סילבן שלום, תואילו לשבת. בלא קשר לחילוקי הדעות, ראוי ששעות כאלה בחיי הכנסת תתנהלנה באווירה שקטה. למה אתם מסתובבים כל כך הרבה? מילא, יש שרים שחייבים לעשות את זה. אבל לא כל אחד חייב לטייל באולם. נא לסגור את הדלתות. אני מבקש מהסדרנים שלנו, שעבדו כל כך קשה השבוע, שיסגרו את הדלתות. השרים יכולים לשבת אם אין להם תפקיד של מצליף, וגם סגני השרים, ואני מתכוון הפעם למערכת החינוך.

## **שר הבריאות ח' רמון:**

שוב אני רוצה לברך את חבר הכנסת שריד על כך שבעוד דקות ספורות, אני מקווה, יצטרף לממשלה. אני בהחלט מצטרף לאלה שחושבים שהכנסת מאבדת היום את אחד הפרלמנטרים היותר בולטים, היותר חשובים שמכהנים בה עד לרגע זה. הייתי אומר, שגדולתו של חבר הכנסת שריד היתה בכך שהוא הצליח לקבוע סדר-יום לכנסת, גם אם סדר-היום הזה לא היה מקובל על הרוב. וגם אם הרוב לא קיבל את עמדותיו, הוא היה צריך להתייחס לסדר-היום כפי שנקבע על-ידי חבר הכנסת שריד. אני חושב שבכך הוא שירת נאמנה לא רק את השקפותיו, אלא גם את הבעיות האמיתיות, החשובות והחיוניות של מדינת ישראל.

אני רוצה להעיר שתי הערות קצרות. שמעתי חלק מהנאומים, נאומים ביקורתיים על הממשלה. אני רוצה שוב לומר לחברים, שאנחנו מכהנים חצי שנה – – –

## **אברהם הירשזון (הליכוד):**

חצי שנה יותר מדי.

## **שר הבריאות ח' רמון:**

כשאני משווה כל קטע אל עיי החורבות אשר אתם הותרתם אחריכם – – –

## **עוזי לנדאו (הליכוד):**

הופה, מה זה?

## **שר הבריאות ח' רמון:**

זה לא יעזור לכם. אתם לא אוהבים את זה, אבל אתם תשמעו.

### **חיים קופמן (הליכוד):**

השר רמון, יש לך רזרבות כאלה שאתה ממש משתולל אתן.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

יש לי זמן, חברים.

### **חיים קופמן (הליכוד):**

גם במשרד שלך הותירו עיי חורבות?

### **שר הבריאות ח' רמון:**

כן, גם במשרד שלי.

### **חיים קופמן (הליכוד):**

קופת-חולים זה עיי חורבות? "הסנה" זה לא עיי חורבות?

### **היו"ר ש' וייס:**

השר רמון, יש לי בקשה אליך. הממשלה רשאית כמובן לענות. אנחנו היינו כבר בשלב של לקראת הצבעה. אני פונה אליך, אם אפשר, לסייע לי לערוך את ההצבעה ולא לפתוח פרק חדש של התגוששות; לשיקולך.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

חברי הכנסת מן הליכוד, אפילו לשמוע תשובות אתם לא מסוגלים. חצי שנה אתם יושבים, ובכל פעם הממשלה שומעת את הביקורת החריפה שלכם, שאין לה בסיס, שאין לה ידיים, שאין לה רגליים, שלפעמים יש בה יותר עזות מצח מאשר אמת. כשעולים להשיב – – –

### **חיים קופמן (הליכוד):**

סימן שמצבך גרוע.

### **היו"ר ש' וייס:**

אדוני השר, תסתכל רגע אלי. אני שומע פה רמזים מצד הממשלה וחברים אחרים שאני אעבור מייד להצבעה. אין לי שום זכות להפסיק שר, גם לא להתערב בתוכן דבריו. אני יעצתי לו לסייע לי שלא לגרום להתלקחות מחודשת. זאת עצתי. נקודה.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

אני פשוט מציע לכם – – –

### **משה קצב (הליכוד):**

תכבד את הממשלה. הממשלה מבקשת שתפסיק.

### **דן מרידור (הליכוד):**

תפסיק.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

אני מבקש מכם – – –

### **יהושע מצא (הליכוד):**

הממשלה מבקשת ממך לרדת.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מצא, אי-אפשר כך.

## יהושע מצא (הליכוד):

לא אנחנו מבקשים, הממשלה מבקשת.

## היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, למה פעמיים, למה שלוש פעמים?

## שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, אם אתם חושבים שבאופן סדיר זה יקרה – יש לכם טעות. תודה.

## היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תודה. חברי הכנסת, הודעות לסדר ההצבעה. עכשיו אין לכם סיבות לקריאות ביניים.

א. חבר הכנסת בא-גד טען כאן בנאומו, שהוא מבקש לראות את ההצבעה הזאת כהצבעת אי-אמון. טוב עשה קודמי, סגן יושב-ראש הכנסת חבר הכנסת עובדיה עלי, שמניסונו הפרלמנטרי העשיר הרגיש שהודעה כזאת צריכה לבוא מראש הסיעה. אני שמעתי את הבקשה של חבר הכנסת בא-גד ואת תגובת קודמי. צלצלתי לחבר הכנסת רחבעם זאבי והוא אמר לי את הדברים הבאים, אני מצטט כמעט מלה במלה: א. סיעת מולדת לא הגישה את הבקשה הזאת; ב. הוא יושב-ראש סיעה. בעיני, מבחינת סיעות הכנסת, לפי שעה "מולדת" יש רק אחת.

לפיכך, הודעתי לחבר הכנסת בא-גד, שבהמשך להערת קודמי, שאני מאמץ אותה, אני קובע שאין הודעה של סיעת מולדת על בקשה למעבר לאי-אמון.

על כן כתב לי חבר הכנסת בא-גד, ואני רואה שיש כאן גם פנייה של חבר הכנסת גוטמן, שהם מבקשים לפרק עכשיו את הסיעה מכיוון שהם רוב. אני מודיע להם בזאת, שגם תהליך כזה יש לו כללים. זה צריך להיות באמצעות החלטה בישיבה מלאה של הסיעה, בהשתתפות יושב-ראש הסיעה, באישור ועדת הכנסת. אני לא מקבל, אם כן, גם את הסיפור הזה בעת הזאת.

הם הודיעו לי שהם שוקלים פנייה לבג"ץ. אני מודיע להם, הדרך לבג"ץ פנויה, ואם אתם תרצו פרטים איך פונים לבג"ץ – חבר הכנסת פורז ואני ניתן לכם עצות. בזה סיימנו פרשה אחת.

ב. פרשה שנייה. חבר הכנסת חנן פורת הגיש לי בקשה להצבעה נפרדת. אני מודיע לחבר הכנסת חנן פורת, אשר ביקש הצבעה נפרדת ונימוקיו עמו – בדקתי באמצעות מזכיר הכנסת, ואין תקדים להצבעה נפרדת על הודעת הממשלה, ואני לא מתכוון ליצור תקדים כזה. תהיה הצבעה אחידה. לפיכך, אנחנו, חברי הכנסת, ניגשים להצבעה.

### **משה קצב (הליכוד):**

יש לי שאלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

בבקשה, אדוני. כיוון שחבר הכנסת קצב הוא יושב-ראש סיעה ומכיוון שיש לו אפשרות להציע כל מיני הצעות, אני רוצה לאפשר לו לשאול את השאלה. נגמר, חבר הכנסת חנן פורת, עניתי לך.

### **משה קצב (הליכוד):**

אני מבקש לדעת: על-פי התקנון, כאשר רוב חברי סיעה מבקשים להביע אי-אמון – האם אין לכך תוקף של הודעת סיעה?

### **היו"ר ש' וייס:**

לא. בדקתי, אני מודיע בשמי, אחרי שהתייעצתי עם מזכיר הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אני מביא להצבעה את הודעת הממשלה על צירוף שר לממשלה, על חלוקת תפקידים בין השרים ועל ביטול המשרד לענייני ירושלים, כפי שהוצגה בפנינו על-ידי ראש הממשלה ושר הביטחון היום. ההצבעה החלה. מי בעד? מי נגד?

יש בקשה להצבעה אישית. עצרנו. אדוני המזכיר, בבקשה.

### **מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)**

שמואל אביטל – בעד; רפאל אדרי – אינו נוכח; אהוד אולמרט – נגד; אורי אור – בעד; חיים אורון – בעד; דליה איציק – בעד; מיכאל איתן – נגד; רפאל איתן – נגד; רפאל אלול – בעד; שולמית אלוני – בעד; טלב אלסאנע – בעד; אסעד אסעד – אינו נוכח; יוסף בא-גד – נגד; זאב בנימין בגין – נגד; פנחס בדש – נגד; שלמה בוחבוט – בעד; אברהם בורג – בעד; יגאל ביבי – נגד; יוסף ביילין – בעד; נעמי בלומנטל – נגד; בנימין בן-אליעזר – בעד; אליהו בן-אלישר – נגד; אליהו בן-מנחם – מקוזז;

שלמה בניזרי – אינו נוכח; עוזי ברעם – בעד; תמר גוז'נסקי – בעד; שאול גוטמן – אינו נוכח; מיכה גולדמן – בעד; אלכס גולדפרב – נגד; אלי גולדשמידט – בעד.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, מדוע אתה מדבר בזמן ההצבעה? באמת, במחילה מכבודך.

### מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אפרים גור – אינו נוכח; מרדכי גור – אינו נוכח; גדליה גל – בעד; אריה גמליאל – אינו נוכח; אלי דיין – בעד; חיים דיין – נגד; יעל דיין – בעד; עבד-אלוהב דראושה – בעד; אריה דרעי – בעד; אברהם הירשזון – נגד; שמואל הלפרט – נמנע; זבולון המר – אינו נוכח; צחי הנגבי – אינו נוכח; שבח וייס – בעד; יוסף ונונו – בעד; רחבעם זאבי – אינו נוכח; נסים זוילי – אינו נוכח; תופיק זיאד – אינו נוכח; עמנואל זיסמן – בעד; אליעזר זנדברג – נגד; וליד חאג' יחיא – בעד; נעמי חזן – בעד; מיכאל חריש – אינו נוכח; בנימין טמקין – בעד; סאלח טריף – בעד; שאול יהלום – נגד; אברהם יחזקאל – בעד; רן כהן – בעד; רענן כהן – בעד; יוסי כץ – בעד; לימור לבנת – נגד; מאשה לובלסקי – בעד; דוד לוי – אינו נוכח; יצחק לוי – נגד; דוד ליבאי – אינו נוכח; עוזי לנדאו – נגד; יורם לס – בעד; ענת מאור – בעד; משה מאיה – בעד; דוד מגן – אינו נוכח; האשם מחאמיד – בעד; רוני מילוא – אינו נוכח; חגי מירום – בעד; דוד מנע – נגד; נואף מסאלחה – מקוזז; יהושע מצא – נגד; דן מרידור – נגד; רון נחמן – נגד; אורה נמיר – בעד; משה נסים – נגד; בנימין נתניהו – אינו נוכח; אסתר סלמוביץ – נגד; אפרים סנה – בעד; יוסף עזרן – בעד; עובדיה עלי – נגד; שאול עמור – אינו נוכח; אברהם פורז – בעד; חנן פורת – נגד; משה פלד – נגד; רפאל פנחסי – בעד; מנחם פרוש – אינו נוכח; שמעון פרס – בעד; עמיר פרץ – בעד; גדעון פת – אינו נוכח; יאיר צבן – בעד; דוד צוקר – בעד; אביגדור קהלני – בעד; חיים קופמן – נגד; ישראל קיסר – בעד; משה קצב – נגד; יצחק רבין – בעד; אברהם רביץ – נגד; אמנון רובינשטיין – בעד; חיים רמון – בעד; אבנר חי שאקי – נגד; גונן שגב – אינו נוכח; גדעון שגיא – מקוזז.

### היו"ר ש' וייס:

ראש הממשלה התקזז עם חבר הכנסת גדעון שגיא כדי להצביע בעד. נא להמשיך.

### מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אברהם שוחט – בעד.

### זאב בנימין בגין (הליכוד):

עניין הקיזוזים בין הסיעות אינו מעניינה של הכנסת, ולכן גם לא עניינו של יושב-ראש הכנסת.

## היו"ר ש' וייס:

אתה צודק. אבל בנסיבות המיוחדות האלה אני חושב שאתה יכול להבין מדוע אמרתי. מי שסבור שזה היה מיותר – – לא, לא אגיב. צודק, אבל לא משנה.

## קריאה:

צודק וחכם.

## קריאות:

---

## היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אפשר להעביר לוועדת האתיקה.

## מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

משה שחל – מקוזז; מאיר שטרית – אינו נוכח; שמעון שטרית – בעד; דב שילנסקי – נגד; סילבן שלום – נגד; יעקב שמאי – נגד; יצחק שמיר – אינו נוכח; יעקב שפי – בעד; אברהם שפירא – נמנע; אריאל שרון – אינו נוכח; יוסי שריד – בעד.

## היו"ר ש' וייס:

כאן חשבו שתהיה הפתעה, חבר הכנסת שריד.

## מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

דן תיכון – נגד.

## היו"ר ש' וייס:

האם יש מישהו מחברי הכנסת והשרים שלא קראנו בשמו? אין. נא להעביר לי את התוצאות.

חברי הכנסת, כדי לא לבזבז זמן, עד שתתקבלנה התוצאות אני מבקש להוסיף ברכה אישית חמה לשר שמעון שטרית על תוספת האחריות – – –

## משה נסים (הליכוד):

זה עוד לא אושר.

## היו"ר ש' וייס:

רציתי לחסוך זמן, סליחה. איזה טעויות. יש למישהו הודעה חשובה בזמן הספירה? יש. חבר הכנסת דראושה, בבקשה מהמקום, חצי דקה.

## עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

## היו"ר ש' וייס:

אני יודע. על זה אני אדבר אחר כך. אני יודע את הבעיה.

## עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

## היו"ר ש' וייס:

אני יודע את הבעיה. חבר הכנסת דראושה, נתת לנו פתרון יוצא מן הכלל במשך חצי דקה בזמן ספירת הקולות. העלית בפני בעיה – אם לא יסתיים הדיון על התקציב עד מחר, אמרת לי בשם חברי הכנסת המוסלמים שלנו, ואחר כך שוחחתי מיוזמתי עם סגן השר מסאלחה, שתהיה לכם בעיה של

חג. הודעתי לך בכתב וגם לחברים האחרים, שאם תיווצר בעיה כזאת, נטפל בה באהדה ובהבנה, גם אם יהיה צורך בסידור כלשהו של קיזוז. נכבד את חגכם.

חבר הכנסת שילנסקי, יש לך רשות דיבור לרבע דקה.

### **דב שילנסקי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להביא לידיעת כולם, שבכנסת הקודמת היתה בעיה האם לקיים ישיבה ביום שישי. אני היססתי וחשבתי שלא לקיים אותה. אחר כך הגיעו אלי כל חברי הכנסת הערבים עם מכתב חתום – אולי אחד חסר, אינני זוכר – שבו היה כתוב שאני יכול לקיים את הישיבה. אינני פוסק ואינני אומר אם מותר או לא.

אני מביא לידיעת הכנסת, שכל חברי הכנסת דאז – אולי אחד מהם חסר, כפי שאמרתי, אינני זוכר – נתנו לי הודעה בכתב, שזה לא נוגד את הדת המוסלמית ואפשר וצריך לקיים ישיבה ביום שישי. הבאתי זאת לידיעתכם.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני מודה לחבר הכנסת סגן יושב-ראש הכנסת דב שילנסקי. ההערה שלו תסייע לנו לפתור את הבעיה באופן יוצא מן הכלל.

חברי הכנסת, והרי תוצאות ההצבעה על הודעת הממשלה: בעד – 56, נגד – 34, נמנעים – 2; לא נכחו – 28.

אני מודיע בזאת, שהכנסת אישרה את הודעת הממשלה כפי שהביא אותה בפניה הבוקר ראש הממשלה.

### **הצהרת אמונים של חבר הממשלה י' שריד**

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אני מזמין את חבר הכנסת יוסי שריד לעלות לדוכן ולהצהיר הצהרת אמונים כחבר הממשלה. בבקשה.

מזכיר הכנסת יחתים אותו על הצהרה.

### **יוסי שריד (מרצ):**

אני יוסי בן יעקב ודובה, זיכרונם לברכה, שריד, מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת.

(חותם על ההצהרה)

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אני מבקש לאחל הצלחה לשר שמעון שטרית בשני תפקידיו, ברכה וברכת הצלחה לשרה אורה נמיר – שבדרך קשה ומפרכת מגשימה חלום, שיגרום לכך שהיא תצטרך שוב לעבוד עבודה קשה ומפרכת.

ואני רוצה לומר משהו אישי לחבר הכנסת יוסי שריד. חבר הכנסת שריד, השר שריד – נצטרך להסתגל לזה – אני רוצה לומר משהו קצר. לא אחת קשה מאוד אתו, אבל עוד יותר קשה בלעדיו.

אני מצרף ברכה גם לסגן השר החדש שלנו.

אני מבקש מחבר הכנסת עובדיה עלי להתכונן לקראת חילופין.

חברי הכנסת, תודה לכם על הדרך שעשינו זאת ביחד.

הפסקה טכנית של חצי דקה. אפשר להישאר לשבת. אחר כך נתחיל בדיון על התקציב.

### **הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1993, התשנ"ג-1992:**

#### **הצעת התקציב לשנת הכספים 1993**

#### **(קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

### **היו"ר ע' עלי:**

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש מכולם לשבת במקומם. אנחנו מתחילים בדיון על הצעת חוק התקציב 1993, התשנ"ג-1992, ועל הצעת התקציב לשנת הכספים 1993, בקריאה שנייה וקריאה שלישית.

את ההצעה יביא יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה. מייד אחריו – חבר הכנסת חיים קופמן.

**דן תיכון (הליכוד):**

נדמה לי שיושב-ראש הכנסת חייב תשובה לבית הזה.

**היו"ר ע' עלי:**

מה השאלה?

**דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, לאחר שאושרה הודעת הממשלה, בכל זאת נותר חוב אחד קטן וצנוע, אבל חשוב ביותר.

אני הצעתי הצעה לסדר. נאמר לי שאקבל תשובה לפני פתיחת הדיון. אני מבקש לדעת מהי התשובה.

**היו"ר ע' עלי:**

היות שלא שמעתי את ההצעה, אבקש לשמוע מה הצעתך.

**דן תיכון (הליכוד):**

האם יש להניח הסכמים בעל-פה על שולחן חברי הכנסת?

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אני אביא את בקשתך ליושב-ראש הכנסת, אבקש את תגובתו ואשמח לומר לך מה היתה עמדתו בסוגיה החשובה שהעלית כאן. תודה לך.

חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק התקציב ואת התקציב לשנת 1993.

לפני חודשיים עמדתי כאן ובירכתי את שר האוצר על התקציב הראשון שהגיש. כבר אז הותקפה הצעת התקציב שלו מכל הכיוונים. אמרתי אז לשר האוצר, אין לך ברירה. אתה חייב להיצמד לתוואי שקבעת, כי כל סטייה מהתוואי תשדר אי-יציבות ואין צמיחה ללא יציבות של השלטון.

מאוחר יותר התחילו לתקוף אותו גם מבית, גם שרים בממשלה וגם פקידים בממשלה, בהנחה שמה שהוא הגיש לא טוב, ולהם יש פתרונות יותר טובים.

לשמחתי, נמצאו מספיק חברי כנסת בסיעת העבודה שהתייצבו לימינו של שר האוצר. החבורה הזאת הלכה וגדלה, ונדמה לי שהיום מתייצבת סיעת מפלגת העבודה כולה מאחורי שר האוצר בהבנתה שהעניין איננו עניין אישי. סיעת העבודה הבינה, שאם חפצת חיים היא ואם היא אכן מתכוונת שבשנה הקרובה ובשלוש השנים הקרובות תהיה צמיחה במשק ויהיו יותר מקומות עבודה, חייבים לחזק את שר האוצר, גם אם יש ויכוח אתו. אפשר להתווכח, אבל כאשר הוויכוח תם צריך להתייצב ולפעול ביחד, כי ללא יציבות לא תהיה צמיחה ולא יהיו מקומות עבודה. בדיבורי סרק אי-אפשר ליצור מקומות עבודה.

מי שזוכר איך נראה מסדרון ועדת הכספים בשנים עברו, על כל היועצים, השתדלנים, המושכים בחוטים, שהסתובבו במסדרון, צריך להיות שמח, שהדיונים השנה התנהלו ללא כל תופעות הלוואי האלה.

מה שאני רוצה להגיד לכם, ולהעביר גם לציבור בצורה ברורה הוא, שהצעת התקציב המובאת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, אינה שונה כמעט מהצעת התקציב שעברה בקריאה הראשונה, כיוון שהתקציב הוא המסגרת הבסיסית הקבועה, המבטאת את התחייבויות הממשלה על-פי חוקים, החזר החובות והרשאה להתחייב משנים קודמות. נוסף על כך פועלת הממשלה בדרך של תוכניות כלכליות גמישות, הנחוצות להקטנת האבטלה, לקליטת העלייה ולעידוד הצמיחה הכלכלית.

אנחנו נבקר את הממשלה, נפקח עליה, אבל בעיקר נעזור לה לעזור לעצמה כדי שנשיג יחד את המטרות שכולנו הצבנו בפנינו.

כפי שאתם יודעים, התקציב נקבע במונחים נומינליים, וכלכלני אגף התקציבים בונים אותו על סמך מקדמי-מעבר משנה לשנה. בהצעת התקציב לשנת 1993, שנבנתה כבר לפני כמה חודשים, הניחו כי שער החליפין הממוצע בשנת 1993 יהיה 2.62 שקל. בגלל התפתחויות בין-לאומיות, שלא בשליטתנו, עלה שער החליפין של הדולר בקצב מהיר יותר, והיה הכרח לעדכן מבחינה טכנית כמה סעיפים עיקריים בתקציב, המהווים הוצאה והכנסה בדולרים. סך כל השינוי הוא כמיליארד שקל. לפיכך, סך כל התקציב בדפים המתוקנים, המונחים לפניכם, הוא 102 מיליארד שקל במקום 101

מיליארד שקל. השינויים הם בתקציב משרד הביטחון, משרד החוץ, תשלום ריבית, תשלום עמלות והחזר חובות. הכנסות המדינה גדלות בהתאם בסעיפים של מענקי סיוע ומלוות.

ההרשאה להתחייב המופיעה בטור השני של הצעת התקציב איננה כוללת את ההרשאה להתחייב בתקציב משרד הביטחון. אך בתקציב השנה הבאה, במסגרת שיפור הדרך שבה מוצג התקציב, תיכלל גם ההרשאה להתחייב בתקציב הביטחון.

בהצעת התקציב שהונחה פה לקראת הקריאה הראשונה הונח שיהיו 780 מיליון שקל לצורך הפחתת מסים. בתחילת נובמבר הוחלט על שורה של הפחתות במסים, שמאז גם קיבלו גושפנקה חוקית: מס ערך מוסף יופחת מ-18% ל-17% ב-1 בינואר 1993, קרי – מחר; מס חברות יופחת מ-48% ל-36%, בתהליך מדורג בארבע שנים. הפחת המואץ יהיה בשנתיים הקרובות 50% ויתרום גם הוא להשקעות נוספות במשק.

עלות שלושת צעדים אלה נאמדת במיליארד שקל לשנה, והיא גבוהה מהסכום שהיה מיועד לכך בתקציב, אך כלכלני האוצר צופים, שצעדים אלה יגדילו את התמ"ג, את התוצר המקומי הגולמי, וביחד עם גידול הכנסות באמצעות העמקת הגבייה, יהיה כיסוי לכך.

בהחלטת הממשלה מ-20 בדצמבר 1992, הוסמך שר האוצר להעביר עודפים בסך 600 מיליון שקל מתקציבי המשרדים לשנת 1992 לשנת התקציב 1993. זהו הסכום שלא הוצא בפועל בשנת 1992. החלטה זו נועדה למימון חד-פעמי של צעדים לקידום התעסוקה.

כמו כן, אי-ביצוע בסך של כמיליארד שקל בתשתית, ואולי קצת יותר, סכום שלא הוצא ב-1992, גם הוא יועבר לתקציבי המשרדים ל-1993, והמבחן של המשרדים יהיה במידה שבה הם יצליחו לבצע את המוקצב להם, הן בתקציב 1993 והן בתוספת שתועבר להם מ-1992. הנושאים יהיו: תכנון תשתית, עידוד המגזר העסקי, חינוך והכשרה מקצועית.

הרחבת מסגרת הערבויות, שאינן הוצאה תקציבית ישירה, בתחום של הרחבת מסגרת הערבויות לסחר עם מדינות מזרח-אירופה וחבר העמים, והרחבת מסגרת הערבות שכבר אושרה בוועדת הכספים לקרן עסקים קטנים, בסך 200 מיליון שקל – כל אלה יתרמו לתוספת מקומות עבודה, לתוספת תעסוקה.

השנה החליטה ועדת הכספים על תוספת משמעותית לחוק יסודות התקציב, והיא – דיווח שוטף לוועדה כל רבעון על ביצוע התקציב השוטף, במונחי קופה.

נוסף על כך הבטיחו לי אנשי האוצר – ואני חוזר על הבטחה זו, בצורה שתחייב אותם ואותי – כי בכל דיווח רבעוני מעין זה, ידווחו לוועדה גם על השינויים שחלו באינדיקטורים הכלכליים, שעליהם בנוי התקציב, ועל תת-ביצוע, או ביצוע-יתר צפוי בסעיפים משמעותיים בתקציב.

**היו"ר ע' עלי:**

זה חלק מחוק הסדרים במשק המדינה.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

כן, חלק מופיע בחוק, והם הבטיחו להוסיף עליו, בהנחה שהם יבצעו, ובשנה הבאה נוכל להוסיף גם את זה לחוק התקציב, וועדת הכספים תהיה עם היד על הדופק לגבי ביצוע התקציב ונדע בעוד מועד על תת-ביצוע בתקציב, או על שינויים משמעותיים אחרים, וניתן יהיה לכוון את הגה התקציב, בלי לגרום לזעזועים גדולים.

השינויים שהכניסה ועדת הכספים היו שינויים משמעותיים במסגרת חוק התקציב. ועדת הכספים לא הכניסה כמעט שינויים בהצעת התקציב המונחת לפניכם, לעומת הצעת התקציב שהובאה לקריאה ראשונה.

בתקציב משרד החקלאות, בסעיף "חטיבה להתיישבות" החליטה הוועדה לחלק את הסכום הכולל, 99 מיליון שקל, לאזורים השונים בהתאם לפרופורציות החלוקה בשנים קודמות. זה ימנע את הצורך לבוא לוועדה מדי פעם עם בקשות לחלוקת הסכום, ואין כאן כל תוספת בתקציב.

כמו-כן נציע במשך הלילה לכנסת להעביר 15 מיליון שקל בתקציב שיקום השכונות – משיקום פיסי לשיקום חברתי. כידוע לכם, יש תוספת גדולה מאוד השנה, דומני כמעט פי שלושה, בתקציב שיקום השכונות, בתקציב השיקום הפיסי, ואנחנו בדיוני הוועדה הגענו למסקנה, שראוי להוריד חלק ולהעביר לשיקום החברתי.

יש עוד כמה שינויים צפויים. ואני רוצה את אונזן, אדוני שר האוצר: לתשומת לבך, בדיוני ועדת הכספים באו לידי ביטוי מצוקות קשות בחברה, ודומני שמרבית חברי הוועדה חשו בצורך עמוק לתגבר חלק מתקציבי הסעיפים הנוגעים לנושאים החברתיים, כדי שהפתרון אומנם לא יהיה מלא, אבל הוא יהיה משופר. ועל כן אני אבקש בעתיד הקרוב להוסיף 36 מיליון שקל מהרזרבה הכללית לנושאים שאני אפרט אותם.

8 מיליוני שקל לרשות למלחמה בסמים – גם זה מעט, זה לא מספיק, הייתי רוצה הרבה יותר, אבל זה הכרחי, משום שזהו נגע שאנחנו לא מתייחסים אליו עדיין ברצינות הראויה.

במדינות רבות בעולם מערכת המסים מתערבת, וייתכן מאוד שנמצא דרך שנוכל להוציא מהם חלק מהכספים הדרושים להילחם בהם. אינני מדבר על תוספת תקציבית. אנחנו נבדוק, ואם יהיו לנו רעיונות נבוא אליך, אדוני שר האוצר.

### **חיים קופמן (הליכוד):**

אבל מערכת המסים – זה הכנסות של האוצר.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני אבקש להוסיף 20 מיליון שקלים למשרד העבודה והרווחה, לתגבר את הסעיפים הקשורים בנכים, בעיוורים, בנשים מוכות, ודברים נוספים שאינני מונה אותם עכשיו, ועוד 8 מיליוני שקלים לחינוך מיוחד. התוספת דרושה ליישום התיקון לחוק המרחיב את ההסדר לגילאים הנמוכים יותר. 8 מיליוני שקלים, שהם 12 מיליון במונחים שנתיים, כי שנת הלימודים היא רק תשעה חודשים.

### **רון נחמן (הליכוד):**

לפי זה, בכמה זה מסתכם בסך הכול?

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אמרתי שהסכומים האלה שמנתי מסתכמים ב-36 מיליון, הם תוספת לתקציב, ועוד 15 מיליון העברה בתוך תקציב משרד השיכון, מהשיקום הפיסי לחברתי. בסך הכול מדובר על תוספת של 51 מיליון שקלים. ואני בטוח שחברי ועדת הכספים יתלכדו לעניין הזה, גם האופוזיציה וגם הקואליציה. אני מתאר לי שתסכימו לכך, אדוני היושב-ראש. אני בטוח שתסכימו, גם אנשי האופוזיציה בוועדת הכספים, לתוספות האלו למגזר החברתי.

### **היו"ר ע' עלי:**

אני אישית מברך על כך. אבל אם אתה רוצה לשאול מה עמדתה של האופוזיציה, יושב כאן חבר הכנסת חיים קופמן. כידוע, הוא מרכז האופוזיציה בוועדת הכספים; הוא ידבר אחר כך, ואז יוכל להביע את עמדותיו.

### **חיים קופמן (הליכוד):**

התוספת הזאת היא פחות מפרומיל מהגירעון הצפוי.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

חבר הכנסת קופמן, לצורך העניין הזה – זה יהיה בלי הגירעון.

## **חיים קופמן (הליכוד):**

אני עושה את החשבון.

## **רון נחמן (הליכוד):**

בכל התוספות הללו, האם החלוקה המתבקשת לצרכים החברתיים תיעשה לפי האיש הזקוק, הנצרך, האיש שצריך את השירות הזה, או לפי תחומים גיאוגרפיים?

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אנחנו נעשה את זה לפי הצרכים ולא נבדיל בין אזורים, לא נבדיל בין יהודים לבין ערבים, נוצרים ודרוזים. נעשה את זה על-פי המצוקות ועל-פי הצרכים. ואני בטוח שזה יעשה בצורה הטובה ביותר, כפי שמתבקש במקרים כאלה. כאן אין מקום להתחכמויות.

לגבי תקציב הכנסת – תקציב הכנסת הוגש בידי הוועדה המשותפת לתקציב הכנסת, של ועדת הכנסת וועדת הכספים, בראשותו של חבר הכנסת חגי מירום.

אני רוצה להגיד כמה מלים על תוכנית העבודה של ועדת הכספים בשנה הקרובה. הוועדה כולה, כך אני מקווה, רואה את עיקר תפקידה במעקב אחר החלטות, ובעיקר אחר הביצוע שלהן.

כבר עמדתי על צעד חשוב שנעשה, והוא הדיווח הרבעוני. אינני רוצה לחזור על כך, אבל אני רואה בזה חלק חשוב שיאפשר לנו לבצע את הפיקוח.

## **היו"ר ע' עלי:**

חברי הכנסת, שר האוצר ביקש להעיר הערות אחדות אחרי דבריו של יושב-ראש ועדת הכספים. אנחנו נאפשר לו זאת. לאחר מכן ידבר חבר הכנסת חיים קופמן.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

לקראת התקציב של 1994 נעשה כמה שינויים. כרגע אני יכול לומר רק את הכיוון הכללי. בכוונתי לקיים דיון בוועדה על מסגרת התקציב והחלוקה העיקרית עוד לפני שהממשלה תקבל את החלטתה, כדי שכאשר הממשלה תקבל את ההחלטות שלה היא תדע כבר מה חושבים חברי ועדת הכספים. זה בוודאי ישפיע גם על ההחלטה שלה וייצור מערכת יותר אינטגרטיבית כאשר עוסקים במסגרת של התקציב ובחלוקה בסעיפים העיקריים שלו. אינני מדבר על החלוקה בתוך המשרדים.

אנחנו נעשה כל שביכולתנו כדי לזרז את ההפרטה של החברות הממשלתיות ומכירת הבנקים. אבל בנושא של מכירת הבנקים אני רוצה לומר, שבטרם נוכל לאשר בקשה כלשהי הקשורה בהנפקה, או לציבור או לגרעין שליטה, אנחנו נעמוד על כך שעסקים קטנים ומשקי-הבית שאינם מסוגלים היום לעבור בקלות הנדרשת מבנק לבנק, ימצא להם הפתרון. משום שהמפתח לתחרות בין הבנקים אינו מספר הבנקים בישראל, אלא היכולת של לקוחות לעבור בתוך יום-יומיים מבנק לבנק, בלי שיישחקו בדרך, בלי שייפגעו. דבר זה אינו קיים היום. ומי שיבדוק ויראה מי משלם את הריבית הגבוהה ומי משלם את הריבית הנמוכה יותר ימצא, שאותם משקי-בית ואותם עסקים קטנים משלמים את הריבית הגבוהה יותר, משום שהם נמצאים בידי הבנקים, ויכולת התזוזה שלהם שואפת לאפס. אני רואה בזה עניין חשוב ממדרגה ראשונה, ולא אוכל לאפשר פעילות כלשהי לפני שהדבר הזה ימצא את פתרונו. אני בטוח ויודע שגם בבנק ישראל וגם בבנקים עצמם כבר נותנים היום את הדעת בכיוון הזה.

בקלות רבה אנחנו מדברים בראיונות שונים על הוצאה של מיליארדים, כדי להוסיף 20,000, 30,000 ו-40,000 מקומות עבודה. אני משוכנע, שאם המערכת של העסקים הקטנים והבינוניים תהיה משוחררת מהריבית הגבוהה המוטלת עליהם, הצמיחה אצלם תהיה הרבה יותר גבוהה מזו שאנחנו רגילים לה עד עכשיו. ואם אנחנו רוצים תוספת של אלפי ועשרות אלפי מקומות עבודה ריאליים, אמיתיים, הם מצויים במגזר הזה; רק צריך לאפשר לו לנוע.

לא נהיה פטורים בזמן הקרוב מלטפל בנושא של קרנות הפנסיה וחברות הביטוח, על רקע הדברים שכולנו מכירים ויודעים, ואי-אפשר לברוח עוד ממתן פתרון, כפי שברחו בשנים האחרונות. כי יום יגיע ואנחנו נעמוד בפני שוקת שבורה. ואם נדרשים לטפל בעניין הזה, מוטב לעשות את זה עכשיו.

נושא נוסף הוא החשיפה של המשק הישראלי ומה ניתן לעשות כדי לסייע ליצרנים נפגעים לעבור את תקופת המעבר עד שיעשו הסבה לנושא אחר.

החוק לעידוד השקעות הון שתוקפו פג ב-31 בדצמבר 1992 הוארך בשנה נוספת. במהלך השנה הזאת אנחנו חייבים לגשת להכנת חוק חדש שיתקן את הליקויים בחוק הקיים, והם לא מעטים.

הוועדה תעקוב אחר הדרך לניצול הערבויות שקיבלה ממשלת ישראל ממשלת ארצות-הברית, ובזמן הקרוב נקיים דיון בנושא הזה.

מייד לאחר התקציב אנחנו ניגש לבחינה של מפת היישובים הנהנים מהנחות ממס הכנסה. דומני שהכרחי שהדבר יעשה עד מחצית חודש ינואר, שאם לא כן אנחנו נעמוד במצב שאולי נהיה נאלצים להאריך את מה שהיה עד עכשיו. ואני נמנה עם אלה שתהיה להם התלבטות קשה מאוד אם להאריך מפה שהיא מעוותת, כאשר זה שנתיים אנחנו מבטיחים ליישובים רבים שנתקן את העוול שנעשה להם. כי לא יעלה על הדעת שנאריך לתקופה נוספת מפה שלפיה יישוב במרחק של 3 ק"מ מירושלים נמצא בפנים, ואילו עין-תמר בכיכר-דוד ויישובים דומים נמצאים בחוץ, ובכל פעם אומרים להם: בעוד חצי שנה, בעוד שנה, נתקן את המעוות. ייתכן שנצטרך פעם אחת ליצור איזה משבר כדי שהדבר הזה יבוא על פתרונו.

### **רון נחמן (הליכוד):**

אני מבין שדיר-חנא נכנס לתוך זה.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

את אכסאל ואת דגניה הכנסתם, והוצאתם את מגדל-העמק וקריית-גת.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

כבר הצעתי לכם בעבר, חבר הכנסת שמאי, ואני מציע לכם פעם נוספת: אין צורך, בכל פעם שמגיע איזה נושא, לנגח את ערביי מדינת ישראל.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

סליחה, דגניה זה ערבים? לא השתמשתי בזה ולא התכוונתי. נתתי דוגמה של דגניה ואכסאל מול קריית-גת. אל תעשה שימוש בדבר שלא נאמר. אם דגניה זה ערבים, אז בבקשה.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני מציע לך, אילו אמרת כמה שמות – – –

### **רון נחמן (הליכוד):**

אני מציע שתדבר גם על היהודים וגם על הערבים.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

חבר הכנסת שמאי, אתה לא תתקן את זה בזה שהוספת דגניה. ואני חוזר ומציע לכם – – –

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

דגניה זה ערבים?

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אתם חוזרים על זה בלי סוף. אני מציע לכם להפסיק.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אני מציע לך שלא להציע מה שלא צריך להציע.

### **רון נחמן (הליכוד):**

על היישובים הערביים ועל הקיבוצים נמשיך לדבר באופן קבוע, כדי שעם ישראל ידע את הדברים בדיוק.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אם הקריטריון ליישוב-ספר יהיה מרחק מהגבול של מדינת אויב, מדינה שאין לנו שלום אתה, ואם דגניה נמצאת במרחק של 5 קילומטרים מהגבול, חבר הכנסת רון נחמן, איש שם לא צריך להתנצל בפניך אם יהיה על המפה, ואני אעמוד על כך שיהיה על המפה.

### **רון נחמן (הליכוד):**

בחוק ערי פיתוח יש פרמטר של מצב ביטחוני. תעמוד בו.

### **חיים קופמן (הליכוד):**

ראש הממשלה הודיע אתמול על נסיגה מהגולן.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

רבותי, היו קריאות ביניים, היו שאלות. עכשיו נאפשר ליושב-ראש ועדת הכספים להמשיך.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

יש לנו נושא, שמשום-מה אנחנו מדברים בו הרבה ועושים מעט – נושא תאונות הדרכים. אנחנו משלמים מחיר דמים איום ונורא, גבוה הרבה יותר ממחיר הדמים שאנחנו משלמים במלחמות ישראל, ואנחנו עושים מעט ממה שצריך, ומה שאנחנו עושים – עושים לא טוב.

אין במדינה הזו מוקד אחד שבו משקיעים מחשבה מה צריכים לעשות בסכום הנתון, במה להשקיע, אם להשקיע ברכבת, אם להשקיע בכביש, או להשקיע בחינוך למניעת תאונות. דומני, שהחלוקה הקיימת היום, שלפיה חלק מהתקציבים נמצא במשרד השיכון, חלק במשרד החינוך וחלק במשרד התחבורה, מחייבת מחשבה כיצד לרכז במוקד אחד את כל המאמץ ולהוריד את מחיר הדמים שאנחנו משלמים. הדבר הזה חייב להיעשות מעבר לחישובי היוקרה באיזה משרד יהיה תקציב זה או אחר.

אני רוצה לקוות שנצליח לסיים את הדיון על התקציב לפני כניסת השבת. לשם כך דרוש שיתוף פעולה של כולנו. אני בטוח ששיתוף הפעולה הזה יינתן. אני מבקש מהכנסת לאשר את חוק התקציב ואת התקציב לשנת 1993. תודה רבה.

## **היו"ר ד' שילנסקי:**

תודה רבה. אני מזמין את כבוד שר האוצר.

## **שר האוצר א' שוחט:**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני לא עליתי לכאן על מנת להגן על התקציב. עשיתי זאת כאשר הונח התקציב לפני הבית לקריאה ראשונה, ואעשה זאת במהלך הדיון היום. אבל חשבתי, שמן הראוי שאני אביע הוקרה לכל חברי ועדת הכספים, מהקואליציה ומהאופוזיציה כאחת, אשר עסקו חודשיים באינטנסיביות רבה, חמש פעמים בשבוע, בישיבות ארוכות בדיון על התקציב ועל חוק הסדרים במשק המדינה.

כל מי שמכיר את פעילותה של ועדת הכספים יודע שבשנה זאת, לשמחתי הרבה, התקציב עבר בצורה חלקה מאוד, יחסית, וכך גם חוק ההסדרים. בשנים הקודמות, מסיבות שונות שלא אעמוד עליהן עתה, חוק ההסדרים היה למעשה מתרסק וכמעט שלא יצא מתוך ועדת הכספים. השנה חוק ההסדרים אומנם לא עבר במאה אחוז, אבל אושרו מרכיבים חשובים ומשמעותיים מאוד למשק הישראלי – – –

## **יעקב שמאי (הליכוד):**

הפעם התרסקו חברים שלכם שהתנגדו לסעיפים בחוק ההסדרים, לכן החוק לא התרסק.

## **שר האוצר א' שוחט:**

אילולא הערת את ההערה הזאת, לא הייתי נכנס לעניין. לאחר שהערת, אענה לך. חוק ההסדרים לא עבר בשנתיים האחרונות, כי שר האוצר שלכם לא היה מקובל על חלקים אחרים בממשלה, לא על שר התעשייה והמסחר, לא על ראש הממשלה, וחברים שלכם ריסקו את החוק. תשאל את חבר הכנסת קופמן – שהיה חבר ועדת הכספים וישב הרבה בישיבות – מה קרה. כל מה שהובא על-ידי שר האוצר לשעבר מודעי התרסק בידי חברים שלכם בוועדה, בעזרתנו.

לכן לא הייתי צריך לרסק את החברים, חלק מהדברים נפלו, חלק מהדברים אושרו. דברים חשובים מאוד אושרו.

## **חיים קופמן (הליכוד):**

---

## **יעקב שמאי (הליכוד):**

נפלת קורבן – – –

## **שר האוצר א' שוחט:**

למה לך שאזכיר איך נראיתם לפני שנתיים בוועדת הכספים? עליתי להגיד תודה לחברים, ואתה התחלת בעניין. אני חוזר ואומר: במשך השנתיים האחרונות התקציב יצא לא כפי שהוא נכנס, אלא בפגיעות גדולות מאוד. חוקי ההסדרים לא היו קיימים. אני חושב שחלק מהפעילות הכלכלית של הממשלה לא התקדם בגלל האי-יכולת שלכם להעביר את הדברים.

אני רוצה להודות גם לחברי האופוזיציה וגם לחברי הקואליציה בוועדת הכספים. אני רוצה להביע את מלוא הערכתי למרכז הקואליציה בוועדה, חבר הכנסת חיים אורון. אני רוצה להודות לחבר הכנסת גדליה גל ידידי, יושב-ראש ועדת הכספים. אני חושב שהכנסת התברכה ביושב-ראש ועדת כספים מצוין, ישר דרך, אדם שניהל את הוועדה, גם לפני הדיון בתקציב, בצורה יוצאת מן הכלל טובה. אני בטוח ומקווה שבכל קומבינציה קואליציונית אפשרית בעתיד ימשיך חבר הכנסת גדליה גל להיות יושב-ראש ועדת הכספים. מכל מקום, אני אעשה כמיטב יכולתי שכך יהיה.

## **פנחס בדש (צומת):**

לא תעמוד בלחץ.

### שר האוצר א' שוחט:

אמרתי מה אני אעשה. אני אומר את זה בפומבי, אני אומר את זה מעל דוכן הכנסת, ואני אגיד את זה בכל מקום שאצטרך להגיד, אם בכלל אצטרך להגיד. יכול להיות שהבעיה איננה קיימת.

### היו"ר ד' שילנסקי:

אם תרשה לי, אני חושב ששכחת משהו. תרשה לי להעיר לך באופן ידידותי. הרי אתה אדם מנומס ונעים הליכות. למען הסדר הטוב והממלכתיות, אני מבקש להעיר לך. הודית ליושב-ראש הקואליציה, שכחת – – –

### שר האוצר א' שוחט:

בסדר.

### היו"ר ד' שילנסקי:

הנה, אתה כבר יודע למה אני מתכוון.

### שר האוצר א' שוחט:

אומנם אמרתי שאני מודה לחברי האופוזיציה, אבל אני בהחלט מוכן לצרף תודות וברכות גם ליושב-ראש האופוזיציה בוועדת הכספים, לחבר הכנסת חיים קופמן, שלמדתי להכיר ולהוקיר אותו בשנים שבהן פעלנו יחד בוועדת הכספים, בקדנציה הקודמת של הכנסת.

### יעקב שמאי (הליכוד):

אם כבר אמרת מלה טובה לחבר הכנסת חיים קופמן, אולי מלה טובה גם לעובדים המסורים, שעשו לילות כימים בוועדה.

### היו"ר ד' שילנסקי:

את זה השאיר השר לסוף, על מנת לתת לזה תוקף רב יותר. אני מכיר את בייגה שוחט טוב מאוד, הוא לא ישכח את העובדים.

## אלי גולדשמידט (העבודה):

מלה טובה גם לחבר הכנסת שמאי.

## יעקב שמאי (הליכוד):

לא.

## שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה להגיד דבר נוסף. חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, הביא כמה מספרים, בעיקר בתחומים החברתיים. בדרך כלל אני מסכים עם חבר הכנסת גל, כמעט בכל דבר, ובמקרה הזה אני מסכים אתו רק באופן חלקי, ב-80%-90%. אני לא רוצה להיכנס כרגע לעניין המספרים, אבל הנכון הוא, ואמרתי את זה גם בשבוע שעבר, שיש בחברה הישראלית כמה תחומים שיש בהם רגישות גדולה מאוד, ואני הסכמתי שבתחילת ינואר או במהלך חודש ינואר יגיש האוצר בקשה להעביר מהרזרבה סכום של כמה עשרות מיליונים שיהיה מיועד באופן ספציפי לתחומים הרגישים ביותר שמעיקים עלינו, כמו סמים, חינוך מיוחד ותחומים מסוימים בבריאות. ועדת הכספים כולה, ביחד עם נציגי האוצר, תשב ותגדיר אותם נושאים שלהם יועד הכסף. קיבלתי את הדבר הזה בהבנה. אנחנו יודעים שאי-אפשר לעשות הכול, אבל בכל אופן תהיה תרומה מסוימת נוספת לחיזוק נקודות רגישות בחברה הישראלית.

אני מקווה שבמהלך 1993 נוכל לחיות במסגרת התקציב הזאת ונוכל להגיע לכך שהתקציב יהיה באמת מסגרת לפעולת הממשלה.

אני מאמין, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שיש לנו תקציב טוב, יש תקציב שסימן שינויים לעומת תקציב 1992 בתחומי חינוך, בתחומי תשתית, בתחומי רווחה, ואני מקווה שהממשלה, יחד עם הכנסת, בפעילות השוטפת יוכלו לקיים את התקציב, והתקציב ייתן את פירותיו.

כדי לסיים ולאפשר את הדיון, אני רוצה לחזור ולסכם את דברי התודה; הזכיר היושב-ראש, ואני רואה שחלק נמצאים כאן. אני רוצה להודות באמת לעובדי ועדת הכספים, לצוות המסור שיש שם: היועץ המשפטי, מזכיר הוועדה, היועצת הכלכלית והעובדים הטכניים, שבאמת עובדים כל השנה עבודה קשה ובוודאי עושים את זה בחודשיים של התקציב ולקראת הבאתו לכנסת.

אני חוזר ומודה לחבר הכנסת קופמן, לחבר הכנסת אורון, ליושב-ראש הוועדה חבר הכנסת גדליה גל ולשאר חברי הוועדה, ומקווה ששיתוף הפעולה והרצון של האוצר לעבוד במשותף עם ועדת הכספים ימשיכו ויהיו. תודה רבה.

## היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, יש לי שתי הודעות חשובות. הודעה אחת: חבר הכנסת דן תיכון הפנה פה שאלה, בהעדר יושב-ראש הכנסת, ביחס להנחה של ההסכמים הקואליציוניים על השולחן. השאלה הזו הועברה ליושב-ראש הכנסת, והוא ביקש להודיע שני דברים. קודם כול, אומר יושב-ראש הכנסת, את תשובתי כבר נתתי. מאחר שאני מבין שהיא לא הובנה נכון, אני אופיע פה ואחזור בקצרה על התשובה שכבר נתתי. כלומר, בהמשך הדיון הוא יבוא, ישתלב וייתן את התשובה.

הודעה שנייה, חשובה עוד יותר: יש לי פה שני דפים מלאים ויש לי פה הסתייגויות. אם מישהו רוצה לדעת את עובי החבילה, זוהי החבילה. לפי זה לא נגמור ביום שישי, אם לא נקפיד על הזמנים, ונצטרך להיכנס לתחום השבת, כשכולם יודעים שעל יהודים אסור לעבוד בשבת. אנשים עוד צריכים לחזור הביתה. יש אנשים שגרים רחוק, יש אנשים שגרים בצפון ובדרום ועלולים להיכנס למצב של חילול שבת, חס וחלילה, כך שצריך לגמור מהר.

אני מודיע שאני אהיה גזלן, אבל לא גזלן "יהודים, רחמנות", אלא גזלן ממש. אני שומר על הזמנים, ואף שלחיים קופמן כיושב-ראש האופוזיציה מגיעה רחמנות, להוסיף לו דקה או שתיים, אני מודיע שהוא הראשון שאהיה גזלן כלפיו.

אני מזמין את חבר הכנסת חיים קופמן, שיש לו 10 דקות תמימות.

## רן כהן (מרצ):

אתה לא תהיה גזלן, אדוני היושב-ראש, כי תגזול מזמנו. אתה תהיה קפדן.

## היו"ר ד' שילנסקי:

לשם המליצה הודעתי "גזלן", כי אני באמת מתכוון להקפיד על הזמנים כדי שנוכל לגמור. חבר הכנסת רפאל איתן בוודאי מסכים אתי שצריך לגמור מהר. הוא צריך להגיע עד תל-עדשים.

## רפאל איתן (צומת):

שלוש דקות עברו סתם.

## היו"ר ד' שילנסקי:

שלוש הדקות של ההסבר היו על מנת לחסוך שלוש שעות. בבקשה.

## **חיים קופמן (הליכוד):**

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מונחים לפנינו חוק התקציב ונספחיו ומאות הסתייגויות, לרבות 55 ההסתייגויות שלי, בהן, כרגיל, חשובות מאוד וחשובות פחות. לחלקן התייחסתי בעקיפין השבוע במסגרת ההסתייגויות שלי לחוק ההסדרים במשק השלוב וקשור בתקציב. אולם לאור העובדה שהזמן העומד לרשותי במסגרת התקציב הוא מצומצם ביותר, אתייחס לנושאים שעל-פיהם נגזר, שהממשלה תגיש לנו תקציב נוסף.

אבל בראש ובראשונה ברצוני להצהיר, שאין התקציב הזה מה שאנחנו קוראים תקציב של בשורה. זהו תקציב המשך, ולמעט הקפאת הבנייה ביהודה ובשומרון התקציב לא מצביע על צמיחה כלכלית ועל צמצום האבטלה, אלא להיפך – מזמין תקציב נוסף בגלל עובדות מספר.

א. בבסיס התקציב מונח היה שער אמצע של 2.62 שקל לדולר, זה מה שהוגש לנו לפני כשבוע ימים, ועל-פי השגות ודרישה שלי תוקן שער האמצע ל-2.82 שקל לדולר – שער אמצע של 1993 – ובסעיפי התקציב זה קיבל ביטוי באופן חלקי על-ידי תוספת של כמיליארד שקל, שהסכים האוצר להוסיף על התקציב הזה כדי שהתמונה תהיה ריאלית יותר.

## **שר האוצר א' שוחט:**

משני הצדדים.

## **חיים קופמן (הליכוד):**

משני הצדדים.

היום, שבוע לאחר התיקון, שער הדולר הוא כבר 2.75 שקל לדולר – לפחות של אתמול, עוד לא עדכנתי את עצמי להיום – זאת אומרת, אנחנו במרחק, בסך הכול, של 7 אגורות מ-2.82, שזה שער האמצע של 1993.

ב"מעריב" של היום מציין הכתב הכלכלי יוסי גרינשטיין, שמומחים בירושלים מעריכים – הוא זהיר מאוד – ששער הדולר יגיע ל-3 שקלים לדולר בתוך שלושה חודשים. היות שאני מעריך מי הם חבריו ומהו מקור האינפורמציה של כתב "מעריב", הרי אלה בבחינת מקורות ממשלתיים, ואולי בנק ישראל, לפיכך ברור שיצטרכו לבצע תיקון משמעותי בתקציב. אינני מקבל את ההנחה, שההכנסות במטבע-חוץ ייתנו שיפוי להוצאות במטבע-חוץ. יש בתקציב הרבה מאוד מרכיבים שקליים המושפעים במישרין או בעקיפין משער מטבע חוץ. בהערכה זהירה, מדובר לפחות בתוספת של מיליארד שקל ללא שיפוי מקביל מהכנסות מטבע חוץ.

ב. טענתי בדיונים על התקציב ובחוק ההסדרים, שהתקציב אינו כולל את הסכומים שהממשלה עומדת להזרים לקופת-חולים – הדרישה של הקופה היא כ-900 מיליון שקל; וכן סיוע לתעשיות הביטחון, שמסתכם בערך במיליארד שקל; הסדר הקיבוצים והמושבים – אני לא מתאר לעצמי שיעברו על זה לסדר-היום בלי איזו תוספת משמעותית; המפולת של "הסנה", שכבר רואים שזה ידרוש כסף בסופו של דבר. במישרין או בעקיפין, באיזה מקום מישוהו ישלם. אני קורא מה שקורה עם "קרנית" וכל מה שקשור בזה, כ-200 מיליון שקל רק בחברת הביטוח הממשלתית; סיוע חלקי לקרנות הפנסיה, לאותן קרנות שלא יוכלו להיצמד לקרנות אחרות, וכולם במצב לא טוב, ועוד. כך שלדעתי צפוי גירעון של לפחות 3 מיליארדי שקל בסיוע לגופים הנ"ל, וכן תוספת של מיליארד שקל כתוצאה מהפיחות המואץ. לפיכך מצטבר סכום גירעוני עצום, בסדר גודל של 4 מיליארדי שקל, שיגרום להגשת תקציב נוסף. עם זאת אני מסכים, שחלק יקוזז מההרזרבה שכבר קיימת בתוך התקציב. לזאת אין לנו תוספות של מה שנקרא מטבע חוץ שאנחנו מקבלים כמענקים בחוץ-לארץ, את זה כבר הבאתי בחשבון, את הקיזוז, וגם אתה, כבוד שר האוצר, הבאת את זה בחשבון בקיזוזים הקודמים.

ברבעון האחרון של השנה מסתמנת במשק האטה, שהחלה כתוצאה מהתמתנות הפעילות הכלכלית במשק. על-פי נתונים שנמסרו אתמול ממחלקת המחקר של בנק ישראל, בחודשים יולי-נובמבר הואט קצב ההתרחבות של הפעילות הכלכלית, ונרשמה הרעה נוספת נרשמה בסוף התקופה של אוקטובר-נובמבר. הסיבות הן ההאטה בפעילות הבנייה למגורים וההאטה המצערת מאוד בקצב התרחבות היצוא התעשייתי. אולי זו גם הסיבה להאצת הפיחות. נצמדים לכל מיני נוסחאות, אבל יכול להיות שכרגע בנק ישראל מנסה לפצות את היצואנים בפיחות מואץ על רקע מה שקורה היום בשער הדולר בעולם. לפיכך אני חושש שהכנסות המדינה תפחתנה באופן ריאלי.

בהסתייגויות שלי לחוק ההסדרים במשק ולתקציב העליתי את הנושא החמור של חוסר מעקב עדכני של האוצר אחר ביצוע בפועל של תקציב המשרדים הממשלתיים. לאחר בירור מתברר, שיש לאוצר רק מעקב אחרי הכנסות והוצאות במזומנים, זאת אומרת ביצוע קופתי בלבד. בהסתייגות שלי לסעיף 05 – הסעיף של משרד האוצר, עמוד 7 בדפים הצהובים, למי שרוצה לעיין – הצעתי להוסיף, רחמנא ליצלן, 3 מיליוני שקל לתקציב האוצר, וזאת לצורך יצירת תוכנת מחשב שתעזור לאוצר לעדכן את ההוצאות וההכנסות בתקציבי משרדי הממשלה בזמן אמת.

לא ייתכן שהיום, 31 בדצמבר 1992, אנו מקבלים דיווח על ההוצאה בפועל של 1991. זה היה נהוג גם בעבר, אבל זה מתחיל להיות חריף יותר ורציני יותר. כאשר כל עסק קמעוני קטן מעדכן את עצמו אחת לשבוע, לפעמים אחת ליום, האוצר מתעדכן באיחור של שנה ויותר.

אמרו לנו ראשי רשויות, ממועצות קטנות מאוד, חברי כנסת, שהם מתפלאים, כי להם יש התעדכנות תקציבית כמעט מיידית.

אני מציע לשר האוצר, וזו לא השקעה כל כך גדולה, לבצע זאת. דיברתי עם אנשי אגף התקציבים. העניין לא פועל כסדרו, ולא פלא שמשרד מסוים הוציא כספים, או יותר נכון התחייבויות, לא CASH MONEY, ואולי מסבך את האוצר בלי שהאוצר יכול לפקח. או להיפך, אתה הוכחת שאתה רוצה לבצע הרבה יותר מהר ממה שהמשרדים הזוחלים מבצעים בתחומים מסוימים. כך לפחות גם הצהרת חזר והצהר. איך אתה יודע מה קורה שם, אם אין לך הנתונים האלה?

בהנחה שבאוצר יש מנגנון שמקבל פרטים עדכניים במהירות גדולה מזו שציינתי, אחת לשנה, או אחרי שנה או שנה וחצי, עדיין זה גורם לי הרגשה של אכזבה, כי הנתונים לא מגיעים לוועדת הכספים אלא באיחור של למעלה משנה.

האם באמת ועדת הכספים, המשקיעה עבודה רבה והיא הוועדה הפעילה ביותר בכנסת, כפי שצינת זאת לפני כן, האם היא ממלאת את תפקיד "כלב השמירה על קופת המדינה"? האם היא מייצגת את הכנסת נאמנה בפיקוח על האוצר ומשרדי הממשלה? אני מסופק. אני מסופק מאוד.

ליושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת גדליה גל, אני רוצה לומר, כי לדעתי אין לוועדה ולחבריה מידע מספיק ובזמן אמת על מה שקורה בפועל בתקציב המדינה. יותר מזאת, יש גם נטייה בכנסת לזלזל בדיון על התקציב.

בספרו על הכנסת מציין ד"ר בדר, שבכנסת הראשונה נקבעו 30 שעות לדיון על התקציב, כדי שאפשר יהיה לערוך דיון מקיף על בעיות הכלכלה. זאת היתה ההגדרה. עתה מקציבים לכך חמש או שש שעות. ולמי שמתנחם בכך שיש גם דיון נפרד על המשרדים, מציין ד"ר בדר שלדיונים האלה על סעיפי התקציב ולסקירות השרים אין אלא קשר קלוש ביותר למשק הכספי של המדינה ולתקציב המשרד עצמו.

כדאי לעבור על "דברי הכנסת" ולראות במה דנים כאשר מדברים על מדיניות המשרדים, בשעת הדיון על התקציב.

בדרך כלל כאשר דנים בתקציב, אולם המליאה ריק ואפשר לומר שגם התקשורת איננה מתעניינת בדיונים על התקציב. אולי פה ושם היא סוקרת את דיוני ועדת הכספים. אני לא בטוח אפילו שידידנו חיים פלטנר יקבל היום שתי דקות ב"מבט" על כל האירוע הזה. על הנושא של מינוי יוסי שריד לשר בוודאי ידברו הרבה יותר, וזה יהיה האירוע המרכזי של "מבט" הלילה. הנושא התקציבי לא חשוב. הוא קשור בכסף, בכלכלה, באבטלה, בתעסוקה, בהשקעות, בצמיחה – כל אלה דברים "משניים".

ועדת הכספים זקוקה גם לסיוע נוסף בענייני כלכלה וחברה ובבעיות שוק ההון, מיסוי, קרנות, פנסיה, ביטוח וכו'. העול המוטל על היועצת הכלכלית, גברת סמדר אלחנני, על מזכיר הוועדה מר קירשנר, על היועץ המשפטי לוועדה מר דמביץ, הוא עול עצום. אין אפשרות להתמודד עם כל כך הרבה בעיות.

לדוגמה, הנושא של הביטוח הפנסיוני וביטוח בכלל. צריך מפעם לפעם להביא יועץ אקטוארי שיתמודד עם הנושא הזה. אני זוכר שלאוצר, במשך שנים, לא היה אקטואר אמיתי, אלא היה מי שטען שהוא אקטואר.

אין לנו אפשרות, אין לנו כלל כלים לפקח פיקוח רציני. מי שרוצה פיקוח פרלמנטרי בנושא הזה, בנושא המסים, בנושא שוק ההון, בבעיות המשק, פיקוח על החברות הממשלתיות ורשויות השלטון – מדובר כאן על הרבה מעל 100 מיליארד שקל. גם אם משהו יעיר לי שבתוך 100 המיליארדים יש חוזר חובות, גם על כך צריך לפקח. יש רשויות מקומיות, יש סכומים עצומים בכל מיני תחומים. אין לנו מכשירים וכלים לפקח על כך.

חשוב שנשיאות הכנסת, הכנסת וכל מי שרוצה לשמור על מעמדה של הכנסת יאפשר לוועדת הכספים למלא את תפקידה כראוי.

הייתי רוצה להביא גם משהו אקטואלי.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

שמת לב שאותתי על כך שיש לך עוד שתי דקות?

### **חיים קופמן (הליכוד):**

בסדר. איך אומרים? דקות ורגעים אצל יהודים – זה דבר בלתי מוגבל. נכון? אלוף אורי אור יאשר לך זאת.

### **חיים אורון (מרצ):**

חבר הכנסת חיים קופמן, לא היום.

### **חיים קופמן (הליכוד):**

בהזדמנות זו אני רוצה לצטט ממסמך שהכינה הגברת אלחנני בקשר לנקודות הזיכוי שהכנסת אישרה אתמול, על מה שמגביר את הסיבוכים במערכת המס. יש בעיה, ואני קורא לשר האוצר לגשת לפישוט מערכת המס. היה משהו אחרי ועדת-בן-שחר וכל מה שהיה קשור לזה, אבל מתקדמים בכך לאט לאט, טלאי על גבי טלאי, ולא יוצאים מזה.

אני אקצר ואדבר במהירות על חלק מהדברים החשובים של הסיבוכים במערכת מס הכנסה. זו מערכת מס שהתחילה כמערכת מס יפה, בפשטותה ההגיונית והפרוגרסיבית – חמש מדרגות מס לנקודת זיכוי בהתאם למצב המשפחתי. ההצעה המקורית היתה לכלול את כל קצבאות הילדים במערכת נקודות הזיכוי ולהנהיג מס הכנסה שלילי למי שהזיכויים יהיו גדולים ממס הכנסה שהוא חייב בו.

בשנים האחרונות הסתבכה מערכת המס בגלל הזיכוי הנוסף, הזיכויים החלופיים וההיטל לקליטת העלייה. נוצרה מערכת של טלאי על גבי טלאי, המסבכת את חישוב המס.

התיקון לפקודת מס הכנסה (הוראת שעה), שמטרתו לממן חלק מהקצבאות לילדים, ממשיך בשיטה הזאת של סיבוכי החוק והחטאת המטרה של פישוט חוקי המס.

אני קורא לשר האוצר להתייחס גם לתחום הזה, כי קשה מאוד, בעיקר לעצמאים הקטנים, שאנחנו כל כך מעודדים אותם, להתמודד עם מערכת כל כך סבוכה. אני לא חושב שאגף מס ההכנסה הוא האחראי לכך. אני יודע שראשי האוצר, לפעמים שר האוצר, דורשים ממנו: בוא תממן לי את א' על-ידי ב'.

#### **שר האוצר א' שוחט:**

אני יכול להגיד לך שהבוקר, בהתאם להחלטת הממשלה, התכנסה ועדה ציבורית ממשלתית עם בכירי האוצר והיא תבדוק את כל נושא המיסוי.

#### **חיים קופמן (הליכוד):**

אני רוצה להודות לכולם, גם לשר האוצר, על שיתוף הפעולה שלו עם הוועדה, גם אם אנחנו חלוקים בדעותינו.

#### **היו"ר ד' שילנסקי:**

כבר אין לך זמן, אפילו לתודות. אני מצטער.

#### **חיים קופמן (הליכוד):**

לזה עוד יש לי זמן. אני מקווה שהקלקולים שהיו בעבר בין שר האוצר – – –

#### **היו"ר ד' שילנסקי:**

אתה חבר שלי, חבר הכנסת קופמן, לכן אני לוקח אותך לדוגמה בחומרה לגבי אחרים.

#### **חיים קופמן (הליכוד):**

רק משפט סיום.

#### **היו"ר ד' שילנסקי:**

אתה לא מקבל אפילו משפט אחד. לגבי אחרים אולי יגידו שזו פוליטיקה או משוא פנים, אבל אתה חבר שלי, כידוע, ואני מחמיר אתך ולא נותן לך דקה. אני מבקש ממך שתוותר על הדקה, על מנת שאני אוכל להמשיך ולנהל את הישיבה בצורה מסודרת.

#### **חיים קופמן (הליכוד):**

אני חושב שזה לא נכון, אני חושב שכיושב-ראש האופוזיציה בתחום הזה, היה מגיע לי יותר.

#### **היו"ר ד' שילנסקי:**

הודעתי על כך, והחמרתי אתך יותר מאשר עם כולם, כדי שזה יהיה למשל ולדוגמה.

#### **חיים קופמן (הליכוד):**

הודעת אבל – – – אני כועס מאוד על הסיכום.

#### **היו"ר ד' שילנסקי:**

רשום בסיכום שחבר הכנסת חיים קופמן כועס מאוד, אבל אנחנו נסתדר בינינו.

חבר הכנסת חיים אורון, לך הוקצבו רק שבע דקות. אבל לפני זה, אני רוצה לגזול דקה אחת, על מנת לחסוך לפחות שעה.

אני מודיע עכשיו, שכל חבר כנסת שיקראו בשמו והוא לא יהיה נוכח, יפסיד את רשות הדיבור. אני מודיע זאת כיושב-ראש הישיבה גם לגבי המשך הישיבה. אם כתוב שם של סיעה, למשל מד"ע, אם לא יימסר שם הנואם עד לקריאת השם, לא תינתן רשות הדיבור.

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מבין שאתה רוצה להעיר, בבקשה. אתה חולק על ההקפדה שלי?

#### **מיכאל איתן (הליכוד):**

לא. אני מבקש מכבודו לשקול פעם נוספת, ואני אבהיר את דברי.

ראשית, הדיון הוא דיון סיעתי, וייתכנו מקרים שמטעמים כאלה או אחרים יכול חבר להחליף חבר או לסמוך על כך שדברים ישתנו.

שנית, אנחנו עתה בשבוע שבו הכנסת עובדת כמעט 24 שעות ביממה בימים האחרונים. יכולות להיות תקלות מסוימות עם חברי הכנסת. אולי חבר כנסת מסוים שישהה כאן כל הלילה יצא למנוחה ויחזור לאחר קריאת שמו. אני מבקש להתחשב בנסיבות מקילות.

והדבר האחרון והחשוב, ואני פונה גם אל מרכז סיעת המערך ויושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל: אנחנו ממילא צפויים לעבור לילה ארוך של הצבעות. קצב ההצבעות יכול להיות מהיר יותר ויכול להיות אטי יותר. אני מעדיף שאפשר יהיה לקיים דיון ולהתמקד בקיצור תהליך ההצבעה, מאשר לחתוך את הדיון החשוב הזה ולהתמקד אחר-כך בתהליך הצבעה יותר ממושך.

הייתי שמח לו חבר הכנסת גדליה גל היה יכול להתייחס להצעתי זו. תודה רבה.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

אני אתן לך תשובה, ואולי זה יספק גם את חבר הכנסת גדליה גל. ובכן, אני מודיע את הדברים הבאים: לדוגמה, אם אני קורא בשמו של חבר הכנסת מיכאל איתן, המופיע ברשימה שלפני, והוא איננו באולם, כי אז הזמן העומד לרשותו הולך לאיבוד. אבל, אם לפני קריאת שמו של חבר הכנסת מיכאל איתן ניגש אלי מישוהו מסיעתו ואומר לי, שבמקום חבר הכנסת מיכאל איתן ידבר חבר כנסת אחר מסיעתו, הרי זה בסדר. אבל סיכמנו – אם לא היתה מטעם סיעתו הודעה כזאת לפני שאני קורא בשמו, הזמן שעומד לרשותו הולך לאיבוד.

הודעה שנייה. מתוך הבנה שיש חברי כנסת עייפים שיצאו לנוח, אני אודיע מראש את שמות חמשת חברי הכנסת הבאים בתור ברשימת הנואמים. ובכן, אני מודיע: אחרי חבר הכנסת חיים אורון יבוא חבר הכנסת רפאל איתן. אחריו – חבר הכנסת סילבן שלום. אחריו – חבר הכנסת שמואל אביטל. אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי, ואחריו – חבר הכנסת רפאל אדרי. אם יש פה חברים של חברי הכנסת שבשמותיהם קראתי, יואילו להודיע להם על כך.

סליחה, אני רואה שמשום-מה לא הזכרתי את שמו של חבר הכנסת אלי דיין, שמופיע כאן ברשימה מייד אחרי חבר הכנסת חיים אורון. אני קורא אפוא שוב את רשימת חברי הכנסת: חיים אורון, אחריו – אלי דיין, אחריו – רפאל איתן, אחריו – סילבן שלום, אחריו – שמואל אביטל, אחריו – אבנר חי שאקי, ואחריו – רפאל אדרי.

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים. במקרה כזה נותנים לו יחס מיוחד וכבוד מיוחד.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, אני מקבל את דבריו של חבר הכנסת מיכאל איתן כרוחם – – –

## **היו"ר ד' שילנסקי:**

קואליציה ואופוזיציה עושים פוטש נגדי, נכון?

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני מבין מדבריו של חבר הכנסת איתן, שיש כוונה ורצון לקיים דיון רציני, ולגמור את הישיבה בזמן סביר. מה הוא זמן סביר, נוכל לקבוע בהמשך ביחד. על כן אין לי התנגדות, אלא להיפך, בהנחה שנמצא את הדרך לתחום את הדברים, ביוזענו שאפשר באמת להאריך ולקצר בהצבעות. אני בהחלט מבקש שתהיה נדיב במתן רשות הדיבור, כדי שנוכל לשמוע את מירב החברים.

## **היו"ר ד' שילנסקי:**

אני מודה לכולם. אני שמח שיש הבנה והסכמה בין קואליציה לאופוזיציה. עם זאת, אני מודיע שכל זמן שאני יושב ליד שולחן זה אני ממלא את מקומו של יושב-ראש הכנסת, וכשם שיושב-ראש הכנסת, ידידי שבח וייס, צריך לדאוג לסדרים הטובים של הכנסת, כך גם אני אעשה אותו דבר כאשר אני ממלא את מקומו, כאילו היה הוא יושב פה. וההודעה שהודעתי קודם לכן שרירה וקיימת.

חבר הכנסת אורון, סיעתך לא היתה מספיק נדיבה כלפיך והקצתה לך רק שבע דקות.

## **חיים אורון (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, לא סיעתי. אני במקרה קצבתי את הזמנים וחילקתי אותם באורח מאוד שוויוני בין חברי הסיעה שידברו כאן.

בראשית דברי אני רוצה לומר, שהיו לי לבטים קשים כאשר הוגש התקציב בקריאה ראשונה, וביקורת לא מעטה הושמעה על התקציב על-ידי סיעתנו וגם על-ידי אישית. אני מוכרח לומר, שעכשיו אני מצביע בעד התקציב בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, ואני עושה זאת במידה רבה יותר של הסכמה ושביעות רצון, אבל מובן שלא צריך להגזים.

אילו ניתן היה לבצע בו עוד כמה שינויים ושיפורים, שאותם אמנה בהמשך דברי, נדמה לי שהמוצר שהיינו מביאים לכנסת היה טוב יותר ועונה נכון יותר על צרכי המדינה בעת הזאת. אבל אין ספק שמה שאנחנו מאשרים היום יש בו שורה של שינויים חשובים, בהשוואה לתקציב המקורי. ועל כך אני רוצה להודות לשר האוצר ולאנשי משרדו שעבדו עם ועדת הכספים, אתה ולא נגדה.

זה התקציב החמישי שאני מלווה מאז חברותי בכנסת. בכל השנים שעברו, גם כאשר הייתי באופוזיציה, הייתי עד לתופעה הקשה מבחינה שלטונית, שהאוצר עבד נגד ועדת הכספים. אחד השיקולים המרכזיים של שר האוצר ואנשיו היה איך לתמרן את ועדת הכספים כך שהתקציב שיצא ממנה יהיה פחות פגוע לטעמם. הפעם, אני חושב שבזכותם של חברי הוועדה ובזכותו של שר האוצר ובזכותו של יושב-ראש הוועדה, היתה העבודה קואופרטיבית, ונדמה לי שזה תרם גם לטיב המוצר.

בשלושה תחומים עיקריים אני רואה שינוי לטובה בתקציב. התחום המרכזי: בתקציב הנוכחי יש מקורות – וחבל שחבר הכנסת קופמן כבר איננו כאן – של למעלה מ-2 מיליארדי שקל להשקעות בתשתית פיסית, בתשתית אנושית, שלא היו בתקציב הקודם. 2 מיליארדי שקלים, ביחד עם תקציב של השנה שעברה, מעלים את התוספת בסעיפים הרלבנטיים בנושאים מסוימים ביותר מ-50%, ויש תחומים שבהם זה מתבטא ביותר מ-60% ואף ב-70%. ואני לא מדבר על תקציב קטן שהיו בו 4 מיליוני שקל ועכשיו יש בו 8 מיליוני שקל. אני מדבר על כבישים, על ביוטק ועל תשתיות, ומה שחשוב בעיני עוד יותר – על התוספת המשמעותית, אף שאיננה מספיקה, בתקציב החינוך.

למעלה מ-600 מיליון שקלים תוספת לתקציב החינוך. זה לא מספיק, ואני מקווה שלקראת ספטמבר הקרוב אנחנו נתחיל בהגשמת יום לימודים ארוך; לא כתרגיל לילי של מחטף אופוזיציוני, אלא כתוכנית מסודרת ומתוקצבת שתגשים את הדבר, שעל חשיבותו אין מחלוקת בין קואליציה לבין אופוזיציה.

התחום הנוסף, העובדה שהבוקר צעדנו את הצעד הראשון לחיסול הפגע הרע של אי-הקצבת קצבאות ילד ראשון ושני לכל הציבור. אני מאמין שבשבועות הקרובים, לא בחודשים הקרובים, המכשלה הזאת שבגינה שילמו אבות, אמהות וילדים בשבע השנים האחרונות למעלה מ-4 מיליארדי שקלים, המכשלה הזאת הוסרה.

אני גם שמח ששר האוצר והממשלה קיבלו על עצמם את ביצוע ביטול קי"ץ והשוואה בין ילדים לא על-פי לאומיותם ולא על-פי מפתחות אחרים, ומי שמשרת בצה"ל יתוגמל בדרך שונה. אין ויכוח על כך שצריך לתגמל את מי שמשרת בצה"ל. יש ויכוח על אפליה שאיננה קשורה בשירות בצה"ל.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

איפה שר האוצר?

## **חיים אורון (מרצ):**

אני חושב שהישג נוסף בתקציב הנוכחי הוא אותה תוכנית שאושרה בשבוע שעבר, והיא תוכנית ראשונה. לטעמי, היא היתה צריכה להיות גדולה יותר ולבוא מוקדם יותר, אבל זו תוכנית להוספת 30,000 מקומות עבודה על אותם 65,000 מקומות עבודה שהופיעו בתקציב בקריאה הראשונה, כך שהתקציב הזה מעמיד בפני הממשלה אתגר של הוספת 100,000 מקומות עבודה. משמעות הדבר: הקטנת שיעור האבטלה מ-11%, 2.11%, לסביבות 9% עד 5.9%.

איני יכול שלא לציין את העובדה, שבתקציב הזה יש היענות חלקית, קטנה לטעמי, לשירותים החברתיים. לא אחת שוחחתי עם שר האוצר ואמרתי לו, שמן הראוי היה שבתקציב הראשון שהממשלה הזאת מגישה היא תקציב סכום גדול פי שלושה ופי ארבעה לשירותים החברתיים, לשכבות ולמגזרים שנמצאים במצוקה הגדולה ביותר. אני מתכוון למפגרים, אני מתכוון למקומות במוסדות גריאטריים, אני מתכוון למלחמה בסמים, אני מתכוון למעונות לנשים מוכות, למעונות לילדים מוכים. אני מתכוון לכל אותו תחום מוזנח ומופקר שהוא אות קין על מצחה של החברה הישראלית, התחום שהוזנח באופן מחפיר במהלך השנים האחרונות.

נכון שיש פה שינוי, אבל לא מספיק, לטעמי. אני מקווה שאותם 36 מיליון שקלים שיושב-ראש הוועדה הזכיר, שוועדת הכספים תקצה אותם למטרות הללו, יהיו בכמה תחומים תשובה משמעותית ובכמה תחומים סימון דרך.

בנושא שעסקנו בו רבות, קבוצת חברי כנסת, בשנים האחרונות, זכה אתמול בדיון הלילי לקטע רציני בדיון – אני שמח לציין וגם לבשר שבנושא של חוק חינוך מיוחד אנחנו עולים מדרגה. לא הושלם, לא בוצע עדיין החוק. אנחנו עולים מדרגה, חבר הכנסת יהלום, ואני בטוח שיתקצבו, לא 12 מיליון שקל כפי שמופיע עכשיו אלא 24 מיליון שקל.

אם בבסיס התקציב בשנים הקרובות יהיו 50 ו-60 מיליון שקלים, ולא כפי שהיה בשנים האחרונות – מעבר מ-6 מיליונים ל-7 מיליונים וכו', אנחנו נמצאים במקום אחר.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

חבר הכנסת אורון, אל תביא אותי למצב שלגבי חבר הכנסת חיים קופמן לא נתתי לומר את המשפט האחרון ואילו לך כן.

### **חיים אורון (מרצ):**

אני כבר מסיים. מה שמניתי כאן עכשיו הוא שורה של תביעות בנושאים שמרצ הציגה בפני הממשלה במהלך שלושת החודשים האחרונים. לא כולם, אבל אני שמח שברובם הגדול הם נענו. זה מאפשר לנו היום להצביע בצורה שלמה יותר על התקציב הזה ולקוות שהתקציב הבא יהיה אף טוב מזה.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

תודה רבה לך. חבר הכנסת אלי דיין, למדנו במשפטים שאין עונשין אלא אם מזהירין. אז אני הזהרתי ושלחתי להודיע לך. כי אם לא היית פה, הייתי קורא את שמך והיית יוצא מהרשימה.

### **אלי דיין (העבודה):**

אני מודה ליושב-ראש.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

בבקשה. אבל אני רוצה להפנות את תשומת לבך לכך שיש לך שמונה דקות ולהודיע לך שלגבי קודמך החמרתי "על הדקה"; גם לגביך אחמיר.

### **אלי דיין (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בראש ובראשונה ברצוני לברך את שר האוצר, את יושב-ראש ועדת הכספים ואת חברי ועדת הכספים שהביאו לכנסת לקראת קריאה שנייה ושלישית תקציב שאפשר להתגאות בו, תקציב שאפשר לומר עליו שהוא מבטא את מדיניות הממשלה בעניין שינוי סדר העדיפויות הלאומי.

אני רוצה להדגיש כמה דברים שהשתנו מהקריאה הראשונה לקראת הקריאה השנייה והשלישית.

### **שאול עמור (הליכוד):**

חבר הכנסת דיין, אתה מאמין במה שאתה אומר?

### **אלי דיין (העבודה):**

אדוני חבר הכנסת שאול עמור, אני אציין עכשיו כמה עובדות. אתה יודע שג'נטלמנים לא מתווכחים על עובדות.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

הוא מבסוט מהתקציב.

### **שאול עמור (הליכוד):**

הוא ישמע עובדות אחרות.

## **אלי דיין (העבודה):**

בראש ובראשונה בתקציב הזה, רבותי חברי הכנסת, כשמשווים אותו לתקציב 1992, יש תוספת ריאלית של 944 מיליון שקל ועוד כ-40 מיליון שקל, דהיינו כמיליארד שקל תוספת לתקציבים החברתיים בנושא חינוך, בנושא משרד העבודה והרווחה ובנושא משרד הבריאות; מיליארד שקל.

דבר שני, כל ילדי ישראל יקבלו קצבת ילד ראשון ושני. לשמחתנו, הממשלה מצאה רק בשבוע הזה פתרון לאותן משפחות שהיו עלולות להיפגע אפילו ב-5 שקלים, ב-10 שקלים, ב-15 שקלים, וזה יתוקן.

רבותי, אני חושב שיש קונסנזוס בבית הזה, בקרב כל חברי המפלגות, שזה היה דבר שצריך היה לעשותו. 350,000 משפחות יקבלו קצבת ילד ראשון ושני. זה תיקון עוול, זו החזרת גזלה מילדי ישראל שנעשתה במשך שנים מספר, בשנים האחרונות.

דבר שלישי, אני חייב להודות פה במיוחד לחברי, יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, שאמר לשר האוצר: אנא, קח לך זמן והבא גם תוכנית ליצירת מקומות תעסוקה. שר האוצר היה ער לתביעה והביא תוספת של 760 מיליון שקל ליצירת מקומות תעסוקה. נוסף על מיליארד שקל שמוקצים לתשתיות, להוסיף עוד 760 מיליון שקל לתשתיות, לנושא חינוך, להעסקת למעלה מ-10,000 מורים ועוד כמה פרויקטים שכולם יחד יצרו עוד תוספת של 30,000 מקומות תעסוקה.

## **שאול יהלום (מפד"ל):**

ממש גן עדן.

## **אלי דיין (העבודה):**

אולי לא מספיק, אולי לא גן עדן. אני מודה, עדיין יש אבטלה חמורה. אני אומר לשר האוצר, שזה לא מספיק. דווקא השנה יש לנו אינפלציה נמוכה. לצערנו, הקליטה מעטה, כי יש פחות עולים עקב המצב הכלכלי-החברתי במדינה. האבטלה גדולה. אם אנחנו רוצים לחדש את העלייה, מן הראוי שכבר בימים הקרובים, בחודשים הקרובים, כאשר נגייס את כספי הערבויות, 2 מיליארדי שקל יינתנו ליצירת מקומות תעסוקה.

לא צריך לפחד מהגירעון. רבותי חברי הכנסת, נכון ששר האוצר אמר שהגירעון יהיה 2.3%. אני אומר שהוא לא יעמוד בזה.

## **עובדיה עלי (הליכוד):**

זה לא שר האוצר. יש חוק להקטנת הגירעון עד שיתאפס בעוד שנתיים.

**אלי דיין (העבודה):**

אני אומר במלוא האחריות, ואני אומר את זה כאן במליאת הכנסת: כנראה צריך לשנות את החוק הזה, הוא לא מתאים לתקופתנו. אי-אפשר לרדת מ-2.6% ל-2.3%. דווקא כל הכלכלנים, בוודאי אנשי מדעי החברה, אומרים, שמן הראוי להיכנס לגירעון גדול יותר, אבל לא לבזבז את הכסף – להשקיע בתשתיות נוספות, פרויקטים לאומיים, תוכנית הרכבות, כל מיני פרויקטים לאומיים.

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

שרים וסגני שרים.

**אלי דיין (העבודה):**

חינוך – זו ההשקעה הטובה ביותר. ללכת ליום לימודים ארוך, להעסיק את האקדמאים, את המורים העולים –

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

ואת השרים, שלא יהיו מובטלים.

**אלי דיין (העבודה):**

– את המורים המוסמכים וליצור לפחות 10,000 מקומות תעסוקה נוספים במערכת החינוך.

לכן אני קורא לשר האוצר, שלא לוותר על יום לימודים ארוך. יש להפעיל אותו לכל המאוחר בשנה הזו, ב-1 בספטמבר 1993. יש להתחיל במפעל הזנה.

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

מה אתה אומר על שישה ימי לימודים בשבוע?

**אלי דיין (העבודה):**

אני בעד. אני מתנגד לחמישה ימי לימודים.

### **שאלו יהלום (מפד"ל):**

אז תגיד את זה.

### **אלי דיין (העבודה):**

אני אומר את זה, ואנחנו נתאגד פה יחד, מכל הסיעות, כדי לגרום לכך שיהיה יום לימודים ארוך, אבל לא לפגוע באלפי ילדים. מדובר במאות אלפי ילדים שיסתובבו באפס מעשה ביום שישי. לא זה הפתרון, לקחת שעות של יום שישי ולחלק אותן לימי אמצע השבוע. זה לא יום לימודים ארוך. יום לימודים ארוך הוא כפי שמקובל, שיהיה יום לימודים ארוך ויהיו לימודים גם ביום שישי. אנחנו מדינה שעדיין לא בנויה לכך. עדיין הרבה אמהות עובדות. אני מקווה שהכנסת תתאחד בעניין הזה. יש חברים מכל הסיעות שדוגלים בעניין הזה. אני מקווה שכך זה יהיה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבקש לשאול אותך.

### **אלי דיין (העבודה):**

כן, חבר הכנסת איתן.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

רגע, רגע, על חשבונך.

### **אלי דיין (העבודה):**

על חשבוני. הוא אומנם דיבר 12 שעות, אני נותן לו עוד 30 שניות.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני רוצה לשאול אותך: דיברת על הגדלת הגירעון. הגירעון המופיע כרגע בתקציב הוא 8.1 מיליארדים. חוץ מזה ידוע לכולנו, שהגירעון יגדל לאחר שיוזרמו כספים למפעלים במשבר, לקיבוצים, לתעשיות הביטחוניות. זה עוד כמה מיליארדים. אתה אומר, נגדיל עוד בכמה מיליארדים. מאיפה תביא את הכסף לכסות את הגירעונות הגדולים האלה?

### אלי דיין (העבודה):

אז לא הבנת את הדרשה שלי.

### עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, ודאי שאני תומך ביום חינוך ארוך. יתירה מזאת, לפי קווי היסוד של הממשלה, סעיף 9 כמדומני, הממשלה מבטיחה שיהיה יום חינוך ארוך לכלל מערכת החינוך, והיא גם מבטיחה לעשות מאמץ, שכבר בשנת הלימודים הקרובה, התשנ"ג, יהיה יום חינוך ארוך לערי הפיתוח ולשכונות המצוקה. מדוע לא מגשימים זאת? מדוע אתם לא מוציאים את ההחלטה הזאת אל הפועל?

### אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת עלי, אני רוצה להתחיל בתשובה לך. הרי אתה אדם אחראי ורציני, היית ראש עיר מצוין, וניהלת תמיד תקציב מאוזן ודאגת שלא להגיע למשרד האוצר ולמשרד הפנים. כראשי ערים אחראיים תמיד אמרנו, שאנחנו חייבים לבצע את הדברים באחריות, תוך בדיקה, לא לעשות הכול בתוך שלושה חודשים או בתוך שישה חודשים. המדיניות היא מדיניות. תסכים אתי, שאם נתחיל ביום לימודים ארוך אחרי קצבאות הילדים, אחרי התוספות האלה ואחרי השקעות בתשתיות, נתחיל ב-1 בספטמבר ביום לימודים ארוך ובהזנה בערי פיתוח ובשכונות מצוקה – זה יהיה הישג חברתי, שהבית הזה כולו יברך עליו.

שר האוצר היום השתנה.

### מיכאל איתן (הליכוד):

לטובה או לרעה?

### אלי דיין (העבודה):

בהתחלה הוא היה בהלם מסוים, נחתו עליו "הפוגלים" בכל מיני תוכניות. היום הוא השתנה, הקשיב, שמע לעצות של יושב-ראש ועדת הכספים, של חברים אחראיים ושל אנשי הלובי החברתי, שצריך ליצור מקומות תעסוקה. היום הוא מחליט, הוא גמר להאזין, והוא הביא תוכנית מצוינת ליצירת מקומות תעסוקה.

אני אומר לחבר הכנסת איתן שלא יהיה גירעון, כי זה יהיה כסף של הערבויות שיינתן לעסקים, והוא יוחזר ולא יוצא.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת רפאל איתן. בהתאם להסדר שנעשה אחרי בקשתו של חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קורא סדרה של שמות. אחרי חבר הכנסת רפאל איתן – חברי הכנסת סילבן שלום, שמואל אביטל, אבנר חי שאקי, רפאל אדרי, רון נחמן, מאיר שטרית.

אדוני, חבר הכנסת רפאל איתן, אני רואה שהקצבת לעצמך כיושב-ראש הסיעה רק שש דקות. הענשת את עצמך ותצטרך לשאת בעונש.

### **רפאל איתן (צומת):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני בכנסת עוד מעט תשע שנים, והעירו לי פעם אחת על עניין הזמן.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

לא, אני מודיע מראש.

### **רפאל איתן (צומת):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההסתייגות שלי מתקציב משרד ראש הממשלה אינה קנטרנית ולא נועדה למשוך זמן. אני לא אדבר שש שעות אלא ארבע דקות.

מדינת ישראל בבעיה, שהופכת מגפה – סמים בחברה הישראלית. היקף הסחר למינהו, 3 מיליארדי דולר בשנה; רק הסחר, הקנייה, המכירה, ההעברה והשימוש.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

3 מיליארדי שקלים.

## אורי אור (העבודה):

לא 3 מיליארדי דולר, אלא שקלים חדשים.

## רפאל איתן (צומת):

3 מיליארדי דולר, תקשיבו למה שאני אומר לכם. זה בדוק. חסר לנו במערכת מרכז מידע שייתן נתונים מדויקים. אנחנו ניזונים מנתונים שהם לא תמיד מדויקים. זאת הערכה.

נזקים ישירים ועקיפים – 2 מיליארדי דולר בשנה. 85% מעבירות הרכוש הן כתוצאה מנגע הסמים. אלה נתונים מהמשטרה.

המצב הולך ומחמיר, כי המיקום הגיאוגרפי שלנו מעודד ומאפשר מעבר סמים, סחר ושימוש בהם.

אנחנו חייבים להיערך מהר לקראת התגברות הנגע והשפעותיו ההרסניות על החברה, ובעיקר על שכבת הגיל של בני נוער ועד גילאי 30 פלוס, שאלה גילים קריטיים לפעילות בכל התחומים.

אני פונה לחברי הכנסת ולשר האוצר. התוספת המבוקשת היא מזערית. היא פלוס-מינוס 10 מיליון שקל. לעומת הצרכים הדחופים ביותר, אף שבהסתייגות רשומה תוספת של 7.6 מיליון שקל – זאת לא טעות, זה רצון לומר פחות כדי שייתנו את הסכום הזה, אבל מה שדרוש עכשיו זה 10 מיליון שקל כדי לקיים את הפעילות, שהיא ברמה נמוכה מאוד ולא עונה על הצרכים.

נכון שלכל נושא צריך תוספת, אבל מדובר פה בנושא חדש בהיקפו ונורא בתוצאותיו.

ועדת הכנסת למאבק בנגע הסמים, שאני עומד בראשה, מכינה תוכנית חמש-שנתית בתחום המניעה, הגמילה, החקיקה והארגון, כדי שהנושא יזכה בתשומת הלב הנכונה וההכרחית, ועם זה – בתקצוב הנדרש, והדבר יהווה צעד ראשון בבלימת הנגע הנורא הזה, שההשפעות שלו חמורות הרבה יותר מכפי שאני יכול לתאר כאן.

התוספת המבוקשת תאפשר לשמור על היקף הפעילות הנוכחית במניעה ובגמילה.

"שני תלמידים בממוצע בכל כיתה בבתי-הספר בארץ משתמשים בסמים", זה ציטוט מעיתון.

סחר הסמים בבתי-הכלא הוא לא פחות מבמקומות הפתוחים – "11 סוהרים בכלא-איילון נתבקשו להתפטר בחשד שהבריחו סמים לאסירים". ואני יכול להביא לכם עוד ציטוטים ונתונים.

חבר הכנסת דיין, שיצא מכאן, אמר כמה מלים על החינוך, ואמר כמה זה חשוב וכמה חסר, וצומת היא המפלגה היחידה שבסדר העדיפויות שלה החינוך הוא במקום ראשון. היכן הדיבורים הרמים של הממשלה הנוכחית על שינוי סדרי העדיפויות וכן הלאה? זו רק תזכורת.

אני מבקש מחברי הכנסת ומשר האוצר לטפל בנושא הסמים, כי אם לא נטפל בעניין היום, הבעיה הזאת תטפל בנו מחר. תודה.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל איתן. רשות הדיבור לחבר הכנסת סילבן שלום, ואחריו – לחבר הכנסת שמואל אביטל.

### **סילבן שלום (הליכוד):**

תודה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטער, קודם כול, על כך ששר האוצר לא נמצא כאן. הוא חזר כל כך מהר לנוהג של שנים קודמות, לא להאזין לדברי חברי הכנסת. בקריאה הראשונה הוא ישב כאן במשך שעות ארוכות, ושיבחתי אותו על שהוא מנהיג נורמה חדשה, שבה הוא יושב ומאזין לדברי חברי הכנסת. אבל חצי שנה לאחר שנבחר לתפקיד הוא סיגל לעצמו את המנהגים של קודמיו, שלצערי אינם במקומם ואינם ראויים לכנסת.

אבל אני אתייחס לנושא התקציב גם כששר האוצר לא נמצא כאן. אילו הוא היה כאן, אני חושב שהוא היה שמח לשמוע מה שיש לי לומר.

בדרך כלל כולם אומרים שהתקציב הוא לא טוב, כולם אומרים שאולי צריך להוסיף תקציב פה ושם, תמיד יש מחשבות שלזה זה לא מספיק ולאחר צריך לתת. יש הרגשה מסוימת שהתקציב לא עונה על הצרכים. כל הזמן יש חוסר.

אבל, אני חושב, שאם מסגרת התקציב שהוגשה לנו תישמר, זה יהיה תקציב סביר. זה יהיה תקציב סביר שישמור על יציבות המשק, והדבר החשוב ביותר הוא לשמור על יציבות המשק. אני אומר את זה כאן כאיש אופוזיציה. הכי קל זה לבוא ולבקר ולומר שצריך לתת לדבר זה או אחר. התקציב סביר אם תישמר מסגרת התקציב. אבל, אם האוצר יתפתה להעברות כספים לסקטורים ולגופים אינטרסנטיים, הדבר הזה יביא לכך שאותה מסגרת של תקציב תיפרץ ויביא לכך שבסופו של דבר היציבות במשק תיפגע.

כולנו זוכרים מה היה לפני חמש-שש שנים, כאשר האינפלציה הכתה בכל ענפי המשק, בכל מרכיביו, וגרמה לכך שבסופו של דבר כמעט הגענו לשואה כלכלית. אותה אינפלציה, שהיית יכול אפילו לקרוא לה – ארורה, כמעט פגעה בחוסנה של מדינת ישראל, לא חוסנה הכלכלי אלא חוסנה המדיני.

## קריאה:

מה זה "כמעט"?

## סילבן שלום (הליכוד):

כמעט פגעה בחוסנה המדיני של ישראל, כך שהיינו אולי נאלצים להיכנע לתנאים או לסחיתות בין-לאומיות כאלה או אחרות. אבל נעשה מה שנעשה, במהלך משותף של ממשלת האחדות הלאומית בראשות שמעון פרס דאז ושר האוצר מודעי, והגענו לכך שלאחר סיבוב שני האינפלציה היתה כמעט חד-ספרתית, וחשוב מאוד שהדבר הזה יישמר.

אבל אנחנו כבר עדים לכך ש-340 מיליון שקל מועברים לקופת-חולים ללא תוכנית הבראה, כספים הולכים לתעשיות הביטחוניות ללא תוכנית הבראה. אני בעד סיוע לתעשיות הביטחוניות, אבל בלי תוכנית הבראה הן רק תבואנה ותבקשנה פעם נוספת, כאשר זה יהפוך לריטואל חוזר ונשנה, בלי שאותן תעשיות תגענה לידי הבראה.

יש גופים נוספים שקיבלו כספים, וצריך להיות מצב שבו הכול שווים. לא יכולה להיות העברת כספים ללא תוכנית הבראה. תוכנית הבראה איננה מלת קסם. זו תוכנית שנועדה למנוע דבר אחד – לחזור ולבקש מקופת המדינה. המדינה צריכה לסייע לגופים בזמן נתון, כשהם נקלעים לקשיים. אבל אם רוצים שזה יהיה מענק חד-פעמי, הזרמת דם לאותו גוף חולה, צריך שזה יעשה תוך כדי תוכנית הבראה, ולפעמים תוכנית הבראה מכאיבה.

אם אנחנו רוצים להגיע לפתרון הבעיה האמיתית, שהיא בעיית האבטלה, ההזרמה איננה הפתרון. כדי להגיע לפתרון בעיית האבטלה, שמכה בנו בצורה הכי קשה היום, יש צורך לעודד השקעות. יש צורך להגיע לכך שהתל"ג יגדל על-ידי השקעות, על-ידי יצירת תנאים לגידול השקעות.

גידול בתל"ג של 1% מביא ליצירת 15,000 מקומות עבודה חדשים; 1% בלבד – 15,000 מקומות עבודה. כדי שהתל"ג יגדל באחוזים רבים, יש צורך בהשקעות, הן השקעות ציבוריות והן השקעות פרטיות. אבל כדי לעשות זאת יש ליצור את התנאים, את האווירה המתאימה.

לא מספיק שמדינת ישראל נותנת למשקיעים תנאים שכמעט אינם קיימים בעולם. עובדה שאף לא אחד מאותם משקיעים עומד בפתח, למרות אותם תנאים מפליגים. יש מצב של ביורוקרטיה נוראה. משקיע שרוצה להשקיע צריך לעבור 26 תחנות, 26 רשויות שונות, עד שהוא מגיע למימוש מענק ההשקעה שלו. זה דבר בלתי אפשרי. חטאו בזה כל הממשלות בעבר.

אמרתי גם לשר התעשייה, שהוא אחראי באופן ישיר, וגם לשר האוצר – שהדבר הזה חייב להיעשות; אם רוצים לבנות פארק תעשייתי באשקלון, שאותו משקיע לא יברח לפורטוגל, כפי שקרה.

השקעות לא מותנות רק בחיסול ביורוקרטיה. יצירת תנאים להשקעות קשורה גם בשוק ההון. צריך להגיע למצב שבו שוק ההון יהיה המנוף הגדול ביותר להשקעות במשק. היום יש פרוספריטי חסר תקדים. כל שני וחמישי יש הנפקות, הנפקות של חברות מסוג כזה ומסוג אחר. אני שמח שהייתי בין אלה שעצרו אותן הנפקות של חברות-בועה, על-ידי כך שהבורסה חזרה מאותן הנפקות של חברות ללא היסטוריה של עסקים, ללא רווחיות, ואני חושב שהן היו פוגעות אולי במשקיע הקטן.

צריך לאפשר השקעות, צריך לאפשר לחברות מכל סוג שיבואו כדי להנפיק, אבל שאותו גיוס כספים יחזור להשקעות במשק. מה קורה כרגע בבורסה הישראלית? מגייסים כספים, אבל הכסף הזה חוזר להשקעות בניירות ערך אחרים. חברה מנפיקה, מגייסת מיליוני שקלים, היא לא משתמשת בהם לשלב ב' להרחבת המפעל, היא לא מייצרת מקומות עבודה חדשים, היא משקיעה חזרה בשוק ניירות הערך, היא משקיעה חזרה בבורסה. הדבר גורם לעלייה מלאכותית של השערים, ואולי, חלילה וחס, למצב קשה בעתיד, שאני מקווה מאוד שלא יקרה.

עכשיו מדברים אתנו על בורסה שנייה; כבר יש בורסה שנייה. מדינת ישראל הגדולה, הענקית הזאת, כבר צריכה בורסה שנייה. היא צריכה בורסה בירושלים, לא מספיקה הבורסה בתל-אביב.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

בבאר-שבע.

### **סילבן שלום (הליכוד):**

אתה יודע שאני קרוב לבאר-שבע. השאלה היא, האם יש בזה נחיצות. אני לא נוקט כרגע עמדה חד-משמעית, האם יש צורך או לא. זו מדינה לא גדולה. אם מדברים על חברות הי-טק שרוצות לבוא ולהשקיע, שרוצות לבוא ולהנפיק, שיעשו את זה בבורסה הקיימת.

דבר שני, מנין הן תגייסנה את הכספים? הרי אלה לא כספים יש-מאין. יש סך כל מאגר הכספים של הציבור, ואותם כספים יימשכו מהבורסה בתל-אביב ויעברו לבורסה בירושלים. אם כך, מה הועילו חכמים בתקנתם? לפגוע בבורסה הקיימת כדי להקים בורסה חדשה? שלא לדבר על מי שיזכה בהפעלת הבורסה הזאת, וגם זה פתח לכל מיני לחשופים כאלה ואחרים.

אני רוצה לשמוע משר האוצר מה הנחיצות, מה החשיבות. אולי הוא ישכנע אותי. בנושא זה כינסתי את ועדת שוק ההון שבראשותי.

אני רוצה להתייחס על קצה המזלג לנושאים נוספים. דבר ראשון, נושא שמדברים עליו בכל פעם, הוא כתוב בכל תקציב, אבל לא עושים בו דבר, וזה נושא ההפרטה. אין תקציב מדינה שהוגש בעשור האחרון שבו לא נכתב שיש לעשות הפרטה ולמכור חברות ממשלתיות. אין תקציב שבו לא נכתב שמיומן הגירעון בתקציב המדינה יהיה ממכירת חברות ממשלתיות. גם השנה אותו דבר: מימון 2.5 מיליארדי שקל בגירעון המדינה יהיה על-ידי הפרטה ועל-ידי מכירת חברות ממשלתיות.

הבה נראה מה קרה. הנפקת כי"ל – כימיקלים לישראל" – בלשון המעטה, לא הצליחה. אבל, רבותי, בחמשת החודשים האחרונים, לא רק שלא מכרו חברות ממשלתיות, אלא הקימו שתיים חדשות. בכל העולם יוצאות הממשלות מהתחום העסקי, ואילו במדינת ישראל, בארבעה-חמישה חודשים של הממשלה החדשה הקימו שתי חברות חדשות.

אם אורך חיי הממשלה הוא 48 חודשים, אם מקימים חברה אחת בכל חודשיים, הרי במשך ארבע שנים צריך להקים 24 חברות. אם כך, נשאר לכם להקים עוד 22 חברות. אבל למי זה נחוץ? במקום לצאת מהעניין מקימים עוד שתי חברות חדשות.

טוענים אולי שהנושא החקלאי הוא לא עסקי. פה היה צריך להקים מינהלת. כביש חוצה-ישראל צריך חברה? צריך כביש, אבל הוא צריך חברה?

כל זה מחייב אותנו לדעת שדיבורים לחוד ומעשים לחוד. מדברים גבוהה גבוהה על הפרטה ועל יציאה של הממשלה מהתחום העסקי, ובו זמנית מקימים שתי חברות ממשלתיות חדשות. דבר והיפוכו.

אני רוצה לסכם את הדברים שלי ולומר, שאני חושב שטוב תעשה הממשלה הזאת אם תתגייס לעניין הכלכלי באותה נחישות ובאותה נחרצות כמו שהוכיחה עכשיו בעניין המגורשים.

היתה לכם נחישות גדולה מאוד בנושא הגירוש. אני אומר לכם שזה הציל אתכם. עד לפני חודש היתה דעת קהל שלילית מאוד על תפקוד הממשלה, ופתאום, בסך הכול חזרתם לתפקוד סמי-נורמלי, כשהנושא הכלכלי פתאום כבר לא כל כך בוער. אבל אני אומר לכם שאותו להט, אותה תמיכה של הציבור בעניין של המגורשים תפוג, ואז ייווצר מצב שבו הנושא הכלכלי יחזור למוקד העניין. אם לא תטפלו בו בנחישות, אם לא תטפלו בנחרצות, לדעתי תחטיאו את המטרה. כי הנושא הכלכלי אינו פחות חשוב, אולי הוא הכי חשוב, יותר מכל נושא אחר.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

תודה רבה. חבר הכנסת שמואל אביטל, אותך כיבדו בשמונה דקות תמימות.

### **שמואל אביטל (העבודה):**

אני אנצל שלוש.

### **היו"ר ד' שילנסקי:**

הו, הו, אתה הולך בעקבות רפול, בעקבות חבר הכנסת רפאל איתן, כדי שאני אהיה חייב גם לך. לרפאל איתן אני חייב שתי דקות וחצי.

## **שמואל אביטל (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, כשהונח פה התקציב אני תקפתי את הממשלה בעיקר בגלל מה שהגדרתי "אין מדיניות חקלאית".

אני חייב לומר, שבעקבות סדרה של דיונים וכל מה שמאפשר הפרלמנט קל היום יותר לבוא ולתמוך במוצר הסופי, שהוא מאוד מאוד אינו מספק, אבל יש להודות ששר החקלאות עם שר האוצר, אבל בעיקר שר האוצר נענה לחלק מהצרכים שהתקציב כפי שהונח לא נתן עליהם תשובה.

כיושב-ראש הלובי החקלאי בכנסת וכחבר בוועדות אלה ואחרות בכנסת ובהיותי חבר ועדת הכספים ביטאתי את ההתנגדות שלי ושל חברים מההתיישבות העובדת לסעיפים מספר בחוק ההסדרים, שנתקלתי בהם עם ידידי וחברי חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים.

אני חושב, שבסופו של דבר נעשו תיקונים מספר, שבהחלט מאפשרים לחלק מהחברים לבוא היום בלב פחות כבד מזה שהיה לנו כשהדברים הוצגו לפני חודשיים. ועל כך הייתי רוצה לברך גם את שר האוצר וגם את חברי גדליה גל, שעל אף היותו מושבניק לא יכול היה לעשות בדיוק מה שעשה בעבר, מאחר שהמטלות המוטלות עליו היום הן שונות. בכל אופן, כפי שאמרתי, הגענו להישגים מספר שבהחלט נותנים תחושה של הקלה.

הרב עזרן בדבריו ב"תפר", במעבר בין הדיון על חוק ההסדרים לבין הדיון על חוק התקציב, בברכתו ליוסי שריד דיבר על המים, שהם יסוד חשוב במסורת ישראל. אני די מתלבט אם לא לקחת את כוס המים הזאת, לא של היושב-ראש אלא זו שלידי, לברך את הברכה שאנחנו מברכים על המים, אבל אין לי כיפה בכיס ולכן לא אעשה את זה.

## **פנחס בדש (צומת):**

אני יכול לתת לך.

## **שמואל אביטל (העבודה):**

אני מאוד מאוד מקווה ומתפלל, שבעזרת השם, אחרי מה שקרה לא נצטרך לברך על מים יקרים כמו שיש היום. אני מאוד חושש ממה שקרה. אנחנו, כנציגי חקלאים, החלטנו שאנחנו לא מתקוטטים על הכותרת ועל מה שנקרא ועדת המים.

כיושב-ראש הלובי החקלאי ראיתי, כאחד הנושאים, שאנחנו כחקלאים ונציגי חקלאים צריכים לשנות כיוון. זה מה שבא בזמנו לביטוי בוועדת המים. חלק מהציבור טען כנגדנו, שאנחנו יושבים על הקופה הציבורית, שאנחנו סחטנים, שאנחנו, שאנחנו שואגים.

אני חושב שצריך להנהיג את הלובי הזה כלובי לאינטרסים לאומיים. החקלאות וההתיישבות העובדת, לא זו שמעבר ל"קו הירוק", משתלבת באמת באינטרסים הלאומיים. לכן לא לחמנו את המלחמה על מה שהיה כל כך נגד עיניהם של חברים לא מעטים בכנסת כביטוי לסגנון שחקלאים בכנסת הקודמת או בכנסות הקודמות ביטאו פה.

עם זאת, בתקציב הזה אין ביטוי למדיניות חקלאית כוללת. יש פה מקבץ של דברים שחלקם תוקן וחלקם לא תוקן. אני מאמין ששר החקלאות הזה ושר האוצר הזה יהיו שפויים דיים על מנת להתבונן נכון על הבעיות של ההתיישבות העובדת ולתת עליהן תשובה, עד שבעזרת השם, לקראת התקציב הבא, בהתערבותו של ראש הממשלה, שעד הרגע הזה עדיין לא עשה דבר בנושא, הממשלה תדון בנושאים האלה ותגדיר מה הם היעדים בתחום החקלאות ובתחום ההתיישבות העובדת, ואיך היא, הממשלה הזאת, שאמורה להיות אוהדת, איך הממשלה הזאת רואה את הדברים.

הדבר המרכזי שצריך להיעשות בחודשים הקרובים ועד להכנת תקציב שייתן תשובה כוללת, שנובעת גם מניתוח נכון של המציאות והמשברים, הוא ייצוב של החקלאות.

מדברים על תעסוקה. אין לי צל של ספק, שאם החקלאות והחקלאים יתייצבו זה יוסיף מקומות עבודה יצרניים, ולא כל מיני הצעות על עבודות יזומות, שאני לא יודע כמה זמן הם "יחזיקו מים", תרתי משמע. החקלאות עדיין מסוגלת לתת, כמו היום, לעשרות אלפי משפחות להתקיים בכבוד. אם הממשלה הזאת לא תראה בחקלאות יעד שצריך לייצב אותו, זה גם ישפיע בקטע הזה.

גמרנו את חוק ההסדרים, ועכשיו אנחנו עוסקים בחוק התקציב. ראש הממשלה הביא את נושא הרחבת הממשלה. צר לי ששוב ראש הממשלה לא מתייחס למושבים. צר לי ששוב המושבים לא באים לידי ביטוי בזרוע המבצעת. מעניין עד מתי יתעלם ראש הממשלה מהנקודה הזאת.

לסיכום, הקרב האמיתי שלנו הוא, האם יש מקום במדינת ישראל לכפר עברי שיש בו מיעוט של חקלאים ומתיישבים שאינם חקלאים. אני לא מאמין שמה שיש בתקציב הזה נותן תשובה מספקת.

אם הממשלה הזאת לא תחליט לתת תשובה בין-משרדית, בעיקר בנושא המשק המשפחתי – נדמה לי שבימים האלה ניסו כמה חקלאים לעשות שוב מעשים שבעבר הסתיימו בהתאבדויות, ולאור כמה מגמות מסוכנות שמתרחשות בעיקר בחודשיים האחרונים, שבהם כמה גורמים מנסים להשתלט על אמצעי ייצור של המשק הקטן, אני אומר לכם, חברים, תהיה התפוצצות. היא קרובה. אני לא בטוח שבימים הקרובים לא נראה ביטוי מעשי – לפחות לפי מה שאני מקבל ביומיום-שלושה האחרונים. חקלאים לא מתכוונים לוותר על מה שקורה בחודש-חודשיים האחרונים. אני מקווה, שבזכות התערבות של הממשלה ייעצרו התהליכים האלה, שמגמתם חיסול של קטעים בתוך המשק המשפחתי.

אני קורא שוב לראש הממשלה לקיים דיון אמיתי וממצה על בעיות המושב ועל בעיות ההתיישבות העובדת. תודה.

## היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, אחריו – חבר הכנסת רפאל אדרי, ואחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

## אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כשקמה הממשלה הזאת, ציפינו ממנה כולנו לבשורה בתחום התקציב, וזאת משום שראש הממשלה וחברי הממשלה הודיעו, שיהיה שינוי בסדרי העדיפויות, וזה דבר שששלעצמו הביא לתקוות. כאשר הונח התקציב הזה לקריאה הראשונה, היתה ביקורת קשה על שלא מצאנו תשובות על השאלות המרכזיות של המשק. לא היתה תשובה חד-משמעית על בעיית האבטלה הגדולה, על הצורך ביצירת מקומות תעסוקה חדשים, על הצורך בחיזוק התשתיות במדינה בתחומים שונים, ובתוכם ובראשם אולי, תשתיות תחבורה. לא מצאנו תשובה על השאלות הגדולות בתחום החינוך, שהעמדנו אז.

והנה, לשמחת לכולנו, בין היום שבו הונח התקציב לראשונה לבין היום הזה חלו כמה שינויים, שיפורים, שמצדיקים אמירת "ישר כוח" לשר האוצר על היענותו למשאלות שהועלו בוועדת הכספים ובמליאה כאן. בראש ובראשונה, התוספת הריאלית, המתקרבת למיליארד שקל, לצורכי חינוך, רווחה ובריאות. אין ספק בכך, שזה לא יענה על הצרכים האבויקטיביים של האבטלה בשיעור של 2.11%, אבל ודאי וודאי, שבין הדברים שייכללו בחינוך יהיו תשתיות, שבודאי יקלו במקצת אותה אבטלה.

בשורה טובה היתה גם ההחלטה שנתקבלה ממש לאחרונה, בימים האחרונים, להחזיר קצבאות הילד הראשון והילד השני עד אפריל הקרוב. דבר זה ייתן תשובה לכ-350,000 משפחות שלא קיבלו את הקצבה הזאת, וזאת תהיה הקלה.

כמו כן, אותו סכום ששר האוצר הודיע עליו, בסך 760 מיליון שקל, שיושקע כולו ביצירת מקומות תעסוקה ויאפשר תוספת 30,000 מקומות עבודה.

אולם עדיין נשארו כמה עניינים, שלא זכו משום-מה לתשובה, ואני אביא אותם בקצרה עקב קוצר הזמן. בתחום החינוך, לא שמענו ולא ראינו בתקציב דברים חד-משמעיים הן בסוגיית יום הלימודים הארוך, או יום החינוך הארוך, והן בסוגיה של שישה ימי לימודים בשבוע. נראה לי שזה יהיה אחד המבחנים של התקציב הזה, אם נצליח בכל זאת להתמודד עם שתי השאלות הללו, שבראש ובראשונה מקשות על ציבור שזקוק לעזרה הזו, הן בעיירות הפיתוח, הן בשכונות מצוקה, הן ביישובי ספר ובכלל בציבור הגדול, שלא ידע מה לעשות ביום השישי; אם אומנם נמשיך בכך ונראה את יום השישי כיום שבו אין מחנכים ואין מלמדים בישראל. אני מקווה שתהיה הבנה לעניין הזה למרות הכול.

הדגשתי, גם כאשר שרת החינוך הציגה לפנינו את התקציב, לפני זמן קצר, שהחינוך ליהדות, ללימודי היהדות, אין לו תקציב ראוי. להיפך, היו בו קיצוצים, לצערי הרב, ואני שב וקורא לשרת החינוך והתרבות לעשות כמיטב יכולתה כדי להגדיל משמעותית את ההקצבה בנושא זה, כי המשמעות היא חיזוק הזהות היהודית של ילדי ישראל, של תלמידי ישראל, וזהות יהודית-ציונית היא חלק אינטגרלי

של מאמצינו כדי למנוע ירידה, כדי לחזק את התחושה הטובה של אזרחי ישראל, על כל המשתמע מכך.

בקיצור נמרץ: במשרד הדתות, צר היה לי לראות, שבת-העלמין, נושא אובייקטיבי לחלוטין, לא זכה לטיפול הראוי וההמלצות שהובאו לא זכו למענה. ואני שב ומציע, שבנושא זה יתוקן העוול ויועמדו התקציבים הראויים, והבאנו הסתייגויות, חברי ואני, בנושאים הקשורים לכך.

כמו-כן, חיזוקן של המועצות הדתיות בישראל, שבין תפקידיהן קירוב דתיים וחילונים, דבר שכל המדינה צריכה לשמוח בו.

אני רוצה לציין, שיש מקום לחזק את רמת הבנייה ברמת-הגולן וביש"ע. על אף הוויכוח האידיאולוגי הפוליטי הגדול הניצב בפנינו, ועל אף שיחות השלום המתקיימות בווינגטון, נאמר לנו מפי ראש הממשלה בפתח דבריו בהצגת ממשלתו, שהוא לא מתכוון לפגוע ביישובים הקיימים, שכולם הוקמו על-פי החלטות ממשלות ישראל. ולכן הצרכים האובייקטיביים הדוחקים הם סלילת כבישים והמשכת בנייה, גם ביש"ע, גם ברמת-הגולן, ולגבי רמת-הגולן קיים קונסנזוס לאומי רחב ביותר.

לסיום, משרד המשפטים. מצאתי שם, שתקציב האגף למשפט עברי נמוך ביותר, ולמי שמתמצא בדבר, זהו אחד ההישגים של המדינה, שהצעות החוק השונות מקבלות ליווי של המשפט העברי על-ידי האגף החשוב הזה במשרד המשפטים. ואני שב וקורא, שבתקציב של משרד המשפטים יוגדל משמעותית, עד יוכל לפחות, תקציבו הנמוך מאוד של האגף הזה.

ואחרון – הרווחה. כולנו קיבלנו מכתב מאת מנכ"ל המועצה הלאומית לשלום הילד, הקורא לעזור ל-206 ילדים הנמצאים במצבי סיכון וסכנה גבוהים ביותר, שלא נמצא פתרון לבעייתם. והאמת היא, שזה מזעזע וזה אמור לזעזע, ואני מקווה שלא רק המכתב מזעזע, אלא העניין עצמו – כפי שאומר הכותב – צריך להדיר שינה מעיני כולנו, ובוודאי, בראש ובראשונה, מעיני שר האוצר ושרת העבודה והרווחה, שזה עתה נתמנתה וכולנו מברכים אותה, כדי למצוא פתרון למספר קטן מאוד יחסית, אבל לבעיות קשות ביותר הראויות לעזרתו של תקציב המדינה.

### **היו"ר ע' מאור:**

תודה. חבר הכנסת רפאל אדרי – אינו נוכח. חבר הכנסת רון נחמן, אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – חבר הכנסת שמואל הלפרט.

### **רון נחמן (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, קודם כול ברצוני לברך את חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, שיש לי הכבוד להימנות עם חבריה, על דרך ניהול הישיבות, על התבונה, על הסבלנות והסובלנות. אלה דברים שקשה למצוא אותם בבניין הכנסת – והייתי אומר אפילו, חבר הכנסת גדליה גל, קצת פרגון. ואני, כחבר האופוזיציה, והייתי אומר האופוזיציה של האופוזיציה, כמי שגר בחוץ-לארץ, מחוץ לגבולות מדינת ישראל, אני מוכרח לשבח אותך על עזרתך לי, ובאמצעות

המסרים שאני מעביר אליך, לתושבים הישראלים שחיים ביהודה ובשומרון. ואני מקווה שגם בהמשך דרכך תשמור כך על ההגינות, על הסיוע, על העזרה וההבנה, כי בסופו של דבר אנחנו מדברים על אנשים חיים.

### אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תרשה לי, חבר הכנסת רון נחמן, להצטרף לכל מלה שאמרת לחבר הכנסת גדליה גל.

### רון נחמן (הליכוד):

אני לא מונופוליסט.

אבל בין התשבחות על דרך ניהול הוועדה והדיונים בוועדה ובין התקציב יש הבדל קטן, והייתי רוצה לגעת בכמה דברים שנכנסים למדיניות התקציבית.

הדבר הראשון – הפלייטו של המגזר החקלאי לטובה, וכאשר אני מתייחס למגזר החקלאי, אני מתייחס למגזר הקיבוצי.

לפני כמה דקות שמענו את חבר הכנסת שמואל אביטל מדבר על קיפוח המושבים ועל בעיותיהם של המושבים. אני חי את הדברים האלה, מודע להם, ורוצה לומר, שציפיתי מהממשלה הזאת ומהתקציב שיגיע, לאור הקפאת הבנייה ושחרור רזרבות כספיות גדולות – לפי הערכה שלי, 2.5 מיליארדי שקל מוחבאים בסעיפי התקציב, בגלוי כמיליארד וחצי שקל, והשאר, עוד כמיליארד לפחות, מוחבאים בסעיפים השונים – ציפיתי שאותם חברי מושבים יתחילו לראות את האור בקצה המנהרה. לצערי הרב, הדבר איננו כך. ושמענו בנאומו של חבר הכנסת שמואל אביטל דברים ברורים, מאוד חדים, אבל את הנעשה כנראה אין להשיב, והדבר אולי יתוקן בתקציב 1994. לפי התקציב שהוגש היום, אינני רואה, עם כל הצער, שתבוא איזו רפואה למושבניקים ולמושבים.

מצד שני אנחנו רואים עוד אפליה, שמול הקיבוצים מפלים את התושבים הישראלים ביהודה ובשומרון, וקוראים לכך סדר עדיפויות לאומי חדש.

מה זה סדר עדיפויות לאומי חדש? אני מבין, סדר עדיפויות לאומי חדש זה לקחת כסף שנחסך במקום מסוים ולהעביר אותו למקום אחר. לאן עובר הכסף שנחסך? בוועדת הכספים סיפרו לנו, שהפיצויים לקבלנים יסתכמו ב-250 מיליון שקלים. אם נגמור את הפיצויים במיליארד שקלים, זה יהיה טוב. אמרו לנו: קופת-חולים במשבר קשה, צריך לעזור לה. רק 40 מיליון, 60 מיליון, 70 מיליון. הגענו ל-340 מיליון שקלים ב-1992, והדירקטוריון החדש שמונה לקופת-חולים העז, בעזות מצח, לבקש שבשנת 1993 יקבלו 840 מיליון שקלים. והם יקבלו. הם יקבלו משום שיש בתקציב רזרבות של 2.5 מיליארדים, גלויות וסמויות. והם יקבלו את הכספים האלה.

כאשר דיברו בכנסת על המפלגות הדתיות, אמרו שבעזרת השם הן יקבלו כל דבר. אתם תראו, גם כאן, בעזרת השם – ויימצאו די שמות – ייתנו את הכספים האלה לקיבוצים ולקופת-חולים. אני מקווה שלא לקרנות הפנסיה, מפני ששם החבית גדולה מדי, וכל מה שיזרימו לא יספיק למלא אותה.

אני רוצה לשאול את ראש הממשלה. היום הצבענו כאן על צירוף שר נוסף לממשלה, השר לאיכות הסביבה יוסי שריד, ועל שינויי תפקידים בממשלה. לפני הבחירות תקפתם את ש"ס, תקפתם את החרדים, תקפתם את המפלגות הדתיות, אמרתם שהם סוחטים את המדינה. מה אנחנו מקבלים היום? אנחנו מקבלים שותפות אמיצה בין אלה שתקפו לבין אלה שהותקפו.

אמרתם שאתם לא תיגררו אחרי מרצ. היום אולי משמח אותי שדווקא יוסי שריד, שהוא סמל בפני עצמו לכיוון השמאלי, הייתי אומר לכיוון הנגטיבי של המחנה הציוני הממוצע, דווקא הוא הצטרף היום לממשלה. ובמקום להגיד: יומרץ רבין, כפי שנאמר לפני הבחירות, אפשר היום לומר: ישרד רבין. כי יוסי שריד נכנס. אבל אולי זה טוב שהוא נכנס לממשלה. היתה לי הרגשה, שאולי אני צריך להצביע בעדו. כי אמרתי: מה שנאמר לפני הבחירות מתממש היום. ויוסי שריד יהיה הסמן השמאלי של הממשלה, עם כל היונים של מפלגת העבודה.

הדבר מתקשר לחוק התקציב. הממשלה הזאת הולכת, תחת המסווה של השם "סדר עדיפויות לאומי", להפלות תושבים במדינת ישראל.

### **רענן כהן (העבודה):**

מה הקשר בין יוסי שריד לבין התקציב?

### **רון נחמן (הליכוד):**

אני אסביר לך מייד; כי זה התקציב של מרצ. לפגוע ביהודים, זה סדר עדיפויות לאומי.

### **רענן כהן (העבודה):**

המדיניות של מרצ, אני יכול אולי להבין. אבל התקציב של מרצ, מה הקשר?

### **רון נחמן (הליכוד):**

שמעת את חבר הכנסת חיים אורון, שדיבר לפני, איך הוא מתגאה בתוספות שקיבל, 33 מיליון שקלים על 102 מיליארד. אלה התוספות של הלובי החברתי.

אתמול ישבנו על חוק ההסדרים, דיברתי על הבעיות של הרשויות המקומיות. ואני אומר לך, ידידי חבר הכנסת רענן כהן, הבעיה היא שיש פער בין הדיבורים לבין המעשים. ואתה יודע זאת. אתה יזמת את חוק החיילים המשוחררים, ובתמיכתנו – בניגוד לעמדתם של אלה מהשמאל – הדבר הזה אושר. כמה כסף תוקצב לזה, חבר הכנסת רענן כהן?

ובכן, הקשר הוא כזה. חבר הכנסת רענן כהן, חברי מרצ רואים את הכול בתפיסה הפוליטית, אשר קובעת שיהודה ושומרון לא יהיו מאוכלסים ביהודים, על-ידי כך יבוא שלום ישר מגן עדן, ואז הערבים ממש באים לקראתנו ואומרים: בואו ונעשה אתכם שלום. זו התפיסה של מרצ. בשביל זה יקפוא את היישובים, מפני שהם מכשול לשלום; יפסיקו את הפיתוח של היישובים, מפני שהם מכשול לשלום; יוותרו על שטחים, כי הם מכשול לשלום.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אולי תאמר גם מלה על הנושא של הסיווג מחדש של ערי הפיתוח?

### **רון נחמן (הליכוד):**

אני אומר. ובכן, זו הכוונה של מרצ. ובאה ממשלתו של רבין, שמגדיר את עצמו נץ, אבל אני אומר לכם שהוא יונה, וקובעת סדר עדיפויות חדש. מה הקשר בין כביש לסדר עדיפויות חדש? אני שואל, חבר הכנסת דראושה, האם חייו של ערבי שנוסע באזור אכסאל שונים מחייו של ערבי או של חייל יהודי שנוסע על ציר חוצה-שומרון? נכון שלא?

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

חיי אדם יקרים, ולא משנה איפה ולא משנה מי הוא.

### **רון נחמן (הליכוד):**

יפה. אז אולי יסביר לי שר האוצר מדוע בכל ספר התקציב, כשמדברים על מע"צ, אין אגורה אחת למע"צ ביהודה ובשומרון? אינני יודע איפה שר האוצר, אבל הוא בוודאי מאזין לי. האם לדם שם יש צבע אחר? ומה יקרה אם שר יבוא לבקר שם ותהיה תאונת דרכים על הכביש וירצו להציל אותו? מה יקרה אז? נגיד שהכביש היה צר?

### **רן כהן (מרצ):**

הלואי שלכל הכבישים בארץ, לכל כבישי הדמים בישראל, היו תקציבים כמו לכבישים ביהודה ובשומרון.

### רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, שאלת אותי לגבי מרצ. סגן השר רן כהן עדיין חושב שהוא נמצא באופוזיציה. הוא לפחות ביקר באזור ויודע על מה הוא מדבר. הוא יודע שאין אוטוסטרדות ואין כבישים ואין שום דבר. אלא מה? האפליה שניסו לעשות, שניסו לעמת את היישובים ביהודה ובשומרון מול ערי הפיתוח כדי להפיק רווחים פוליטיים, זה היה טוב עד לבחירות. היום אתם השלטון, אתם ממשלה. אתה, כסגן שר השיכון, צריך לדאוג לי ולילדים ולהסעות ולתחבורה, אם תרצה ואם לא תרצה. היום אתה סגן שר.

### רן כהן (מרצ):

אני דואג לכל עם ישראל.

### רון נחמן (הליכוד):

אני רוצה לקבוע כאן, שהסיווג מחדש של ערי הפיתוח, על-פי המרצת מרצ, נותן עידוד דווקא לאזורים מאוד מאוד חשובים, למשל בגליל – דיר-חנא, אכסאל, דגניה א', דגניה ב', אפיקים. אלה מקומות שקלטו עלייה והם באמת צריכים עידוד. אלה מקומות שיש להם בעיות סוציו-אקונומיות קשות מאוד. הם צריכים עידוד. הם צריכים לקבל תקציבים חברתיים גדולים מאוד, בעיקר אפיקים ודגניה. אני אומר לכם, זה דבר יוצא מן הכלל. הם חייבים, על בסיס הפרמטרים של קליטת עלייה ומצב סוציו-אקונומי, לקבל הרבה כסף. אין לי בעיה עם זה. אבל אני רק מבקש אמות מידה שוות.

### רענן כהן (העבודה):

אני מבקש להעיר הערה. נאמרים כאן דברים חשובים מאוד, שקשורים למערכת התקציבית של מדינת ישראל. ואני חושב שלחברי הכנסת יש אחריות מסוימת. לכן אני חושב ששר האוצר, עם כל הכבוד, חייב להיות כאן ולשמע אותם. כל אחד אומר את הדברים מזווית מסוימת, ולדברים האלה יש משמעות.

### היו"ר ע' מאור:

תודה על ההערה. אני מבקשת ממזכירות הכנסת להעביר את הדברים לידיעת שר האוצר, ואנחנו מזמינים אותו להיות נוכח כאן. יושב-ראש ועדת הכספים, תעזור לנו בכך.

### רון נחמן (הליכוד):

אני מודה לחבר הכנסת רענן כהן על ההערה. אבל כיוון שהדברים כבר ברורים מאליהם, כנראה, כי גמרו את כל העסקאות, כפי שנאמר בתחילת הדיון – כנראה אני אדבר לפרוטוקול. זה חבל. אני מקווה שאולי במהלך השנה, מהרזרבה של 2.5 מיליארדי שקלים, ייפול משהו בדרך, ונקבל.

בשעה שהממשלה הזאת קובעת סדרי עדיפויות חדשים, היא הורידה בסעיף כבישים, היא הורידה בסעיף תעשייה. תסתכלו בבקשה בפרק העוסק במשרד התעשייה והמסחר – 117 מיליון שקלים בשנת 1992. והנה סדר העדיפויות החדש – לא 100, לא 50, לא 20, לא 5, אפס אגורות. שר האוצר, ועדת הכספים, "הפוגלים", כולם קבעו: ליהודה ולשומרון אפס אגורות. זה סדר עדיפויות לאומי, אדוני ראש הממשלה? זו פגיעה בבני-אדם. אתה מדבר על אבטלה, ואתה תיצור אבטלה. אתה מדבר על מכירת דירות, 5,000 דירות עומדות למכירה, ואתה לא נותן מענקים כדי שאפשר יהיה לקנות אותן. זה נקרא תקציב מאוזן? זאת נקראת חשיבה כלכלית, או שזו חשיבה פוליטית?

### **יוסף ונונו (העבודה):**

יש 13,000 דירות בבנייה ביהודה ובשומרון.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

חבר הכנסת רון נחמן, אני מבין שביהודה ובשומרון היו תנאים מיוחדים בהלוואות משכנתא, ועכשיו ביטלו את כל התנאים הנוחים, ולעומת זאת החליטה הממשלה הנוכחית למכור דירות לקבלנים במענק ובסובסידיה מלאה מתקציב המדינה. זה נכון?

### **רון נחמן (הליכוד):**

זה נכון.

### **היו"ר ע' מאור:**

חבר הכנסת נחמן, יש לך עוד דקה וחצי. לשיקולך, אם אתה רוצה להשיב או לסיים את דבריך.

### **רון נחמן (הליכוד):**

עברו 15 דקות? על הדוכן הזמן עובר מהר מאוד.

ידידי חבר הכנסת דראושה, בשעה שמצמצמים עד אפס זכויותיהם של יהודים במדינת ישראל, אנחנו רואים שהמינהל האזרחי ביהודה ובשומרון מעודד, לפי חוק עידוד השקעות, השקעות הון של ערבים באזורי האוטונומיה, ביהודה ובשומרון, ומעודד יזמים מחוץ-לארץ להשקיע באותם אזורים, ואילו

הממשלה הזאת – כשהיא מתייחסת ליהודים היא באה וחותרת. לכן, אני שואל את שר האוצר ואת ראש הממשלה – – –

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

– – – נס-ציונה.

### **רון נחמן (הליכוד):**

נס-ציונה היא ואדי-חנין. אמרתי לך, אנא פלשתיני.

אדוני ראש הממשלה, מה ההיגיון, בזמן שהולכים לשיחות אוטונומיה ואומרים שחייבים לשפר את מצב הערבים תושבי י"ש, כדי שלא יהיה לחץ ולא תהיה אינתיפאדה, כי לחץ כלכלי גורם לחץ אחר, אולי תסביר לי מה ההיגיון בכך שאותו דבר לא חל על היהודים? למה אתה חושב שאם אתה חונק אותם, מייבש אותם, סוגר להם את הפרנסה, פוגע בחינוך של הילדים – לא יהיה לחץ? האם אתה חושב שכאן תוכל לשמור על הלחץ כפי שהוא? יש לי חדשות, יש סיר לחץ ביהודה ובשומרון, וכדאי להביא בחשבון את הדבר הזה.

### **היו"ר ע' מאור:**

חבר הכנסת רון נחמן, עוד משפט אחד.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

במשך שנים קיבלתם כספים על חשבון העניים, על חשבון הערבים.

### **רון נחמן (הליכוד):**

אני רוצה לקבוע, שעם הדברים הטובים שנכללו בתקציב, ועליהם אני מברך, אי-אפשר לפסול את התקציב כולו כמקשה אחת – אני מבקש, שברזרבות של התקציב תהיה התחשבות במה שדיברנו ולא תהיה פגיעה בתושבים ישראלים במהלך שנת 1993.

### **היו"ר ע' מאור:**

תודה לחבר הכנסת נחמן. אני מזמינה את יושב-ראש הכנסת למסור הודעה. אחרי כן – רשות הדיבור לחבר הכנסת שאול עמור, ואחריו – לחבר הכנסת שמואל הלפרט.

### **הודעת יושב-ראש הכנסת ש' וייס**

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אני מתנצל על כך שמדי פעם אנחנו מתחלפים על כיסא היושב-ראש, אבל יש כמה פניות ליושב-ראש הכנסת, שאני חייב לטפל בהן. זה יהיה קצר מאוד.

חבר הכנסת דן תיכון העלה סוגיה עקרונית מאוד. אף שעסקנו בה גם אתמול – והבוקר אמרתי שעסקנו בה גם אתמול – היא עדיין עומדת בתוקפה, ואני צריך לקבל החלטה.

למען הסדר הטוב, חבר הכנסת דן תיכון, אם אתה מוכן לחזור באופן תמציתי על הטיעון שלך, בבקשה.

#### **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, בדוח מס' 42 של מבקר המדינה, שהוא הדוח האחרון, עוסקת מבקרת המדינה במה שנקרא: חובת הגילוי הנאות שחלה על הממשלה לקראת דיוני התקציב. המבקרת מסתמכת על חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, היא מצטטת את חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, שהרי חבר הכנסת דדי צוקר פנה, היום לפני שנה בדיוק, אל היועץ המשפטי לממשלה ושאל אותו מה דינם של הסכמים שנחתמים בלחץ לקראת דיוני התקציב.

היועץ המשפטי לממשלה בחוות דעתו קבע נחרצות, שהסכמים מן הסוג הזה, אם הם נעשים בכתב יש להציגם, וגם אם נעשו בעל-פה, או תוך כדי שיחה, או תוך כדי פגישה, אם נעשו בלחיצת יד או אפילו תוך כדי השקת כוסית, אזי רואים בהם כאילו נחתמו הסכמים, ויש לדווח על כך 24 שעות לפני שמציגים את חוק התקציב.

מבקרת המדינה סברה כמו היועץ המשפטי לממשלה, היא פירשה את חוות דעתו והחמירה, היא אמרה שצריך להציג את ההסכמים וצריך גם לנקוב באומדן העלויות שנובעות מן ההסכמים שנעשו בכתב או בעל-פה. ציינתי שחוות הדעת דנה גם בהסכמים בעל-פה.

אני הצגתי שאלה נוספת בפני היועץ המשפטי לממשלה – אם מדובר בסיעה או בהסכמים שעושה חבר כנסת יחיד. היועץ המשפטי לממשלה נזקק לשאלה הזאת, הוא ניתח פסק-דין של השופט ברק שניתן, נדמה לי, בבג"ץ של יוסי ז'רז'בסקי, שם מדובר על כך שצריך להציג הסכמים בעל-פה. גם אם חבר כנסת יחיד ישב עם שר האוצר וקיבל ממנו הבטחה כלשהי, צריך להציג את ההסכמים הללו בכנסת.

במלים אחרות, אומר היועץ המשפטי לממשלה, ודבריו מאושרים על-ידי מבקרת המדינה, שכל השינויים שנערכים בתקציב המדינה בין הקריאה הראשונה ובין הקריאה השנייה והקריאה השלישית, ואפילו לא באו לכלל ביטוי בתקציב אלא הוסכם עליהם, והכספים עדיין נמצאים בתקציב הרזרבה, מן הדין שהממשלה תדווח עליהם.

נכון שחוות הדעת הזאת היא קשה ביותר. בעצם היא שוללת משר האוצר את החופש לשנות דבר שמישהו הפנה את תשומת לבו אליו. שום שר אוצר לא יאהב את חוות הדעת הזאת. חבר הכנסת אורון קרא את חוות הדעת הזאת, גם הוא השתומם כמותי, והגענו למסקנה שחוות הדעת היא מחמירה ביותר, קשה ומרחיקה לכת.

כאמור, ידעתי ששר האוצר לא יאהב אותה, ולכן הוא עלה היום ואמר: לא יעלה על הדעת שיחייבו אותי להגיש את ההסכמים הללו, אפילו כשאני משנה בשקל. הוא קרא כמה הסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון, ובהיותו חבר כנסת לא כל כך ותיק הוא לא מבין את המשמעות של הפחתת שקל או הוספת שקל, והוא גיחך וביטל את חוות הדעת הללו.

ואני הייתי סבור שחייבים למלא אחר הדברים הללו, שכן זו חוות הדעת, וגם אני לא אוהב את חוות הדעת הללו, אבל הן קיימות וצריך להתייחס אליהן. עד כאן. תודה רבה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו מטפלים בעניין הזה בגלגול שלישי במשך השבוע הזה, ובכל פעם בקטע הרלבנטי. קודמי בניהול הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת חבר הכנסת עובדיה עלי, נתבקש בראשית הדיון לקרוא קריאה שנייה וקריאה שלישית של התקציב להתייחס לסוגיה, ואני שמעתי ברמקול שהוא ביקש שאני אתייחס אליה, כי התחלתי לטפל בה, ומצאנו זמן. בינתיים התחלנו בדיון.

בשלב ראשון ההסתמכות היתה על סעיף 13 לחוק-יסוד: הממשלה, אותו סעיף שאנחנו הוספנו אחרי הימים הסוערים של ראשית אביב 1990, או סוף חורף 1990, והדברים ידועים; וסעיף 13 נחשב סעיף חוקתי חשוב מאוד. אחר-כך בא גיבוי נוסף במסמך שהוא מסמך של מבקר המדינה, שמרחיב את התחולה, לא רק על הבעת אי-אמון בממשלה, או נושא שבעקבות בקשת סיעת אופוזיציה הופך הצבעת אי-אמון, אלא גם על כל חוק חשוב רגיל אחר שיש לו קשר כזה או אחר לפעולת הממשלה. ואני הודעתי אז לחברי, חבר הכנסת דן תיכון, שאני מקבל גם את ההרחבה שמופיעה במכתבו של היועץ המשפטי אל חבר הכנסת דדי צוקר. נכון עד כאן.

אמרתי, שאם כי באופן עקרוני אני מקבל את ההרחבה, וזה אולי סוג של תקדים – – –

### **דן תיכון (הליכוד):**

הסתמכת על הסכמים – – –

## היו"ר ש' וייס:

מייד, במקרה אני אפילו זוכר מה שקרה.

אבל בשובי אל הסעיף המקורי, סעיף 13 לחוק-יסוד: הממשלה, אמרתי ששם כתוב באופן דווקני, שצריך להיות הסכם בכתב בין סיעות שנוגעות לבניין הקואליציה, ונתתי פרשנות, ראשית, דווקנית משום שהניסוח הוא דווקני: "בכתב", ושנית, הענקתי עליונות מסוימת לחוק-יסוד על-פי תקדימים משפטיים שלנו בארץ שבמקרים כאלה יש לחוק-יסוד עדיפות על פני כל הוראה אחרת.

בינתיים בא אלינו חבר הכנסת דן תיכון, שהוא גם יושב-ראש הוועדה שלנו לביקורת המדינה, ומוסיף שכבה, והיא הקביעה של מבקרת המדינה, ואני ראיתי קודם גם את ההעתק.

גם אתמול הייתי מודע לכך שהבקשות שלכם רציניות, ולכן ביקשתי מהממשלה להודיע לנו, האם יש הסכם או אין הסכם, ואז התקבל אותו מכתב אתמול, בשעה 17:17, וכאן העיתי חשוב, ובו היא קובעת שאין. כלומר, היא מודיעה שהדבר היחיד שקיים בהקשר של הרחבת הממשלה היום הוא הדבר הכתוב, שהוא ההודעה. הודעה איננה הסכם, אלא היא ביטוי וסרטוט של תהליך חוקתי שעומד להתרחש כאן.

## דן תיכון (הליכוד):

---

## היו"ר ש' וייס:

רק רגע. מה שאני מחשיב מאוד זו השורה הבאה: "לתשומת לבך" – כותבים את זה אלי אחרי שאני פניתי אל הממשלה בעקבות פנייתך אלי – "השינויים הנ"ל בהרכב הממשלה ובחלוקת התפקידים אינם נובעים מהסכם קואליציוני חדש כלשהו, אלא פועל יוצא של החלטות הממשלה בישיבות הממשלה ואינם קשורים לכינונה של הממשלה – – – להבעת אי-אמון בה". ואנחנו גם הנחנו מטעמי נימוס את המכתב על שולחן הכנסת. אתה טענת שעצם ההנחה כאילו מסגירה, כי יש יותר מדי עשן, וכנראה, יש גם אש. אלה שאלות של התייחסות כזאת או אחרת, אינטלקטואלית או רגשית, אל ההודעה.

אני אומר כיושב-ראש הכנסת – ולדעתי, כל יושב-ראש כנסת אחר היה נוהג כך – אין לי אלא להאמין בתום הלב של הממשלה. אם היא תיתפס, חלילה, בכך שהטעתה את הכנסת בצורה מוחשית, אני חושב שזה נושא שראוי אפילו להבעת אי-אמון בממשלה.

על כן החלטתי שאני מתייחס באמון להודעת הממשלה, ועל כן אין הסכמים על כל סוגי הפרשנות, ולכן אני מבקש – – –

#### דן תיכון (הליכוד):

– – –

#### היו"ר ש' וייס:

אתן לך לומר עוד משפט אחד או שניים ונמשיך בדיון.

#### חיים אורון (מרצ):

– – –

#### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, זו זכותו למצות את העניין.

#### דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כשפתחתי והצגתי לראשונה את העניין, טענת, בצדק, בחוות הדעת שלך, שמדובר בהסכמים בכתב. לאחר מכן הבאתי אסמכתות שמדובר גם בהסכמים בעל-פה. כשאמרת שמדובר בהסכמים בכתב, עלה לכאן שר האוצר, ואני מציע לך לשים לב לדברים שהוא אמר מעל הדוכן בתשובה על הערתי הראשונה שלשום, משנפתח הדיון בחוק ההסדרים. כל מלה שמופיעה בפרוטוקול מאשרת את דברי באשר להסכמים בעל-פה. אני חוזר ואומר: שר האוצר מאשר מעל הדוכן שהיו שיחות עם חברי כנסת שנסתיימו בהסכמה להקצות משאבים בעקבות אותן שיחות. הוא תמה ואמר: מי יכול לאסור עלי? מסתבר שקיימת חוות דעת שאומרת שאיש לא אוסר עליך, אבל את כל ההסכמים הללו אתה צריך להציג בדיוק בפני הכנסת. עד כה הוא לא עשה זאת, ואני מסב לך את תשומת לבך. אני לא מחפש הרשעה, אבל בעצם הוא הרשיע את עצמו במו-פיו.

#### היו"ר ש' וייס:

הבנתי. אני הייתי מודע לזה כך גם אתמול.

### רענן כהן (העבודה):

אני חושב שסיימנו.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, יש לך נוהג להעיר בכל פעם לתהליך הדיון. הבוקר אני מצטער שלא שמעתי את הערתך, אבל אין זה אומר שאני אקבל את זה כל פעם.

### רענן כהן (העבודה):

— — —

### היו"ר ש' וייס:

איך אני יכול שלא לענות לזו?

### רענן כהן (העבודה):

— — —

### היו"ר ש' וייס:

כן, כנראה, אבל מכיוון שפה עשוי להיות בג"ץ והפרוטוקול של הדיון הזה יהיה מסמך, תאמין לי שאני יודע שאני אצטרך להגיב.

חבר הכנסת דן תיכון, אתה חושב שאני לא צריך להגיב בקשר להערה של חבר הכנסת רענן כהן? מה דעתך?

### דן תיכון (הליכוד):

לא, לגבי חבר הכנסת רענן כהן — — —

## רענן כהן (העבודה):

---

## היו"ר ש' וייס:

אם כן, בקיצור, הייתי מודע לכך, כי כבר אתמול העלית עוד שכבה, ולכן אני הפניתי את המכתב לממשלה, ואחרי הפנייה שלך קיבלתי את התשובה הזאת. הייתי אומר שההכרעה שלי על-פי המכתב הזו היא, שהממשלה לפחות סבורה שגם מה שאתה הערת איננו הסכם מסוג ההסכמים שצריך להניח כאן.

אני רואה שחבר הכנסת איתן מצביע. נפתח שוב בדיון פרוצדורלי? חבר הכנסת איתן, אני באמת מבקש לדבר בקיצור, כי אני רוצה להחזיר גם את היושבת-ראש וגם את הדיון.

## מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני סבור שגם הדיון הצדדי הזה, ייתכן מאוד שהוא תחליף לאיזה קטע של הרמה אוטומטית או הורדה אוטומטית של ידיים או לחצנים.

## היו"ר ש' וייס:

לא, אני מקווה שאנחנו לא עושים את זה.

## מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו נפצה את תהליך ההצבעה בזמן הגזול עכשיו.

## היו"ר ש' וייס:

נהדר. אז נוכל לעשות זאת בהנפת יד.

## מיכאל איתן (הליכוד):

זה דבר ראשון, כדי שלא יהיה מתח כאילו אנחנו מושכים משהו. לא.

עכשיו, נקודה שנייה שרציתי להעיר אותה באווירה הזאת. דומני שיש לנו בעיה קשה מאוד, שאין לנו יועץ משפטי של הכנסת. הרבה פעמים, ובמיוחד בימים האחרונים, כשאני רואה שמעלים נושאים משפטיים, אני יודע שליושב-ראש יש השכלה משפטית, אבל אם יש מעמד של יועץ משפטי של הכנסת, בלתי תלוי, הוא יכול לתת חוות דעת ראשונית, שאינה מחייבת, אבל היא יכולה בהחלט להשפיע גם על דרגת הוויכוח, גם על האמצעים שרוצים להשיג בוויכוח. אולי היא לא תשפיע, וכל אחד יצביע כפי שהוא רוצה, אבל לדעתי היא בהחלט יכולה להיות גורם ממתן, כי כל פעם אנחנו אומרים שהצד המשפטי הוא כזה והצד המשפטי הוא אחר וטוענים וכו', והכול נשאר בחלל האוויר.

לו היה בצד יועץ משפטי, שאולי לא היה תלוי במערכת, והיה אומר: הייעוץ המשפטי שלי אומר שעל-פי החוק ועל-פי התקנון ההחלטה צריכה להיות כזאת או אחרת, וזו חוות דעתי המשפטית, וחוות דעת זו היתה מושמעת בפני כולם – אחר-כך כל אחד יוכל להחליט לעשות מה שהוא רוצה, אבל חוות דעת כזאת חשובה מאוד.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חבר הכנסת אורון, האחרון, אנא בקיצור, אם כי קיבלנו עכשיו הבטחה נהדרת שנצביע בהנפת יד.

### **חיים אורון (מרצ):**

בהלכה ובידיעה שכל ההסכמים שהיו, שמיקי הזכיר אותם, מתקיימים, אנחנו לא גוזלים את זמנה של הכנסת במובן שעליו דובר קודם, ואני אומר את מה שאני אומר עכשיו גם כחבר הוועדה לענייני ביקורת המדינה וגם כחבר ועדת הכספים. כאשר הונח הדף המסוים הזה, אם אני לא טועה עמוד מס' 11 בדוח מבקרת המדינה בנושא הזה, כל מי שהיה בחדר – ולזכותו של יושב-ראש הוועדה שהוא הניח את זה – הרים גבה. אני מוכן לומר את זה כאן, שהמסמך שהופיע שם והציטוט מדבריו של היועץ המשפטי – וזה הדבר המינימלי שאני יכול להגיד – מרוחקים מהמציאות שקיימת בכנסת.

אני חושב, שהעובדה שחוות הדעת הזאת קיימת ולא התקיים אחריה דיון מסודר באחת מוועדות הכנסת, שצריכות להבהיר את המצב, יוצרת פתח סביר לטענה החוזרת ונשנית של חבר הכנסת תיכון; ואני אינני מקבל אותה לגופה, ולמיטב ידיעתי גם הוא לא מקבל אותה לגופה. אבל יש מצב, כרגע פורמלי, שבמסגרת דוח המבקרת יש פסקה מתוך חוות דעת של היועץ המשפטי לחבר הכנסת דדי צוקר מלפני שנה ומשהו – –

### **דן תיכון (הליכוד):**

שנה בדיוק.

## **היו"ר ש' וייס:**

גם שנה זה זמן.

## **חיים אורון (מרצ):**

– והיא מונחת ולכאורה יוצרת מצב בעייתי. לכן אני מציע שבמסגרת המתאימה, אם בוועדה לענייני ביקורת המדינה, יתקיים על כך דיון השבוע – בהרכב חלקי ובתוך השבוע הזה. לפי דעתי, צריך לסיים את הדיון הזה, לסכם אותו ולמצוא את המוסכמה התקנונית או האחרת בכנסת, ולא, אי-אפשר לפעול בשום דבר.

## **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. אני מוכרח לגמור עם העניין.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אולי לא הובנתי. אמרתי שאותו פסק זמן ש"גזלנו" עכשיו, נחזיר.

## **היו"ר ש' וייס:**

הבנתי. אני מבין שזה לא גורף.

חברי הכנסת, בקשר להערה של חבר הכנסת מיכאל איתן על היועצים המשפטיים. יש לנו לשכה משפטית בכנסת, ובה פועלים ארבעה משפטים בכירים ביותר. עם בחירתי לתפקיד אני אפילו חיזקתי אותם, נתתי להם גיבוי והודעתי להם: 1. שהם חבר היועצים המשפטיים של הכנסת; 2. זה לא אומר שאנחנו לא נזקקים ליועץ המשפטי של הממשלה, שבעיני הוא היועץ המשפטי של המדינה, רק השם נגרר מתקופת המנדט.

על כן, לא היה מקרה אחד שהיה בעייתי בעיני – אולי בגלל השכלתי המשפטית, אולי אני לפחות יודע לשאול את השאלות – שלא נזקק לסיוע שלהם, לרבות הנושא הזה, ואפילו הראיתי לחבר הכנסת דן תיכון את ההתייעצות שלי בקטע הראשון עם היועצים המשפטיים. יש עניינים שבהם אנחנו פונים ביוזמתנו גם ליועץ המשפטי לממשלה. אבל את הרעיון הזה בצורה יותר נמרצת אתה יכול לגלגל בוועדת הכנסת, הוא מעניין כשלעצמו, וכבר נדון פעם. פה היה ליווי משפטי, לא לגבי עצם ההכרעה, לגבי דרך ההכרעה.

הרעיון של חבר הכנסת חיים אורון נראה לי מאוד סביר. תגלגלו אותו בפורום של הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

אחרי שכבר שמעתי את דן תיכון בעיבוי השלישי של ההנמקות שלו, אני עדיין מודיע, שבהסתמכי על הפסקה, שגם היא מודעת לכל המסמכים, אין דבר כזה. יכול להיות שהנושא הזה יתגלגל שוב בצורה אחרת.

זוהי הפסיקה שלי לפי שעה. נמשיך בדיון, ואני מודה לכם על ההקשבה.

### **יוסף בא-גד (מולדת):**

סליחה, אדוני היושב-ראש, ביקשתי הצעה לסדר.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת בא-גד, היתה בעיה אתך. תיגש למיקרופון.

### **יוסף בא-גד (מולדת):**

הודעת תיקון. כבוד היושב-ראש הודיע, שמולדת התפלגה. אני הבהרתי: מולדת ממשיכה להיות אחת, רק היושב-ראש הוחלף. תודה. למען הפרוטוקול אני מבקש לתקן.

### **היו"ר ש' וייס:**

קודם כול, לא הודעתי שהיא התפרקה. שנית, כל מה שיוכרע יוכרע בסיעתכם על-פי הפרוצדורות המקובלות. תודה לך.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

בא-גד יושב-ראש הסיעה, לא יושב-ראש התנועה.

### **היו"ר ש' וייס:**

בדיוק.

**יוסף בא-גד (מולדת):**

יושב-ראש הסיעה.

**היו"ר ש' וייס:**

חברתי ענת מאור, קחי את השלטון.

**הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1993, התשנ"ג-1992; הצעת התקציב לשנת הכספים 1993 (קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

**היו"ר ע' מאור:**

חבר הכנסת שאול עמור, אחריו – חבר הכנסת שמואל הלפרט.

**רענן כהן (העבודה):**

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש, אם אפשר, למחוק את ההסתייגויות שלי.

**שאול עמור (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רק רוצה להעיר קודם כול, שחבל מאוד שידידי שר האוצר, בדיון כה חשוב, חד-שנתי, לא נמצא אתנו כאן.

**רענן כהן (העבודה):**

אני ביקשתי את זה גם קודם לכן.

**היו"ר ע' מאור:**

אנחנו ביקשנו והלכו לנסות. יש תשובה לגבי יכולת הגעתו?

## **שאל עמור (הליכוד):**

אני רוצה להעיר הערה נוספת לחברי הטוב ושכני חבר הכנסת גולדשמידט, בקשר לתקציב ה"ורוד" הזה. חברי הכנסת הוותיקים יותר יודעים, שגם בדיונים על תקציב המדינה, כשממשלת הליכוד היתה בשלטון, תקפתי את התקציבים אז והצבעתי נגד התקציב, מפני שגם אז סברתי – –

## **אורי אור (העבודה):**

והפעם תצביע בעד.

## **יוסף ונונו (העבודה):**

אז זה היה מוצדק.

## **שאל עמור (הליכוד):**

– וגם עכשיו, שהתקציב – אני מדבר לגופו של עניין, אתה יודע – אינו עונה על היעדים החברתיים והחינוכיים.

ובכן, באמת בשורה גדולה באה עלינו בתקציב 1993. הממשלה הנוכחית נאה דורשת ונאה מקיימת את סדרי העדיפויות הלאומיים בדיוק בכיוון ההפוך: הממשלה הבטיחה לנו עוד השנה יום חינוך ארוך בערי הפיתוח, ואכן ילדינו נאלצים לנטוש – עם כל תוספת השעה שמדברים עליה כל כך הרבה – את ספסל הלימודים בשעות הצהריים המוקדמות. בשעה שהורים שוהים בעבודה נמצא חלק לא מבוטל של ילדינו משוטטים בחוצות וחשופים לסכנת הרחוב. לא די בכך, והנה יש כוונה להנחית מהלומה נוספת על ילדי ישראל עם הכוונה להנהיג חמישה ימי לימודים בשבוע. הלזה תקראו שינוי סדרי עדיפויות לאומיים? קראו לילד בשמו ותאמרו שאתם מתכוונים להעמיק את הפערים החברתיים והחינוכיים, כי בעוד הילד מצפון תל-אביב, באמצעות החינוך האפור, יזכה לשעות לימוד רבות, הילד משכונות העוני בדרום "יזכה" לבילוי מפוקפק ברחובות השכונה.

אגב, חבל, אני הייתי מציע לידידי רפאל איתן, שיחזיר אותו אישור תקציב של 8 מיליוני שקל עלובים, הייתי אומר: מעות של פורים. יחזיר את זה לאוצר ויסרב לקבל אותם. זה עלבון. זו מחלה איומה, המחלה הקשה ביותר היום בחברה הישראלית – מכת הסמים. הייתי מציע שכל הבית הזה יתלכד ולא יותר וייאבק בנושא הזה.

חברי הכנסת, הביטו וראו את הציניות שבהכרזות הדמגוגיות של הממשלה, שהבטיחה לנו כי תעדיף את ערי הפיתוח, והנה ועדת המנכ"לים בראשות שבס הנחיתה מכה נוספת על היישובים המרוחקים, שסובלים מאבטלה גבוהה, ממצוקות כלכליות וביטחוניות חריפות. ערי הפיתוח מגשימות את כל יעדי הצינונות, קולטות עלייה, נאבקות ביצירת האינטגרציה. והנה, במקום לאזור עוז ולהתמודד על-ידי

חשיבה בלתי שגרתית, בצעדים אמיצים, עם בעיית האבטלה המחריפה, אתם מקימים השכם והערב ועדות סרק, שמסתפקות בהגשת ניירות המוכנסים למגירות. אכן, הכול דיבורים.

במקום להשקיע את הכספים בחידוש הצמיחה ובמלחמה באבטלה, הנה מדי שבוע מדפיסה המכונה ומעבירה מאות מיליוני שקלים למוסדות ההסתדרות הכושלים ולקופת-חולים הגוססת. 50 מיליון שקל, אילו העברתם מתוך הכספים שהעברתם לקופת-חולים, למען המלחמה בסמים, הייתי יכול לומר שעשיתם משהו בנדון.

לאחרונה עקבנו אחרי פסטיבל תקשורתי המבשר את החזרת קצבאות הילד הראשון והשני. והנה, להפתעתנו, אנחנו מגלים כי היה מעשה הטעיה. יד אחת נותנת ויד שנייה חומסת, בכך שהוחלט על פגיעה דרך מס הכנסה, שתגרום לשחיקה בנקודות הזיכוי.

#### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

רק של השכבות המבוססות.

#### **שאול עמור (הליכוד):**

גם של השכבות החלשות.

#### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

זה לא נכון.

#### **שאול עמור (הליכוד):**

גם על הכנסה של 3,000 שקל ומטה.

#### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

האוצר משלם בשביל זה 200 מיליון שקלים. זה לא מכוסה על-ידי נקודות הזיכוי.

#### **שאול עמור (הליכוד):**

תקרא את גדעון עשת הבוקר, הוא לא מהמפלגה שלי.

ומעל לכול, אני לא מאמין למראה עיני בראותי את הבושה, כאשר חברי הלובי החברתי של מפלגת העבודה מקפלים את הדגל החברתי ורומסים באצבעותיהם את הצדק החברתי שהבטיחו להגשימו.

הנה היינו עדים להצבעות על ההסת"גויות כמו בבית-דין שדה, כי חייבו את אנשי הלובי החברתי להצביע נגד אמונתם. אני יכול להעיד שלא פעם אחת, כפי שאמרתי, הצבעתי נגד ממשלתי בנדון.

### **יוסף ונונו (העבודה):**

כל מה שביקשנו בוצע.

### **שאול עמור (הליכוד):**

אמרתי לך, זה מעות של פורים.

### **רפאל אלול (העבודה):**

קיבלנו, נכון שלא מספיק. אבל איפה הייתם אתם כאשר הייתם בממשלה? מה נתן לנו הליכוד?

### **שאול עמור (הליכוד):**

איך נפלו גיבורים. ממי יש לכם לפחד?

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

מה חשוב עכשיו מה הליכוד עשה או לא עשה. מה אתם עושים? אתם עכשיו בשלטון. עזוב את הליכוד, אתם עכשיו בשלטון – – –

### **יוסף ונונו (העבודה):**

מה שדרשנו קיבלנו.

### **שאל עמור (הליכוד):**

אמרתי לכם, אתם מכריזים על סדרי עדיפויות חדשים. אני אמרתי בתחילת דברי, שביקרתי בעבר את הליכוד, אבל אתם מכריזים עכשיו על סדרי עדיפויות חדשים. איפה הם?

### **יוסף ונונו (העבודה):**

חזרתי ואמרתי: מה שדרשנו קיבלנו.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

אני מציע לך להפסיק. אתה יודע שאתם לא רציניים בעניין הזה – – –

### **שאל עמור (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, תגני עלי.

### **היו"ר ע' מאור:**

אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים על חשבון זמנו של הדובר. בבקשה.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

אם הם לא יתקפו את הדובר וייתנו לו לדבר, אני לא אפריע להם.

### **שאל עמור (הליכוד):**

ממי יש לכם לפחד? מה תאמרו לתושבים שלכם בערב שבת, כאשר סתמתם את הגולל על תקוותיהם? יושבים כאן עמיתי, ראשי ערי הפיתוח, שהבטיחו לתושביהם מעט קורת רוח, אבל אתם אפילו לא לחמתם ולא אפשרתם תקציב זעום להנהגת השידורים של ערוץ-2 ביישובים המרוחקים.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

מחקן את קריית-מלאכי מרשימת ערי הפיתוח.

### **יוסף ונונו (העבודה):**

אני אומר לך, שכל ערי הפיתוח לא יינזקו.

### **היו"ר ע' מאור:**

בבקשה, חבר הכנסת ונונו, זה זמנו של הנואם.

### **שאל עמור (הליכוד):**

אני בדרך כלל לא מפריע לאיש. אני מבקש.

### **אורי אור (העבודה):**

זה מפני שאוהבים אותך, שאל.

### **שאל עמור (הליכוד):**

לאחרונה נסגרו תחנות מגן-דוד-אדום בערי הפיתוח ואלפי תושבים עלולים לקפח את חייהם בהעדר תגובה מהירה. גם בזה נכשלתם. מה תגידו במעלות, ומה תאמרו בחוצות אשקלון?

הוא אשר אמרנו: ממשלה עם סדרי עדיפויות מעוותים, שמגמתם העמקת הפערים והעדפת סקטורים מפלגתיים על פני יעדים לאומיים. תודה רבה.

### **היו"ר ע' מאור:**

תודה רבה. חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה להתייחס להסתייגותי בתקציב משרד הדתות, סעיף הישיבות, שאינו כולל את הגידול הטבעי. לא ייתכן שבכל תחום ונושא מובן מאליו שיש לעדכן תקציבים בהתאם לגידול הטבעי, ואילו בתקציב הישיבות ומוסדות התורה חייבים לנהל מדי שנה מאבק מחדש.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

אתה תצביע בעד ההסתייגות שלך?

### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

בוודאי.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

נראה מחר או הלילה.

### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אינני יכול להבין מה הפחד הגדול של "פן ירבה" לגבי עולם הישיבות, שבהן תלוי קיומו של כל עם ישראל.

מוסדות התורה שרויים ממילא במצוקה כלכלית חמורה. בתחום המבנים בתקציב השוטף, הפער בין המצב במוסדות התורה לבין המצב במוסדות ההשכלה הגבוהה במדינה הוא עצום. את הריבוי הטבעי היו צריכים לעדכן אוטומטית, ומאחר שהדבר לא נעשה, אני מקווה שזה יתוקן לפחות עכשיו, ברגע האחרון.

יש לתקן את הקיפוח הקיים שנים רבות כלפי הת"ם. בתלמודי התורה לומדים 20,000 תלמידים, כן ירבו, אבל הם מתקצבים רק ב-60%. זאת שעה שבכל מגזר אחר, לרבות המגזר הערבי, התקצוב הוא מלא, בשיעור של 100%. מן הראוי להוסיף בינתיים לפחות 15% לתקצוב תלמודי התורה.

הסתייגותי שעניינה תוספת 50 מיליון שקלים לתקציב משרד הדתות עבור בינוי למוסדות תורה באה לענות על המצב החמור השורר בתחום זה. הצפיפות בישיבות גדולה מאוד, אבל בתקציב לא מופיעה אפילו אגורה אחת לבינוי ולשיפוצים.

מצב כמעט דומה קיים גם לגבי בתי-כנסת ומקוואות, במיוחד בשכונות החדשות. אומנם יש תקציב של 10 מיליון שקלים, אולם הוא לא עומד בשום פרופורציה לצרכים הדחופים, ולכן יש להכפיל את התקציב בתחום זה.

בסעיף פעולות מינהל הסטודנטים ותלמידי הישיבות ביקשתי להסתייג, מכיוון שהוצא ממנו כל התקציב שהיה מיועד לתלמידי ישיבות, והוא הוצא בצורה שרירותית.

בתקציב משרד הקליטה יש להגדיל בצורה משמעותית את התקציב ללימודי יהדות ומורשת יהודית בקרב העולים החדשים, שאין להם מושג על העם היהודי ועל מסורת עמנו, כדי להחדיר בקרבם את הערכים ואת יסודות היהדות.

שוב בתקציב משרד הקליטה, נמחק הסעיף של סיוע ראשוני לעולים שמגיעים לארץ בשבתות ובחגים ואינם מסכימים לחלל את השבת. יש צורך לתת להם סידור ראשוני בשדה התעופה.

כמו-כן חייבים להחזיר את התקציב למפעלי מת"ן – מפעל תורני לנוער, המממן אלפי תלמידים משכבות המצוקה ועולים חדשים במסגרת פנימייתית. לא היתה שום הצדקה למחוק את הסעיף הזה מתקציב משרד הקליטה, ויש להחזיר את כל הסכומים כפי שהיה אשתקד.

הסתייגתי גם משני סעיפים בתקציב משרד העבודה והרווחה: א. יש להגדיל בצורה משמעותית את התקציב לשיקום חברתי, המיועד לשיקום משפחות נחשלות וצרכני סמים, לצורך העלאת רמת הלימודים והרמה החברתית.

ב. הסתייגות לגבי קצבאות הילדים. בימים האחרונים אישרה הכנסת, בעקבות החלטת הממשלה, החזרת קצבאות ילד ראשון ושני. עם כל החשיבות שאני מייחס לעניין, הרי מדובר רק בחלק אחד של הבעיה, שבא לפתור בעיות של משפחות שבהן עד שלושה ילדים, וזאת למשפחות שהכנסתן היא מעל ל-95% מהשכר הממוצע במשק.

אבל הבעיה האמיתית היא ערך הקצבאות, שנשחק בשנים האחרונות ב-50% ריאלית. הדבר פוגע במשפחות ברוכות ילדים, והוא גרם לכך שרבות משפחות ירדו אל מתחת לקו העוני. בעניין זה לא מציע האוצר שום פתרון. להיפך, את המימון לקצבאות ילד ראשון ושני רוצים ליטול על-ידי שחיקה נוספת בקצבאות הילדים ושינויים בזיכוי מס הכנסה.

אם זו הכוונה, הרי טוב שלא נברא משנברא. כי מה יקרה עכשיו? משפחה שלה ילד או שני ילדים והכנסתה מעל 95% מהמשכורת הממוצעת במשק, כלומר מעל 2,700 שקל בחודש, תקבל קצבת ילד ראשון ושני, על חשבון מי? על חשבון משפחה ברוכת ילדים, על חשבון שחיקה נוספת בקצבאות של משפחות ברוכות ילדים שלהן שבעה, שמונה או עשרה ילדים החיים מתחת לקו העוני. איזה מין אבסורד זה?

לכן אני פונה לשר האוצר, לא לפגוע בשום פנים ואופן בערך הקצבאות של משפחות ברוכות ילדים, אלא להיפך, להתחיל להחזיר, לפחות בצורה הדרגתית, את הערך הריאלי של קצבאות ילדים כפי שזה היה בשנות ה-80.

אני בטוח ששר האוצר רוצה לעזור למעוטי היכולת. לכן אני פונה אליו להחזיר את הערך הריאלי של קצבאות הילדים, דבר שיפתור מצוקה אמיתית בקרב רבבות משפחות החיות מתחת לקו העוני, ויפה שעה אחת קודם. תודה.

#### **דן תיכון (הליכוד):**

אני לא מבין. אתה טוען שהיתה שחיקה של קצבאות הילדים?

#### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

כן. 50% ממה שהיה בשנים 1980, 1982 ו-1983. אני אומר זאת כמי שהיה סגן שר בביטוח לאומי. אני אחראי לכל מה שאני אומר.

#### **דן תיכון (הליכוד):**

שלשום הוצגו מספרים בוועדת הכספים, לקראת הקריאה השנייה והשלישית, ושם נאמר שלא היתה שחיקה.

#### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אני אומר לך מתוך ידיעה ברורה, שבשנת 1980 ערך קצבת ילדים היה 5% מהשכר הממוצע במשק, וכעת הוא 2.5% בלבד. אם אתה רוצה, אני יכול להוכיח את זה.

#### **היו"ר ע' מאור:**

תודה. חבר הכנסת מאיר שטרית, אחריו – חבר הכנסת אפרים גור, ואחריו – חבר הכנסת יוסי ונונו. בבקשה.

#### **מאיר שטרית (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, עתה, משאושר חוק ההסדרים במשק, לדאבוני הרב, כפי שאושר, ברוב קולות דורסני של הקואליציה, בלי להתחשב בהסתייגויות, שחלקן היו לגופו של עניין וחלקן היו הגיוניות מאוד, ובעצם ברוב דורסני ובהצבעה אוטומטית של כל חברי הקואליציה אושר החוק הזה, לא נותר אלא לנסות בכל זאת – אף שחוק ההסדרים רע, לדעתי, לאזרחי המדינה ולרשויות המקומיות – אולי בתוך אישור התקציב עצמו עדיין יש הזדמנות לחברי הקואליציה להתעשת ולחזור להיגיון הבריא שלהם ולא להצביע כאוטומטים של הממשלה.

אם חברי הכנסת של הקואליציה חושבים שהכנסת נועדה להיות חותמת גומי של האוצר או של ראש הממשלה או של הממשלה, זו טעות מרה. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת של הקואליציה, בעיקר ממפלגת העבודה, שאתם נבחרתם בבחירות בפריימריס, ואני מקווה שבקדנציה הזאת תקיימו את מה שהבטחתם לציבור לפני הבחירות, שבאמת שיטת הבחירות בכנסת תשתנה לבחירות אישיות אזוריות. פירושן של דבר, שבפעם הבאה גם פריימריס לא יעזרו, אתם תצטרכו להיבחר אישית אצל ציבור בוחרים מסוים, כל אחד באזור בחירה מסוים. אם זה יהיה המצב, וכך אני מקווה שיהיה, אם אתם מתכוונים לפחות בזה לעמוד, אתם תעמדו בפני ציבור בוחרים ככלי ריק אם תמשיכו להצביע כאוטומטים של הממשלה. יש לכם הזדמנות בתקציב עכשיו להוכיח שאינכם אוטומטים.

בתקציב הזה, כפי שהוא מונח לפניכם, אני מוכרח לומר, שכשאתם בודק מה הן כוונות הממשלה לעומת מעשיה, הפער הגדול בין כוונות הממשלה לבין מעשיה מעמיד בפנינו את השאלה, האם באמת יש בפנינו ראש ממשלה רציני, או – כפי שיוסי שריד הגדיר אותו בעיתון, כאשר הוא לא הסכים למנות אותו לשר – רכרוכי. האם יש ראש ממשלה שמתכוון למה שהוא אומר, או שהוא בעצם נגרר אחרי הרוח?

יכולתי להביא בפניכם שורה שלמה של ציטטות מדברי ראש הממשלה בחודש יוני, חודש בחירתו, כשהוא אמר: תפקידו של ראש הממשלה לטפל באבטלה. עוד לא ראיתי את ראש הממשלה מטפל באבטלה. ובתקציב שמונח לפנינו אינני רואה שום בשורה לאבטלה. לא רק שאני לא רואה אותה, חברי מפלגת העבודה רואים בדיוק, עין בעין, את מה שאני אומר.

כדי להוכיח זאת אקרא בפניכם סעיף אחד שהוא סיכום דיון בסיעת מפלגת העבודה עם שר האוצר. בסעיף 3 של הסיכום הזה כתוב: הממשלה תנקוט את כל האמצעים, הן במסגרת התקציב והן מחוצה לו, כדי לעודד, להפעיל ולבצע תוכניות ופרויקטים כלכליים באמצעות המגזר הפרטי, העסקי, הממשלתי והציבורי, כדי להאיץ, לזרז ולקדם יצירת מקומות תעסוקה נוספים ולהביא להורדת אחוזי האבטלה ככל האפשר, אף מעבר לשיעורים החזויים בהנחת התקציב.

זו היתה כאילו הסכמה של חברי סיעת העבודה עם שר האוצר בישיבה אתו, שעל בסיסה אמרו חברי הסיעה: הסיעה מאשרת את התקציב במסגרת הנוכחית המוגשת לממשלה ותתמוך בתקציב בקריאה ראשונה ובמסגרת הכוללת של התקציב בקריאה השנייה והשלישית. ובאמצע כתוב: הממשלה והסיעה רואות כיעד מרכזי ביותר את המאבק באבטלה, צמיחת המשק ויצירת מקומות תעסוקה.

בתקציב שמונח לפניכם היום להצבעה אין שום שינוי, ולו הקטן ביותר, בטיפול באבטלה, בהשוואה לתקציב שהממשלה אישרה אותו בישיבתה הראשונה.

**יוסף ונונו (העבודה):**

יש 850 מיליון מעודפי התקציב של השנה.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

בחייך, יוסי, אז מה?

אני שואל אתכם: אם אתם רציניים בגישה שלכם – – –

**יוסף ונונו (העבודה):**

— — —

**מאיר שטרית (הליכוד):**

מה פתאום? חבר הכנסת ונונו, בינתיים האבטלה רק עלתה. אם אתה מדבר על שנה זו, אחוזי האבטלה במשק עלו. זו עובדה. אם אתה מדבר על השנה הבאה, בתקציב הזה אין שום שינוי. אפילו את ההחלטות שלכם בסיעת העבודה אתם לא מקיימים. אתם לא משנים שום דבר בתקציב לגבי אבטלה.

**יוסף ונונו (העבודה):**

אבל תודה בכך, שלפני שבועיים החליטו על 450,000 – – –

**מאיר שטרית (הליכוד):**

חבר הכנסת ונונו, כאשר הליכוד היה בשלטון אתם הייתם באופוזיציה ואמרתם: מה זאת אומרת, כל כך הרבה מובטלים. אפשר לפתור את בעיית האבטלה. הבטחתם לכל עולה חדש עבודה ודירה. באותן שנים הליכוד אמר בקול ענות חלושה ובהסברה לא טובה: בעצם מה אתם רוצים, כבר יצרנו במשק 150,000 מקומות עבודה חדשים בארבע שנים. הגיעו 400,000 עולים לארץ בשנתיים. אתם אמרתם: זה לא מספיק טוב. אתה מספר לי שאי-אפשר לפתור בשבועיים? ודאי שאי-אפשר לפתור בשבועיים. כל מה שקורה היום בתעסוקה, אם יקרה משהו, אלה עדיין פירות של פעולות שהליכוד עשה.

המבחן האמיתי שלכם הוא, מה אתם עושים בתקציב השנה.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

זה מה שקורה. אחוז האבטלה עולה, אלה עדיין פירות של הממשלה הקודמת. הנה, אתה אמרת את זה עכשיו.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

יכול להיות. אבל אני אומר לך, שבתקציב הזה אין בשורה לאבטלה. זאת אומרת, שגם בעוד שנה לא תראה תוצאות של הקטנת האבטלה.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אתה לא יכול להתעלם מהעובדה, שכמעט מיליארד שקל הוספו לתקציב מפני שלא ידעתם לנצל את התקציב.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

זה לא בגללכם. זה לא הוסף לתקציב. תסלח לי, אני מציע לא להאשים את מי שאיננו אשם. העודף בתקציב נוצר בגלל העובדה, שבמקום 250,000 עולים שהיו חזויים, הגיעו בערך 66,000 עולים. לכן נוצר עודף בתקציב, לא משום סיבה אחרת.

זה איננו תירוץ למה שקורה. בתקציב הזה אין שום שינוי ביחס לתקציב שהממשלה אישרה. חברי סיעת מפלגת העבודה, בדיון עם שר האוצר, החליטו שאתם תעשו את כל הצעדים כדי לטפל באבטלה. אין שום שינוי בזה. זאת אומרת, באבטלה אתם לא רציניים. הממשלה הזאת לא רצינית. לא אתה אשם, חבר הכנסת ונונו, למה לך לקחת על עצמך את העניין?

### **יוסף ונונו (העבודה):**

דרשנו יצירה של 100,000 מקומות עבודה.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

דרשתם. מה זה חשוב מה דרשתם? חשוב מה תעשה.

## יוסף ונונו (העבודה):

---

## מאיר שטרית (הליכוד):

תאמין לי, אני הייתי חבר כנסת בשתי כנסות קודמות, והייתי חבר בקואליציה. אני מודיע לך, חבר הכנסת ונונו, שאם חברי כנסת של הקואליציה לא יהיו הגורמים שיאיצו בממשלה לעשות פעולות נכונות, הממשלה לא תאיץ בעצמה. הממשלה, ובעיקר ממשלה זו, מהר מאוד הופכת למין חונטה – חלילה, ובלי השוואה והקבלה לחונטות בעולם – שדואגת לקיומה; זה הכול, כל היתר לא מעניין.

אבל אתם, אתה חבר הכנסת ונונו, אתה צריך מחר להיבחר אישית. את עיר הפיתוח קריית-מלאכי מחקו מאזורי הפיתוח לפי ועדת-שבס. אצלו עין-גב זה אזור פיתוח א', כי הוא גדל שם, וקריית-מלאכי לא. אתה מוצא שזה הגיוני? אני במקומך הייתי הופך עולמות בקואליציה, הייתי דורש את פיטוריו ממחר בבוקר. האם משום שהצלחתם לשנות קצת את קריית-מלאכי צריך להעניש אתכם ולהוריד אותה מהמפה? איזה מין טמטום לאומי הוא זה? האם הדבר היחיד שקובע את אזור הפיתוח הוא המרחק שלו מהגבול? ומה עם הנושאים החברתיים, ומה עם הבעיות החברתיות הקשות בקריית-מלאכי ובבית-דגן ובראש-העין? המקומות האלה אינם אזורי פיתוח, אבל בעין-גב מסכנים נורא, כפי שאתה יודע, כי הם יושבים על הכינרת, על הגבול ממשי.

## אלי גולדשמידט (העבודה):

שבס לא גדל בעין-גב, אתה טועה, הוא גדל בשכונת-בורוכוב שבגבעתיים. בצעירותו הוא הלך לקיבוץ, ואחר כך להתיישבות בגולן.

## מאיר שטרית (הליכוד):

יפה, אז אני מוחק את זה מהפרוטוקול.

אם כך, הרי על אחת כמה וכמה זה לא הגיוני בעיני. אילו גדל בעין-גב, הייתי אולי מבין שהוא עושה להם פרוטקציה. אבל צפת היא לא אזור פיתוח, ומובלעת כרמיאל – כן אזור פיתוח. הרי זה מטומטם לגמרי. בחיך, איפה אתם חיים? האם מישהו יאמין באמת וברצינות למסר שלכם בדבר שינוי סדרי העדיפויות?

לכן, בעניין של האבטלה – – –

### יוסף ונונו (העבודה):

---

### מאיר שטרית (הליכוד):

מה זה עוזר? אתם חותמים כחותמת גומי. ראש הממשלה מביא לוועדה, ואתם אישרתם. בשנה הבאה כל ילדי קריית-מלאכי בגיל שלוש יצטרכו לשלם שכר לימוד. אני רק רוצה לראות אותך רץ לבחירות הבאות, יוסי. תאמין לי שמישהו שם יחתוך אותך לגזרים. איך אתה יכול בכלל להסכים לדבר כזה? הרי חצי מילדי הגנים אצלך הם ילדים ממשפחות קשות, והם לא יוכלו ללכת לגן. למה זה מגיע לקריית-מלאכי?

### יוסף ונונו (העבודה):

---

### אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא מקבל אוטומטית את ההמלצות האלה, ואני יכול להגיד לך, שהיה על זה בירור קשה בוועדת הכספים, וכנראה יהיה גם בממשלה.

### מאיר שטרית (הליכוד):

אתה תצביע בוועדת הכספים נגד זה? דייני. אתה, יוסי, אתה תצביע נגד זה בוועדת הכספים?

### אלי גולדשמידט (העבודה):

בהמלצות של ועדת-שבס יש סעיף אחד שאומר – טיפול נקודתי של ועדת המנכ"לים בנקודות שיש בהן נושא של מצוקה חברתית. יש הערכה לא בלתי סבירה, שמי שייכנס למסגרת של טיפול נקודתי יקבל העדפות מעבר לאלה שמקבלים מי שנמצאים באזור פיתוח א'. לכן יכול להיות שקריית-מלאכי תקבל יותר מטבריה, שהיא אזור פיתוח א'.

### מאיר שטרית (הליכוד):

למה? משום שראש העיר הוא חבר במפלגה שלך? ומה קורה ביישוב אחר?

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אתה הבאת את הדוגמה של קריית-מלאכי. אפשר לקחת את קריית-גת, למשל.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

אני לא רוצה ששום עיר ושום תושב יהיו נתונים לרצונה הטוב של ועדת מנכ"לים כלשהי. צריך שיהיו קריטריונים ברורים, למי נותנים, למי לא נותנים. אם אין קריטריונים, הממשל מתחיל להיות מסואב, פשוט וחלק.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

לא נכון להגיד את הדברים האלה לגבי כל ערי הפיתוח – – –

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

לגבי ערי הפיתוח שהצליחו, כמו מגדל-העמק, קריית-מלאכי, יבנה, קריית-גת. הרי זה מטורף לגמרי.

על כן, רבותי, אם אני בוחן את הממשלה לפי מעשיה, ולא לפי כוונותיה, דומני שבאבטלה אין מצדה טיפול רציני.

אני יכול להוסיף ולדבר על דבר שאינו נוגע לתקציב. ראש הממשלה התחייב, שבתוך תשעה חודשים הוא יכונן אוטונומיה. האם מישוהו מכם רואה את האוטונומיה מתקיימת בעוד שלושה חודשים? והרי כבר עברו שישה חודשים. אני אפילו לא חולם על זה. ראש הממשלה אמר שהוא יחזיר את עזה צ'ק-צ'ק, בתוך כמה חודשים – – –

### **היו"ר ע' מאור:**

לא ידעתי כי אתה תומך בזה.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

אני תומך ביצירת אוטונומיה, ודאי שאני תומך, ובכל לבי. הליכוד המציא את עניין האוטונומיה. רק נראה אותו מבצע את זה. הוא אמר שהוא יעשה זאת בתוך תשעה חודשים. הליכוד לא התחייב

לתשעה חודשים. הוא גם אמר שהוא יחזיר את עזה אחת-ושתיים. אני מציע להחזיר את עזה, ואולי האשם מחאמיד יוכל ללכת לשם.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אתה זוכר מה אמר בגין על סיני?

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

אני זוכר. בגין לא פחד לקום ולומר: רבותי, אני מחליט לשנות ולהחזיר את כל סיני. הוא לא פחד לומר זאת. אדרבה, יעשה ראש הממשלה את מה שהוא הבטיח. לכן גם הטיפול שלכם בנושאים האלה איננו רציני.

עכשיו נעבור לנושאים אחרים. יש לי ארבע הסתייגויות בתקציב הזה. אני מבקש לפרט בקצרה כל אחת מהן.

### **היו"ר ע' מאור:**

נותרו לך שלוש דקות.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

אני מצטער, הם הפריעו לי חמש דקות לפחות.

### **היו"ר ע' מאור:**

זו היתה שיחה שבבחירה.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

לא על חשבוני. אני לא הרשיתי להם.

### **היו"ר ע' מאור:**

לא, לא, אני מצטערת.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

את לא הגנת עלי.

**היו"ר ע' מאור:**

היום אנחנו קפדנים במיוחד בכל הנוגע לזמן.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

הם הפריעו לי.

**היו"ר ע' מאור:**

לא, לא. אני מצטערת, זה היה ברשותך.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

אבל כך זה נהוג. אני לא הפרעתי. הם הפריעו לי חמש דקות. זה לא קונץ. מעכשיו לא אתן להם להפריע לי.

**היו"ר ע' מאור:**

בדיוק. תסיים בשלוש דקות.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

אני מוכרח לפרט את ההסתייגויות שלי. הם הפריעו לי.

**היו"ר ע' מאור:**

אבל בשלוש דקות. חבר הכנסת שטרית, היום אני מצווה להקפיד על הזמן.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

גולדשמידט, לא יעזור, אז בבקשה – – –

**היו"ר ע' מאור:**

אני מבקשת עכשיו בלי שום קריאת ביניים, אפשרו לו לסיים.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

תיקחו לי זמן – אז נצביע שמית, הצבעה-הצבעה. אתם רוצים ככה? בבקשה. אין בעיה. תאמין לי, אני אשב ואנהל פה את ההצבעה, ותהיה הצבעה-הצבעה, הצבעה שמית, ונגמור ביום שלישי הבא.

**היו"ר ע' מאור:**

חבר הכנסת שטרית, זה על חשבון זמנך. תתחיל בנימוקים.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

מפריעים לי, את רואה? אני מבקש הגנה.

**היו"ר ע' מאור:**

אני מבקשת להפסיק.

**אלי גולדשמידט (העבודה):**

— — —

**מאיר שטרית (הליכוד):**

מאה אחוז, רק לא על חשבון הזמן שלי. אני מוכן להתווכח אתך אפילו שעה, אבל לא על חשבוני. אם אני לא יכול להביא כאן את ההסתייגויות שלי, מה הועילו חכמים בתקנתם?

סעיף 0241, סגני שרים. אני מציע למחוק את התקציב המיועד ללשכת השר אלי בן-מנחם. אני רוצה להבהיר שזה לא אישית נגד אלי בן-מנחם. אבל ראש הממשלה הזה הבטיח לפני שהקים את הממשלה, שהוא יקים ממשלה קומפקטית, קטנה, לפי כישורים, עם מעט מאוד סגני שרים. וראו זה פלא, עוד מעט יהיו למעלה ממחצית חברי הקואליציה שרים או סגני שרים. אפשר למנות את כל חברי הקואליציה לשרים ולסגני שרים, ותמיד יהיה לממשלה הזאת רוב בכנסת. יהיו לה 61 חברים בכנסת, רוב אוטומטי לממשלה. הרי זה מטורף לגמרי. אתם יכולים להגן על דבר כזה?

אני חושב שצריך למחוק את התקציב של לשכות רוב סגני השרים. תראו איזה משחק הולך כאן. זה רציני? במשרד החינוך, פתאום הרב מאיה לא טוב במשרד השיכון, והוא יעבור להיות סגן שר הדתות; כבר גמר את כל הבעיות של משרד השיכון, והוא יעבור למשרד הדתות... מעבירים סגני שרים משמאל לימין, כמו כדורי משחק. זה פשוט לא רציני.

ההסתייגות הבאה שלי היא – סעיף 2622, משרד החינוך, הפעלת יום חינוך ארוך. אני רוצה לפנות אל חברי בסיעת מפלגת העבודה ולומר, שהנה הזדמנות נוספת, שתבוא להצבעה הלילה או מחר, לתקן את ההצבעה שלכם מאתמול ולהצביע בעד יום חינוך ארוך.

אני קורא לכם את סעיף 7, שהוא הסעיף הרלבנטי: בהתאם למצע העבודה תבדוק הממשלה במגמה חיובית הארכתו בהדרגה של יום הלימודים, ובשלב הראשוני בעיירות הפיתוח ובשכונות. ההצעה שלי היא בעצם בדיוק אותו דבר: להפעיל בשנה הקרובה בערי הפיתוח יום לימודים ארוך, ובעוד שנתיים – בכל הארץ. אני מציע לכם באמת להתעשת ולרדת מהסיבה המטומטמת הזאת, שמשום שזו הצעה שלי אתם לא תתמכו בה, כי המערך לא יכול להסכים לכך שאני הבאתי את ההצעה. תתמכו ביום חינוך ארוך, כי אחרת יהיה מאוחר מדי.

ההסתייגות השלישית שלי היא בסעיף 0814, תקציב שיקום שכונות. אני מציע להגדיל את הסעיף הזה, ואני חושב – – –

**היו"ר ע' מאור:**

אתה צריך לסיים.

**מאיר שטרית (הליכוד):**

אני מבקש עוד שתי דקות. אני כבר מסיים, באמת בקצרה.

## **היו"ר ע' מאור:**

קיבלת 15 דקות, חבר הכנסת שטרית. אני מבקשת ממך ממש לסיים, לומר משפט מסיים.

## **מאיר שטרית (הליכוד):**

אני מסיים. עוד דקה אחת. סעיף 0814, שיקום השכונות, נשחק לדאבוני הרב במשך השנים האחרונות, ואני מודה שגם הליכוד היה אחראי לשחיקה הזאת. אבל אפשר לתקן את זה, ופה אני באמת מציע לתקן את זה. בשכונות רבות מאוד נמחק היום כל מה שעשו, אין עוד כסף אפילו כדי להחזיק את השלט "שיקום השכונות". וחבל שהדבר הזה נהרס, ואני חושב שצריך לתקן אותו.

ההסתייגות האחרונה שלי היא בסעיף 15, תקציב משרד הביטחון. אני הצעתי להפחית בסעיף זה 1,000 שקל. המטרה שלי בהסתייגות הזאת היא להבהיר, שאם הממשלה באמת רוצה לשנות את סדר העדיפויות הלאומי, כפי שראש הממשלה התחייב בפני הציבור בבחירות, היא צריכה ליזום הלכה למעשה הקטנה של תקציב הביטחון והגדלת התקציב לחינוך. כי גם ביטחון המדינה יהיה תלוי מחר בחינוך, לא בתקציב הביטחון. צר לי על כך שבעניין הזה אני לא רואה שום פעולה ממשלתית.

## **היו"ר ע' מאור:**

תודה. חבר הכנסת אפרים גור; אחריו – חבר הכנסת יוסף ונונו, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

## **אפרים גור (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה הזאת גרמה ומוסיפה לגרום לאכזבה כוללת ולניפוץ כל התקוות וכל החלומות שהיו לרבים מתומכיה. משאלי דעת הקהל שמתפרסמים לאחרונה מאששים את דבר קיומם של תסכול ומרירות בעם נוכח כישלונותיה ואוזלת-ידה של הממשלה בכל הקשור בטיפול בבעיות הביטחון, הכלכלה, החברה, וחוסר טיפול באבטלה ההולכת וגואה מדי חודש בחודשו בממדים חסרי תקדים.

אומנם אין במחצית שנת כהונה של ממשלה כדי לחולל תמורות מהפכניות, אך יש וצריך להיות בה כדי ליצור מפנה, כדי לסמן מגמה וכדי להראות אור בקצה המנהרה.

לא אכנס היום לניתוח כל מרכיבי התקציב והמדיניות הכלכלית. קודמי, ואלה שידברו אחרי, יבקרו ויתקפו את התקציב, כל אחד מנקודת ראותו ורגישויותיו. אגע היום בנקודות מספר הקשורות להתייחסותה של הממשלה לנושא העלייה והקליטה, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בתקציב.

גברתי היושבת-ראש, אין כל בשורה בתקציב זה לקליטת העלייה. תקציב זה מוכיח בעליל, כי הממשלה הזאת על המפלגות המרכיבות אותה ניצלה את תמימותם של העולים החדשים, קיבלה את קולותיהם בבחירות באורח מסיבי, ובמקום להיטיב עמם כפי שהבטיחה להם – – –

### יוסף ונונו (העבודה):

זה תקציב לשנת 1993. איך אתה יכול להסיק מסקנות על הקליטה ועל העולים?

### אפרים גור (הליכוד):

מייד אביא נתונים שדווקא מתייחסים לתקציב 1993, ואני אוכיח שהממשלה הזאת, לצערי, לא התייחסה לבעיותיהם ולמצוקותיהם החמורות של העולים החדשים.

אני קובע, גברתי היושבת-ראש, שלמעשה – ואני אשתמש בביטוי חמור: הממשלה הזאת על המפלגות המרכיבות אותה רימתה את העולים החדשים, ורימתה אותם "בגדול".

עשרות אלפי עולים, ביניהם מדענים מן השורה הראשונה, רופאים, אמנים, מהנדסים, בעלי מקצועות חופשיים ואחרים מסתובבים מובטלים, מרי לב, מיאשים וחסרי תקווה. עשרות אלפי העולים משוועים לעבודה, לכל עבודה, לפרנסה בכבוד, וידם אינה משגת זאת.

בנתונים המתפרסמים מדי חודש בחודשו על התרחבות ממדי האבטלה, רב מאוד מספרם של העולים החדשים המצטרפים למעגל מחוסרי העבודה לאחר שסיימו אולפנים לעברית, קורסים להכשרה מקצועית ועוד.

משפחות אלה, גברתי היושבת-ראש, חיות בעוני מחפיר. כיצד הן יכולות לעמוד בתשלום שכר דירה בשוק הפרטי, כאשר גובה שכר הדירה הוא 500 דולר ו-600 דולר לחודש? האם חברי הכנסת כאן יודעים שדמי הקיום של משפחה בת שלוש נפשות הם כיום כ-850 ש"ח? מהיכן יממנו זאת? מהיכן יממנו את האוכל לילדים, את אביזרי הלימוד בבית-הספר? האם החברים כאן יודעים שלא לפי עולים אין כסף לרכוש תרופות שהם נזקקים להן? האם אנחנו יודעים שאין להם כסף להשתמש בתחבורה הציבורית, והם צריכים לכתת את רגליהם למרחקים על מנת לחפש עבודה, או על מנת להסדיר את ענייניהם במשרדי הממשלה השונים?

גברתי היושבת-ראש, אין עוד אוכלוסייה במדינת ישראל שנפגעה ברמת הכנסתה וביכולת קיומה כמו אוכלוסיית העולים.

בשנת 1989, כאשר הממשלה והסוכנות היהודית החליטו להנהיג מסלול קליטה ישירה, עלות סל הקליטה למשפחה בת שלוש נפשות, הכוללת ילד בגיל בית-ספר, היתה כ-21,000 ש"ח. חבר הכנסת ונונו, חשוב שתקשיב לזה ותיווכח שאני צודק.

מאז ועד היום ספג סל הקליטה פגיעות עקביות ומתמשכות. ביולי 1990 ירד חלקה של הסוכנות היהודית בסל הקליטה מ-50% ל-25%. בספטמבר 1990 קוצץ הסכום ל-18,000 ש"ח. מאז היו שני קיצוצים נוספים. וכאילו כל זה לא היה מספיק, באה הסוכנות היהודית, בראשותו של שמחה דיניץ, איש מפלגת העבודה, ומתאריך 1 במאי 1991 קיצצה את סל הקליטה וביטלה את השתתפותה בשיעור של 25%; ולמי שרצה הציעה להמיר את חלקה במענק סל הקליטה בהלוואה מסחרית, בריבית דולרית גבוהה יותר מאשר בבנקים מסחריים.

עם קיצוץ חלקה של הסוכנות היהודית, ששוויו כ-4,500 ש"ח, ירד הסכום של סל הקליטה ל-13,500 ש"ח. זה אומר, גברתי היושבת-ראש, שבמקום שסל הקליטה יהיה במונחים ריאליים כ-33,000 ש"ח – אילו הוסיפו את כל עליות המדד מ-1989 ועד עצם היום הזה ואת יוקר המחיה – היום הוא עומד על 13,500 ש"ח.

ואני שואל, כיצד משפחות אלה יכולות להתקיים? האם בעוני ובמצוקה כאלה אנחנו רוצים שיצמחו ילדי העולים האלה? הממשלה הזאת הבטיחה להם לפני חודשים מספר לשנות את מצבם באורח דרסטי. היא הבטיחה שאם יבחרו בה יהיה סדר עדיפויות לאומי חדש. אני שואל, האם זהו סדר עדיפויות לאומי חדש?

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

כלאם פאד'י.

### **אפרים גור (הליכוד):**

לכן אני קובע, כי הממשלה הזאת רימתה את העולים, ניפצה את חלומותיהם ואת תקוותיהם, ולא רק של אלה הנמצאים כאן, אלא של מאות אלפים נוספים שבידיהם אשורות עלייה לישראל והם מתכננים את עלייתם.

הממשלה הקודמת, חברי, חברי הכנסת, בנתה למעלה מ-100,000 יחידות דיור במדינת ישראל. יחידות דיור אלה היו מתוכננות להינתן בעיקר לאותם עולים חדשים שעלו לישראל. אני שואל, מדוע לא ניתן לאכלס את הדירות הללו בעולים? מדוע לא תרכוש הממשלה חלק גדול מן הדירות הללו ותיתן לעולים לגור בהן בשכר דיור סוציאלי, כפי שהיה קיים לפני עשרות שנים, לפני 20 שנה, לפני 10 שנים? מהיכן יכולים העולים החדשים לשלם 500 דולרים לחודש, כאשר דמי הקיום שלהם הם 1,000-1,200 שקלים?

אנחנו מכירים עשרות עשרות אתרי הקרוונים – ולא חשוב כלל איזו ממשלה הקימה אותם, הרי אנחנו רוצים להיטיב כרגע, לשנות את המצב לטוב יותר – עשרות קרוונים שבהם מתגוררים בעיקר עולים מאתיופיה, בעיקר עולים ממדינות חבר העמים.

### היו"ר ע' מאור:

עליך לסיים.

### אפרים גור (הליכוד):

עוד דקה ואני אסיים, גברתי היושבת-ראש.

### היו"ר ע' מאור:

לא, לא. בבקשה משפט מסכם.

### אפרים גור (הליכוד):

משפט מסכם. מדוע, ריבון העולמים, לא להוציא אותם משם ולשכנם באותן עשרות אלפי דירות, שדווקא הממשלה הקודמת בנתה אותן, והממשלה הזאת החליטה להפסיק את הבנייה?

משפט אחרון בנושא קליטת עולים מדענים.

### מאיר שטרית (הליכוד):

כמה מדענים נקלטו עד היום?

### היו"ר ע' מאור:

משפט אחרון, לא נושא אחרון.

### אפרים גור (הליכוד):

משפט אחרון. אני רוצה שהבית הזה ידע, שמשד המדע והטכנולוגיה של הממשלה הזאת ביקש תקציב של 40 מיליון ש"ח, במקום 180 מיליון ש"ח הנדרשים לקליטת מדענים, חבר הכנסת שטרית. משרד האוצר קיצץ את 40 מיליון הש"ח הנדרשים ל-20 מיליון ש"ח לשנה לקליטת מדענים, וזה פחות ממה שהיה בשנה שעברה. אף שלפי תחזיות של ועדה לאומית שהוקמה לצורך קליטת מדענים

עד שנות ה-2000 יעלו כ-12,000 מדענים מן השורה הראשונה, בתקציב הזה לא רק שאין בשורה, אלא יש בשורה שהמדענים הללו לא ייקלטו במדינת ישראל.

מפאת קוצר הזמן אני אסתפק, גברתי היושבת-ראש, בדברים שאמרתי. ברור שלא הקפתי את כל הנושא, ובוודאי לא את בעיותיהם של העולים החדשים. אעשה זאת בהזדמנויות הקרובות, אבל יש בשתי הנקודות המרכזיות שהעליתי כדי לאשש את ההאשמה שאמרתי, שהממשלה הזאת לא רק שלא היטיבה עם העולים אלא אפילו ניצלה את תמימותם ורימתה אותם. תודה.

### **היו"ר ע' מאור:**

חבר הכנסת יוסי ונונו, בבקשה, אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

### **יוסף ונונו (העבודה):**

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, תקציב המדינה לשנת 1993, אשר מונח היום לפנינו לקריאה שנייה ושלישית, אכן יהיה המבחן של הממשלה החדשה. והוא נועד לבטא את המהפך בסדר העדיפויות הלאומי ואת שינוי המדיניות הכלכלית.

היה ויכוח חריף ונוקב על התקציב כפי שאושר בממשלה לפני חודשיים. היה ויכוח חריף על העוצמה של הצעדים הכלולים בתקציב, אשר באים להתמודד עם הנושאים המרכזיים במדינה.

אכן, דרשנו שינויים בתקציב. דרשנו מאמץ נמרץ יותר במאבק בחרפת האבטלה, שהגיעה לממדי ענק של למעלה מ-200,000, למורסה חברתית. דרשנו להביא לשינויים מרחיקי לכת במערכות החינוך, החברה, הרווחה; להסיט את המשקל והמשאבים מעדיפויות קודמות של הממשלה הקודמת לאזורי הנגב – הדרום – והגליל, עם הפנים לחיילים המשוחררים, לזוגות הצעירים, לערי הפיתוח, לשכונות, לעולים החדשים.

דרשנו כי התקציב ייתן תנופה לצמיחה של המשק, להבראתו ולפתיחתו וליצירת מקורות תעסוקה חדשים, אשר יקלטו חלק גדול מתוך 200,000 המובטלים היום, נוסף על אלה שייתוספו בריבוי הטבעי ובקליטה של העולים החדשים.

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

זה סותר את מה שכתוב בתקציב.

## **יוסף ונונו (העבודה):**

דרשנו ליצור בשנה הבאה לפחות 100,000 מקומות עבודה, כדי להביא להפחתה משמעותית ברמת האבטלה ולפחות לרדת אל פחות מ-10% לעומת האבטלה של היום.

## **מאיר שטרית (הליכוד):**

צפצפו עליכם ועשו בתקציב מה שהם רוצים.

## **יוסף ונונו (העבודה):**

דרשנו גם לעצור את ההתמוטטות והקריסה של מערכות חברתיות, את הנסיגה בחינוך, בהשכלה גבוהה, בבריאות, במערכות הטיפול בנזקקים, במשפחות החלשות, בגמלאים, בקשישים, בעוד תקציבי ענק זרמו קודם לכל מיני מטרות חסרות תכלית וחסרות כל היגיון לאומי.

מערכות השלטון המקומי הלכו והסתבכו וגירעון הלך ותפח ללא שליטה.

אני רוצה לציין בהערכה את שר האוצר, את ועדת הכספים ואת העומד בראשה, חבר הכנסת גדליה גל, שבדיונים ובהידברות משותפים הגענו לתקציב שונה אשר מונח לפנינו היום.

ואכן, התקציב שמונח היום לפנינו כולל הרבה שינויים חיוביים למשק ולחברה: הגדלת ההשקעות בתשתיות, בכבישים, במסילת ברזל, תקשורת, מים, ביוב ועוד, הגדלת תשתית בתיירות ובתעשייה, הפחתת מיסוי, הקטנת המעורבות של הממשלה, צעדים רציניים לעידוד הצמיחה במגזר העסקי, תוספת של 120,000 שעות לימוד במערכת החינוך, וזה איננו מספיק, הגדלת התקציב של שיקום השכונות הפיסי פי ארבעה, והגדלת התקציב למגזר הערבי והדרוזי.

שר האוצר, הממשלה וראש הממשלה הכירו בצורך הדחוף במלחמה נחרצת בחרפת האבטלה, והקציבו הקצבה נוספת של 750 מיליון שקל לתוספת 30,000 מקומות עבודה, ובהם 7,000 מורים במערכת החינוך – וזה מעבר ל-70,000 מקומות העבודה שבתקציב. כך מגיעים ליצירת 100,000 מקומות עבודה.

שר האוצר הכיר בצורך הדחוף להחזרת הגזלה של קצבאות הילדים לילד הראשון והשני, ורק היום אישרה הכנסת את החוק שנועד לכך.

הכרנו בצורך להגדיל את התקציב לשיקום חברתי, ולשם כך היתוספו 15 מיליון שקל למטרה הזאת.

הכרנו בצורך להוסיף תקציב לנזקקים, ועל כן היתוספו 20 מיליון שקל למשרד העבודה והרווחה למטרות אלו, וזה מעבר לתוספת של 70 מיליון שקל לרווחה.

הכרנו בצורך להגדיל את המאבק והמלחמה בסמים. על כן התקציב בסעיף זה הוכפל והיתוספו 8 מיליוני שקל.

הכרנו בצורך לטפל בחינוך המיוחד ובהפעלת חוק החינוך המיוחד, ועל כן היתוספו כ-8 מיליוני שקל.

הכרנו בצורך להפעיל יום חינוך ארוך, ויש סיכום בדבר הקמת ועדה משותפת לוועדת הכספים והאוצר

— —

### **מאיר שטרית (הליכוד):**

עובדים עליכם בעיניים.

### **יוסף ונונו (העבודה):**

— — כדי להפעיל את יום החינוך. אני מקווה שביחד נוכל להפעיל את החוק בינואר-פברואר.

הכרנו בצורך לטפל בנפגעי המשכנתאות, בבחינת הבעיה של ביטול הערבים ושל ההצמדה בכלל. על כך יש החלטה על הקמת צוות שיטפל בנושא.

הכרנו בצורך לתת תנופה לדרום, לנגב ולגליל. לזה יש ביטוי בתקציב המונח לפנינו בכבישים, בתשתיות, בתעשייה, בתיירות, ברכבת, בתעופה, בשכונות, ביישובים ועוד.

על כן אני רוצה לומר לחברי מהליכוד, חברי ראשי ערים, ראשי ערים לשעבר, נכון שעדיין לא הקפנו את כל הבעיות ואת כל הנושאים, אבל יש פה צעד קדימה. לכן אני מבקש מכם, שגם אתם תתמכו יחד אתנו בתקציב החדש, התקציב לשנת 1993.

### **היו"ר ע' מאור:**

תודה רבה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה; אחריה – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

### **תמר גוז'נסקי (חד"ש):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בין הקריאה הראשונה לבין הקריאה השנייה והשלישית טרחו חברי ועדת הכספים והכניסו שינויים שיצרו או נתנו תשובות חלקיות על כמה שאלות מעיקות. על כך אני מברכת את כל העושים במלאכה. מאחר שאישית איני שותפה בוועדת הכספים, איני יודעת בדיוק איך זה קרה, אבל אני מברכת על כך שנעשו מאמצים לשנות כמה דברים.

אני חושבת שיש מגמה כללית נכונה, עם כל הוויכוחים שיש לי בעניין צורת הביצוע – עניין החזרת הקצבאות ועניין השוואת הקצבאות לילדים ערבים וכמה תחומים נוספים.

אבל, עם כל ההערכה לדברים האלה שנעשו, השאלות הגדולות עדיין נותרו מחוץ למסגרת התקציב הזה. בתקציב הזה אין תשובות על השאלות הגדולות.

היום שמעתי ברדיו, שהצריכה הממוצעת לנפש ב-1992 גדלה ב-4%. הידיעה המרעננת הזאת נועדה לספר עד כמה המצב משתפר והולך בארץ. הצריכה לנפש גדלה ב-4%. על כך הוסיפו, שבכלל יש קצב צמיחה של 6% וכו'.

אבל, מאחר שבשלוש-ארבע השנים האחרונות יש שחיקה רצופה בשכר הריאלי, שניתן להעריך אותו בשחיקה מצטברת בשיעור של 10%–12%, נשאלת השאלה, איך מול שחיקת שכר ריאלית יש עלייה בצריכה לנפש. אם האנשים משתכרים ריאלית פחות, כיצד הם יכולים לקנות יותר?

לחידה הזאת יש תשובה לא מסובכת. התשובה הלא-מסובכת היא, שמול שחיקת השכר הריאלי של ציבור השכירים בארץ, באמצעות תשלום של מחצית תוספת היוקר, באמצעות הורדת השכר המינימלי המשולם בפועל וכו' – מול השחיקה הזו היתה עלייה גדולה מאוד בהכנסות של השכבות העשירות, ובעיקר של המעבידים, של יצואנים, של יבואנים, של ראשי הסקטור הפיננסי וכו'. העלייה בהכנסות הריאליות של השכבות האלה גרמה לכך שרמת הצריכה שלהן כל כך גבוהה היום, והגידול כל כך גבוה, שהוא מפצה אפילו על השחיקה בשכר הריאלי ואפילו מוסיף 4% בצריכה לנפש.

במילים אחרות, מה שקורה בשנה האחרונה, כמו גם בשנים קודמות, זה שהמדיניות שנמשכת, גם של הממשלה הזאת, היא מדיניות של קיטוב חברתי גובר. לכן הוויכוח שמתנהל היום סביב התקציב, עם כל החשיבות, על סעיף א', ב' וג', תוספת פה ותוספת שם – אינני מזלזלת בשום בעיה שנפתרת או שניתן להקל אותה – איננו משנה. הכיוון הכללי בתקציב שהונח לפנינו לאחר כל הדיונים שנערכו לא שונה.

אני מתכוונת להוצאות המרכזיות או למבנה הבסיסי של התקציב הזה. קודם כול, לרמה הגבוהה, שעדיין נמשכת, של ההוצאות הצבאיות, לרבות ההוצאות הגבוהות, לצערי, שעדיין יש להתנחלויות. יש הנתון הרשמי של 100 מיליון שקל, אבל יש גם הוצאות להתנחלויות בהרבה מאוד סעיפים אחרים.

אני מתכוונת לכך שהממשלה הנוכחית ממשיכה באותו מבנה תקציב, האומר שבמסגרת העידודים צריך לעודד את ההון, קודם כול, וכבר ציינתי את הצורות השונות שבהן הממשלה מעודדת את ההון.

הוויכוח שאיננו נגמר, למי מועילה הצורה הזאת של העידוד, הוויכוח הזה נפתר למעשה בנתונים שציינתי קודם על הצריכה לנפש, או בנתונים על העמקת הקיטוב בחלוקת ההכנסות, שפורסמו על-ידי מינהל הכנסות המדינה, ועל-ידי נתונים נוספים.

במלים אחרות, בתקציב שהונח לפנינו, ביסודו של דבר, חלק גדול מאוד שלו עדיין מוקצה להוצאות צבאיות, וחלק גדול מאוד – להעשרת בעלי האמצעים, המעבידים החברות וכו'.

כאשר מדובר על הקלות מס, באופן מעשי מדובר היום על הקלות מס לחברות, על הקלות מס לבעלי הון. לעומת זה, כאשר מדובר באופן מעשי על החזרת קצבאות הילדים, מדובר בעצם על מיסוי נוסף שמוטל על ציבור מקבלי הקצבאות.

מכאן, שכאשר מדברים על ממשלה או כאשר דנים על מעשיה של ממשלה שהצהירה שהיא רוצה לשנות את סדרי העדיפויות, בעצם הנתונים המרכזיים בסדרי העדיפויות עדיין לא שנו. לכן אנחנו עדיין נמצאים במצב שהממשלה הזאת איננה יוצרת פתרונות ממשיים. תוכניות על הנייר – גם אני קראתי עליהן. קשר של מובטלים לעבודה אינו פותר בעיות חברתיות מעיקות, לדוגמה: המצוקות הקיימות אצל מפגרים, במעונות-יום ובתחומים נוספים. הממשלה הזאת איננה סוגרת את הפערים בתחום השוויון.

נכון שניתנו תוספות ראויות לציון בקשר לאוכלוסייה הערבית. אבל אני רוצה להדגיש, שזה עדיין רחוק מאוד מהשוויון שעליו מדובר. גם מי שחרד מאוד ושואף לשוויון הזה לא מתכוון שהוא יושג בתוך שנה אחת. אבל ההחלטה שלא להתחיל בהשוואת הקצבאות לילדים הערבים כבר מחודש ינואר 1993 היא איזה סימן מדיגי לגבי כוונתה של הממשלה לממש את עניין השוויון בצורה המלאה.

אותו דבר גם לגבי פתרונות של מצוקות גדולות מאוד. כל מערכת הרווחה בישראל נמצאת במשבר. גם בעיר גדולה כמו תל-אביב-יפו, שבה סיירתי בלשכת הרווחה ביפו, ראיתי את המצב החמור מאוד מבחינת הפער בין הצרכים הדחופים של הציבור, שבו מטפלת הלשכה, לבין היכולת של הלשכה לפתור את הבעיות האלה. ביסודם של דברים, אין להשוות כלל את רמת השירותים הניתנת לאוכלוסייה היהודית לרמת השירותים העלובה שניתנת לאוכלוסייה הערבית, וזה בכל התחומים.

וכאן אני רוצה לומר, שהממשלה איננה משנה דברים יסודיים בין היתר בכך שבעצם הפתרונות שניתנים בלשכות הרווחה אינם מעוגנים באיזה חוק או באיזה כללים המחייבים את הממשלה להקציב כספים למטרות האלה. מבחינה זו לשכות הרווחה, אף שהן נקראות היום לשכות רווחה ולא לשכות סעד, ממשיכות להיות לשכות סעד. כלומר, הן מקבלות איזה סכום – ובבקשה, תסתדרו עם הסכום הזה. ואין חובה לספק לקשיש חימום; ואין חובה לספק לקשיש זוג משקפיים; ואין חובה לממן נסיעות למשפחות אסירים; ואין חובה לממן דברים דחופים ביותר, שבאופן רשמי רשומים בתקנות ומי שצריך אותם צריך לעזור לו לקבלם. זאת אומרת, אם התקציב של לשכת הרווחה אינו מספיק, הזכות הזאת נשארת על הנייר והקשיש או המשפחה במצוקה, שמגיעה להם הזכות הזאת, גם לא יכולים לתבוע את זה, כי אין חוק, אין כלל, אין על הממשלה חובה לספק את הצורך הזה.

אני חושבת שהממשלה עדיין ממשיכה להסתפק במתן מס שפתיים בעניין שוויון האשה. היום פורסמו נתונים לגבי אפליית הנשים בתחום השכר. האפליה הזאת הולכת ומעמיקה. כתוצאה מכך שבשוק העבודה יש היום 200,000-250,000 מובטלים ויש לחץ להורדת שכר, וכתוצאה מכך שבקרוב

המובטלים שיעור המובטלות הוא גבוה מאוד – כ-60% מהמובטלים הם נשים – כתוצאה מהמצב הזה, המעבידים מנצלים את האבטלה כדי ללחוץ עוד יותר על הנשים ולשחוק את שכרן.

בסקטור הממשלתי, שבו השוויון אמור כאילו להיות מובנה בתוך מבנה השכר, שכר הנשים נמוך ב-33% משכרם של הגברים, וזה שיעור גבוה יותר בהשוואה לסקרים הקודמים. הגברים שעובדים בסקטור הפיננסי מקבלים בממוצע 86% יותר מהנשים שעובדות באותו סקטור. לכן, גם בנושא הזה של אפליית האשה בעבודה אין שום שינוי מהותי, שלא לדבר על אפליית האשה בתחומים אחרים. כי ברגע שיש מצוקות חברתיות, ברגע שאין פתרונות, למשל בתחום מעונות ילדים; ברגע שאין פתרונות בתחומים חברתיים חיוניים ביותר – הנשים הן הראשונות שמשלמות את המחיר, אם באבטלה אם במצוקה וכו'.

אני רוצה לקשור את הדברים האלה ולומר, שתקציב הוא בעצם ביטוי למדיניות ממשלתית כוללת, ובהקשר זה הממשלה הזאת מוכיחה לאחרונה, שהימורות והאמירות שלה, שהיא מתכוונת בתוך שישה-תשעה חודשים להשיג פתרונות ממשיים בתחום הסכסוך הישראלי-הערבי ולהגיע להישגים מוחשיים במשא-ומתן שמתקיים – עד כה שום דבר ממשי לא קרה בתחום הזה. מאז ועידת-מדריד ועד היום לא הושגה בשום אחת מהוועדות ולו גם הסכמה על סדר-היום של אותה ועדה. בעצם בכל הזמן הזה דנים ודנים ולא מגיעים לשום סיכום.

לא מגיעים לשום סיכום משום שהממשלה הזאת, לצערי הרב, לא רק לא מחליפה את אליקים רובינשטיין בתור יושב-ראש המשלחת, אלא גם באופן מהותי היא לא שינתה את המדיניות, לא שינתה את ההצעות. וכפי שניתחו מומחים ומזרחנים את ההצעות אחת לאחת, ההצעות שמציעה הממשלה היום למשלחת הפלשתינית דומות כשתי טיפות מים להצעות שהוצאו בזמן על-ידי ממשלת שמיר. לכן אין זה פלא שאין שום התקדמות ממשית בנושא הזה.

כדי להוסיף על חומרת המצב הזה, באה החלטת הממשלה לגרש את 415 הפלשתינים. זו נורה אדומה שמזהירה מפני הכיוון המסוכן מאוד לסיכויי ההסדר שהממשלה עלתה עליו. הכיוון הזה אומר, שהממשלה איננה מוכנה להבין שאי-אפשר להגיע להסדר שלום בלי להתייחס לצד השני על בסיס של שוויון – על בסיס של שוויון מבחינת הזכויות הלאומיות, אבל גם על בסיס של שוויון מבחינת הגנה על זכויות האדם.

חברי הכנסת, אנחנו, הסיעה שלנו לא פעם אחת ולא פעמיים, פעמים רבות גינתה מעשי טרור. אבל כאשר הממשלה, שאיננה ארגון טרור, ואיננה איזו קבוצה במחתרת, אלא היא ממשלה ששולטת בעזרת החוק, בעזרת המשפט, בעזרת הכוח שלה לנהל דברים כסדר, מבצעת את הגירוש האכזרי הזה, ובצורה האנטי-חוקית שהיא ביצעה אותו, על-ידי איזה צו שחובר ברגע האחרון, כדי לתת לגירוש הזה מראה כביכול חוקי, היא בעצם משדרת לעם הפלשתיני וגם לעם הישראלי, שבעצם הדברים לא רק שאינם משתנים, אלא בעצם יש לה כוונה להשתמש בצורה חמורה מאוד בכוח מול העם הפלשתיני, מול האינתיפאדה.

לכן, השאלה של שינוי המדיניות קשורה הדוקות עם התקציב הזה. מי שחושב שאפשר במדינת ישראל לפתור באופן יסודי את בעיות האבטלה, את בעיות הצמיחה, את בעיות הקליטה, את בעיות הרווחה, בלי לעשות שלום, ושלאפשר לעשות שלום בלי להחזיר שטחים ובלי לדבר עם אש"ף, מטעה את הציבור הישראלי ויוצר אשליות.

לכן, חברי הכנסת, הממשלה הזאת עדיין לא עשתה את השינוי שעליו היא דיברה ואת השינוי שהיא הבטיחה, לא בתחום המדיני ולא בתחום התקציבי. תודה.

### היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה; אחריה – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

### נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רוב הדברים שהיו צריכים להיאמר על התקציב הזה, המוגש כאן לפנינו היום, אתמול, כבר נאמרו. סדרי העדיפויות החדשים של הממשלה באים לידי ביטוי ממש סעיף-סעיף. אין עדיפות אחת שקשורה לתחומים שאותם הבטיחה הממשלה הזאת לשפר, שאומנם נקראה לסדר. ההיפך הוא הנכון. בשורה חברתית אין בתקציב הזה. עמוד שדרה אידיאולוגי אין כאן, לא בתפיסה החברתית ולא בתפיסה הכלכלית. אין כאן ביטוי לערכים, לתפיסת עולם שונה. זהו תקציב ללא עמוד שדרה ערכי, כי מה נעשה? אי-אפשר ליצור יש מאין. אין ערכיות, אז מהיכן יצמח לו עמוד שדרה?

המפלגה שנמצאת היום בשלטון היא מפלגה מחוסרת ערכים ואידיאולוגיה ברורה, ונוכח ההצבעה שחווינו כאן יחד אתמול על ההסתייגויות, ראינו שאין לשלטון הזה אידיאולוגיה כלל.

הליכוד העלה הסתייגויות שהצביעו אחת לאחת על העיוותים שצריך היה לתקן בתקציב הזה. הליכוד העלה הסתייגויות ענייניות, שהביאו לידי ביטוי דאגה לחלשים, דאגה לחינוך בישראל, דאגה מעודף הריכוזיות והקרטליזם, ובעצם הליכוד דרש מכם למלא אחר ההבטחות שנתתם לעם הזה ערב בחירות 1992. הליכוד בעצם דרש את עלבוננו של העם, שהתקציב מצביע על הזלזול שאתם חשים כלפיו.

חלבתם את קולותיהם של הציבור הזה ערב הבחירות, ואת החלב הזה אתם שותים במצח נחושה; אתם שותים לגימה-לגימה, כאשר כל לגימה היא אך ורק לחיזוקם של אותם אנשים, של אותם ארגונים ואורגנים המזוהים עמכם, שאותם אתם רוצים לחזק: קופת-חולים של ההסתדרות, ההסתדרות פושטת הרגל, ערים במרכז הארץ שראשיהן הם אנשי המפלגה, אנשי שטח שעזרו לכם בחליבה, חובות הקיבוצים, חובות המושבים, ורק לאנשי שלומנו. השיטה הישנה פועלת.

אתם שלטון חסר דמיון ויוזמות, שיש בו איזה עירוב משונה של דעות, אוסף בלתי ברור לחלוטין של תפיסות כלכליות וחברתיות, מקבץ של אי-אלו השקפות מדיניות, שאחת לא מתיישבת עם חברתה.

יושבת לה הממשלה הזאת, שאין בה חדש ואין לה מעוף; זוהי ממשלה שהפסיקה כל פיתוח, כל חידוש, ובמקום להביא את הבשורה עם כל התקוות שהעם תלה בה, היא מביאה לנו שיממון, מצוקה, עוני, אבטלה – וכמובן, אנחנו מכירים את התוכניות – ומעל לכול אטימות; אטימות, שלצערנו מעליה מרחפת חרב הקיצוץ, ועל מי מונפת חרב הקיצוץ הזו? על החלש, על הנכה, על הנרקומן, על אשה מוכה, על ילד מפגר – –

### **יעקב שפי (העבודה):**

הילד המפגר נולד בזמן שלטון מפלגת העבודה?

### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

בחייך, מה זאת אומרת "נולד בזמן שלטון"? אתם צריכים לדאוג לילד המפגר של היום, לא של אתמול. והיו ילדים מפגרים גם קודם לכן, אבל דאגו להם. היום צריכים לדאוג לאלה שקיימים היום.

### **יעקב שפי (העבודה):**

זה התחיל בחצי השנה האחרונה?

### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

לא התחיל. אבל אתם אמרתם שאתם תשנו את הכול, אמרתם שתשנו סדרי עדיפויות. אנחנו לא רואים שמץ מזה.

ואני שואלת: למה יצא קצפכם דווקא על החלשים בינינו? איך תסבירו זאת לעם הזה? העם שאתם השליתם אותו, העם שהבטחתם לו תעסוקה, שהבטחתם לו ביטחון אישי, יום לימודים ארוך ומה לא, ומה אתם נותנים לו? תקציב משעמם. כל כולו זלזול, קיצוץ בתחום החברתי, בהקצבות לטיפול בילדים ובנכים ובתחום נוסף, אני לוקחת אותו בתור דוגמה, דוגמה אחת מני רבות, שמצביעה על סדרי העדיפויות של הממשלה הזאת – הקיצוץ בהקצבות למאבק בסמים. אני שמעתי קודם לכן, ולשמחתי הרבה החליטו להעלות מעט את ההקצבה הראשונית. אבל גם בכך עדיין לא די. אנחנו רחוקים מאוד. גם התוספת שיש עכשיו, אולי תביא למצב שמה שנעשה בעבר, נוכל איכשהו להמשיך אותו.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

את צודקת מאה אחוז.

### **יעקב שפי (העבודה):**

התוספת של 300% לא מספיקה.

## נעמי בלומנטל (הליכוד):

אבל הקיצוץ בתקציב המאבק בסמים מאפיין את התקציב כולו, את הגישה העומדת מאחוריו. סדר עדיפויות חדש הבטחתם. בבקשה, הנה הביצוע. תקציב היחידה לטיפול בנפגעי סמים במשרד העבודה והרווחה יעמוד ב-1993 על 3 מיליוני שקל, וזה לעומת 5.1 מיליוני שקל שנדרשים על מנת לבצע את הפעילות, רק את הפעילות ברמה שהיתה בשנת 1992. ואנחנו עוד לא מדברים על המצב מבחינת הנרקומנים והטיפול שהיינו צריכים לטפל בהסברה וכו', כאשר אין שום אפשרויות לקידום ולפיתוח בעניין הזה. התקציב שנקבע לאותה יחידה לטיפול בנפגעי הסמים, ל-1993, אם הוא לא יתוקן – ואני פונה שאומנם הוא יתוקן – אבל אם הוא לא יתוקן ברגע האחרון, יחייב הקטנת מצבת העובדים הסוציאליים ברשויות ב-60% והפסקת הטיפול ב-1,500 נפגעי סמים ומשפחותיהם. כך זה במשרד העבודה והרווחה. ואני לקחתי רק תת-סעיף באחד הסעיפים של משרד העבודה והרווחה.

כך גם באשר לרשות למלחמה בסמים, זה הגוף המרכזי במלחמה בנגע הסמים. התקציב האפקטיבי של הרשות לשנת 1993 יוקטן בכ-25% וימנע את יכולת ההוצאה הלאומית לקיים אותם שירותים כבשנה שעברה. השירותים עצמם יצומצמו בקרוב לשליש, וזה במקום פיתוח תוכניות נוספות מול הצרכים ההולכים וגדלים.

ואני שואלת: האם ראש הממשלה לא קורא עיתונים? האם חברי הקבינט שלו לא קולטים את חומרת הבעיה, את העובדה שבישראל שיעור המתמכרים היחסי גבוה לעומת השיעור במדינות אירופיות המוכרות כנגועות בסמים, כמו הולנד? בהולנד שיעור הנרקומנים הוא 0.6%, בבריטניה שיעור הנרקומנים 0.15%. בישראל שיעור הנרקומנים 0.6%, כמו בהולנד. האם לא שמים לב לכך שזה המצב כאן? ואני חוזרת: זאת היתה רק דוגמה לבעיה אחת, מקוצצת ובלתי פתורה.

אם כן, או שהממשלה הזאת לא מודעת לנושא הזה של מכת הסמים, כשם שהיא אולי לא מודעת גם לבעיות אחרות, וזה חמור כשלעצמו, או שיש מודעות בממשלה הזאת, והיא פשוט מתעלמת מהבעיה ומתנהגת כאילו הבעיה אינה קיימת. ואולי זאת ממשלה – ואני אומרת זאת במלוא הרצינות, כי זה מה שאנו רואים עד עכשיו – שפשוט איננה מסוגלת. זאת, כנראה, המסקנה.

ואני שואלת אתכם: מה אתם עשיתם במשך ששת החודשים האלה? מה עודדתם? מה הבאתם? מה הספקתם? מה בניתם? מה נטעתם? אתם הולכים רק לפיטורים. מה אתם שיפרתם? נטעתם איזה עץ, בניתם משהו, שיכנתם מישהו? העוני הולך וגובר. אני רוצה לשאול אתכם: איפה אתם? תודה.

## היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

## קריאה:

---

## **היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת שפי יענה בבוא הזמן, בתורו.

## **טלב אלסאנע (מד"ע):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התקציב הוא הראי הנכון של החברה הישראלית, של המדיניות הממשלתית, של סדר העדיפויות על-פי המדיניות הממשלתית, וכן של מוקדי הכוח הפוליטיים בתוכה. הוא משקף את היותה של המדינה נתונה במצב מלחמה או שלום, האם פניה של הממשלה להמשך המצב או לשינוי, את יחסה של המדינה למיעוט הלאומי והאתני שבתוכה, וזה בעצם המבחן האמיתי לדמוקרטיה וליחסה השוויוני לאזרחיה, ללא הבדל דת, לאום וגזע.

על-פי הסקר שנערך לאחרונה על-ידי עמותת "סיכוי", 60% מהילדים הערבים חיים מתחת לקו העוני, לעומת 10% מהילדים היהודים. בקרב כל 20 ילדים במדינת ישראל יש שבעה ילדים רעבים ללחם, ואלה – שישה ילדים ערבים וילד יהודי אחד. יותר מ-35% מהילדים הערבים חיים בצפיפות של יותר משתי נפשות לחדר, לעומת 28% מהילדים היהודים. רק 44.6% מבין התלמידים הערבים הניגשים לבחינות הבגרות זכאים לתעודת בגרות, לעומת 71.3% מהתלמידים היהודים.

## **שמואל אביטל (העבודה):**

זכאים או עוברים בחינות בגרות?

## **טלב אלסאנע (מד"ע):**

זכאים לתעודת בגרות, מהניגשים.

## **גדעון שגיא (העבודה):**

---

## **טלב אלסאנע (מד"ע):**

אין ספק כי הנתונים האלה אינם מקריים, והם תולדה של מדיניות המפלה בין אזרחי המדינה על רקע לאומי.

על-פי חוק התקציב הזה ממשיכה האפליה בין ילד לילד על רקע שייכותו הלאומית, מאחר שעל-פי חוק זה לא הוקצו המשאבים הדרושים להשוואת התקציבים וקצבאות הילדים לערבים וליהודים, אף שהאזרחים הערבים במדינה משלמים דמי ביטוח לאומי בהתאם להכנסתם ועל-פי אותו שיעור שנקבע בחוק, כנהוג לגבי המגזר היהודי.

חוק זה איננו נותן תשובה ליותר מ-40 יישובים ערביים שאינם מוכרים, בנגב, בגליל ובמשולש, שבהם התנאים ורמת החיים הם בגדר בושה למדינת ישראל, כשאנו רואים איך פועלת הממשלה בזריזות לגיוס הלוואות לקליטת העולים החדשים מכל מדינות העולם, ומצד אחר נוהגת במדיניות של הזנחה והפקרה מכוונת כלפי היישובים הלא-מוכרים, במיוחד היישובים הבדואיים בנגב, במשולש ובגליל.

מצב התכנון והפיתוח ברשויות הערביות, על-פי המדיניות שהיתה נהוגה במשך שנים, הוא מצב עגום, כשעד היום לא אושרו תוכניות מתאר ביישובים רבים, וביישובים רבים אין ועדות תכנון מקומיות, אף שמספר התושבים באותם יישובים עולה על 10,000 נפשות.

מערכת החינוך הערבית ניצבת בפני קריסה עקב המחסור הרב בכיתות לימוד, המגיע ל-1,200 כיתות, והמחסור הרב בתקנים, וכן עקב צפיפות רבה בכיתות. אומנם הוספו 300 כיתות לימוד לשנה הנוכחית, אולם צריך להביא בחשבון, שכ-114 כיתות נועדו לגידול הטבעי.

הרשויות הערביות סובלות מהעדר מקורות תעסוקה, ומכאן שיעור האבטלה הגבוה ומספר המשפחות החיות מתחת לקו העוני. לא שהעוני רודף את האוכלוסייה הערבית ולא שהאבטלה היא קללה שדבקה באוכלוסייה הערבית, אלא זו מדיניות ממשלתית שאינה נותנת פתרון לבעיות אלה.

הפתרון הוא בפיתוח אזורי תעשייה, בהקצאת משקים חקלאיים ובאישור הקמת יישובים חקלאיים במגזר הערבי, כמקובל במגזר היהודי – ולא לנהוג מנהג איפה ואיפה בין תושבי אותה מדינה.

אדוני היושב-ראש, נוכח מצב התעסוקה הקשה, אני מציע להעביר את התקציבים המיועדים להתנחלויות למלחמה באבטלה, ליצירת מקורות תעסוקה ולשיפור רמת החיים בתוך המדינה.

הצעת התקציב הקיימת משקפת את המצב האבסורדי, שלפיו מוקצים תקציבים אדירים להנצחת כיבוש ודיכוי של עם אחר, וזאת במחיר של 650,000 נפשות החיות מתחת לקו העוני וכרבע מיליון מובטלים, וכרסום בערכי התרבות והמוסר במדינה, דבר שהוא מנת חלקו של כל עם הכובש עם אחר, המרשה לעצמו לשעבד ולדכא עם אחר.

הביטחון האמיתי של מדינת ישראל הוא השלום, ולא יותר נשק, לא יותר התנחלויות ולא המשך כיבוש של עם אחר. ברית-המועצות התפוררה לא מפני שלא היו לה נשק או צבא, אלא אדרבה, מפני שהשקיעה במכונת המלחמה על חשבון רווחת הפרט ועל חשבון חירותו, כשהססמה המנחה אותה: המטרה מקדשת את האמצעים.

הביטחון האמיתי הוא על-ידי שלום צודק ובר-קיימא, תוך הכרה בזכותו של העם הפלשתיני להגדרה עצמית ומיצוי זכותו למדינה עצמאית משלו, לא פחות ולא יותר מזכותו של העם היהודי, ולא על-ידי עקירה של מאות פלשתינים והפקרתם בשטח הפקר בניגוד לחוק הבין-לאומי ובניגוד לצדק הטבעי ולצדק האנושי.

ממשלה המסוגלת לבצע צעד נפשע כזה, כגנב באישון ליל, לא רק שהיא סובלת מקהות חושים ומירידה ברמת המוסר – וזה ברור מעצם העובדה שהיא מקבלת מחמאות ממפלגות הימין הטרנספריסטיות – אלא גם רומסת את החוק הפנימי והבין-לאומי ועושה אותו פלסטר.

יש לפעול מייד להחזרת המגורשים, יש לפעול לכך שהתקציב ישקף מדיניות של שלום, מדיניות רווחה, מדיניות של שוויון, ויש לחתור בהתמדה ובצורה נחרצת ורצינית להשגת שלום על-ידי פנייה לנציגו הבלעדי של העם הפלשתיני, שהוא אש"ף.

אומנם בתקציב המונח לפנינו יש סממנים של גישה חיובית ומפנה חיובי, שיש לברך עליו, אולם הוא מהווה אור בקצה המנהרה. אנחנו מקווים שהצעד הזה ימשוך אחריו צעדים חיוביים בשנים הבאות לסגירת הפערים ולהשגת השוויון המיוחל, ושהשוויון יתקיים הלכה למעשה ולא ימשיך להיות בגדר סוּמָה.

אי לכך, אנו מברכים על הגישה החיובית המתבטאת בהצעת התקציב המונחת לפנינו, ואנו מסתייגים מההקצאה התקציבית העצומה לביטחון, שמהווה המשך של מדיניות המלחמה, הכיבוש והדיכוי, וכן מתנגדים ומסתייגים מהקצאת תקציב להתנחלויות על חשבון של העם הפלשתיני. תודה רבה.

### **היו"ר ס' טריף:**

תודה רבה לחבר הכנסת אלסאנע. אני מזמין את חבר הכנסת שלמה בוחבוט, ואחריו – את חבר הכנסת פנחס בדש.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

ומי אחריו?

### **היו"ר ס' טריף:**

אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

או, אני רואה שאני מתקרב.

### **היו"ר ס' טריף:**

אתה מתקרב. תתכונן. סבלנות, ואתם מגיעים. בבקשה, חבר הכנסת בוחבוט.

### **שלמה בוחבוט (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תקציב הוא אבן יסוד של מדיניות. ואנחנו הולכים היום לקבל החלטות על משאבים, שבאמצעותם נצטרך לגרום להתפתחות של יישובים, לשפר מערכות, לשפר תשתיות.

אני שמח לומר, שהתקציב המונח לפנינו היום איננו אותו תקציב שהצבענו עליו בקריאה ראשונה. ואני שמח ששר האוצר, יושב-ראש ועדת הכספים וחברי הכנסת ממפלגת העבודה עשו עבודה יפה, עבודה שנוכל בעזרתה לפחות להוכיח תחילתה של דרך.

צריך לזכור שהיו שנים קשות מאוד, שהתקציב לא נתן ביטוי לערי הפיתוח בגליל ובנגב, לא נתן ביטוי לפיתוח תשתיות, וגם אם היה כסף – לא הוציאו אותו. החמור ביותר הוא, כשאנחנו קוראים היום, ושמענו זאת משר האוצר, שיש הרבה מאות מיליונים שלא הוצאו. היו חוסר תכנון ואי-תפקוד. אני אומר את הדברים האלה בהמשך לוויכוח על המינויים הפוליטיים. ומעל במה זו אני אומר כאיש ציבור אחראי, שחייבים למנות אנשים מוכשרים מהשטח. זו היתה גם הכוונה שלנו כשכתבנו אותו מכתב לראש הממשלה יצחק רבין וביקשנו ממנו לקחת אנשים מהגליל ומהנגב, אנשים מוכשרים, ולמנות אותם, כדי שהם ידעו לייצג אותנו נאמנה. כי, לצערי, לא תמיד אנשים שבאים מהאזור שבין חדרה לגדרה חושבים על הגליל. לגליל באים בעיקר לטייל, לראות, לנפוש. אבל את הבעיות האלה לא יודעים.

אני יודע שאין די בכך. ב-1 בספטמבר 1993 אנחנו חייבים להתחיל ביום לימודים ארוך, גם בערי הפיתוח וגם בשכונות. אני מאמין ששר האוצר, ועדת הכספים ויושב-ראש ועדת הכספים, שלקחו על עצמם להקים ועדה שתבדוק את הנושא, אכן יעשו זאת בצורה חכמה מאוד, כדי שלא נפגע במערכת החינוך. כי צריך לזכור שמערכת החינוך נפגעה בעשור האחרון. ויש הידרדרות שאנחנו קוראים עליה מדי פעם בעיתונות ושומעים עליה בכלי התקשורת. ולצערי, הממשלה הקודמת לא הצליחה לגרום לגישור פערים. כשאני מדבר על גישור פערים, אני מתכוון לערי הפיתוח שהגיעו למצב של 40 ילדים בכיתה, ובמרכז הארץ התפתחה מערכת חינוך אפורה. את זה צריך להפסיק.

כפי שאמרתי, התקציב הזה פותח דרך, פותח מעבר לתקציבים שילכו לגליל ולנגב. איך ייתכן דבר כזה, שמדינה מקימה ערוץ שני, ובמשך שנים אומרים שזה ניסיון? איפה חברי הכנסת של הליכוד מהגליל ומהנגב?

### **פנחס בדש (צומת):**

אנחנו רואים ערוץ-2.

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

אתם רואים. לך אולי יש אנטנה עצמית. איך יכול להיות דבר כזה, שמחצית ממדינת ישראל לא יכולה ליהנות מערוץ-2?

**אלי גולדשמידט (העבודה):**

ולא יכולים לראות אותנו.

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

גם זה נכון. אני נואם היום, ואני רוצה שיראו אותי במעלות, שלא יחשבו שאני סתם נוסע לירושלים, לבלות.

**פנחס בדש (צומת):**

מה זה יעזור לך? עכשיו אין טלוויזיה.

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

אדוני, אני שמח שעכשיו אין פה טלוויזיה ואנחנו יכולים לדבר בצורה מסודרת, לעניין, ולא לעשות כל מיני גימיקים. היתה כאן בימים האחרונים התבזות. עמד פה חבר כנסת מכובד מאוד ודיבר 11 שעות. על מה הוא דיבר? מה הוא יצר, ברברת?

**פנחס בדש (צומת):**

בכל הסתייגות הוא דיבר לעניין.

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

איזה הסתייגויות? מה לעניין? האם הוא הציע איזה הצעות? על מה הוא דיבר? האם דיבר על ערי הפיתוח? על קו העוני? האם דיבר על מערכת החינוך הירודה? על מה הוא דיבר? איזה שטויות. צריך לשנות את הדברים האלה.

### **פנחס בדש (צומת):**

לא הקשבת, איך אתה יודע על מה הוא דיבר?

### **שלמה בוחבוט (העבודה):**

קראתי את הפרוטוקול. אני צריך חודש בשביל לקרוא אותו.

### **פנחס בדש (צומת):**

קראת פרוטוקול של 10 שעות?

### **גדעון שגיא (העבודה):**

לחבר הכנסת בוחבוט יש שמונה דקות. אל תפריעו לו.

### **שלמה בוחבוט (העבודה):**

אני מבקש להחזיר לי את הזמן הזה של קריאות הביניים.

### **היו"ר ס' טריף:**

אל תדאג. תמשיך. תחכו בסבלנות שחבר הכנסת בוחבוט יגיד את כל דבריו.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

הוא מדבר לעניין.

## היו"ר ס' טריף:

הוא גם מדבר לטעמי.

## שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדינת ישראל ועם ישראל זקוקים לתקציב שייתן ביטוי לשכבות החלשות. איך אנחנו יכולים לשבת בשקט ולישון בלילות כשיש 600,000 מתחת לקו העוני? איך אנחנו יכולים לישון בשקט כאשר יש 200,000 מובטלים? כאשר יש ילדים רעבים? ואת זה לא ממשלת העבודה גרמה, אלא אותה ממשלה שעברה מן העולם. ואני מבטיח שהם יישארו באופוזיציה במשך 15 שנים.

## מיכאל איתן (הליכוד):

איך אתה מציע לפתור את הבעיה?

## שלמה בוחבוט (העבודה):

חבר הכנסת איתן, אני מציע לך לקרוא היטב את התקציב, ותראה שיש שינוי – – –

## מיכאל איתן (הליכוד):

באתי לשמוע ממך. אמרת שאני לא הצעתי הצעות. נניח. אני רוצה לשמוע ממך איך אתה מציע לפתור את הבעיה של 600,000 איש מתחת לקו העוני.

## שלמה בוחבוט (העבודה):

אגיד לך איך אני מציע לעשות זאת. קודם כול, עצם העובדה שממשלת ישראל שילשה את תקציב התשתיות, כבישים. אם עד היום הזה יזם לא יכול היה להגיע לגליל, גם זו אחת הסיבות, התחבורה הקשה משם. לנסוע היום ממעלות לתל-אביב זה עניין של שלוש שעות וארבע שעות. איזה יזם מטורף יהיה מוכן להקים תעשייה בגליל? אבל ברגע שאתה מפתח תשתיות, אוטוסטרדות לגליל ולנגב, זו אחת התשובות שבאמצעותה נביא יזמים לאזורים אלה. שנית, יש לקחת את המפעלים הקיימים ולעבות אותם. יש מפעלים בערי הפיתוח שאפשר להגדיל אותם, והיום יש תקציב משמעותי במשרד התעשייה והמסחר, דבר שבעבר לא היה קיים. בתקופתו של שר התעשייה והמסחר משה נסים באנו אליו וזעקנו. הוא אמר לי: על מה אתה בוכה? הקצבנו למעלות מיליון שקלים לתשתיות. במיליון שקלים אפשר לסלול 100 מטר כביש.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

מה אתה מציע?

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

אמרתי שיש היום שינויים בתקציב בנושא של תשתיות, בנושא של חינוך. אנחנו מקווים שהשנה הזאת – – –

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אבל מה אתה מציע?

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

תקרא היטב את התקציב, ותראה בדיוק מה הצעתי. תקרא מה שהצעתי.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אז בשביל מה אתה מדבר כל כך הרבה?

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

תסלח לי, אני דיברתי רק שמונה דקות. אתה דיברת 11 שעות וברברת.

**היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת איתן, הוא לא הפריע לך במשך 10 שעות כמו שאתה הפרעת לו במשך שמונה דקות. אנא ממך. תיכף אני אגן עליך, אבל תן לו להמשיך.

**שלמה בוחבוט (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו מצפים – ואני בטוח שנעשה זאת – שאת התקציב הבא יכינו שרים של העבודה, ולא כפי שהכינו אותנו הפקידים. ואנחנו נתחיל לא עם כסף, אלא קודם כול עם תוכניות שיגדירו למה אנחנו רוצים להגיע. נקבע לעצמנו דרך עבודה ויעדים ברורים שאליהם אנו רוצים להגיע. התקציב הזה, שלשמחתי אנחנו עיבינו אותו, זה תקציב שאתם הכנתם, לא אנחנו.

בשנה הבאה, כשאנחנו נעמוד פה, אני בטוח ואני מבטיח שהמספרים, גם בנושא האבטלה וגם בנושא קו העוני, ירדו. תודה רבה.

### **היו"ר ס' טריף:**

תודה רבה לחבר הכנסת בוחבוט. אני רוצה להגיד לך, שמגיעה מלה טובה לחבר הכנסת מיכאל איתן, שעמד על הדוכן הזה במשך שעות ואמר הרבה דברי טעם. אני הייתי עד לך, חבר הכנסת איתן, שנתת שיעור יפה בדמוקרטיה, על הרשות המחוקקת שהיא הכנסת ועל הרשות המבצעת. שמעתי ממך מלים על התקציב, ובהחלט כל הכבוד.

### **גדעון שגיא (העבודה):**

אני לא חושב שאתה זכאי לנקוט עמדה.

### **היו"ר ס' טריף:**

אני חושב שראוי לומר את הדברים האלה לחבר הכנסת איתן. במה הבעתי עמדה? הוא ראוי לכל הערכה.

### **שלמה בוחבוט (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אני פונה אליך כאל ראש עיר. האם בעירייה היית יושב ארבעה ימים ומברבר? אני לא מאמין. היו מחליטים לגמור בשעה 12:00.

### **היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת בוחבוט, מועצה ועירייה הן לא פרלמנט.

אנחנו ממשיכים. חבר הכנסת פנחס בדש, בבקשה. הנה ראש עיר עולה לדוכן. אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

### **פנחס בדש (צומת):**

אם 'הפכו אותי ראש עיר – יפטרו מייד. אנחנו לא רוצים להיות עיר.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר שני ימים ושני לילות של התשה – – –

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

ברשות היושב-ראש, אני מבקש – – –

### **היו"ר ס' טריף:**

בבקשה.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אני החמצתי אתמול את הסיפור על הרב עם האיתורית. אולי אתה מוכן לחזור עליו, על חשבוני.

### **פנחס בדש (צומת):**

כשקראתי את הפרוטוקול, זה לא נראה ולא נשמע כמו באולם. החמצת. היית צריך להיות כאן באותו יום. זו היתה חוויה בלתי רגילה. אתמול ב-23:00 היה נאום מעניין מאוד, חברי כנסת נרדמו, ואז סיפרתי על הרב שלנו וכולם התעוררו. גם אלה שהיו בחדרים התעוררו. מי שהחמיץ, החמיץ.

לאחר שני ימים ושני לילות של התשה בהעברת חוק ההסדרים במשק, הגענו מותשים לדיון המיוחד על תקציב המדינה, על סך 102 מיליארד ש"ח.

ראשית, אני רוצה לברך את יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל. כחבר ועדת הכספים שעבד אתו, אני רוצה להגיד שהוא התעלה כמעט מעל כל נושא פוליטי, ניהל את הישיבות בצורה הגונה, ישרה, ובאמת עשה עבודה נאמנה. אני חושב שהוא זכה להוקרה – שמעתי זאת גם מקודמי בדיון – של כל חברי ועדת הכספים. אני מקווה, כמו שאמר קודם שר האוצר, שאכן לא ייכנעו ללחצים בעתיד והוא יישאר יושב-ראש ועדת הכספים עד סוף הקדנציה.

אני מברך גם את חברי הוועדה ועובדיה. התקיים מרתון של דיונים בתקציב במשך כחודש, חמש ישיבות בשבוע, זה לא קל, ובסופו של הדבר הגיעו למוצר המוגמר.

מכל הנושאים הכלולים בתקציב הזה אני רוצה להתרכז בשני נושאים הקרובים ללבי, פיתוח הנגב ומצב הרשויות המקומיות.

אשר לפיתוח הנגב, אני חייב להודות שאכן יש מגמה חיובית מאוד בתקציב 1993, הן בפיתוח תשתיות והן בהיערכות מהירה להקמת תשתית תעשייתית, זאת לעומת השנים הקודמות.

ביום שני הייתי עם שר התעשייה והמסחר באוניברסיטת באר-שבע, בפגישה עם כל המנכ"לים של כל המפעלים בנגב, עם כל ראשי הרשויות ועם אנשי האקדמיה. הוצגה תוכנית לביצוע תשתיות ולהקמת מפעלים בנגב. המצב נראה די ורוד, ואני מקווה שלפחות 50% מהתוכנית המתוכננת ל-1993 אכן תתממש.

אין לי ספק שיש לזקוף זאת גם לזכותו של שר האוצר בייגה שוחט, שהוא איש הנגב, ולכן נושא הנגב בא לביטוי בתקציב.

אמרתי שיש מגמה חיובית, אבל היא לא מספיקה. צריך היה לתקצב מייד את סלילת הרכבת לאילת. אני חושב שהרכבת לאילת תביא להאצת פיתוח התיירות והתעשייה ולתוספת מאות מקומות עבודה בנגב, שכידוע הוא מוכה אבטלה, והיא תגביר לאין ערוך את הפעילות של נמל אילת ואת התעסוקה בנמל.

הרכבת לאילת זה לא הפרויקט היחיד שצריך לזרז בנגב. צריך לפתח מייד גם את תשתיות הכבישים. אומנם יש גידול משמעותי בתקציב פיתוח התשתיות, אבל אין די בכך. צריך לחסל בדחיפות את הפיגור שנוצר בתחום זה ב-20 השנים האחרונות. צריך לקצר את התהליכים ולסלול עוד כמה כבישים בנגב, בייחוד כביש מצפה-רמון-אילת, שהיום כבר אינו מתאים כלל לנסיעה. אם יתחילו את סלילת הכביש הזה ב-1993, זה גם יקדם את התיירות בנגב, גם ירחיב את היישובים בסביבה וגם יקדם את התעשייה.

כדי לקדם את הקמת המפעלים והתשתיות בארץ, הממשלה צריכה לתת דעתה לפישוט הביורוקרטיה. חבר הכנסת סילבן שלום דיבר על כך. היום הביורוקרטיה בהקמת מפעלים היא מסובכת מאוד, והיא מדכאה ומייאשת כל משקיע פוטנציאלי נורמלי, ורק מעטים מגיעים לסוף הדרך. יש למצוא דרך לפשט את זה מייד.

הנושא השני שרציתי לדבר עליו הוא מצב הרשויות המקומיות העומדות בפני פשיטת רגל. חובן הכולל הוא כ-6 מיליארדי ש"ח. תשתיות הכבישים, תשתיות המים והביוב ברשויות המקומיות מיושנות ואינן עומדות בצורכי היום. אם מעיינים בתקציבי הפיתוח שבתקציב משרד הפנים רואים כי אין גידול נומינלי בתקציבי הפיתוח, ואם אין גידול נומינלי המשמעות היא שיש ירידה בתקציב הפיתוח ברשויות המקומיות. אני חושב שצריך לתקן זאת מייד ולמצוא לכך סעיף מתאים בתקציב.

גם במענק האיזון שניתן לרשויות החלשות, שאליהן הצטרפו השנה רשויות רבות, לא רק שלא היה גידול אלא שהיתה הקטנה בתקציב, הקטנה נומינלית. מענק האיזון בקושי השאיר אוויר לנשימה לכמה רשויות שעדיין צפות על פני המים, וגם זה כנראה יילקח מהן.

לסיום, אינני יודע עד כמה התייחסו בתקציב המדינה לחובות האדירים המרחפים מעל ומסכנים את העמידה במסגרת התקציב. אביא כמה דוגמאות: קופת-חולים – היקף חובות קופת-חולים הוא כמיליארד ש"ח; תע"ש – מיום ליום מגלים את גודל הגירעון, מתקרבים כבר ל-700-800 מיליון ש"ח, אני מניח שיגיעו בסוף למיליארד ש"ח; קרנות הפנסיה – החוב האקטוארי של קרנות הפנסיה הוא מעל 12 מיליארד ש"ח. אם אני מוסיף 6 מיליארדי ש"ח – גירעון הרשויות המקומיות, הרי מעט הדוגמאות שנתתי מסתכמות ב-20% מתקציב המדינה.

אני רוצה לקוות שאכן התקציב המוגש יענה ולו במעט על בעיות האבטלה והתעסוקה ויביא לתחילת צמיחה תעשייתית וכלכלית. אני מקווה שהחובות שהזכרתי קודם לא יסכנו את התקציב. תודה רבה.

### **היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי, אחריו – חבר הכנסת פורז, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול אני שמח על האווירה האינטימית שמשתררת באולם הדיונים זה שעות מספר ומאפשרת לקיים דיון ענייני ברמה גבוהה יחסית.

אני רוצה לפתוח את הדברים דווקא כחבר כנסת שזו לו הקדנציה הראשונה בכנסת.

### **אברהם יחזקאל (העבודה):**

לא האחרונה.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

לא האחרונה – לא לי להגיד.

אנחנו הכרנו את הכנסות הקודמות, אנחנו יודעים מה תדמיתה של הכנסת ואנחנו יודעים מה עברנו בשבועות האחרונים, עם כל הגימיקים ועם כל הפרשיות שהיו באולם המליאה. אבל, אחד הדברים שעשה את הרושם הגרוע ביותר בשנים האחרונות היה סיפור התקציב, ערב קבלת חוק התקציב, מה שקרה בוועדת הכספים, מה שקרה במסדרונות. היינו עדים מדי שנה בשנה למחזות מבישים, שהפכו את הפוליטיקה בכלל למקצוע מאוד לא מועדף בעיני רבים וטובים במדינת ישראל. והשנה, ואולי זה

קצת נסתר מעיני הציבור, ואולי זה נסתר בגלל השקט, התנהל הדיון בתקציב בצורה מאוד מאוד מכובדת.

אני מוכרח להגיד כאן שאני, בכל אופן, כחבר בוועדת הכספים, חושב שצריך לזקוף זאת בעיקר לזכות יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת גדליה גל, שבטוב טעם ובשכל ישר ניהל את הדיונים בצורה עניינית, ועם כל מה שהאופוזיציה בוודאי צריכה להגיד, בבחינת מצוות אנשים מלומדה, כשהיא באה לבקר את התקציב, אני בטוח שהם יודעים להעריך יפה מאוד את הדרך שבה הוא ניהל את הדיונים.

שיתוף הפעולה עם משרד האוצר, ההקשבה של משרד האוצר לצרכים האמיתיים ולא לגופי לחץ או דברים מהסוג הזה תרמו לעניין, ובסופו של דבר אני חושב שנושא חוק התקציב וניהול הדיונים לגביו יכולים לשמש אות ומופת – איך כנסת צריכה להתנהל.

אני רוצה להגיד כאן, שאני מצטער מאוד, וזו כנראה גזירת גורל, שהתקשורת, המדיה, בדרך כלל מציגה את הדברים הפחות סימפטיים שקורים במשכן הזה. וכאשר מתנהל נושא בצורה עניינית ומסודרת מאוד – – –

### **גדעון שגיא (העבודה):**

היא מציגה דברים שהתרחשו כאן.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

נכון, היא מציגה דברים שמתרחשים כאן, אבל מתרחשים גם דברים אחרים. זה מה שרציתי להגיד, חבר הכנסת גדעון שגיא, וחבל שהציבור הרחב במדינת ישראל לא יודע שדברים אחרים מתרחשים וכיצד הם מתרחשים, כי חלק גדול, אולי החלק המרבי של עבודת הבית הזה, נעשה בצורה מכובדת מאוד מאוד גם מצד האופוזיציה וגם מצד הקואליציה, והדבר הזה לא בא לידי ביטוי. חבל שיש בתוכנו חברי כנסת שהפכו את כנסת ישראל לבמה שלעיתים מזכירה תיאטרון, ולא דווקא תיאטרון ברמה גבוהה. עד כאן דברי ההקדמה.

אני רוצה לומר לגבי התקציב: גם אני הייתי שותף לדעות של חברים רבים אחרים, ערב התקציב, שהתקציב אינו עונה על הצרכים ועל סדר העדיפויות שאנחנו הצגנו במערכת הבחירות ואנחנו מאמינים בו. אבל אין ספק, וחבל שהאופוזיציה לא טרחה לפחות להודות במקצת – היא לא צריכה לשבח את התקציב, אין זה תפקידה לקלס ולהלל את הממשלה, אבל חבל שהאופוזיציה לא טרחה לומר מלה טובה על השינויים רבי-ההיקף שחלו בתקציב המדינה מאז הקריאה הראשונה ועד הקריאה השנייה והשלישית. והאוצר – עדיין לא במידה מספקת, עדיין לא די – בהחלט הקשיב לרחשי לבו של הציבור.

ההסתייגויות שלי עסקו למעשה בשני תחומים, ואני רוצה לומר משהו לגבי התחומים הללו. נושא אחד – רמת-הגולן. בנושא רמת-הגולן הצגתי הסתייגויות מספר שביקשו להגדיל את התקציב המיועד לרמת-הגולן. אני עומד להוריד את ההסתייגויות, משום שמשרד האוצר נענה במידה רבה לפניות

המתיישבים של רמת-הגולן ולפניות חברי הכנסת. הייתי אומר, רוב מוחץ בבית הזה תמך בפניות אנשי הגולן, ומשרד האוצר נענה בצורה יפה ומכובדת לפניות שלהם.

אבל, אני רוצה לנצל את הבמה ולהסביר מדוע אני חושב שצריך להוסיף תקציבים לרמת-הגולן. אני חושב שלעניין זה אין זה משנה כלל מהי השקפתו הפוליטית והמדינית של כל אדם או חבר כנסת. יכול מישהו לחשוב שאנחנו צריכים לוותר ויתורים מרחיקים לכת ברמת-הגולן, יכול מישהו לחשוב שאסור לוותר אף על שער אחד מרמת-הגולן, יכול מישהו לחשוב שצריך לוותר מעט ברמת-הגולן. בכל דרך שהיא ובכל השקפת עולם יש עובדה אחת שהיא עובדה ניצחת: תושבי רמת-הגולן חיים היום במצב של אי-ודאות, במצב לא סימפתי, משום שעתיים – עתיד יישוביהם, עתידם הכלכלי, עתידם החברתי, עתידם ההתיישבותי – לוט בערפל מבחינתם.

ובמצב כזה, כאשר מדובר במתיישבים שבאמת נשלחו על בסיס קונסנסוס לאומי רחב, כאשר מדובר במתיישבים אלה, גם לשיטתם של אלה שגורסים שצריך להגיע לויתורים מרחיקים לכת ברמת-הגולן לצורך שלום עם סוריה, חייבת ממשלת ישראל לתת ביטוי, ואפילו ביטוי עודף, לאותם מתיישבים, על מנת שגם אם בסיכומם של דבר יהיה ויתור כזה או אחר, עד הרגע האחרון – ואני אומר, לשיטת אלה שחושבים שצריך ללכת לויתורים מרחיקים לכת, ואני חושב אחרת – צריכים אותם מתיישבים לחוש, שכל הציבור במדינת ישראל עומד מאחוריהם ועומד לימים במפעל שהוא מפעל ציוני ממדרגה ראשונה. ולכן, טוב עשתה ממשלת ישראל, טוב עשה שר האוצר שנענה במידה ראויה לציון לפניות המתיישבים.

לצערנו, הממשלות הקודמות לא השקיעו, וזה אינו סוד, לא ברמת-הגולן ולא בבקעת-הירדן במידה שבה הן השקיעו ביהודה, בשומרון ובעזה. אין לי טענות, הטענות שלי הן פוליטיות, אבל אותה ממשלה נקטה לפי דרכה המדינית, שהיא האמינה בה. אין לי ספק שברגע שעלתה ממשלה זו לשלטון, לפחות את הקיפוח צריך היה להסיר. הקיפוח הזה הוסר, לדעתי, ואני חושב שצריך להוסיף מעבר לכך.

והנושא האחרון שאני רוצה לומר בו מלה הוא נושא החקלאות. לא אכנס פה לנושא, בשביל זה צריך נאום, לא כמו זה של מיקי איתן, אבל צריך נאום די ארוך בשביל להסביר את נושא החקלאות. אני רוצה לומר: מליאת הכנסת, בדיון שהיה פה, קיבלה החלטה שאיחדה את כל סיעות הבית, שצריך לעשות רביזיה במדיניות החקלאית במדינת ישראל. הגיע הזמן שהלובי החקלאי יפסיק לפעול כפי שהוא פעל בעבר, והוא צריך לפעול על בסיס של קונסנסוס של כל הבית הזה, כי החקלאות לא שייכת לחקלאים והאדמות אינן שייכות לחקלאים. החקלאות והאדמות שייכות למדינת ישראל ולעם ישראל, לכל אחד מאתנו, ולא ייתכן מצב שכאשר בעולם המערבי, בפינלנד, יש 72% של תמיכות במחירי התפוקות בחקלאות, במדינת ישראל יהיו 14%. לא ייתכן כדבר הזה, כי החקלאות היא הענף היחיד בענפי המשק שלא יכול לפעול על בסיס של משק חופשי בלבד. ואני מצטער ששר האוצר לא קיבל את בקשתנו להוסיף במה שאנחנו פנינו בקשר אליו, למשל, בנושא הכותנה. הוא נענה לנו בתחומים אחרים. הוא נענה לנו בהבטחת מחירי הכותנה בשנה הבאה, אבל עדיין מדינת ישראל מבטיחה מחירי כותנה ב-75 סנט לליברה, ובארצות-הברית מבטיחים את זה ב-1.20 דולר לליברה.

אני חושב שהחקלאות במדינת ישראל היא ערך, היא תפיסת עולם, היא מאבני היסוד של הציונות, והיא גם ספק המזון של האוכלוסייה במדינת ישראל, שהולכת וגדלה. במצב כזה ממשלה צריכה לקבל החלטה שבמדיניות ולא ברמה של לובי חקלאי המשיג הישג כזה או אחר. וכאשר הממשלה תחליט את ההחלטה הזאת, אפשר יהיה לקיים חקלאות בכבוד במדינת ישראל. ואם היא לא תקבל את ההחלטות הנדרשות בתחום החקלאות, לא יקרה, מבחינת החקלאים, דבר, למעט מעברם לסקטורים אחרים, לתעשייה ולשירותים.

מי שישלמו את המחיר הכבד בעניין הזה יהיו תושבי מדינת ישראל, כאשר כבר היום חלק מהאדמות ננטשות. חלק גדול, 20% מאדמות הלאום ננטשות. כבר היום יש סכנה שנושא החקלאות יגרום בסופו של דבר לפגיעה בביטחון הלאומי של מדינת ישראל.

כדי למנוע את הדבר הזה, אני שמח שמליאת הכנסת קיבלה החלטה, ואני מקווה שממשלת ישראל תקיים את ההחלטה, ואכן תערוך על כך דיון מעמיק.

במשפט הסיום אני רוצה לומר "יישר כוח" לשר האוצר, אחרי שבירכתי את יושב-ראש ועדת הכספים. אני חושב שמגיע לשר האוצר גם מהצד הזה של הבית, מצד האופוזיציה, איזה קרדיט. שר האוצר צריך להיבחן לאורך זמן, ותקציב מדינה לא נבחן בתוצאות שלו בחודש או בחודשיים ואפילו לא בחצי שנה. מותר לעשות הכול בנאומים פוליטיים, מותר לנגח ממשלה, מותר לבקר ממשלה. אבל צריך לזכור שתוצאות של תקציב מדינה, נכון, מורגשות רק כעבור זמן, והצלחתו של שר האוצר היא הצלחתן של הממשלה ושל המדינה כולה.

אני בטוח שבתקציב הבא, בשנה הבאה, תהיה לאופוזיציה מעט מאוד תחמושת, הרבה פחות מהתחמושת שהיא ירתה הפעם, ובדרך כלל זו היתה תחמושת סרק. תודה רבה.

### **היו"ר ס' טריף:**

תודה רבה. חבר הכנסת עובדיה עלי, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, אחריו – חברת הכנסת דליה איציק.

### **דליה איציק (העבודה):**

אני מוותרת.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית דבר אני מבקש לברך את יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, על הניהול הטוב והיעיל של הוועדה. כמי שזו לו כבר הקדנציה השלישית בוועדה הזאת, וזו הפעם התשיעית בתוך התקופה הזאת שהוועדה מכינה תקציב למדינה, אני יודע להעריך את המאמצים שנעשו ואת הניהול והניווט ברוב חן ודעת וביעילות.

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש בפתח דברי להזהיר את עצמנו גם כן מפריצת מסגרת התקציב. ישבתי כאן באולם ושמעתי פעמים אין-ספור, במיוחד מפי יושב-ראש הקואליציה, ידידי הטוב חבר הכנסת אלי דיין, שאמר: מה יקרה אם יגדל הגירעון? מה יקרה אם תיפרץ מסגרת התקציב? אני

אומר, שאסור בשום אופן להגדיל את הגירעון התקציבי. גם היום הוא כבר מגיע ל-8.1 מיליארדי שקלים, שהם 3.2% מהתקציב.

### אורי אור (העבודה):

לא מהתקציב, מהתמ"ג.

### עובדיה עלי (הליכוד):

נכון, מהתמ"ג, תודה על התיקון.

כפי שאנחנו יודעים, לא במקרה יהיה הגירעון השנה 3.2% מהתמ"ג, אלא כחלק מחוק שהונח ואושר במליאת הכנסת, ולפיו הגירעון התקציבי ילך ויקטן עד שבועוד שנתיים הוא יתאפס לגמרי. יש היגיון מאחורי הקביעה הזאת. זה חוק הגיוני, נכון ובמקומו. משום שאם נמשיך במצב של הגדלת הגירעונות הכספיים ופריצת המסגרת התקציבית, אנו עלולים לחזור שוב לימי אינפלציה שתלך ותגאה.

לאחרונה, עם גל העלייה, יכולנו להרשות לעצמנו לגרום לגירעון תקציבי כלשהו. אבל ככל שנתקדם, אם הגירעון הזה אכן יגדל, תהיה לכך משמעות חמורה למשק. לכן אנו צריכים להיזהר ולשמור מכל משמר, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, שהמסגרת התקציבית לא תיפרץ.

אני אומר את הדברים האלה, כי יכול להשתמע מהמשך הטיעונים שלי, שמא אני מבקש להגדיל את התקציב ללא ביקורת, ללא בקרה, בצורה חסרת אחריות, ולא זאת הכוונה.

מדיניות ממשלה צריכה להתבטא בעדיפויות לאומיות ברורות. ממשלה צריכה לקבוע לעצמה מה הוא סדר הקדימות שלה. אין זו משימה קלה, זו משימה מאוד קשה. אם העוגה נשארת בגודל מסוים ואיננה גדלה, צריך לחלק אותה בצורה טובה יותר.

אנחנו התבשרנו חזור והתבשר, גם במערכת הבחירות האחרונות וגם בקווי היסוד של הממשלה, שיש כוונה למדיניות חדשה, לסדרי עדיפויות לאומיים חדשים, לסדר קדימות חדש שידיגיש את נושא החינוך. אני עמדתי כאן הבוקר וקראתי מקווי היסוד של הממשלה במיוחד את סעיף 9. סעיף זה מדבר על מתן קדימה ברורה לנושא החינוך והקצאת משאבים גדולים לנושא זה.

בין היתר, הממשלה הזאת התחייבה להנהיג יום חינוך ארוך בכל מערכת החינוך.

### שלמה בוחבוט (העבודה):

אתה חוזר על הנאום שלך מאתמול?

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אני מדגיש את הקטע הזה ומביא אותו כדוגמה, אבל יש עוד כמה דוגמאות, ואביא גם אותן אם הזמן יאפשר לי. זה נושא חשוב מאוד; בעיני נושא החינוך הוא נושא מרכזי ואני מדגיש אותו משום שאני מייחס לו חשיבות גדולה. אני חוזר ומדגיש אותו כמו קטו חוזר והדגש, שוב ושוב.

### **אורי אור (העבודה):**

האם אתה יודע כמה הוסיפה הממשלה הזאת לנושא החינוך לעומת מה שהקציבה לו הממשלה הקודמת?

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אני חושב – סכום של 481 מיליון שקלים לנושא החינוך. האם זה נכון, יושב-ראש ועדת הכספים?

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני לא זוכר בעל-פה.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אני חושב שזה הסכום. אני לא רוצה לחזור כעת על דברים שאמרתי בוויכוח קודם, ממה זה מורכב וכדומה. בואו ונשאיר את הנושא הזה לפעם אחרת. אני חושב שהוא חייב להיות בראש סדרי הקדימות.

אני מעריך מאוד את מה שאמר כאן ידידי הטוב, חבר הכנסת אלי גולדשמידט. אני חושב שהוא מתגלה כפרלמנטר טוב, עם הרבה יושר אינטלקטואלי. הוא אמר – ואני מקווה שאני מבטא את רוח דבריו – במערכת הבחירות הבטחנו הבטחות ואנחנו רק צריכים לממש אותן. אחת ההבטחות המרכזיות שמפלגת העבודה הבטיחה היא בנושא השני שאני מבקש לעסוק בו, ועסקתי בו גם במרוצת שלושת הימים האחרונים; אני מבקש להדגיש אותו – נושא התעסוקה, נושא האבטלה במדינה.

האבטלה במדינת ישראל היא גבוהה, היא גבוהה מכדי שהחברה הישראלית תוכל להתמודד אתה. גם כאן אני חוזר ואומר מה שכבר אמרתי כאן לא אחת, שכיום קיימת בעיית אבטלה בכל ארצות המערב. לא ננתח כאן את הסיבות לכך. אבל החברה הישראלית לא יכולה להרשות לעצמה אבטלה

בסדרי גודל כאלה, של מאות אלפי מובטלים. מדינה קולטת עלייה, מדינה שחפצה שצעיריה יישארו ולא ירדו ממנה, חייבת להציע להם תעסוקה הולמת, תעסוקה נאותה, תעסוקה אמיתית.

לצערי, לממשלה הזאת אין כל בשורה בתחום זה. אל נעשה שקר בנפשנו. כל ההצעות ששמענו לאחרונה, גם ההצהרות על כך שיקצו 760 מיליון שקלים לנושא התעסוקה, כשבאים ומנתחים איזה סוג תעסוקה הם רוצים להציע, ומה הם אותם 30,000 מקומות עבודה שייווצרו אולי בעקבות הקצאת המשאבים הזאת, אנו מגיעים למסקנה המתבקשת, שלא מדובר כאן בצמיחה כלכלית אמיתית, שלא מדובר כאן ביצירת מקומות עבודה הולמים לטווח ארוך. בעצם זו לא תעסוקה אמיתית לזמן ממושך. אלה אולי פתרונות זמניים, משהו כמו עבודות יזומות.

אני חושב שבעצם העלאת רעיונות כאלה – זה אולי יוריד במשהו את הסטטיסטיקה בנושא התעסוקה, אבל זה אינו – – –

### **בנימין טמקין (מרצ):**

אני יכול לשאול אותך שאלה?

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אני אסיים את הקטע הזה, ואם היושב-ראש ירשה, אשמח להשיב לך.

זה לא פתרון אמיתי לעניין הזה, מה גם שמוקדי האבטלה מתרכזים בעיקר בערי הפיתוח, נדמה לי ששם השיעור הוא פי שלושה מהממוצע הארצי.

לאחרונה יש החמרה בנושא התעסוקה, ואני מעריך שבשנים הקרובות היא תגדל. ולמה כל זה? משום שבשנים האחרונות היתה בנייה מסיבית רחבת היקף בערי הפיתוח, במיוחד בנגב ובגליל. בחלק מערי הפיתוח האלה נוספו אלפי יחידות דיור, ורק השנה ובשנים הקרובות הן תתאכלסנה.

כשביקרתי לאחרונה במעלות, התרשמתי מאוד מתנופת הפיתוח שם ושמחתי לשמוע מפי אשת ראש המועצה, ידידי חבר הכנסת בוחבוט, שבתוך יום או יומיים נחטפו כל הדירות שם. במעלות, שנוספו לה אלפי יחידות דיור, ובערי פיתוח אחרות, אם לא נבטיח מקורות תעסוקה הולמים, רבותי חברי הכנסת, אנחנו נשב על חבית חומר נפץ. אני לא רואה כל פתרון בסוגיה הזאת.

אם היושב-ראש ירשה, לא אתנגד להשיב לך, חבר הכנסת טמקין.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

חבר הכנסת עלי, הרי בתחילת הנאום שלך יצאת חוצץ נגד פריצת מסגרת התקציב.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

נכון.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

אחר-כך אמרת שמה שהוסיפו לחינוך זה לא מספיק, ואחר-כך אתה אומר שאין יצירת מקומות עבודה במידה מספקת. עם כל הכבוד, חוץ מהתביעה המשותפת, שיהיו עוד מקומות עבודה, בכל זאת צריך לומר מניין יילקחו המשאבים בשביל ליצור את כל מקומות העבודה האלה. אם הדבר היה כל כך חשוב, למה לא עשיתם את זה כשהייתם בשלטון?

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

קודם כול, השאלה שלך היא שאלה טובה ובמקומה, ואני מודה לך עליה. מטבע הדברים, בגלל סד הזמן אני לא יכול לפרט את כל הנושאים. אני מוכן לנגוע בנקודות אחדות בסוגיה הזאת.

אמרתי שחלוקת התקציב חייבת להשתנות, וסדרי העדיפויות צריכים להיות אחרים. אני גם יכול להצביע על תקציבים שלדעתי צריך לקצץ בהם, וכאן צריך לגלות אומץ לב ולקצץ בתקציבים מיותרים.

אביא לך דוגמה אחת – ואני מקווה שחברי מההתיישבות העובדת, שאני מאוד מעריך אותה, אני מייחס לה חשיבות גדולה ואני רוחש לה כבוד רב, אבל זה לא העניין הפוליטי כאן. אני חושב, למשל, שהאגף לחינוך התיישבותי מיותר. אני לא רואה כל הצדקה לקיומו. אני לא חושב שיש הצדקה לכך גם מבחינת החברה הישראלית, האינטגרציה בחברה הישראלית. אני לא חושב שיש הצדקה לכך שילדי מרחביה ייסעו דרך עפולה. אם אתה מכיר את האזור שם, מרחביה היא שכונה שכמעט נושקת לעפולה. אין שום הצדקה שהם ייסעו לנהלל, ואין שום הצדקה שילדי קיבוץ מרחביה ילמדו במשמר-העמק, למרות ההסעות, הכיתות הקטנות ודברים אחרים.

אני יכול לעמוד כאן ולמנות סעיפים נוספים רבים. יש במשק כפילויות רבות. יש בזבז רב, יש ראוותנות בהרבה תחומים. אני מייצג, בין היתר, את השלטון המקומי, חבר הכנסת טמקין.

רבותי חברי הכנסת, אני יכול להצביע על סעיפים רבים בתקציב. אני לא רוצה להיכנס לכל הסוגיות האלה, מפני שזה יעורר התרגשות באולם.

### **ענת מאור (מרצ):**

---

### היו"ר ס' טריף:

תנו לו לסיים את דבריו בבקשה.

### עובדיה עלי (הליכוד):

תרשי לי, יש לי עוד שתי נקודות להצביע עליהן. אם היושב-ראש יאפשר לי אחר-כך להשיב, אשמח להשיב על כל שאלה שתידרש. זה תלוי ביושב-ראש, לא בי.

### מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להבהיר נקודה בניחותא.

### היו"ר ס' טריף:

לא, לא התכוונתי שאתה תנאם.

### מיכאל איתן (הליכוד):

אולי הם יסכימו לאפשר לחבר הכנסת עלי לדבר עוד שתיים-שלוש דקות.

### היו"ר ס' טריף:

אני מאפשר לו, ואני מבקש ממך: תן לי לנהל את הישיבה. הוא בוודאי ייקח את זמנו.

### עמנואל זיסמן (העבודה):

---

### עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, קודם כול זה יהיה מכובד מאוד לעמוד על כל במה ירושלמית ולהתדיין ולהתווכח. אשמח מאוד להתדיין ולהתווכח על כל במה. זה מכובד מאוד, ועוד בירושלים. אתה יודע מה זה לעמוד על במה ולהתווכח?

לגופו של עניין, למשל, יש העניין של התעשיות הצבאיות, התעשיות הביטחוניות. זו סוגיה בפני עצמה. צריך להבריא אותן. איך אפשר להבריא? באיזו דרך? זו סוגיה שאפשר לדבר עליה שבעה נקיים. זה לא המקום המתאים כרגע להתחיל לפרט, בגלל הזמן הקצר. יש נושאים רבים. מכל מקום, הממשלה צריכה לפעול בחוכמה ולגלות אומץ לב, לחלק נכון ולדרג את הקדימות ואת העדיפויות.

אני מבקש לומר עוד משפטים אחדים בשתי סוגיות קטנות. קודם כול, פיתוח תשתיות בערי פיתוח, חבר הכנסת בוחבוט. לא יעלה על הדעת שעם הבנייה המסיבית בערי הפיתוח לא תתבצע בניית תשתיות מתאימות במקביל, תשתיות ציבוריות, מבני ציבור ותשתיות אחרות. היום אין לזה ביטוי מספיק בתקציב, ואני חושב שבעניין זה אנחנו חוטאים לאותן ערי הפיתוח.

מלה אחרונה, ובכך אסיים את דברי.

### **שלמה בוחבוט (העבודה):**

תקציבי הפיתוח הוגדלו בצורה מאוד משמעותית.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

הנושא האחרון שאני מבקש לדבר עליו הוא ניצול המשאב הלאומי שהגיע אלינו עם העלייה הברוכה מברית-המועצות לשעבר. אנחנו חייבים לתת את הדעת ולמצוא תשובות הולמות, למצוא פתרונות במיוחד למדענים שבהם. אני חושב שזה משאב אנושי אדיר, זה אחד המשאבים החשובים שהגיעו למדינת ישראל. אין לנו אוצרות טבע. מה יש לנו מלבד המשאב האנושי? המשאב הזה, להערכתי, מתבזבז לאחרונה, ואני לא מאשים את ממשלת ישראל בהנהגת מפלגת העבודה. הגיעו ארצה למעלה מ-400,000 עולים. זאת לא משימה קלה – לקלוט אותם ולתת להם תעסוקה. אבל אני מתרעם על דבר אחד. אני חושב שגם מנהיגי מפלגת העבודה ידעו שזאת לא משימה קלה. אין כאן פתרונות קלים. אני מתרעם על כך שנתנו לציבור לחיות באשליה שהדבר הזה קל, שיש לו פתרונות מהירים. היום נדמה לי, שכגודל הציפיות כך גודל האכזבה. הבשורות הגדולות, לא רואים להן כיסוי היום במדיניות, לא רואים להן כיסוי מספיק בתקציב המדינה, וחבל.

### **היו"ר ס' טריף:**

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי, אחריו – חבר הכנסת אברהם שפירא, ואחריו – חבר הכנסת יעקב שפי. חבר הכנסת איתן, לרשותך שמונה דקות.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתח דברי אני רוצה להסב את תשומת לבכם. יש אפשרות לעשות פיליבסטר על-ידי התשה של הצבעות; להתחיל להגיד: תצביעו, לקרוא למזכיר הכנסת ולהגיד לו להתחיל לקרוא בשמות כל חברי הכנסת וכל אחד יגיד בעד או נגד, והעניין הזה יכול להימשך מספר שעות די ניכר. יש אפשרות לעשות זאת בצורה מאוד עניינית, על-ידי ליבון הבעיות. כל מה שרציתי לומר – – –

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

למה לא עשיתם את זה אתמול?

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

חבר הכנסת גולדשמידט, עם כל הכבוד לך, ניסיתי לומר ששתיים-שלוש דקות נוספות שחבר הכנסת עובדיה עלי היה מדבר כאן, או שחברת הכנסת דליה איציק היתה מדברת, או שחבר הכנסת בוחבוט היה מדבר כאן, לא זה הדבר שצריך להגביל.

תראה מה קורה כאן. קורה כאן דבר אבסורדי: במקום לקיים דיון מעמיק, נוצר כאן מין מצב שכל מי שעולה לדבר, מייד מסתכלים על השעון לראות אם נספיק או לא נספיק ליעד זה או אחר. אבל אל היעד הזה אפשר להגיע, או לחרוג ממנו, לא בגלל עוד כמה משפטים שנאמרים על-ידי הנואם ונרשמים בפרוטוקול הכנסת, אלא גם על-ידי זה שמבחינה טכנית תהליך ההצבעה יתנהל עוד מספר כזה או אחר של שעות.

אני מבטיחך נאמנה, שכמה דקות נוספות לחבר הכנסת עובדיה עלי – – –

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

הרי אתה דיברת עשר שעות וחצי, ולעניין. אז למה לא נתת לו דקות מספר משלך – – –

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

חבר הכנסת זיסמן, אני יכול להבטיח לך שאנחנו עושים את מה שאנחנו עושים מתוך אחריות. יש בינינו מאבק, יש ויכוח, אבל אנחנו משתדלים לעשות את הוויכוח במסגרת כללים, ועד לרגע זה העניין מתנהל – – –

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אני מוכרח לשאול שאלה אחת.

### **היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקש שלא להפריע עכשיו.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

רק שאלה אחת.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

בבקשה, אבל לא על חשבון זמני.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אני שואל אותך עכשיו שאלה רצינית: היה לכם זמן אתמול, משעה 10:00 עד 18:00. את הפיליבסטר יכולתם לעשות מאוחר יותר. למה לא עמדתם פה וניצלתם את הזמן בשביל לתקוף אותנו, בשביל לשבח אותנו? למה הצגתם בפני עם ישראל את התמונה, שיושב כאן יהודי מבוגר, מזכיר הכנסת, והוא צריך להיות מטורטר כאן כמו בצבא ולקרוא שוב ושוב 120 שמות? אתה בא לחנך אותנו? אני שואל אותך שאלה רצינית: אני מכבד את העובדה שעמדת עשר שעות על הדוכן, אבל בשביל מה עשית לנו ולכל עם ישראל את הדבר הזה, כשכל הזמן ראו ושמעו: גוטמן – בעד, גולדשמידט – נגד, בוחבוט – בעד, גולדפרב – נגד; ושוב ושוב אותו דבר? בשביל מה זה היה?

### **היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת גולדשמידט, הנקודה הובהרה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

ראשית, אני רוצה להודות לך על שאתה עושה את האבחנה הראויה בין פיליבסטר שנעשה על-ידי דיבור לעניין לבין טרטור כזה, שלפחות מבחינת הצורה החיצונית הוא פחות ראוי.

אני לא רוצה כרגע להסביר לך, אבל היתה החלטה שסיעת הליכוד קיבלה כתוצאה מהרצון שלה להגיע למסגרת מסוימת, לפי כללי משחק מוסכמים, שהיום בשעה 10:00 ייגמר חוק ההסדרים, לא לפני כן. וזה היה מוסכם גם עליכם. כל מה שקרה בהצבעה הזאת נבע מהעובדה שבאותו זמן התנהל איזה משא-ומתן, וחפשנו דרך כדי שנוכל לקיים את הדיון עד אותה שעה. אני אתן לך הסבר על כך אחר כך. כרגע אני מבקש ממך שנעבור לנושא.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

התשובות שלך בדרך כלל משכנעות יותר משמשכנעת התשובה הזאת שלך.

### **היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקש שלא להפריע. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך שאין לך עכשיו, לא עשר שעות ואפילו לא חצי שעה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

שמונה דקות.

### **היו"ר ס' טריף:**

נותרו לך עוד שלוש דקות, ואני אוסיף לך דקה, לא יותר. לכן תיגש, בבקשה, לעניין.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

לא. אני באמת מבקש ממך. נרשמו כאן רבים שלא רוצים כלל לדבר. סתם נרשמו, והלכו. לא רבים מתייחסים לזה ברצינות. יש לי לדבר שמונה דקות. תן לי לדבר.

### **היו"ר ס' טריף:**

אני מכבד את זה, אבל לא ייתכן שתיכנס לפולמוס עם חברים.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

## מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבטיח לכם, שבאלמנט הזה אין עכשיו שום משיכה של זמן, ואם אני אחרוג, אני מבטיח לכם שתקבלו את הזמן הזה בחזרה על קיצור הליכי ההצבעה.

עכשיו אני רוצה לדבר אל חבר הכנסת בוחבוט ברוח טובה וחברית. יצא לי כמה פעמים להתעמת אתו קצת, ואני מציע עכשיו שביתת נשק, נוריד את הטונים; ראשית כול מצדי, ואתה תעשה לפי מה שאתה מחליט. אני רוצה להתווכח אתך עניינית.

אתה באת על רקע התקציב ואמרת: תשמעו, רבותי, יש צרכים רבים של המשק שהממשלה הנוכחית והממשלות הקודמות טרם פתרו מסיבות כאלה ואחרות. ואתה צודק במאה אחוז. נכון, יש הרבה מאוד צרכים. אני שאלתי אותך מה עושים, ואתה אמרת שאפשר להשקיע, שאפשר לגייס עוד כספים, אפשר לעשות כך ואחרת. בסדר.

השאלה הבאה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו היא: איך תממן הממשלה את כל הדברים הטובים האלה? מאיפה תיקח את הכסף? לכאורה אתה מדבר עכשיו כנציג האופוזיציה, כי אתה אמרת שהממשלה צריכה לעשות עוד הרבה דברים, ולא הצבעת על המקור הכספי. אני אענה לך אולי כנציג של הממשלה דווקא, כי אני רוצה לדון בתקציב הזה לא מההיבטים של מה שטוב לאוכלוסייה ומה חסר בתקציב על מנת להיטיב עם העם, אלא מההיבטים שלפיהם עודף הוצאות ממשלתיות, גם בלי הגדלת הגירעון, יכול להביא לפגיעה אנושה בכלכלה. זה יהיה טוב ונעים מאוד לחלק כמה דברים ועוד כמה שירותים חיוניים וחשובים, ואתה הצבעת על חלק מהם ואני מסכים אתך. יש הנושא של מפגרים, נושא החינוך, הנושא של אוכלוסיות חסרות דיור הולם, ועוד ועוד ועוד. השאלה היא, מאיפה לוקחים את הכסף כדי לענות על הצרכים האלה.

עכשיו, בוא נראה מה קורה מבחינת מצב התקציב. התקציב הזה מצביע על 8.1 מיליארדי שקל גירעון. הגירעון הזה אמור להיות מכוסה, בין השאר, על-ידי גיוס 4.3 מיליארדי שקל מהציבור. זאת אומרת, שבמצב הנתון ממשלת ישראל צריכה ללכת לבורסה ולמכור שם איגרות חוב ממשלתיות כדי לממן שני דברים: דבר ראשון, לפדות מיליארדים רבים של איגרות חוב שהנפיקה בעבר, והיא צריכה היום לפרוע אותן. מעבר לכך היא צריכה עוד 4.3 מיליארדי שקל כדי לממן את הגירעון הקיים היום.

אנחנו יודעים שעוד מעט יבוא לכאן הסדר קופת-חולים, ואתה תגיד שצריך לתת. גם אני אגיד. אני אגיד אולי שבתנאים אחרים צריך לתת, אבל אין ספק שנצטרך לעשות משהו, הממשלה תצטרך להביא כסף נוסף.

אחר כך יבואו קרנות הפנסיה. אני לא יודע אם אתה תתמוך בבקשתי להעניש את כל מי שאחראים למצב שאליו הגיעו הקרנות, אבל שנינו נצטרך ללכת לממשלה ולהגיד שאי-אפשר לזרוק לרחוב את הפנסיונרים האלה שסבלו, ועם ישראל צריך יהיה כנראה להתגייס ולעזור להם.

אחרי שנגמור עם קרנות הפנסיה, ידיך שיושב משמאלך, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, יספר לך שגם התנועה הקיבוצית מחכה והיא לא תוכל לעמוד בתנאים הקיימים, שלפיהם מוזרמים 185 מיליון שקל מדי שנה במחירי בסיס של תוכנית הסדר הקיבוצים, והוא יגיד: תשמעו, זה לא הולך, אנחנו לא מצליחים להתגבר, צריך להגדיל את הסכום.

אחר כך יבואו אנשי תע"ש, שאתה עמדת פה והגנת עליהם, ואמרת: אני לא מוכן שיפטרו עובדי תע"ש במעלות. אבל מה לעשות, חבר הכנסת בוחבוט, אם כדי שעובדי תע"ש במעלות יוכלו להמשיך ולקבל משכורת, מישהו צריך לסבסד את ההפרש בין הסחורה שהם מייצרים לבין עלות אחזקת המערכת של המפעל ומה שמעליו?

בשביל כל הדברים החשובים האלה יהיה צורך עוד בכמה מיליארדי שקלים, בלי להוסיף לממשלה מטלות נוספות, כמו דברים רבים שבעבור חלק מהם – אני מודה – הצבעתי אני, שאני אפוזיציונר. אבל במחשבה רצינית יותר אני שואל את עצמי, מנין תיקח הממשלה את הכסף.

המצב היום הוא, שהחוב הפנימי של הממשלה הוא 170 מיליארד שקל. החוב החיצוני שלה הוא כ- 15 מיליארד דולר. תשלום החזר החוב מגיע לכדי 30% מהתקציב של היום. אז קל לומר: נגדיל את הפירעון, ניקח עוד הלוואות, ניקח את הערבויות של ארצות-הברית ונפתור את הבעיות של היום. השאלה היא, האם השימוש בכסף הזה יגרום לכך שבשנים הבאות יישאר החלק של החזר החובות 30%, יהיה יותר מ-30% מהתקציב או פחות מ-30% מהתקציב. במה זה תלוי? אם אנחנו לוקחים את הכספים האלה ומשתמשים בהם לפתרון בעיות כואבות שאי-אפשר לעבור עליהן לסדר-היום.

אני אקח אותך אתי, או אתה תיקח אותי אתך, כל אחד מאתנו מכיר דברים שאנחנו מתביישים בהם, שקיימים במדינת ישראל, אם זה מעונות למפגרים, אם זה מקומות שמחזיקים שם קשישים; אני אומר מחזיקים, אבל אנחנו יודעים בדיוק איך זה נראה, אם זה מקומות שאין בהם מזון מספיק ובחלקם הם מצויים על הגבול. צריך לתת עוד סיוע להבטחת הכנסה למשפחות מסוימות, אם אלה משפחות שאין בהן טיפול מפני שאחד מבני המשפחה לא יכול לתפקד והממשלה לא יכולה לקחת על עצמה. זה קיים.

אבל, אם נשים שם את הכסף ונגדיל את החוב, מה אנחנו עושים? אנחנו נכנסים למערבולת עוד יותר מסובכת, כי בשנים הבאות נצטרך להחזיר את החובות. אחוז החזר החובות יעלה והמשק לא יוכל לצאת לדרך המלך.

לעומת זאת, אם נהדק את החגורה עוד קצת, ניקח גם את הערבויות האמריקניות, נשקיע באמצעים יצרניים, כאשר התל"ג יעלה באותו אחוז של הוצאות רווחה מכלל התל"ג, נוכל לפתור הרבה יותר בעיות. והחזר החובות גם הוא יוכל להתבצע בלי להעלות את האחוזים.

## **היו"ר ס' טריף:**

חבר הכנסת איתן, נתתי לך עוד חמש דקות והן הסתיימו. תשאיר כוח לתקציב הבא.

## מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים מייד.

רציתי להוסיף עוד כמה דברים. אתה תבעת ממני ושאלת מה עושים. לוקחים את הכוונות הטובות ואפילו את המדיניות שכתובה בספר הזה שאתה עומד עכשיו להצביע עליו ומשתדלים לבצע. בדיוק כמו שאומר חבר הכנסת עובדיה עלי – לבצע מה שכתוב פה; וכמה שיותר באמצעות מכירת חברות ממשלתיות, שינוי מבנים במשק, עידוד המגזר היצרני. כמה שיותר – יותר בריא. ואני מקווה שאם יעשו את זה, אנחנו נוכל לגייס עוד משאבים על מנת שבהם אפשר יהיה באמת להביא רווחה רבה יותר לעם ישראל.

## היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת יצחק לוי – איננו. חבר הכנסת אברהם שפירא – איננו. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. חזרת איתן ורענן, אז בבקשה.

## רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דיברנו כולנו היום, אתמול ושלשום על התל"ג, על התשתית של המשק, על התקציב שמוגש היום, שאין בו בשורה לחברה הישראלית. הוא איננו שונה מן התקציב של השנה החולפת, לא שלנו, שהוגש אז. הוא תקציב שאיננו מבשר את היעדים הלאומיים שקבענו כמפלגת העבודה כשנכנסנו לשלטון.

חבל שלא מוגש כאן תקציב שיכולתי לעמוד כאן ולומר לעם ישראל: זה תקציב בשורה, זה תקציב שמתמודד עם אחד הנושאים המרכזיים במאבק באבטלה. ואני לא רואה בשנים הקרובות, בשנה הזאת, שהתקציב הזה יש לו סיכוי להתמודד בנושא האבטלה.

מאחר שאיני רוצה להיכנס לכל הנושאים שהועלו כאן, אני רוצה להביא נושא מרכזי אחד – נושא ההטבות הקיימות בתקציב המדינה הקשורות לחיילים המשוחררים. וכאן יש עיוותים שאנחנו נתקלים בהם מול הדיבורים על החיילים המשוחררים ומול התוצאות.

בתקציב המדינה יש סעיף המתייחס למשרד החינוך והוא נקרא: השתתפות במכינות הקדם-אקדמיות. וזה על-פי סעיף 9 לחוק חיילים משוחררים. הוא בא לתת מלגות קיום ואפשרות ללימודים קדם-אקדמיים לחיילים. בין התקציב ובין הדרישות כמעט אין שום קשר. 70% מכלל החיילים המשוחררים הם חסרי תעודת בגרות. אם אנחנו רוצים לתת לאותה אוכלוסייה את ההשכלה הדרושה, אין התקציב הראוי למטרה זו.

במשרד הביטחון יש תקציב דומה של "הכוונה לחיילים משוחררים", ויש בו 6 מיליוני שקל. גם סכום זה מזערי ואין לו שום משמעות מול התוצאות ומול הפעילות לחיילים המשוחררים.

## עובדיה עלי (הליכוד):

כמה כסף דרוש כדי לבצע את חוק החיילים המשוחררים?

## רענן כהן (העבודה):

תיכף אגיע לזה.

מכאן אני עובר לסעיף שנקרא הביטוח הלאומי – נתון מדאיג מאוד בחברה הישראלית. האם אתם יודעים ש-80% מכלל החיילים המשוחררים חיים היום מדמי אבטלה? וחבל ששר האוצר איננו שומע אותי כאן. אין זעקה גדולה יותר מזו של החיילים המשוחררים כשהם משתחררים מהצבא ואין להם מקום עבודה.

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אני רוצה בהזדמנות זו לברך אותך על המאמץ שאתה עושה כדי להקשיב לכל הדברים. אני רוצה להדגיש נקודה חשובה מאוד. בתקציב המדינה הקצו כ-20 מיליון שקל עבור דמי אבטלה. אתם יודעים מה שולם עד עכשיו כדמי אבטלה לחיילים משוחררים? – 90 מיליון שקל. והצפי של הביטוח הלאומי, נתון בדוק, הוא 130 מיליון שקל לשנה שמסתיימת היום. נתון זה עומד מול 20 מיליון בתחשיב.

אלה כספים שכבר שולמו, ואם אנחנו יכולים להקציב כל כך הרבה כסף לדור שלנו בדמי אבטלה עבור חיילים משוחררים, זו בעצם בושה וחרפה לחברה במדינת ישראל על מה שהיא עושה בנושא החיילים המשוחררים.

אותו דבר אמור לגבי המענק לחייל משוחרר הבוחר בעבודות מועדפות. האמינו לי, החייל לא מכיר את הדרכים, וכדי לקבל את המענק בעבור עבודה מועדפת הוא עובר מדורי גיהנום, ובסופו של דבר הוא לא מקבל את הסכום הזה.

גם בתקציב משרד השיכון יש נקודה משמעותית מאוד. תקשיבו, חברי הכנסת, יש בתקציב המדינה למעלה מ-80 מיליון שקל בערך לסבסוד, בעבור עזרה לחיילים משוחררים לרכישת דירה. אף חייל אחד לא קיבל אגורה אחת מהסכום הזה. אני שואל את שר השיכון, אני שואל את מנכ"ל משרד השיכון: אתה מקבל בתקציב המדינה 80 מיליון שקל בעבור חיילים משוחררים. תסביר לי, מי מקבל את זה? הוא מופתע, אומר: לא יודע. הוא לא יודע כלל שיש לו בתקציב 80 מיליון שקל למטרה זו.

זו תופעה שמאפיינת את כל המשרדים. אני מנסה לבדוק עם מנכ"ל משרד השיכון לאן הולך הכסף בעבור חיילים משוחררים. הוא אומר: הם לא מקבלים שום הטבה מיוחדת, להוציא את ההסדר לגבי כל האוכלוסיות.

נדמה לי שאין דבר נפשע מזה. לוקחים את הכספים – אותו דבר בכל המשרדים – שמוקצים לחיילים המשוחררים, ומשתמשים לצרכים של המשרדים השונים, והכספים לא מגיעים לחיילים המשוחררים.

לכן, חברי חברי הכנסת, כשאני הצעתי את החוק אמרתי, שכל הכספים חייבים להיות מופנים הישר לחייל המשוחרר ולא במסגרת משרד זה או אחר, משום שכספים שאינם מגיעים ישירות לחיילים המשוחררים לא יגיעו לחייל ברגע שיקומו. החוק שאני מציע בא לתת אפשרות שהחייל ידע מה הם הסכומים העומדים לרשותו.

ההצעה אומרת, שבכל חודש מופקד לזכותו של החייל סכום השווה ל-1,000 שקל, שהוא שכר המינימום במשק, מינוס השכר שהוא מקבל בכל חודש. הסכום הזה מופקד על-ידי הקרן לטובת החייל המשוחרר, ובתום השירות יש לחייל סכום קרן של 36,000 שקל בערך, ולחיילת יש 24,000 שקל. הסכומים האלה נושאים ריבית והצמדה כך שסכום של 50,000 שקל, כולל ריבית והצמדה, עומד לרשותו של כל חייל. הוא יכול להשתמש בכספים למטרות בתחום הדיור, בתחום ההשכלה, כל השכלה, בתחום הכשרה מקצועית. הוא יכול לחלק את הסכומים האלה לכל מטרה שהוא רוצה.

החוק מאפשר תקופה של חמש שנים, ובמסגרת חמש השנים כל הכספים שהוא השתמש בהם יכולים להיות מענק עבור החייל המשוחרר בתנאי שהיה במדינת ישראל ארבע מתוך חמש שנים.

חברי, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, ממדי הירידה של חיילים משוחררים ממדינת ישראל הם פשוט מדאיגים. בכל שנה עוזבים את הארץ כ-15,000 איש. 60% מהם צעירים.

### **גדליה גל (העבודה):**

כמה ירדו בשנת 1950?

### **רענן כהן (העבודה):**

הרבה פחות. מאז קום המדינה עד היום, כ-10% מכלל אוכלוסיית המדינה נמצאים בחוץ-לארץ. בשנים האחרונות, בארבע-חמש השנים האחרונות יורדים בערך 15,000 איש בכל שנה. הייתי שותף לסקרים שנעשו בבתי-ספר תיכוניים בכיתות י"א-י"ב. שאלו את התלמידים, מה התחושה שלהם לגבי שירותם הצבאי ועם סיום שירותם הצבאי. כל תלמיד חמישי אמר, שאחרי שהוא יסיים את השירות הצבאי הוא שוקל לעזוב את מדינת ישראל.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

הוא תלמיד, מאיפה הוא יודע?

### רענן כהן (העבודה):

זו האווירה במדינה. הוא יודע שהוא מסיים את השירות הצבאי ואין לו לאן לפנות. אם יש לו מזל, הוא מתקבל לאוניברסיטה. אין לו שום ניסיון בתעסוקה, הוא לא מתקבל לשום תעסוקה. וכשהוא רוצה לקנות דירה – דירה זה דבר מטרופ. איך הוא יכול להשיג 150,000 דולר? מי יכול לתת לו? – רק אותן משפחות שיש להן את היכולת לסייע לילדים.

אני לא מסוגל לקנות דירה לבתי שהתחתנה. אין לי שום סיכוי ואין להם שום סיכוי לרכוש דירה ב-150,000 דולר באזור המרכז, דירת שניים-שלושה חדרים ולא יותר, במקום סביר, לא במקום של עשירים.

### היו"ר ס' טריף:

אתה מסתכן. יושב-ראש ועדת הכספים ישאל אותך על שנת 1950. זאת תהיה היסטוריה ארוכת שנים.

### רענן כהן (העבודה):

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, במסגרת הצבא נעשה סקר שהראה שכל חייל רביעי מתכוון לעזוב את הארץ בתום שירותו הצבאי. אלה נתונים שצריכים להדאיג את כולנו. אלה נתונים מסעירים. אין שום סיבה בעולם ש"עמקי הסיליקון" יקומו בקליפורניה או בארצות-הברית. אין שום סיבה ש"עמק הסיליקון" לא יקום במדינת ישראל. אין מדינה בעולם שיש לה הכוח האנושי החכם, היכול, היודע, המסוגל, כמו במדינת ישראל.

מדינת ישראל מייצאת את הדבר החשוב והיפה ביותר שיש לה, את הבנים והבנות שלנו, את הדור הצעיר. הם חייבים להישאר פה. אלה הביטחון והחוסן שלנו. מדינה שצעירה לא נשארים בה, זו מדינה שמאבדת מחיותה.

מחובתנו כחברה, מחובתנו כחברי כנסת, לעשות הכול כדי שהבנים שלנו יישארו במדינת ישראל. תודה.

### היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת רענן כהן. אני מקווה שזו ירידה לצורך עלייה. אני מזמין את חבר הכנסת יעקב שפי, ברוח הדברים האלה, ואחריו אולי יהיה חבר הכנסת גדעון שגיא.

## יגאל ביבי (מפד"ל):

איך הסדר?

## היו"ר ס' טריף:

יש סדר. חברי כנסת אחדים ביקשו להקדים, ביקשו לאחר. לכן זה השתבש קצת. אנחנו הולכים לפי הסדר.

## יגאל ביבי (מפד"ל):

מי שלא מוכן, יכול לדבר יותר מאוחר?

## היו"ר ס' טריף:

לא בטוח. לא תמיד. אנחנו נהיה קצת הגונים וקצת עדינים. נראה.

## יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לגעת בנושא ההסבות המקצועיות. אומנם לדעתי היה מקום לשיפורים גם בהגשת התקציב הזה בכמה נושאים, במיוחד בנושא שקרוב אלי, בתעשיות הביטחוניות. אני מצטרף לדעת קודמי מכל הסיעות שבירכו את יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, שעשה עבודה נפלאה, ומכאן אתם מבינים שאתמוך בשתי ידי בתקציב.

אדוני היושב-ראש, תקציב המדינה מבטא סולם עדיפויות שהממשלה קבעה לעצמה בבואה לחלק את העוגה התקציבית. ממשלה זו חרתה על דגלה טיפול בבעיות החברתיות. אחת הבעיות החברתיות, שיש לה גם השלכות כלכליות ואחרות, היא בעיית האבטלה. הבעיה רגישה במיוחד במדינת ישראל שקולטת עלייה, שקולטת נערות ונערים שסיימו תקופה ארוכה של שירות צבאי.

אחד התנאים המרכזיים ואולי החשוב ביותר לקליטתו של עולה במדינת ישראל הוא שילובו בעבודה יצרנית בהתאם לצורכי המשק וליכולתו האישית. כל עוד לא שובץ עולה במקום עבודה מתאים לא החל כלל תהליך הקליטה האמיתי. באותה מידה, חוסר מקום עבודה לעולה או לצעיר שהשתחרר מצה"ל הוא גורם שלילי שגורם לחיפוש עבודה מעבר לים, כפי שאמר זאת חבר הכנסת רענן כהן.

אדם מובטל איננו רק בעיה אישית לו ולמשפחתו, לא רק בעיה קיומית למשפחה, אלא גם בעיה חברתית וקן דגירה לתופעות שליליות ביותר. זאת בנוסף לנטל הכלכלי על המדינה.

בשנים האחרונות הגדילה העלייה את מעגל דורשי העבודה. נוסף על כך, חלק נכבד מהתעשיות בארץ, ובראש ובראשונה התעשיות הביטחוניות, נקלע לקשיים כתוצאה מהתמורות הגלובליות. מעגל האנשים שיצאו ויוצאים ממקומות העבודה האלה לאחר שנים של עבודה מסורה וחיונית גדל והולך.

הכשרת עובד פוטנציאלי לעבודה יצרנית אינה רק חובה מוסרית וטיפול הכרחי בבעיה חברתית, אלא גם צו כלכלי; לא רק הקטנת הנטל של תשלום דמי האבטלה אלא גם הגברת כושר הייצור והגדלת התוצר הלאומי.

בכל עיתון יש מודעות של מעסיקים המחפשים עובדים. אחת הסיבות לכך היא הפער בין הכישורים והידע של דורשי העבודה לבין דרישות המעסיקים. לשכות עבודה פרטיות, בשמות שונים, עוסקות בשיבוץ אנשים במקומות עבודה במקביל למערכת הממלכתית, וגם הן לא מצליחות לגשר על הפערים. התשובה על כך היא השקעה מסיבית ומתוכננת בהכשרה ובהסבה של כוח אדם.

יש לתכנן את קורסי ההסבה כך שהמקצועות שבהם יוכשרו האנשים יהיו אותם מקצועות שבהם יש ביקוש גם בימים אלה. הצלחה של הסבה מקצועית נמדדת ביכולת ההשמה של הבוגרים במקומות העבודה.

כדי להבטיח השקעה מושכלת בקורסי הסבה יש צורך לערוך מיפוי מסודר, ברמה ממלכתית, של צורכי המשק בהווה ובעתיד הקרוב.

בתחומי הטכנולוגיה קצב התיישנות הידע המקצועי הוא מדהים. מקצועות קלאסיים עתיקי יומין עוברים מן העולם, ומקצועות חדשים נולדים במהירות ללא אבולוציה מדור לדור, כפי שהתפתחו מקצועות בשכבר הימים. כך נולדו הנדסת תוכנה והנדסת תיב"ם – תכנון וייצור בעזרת מחשב – ומקצועות אחרים בתחומי ההי-טק.

האקדמיה, שהיא גוף שמרני במהותה, מפגרת אחר צורכי התעשייה בתחומים אלה. התעשיות עתירות הידע הניצבות בחזית הידע הטכנולוגי הן אוצר בלום של ידע עדכני שניתן לחלוק אותו עם המשק כולו על-ידי שילובן בתהליכי ההסבה המקצועית. מצד שני הן סובלות מאי-התאמה בין התמהיל המקצועי של העובדים לבין צורכי השעה ואינן יכולות לשאת על גבן את נטל ההסבות שיאפשרו ניצול כוח אדם שהידע שלו התיישן במקום להוציאו ממעגל העבודה.

לסיכום, אחת הדרכים להתמודד באבטלה, נוסף על צמיחה כלכלית ויצירת מקומות עבודה, היא דרך ההכשרה וההסבה המקצועית. יש להקצות לכך תקציבים גדולים יותר מאלה המוקצים היום. יש להקצות כספים לבדיקת צרכים מסודרת של השוק. את בדיקת הצרכים ואת ההסבות המקצועיות יש לבצע עם התעשיות, שמצד אחד יודעות להגדיר צרכים ומצד שני יש להן הידע הדרוש להכשרה יעילה. תודה רבה.

**היו"ר ס' טריף:**

תודה רבה לחבר הכנסת שפי. חבר הכנסת גדעון שגיא, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם שפירא. לפנים משורת הדין אתן לך לדבר מייד אחרי חבר הכנסת שגיא.

### **גדעון שגיא (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבין שאיני יכול לפתוח בדברי בלי לשבח את יושב-ראש ועדת הכספים, הראוי לכל הברכות.

אני ביקשתי את רשות הדיבור כדי להתמקד בנושא אחד, והוא מדיניות התעסוקה.

כל דוברי האופוזיציה הצביעו על הצרכים הנוספים הדרושים בכל תחומי החברה והמשק.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

למה "כל"? בעניין זה לא היה הרבה הבדל.

### **גדעון שגיא (העבודה):**

אני רוצה לומר, שהיו הרבה מאוד דברים נכונים בין הדברים הרבים שחבר הכנסת מיכאל איתן אמר אותם.

ברשותך, לא אוכל להרחיב את היריעה ואני אתמקד ואתרכז בנושא שאני מבקש להציג אותו.

כל דובר, לפי גישתו ועל-פי השקפתו, הציג את הפיגור הקיים בתחום שאליו הוא התייחס. ואכן, רוב הדוברים בעניין זה צודקים. אין כמעט תחום שאין בו פיגור. אך כמה עצוב שרק לאחר חילופי השלטון גילו דוברי הליכוד את מחדליהם, את הרפש הפוליטי, את העושק החברתי שבמשך שנים הם טרחו לטאטא אל מתחת לשטיח. והיום עולים דוברי האופוזיציה אל הדוכן ובצדק הם דורשים שהממשלה תפתור את כל הבעיות שנערמו על דרך פיתוחו של המשק וקידומה של החברה. זו, ללא ספק, תביעה הוגנת.

אני בהחלט מאמין למרבית הדוברים שעולים לכאן, שהם שואפים בכל הכנות ובכל הרצינות למדינה מתוקנת. בכנות הם תובעים מהממשלה הזאת לתקן את מה שקלקלו הממשלות הקודמות. אך מה שפחות הוגן זו הדרישה המועלית כאן מצד הדוברים לתקן את הכול ולא לתר. זו כמובן דרישה בלתי אפשרית ובלתי מעשית. ולכן נדרשת הממשלה לקבוע סדרי עדיפויות ולהחליט מה קודם למה ומה דחוף ממה.

במגבלות האמצעים זו משימה לא פשוטה. אך בלי לערוך כאן השוואה בין כל הצרכים, קיימת הסכמה כללית שהבעיה הדחופה והחיונית ביותר המחייבת מאמץ מרבי וכולל זו בעיית האבטלה.

קיימת הסכמה כללית, שהמחיר החברתי של האבטלה הוא נורא והוא קשה מנשוא. קיימת הסכמה כללית, שצמצום ממדי האבטלה הוא המפתח לפתרון המצוקה החברתית.

הסכנה הקיימת בהמשך המצב הנוכחי נובעת, כאמור, ממפלס האבטלה הגבוה. אך היא קשה שבעתיים לנוכח ההתפלגות הבלתי שוויונית של האבטלה, בין המרכז לפרiferia, בין יהודים לערבים, בין ותיקים לעולים ובין נשים לגברים.

מי לא דיבר על אבטלה? ראש הממשלה קבע שהאבטלה עומדת בפסגת סדר העדיפויות. שר האוצר קבע שצמצום ממדי האבטלה הוא היעד המרכזי של תקציב 1993. חבר הכנסת שפירא, אפילו הרב הראשי, הראשון לציון, אמר אתמול בביקור במועצת פועלי חיפה, כי המצווה לדאוג למקום פרנסה גדולה ממתן צדקה.

חברי הכנסת, במסגרת התקציב המונח לפנינו מוצע, לעניות דעתי, הפתרון האופטימלי, שללא ספק יניע את המשק בכיוון הנכון. אולם, למרות כל הדיבורים ולמרות ההסכמה הכללית, מספר מקומות העבודה שהמדיניות הכלכלית אמורה ליצור ולהציע לרבבות המובטלים הוא בבחינת הקומץ שלא ישביע את הארי.

אם אנחנו רוצים לעמוד ברצינות בנטל הציפיות שתולים בנו, צריך להתמקד במאבק באבטלה. דרושה מדיניות של "תעסוקה עכשיו". גם אם אנחנו מסכימים לכיווני המדיניות, אסור לנו להשלים עם קצב ההתמודדות עם בעיית האבטלה.

אני מקווה שבנסיבות הנוכחיות מוסכם כי לא ניתן לקיים מדיניות הנסמכת על כוחות השוק. דרושה מדיניות המעוררת את המגזר העסקי. יש להגביר את הייצור ולהגדיל את השיווק; לזרז את קצב הביצוע של תוכניות קיימות; להעמיק את ההשקעות בתשתית, בתחבורה, באנרגיה ובתקשורת; ליצור כלים תקציביים וחוף-תקציביים המיועדים ליצירת מקומות עבודה חדשים; לצמצם את התמריצים הקיימים לאבטלה, ויש כאלה, בתחום התקנות של שירות התעסוקה, שיוצרים ומפתחים כאן תרבות של בטלה.

דרושה חקיקה מתאימה ליצירת תנאים לצמיחת המשק, כדוגמת חוק רכש הגומלין שהנחתי על שולחן הכנסת, וחקיקה נוספת.

קובעי המדיניות חייבים להביא בחשבון בכל החלטה כלכלית את ההשלכות של ההחלטה על רמת האבטלה במשק. כל הצעת חוק שחברי הכנסת מתעתדים להניח על שולחן הכנסת חייבת להביא בחשבון את ההשלכות של החוק המוצע על הצמצום או ההרחבה של האבטלה במשק.

מדיניות לאומית בנושא האבטלה תלויה בבחינת כל החלטה כלכלית בראש ובראשונה על-פי מבחן התעסוקה.

אסור לפסול מראש כל דרך לפתרון מהיר, אם כי אני רוצה להדגיש, שאני מאמין – כפי שגם שר האוצר ציין – בפתרונות כלכליים ולא בפתרונות אחרים, למעט מוקדי אבטלה קשים, שבהם ייתכן שצריך גם לחפש פתרונות של תעסוקה, במיוחד למובטלים, גם מעבר לשיקולים כלכליים. אם יידרשו תקציבים נוספים, אין לפסול את האפשרות.

על כן אני מציע לאשר את התקציב, ואני כמובן אתמוך בתקציב המוצע בקריאה השנייה ובקריאה השלישית. אבל אני מציע לשר האוצר לשקול את הצורך בתקציב תלת-שנתי גמיש לפיתוח על מנת לתמוך ביוזמות משקיות ובפיתוח פרויקטים תוך כדי צמצום ותוך כדי התגברות על המגבלות התקציביות הקיימות בתקציב שמונח לפנינו. תודה רבה.

### **היו"ר ס' טריף:**

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם שפירא, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אבי יחזקאל.

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

כבוד היושב-ראש, הלילה הזה הוא ליל שישי שחסידיים ולומדי תורה לומדים בו כל הלילה תורה ומתכוננים לשבת. אנחנו ברוך השם לא מאלה שחוגגים את "סילבסטר". לחגוג "סילבסטר" זה לא דבר כל כך רצוי, אז לאלה שחושבים על סילבסטר: טוב יותר לבלות בכנסת על התקציב. אבל יש לי בקשה – – –

### **היו"ר ס' טריף:**

התכוונת שחברי הכנסת יבלו ב"סילבסטר", כבוד הרב?

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

אני לא אמרתי "חברי הכנסת".

אבל אם הדיון יכול להימשך עד מחר, וגם מחר, אני מבקש שתביא בפני יושב-ראש הכנסת את בקשתי: יש פה יהודים שגרים רחוק בצפון, יש לפחות לגמור מחר עד חצות, ולא להביא יהודים לחילול שבת, חס וחלילה.

### **קריאה:**

הלילה בחצות.

**אברהם שפירא (יהדות התורה):**

מחר.

**היו"ר ס' טריף:**

אני רוצה להרגיע את חבר הכנסת שפירא, שאנחנו מתקדמים יפה מאוד.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

מחר יום שישי.

**היו"ר ס' טריף:**

הוא התכוון הלילה עד חצות.

**אברהם שפירא (יהדות התורה):**

לא, אני לא התכוונתי ללילה זה עד חצות. יש אנשים שאומרים שעוד מחר בבוקר יצביעו פה על התקציב, כך אמרו לי. אם זה נכון, אני מבקש שמחר, חלילה וחס, אחרי חצות היום לא ישבו בכנסת; לזה התכוונתי.

הגשתי הסתייגויות מספר, יש מכנה משותף לכולן. צר לי שאין כאן אף אחד משרי הממשלה כשיש דיון על תקציב המדינה.

**שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

חבר הכנסת שפירא.

**אברהם שפירא (יהדות התורה):**

סליחה, לא ראיתי אותך יושב פה.

## **היו"ר ס' טריף:**

שני משרדים.

## **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

עכשיו שלושה: מדע, טכנולוגיה וכלכלה.

## **גדעון שגיא (העבודה):**

ותכנון.

## **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

ותכנון.

ביקשתי להשוות, שימו לב, את מדיניות האוצר לגבי הנושאים הדתיים עם הנושאים האחרים. אין כמעט סעיף אחד בתקציב המדינה, שלא הוסיפו בו תקציב לעומת תקציב השנה שעברה.

הסעיפים העוסקים במוסדות תורה, ישיבות, חינוך דתי, סמינרים של "בית יעקב", כמעט כל הסעיפים האלה, חלק גדול מהם, קוצצו בצורה משמעותית לעומת תקציב השנה שעברה. יהדות התורה אומנם איננה בקואליציה, אך ציפיתי שהממשלה מיוזמתה תגלה רצון טוב ותבין שאין לפגוע בעניינים הדתיים.

אני כבר אמרתי היום, שלו רציתי להצביע בעד התקציב, הייתי עושה עוול גדול לשר האוצר, כי אז מישהו יחשוב, שהוא נתן משהו למוסדות התורה. לכן אנחנו נימנע ולא נצביע בעד התקציב, כדי שלא להביא חשד על שר האוצר. אבל אני חשבתי שהממשלה לא תתבייש, ומישהו יעלה אל הדוכן ויגיד: אכן, גם לערכי התורה והיהדות שיפרנו את המצב לשנת 1993. לצערי הרב, זה לא קרה.

הצעתי לכלול בתקציב משרד החקלאות סכום של 3 מיליוני דולר לשם הכנת החקלאות לשנת השמיטה. שנת התשנ"ד, הבאה עלינו לטובה, תהיה שנת שמיטה. מדי שנת שמיטה גדל מספרם של החקלאים השומרים שמיטה כהלכתה. ראוי שהמדינה תסייע להם בכך, ולא ברגע האחרון. גם בשנת השמיטה הקודמת, כאשר אריק נחמקין, איש מפלגת העבודה, היה שר החקלאות, הוא סייע רבות לשומרי שמיטה, אבל זה לא היה מתוכנן מראש, ונאלצנו להתחנן על כל סיוע, על כל פרוטה. הפעם אני מציע להיערך לכך מראש.

שמעתי את דברי חבר הכנסת שגיא על התעסוקה. אין ספק שבדיבורים ובהצהרות יפות מעל דוכן הכנסת לא פותרים את בעיות התעסוקה. זאת עבודה שחורה, שצריך להשקיע בה הרבה, ולא בכבישים, אלא בתעשייה לייצוא, היכן שמקבלים חזרה מהר מאוד את הכסף.

דבר אחד אני רוצה להגיד: ראו פה מטרה בבניית דירות, אבל המטרה הראשונה צריכה להיות תעסוקה ואחר-כך דירות, כי אין טעם שיש למישהו דירה והוא ישב כל היום בבית וילך לקחת אחר-כך דמי אבטלה. זה עולה הון תועפות והאיש הופך להיות פרזיט. לכן אני חושב שהממשלה צריכה לנצל את מיליארדי הדולרים שמקבלים במסגרת הערבויות מארצות-הברית כדי שלא יהיה פה מובטל אחד, וזה בהחלט אפשרי אם יגמרו את ההצהרות ויתחילו בעשייה.

לגבי ההסתייגויות שלי, אני בטוח שיהיה פה רוב להוריד אותן.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

בעזרת השם.

### **אברהם שפירא (יהדות התורה):**

אני רוצה להגיד לך משהו: אנחנו ישבנו 15 שנה עם הליכוד. לא אנחנו הורדנו אתכם, אתם עצמכם הורדתם את עצמכם. אנחנו לא גרמנו לזה. אבל כשמגיעים לדברים שלנו, ציפיתי שלא לראות בכם אופוזיציה. 15 שנה הוכחנו לויאליות, ולצערי הרב מה שקרה הוא, שהציבור הלא-דתי החליט להוריד את הליכוד, לא אנחנו. ואני מבקש מכם, אני שומע לא פעם אחת מחברי הכנסת מהכיסאות האלה דברים שצורמים מאוד את אוזני, כאשר אני מביא איזה חוק דתי, או בקשת כסף למוסדות תורה, כשהמנהיג הראשון שלכם פה, מנחם בגין, זיכרונו לברכה, גילה לזה אהדה לא רגילה. לא אחת הוא אמר לי: אני לא אעשה כמו פרעה במצרים, שכל ילד שנולד אצלכם צריך להישאר בבית כי אין כסף לחינוך שלו. היינו צריכים ללחום אצלכם גם על הגידול הטבעי.

לכן אני פונה למפלגת העבודה: אתם זקוקים להרבה רחמי שמים. לפעמים, כאשר אינכם עובדים יום, אתם צריכים לחשוב מה היה קורה אילו היינו הולכים היום לבחירות, איך הייתם נראים; זה לא בגלל רצון רע, אלא רצון טוב, אבל צריך לזה רחמי שמים.

רחמי שמים לא מקבלים מספורט ולא מתיאטרונים. רחמי שמים מקבלים אם תומכים בתורה, לא במפלגה של יהדות התורה, אלא במוסדות התורה ובחינוך.

אני ממליץ בפניכם, כדי שעוד הפעם תזכו בבחירות, תחשבו על זה, כי בלי רחמי שמים גם שלום לא תשיגו. תודה רבה.

## **היו"ר ס' טריף:**

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם שפירא. חבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת עמיר פרץ.

## **אברהם יחזקאל (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית אני מבקש, כחבר כנסת חדש, ודווקא מרבית הנוכחים במליאה הם חברי כנסת חדשים, לברך על כך שהתופעות שהיו בשנים קודמות, כפי שראינו אותן על מסך הטלוויזיה, שבהן היו שתדלנים שונים ומשונים שהסתובבו בימים ובלילות הסוערים האלה בחדרי חדרים והוסיפו שם מיליון וגרעו מיליונים – התופעה הזאת נעלמה השנה. נדמה לי, שאם אנחנו היום משנים כיוון, על-פי אותה ססמה שהיתה: "מושחתים נמאסתם", שהנגזרת שלה – חלק מהתמונות שהיו של אותם שתדלנים, אני מקווה שהשנה הזאת משנה את כיוון ההתנהגות של חברי הכנסת, ומכאן – של ועדת הכספים וחבריה, שלצורך העניין נקטו גישה עניינית ועשו עבודה רצינית. אני חושב שעל כך צריך לברך אתכם וגם את יושב-ראש הוועדה.

## **שאול יהלום (מפד"ל):**

אתה אומר זאת ברצינות?

## **אברהם יחזקאל (העבודה):**

אני אומר זאת ברצינות.

## **שאול יהלום (מפד"ל):**

אני רוצה להביא לידיעתך, שתופעת השתדלנות נפסקה משום שבתקציב הקודם המפד"ל גרמה למשבר – – –

## **אברהם יחזקאל (העבודה):**

חבר הכנסת יהלום, אני שמח שהמפד"ל הופכת מיום ליום למפלגה חשובה יותר ויותר באופוזיציה, אבל בואו נעמיד דברים ונראה אותם כהוייתם. אני אישית אשמח אם תצטרפו אלינו, אבל שלא יהיה לך ספק, המחזות שהיו בשנים קודמות – המפד"ל לא הצליחה למנוע אותם, ויושב-ראש ועדת הכספים, שהוא היום ממפלגת העבודה, הוא אמר לי: אבי, אל תגרז אותי, כי גירזו אותי מספיק. לצורך העניין הזה אל תתיימר להעניק נורמות התנהגותיות למפלגה קטנה, עם כל הכבוד למפד"ל.

**יגאל ביבי (מפד"ל):**

תפסיקו להשתחצן.

**שאול יהלום (מפד"ל):**

רק המפד"ל.

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

אני חושב שמי שהתוותה את כללי ההתנהגות היום זו המפלגה שמובילה את הממשלה, והיא עדיין מפלגת העבודה. לצורך הנושא הזה צריך לברך ולהודות על העניין – – –

**שאול יהלום (מפד"ל):**

— — —

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

חבר הכנסת יהלום, אני לא יודע עם מי אתה התקזזת, אני יודע עם מי אני לא התקזזתי. תן לנו לסיים את הדברים. לצורך העניין הזה – – –

**שאול יהלום (מפד"ל):**

אתה אומר דברים לא נכונים. נושא השתדלנות לא נפסק בזכות מפלגת העבודה.

**היו"ר ס' טריף:**

שמענו. תודה רבה לחבר הכנסת יהלום. אפשר להמשיך.

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

אני מוכן לומר, שגם למפד"ל אולי היה חלק.

## שאול יהלום (מפד"ל):

רק למפד"ל.

## אברהם יחזקאל (העבודה):

היית רוצה. אתה חבר כנסת מכובד ורציני, ואם אתה מעניק זאת רק למפד"ל – תבורך. אבל אני טוען, שלצורך העניין הזה, מפלגת העבודה, יחד עם השותפות הקואליציוניות שלה, העמידה קריטריונים ומעמדה קריטריונים אמיתיים, והיום מנסים למנוע את הנושא הזה של אותם שתדלנים וחנפנים. אני שמח שאתה שותף לעניין.

היום, מי שמוביל את הקואליציה הם אלה שמובילים את העניין. ועל כך צריך לומר: אנחנו חושבים שצריך לברך את העניין. תברכו את הנושא.

אני חושב שהאופוזיציה נכשלה כישלון חרוץ בהצגת העניינים שלה. קראתי עיתונים אחרי הנאום של חבר הכנסת מיכאל איתן; וחבר הכנסת מיכאל איתן הוא, בעיני, פרלמנטר מצוין. מה היו הכותרות הגדולות ביותר? – עשר שעות נאם חבר הכנסת איתן; הוא שבר את השיאים. לא קראתי שום התייחסות באותם עיתונים לסוגיות שהיו. והנה הצלחתם באיזו התחכמות פרלמנטרית של פיליבסטר והתחכמות פרלמנטרית של קריאה אישית, אבל בסופו של דבר השנה נכשלתם כישלון חרוץ. לא הצלחתם לעשות עימות עם הקואליציה על נושאים. עשיתם עימות על טכניקה. מי שעושה עימות על טכניקה נראה לכל היותר מתחכם. אם יש לו כושר רטורי והתאפקות יצרית לצורך העניין, הוא יכול לעמוד פה אין סוף שעות, זו זכותו, ואולי הוא אפילו עושה זאת יפה, אבל אתם נכשלתם כישלון חרוץ בהצגת העניינים שלכם. כנראה אתם עצמכם מודים, שבסופו של דבר הממשלה הזו מתחילה תהליך.

אני לא מתבייש לומר, שגם היום בממשלה שלנו יש שרים – ואחד מהם יושב היום פה, אני מכבד אותו אישית – שטוענים שממשלת העבודה ומרצ עדיין לא מובילה תהליך בנושא חברתי. יש סימנים לכאן ולכאן. בואו נאמר את האמת ונודה בכך. אני לא מתבייש להודות שמה שאמר אתמול חבר הכנסת מאיר שטרית בשעה 03:00 בנושא החינוך, מרבית החברים שישבו כאן, והיו מעטים, הסכימו ברמה העקרונית בנושא החינוך – יום חינוך ארוך. אלוהים עדי, שבשנה הראשונה כקואליציה יכולים עוד לכאורה להיתמם קצת ולומר: תראה, התקציב לא היה שלנו, אנחנו עוד בתחילת הדרך, אנחנו 100 ימים כפול שלוש, אנחנו סופרים כבר בכפולות, ולצורך העניין הזה עוד יש לנו אפשרות, סליחה על הביטוי, קצת להיתמם.

נכון שבשנה הבאה, שר האוצר שיבוא לכאן יצטרך לתת דין-וחשבון גם לחברים בתוך הסיעה שלו, באופן קצת יותר נוקב. באיזה מובן? נדמה לי שההצעות שהובאו היום על-ידי ממשלת ישראל, מפאת העובדה שאין אולי תקציבים גדולים, הן יותר מינוריות. אני לא יכול לומר שיש שינוי בכיוון. אני לא יכול לומר שיש שינוי במגמה. אני כן יכול לומר שיש ניצנים. אני חושב שעל כך צריכים כולם להסכים.

אם בעוד שנה לא נביא שינויים דרסטיים יותר בכיוונים שעליהם אנחנו נבחרנו – מפלגת העבודה נבחרה מכיוון שהתחייבה כלפי העולים החדשים; מכיוון שהתחייבה כלפי חיילים משוחררים; מכיוון

שהתחייבה כלפי עיירות הפיתוח של עמיר פרץ; והתחייבה כלפי השכונות. מרביתה של ההתחייבות הזאת עדיין בגדר התחייבות, היא איננה בגדר ממשות.

אם אנחנו אומרים את האמת שלנו, והיום אנחנו יושבים בצורה יותר אינטימית, גם אצלנו, חברינו בקואליציה צריכים לעמוד על המשמר. ממה אני חושש? אני חושש שבמהלך השנה תהיה פריצה תקציבית. כבר היום מדברים אתנו. לצורך העניין הזה, נדמה לי שנעשתה; אדוני יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל, האם אתה מודע להנחה שלי – ואנא, רק תאשש אותה – שבמהלך השנה תהיה פריצה תקציבית? האם ההנחה סבירה בעיניך? אני מניח שכן. אבל לאיזה כיוון? מה החשש שלי? אני איש הסתדרות, בכל אופן הייתי. וכשאנחנו נביא לפה את הדברים שקשורים בסקטורים שלנו – אבל בריאות זה לא רק שלנו – מה יגידו לנו? קופת-חולים – זו תהיה פריצה תקציבית, כי היא לא מעוגנת בתקציב; ההתיישבות – זו תהיה פריצה תקציבית, כי היא לא מעוגנת בתקציב. יקומו החברים ויאמרו: הסקטור האלה שוב מנצחים.

לצורך העניין הזה, נדמה לי שכבר במהלך שנת התקציב השוטפת, במידת האפשר, אינני בקיא בזה, נהיה חייבים לנסות, גם על-פי אותם עקרונות, למשל חוק חיילים משוחררים של רענן כהן, להוביל תהליכים, כדי שאנחנו נוכל להוכיח שאם הבריאות מעניינת אותנו, והנגזרת שלה לצורך העניין היא נניח קופת-חולים, ואם ההתיישבות מעניינת אותנו, והנגזרת לצורך העניין הזה היא המושבים והקיבוצים – גם נושאים של חינוך וחיילים משוחררים יצטרכו לקבל ביטוי תקציבי במהלך שנת הכספים.

אני קורא בעיתון, שמנכ"ל משרד האוצר אומר, שבעוד חודש אנחנו נקבל מיליארד דולר ערבויות. אני פונה אליך מראש, כפי שהובלת את התהליך בוועדת הכספים, אנא תיזום דיון מקדים על השאלה למה מיועדים כספי הערבויות. אני חושב שלצורך העניין זה בריא לכנסת, זה בריא לציבור, וזה בריא גם לממשלת ישראל.

### **גדעון שגיא (העבודה):**

רק לפרויקטים כלכליים.

### **אברהם יחזקאל (העבודה):**

נושא התשתית והפרויקטים הכלכליים. אני יודע שהאשימו חלק מחברי הכנסת וחלק מהשרים, אולי המיעוט, שלכאורה אנחנו קצת פופוליסטים ולא כל כך אחראיים. נדמה לי שההצבעה כפי שבאה לידי ביטוי היום ובימים האחרונים, והיכולת להשליט גם מרות, אם כי תוך הסכמה של כולם, הוכיחו שחברי הכנסת שלנו הם אחראיים דיים לצורך העניין, מול הממשלה. אבל אינני רוצה שמי שמואשם בפופוליזם היום, לקראת הבחירות, בעוד שלוש שנים וחצי, יואשם שוב בפופוליזם. כי גם אתה, גם שר האוצר, גם חבר הכנסת גולדשמידט וגם אני, כשבאנו לצעירים, לחיילים, לעולים, לשכונות, לעיירות פיתוח, אמרנו: אנחנו נעשה את הדברים טוב יותר, אנחנו נייצר תעסוקה מהר יותר. אז אולי אפשר להאשים את כולנו שלפני הבחירות היינו פופוליסטים? יכול להיות שכן. אם אנחנו היום לא פופוליסטים, אנחנו ריאליים. בואו נאמר את האמת. אנא, אתה תצטרך לקיים דיון בוועדת הכספים במהלך החודשים הקרובים – למה מיועדים כספי הערבויות, ונצליח גם עם חיילים משוחררים, עם צעירים ועולים, ונקדיש למטרות אלו קצת תקציבים.

## **היו"ר ס' טריף:**

תודה. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה.

## **עמיר פרץ (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף לחלק מדבריו של ידידי חבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת יחזקאל, אתה צפית במה שהטלוויזיה שידרה לביתך בימים של תקציב. אתה לא היית פה. מה שראית באולם היה כסף קטן תרתי משמע, כסף קטן מבחינת הביזיון וכסף קטן מבחינת המחיר. כי מה שהלך למטה בוועדות, שם היה הכסף הגדול – גם בסגנון, גם בביזיון, גם בכסף.

חבר הכנסת מיכאל איתן, בניגוד לדעתו של חברי אבי יחזקאל – כל הכבוד לכם, זו שעה יפה לדמוקרטיה, שעה יפה לפרלמנטריזם. מה יש? נכון, זה עלה כסף. נכון, שלושה ימים ישבנו כאן ודשנו. כל מדינת ישראל יודעת היום שעוסקים בתקציב. אין בית בישראל שלא יודע שעוסקים בתקציב. מה ידענו בשנים הקודמות? ייחודיים, קפוטות, פולק היה כוכב. אתה לא יודע מה זה פולק, חביבי. פולק זה מושג.

## **אברהם יחזקאל (העבודה):**

אני יודע.

## **עמיר פרץ (העבודה):**

תאמין לי שאתה לא יודע. היתה לו קופה רושמת. כל חמש דקות שוועדת הכספים לא הסכימה לאשר את התקציב, המחיר עלה. אז מה?

## **היו"ר ע' עלי:**

הוא קרא לזה בשם אחר, שקשור למוניות: המונה דופק.

## **עמיר פרץ (העבודה):**

נכון, המונה דפק. כל פעם שאיחרנו חמש דקות באישור, הוא אמר: אל תשכחו, המונה דופק. היו רצים חזרה לוועדת הכספים, ויוצאים.

אז מה יש? חבר הכנסת מיכאל איתן, כל הכבוד, החזיק מעמד. זה יפה, רואים כנסת מתמודדת. זכותה של האופוזיציה. זה בסדר גמור. עם ישראל רואה כנסת בשאלות אחרות ובטכניקה של דמוקרטיה. רואים בכל זאת איזו התמודדות. גם בתרגילים פרלמנטריים צריך קצת אינטליגנציה. זה בסדר. אני מעדיף שעם ישראל יחזה בנו ויראה אותנו מתמודדים עם טכניקות ועם תקנון, ואחד ממתין לשני בפניה ואומר לו: אדוני, לא כך, כן כך. ויש סעיף כזה וסעיף אחר. אני מעדיף את זה על פני אותם מחזות, שכל ערב ב-21:00 יראו קבוצות כאלה ואחרות שהפעילו לחצים והציגו בפני עם ישראל את רשימת הייחודיים, שכל יום הלכה והתארכה.

ובכל זאת, אנחנו נסיים הלילה את התקציב. ואני בטוח שבסופו של דבר, אחרי שיסתיימו הוויכוחים, יהיו שאלות מספר שיישארו במחלוקת, כפי שהיו קודם לכן, ויהיו שאלות מספר שכל הבית יתאחד סביבן וירצה שהממשלה תצליח, גם אם זו לא ממשלה של האופוזיציה. בכנסת הקודמת אנחנו יצאנו בכל כוחנו, בכל דרך אפשרית, נגד העברת תקציבים להתנחלויות. לא התביישנו בכך. אמרנו: זאת דרכנו, על זה ניאבק. אבל כשהממשלה הביאה תקציב לעלייה, או כשהממשלה הביאה תקציב למלחמה באבטלה, כולם פה התאחדו ונתנו גיבוי. כל סעיף שהממשלה הביאה בנושא העלייה, בנושא העולים – האופוזיציה, שאני הייתי חלק ממנה, תמכה בו, אם כי היו ויכוחים וניסיונות להשיג דבר זה או אחר, או לשנות איזה סעיף או סעיף משנה. אחרי שנסיים היום את דיוני התקציב, אני מאמין שבשאלות האלה נמשיך להיות מאוחדים.

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, יש לי הרבה מצוקות בתקציב הזה. אני אומר לך, שלמרות הרצון לחשוב שאנחנו תמיד יודעים הכול, כמעט הכול, ושנחנו יותר חכמים מהציבור הפשוט, מהאזרח שהוא הכתובת שלנו, שאנחנו יודעים מה הוא רוצה, מה הוא צריך – זה לא כך. אתמול הרשית לי לנסוע לכמה שעות. פגשתי כמה אזרחים. הם אמרו: למה ביטלתם את מס הנסיעות? אני אומר לך: הצבעתי בעד חוק ההסדרים, אצביע בעד התקציב, אבל אני רוצה שתדע מה הן התחושות. נכון שיבואו ויסבירו, שרוב האנשים שנהנים מביטול מס הנסיעות הם ממילא אנשים שהמדינה בדרך זו או אחרת שילמה עבורם את מחיר הכרטיס עם המס. נכון שיסבירו שרוב הנוסעים בנסיעה שנייה או שלישית הם מנהלי חברות, וממילא מס הנסיעות נזקף על חשבון מס הכנסה. הכול נכון. אבל התחושה של הציבור היא אחרת, כשבשנה כזאת אתה מבטל את מס הנסיעות. למס הנסיעות יש תווית של מס שנלקח כל השנים מהשכבות החזקות יותר ומועבר לשכבות החלשות. וזה 250 מיליון שקלים.

**גון שגב (צומת):**

---

**עמיר פרץ (העבודה):**

לא ביקשתי את עזרתך, ואל תטיף לי.

**גון שגב (צומת):**

יש עוד מקומות שמבינים בכלכלה – – –

### **עמיר פרץ (העבודה):**

תסלח לי, אל תהיה לי הכי חכם, אתה רק שישה חודשים פה, עוד לא שמעתי מישהו פה שהוא חכם יותר ממך.

### **גונן שגב (צומת):**

— — —

### **עמיר פרץ (העבודה):**

עזוב אותי, אינני רוצה להתחרות בחוכמות שלך. תעשה לי טובה. זה הכול.

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

חבר הכנסת עמיר פרץ, למה ההתנשאות הזאת?

### **גונן שגב (צומת):**

— — —

### **עמיר פרץ (העבודה):**

עוד לא שמעתי אותך פעם אחת מתווכח עניינית. כל הזמן אתה רק מבטל את האחרים. אפשר פעם אחת, פעמיים. מספיק.

### **היו"ר ע' עלי:**

אני מציע שלא לקרוא קריאות ביניים. אם תרצו לשאול שאלה והנואם יסכים, אפשר לכם, אפילו לא על חשבון זמנו.

### עמיר פרץ (העבודה):

דווקא בסעיף שאני מבקר את הקואליציה, חבר הכנסת שגב לא מסכים אתי. זה בסדר גמור.

### שאול יהלום (מפד"ל):

בנושא מס נסיעות אני מסכים אתך.

### גונן שגב (צומת):

— — — אמרתי שאתה לא חכם? אתה כן חכם. אני אמרתי שאין בעולם — — — אמרתי דבר ענייני מאוד.

### בנימין טמקין (מרצ):

להטיל מס על הבורסה.

### גונן שגב (צומת):

— — —

### עמיר פרץ (העבודה):

חבר הכנסת שגב, אני מצטער שהבנתי אותך לא נכון. אני אשיב עניינית.

אני בכל זאת חושב, שאוי ואבוי למדינה שתכריז שאין לה הכלים להעביר כספים משכבה אחת לשנייה. כל המוסד לביטוח לאומי הוא מוסד שמנסה לאזן פערים שקיימים בחברה בגין השוק החופשי. הייתי שמח לשמוע את התיאוריה ואיך אתה רוצה ליישם אותה.

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אני רוצה לומר לך מה הן התחושות של הציבור. אני רוצה לומר זאת נוכח פני חברי מהאופוזיציה. הפחתה של 1% במס ערך מוסף היא לא במקום, לא השנה. מה זה עושה למי שמשתכר שכר ממוצע של 2,500 שקלים בחודש, שמשאיר אותו מתחת לקו העוני? אם הוא צורך 60% מאותם 2,500 שקלים — — —

**שאל ילום (מפד"ל):**

100%.

**עמיר פרץ (העבודה):**

לא. יש צריכה שאינה חייבת במס ערך מוסף, יש תשלומים כמו מס אחיד.

**שאל ילום (מפד"ל):**

---

**עמיר פרץ (העבודה):**

אתה יודע מה – 80% מהשכר. הפחתה ב-1%, כמה היא נותנת לאותו איש שמשכר 2,500 שקלים? – 20 שקלים, זה הרווח הגדול שלו. אבל בסכום הכללי שנותן האחוז הזה אפשר היה לעשות הרבה מאוד פעולות נוספות, שכולנו רוצים להתמודד אתן.

המבחן האמיתי הוא בשינוי בסיס ההכנסה המשפחתית. אם למרות אותם חלקים, שלהם אני לא מסכים, נצליח להתמודד בשאלה המרכזית של המאבק באבטלה, עשינו את המוטל עלינו.

**שאל ילום (מפד"ל):**

אתה יודע שעוד לא מתמודדים.

**עמיר פרץ (העבודה):**

אנחנו מתחילים עכשיו את שנת התקציב. עד עכשיו התמודדנו בכלים הקודמים. אני רוצה להעמיד למבחן את הכלים החדשים של התקציב המונח לפנינו, ונראה בעוד שישה חודשים, בעוד תשעה חודשים. האמן לי, חבר הכנסת ילום, אני אהיה נאמן יותר למובטלים מאשר לכל קואליציה.

אני מקווה שנצליח גם במאבק בנושא קו העוני. המדינה חייבת למצוא דרך להתמודד עם החרפה הזאת. אני מקווה מאוד שבקרוב מאוד נצליח להגיש לכנסת הצעה לסל מחיה מינימלי במדינת ישראל, סל שסביבו יוכלו להיווצר כלים נוספים שיאזנו, ובכל מקרה – שום משפחה לא תמצא את עצמה בחרפת רעב.

אני מאחל לממשלה הזאת שתצליח ביישום התקציב ובהפעלתו. אני מאחל שזה יביא ברכה לכל אזרחי ישראל. תודה.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה, חבר הכנסת עמיר פרץ. אני מבקש להודיע לנציגי סיעת הליכוד, שאני לא מקבל את הבקשה שלכם להצבעה אישית כל זמן שלא תזהו את החתימות. החתימות אינן מזוהות. אם אתם רוצים שתהיה הצבעה אישית, כפי שביקשתם, נא לדאוג שהחתימות תהיינה מזוהות – ליד כל חתימה יופיע שם החותם.

חבר הכנסת סאלח טריף, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת בנימין טמקין, ואחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

וכי יעלה על הדעת שיש חתימות מזויפות?

### **עמיר פרץ (העבודה):**

יעלה.

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת שמאי, אנחנו לא חושדים בכשרים. אם השתמע שאני חושד בכשרים, אני מתנצל מראש. לא זאת היתה הכוונה. לפני יומיים, כשהוגשה בקשה כזאת, פסק יושב-ראש הכנסת שצריך לזהות את החתימות בשמות. לכן פסקתי כפי שפסקתי. אני אומר את הדברים האלה, כדי שיהיה סיפק בידי המציעים לתקן את המעוות.

### **סאלח טריף (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, ידידי חברי הכנסת, חבל שחבר הכנסת איתן הלך. אני רוצה להגיד לכם, כחבר כנסת חדש יחסית, שזה לו הדיון הראשון על תקציב המדינה, סברתי לתומי שתקציב המדינה זה לא עניין של תקציב אופוזיציה או תקציב קואליציה. זה תקציב של מדינת ישראל, שמעניין את כל אזרחיה ובוודאי את כל הבית הזה. סברתי לתומי, חבר הכנסת שמאי, כי האופוזיציה במאבקה בתקציב אכן תעלה ביקורת כזו ואחרת על הממשלה ותביא לפנינו הצעות ודברים מאוד רציניים וקונקרטיים לתיקון בסיס התקציב.

### יעקב שמאי (הליכוד):

אילו היית קורא – – –

### סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת שמאי, אני קראתי את רוב רובן של ההסתייגויות של חברי סיעת הליכוד. רוב רובן של ההסתייגויות מתייחסות או להפחתה של שקל או להוספה של שקל, או לחלופין או לחלופי חלופין. זה רק גרם לי להתייחס לא ברצינות. אני אומר זאת בכל הכנות. אני הייתי רוצה להתייחס להשגות ולהסתייגויות של סיעות האופוזיציה ברצינות הראויה, ולא יכולתי לעשות זאת.

### יעקב שמאי (הליכוד):

הרשה לי – – –

### סאלח טריף (העבודה):

ברשות היושב-ראש.

### יעקב שמאי (הליכוד):

אני הצעתי להעביר לקרן ליצירת מקורות תעסוקה. בדברי אסביר זאת.

### סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת שמאי, ציינתי את העובדות האלה בתחילת דברי, כדי להצביע על כך שיכולנו במשך הימים האלה, שבהם ישבנו באולם ועמדנו על הדוכן שעות רבות וארוכות, יכולנו לקיים דיון הרבה יותר רציני, להביא את הממשלה לידי כך שיונחו לפנינו הצעות שיכולות לתת פתרון לבעיות הכאובות של מדינת ישראל. כולנו כאחד רוצים את טובת המדינה הזאת ואת טובת כל אזרחיה. כולנו כאחד יודעים ומכירים את הבעיות הקשות שיש לנו, בעיות החברה, בעיות האבטלה, יש יעדים למדינה הזאת ויש גם בעיות ביטחון.

חבר הכנסת גונן שגב, אני רוצה לומר לכם שלמדינה הזאת ולממשלה הזאת היו כמה יעדים. היעד הראשון הוא מלחמה באבטלה.

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

פתרו איזו בעיה? פתרו את בעיית הכבישים? פתרו את בעיית התשתית?

**סאלח טריף (העבודה):**

תיכף אשיב לך. היעד השני הוא טיפול בבעיות החברה, בעיות קשות מנשוא. כולם מדברים על העוני, כולם מדברים על שכונות המצוקה, אני אדבר עוד מעט על הקיפוח, על הקיפוח שלי מול החרדים והדתיים, שאתה מייצג חלק מהם.

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

מי משל מקום המדינה?

**סאלח טריף (העבודה):**

אתם ישבתם על העוגה הלאומית במשך שנים, לקחתם הכול ולא השארתם למישהו אחר; אתם ואף לא אחד חוץ מכם.

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

מי – – – לכם את הכפרים?

**סאלח טריף (העבודה):**

גם על זה אשיב לך.

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

ממשלת האחדות הלאומית.

### **סאלח טריף (העבודה):**

במשרד שאתם הייתם מופקדים עליו כל השנים, אתה יודע איזה עוול יש שם? אתה יודע איזה סכום בתקציב משרד הדתות מוקצב לדרוזים? אתה צריך להתבייש בזה. הסכום המוקצב לדרוזים במשרד הדתות הוא 145,000 שקל.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

חבל שחבר הכנסת אסעד איננו. ללא התוספת של הליכוד לא הייתם מקבלים את זה.

### **סאלח טריף (העבודה):**

אגיע גם אליך, אל תדאג. גם חבר הכנסת אסעד וגם אני יודעים, ואתם יודעים את זה: כל ממשלות ישראל נהגו בחרפה ובבוז כלפי האוכלוסייה שלנו.

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

— — —

### **סאלח טריף (העבודה):**

אבל אתם במיוחד, אתם המפד"ל, במשרד ששלטתם בו.

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

אל תאשים את המפד"ל.

### **סאלח טריף (העבודה):**

חצי מיליארד שקל לישיבות, 145,000 שקל, רחמנא ליצלן, לישיבה של העדה הדרוזית. מה קרה? איזה בוז, איזו חרפה, איזה חוסר יחס. אתם קיבלתם שליש מנדט מהעדה הדרוזית, לדאבוני הרב, ובמשך השנים מצצתם את הדם והבאתם אותנו, יחד עם האחרים — — —

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת יהלום, אני מאוד מבקש ממך. אתה מתחיל להגזים.

**שאול יהלום (מפד"ל):**

למה? הוא מאשים את המפד"ל. אילו זאת היתה הצעה לסדר-היום הייתי זכאי לדבר.

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת יהלום, אני אפשרתי לך קריאות ביניים, אבל זה מתחיל להיות נאומי ביניים.

**שאול יהלום (מפד"ל):**

אני?

**היו"ר ע' עלי:**

איך הוא אמר? – "החושד בכשרים". מה, יכול להיות שזה אתה? לגופו של עניין, תורך מגיע, ואם תרצה לשאול שאלה והנואם יסכים – לא על חשבון זמנו – אאפשר לך. אבל אני מבקש שלא להפריע לנואם להשלים את דבריו.

**סאלח טריף (העבודה):**

אני מודה לך.

אני רוצה לומר לכם: ציפיתי מכל האופוזיציה שתבוא לממשלה הזאת לא בטענות על מה שיש, אלא בטענות על התקציב; האם הוא עונה על הצרכים ועל הנקודות החשובות ביותר של מדינת ישראל? האם התקציב הזה, חבר הכנסת שמאי, נותן פתרון מלא לבעיות הביטחון של מדינת ישראל בימים הקשים האלה?

**יעקב שמאי (הליכוד):**

לא.

## סאלח טריף (העבודה):

האם התקציב הזה נותן פתרון לבעיות התעסוקה?

## יעקב שמאי (הליכוד):

לא. התקציב הזה נותן פתרון לקופת-חולים.

## סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה להזכיר לך, ברשותך, שמי שהביא אותנו ל-12% אבטלה זה לא מפלגת העבודה, זאת לא הממשלה הנוכחית. אני רוצה לומר לך ולהזכיר לך שנים עברו, שבהן היו לנו ממשלות של אינפלציה, ממשלה שהביאה אותנו ל-30% אינפלציה בחודש. הממשלה הזאת, שהביאה אותנו לאינפלציה של 30% בחודש, הביאה אותנו היום גם ל-12% אבטלה, והממשלה הנוכחית צריכה לתת פתרון, והפתרון שניתן – לפי דעתי לא טוב מספיק.

ואני רוצה לומר לכם איזו ממשלה הביאה אותנו להגדלת החוב הלאומי עקב מלחמת לבנון, עקב פזרנות תקציבית, עקב חוסר אחריות לאומית, ואיזו ממשלה הביאה אותנו למצב כזה שיש עשרות אלפי יחידות דיור. משקיעים בדיור במקום להשקיע במקומות תעסוקה, במקום לתת למאות אלפי העולים שהגיעו לחם, פרנסה וכבוד.

אני רואה את הדברים האלה כיעדים חשובים מאוד, שאנחנו לא השגנו אותם. אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת ואדוני היושב-ראש, כי התקציב הנוכחי, לטעמי, משקיע השקעה גדולה מאוד בתשתיות – וצריך לברך עליה – בבעיות קשות מאוד. אני תושב הגליל, אני מגיע פעמיים בשבוע לירושלים, ואני נוכח כל יום בפקקים הקשים האלה בדרכים, בתחבורה. יש כאן השקעה יפה מאוד באמצעי התחבורה, ברכבות, בכבישים. יש כאן השקעה טובה בתעשייה, בתשתיות התעשייה, ויש כאן השקעה בנושאים נוספים, שלפי דעתי הם חשובים מאוד למדינת ישראל. תע"ש הגיעה למה שהגיעה, ומנסים להבריא את תע"ש, אבל תראה כמה משקיעים וכמה צריך להשקיע בשביל להציל אותה וגם את קופת-חולים.

ואני רוצה לומר את כל אלה כי אני גאה במדינה שלנו, גאה בדמוקרטיה שיש לנו, אבל אינני כל כך גאה בחוסר הצדק שיש במדינה הזאת, חוסר הצדק של הפוליטיקאים. ואני אומר לכם: אני פשוט לא מבין למה קובע חבר הכנסת יהלום שבמשרד החקלאות, מתוך תקציב של 710 מיליון שקלים, יש למגזר המיעוטים מיליון וחצי.

## שאול יהלום (מפד"ל):

עכשיו אין לך טענות למפד"ל, אני מקווה. מעולם לא היינו במשרד החקלאות. מה תעשה עכשיו, שאתה לא יכול להאשים את המפד"ל?

### **סאלח טריף (העבודה):**

היית צריך להיות סבלני ולשמוע את דברי עד הסוף. אני אסביר לך. אני מוכרח להגיד לך, ועומד כאן גדליה גל: לא מעניינות אותי מפלגות. אני מייצג כאן ציבור שיש לו במדינה הזאת קבלות, והתקציב שהציבור הזה מקבל מעוגת המדינה לא שווה את הביצים של מושב דישון. אתה מבין את זה?

### **שאלו יהלום (מפד"ל):**

ודאי שאני מבין.

### **סאלח טריף (העבודה):**

אנחנו לא שווים את הביצים של מושב דישון. ולא השקיעו בנו שקל אחד בפיתוח היישובים, כדי שנוכל להיות תושבים גאים במדינה הזאת. על מה אנחנו מדברים? אנחנו בפתחו של תקציב 1993. אינני מצביע על כך שאין התקדמות, אני חושב שיש התקדמות. אבל איזו התקדמות? על מה? כמה?

ואני רוצה לומר לך, שהאפליה הזאת שנוהגים בצורה עקבית במשך השנים – –

### **טלב אלסאנע (מד"ע):**

נכון.

### **שאלו יהלום (מפד"ל):**

מאז קום המדינה.

### **סאלח טריף (העבודה):**

– – בכל ממשלות ישראל, צריך לתקן אותה. אני לא יכול להצביע על כך שהממשלה הזאת לא עושה מאמץ לתקן את זה. יש השקעה – –

**שאלו יהלום (מפד"ל):**

במה?

**סאלח טריף (העבודה):**

– – אבל התוספת איננה מספקת, ללא שום פרופורציה לתוספות במישורים אחרים. תסתכל מה היה בעבר. בעבר נתנו לחרדים מיליארד שקל. אתם הדתיים, כמה קיבלתם לשיבות?

**טלב אלסאנע (מד"ע):**

כמה קיבלו החרדים?

**סאלח טריף (העבודה):**

ההתנחלויות, ההתיישבות העובדת של מפלגתי, כמה קיבלו? מי לא קיבל? אבל סקטור אחד לא קיבל – המיעוטים ובראשם הדרוזים, שהם תושבי המדינה ה"פחות" נאמנים מאחרים.

**אסעד אסעד (הליכוד):**

כמה קיבלנו?

**סאלח טריף (העבודה):**

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת אסעד: קיבלנו 100 מיליון שקל לפיתוח. תרשום. אני לא מרוצה מזה. 100 מיליון שקל קיבלנו, זאת עלייה של 40% לפחות לעומת השנה הקודמת.

**אסעד אסעד (הליכוד):**

איפה זה מופיע?

**סאלח טריף (העבודה):**

תבוא, תסתכל, תראה שתקבל 100 מיליון שקל.

אני רוצה לומר, שהמצב הזה שהגענו אליו, חוסר הרצון להתייחס בצורה צודקת לאוכלוסייה הזאת, פשוט מקומם. אני לא מבין למה ולא מבין על מה. אני צריך לעמוד כמתחנן מול האוצר? איזה מין דבר זה? איזה מס אנחנו לא משלמים? אפילו את המס הכבד ביותר. מה עוד נשאר?

אני מאוד מקווה, ואני אומר את הדברים האלה כדי להבהיר: לא יהיה לקואליציה תומך, בשום פנים ואופן, אם הממשלה הזאת לא תנקוט השנה, ובשנה הבאה בוודאי יותר, שוויון גמור, בראייה חיובית כמו לגבי כל האזרחים האחרים. אינני מעוניין לקבל יותר ממישהו אחר, אני רוצה להיות שווה לכולם ואני רוצה לקוות שהאופוזיציה תיתן יד כמו הקואליציה, יד אחת, למחוק את העוול הזה שהיה במשך שנים רבות. תודה רבה.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת בנימין טמקין, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אחריו – חבר הכנסת גונן שגב, ואחריו – חבר הכנסת חנן פורת.

אני מבקש להבהיר כאן: אם מישהו רוצה להתחלף עם אחר, יבוא נציג הסיעה ויודיע למזכיר הכנסת בצורה מסודרת. אחרת, אם רשום לפנינו שם של חבר כנסת – ואני לא מתייחס אליך, מפני שאתה כבר הודעת לי – – –

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

הודעת.

### **היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש להודיע: אם חבר כנסת לא יהיה נוכח כאן, הוא פשוט יאבד את תורו. כדי למנוע את זה, אני מבקש להודיע מראש.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אמצא לעצמי, אני מקווה, הזדמנות אחרת לומר חלק מהדברים שאני הולך לומר עכשיו, כי אני מרגיש שבניגוד לאחרים ששמעתי לפני הקדשתי מחשבה לעניין הזה והתכוננתי לקראת הדיון הזה. חבל שאני אצטרך לחזור על הדברים במסגרת אחרת.

**היו"ר ע' עלי:**

אני חושב שחבר הכנסת טמקין צודק. לא יעלה על הדעת שלא יהיה כאן לא שר האוצר ולא יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת. אם לזה התכוונת – – –

**בנימין טמקין (מרצ):**

כן.

**היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש להודיע, שאם בתוך חמש דקות לא יגיע, נעשה הפסקה בישיבת הכנסת. אני לא אסכים שיהיה כאן דיון ולא יהיה שום נציג של הממשלה, ואפילו לא של ועדת הכספים של הכנסת.

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

אני אביא אותו.

**היו"ר ע' עלי:**

אני לא צריך שאתה תעביר את זה. לשם כך יש כאן מזכירות של הכנסת. היא תעביר. אני מודיע, שאם בתוך חמש דקות לא יגיעו לכאן, אנחנו נעשה הפסקה עד שיואילו בטובם להגיע. זו פשוט בושה וחרפה שבדיון על תקציב המדינה לא יושב כאן שום נציג של הממשלה.

**שאול יהלום (מפד"ל):**

– – – אולי נעשה עכשיו את ההפסקה?

**היו"ר ע' עלי:**

הרי חבר הכנסת טמקין צודק, ואם הוא מסכים, בשלב זה אנחנו נמשיך, אבל כפי שהודעתי, אם לא יגיעו בתוך חמש דקות, נעשה הפסקה עד שהם יואילו לבוא לכאן.

## **בנימין טמקין (מרצ):**

אין לי בעיה. ממילא אחזור פעם אחרת על העניינים האלה.

לפני שבועות מספר, כאשר אישרנו את הצעת התקציב בקריאה ראשונה, היה ברור לכל מי שטובת המדינה והממשלה הנוכחית לנגד עיניו, שהצעה זו תצטרך לעבור שיפוצים רבים עד אשר תוכל להיחשב להצעה של ממשלה אשר מרצ יושבת בה. לשמחתי, חלק מאותם שינויים אכן בוצעו. טביעות האצבעות של סיעתי ושל גורמים אחרים אכן ניכרת בכמה מקומות בתקציב, בהחזרת קצבאות ילדים לאוכלוסייה, בתוכנית להמריץ תעסוקה, ברצון לנהל את תקציב המדינה כאשר המלחמה באבטלה נמצאת במקום ראשון בסדר העדיפויות.

אבל טועה מי שחושב שדי בדברים האלה. הממשלה הקודמת, ברדיפתה אחרי חלום השווא של ארץ-ישראל גדולה, הזניחה את החברה. אין כיום תחום בחברה אשר לא סובל משנים של הזנחה, טיפול כושל, העדר משאבים ותכנון לקוי. הממשלה הנוכחית ירשה מערכת חינוך במשבר, מערכת בריאות בקריסה, פערים ענקיים בחלוקה ההכנסות, מערכת תמיכות אשר נועדה להעביר משאבים למתנחלים על חשבון השכבות החלשות, חבר הכנסת שגב.

## **גון שגב (צומת):**

תן לנו אחוזים.

## **בנימין טמקין (מרצ):**

על כל החטאים האלה ניתן, כמובן, להוסיף את המשבר בקליטה, אשר הביא לסכנה ממשית של עצירת העלייה, לסבל רב לרבבות עולים חדשים ולליבוי ללא צורך של מתחים בין עולים לבין ותיקים.

בכל התחומים האלה המלאכה עוד רבה. הביטוי "שינוי סדר העדיפויות" צריך לקבל תוכן ממשי. יש לקבוע תוכנית מוגדרת ומזורזת להקטנת הצפיפות בכיתות הלימוד, יש לקבוע יעדים בתחום החינוך, יש לקבוע יעדים ברורים בסגירת פערים בהכנסות.

בתחום ההוצאה עדיין יש הרבה מה לעשות בשינוי של סדר העדיפויות. במסגרת זו יש רק להצטער על כך שמפלגת העבודה עדיין מוצאת לנכון להגיע ל"דילים" עם הימין להעברת כספים להתנחלויות, כפי שהתברר לנו רק לפני כמה ימים.

אדוני היושב-ראש, על הממשלה הזו – – –

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

תסלח לי, אפשר לשאול שאלה?

### **בנימין טמקין (מרצ):**

לא על חשבון הזמן שלי.

### **היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש שתיתן קודם לנואם להשלים את דבריו, ואם יהיה לנו זמן, אני אאפשר לך לשאול. אני פשוט רוצה לשמור על לוח הזמנים ולהקפיד שלא תהיה חריגה מהנהלים.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

תן לי לסיים, ואני מקווה שיישאר זמן לשאלות.

על הממשלה הזו להתחייב שהיא תבחן מקרוב את צורכי המשק והחברה ותבחן האם ההוצאות האדירות שלה לתמיכות שונות אכן משיגות את מטרתן. במשך שנים רבות השתרשה אצלנו האמונה, שאם רוצים צמיחה כלכלית יש להעניק כספים ומשאבים לבעלי היכולת, בטענה שהם המשקיעים.

חבר הכנסת שגב, אמרת קודם לכן שאתה לא מכיר שיטה בעולם להעברת משאבים משכבות שיש להן יכולת לשכבות שיש להן פחות יכולת. יכול להיות שאתה צודק ויכול להיות שאתה לא צודק, אבל בישראל בוודאי מצאו שיטה זה שנים רבות להעביר משאבים מאלה שאין להם לאלה שיש להם, ובכיוון הזה אכן מצאו את השיטה.

### **גונן שגב (צומת):**

העברתי לך פתק שמסביר לך בדיוק למה התכוונתי. אתה מוציא דברים מהקשרם – – –

### **בנימין טמקין (מרצ):**

תן לי לסיים. חבר הכנסת שגב, אם יישאר לי זמן, אני מבטיח להשיב לך.

שנים של תמיכות בהשקעות בהיקפים אדירים עדיין לא הוכיחו שיש בשיטה זו כדי לצמצם אבטלה ולעודד צמיחה כלכלית. האם לא ניתן היה לנסות ולהעביר, ולו חלק מהסכומים המוצאים על "עידוד השקעות ההון", לנושאים של חינוך ותשתית? היום אין כמעט כלכלן בישראל אשר אינו מטיל ספק ביעילות של החוק לעידוד השקעות הון, ואף-על-פי-כן אנו שבים ונכנעים לבעלי אינטרסים אשר מכתיבים לנו מדיניות.

אדוני שר האוצר, אני מבין שהקמתם ועדה לצורך בדיקת העניין הזה של עידוד השקעות ההון. אני מקווה שהוועדה הזאת אומנם עובדת ואומנם תמסור מסקנות, כי על-פי השיחות שאני מנהל עם כל האנשים באקדמיה, ועד כמה שאני מחפש מישהו שיאמר לי שלעידוד השקעות הון יש התוצאות היעילות שציפו ממנו, לא מצאתי אותו. אני גם קראתי מחקרים המדברים על כך שהיה אולי צורך להשלים את העניין הזה, או לפחות לחלק את ההוצאה הזאת גם לעידוד השקעות הון אנושי, שהן ההשקעות היחידות היכולות להבטיח איזו יעילות בעניין עידוד השקעות הון. אתה בוודאי מכיר גם את המחקרים שנעשו על עיירות הפיתוח ועל התוצאות של עידוד השקעות הון בעיירות הפיתוח.

### **שר האוצר א' שוחט:**

המחקרים האלה הם בהרבה מקרים שטחיים. הם לא מכירים את השטח. אני יכול להביא לך דוגמאות למקרים שבהם הופיעו שם מפעלים שכאילו נמכרו, כי הם החליפו את שמותיהם. אנשים עשו מחקרים, ולא היו מעולם באזור תעשייה. אני לא אומר שהחוק הוא כליל השלמות, אבל לא הייתי מציע לבטל ולהגיד שלא נותנים מענקים באזורים האלה.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

אם מה שמשתמע היה נכון, מזמן לא היו לנו עיירות פיתוח אלא היו לנו ערים מפותחות.

### **שר האוצר א' שוחט:**

אבל בעיירות הפיתוח יש תעשייה מפוארת. אי-אפשר להתעלם מזה.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

הגיע הזמן שהן יפסיקו להיות עיירות פיתוח ויהיו כבר מפותחות. עם כמויות ההשקעה שנעשו שם דרך עידוד השקעות הון היינו צריכים לצפות לתוצאות אחרות.

### **שר האוצר א' שוחט:**

תיסע לעפולה ותראה שאתה לא צודק.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

בכל מקרה, אני מקווה שהוועדה הזאת הוקמה בכל זאת לצורך – – –

### **שר האוצר א' שוחט:**

הוועדה הוקמה והיא גם פועלת.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

יפה.

אין ספק שהחזרת קצבאות הילדים היא צעד חשוב קדימה בתיקון העיוותים אשר הממשלה ירשה מקודמתה. ישראל היתה המדינה היחידה בעולם המפותח אשר מערכת מס ההכנסה שלה לא התחשבה בגודל המשפחה בקביעת נטל המס, אך אין די בכך. הקשיים שבהם נתקל שר האוצר בניסיונו להחזיר את הקצבאות, תוך הימנעות מפגיעה בשכבות החלשות, מדגימים היטב את הצורך הדחוף ברפורמה מקיפה במס. יש צורך להוריד את שיעור המס הממוצע על השכירים ברמות השכר הנקראות אצלנו "בינוניות". לא ברור למה לא ניתן להעלות באחוזים בודדים את המס השולי המרבי, תוך מרווח מתאים של מדרגות המס.

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת טמקין, זמנך תם. אני מבקש שתאמר עוד כמה משפטים ותסיים.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

עוד שתי דקות ואני מסיים.

### **היו"ר ע' עלי:**

סליחה, אני לא רוצה שיאשימו אותי אחר כך.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

בעוד כמה דקות אני מסיים. הרי כולם דיברו פה – – –

### **היו"ר ע' עלי:**

בסדר. אני נותן לך עוד דקה. אתה רוצה שתי דקות, בבקשה.

### **בנימין טמקין (מרצ):**

אך רפורמה אמיתית במערכת המס, אדוני שר האוצר, צריכה גם לכלול בחינה אמיתית של ההחלטה שלא להטיל מסים על ההכנסות מהון, אבל אין להטיל מסים על הכנסות מעבודה, ובצורה נכבדה.

אדוני היושב-ראש, המצב במערכת המס מאפשר היום לבעלי יכולת לתכנן את צעדיהם ולהתחמק מתשלום מס. כאשר רווחים של השקעה בניירות ערך אינם ממוצים, והממשלה חוששת למצות גם רווחי הון בבורסה, הסיכויים לרפורמה אמיתית במערכת המס הם קטנים.

הממשלה הזאת תדע שהיא מילאה אחר הציפיות ממנה אם תגיע לשלום עם שכנינו הערבים והפלשתינים, אך באותה מידה נדע שמילאנו את חובתנו כלפי הבוחר אם לאזרח הפשוט, למר ולגברת ישראלי, יהיה ביטחון שהעתיד יהיה טוב יותר, שחינוך ילדיהם מובטח, שמקום עבודתם אינו עומד בסכנה, שהם יכולים לתכנן את עתידם בביטחון, שסביבתם הפיסית הולכת ומשתפרת, שהם יכולים לצאת לכביש ולנסוע לעבודתם בלי למצוא פקקים, בלי לחשוש מתאונות, אם הם ידעו שמערכת הבריאות תענה על צוריהם.

אדוני היושב-ראש, אין ספק שתקציב המדינה "הומרצ" במידה מספקת שנוכל להצביע בעדו. עם זאת, המלאכה עוד רבה, המשימות עדיין לפנינו.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת טמקין. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת גונן שגב, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, חברי הכנסת, כאשר הגיש שר האוצר את הצעת התקציב לממשלה, לא היה זה אותו תקציב של ממשלת הליכוד מהשנה שעברה. אבל אף שהיו בו שינויים ושיפורים וסדרי עדיפויות שונים בכמה וכמה תחומים, הוא עורר ביקורת נוקבת, ואני הייתי אחד

המבקרים. כאשר בא שר האוצר לסיעת מפלגת העבודה עם הצעת התקציב, אני נמנעתי מהצבעה בפעם הראשונה.

שר האוצר, בניגוד לכל מה שאומרים, יש לו רגישות חברתית והוא קשוב לביקורת קונסטרוקטיבית. הצעת התקציב כפי שאושרה על-ידי הממשלה עברה שינויים, שיפורים, תיקונים ותוספות. הצעת התקציב המוגשת לנו עכשיו היא טובה הרבה יותר מכפי שהיתה בהתחלת הדרך. אין לי ספק שיחולו שינויים ושיפורים גם בשנה הבאה ובשנים הבאות.

אני רוצה להתמקד בשני נושאים שאני קשור אליהם בזיקה עמוקה ביותר: הנושא האחד הוא ירושלים, והנושא השני הוא קליטת העלייה בישראל.

בנושא ירושלים. יש לנו מאבק מתמיד מאז עצמאות ישראל, לבצר את מעמדה של ירושלים המאוחדת והשלמה כבירת ישראל. זה מאמץ מיוחד, כדי שאפשר יהיה להמשיך בגידול ובהאצת הפיתוח של העיר. אנחנו פועלים כדי שימשיך גידולה של האוכלוסייה היהודית בעיר, הן על-ידי קליטה גוברת של עולים והן על-ידי משיכת אוכלוסייה ותיקה וצעירה ומניעת נשירה וירידה מהעיר.

אמרתי לשר האוצר בהזדמנות האחרונה שדיברתי אתו: העיר הזאת הפסידה בשנים האחרונות למעלה מ-100,000 צעירים, חיילים משוחררים וזוגות צעירים. הם ירדו מירושלים.

### **היו"ר ע' עלי:**

במשך כמה שנים?

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

אני לא זוכר בדיוק בתוך כמה שנים, אבל נדמה לי שזה היה בקצב של 10,000 לשנה. מיטב האוכלוסייה היצרנית והחיובית של ירושלים. אם בעבר אמרו שהאוכלוסייה הזאת עוזבת את ירושלים מסיבות תרבותיות, מסיבות חברתיות, ברור לפי כל הבדיקות שלנו שהסיבה העיקרית היא חוסר תעסוקה, דיור יקר, כלומר סיבה כלכלית.

לכן, מאז ומתמיד עשינו מאמץ, עם כל ממשלות ישראל, כדי שירושלים תקבל "מענק בירה" ומשאבים שיאפשרו לה לגדול ולהתפתח ולבצר את מעמדה כבירה, וגם לשמור על הרוב היהודי.

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת זיסמן, אם מותר לשאול אותך, הרי בזמנה אושרה ירושלים כאזור פיתוח א' לפי חוק לעידוד השקעות הון, וזוהי בעצם התשובה – – –

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

רק לגבי תעשיות עתירות ידע.

**היו"ר ע' עלי:**

השאלה היא, האם באמת זה עזר במשהו, האם קמו תעשיות?

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

זה עזר. רק בשנתיים האחרונות קמו 66 מפעלים, אבל הם מעסיקים רק מאות עובדים. לעומת זאת, הונחתה מהלומה, למשל – – –

**אברהם בורג (העבודה):**

אבל מצד שני, חבר הכנסת זיסמן, אתה מודה בוודאי שמכירת "החברה הכלכלית לירושלים" פגעה בתיעוש. היא הוסיפה לכלכלה, אבל פגעה בתיעוש.

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

אין ספק בדבר הזה. אני הייתי אחד המתנגדים למכירה.

**שר האוצר א' שוחט:**

למה היא פגעה בתיעוש?

**אברהם בורג (העבודה):**

למה? מפני שבהר-חוצבים הפכו את זה למין סופרמרקט עלוב, במקום שתהיה שם תעשייה.

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת בורג, ובסופרמרקט אין עובדים?

**אברהם בורג (העבודה):**

לא, זה לא אותו דבר. פגעו שם בתעשייה. "נון" סגור, הר-חוצבים סגור, האזור הזה מתייבש.

**שר האוצר א' שוחט:**

אבל לא בגלל מכירת החברה הכלכלית.

**אברהם בורג (העבודה):**

---

**שר האוצר א' שוחט:**

---

**אברהם בורג (העבודה):**

השאלה היא איזה אופי אתה רוצה להקנות לעיר. אני לא צודק, חבר הכנסת זיסמן?

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

אני חושב שאתה צודק.

**שר האוצר א' שוחט:**

אני חושב שאתה טועה.

**אברהם בורג (העבודה):**

אני מציע להצביע.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מציע לך לא להעלות הצעות כאלה בטרם זמן.

### **היו"ר ע' עלי:**

אם מותר לי להשתתף כאן בוויכוח, אני חושב ששר האוצר צודק. גם מניסיוני כראש עיר אני רוצה לומר לך, שבעניין זה כל גורם מסחרי בעיר, כל גורם של שירותים בעיר, הוא לעתים חשוב לא פחות מגורמים תעשייתיים מבחינת התעסוקה.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, נסכם את זה בהסכמה שלא הרי הפיתוח כהרי ירושלים.

### **היו"ר ע' עלי:**

בסדר, אני לא אנצל את העובדה שאני יושב כאן כדי להיכנס לוויכוח. בבקשה, אדוני.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

היום יש בירושלים קרוב ל-600,000 תושבים; 72% יהודים ו-28% ערבים – מוסלמים ונוצרים. האחוז הזה של הערבים גדול יותר מהאחוז שהיה כאשר שוחררה ירושלים ואוחדה מחדש. וכל המאמצים שלנו, מצד אחד לקיים יחס הוגן ושווה ולקיים את כל ההסדרים ולכבד את הזכויות של המיעוט הערבי, אבל מצד שני בשום פנים ואופן לא לאפשר הקטנה של הרוב היהודי. וכדי לשמור על הרוב היהודי, צריך לקלוט עלייה. ועלייה, פירושו של דבר ליצור מקורות תעסוקה ולהזיל את הדיור.

לכן, מה שאנחנו דרשנו משר האוצר זה להגדיל את המשאבים הישירים בירושלים כדי שלא נהיה תלויים ברצון הטוב ובשיקול הדעת של כל שר ושר. שר התיירות עוזי ברעם, תושב ירושלים, נותן בתקציבו עדיפות לירושלים. זה חשוב מאוד, אבל ירושלים היא העיר היחידה במדינת ישראל המקבלת מענק שנקרא "מענק בירה", אבל אנחנו קראנו לו "מענק בושה", כי הוא בסך 22 מיליון שקלים והוא לא משתנה, אלא רק צמוד למדד. הוא איננו מביא בחשבון את הצרכים החיוניים, הבסיסיים, הלאומיים והציוניים.

לכן דרשנו משר האוצר שתהיה הקצאה מיוחדת הנובעת ממעמדה של ירושלים כבירת ישראל; שתהיה הקצאה כספית כתוספת קבועה לתקציב של העירייה, כחלק יחסי קבוע שלו. לא קיבלנו כל

מה שביקשנו, אבל אני שמח לציין כי ב-24 השעות האחרונות היתה תזוזה, ושיקול הדעת של שר האוצר הוא כזה, שהוא נענה לחלק מהתביעות שלנו. אני מקווה שזה לא חד-פעמי, אלא זה יהיה קבוע וימצא את ביטויו לא רק בתקציב אלא גם בין תקציב לתקציב ובתקציבים הבאים.

הנושא השני הוא נושא העלייה. אני שמח לציין, שאף-על-פי שבסוף תקופת כהונתה של ממשלת הליכוד הגיעה העלייה לשפל חסר תקדים, הרי היא נמצאת עכשיו בעלייה. אנחנו נסיים הלילה את שנת 1992 עם 76,000 עולים, בקצב של 7,000 עולים לחודש, וצפויה עלייה של 120,000 עולים, 10,000 לחודש, בשנה הבאה.

אבל הממשלה צריכה לפעול לקליטת העלייה שמגיעה לישראל על-ידי יצירת התנאים החברתיים, הכלכליים והרוחניים, כדי להגשים את יעדה המרכזי של מדינת ישראל, והוא קיבוץ העם היהודי במולדתו.

הממשלה צריכה להבטיח כי סל הקליטה ושאר סוגי הסיוע לעולים יהיו ברמה מתאימה, שתבטיח לעולים את צורכיהם הבסיסיים בתקופה הראשונה והקשה ביותר.

אני רוצה לשאול את שר האוצר: האם אפשר לתת לעולים סיוע בשכר דירה שכבר שנים הוא קבוע? העולים שוכרים דירות לפי שער הדולר, ועולה יחיד מקבל כבר שנים סיוע לשכר דירה בסך 190 שקל. לכן, אי-אפשר להמשיך את המצב הבלתי נסבל הזה.

יש תביעה מפורשת של ועדת העלייה והקליטה, על כל חברי הכנסת שבה, לתקן את הלעג לרש הזה של סיוע בשכר דירה בסכום של 190 שקל ליחיד. צריך להצמיד אותו בצורה מתאימה, אבל צריך גם לעדכן את סל הקליטה.

רק לאחרונה תוקן סל הקליטה באיחור. דרך אגב, ממשלת שמיר נענתה לתביעה של אבות העיר ירושלים, והסכימה שצריך להיות סל קליטה מיוחד לעולים חדשים בירושלים בגלל יוקר החיים והתנאים הכלכליים המיוחדים בירושלים. וקרה דבר מאוד מעניין. ההחלטה של הממשלה בוצעה במשך כמה חודשים, ולאחר מכן, מסיבות ביורוקרטיות, היא הוקפאה.

### **שאל יהלום (מפד"ל):**

והממשלה הזאת חידשה את זה?

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

הממשלה הזאת עוד לא חידשה את זה. ואני מותח ביקורת על כך.

**גונן שגב (צומת):**

תצביע נגד התקציב.

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

אני התכוונתי להצביע נגד התקציב, אבל אתה לא שמעת שב-24 השעות האחרונות היתה תזוזה גדולה מאוד מצד שר האוצר – –

**גונן שגב (צומת):**

הקימו ועדה.

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

– – בכיוון של מתן סכומים גדולים למען פיתוחה וביצורה המיוחד של בירת ישראל.

**משה פלד (צומת):**

שר האוצר יודע את זה?

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

הוא יודע והוא מסכים. ואני חושב שצריך לחול שינוי גם בתחום הסיוע וסל הקליטה לעולים בכלל ולעולים שרוצים לעלות לירושלים במיוחד.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

**שאול יהלום (מפד"ל):**

אולי אפשר לקבל פרטים מה קרה ב-24 השעות האחרונות?

## **היו"ר ע' עלי:**

אני מזמין את חבר הכנסת גונן שגב, אחריו – את חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת אברהם בורג.

## **גונן שגב (צומת):**

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, קשה לי להתחיל להתייחס לסעיפי התקציב אחד לאחד, כיוון שאם אני משווה את התקציבים של 1992 ו-1993, אני לא רואה הבדל משמעותי חוץ מהקפאות מספר, שלפי דעתי גם הן לא משמעותיות, ובמשך השנה נראה שגם לאותם סעיפים, כמו יהודה ושומרון, אני בטוח שיגיעו כספים, כיוון שאי-אפשר לעצור חיים של אוכלוסייה קיימת.

אבל אני מתפלל מאוד שבכל הדיונים האלה, בכל הימים שדנו הן בוועדת הכספים והן במליאה, כולם מתעלמים ממה שקרה בעולם ב-25 השנים האחרונות, כולם מתעלמים מכך שיש לעשות שינוי משמעותי מאוד בשיטה הכלכלית של מדינת ישראל בשביל להביא לצמיחה. ואני לא מדבר על עוד מס, כדי להעביר לשכבות החלשות, כמו שדיבר חבר הכנסת פרץ, או על הטלת מס על בורסה כדי לגבות כסף משכבות עשירות, אלא אני מדבר באמת על שינויים משמעותיים בשיטה הכלכלית.

בואו נחשוב מה קרה בעולם ב-25 השנים האחרונות ומה קרה בישראל. העולם צמח, אומנם לא בקצב גידול מסחרר, אבל צמח. משברי נפט הותירו אומנם צלקת, והמלה מיתון פופולרית לא רק אצלנו. אבל מאז 1973 התוצר לנפש בארצות-הברית צמח – – –

## **היו"ר ע' עלי:**

היא לא פופולרית.

## **גונן שגב (צומת):**

היא כן פופולרית. היא היתה פופולרית במדינות נוספות.

## **אברהם בורג (העבודה):**

מה היתה פופולרית?

### **גוֹנוֹן שֶׁגֵּב (צוּמַת):**

המלה מיתון. זו מלה שנהפכה פופולרית לא רק אצלנו. יש עוד מדינות שמדברות על מיתון בשנים האחרונות.

### **אברהם בורג (העבודה):**

זאת מציאות שהפכה להיות פופולרית.

### **גוֹנוֹן שֶׁגֵּב (צוּמַת):**

כן. בארצות-הברית היה גידול של תוצר לנפש בכ-30%. בגרמניה אנחנו מדברים על גידול של כ-45%. העולם צמח בעיקר מפני שמנהיגים כלכליים באותן מדינות הבינו שהיד הנעלמה של השוק עושה עבודה טובה הרבה יותר מהם בניהול השווקים.

במזרח-אירופה חשבו במשך שנים אחרת, וב-1989, כאשר נותצה חומת ברלין, נבדק בעצם הניסוי הכלכלי הגדול ביותר בהיסטוריה האנושית, מדינה שחולקה לשניים ובשני חלקיה הונהגו שיטות כלכליות שונות. בניסוי זה הוכתרה היד הנעלמה כמנצחת את היד המכוונת.

אבל ברור לכול שאסור להעלים את היד המכוונת לגמרי, בעיקר כאשר אנחנו מדברים על שווי חברתי של מוצר, השונה מהשווי האישי. במצב כזה היד הנעלמה אינה יעילה והממשלה צריכה להתערב בעזרת מיסוי או סובסידיה.

### **אברהם בורג (העבודה):**

גם במשקים קפיטליסטיים כמו ארצות-הברית יש הזרמות אדירות.

### **גוֹנוֹן שֶׁגֵּב (צוּמַת):**

חבר הכנסת בורג, אני מדבר על זה. אני מדבר לא רק על זה שיש הזרמות אדירות. ממשל קלינטון –

### **אברהם בורג (העבודה):**

משקים שנראים כסוציאליסטיים.

### **גונן שגב (צומת):**

נכון. אני אגיע לזה בעוד רגע. אבל ממשל קלינטון, מה שמדברים שהולך להיות ממשל קלינטון, הוא בפירוש מדבר על השקעה בתשתית, ואני מדבר על זה. על כך בדיוק מדובר, על מה שאמרתי לפני רגע – תלוי מה שווי המוצר מבחינה חברתית.

### **אברהם בורג (העבודה):**

העולם הולך לסבסוד מסיבי מאוד לשכבות חלשות.

### **גונן שגב (צומת):**

גם על זה אדבר. כי הסבסוד צריך להיות לא בצורה של עשרה מסיים עקיפים אלא בצורה של מס הכנסה אחד, לא פרוגרסיבי, ומענקים לשכבות ספציפיות חלשות, כי אז אתה עושה את התיקון האמיתי.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אז תעשה מס הוצאה.

### **גונן שגב (צומת):**

נכון. זה חזון לעתיד. על זה מדברים כלכלנים מודרנים, וזה נכון, אבל ברור שזה לא ייעשה. הלוואי שייעשה עשירית ממה שאני חושב שצריך להיעשות. תאמין לי שגם אז נצא נשכרים.

### **אברהם בורג (העבודה):**

תצטרפו לממשלה.

### **גונן שגב (צומת):**

גם אם נצטרף אני לא אהיה שר האוצר כנראה.

## מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

## גונן שגב (צומת):

ועכשיו אני מגיע למה שאמרת, חבר הכנסת בורג. דומה שהאמריקנים — — —

## רפאל איתן (צומת):

מכל הכנסת הזאת, יש פה עכשיו ארבעה עפולאים.

## גונן שגב (צומת):

דומה שהאמריקנים הבינו גם את זה מזמן, ואז אתה יכול לשאול את השאלה: למה הכלכלה שלהם מקרטעת היום? — כי גם שם לקח להם זמן להבין, שיש מקום למנהיגות כלכלית פעילה.

למרות הצלחת היד הנעלמה הבינו, לפחות המועמד הדמוקרטי ביל קלינטון ויועציו, כי התוצר אינו רק פונקציה של הון ועבודה, אלא גם של תשתית פיסית ואנושית; כלומר, כבישים, אנרגיה, תקשורת, חינוך וכו', וכמובן בריאות. אם גורמי הייצור יבלו פחות זמן בפקקים, הם יעבדו יותר שעות, יהיה להם יותר פנאי והתוצר יהיה גדול יותר. תפקידה של הממשלה הוא אכן ליצור את התשתית, כי אף אחד אחר לא יעשה זאת במקומה.

וכך, לדעתי, נמוגים היום הימין והשמאל הקלסיים. במזרח-אירופה נופלת החומה, ואתה השמאל הקלסי; בארצות-הברית ייקח אתו בוש הביתה את הימין הקלסי. קלינטון יצעיד את ארצות-הברית לעידן חדש, שבו תשולב כלכלה חופשית בהשקעה לא מוגזמת, אך גם לא מזערית, בתשתית.

וכאן הגעתי בדיון למה שחבר הכנסת בורג — — — את אורזת, אני מבין.

## דליה איציק (העבודה):

— — —

## גונן שגב (צומת):

לכבוד הוא לי שנכנסת למליאה כשאני מדבר, חברת הכנסת איציק.

מה קרה בישראל בתקופה הזאת? בעוד מדינות רבות בעולם חוות תהליכי ליברליזציה מואצים, לישראל יש זמן. העולם צועד קדימה, ואנחנו זוחלים אחריה, והפער הולך וגדל, וחבל.

**אברהם בורג (העבודה):**

איפה יש ליברליזציה וצמיחה בעשור האחרון?

**גונן שגב (צומת):**

שבדיה, למשל.

**אברהם בורג (העבודה):**

המודל הכלכלי השבדי קרס.

**שר האוצר א' שוחט:**

שבדיה היא בדיוק המודל – – –

**גונן שגב (צומת):**

בשבדיה היתה ליברליזציה אדירה. המודל קרס בשבדיה, זה נכון, אבל בתקופה שלפני הקריסה היתה שם האצה עצומה.

**אברהם בורג (העבודה):**

היתה שם האצה עצומה עד היום שבו התחילה הממשלה לחלוב את הפרה.

**גונן שגב (צומת):**

נכון.

**אברהם בורג (העבודה):**

ומה קורה באנגליה?

**גונן שגב (צומת):**

אנגליה היא בכלל לא דוגמה. זו דוגמה לא מתאימה לכל כלכלה עולמית, לא בגלל ליברליזציה. אנגליה זו באמת דוגמה לא מתאימה לשום דבר.

**אברהם בורג (העבודה):**

— — — המקום היחיד בעולם שבו יש ליברליזציה הוא ברית-המועצות לשעבר, ושם זה לא עובד.

**גונן שגב (צומת):**

לא נכון, בעשור האחרון היתה ליברליזציה במדינות רבות מאוד באירופה.

**אברהם בורג (העבודה):**

איפה?

**גונן שגב (צומת):**

גם בגרמניה היתה ליברליזציה. אין חזרה להשקעות ממשלתיות מעבר להשקעות בתשתית, ואני מדגיש שוב שאני מדבר על השקעות בתשתית, בחינוך, בתשתית תחבורתית.

**היו"ר ע' עלי:**

יש לך עוד דקה.

**גונן שגב (צומת):**

אם אנחנו רוצים לדהור קדימה, כבוד שר האוצר, אני חושב שעלינו לצאת מהתפיסה של עוד מס עקיף, או מהמחשבה שהמסים הפרוגרסיביים יעזרו לשכבות החלשות, או יביאו לצמיחה.

**שר האוצר א' שוחט:**

הורדנו, הורדנו את המע"מ.

**גונן שגב (צומת):**

לא הורדת את המס העקיף. הורדת 1% במע"מ, כשאתה עצמך יודע שאין לזה משמעות. אני מדבר על שמונה או תשעה מסים עקיפים, שאין להם סיבה היום.

**שר האוצר א' שוחט:**

תזכיר שלושה.

**אברהם בורג (העבודה):**

שלום הגליל.

**גונן שגב (צומת):**

אתן לך עשרה, למה שלושה, בכתב. כבוד שר האוצר, הרי אתה יודע שיש שמונה מסים עקיפים. זה סודי? בסדר.

אם אני מוריד את המסים העקיפים וקובע מס הכנסה אחד לא פרוגרסיבי, הגבייה תהיה עמוקה יותר ב-20% או ב-30%. ואילו היום אתם גובים הרבה מס ממעט אנשים.

**אברהם בורג (העבודה):**

מה היא מדרגת המס הראשונה?

**גונן שגב (צומת):**

היום אתם גובים הרבה מס ממעט אנשים. ברגע שיהיה מס לא פרוגרסיבי, המצב יהיה שונה. ואני רוצה שתיתן מענקים לקצבאות זיקנה, לקצבאות ילדים ולמסכנים, אבל לא בצורה של מס פרוגרסיבי.

### **שר האוצר א' שוחט:**

קראת כנראה את החומר של רבושקה. את זה הוא מציע.

### **גונן שגב (צומת):**

לא, עם רבושקה דווקא דיברתי ואני לא מבסוט ממנו. לא קראתי את החומר של רבושקה. אבל יש אחרים שמציעים אותו דבר.

### **אברהם בורג (העבודה):**

---

### **שר האוצר א' שוחט:**

13 מיליארד.

### **אברהם בורג (העבודה):**

כמה אתה מוסיף למודל שלך?

### **גונן שגב (צומת):**

חבר הכנסת בורג, הגבייה תועמק אף שאחוז המס יהיה הרבה יותר נמוך, וקיימים מודלים כלכליים, שכבוד שר האוצר בוודאי מכיר אותם.

ברור לי לחלוטין, שהאופוזיציה לא תצליח להפיל את התקציב. אני חושב שבתקציב הזה אין בשורה, ואני חוזר לכך שדווקא בעיקרי התקציב, בספר בעטיפת הכרזתו היפה, היו בשורות, אבל לא מומשו בתקציב עצמו. בהצלחה.

## **אברהם בורג (העבודה):**

אני רוצה שיירשם בפרוטוקול, שלחלק מהדברים אני מסכים.

## **שר האוצר א' שוחט:**

הוא מסכים למלות החיבור.

## **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה.

## **שאול יהלום (מפד"ל):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת היקרים שנמצאים כאן בשעה כזאת, אדוני שר האוצר, אני מבקש את הקשבתך. כשתשמע מה שאגיד, תיווכח שנוכחותך חשובה, וכן נוכחות חברת הכנסת איציק.

אדוני שר האוצר, לי יש המון דברים להגיד על התקציב, בנושאים רבים: במדיניות החינוך, בהתנחלויות, בביטחון, ויש לי גם זמן לעשות זאת, לפי שהסיעה נתנה לי די זמן, ואף-על-פי-כן אני רוצה לדבר רק על נושא אחד. בכוונה אני עושה את זה, כדי לנסות אולי אפשר לקבל ממך – כי שמעתי שב-24 השעות האחרונות אתה רך קצת יותר לכמה נושאים – הקשבה והיענות.

הנושא שאני רוצה לדבר עליו, ואני לא עושה זאת כאיש אופוזיציה אלא במסגרת תפקידי בוועדת החינוך, הוא הנושא של יישום חוק חינוך מיוחד. את חוק חינוך מיוחד יזמה האופוזיציה, שהיום היא קואליציה, ובייחוד נציגי סיעת מרצ. זה חוק של חברת הכנסת אמירה סרטני.

## **חיים אורון (מרצ):**

ממפ"ם.

## **שאול יהלום (מפד"ל):**

אמרתי, ציינתי שזאת היתה חברת הכנסת סרטני. אני אומר את האמת.

עכשיו בואו ננתח את הנושא. ליישום החוק דרושים בערך 300 מיליון ש"ח, סכום פחות או יותר מקובל. 300 מאות מיליון ש"ח אלה צריכים להתחלק על חמש שנות תקציב – – –

### **אברהם בורג (העבודה):**

360 מיליון ש"ח.

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

360 מיליון ש"ח צריכים להתחלק לחמש שנות תקציב, שזה בערך 70 מיליון ש"ח לשנת תקציב. לא היה שום רע לו באה הממשלה, שבאמת שינתה את סדר העדיפויות לדידה, ואמרה: אני לא רוצה לעשות את זה בשבע שנים, אלא בחמש או בארבע שנים. אבל נניח שבאותן שש שנים, ובאותה פרופורציה צריך היה להקציב השנה תוספת של 70 מיליון ש"ח. במקום 70 מיליון ש"ח, התוספת שמוסיפים בתקציב היא של 9 מיליוני ש"ח, וועדת הכספים הוסיפה עוד 8 מיליוני ש"ח.

### **אברהם בורג (העבודה):**

השנה?

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

כן, הוסיפו עוד 8 מיליוני ש"ח.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אבל לחינוך הוסיפו עוד 12 מיליון ש"ח בסיבוב האחרון.

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

לא, לא, לא. תקשיב, חבר הכנסת בורג. הם אומרים 12 ועוד 12, שהם 24, אבל זה 9 ועוד 8, ביחד רק 17. כשהם אומרים: 24, הם מוכרים לנו עוד 7 מיליוני ש"ח של שנת התקציב הבאה. הם אומרים: אם אני מקציב השנה 17 מיליון ש"ח, ושנת התקציב הרי מסתיימת בדצמבר ושנת הלימודים ממשיכה, ואני צריך להשלים תוכניות שמתחילות עכשיו, הרי זה מחייב אותי להוסיף עוד 7 מיליוני ש"ח ב-1994. אבל כשנגיע ל-1994 הם יגידו: הוספנו 20 מיליון – אבל 7 מיליונים מתוך זה הם מוכרים לנו כבר היום.

לכן, צריך לראות באמת מה מוסיפים לנו היום: 9 מיליונים בתקציב במחירי 1993, ועוד 8 מיליונים; ביחד – 17 מיליון, במקום 70 מיליון.

אני מודה, שאם בשנה שעברה הוסיפו סכום כמו 9 מיליונים, או קצת פחות, ועכשיו 17 מיליון, הרי זו התקדמות, התקדמותונית, התקדמות קטנה. אבל, ריבוננו של עולם, הרי אני אומר את זה כלפיכם, כשיושב כאן יושב-ראש ועדת החינוך. לדידכם צריך להוסיף 70 מיליון שקל. איך אתם רוצים ליישם את חוק החינוך המיוחד ב-17 מיליון שקל במקום ב-70 מיליון שקל?

דיברתי עם כמה מראשי הקואליציה, והם מבינים את הנושא הזה. הם רק אומרים, שלא יעשו את הדבר בלי הסכמתך. ייאמר לזכותך, כל הכבוד שהגעת ללויאליות כזאת בקואליציה. יש כאן הסתייגות שלי ושל מישו אחר בנושא הזה, ואני מבקש שתתייחס אליה. רק הממשלה יכולה לעזור ל-62,000 ילדים אלה. מישו אחר לא יעשה זאת. אין להם ארגון ואין להם ועד עובדים. אולי במקרה זה נעשה יוצא מן הכלל וזאת תהיה הסתייגות שלך. אין כאן עניין של יוקרה. בואו ונוסיף 50 מיליון. הוספתם 17, נוסיף עוד 50 מיליון כדי להגיע ל-70 מיליון אשר דרושים ליישום החוק במשך שש שנים.

כאשר הבאת את חוק ההסדרים הצהרת שאינך מאריך את התקופות. אם כן, באמת נישאר באותן תקופות. הרי זאת השיטה, תמיד אפשר להאריך את התקופות. ובכן, מדובר בשש שנים. דיברו כאן במונחים כלכליים וגם אני אדבר במונחים כלכליים. מאחר שמדובר במקרים קשים בחינוך המיוחד, הרי כל השקעה שאינה נעשית השנה תחייב בשנה הבאה השקעה כפולה. ילד שאינך מטפל בו עכשיו תצטרך להשקיע בו כפל אמצעים. כל השקעה מקדימה בחוק החינוך המיוחד, לטווח ארוך היא חיסכון בתקציב המדינה.

אדוני שר האוצר, אני פונה אליך בשם ועדת החינוך ובשם ועדת המשנה לחינוך המיוחד. אני מציע שאתה תאמץ את ההצעה ותביא אותה כהצעה של ועדת הכספים – לא הצעה של 8 מיליונים, שאינה משמעותית והיא לעג לרש, אלא השלמה למינימום הדרוש, דהיינו 50 מיליון, או חלק הארי מזה. תודה.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום. חבר הכנסת אברהם בורג, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת חגי מירום, אחריו – חבר הכנסת נסים זוללי, ואחריו – חברת הכנסת נעמי חזן.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר האוצר, אינני יודע מהי בשורה ומהי לא בשורה, בסך הכול בשורה קשורה לתחומים קצת יותר תורניים או יותר רוחניים. אני חושב שלפחות מבחינת הפרק האחד שמעניין אותי, אדוני השר, תקציב החינוך הוא התקציב הטוב ביותר זה עשור, אומרים אפילו – זה 12 שנים. תוספת של 480 מיליון שקל, בסופו של דבר, למערכת החינוך, כאשר אתה מפלח אותה גם לחינוך מיוחד, גם לאתיופים, גם לשמירה, גם לעולים – זה לא רע.

עדיין, אדוני השר, אני רוצה להסתייג הסתייגות אחת, לנמק אחת ההסתייגויות שיש לי. וזאת איננה הסתייגות לשם הדיבור, זוהי הסתייגות לשם ההסתייגות; בין השאר משום שאני מאמין שיושב-ראש ועדה שמזהה בעיה אקוטית בתוך מערכת חייב להגיד אותה וחייב לעמוד עליה ולפעמים ללכת עליה למרחקים עד ההצבעה.

אגיד לך במה מדובר. מערכת התקצוב של משרד החינוך איננה מתקצבת כראוי את תלמידי התיכון העולים. לפני בוא גל העלייה היה עולה חדש מארצות המצוקה מתקצב בשש שעות שבועיות במשך שלוש שנים. זאת אומרת, שעתיים לשנה במשך שלוש שנים – סביר; לתת שיעורי העשרה, קצת יותר עזר, תמיכה, טעוני טיפוח וכו'.

כאשר התחיל גל העלייה הגדול והמבורך אמרו: יש יתרון לגודל. מצטברות מאסות גדולות של תלמידים, בואו נצמצם את זה וניתן שעה אחת לשנה לכל עולה. ותלמיד עולה כזה נקרא זכאי. היום, מצד אחד הצטמצם גל העלייה; אם כי שמענו מחבר הכנסת זיסמן שהוא בפריחה גדולה, אבל הוא הצטמצם לעומת ההיקפים של לפני שנתיים.

לא דיברתי על כך עם שר האוצר בשום לובי. לא באתי ולא עליתי לרגל. פעם אחת אני יכול לדבר אתו, אני מבקש.

אמרו: יש יתרון לגודל, בגלל גודל העלייה. גל העלייה היום איננו נותן יתרון לגודל, כי יש טיפין טיפין. יש 700 תלמידים בשנה האחרונה בשמינית, בגיל י"ב. כאשר מתפזרים ארצית, זה טפטוף. בשלוש השנים – י', י"א, י"ב – יש 13,000 תלמידים. הרי המצוקה של העולה החדש איננה נגמרת בסוף שנת הלימודים. תלמיד רוצה להגיע לבגרות. בשנה שעברה הוא היה בשביעית והשנה הוא בשמינית, האם השעה הזאת של זכאות תספיק לו?

עומדים היום אלפי תלמידים שאינם מסוגלים לקבל תעודת בגרות. וזה לא במקצועות תלויי שפה. לפעמים הוא לא יכול לקבל תעודת בגרות במתמטיקה, כי הוא לא מסוגל לקרוא את השאלון.

### **שאול יהלום (מפד"ל):**

חלקם נוסעים לרוסיה להשלים.

### **אברהם בורג (העבודה):**

שמענו עדות על זה בוועדה. הוא לא יכול לעשות תעודת בגרות כי אין מי שיתרגם לו. אין היום רכזי מבחנים. אין מורה או משגיח שידע את השפה הרוסית. הוא עומד נבוכ, הוא מפסיד זמן.

### **רענן כהן (העבודה):**

אתה מדבר על עולים חדשים, מה בנוגע לחיילים משוחררים?

### **אברהם בורג (העבודה):**

חבר הכנסת כהן, אנא. אני אשלים ואחרי כן אני מוכן להסתייג גם בשמך, אם תיתן לי את הזמן שלך. אני מניח שתהיה לי רטוריקה מספקת גם לנושא הזה.

על 13,000 אנשים בתוך מערכת החינוך קיבלו תוספת של 2,000 שעות. עשינו את החשבון בוועדה למעלה משעה וחצי עד שמצאנו כמה הם מקבלים. 11,500 תלמידים מקבלים 2,000 שעות. אדוני שר האוצר, זאת תוספת של 20 דקות לשבוע לתלמיד. זאת התוספת. ועם זה מצפים שתלמיד עולה חדש יגיע לבגרות. איך אפשר?

אתה מדבר כאן על מצב שאתה מצפה לגל עלייה שיעלה. אם יתקבל המודל הכלכלי שלך, או של חבר הכנסת גונן שגב – אינני יודע. אבל אתה יודע שחלק גדול מן האטרקציה של העלייה הוא הקליטה, התעסוקה ורמת הלימודים. והעולים מברית-המועצות – ואינני מדבר כרגע על עלייה אחרת, אף שיש שם בעיות עצומות – אכפת להם מאוד מן ההשכלה, ובייחוד מן ההשכלה המקצועית של ילדיהם. וכאשר יש מצב, שהזכיר אותו חבר הכנסת יהלום, שתלמידים, ולא אחד או שניים, מניינים של תלמידים, חוזרים לברית-המועצות לעשות בחינות בגרות שם, התופעה קיימת – זהו אות אדום למדינת ישראל ולסדרי העדיפויות שלה. מה אתה מאותת לעולים כשאתה פונה אליהם? יש שם למעלה מ-100 בתי-ספר שלנו ושליחים ומורים ותעשייה שלמה, ובסוף אתה מביא את כל הנפח הזה הנה ואין לו מה לעשות.

תתעורר נא, אדוני השר. לכן, אדוני השר, אם אתה עושה חשבון של 13,000-14,000 תלמידים במערכת החינוך שזקוקים לתגבור הזה, כאשר מדובר על שעה שבועית שעולה, על-פי חשבונכם, כ-2,000 שקל, תעשה את המכפלה. אתה מגיע לסכומים די נכבדים.

אני חושב שתלמיד במערכת החינוך זכאי לשנתיים כאלה. אם כן, מדובר על שעתיים לשנה לכל תלמיד. אדוני השר, אני הגשתי הסתייגות על 60 מיליון שקל נוספים לתקציב החינוך. אני יכול להסתפק במה שהחינוך מבקש היום? נראה אתכם נותנים את זה לחינוך. על מה אתם עומדים, על 80-90 מיליון שקל?

אומר לכם, בחוג האינטימי שקיים עכשיו – אין האזנה מי-יודע-מה – אני חושב שהפקידים שלך פשוט מתרגלים את משרד החינוך בנושא החינוך. פשוט כך. אתה יודע את עמדתי זה ארבעה חודשים בנושא הזה.

אני מגיש רק הסתייגות אחת, אותה אני מנמק, עליה אני עומד, ואשמח לקבל את תשובתך, אם אינכם מוכנים לקבל אותה, מה אתה מתכוון לעשות בנוגע לאותם תלמידים. תודה רבה.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם בורג. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת נסים זוילי, אחריו – חברת הכנסת נעמי חזן, ואחריה – חבר הכנסת אורי אור.

אני מודה לחבר הכנסת בורג לא רק על הנאום המעניין אלא גם על כך שחסך לנו למעלה מדקה.

### **חגי מירום (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה כבר אפשר לומר על תקציב מדינה בשמונה דקות? קשה, ולכן אתרכז בכמה עניינים שנראה לי שיש מקום להתמקד בהם ויש צורך לרכז בהם תשומת לב, גם כלכלית, גם חברתית וגם תעסוקתית.

אדוני השר, לדעתי, אחד הנושאים הפוטנציאליים ביותר בתחום ההשקעה שנושאת פירות תעסוקתיים, שיש בה פוטנציאל בלתי רגיל של מטבע חוץ שיבוא לארץ, הוא השקעה בתיירות. תיירות מהווה פוטנציאל בלתי נדלה של אנשים שיבואו לכאן, יכניסו כאן מטבע חוץ, יפתחו כאן כל מערכת שירותים אפשרית וייצרו גלגל תנופה שאנחנו כל-כך זקוקים לו היום בתחום התעסוקה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כיום, בשנה זו, שהיא שנת שיא בתיירות בישראל, באים לארץ 1.65 מיליון תיירים. 1.65 מיליון תיירים, זה בערך שליש ממספר התיירים שבאים לקפריסין בשנה.

### **אברהם בורג (העבודה):**

כמה באים לטורקיה?

### **חגי מירום (העבודה):**

אני לא בטוח אם מדובר על 4 מיליונים, אבל 3 מיליונים ודאי.

### **גדליה גל (העבודה):**

לספרד באים 40 מיליון.

### **חגי מירום (העבודה):**

ספרד היא ארץ ענקית, היא כמעט יבשת.

**היו"ר ע' עלי:**

45 מיליון.

**אברהם בורג (העבודה):**

---

**חגי מירום (העבודה):**

הבאתי את קפריסין כדוגמה דווקא בגלל קוטנו של האי. נניח שלקפריסין באים 3 מיליוני תיירים. זה אי קטן יותר מישראל, נמצא קרוב מאוד אלינו, האטרקציות התיירותיות שיש בו נופלות מאלה שיש בישראל, שיש בה החרמון מצד אחד ואילת וים-סוף מצד שני, ובתווך מדבר יהודה הנפלא והנגב וחוף הים התיכון – הכול פוטנציאל תיירותי בלתי רגיל.

**היו"ר ע' עלי:**

עבר ארכיאולוגי מעניין לכל הדתות.

**חגי מירום (העבודה):**

אתרים ארכיאולוגיים.

**אברהם בורג (העבודה):**

---

**חגי מירום (העבודה):**

אני שמח שכולכם משתתפים אתי ואנחנו הופכים את זה לרב-שיח, וזה נחמד.

חברי הכנסת, אנחנו הולכים ומתקרבים בנושא התיירות לשנת 2000. אילו הכנו תוכניות נכונות, כבוד השר, יכולנו לתכנן את פרויקט "ישראל 2000" ולהכין את התיירות הנכנסת לכאן, גם צליינית וגם יהודית, כדי להגיע לפחות לקנה-המידה של קפריסין.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אף שאתה צודק מאוד במגמה שלך, אני חושב שהפרויקט שהיום עובדים עליו בהרבה מאוד מערכות, שהוא 3,000 שנה לירושלים, יש בו פוטנציאל טוב הרבה יותר מבחינה תיירותית מאשר ב"ישראל 2000".

### **חגי מירום (העבודה):**

יש לנו כמה וכמה מועדים שאנחנו צריכים לרכז בהם את הפרויקט התיירותי. האחד הוא 3,000 שנה לירושלים. השני הוא 50 שנה לישראל, שיהיה ב-1998 – – –

### **אברהם בורג (העבודה):**

93 שנה להסתדרות.

### **חגי מירום (העבודה):**

נא לא להגזים. אני עוד לא רואה את אלפי התיירים הבאים לרגל אירוע זה. אבל אני גם רואה את "ישראל 2000" כמוקד בלתי רגיל.

### **אורי אור (העבודה):**

— — —

### **חגי מירום (העבודה):**

מה זה "ישראל 2000"? זה בדיוק העניין. העיר נצרת, העיר בית-לחם, כל האתרים השונים, הספינה הטבועה ליד גינוסר.

### **אברהם בורג (העבודה):**

תופיק זיאד, נס הביצים.

### **חגי מירום (העבודה):**

כל אלה, לפי דעתי בלי יומרות מיוחדות, יכולים להיות איזו מטרה כדי להגיע לנפחים שאמרנו שמגיעים אליהם בקפריסין, 3 מיליוני תיירים בשנה.

אבל כדי שיוכלו להגיע לכאן 3 מיליוני תיירים בשנה, אנחנו חייבים להשקיע בתשתיות. צריך להשקיע בתשתיות בכל מקום ואתר ולא רק, כבוד השר, בפרויקט אילת של השר ברעם ובפרויקט נחל-חבר, מעיינות המרפא של ים-המלח.

### **שר האוצר א' שוחט:**

המנהרה.

### **חגי מירום (העבודה):**

ובין השאר הוא יפתח את העיר ערד, שכל-כך קרובה ללבו של שר האוצר.

אבל, הפלא ופלא, שר התיירות מסרב להשקיע היום אגורה בשטח החוף של צפון ים-המלח; לא אגורה. הוא מוכן לתחזק שם את המערכות התיירותיות – – –

אתה לא כל-כך מצטער על זה, חבר הכנסת אורון. ברור הדבר שמדובר פה בתפיסת עולם פוליטית מדינית. אני חושב שיש פה טעות גדולה מאוד.

### **חיים אורון (מרצ):**

פוליטית.

### **חגי מירום (העבודה):**

כן. אני אומר את זה במפורש. אני בא מבית-מדרש שונה מבית-המדרש שממנו אתה בא, והמחשבות שלנו לגבי האופן שבו נראה, בסופו של דבר, את התהליך המדיני ואת התוצאה המדינית, שונות. גם אלמלא היו שונות, חבר הכנסת אורון, כדי להחזיק באלה שמחזיקים שם, היינו צריכים לתת לזה סיכוי. חבר הכנסת אורון, אני מדבר אליך בתור שמעון פרס, כי אתה יושב על כיסאו.

## **חיים אורון (מרצ):**

לא ראיתי אתמול את "מוקד", אבל אמרו – – – זה לא לפרוטוקול.

## **קריאה:**

הכול לפרוטוקול.

## **חיים אורון (מרצ):**

אני מוותר.

## **חגי מירום (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אורון, אני לא רוצה לנהל אתך כאן משא-ומתן, אבל נדמה לי שלרגע אתה חושב שעכשיו אתה מדבר.

חברי הכנסת, לא סתם בחרתי לדבר על נושא התיירות. הנושא הזה נראה לי כאחד הנושאים בעלי הפוטנציאל הגדול ביותר שיש, גם כדי להניע את גלגל התעסוקה בישראל. ככלות הכול, כל בית-מלון שבונים וכל אתר שאנחנו מטפחים וכל אטרקציה, אם בתחום המים ואם בתחום הנוף, ואם בתחום תיירות הנוף, כל דבר כזה מעסיק מאות אנשים שעובדים סביב הפרויקט הזה, מתפרנסים ממנו, והם מביאים ברכה לכלכלת ישראל.

אני מדבר לא רק על מקומות שבהם מחליטים להשקיע השקעות גדולות מדי. אדוני השר, ברחבי הארץ כולה, בתחומי הקיבוצים, המושבים, ערי הפיתוח וכן הלאה, צצו "צימרים" כפטריות. זו תיירות כפרית, תיירות אזורית. אנשים רבים, המונים, השקיעו בבתיים באפשרות לקלוט אנשים הן לתיירות פנים והן לתיירות נכנסת שמחפשת תוכנית של FLY AND DRIVE.

השאלה היא, האם אתה מתכוון בשנה-שנתיים-שלוש השנים הקרובות להכין תוכנית שממקדת את ההשקעות בתיירות היום כדי לעשות תיירות ממקום אחר, מעולם אחר, לא במתכונות שהיינו רגילים להן עד היום, כשאנחנו באמת צופים את התאריכים האלה – 50 שנה לישראל, 3,000 לירושלים ו-2,000 לספירת הנוצרים.

## **שר האוצר א' שוחט:**

להולדת ישו.

## **חגי מירום (העבודה):**

להולדת ישו. אמרתי: ספירת הנוצרים, זה מהולדת ישו.

אני חושב, אדוני השר, שאחד הפרויקטים המרתקים ביותר, האפשריים ביותר, הכלכליים ביותר, הוא מערכת התיירות בישראל. אני גם יודע שזאת היא דעתך בעניין, והייתי מקווה מאוד שתיתנו כל עידוד להשקעות הון בתיירות למי שמוכן להשקיע בכך גם בעצמו ולמשקיעים מבחוץ. תודה רבה.

## **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת נסים זוילי – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן, אחריה – חבר הכנסת אורי אור, ואחריו – חבר הכנסת יעקב שמאי.

## **נעמי חזן (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת ענת מאור, חברי הכנסת, בשלב זה של הערב, מובן שכמעט כל נושא מרכזי כביכול, כבר דובר עליו הרבה. לכן רציתי להתמקד בדברי בשירות המדינה, ובראש ובראשונה בשירות החוץ. אני לא בטוחה שמישהו דיבר היום, למרות החשיבות של הנושא, על משרד החוץ, על ההקצבה לשירות החוץ ועל המשמעויות של הנושא הזה.

הייתי רוצה להעלות כאן שלוש נקודות מרכזיות. הנקודה הראשונה: אנחנו נכנסים עכשיו לסדר עולמי חדש. בפעם הראשונה בכ-20 שנה יש התרחבות משמעותית ביחסי החוץ של מדינת ישראל, חידוש יחסים עם מדינות שניתקו את יחסיהן עמנו בעבר, וכמו-כן הכרה בפעם הראשונה בישראל מצד מדינות שעדיין לא כוננו יחסים דיפלומטיים עם ישראל. למרות זאת, אין תוספת משמעותית לתקציב משרד החוץ.

האם יכולה ישראל לנהל מדיניות חוץ נמרצת אם הייצוג שלה בחוץ-לארץ הוא קטן יחסית? תשובתי היא: לא. אם ישראל באמת חושבת שהמגעים שלה, גם מטעמים מדיניים וגם מטעמים כלכליים, הם אומנם חשובים, עליה גם לתקצב את משרד החוץ בצורה מתקבלת על הדעת.

הנקודה השנייה באותו הקשר: כל שנה יש מאות מתחרים על קבלה לצוערות במשרד החוץ. בכל מחזור אין הרבה יותר מ-12 עד 15 צוערים. אבל, עם זאת, דיפלומטים צעירים בשירות החוץ הישראלי חייבים לקבל השלמת הכנסה. אני לא ידעתי שאנחנו בוחרים את הטובים שבצעירים ובצעירות שלנו, מגייסים אותם לשירות החוץ, ונותנים להם שכר שהוא מתחת לסף המינימום, לכל הדעות.

לכן, אם אנחנו רוצים למשוך ולהחזיק את מיטב המוחות שלנו בשירות המדינה, חשוב גם להתחיל לתגמל את הטובים שבבנינו ובבנותינו במשכורת המתקבלת על הדעת.

לפי דעתי, אם רמת השכר בשירות המדינה באופן כללי – אני הבאתי את משרד החוץ רק כדוגמה – תהיה אומנם רמה נאותה, תהיה אפשרות גם לייצל באופן משמעותי את המנגנון הציבורי.

אני חושבת שבהדרגה נכנסות יותר ויותר נשים לשירות המדינה.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

חברת הכנסת חזן, אולי תבהירי למה את מתכוונת כשאת אומרת "לייעל את השירות הציבורי", מה המשמעות?

### **נעמי חזן (מרצ):**

אני אומרת לייצל, זאת אומרת שאנשים טובים יותר יעבדו טוב יותר, חבר הכנסת שמאי, וייתכן מאוד שנצטרך אולי להעסיק קצת יותר.

מכאן, כל מי שבאמת מעוניין בנוכחות ישראלית אמיתית בחוץ-לארץ ובשיפור המנגנון הציבורי בארץ, כדאי שישים לב דווקא לאותם משרדים שאינם נמצאים במרכז תשומת הלב, ושחשוב לנו, חשוב למדינה וחשוב לעתיד היחסים הבין-לאומיים של ישראל, שנזכה אותם גם מבחינה תקציבית וגם מבחינה איכותית. תודה.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן. חבר הכנסת אורי אור, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יעקב שמאי.

### **אורי אור (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח ולומר, שזה התקציב הראשון שאני משתתף באישורו כחבר כנסת. אני רוצה לומר שאני "מאוכזב לטובה", וזה לזכות שר האוצר ויושב-ראש ועדת הכספים. אני זוכר תקציבים קודמים – ראינו את התמונות שצולמו בעיתונים, נראו בטלוויזיה, ונכתב על כך רבות בעיתונים, בתמונות ובמלל. ראינו את כל העסקנים מכל שכבות הציבור בארץ, שרצו אחרי "ייחודיים", שרצו אחרי תוספות – – –

## **יעקב שמאי (הליכוד):**

רואים שאתה חבר כנסת חדש. חוק הייחודיים התקבל בחקיקה בשנה שעברה. אין יותר ייחודיים.

## **אורי אור (העבודה):**

אני יודע.

## **שאול יהלום (מפד"ל):**

זה בגלל המפד"ל.

## **אורי אור (העבודה):**

הכול הכול בגלל המפד"ל. אני לא חבר כנסת ותיק, אבל ראיתי שגם הם רצו אחרי זה. גם קראתי קצת מה הלך בוועדת הכספים. בשלושת-ארבעת הימים האחרונים שמעתי גם מה אמר מודעי לאופוזיציה, שבעזרתם הוא מצליח להעביר את התקציב, בגלל מערכת יחסים עכורה שהיתה לו עם חלקים אחרים בתוך הקואליציה שלו.

ראיתי שהפעם קשה מאוד לאופוזיציה לקבל את העובדה, שהסיעה כולה עומדת מאחורי שר האוצר ויושב-ראש ועדת הכספים.

אפשר למשוך זמן כמה שרוצים – התקציב יעבור כרוחו וכלשונו. אני חושב שעל כך מגיעה הברכה גם לשר האוצר וגם לוועדת הכספים ויושב-ראש הסיעה, ולכולם שהתייצבו מאחוריהם.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני החלטתי לדבר רק על נושא אחד, שמטריד אותי מאוד, והוא בתחום תפקידי כיושב-ראש ועדת החוץ והביטחון.

יש הסדרים שהתחילו עם התעשייה הצבאית. יש בעיה ברפא"ל, שעדיין לא פתורה, וצה"ל/מערכת הביטחון מקדישים לה כספים רבים מאוד.

אני לא רוצה לפרט פה את הסכומים, כי בחלקם הם אינם ניתנים לפרסום. סכומים אלה בחלקם פוגעים בכוננות של צה"ל ובהיערכותו לקראת העתיד, וגם בביטחון השוטף.

בתקציב שהוצג בשבוע שעבר לוועדת הכספים ולוועדת החוץ והביטחון היתה לצה"ל כוונה, לדוגמה, לצמצם סכום גדול מאוד בביטחון שוטף, במלחמה בטרור, ולהעביר את הסכום הזה להצטיידות ולהכנות של צה"ל למלחמה הבאה, אם, חס וחלילה, תהיה.

נוכח האירועים בשטח, לא רק שצה"ל כבר עכשיו אינו עומד בצמצומים של הביטחון השוטף, אלא נוכח ההשקעות הרבות של הממשלה ומערכת הביטחון ברפא"ל, בתעשיות הצבאיות למיניהן ובתעשייה האווירית, יורד סכום כסף שהיה יכול לשמש לצה"ל, לדעתי, להתכוננות טובה יותר.

אני מקווה מאוד שבשנה הבאה יסתיים הטיפול שהתחילו בו מערכת הביטחון ושר האוצר בוועדת הכספים, לייעל את מערכת התעשיות הצבאיות, ואפשר יהיה לטפל גם בנושא של רפא"ל, כי לאורך זמן מתחילה להצטבר פה גיבנת גדולה מאוד, שמקשה את התכוננותו של הצבא למלחמה הבאה.

לצערי הרב, אני לא חושב שצה"ל יוכל לצמצם, או כל מערכת הביטחון תוכל לצמצם מתקציבה במלחמה בטרור. נאמר רבות על מלחמה זו, ומאחר שאני רואה אותה כמלחמה של אין-ברירה, להערכתי צה"ל צריך לראות אותה לא כמלחמה של ביטחון שוטף, אלא כמלחמה שצריך להקדיש לה את מיטב האנשים, את מיטב האמצעים, ואין דרך אחרת ואי-אפשר לחסוך במלחמה הזאת בטרור. וכל ניסיון לחסוך לא הצליח, לא צלח בידי מערכת הביטחון.

לכן, מתפקיד שר האוצר ומערכת הביטחון בשנה זו לטפל טיפול יסודי בכל התעשיות הביטחוניות, לרבות תעשיות אחרות שנוגעות לרפא"ל, ולהתאימן למצב העכשווי של מערכת הביטחון, כי אין למערכת הביטחון היכולת להרים את כל התעשיות האלה, הן מבחינת יכולתה לספק להן את ההזמנות המתאימות, והן מבחינת יכולתה לשלם שכר לאנשים רבים כל כך, שהיום מועסקים בהן.

לכן לבד מכך ששיבחתי את ועדת הכספים על כל חלקיה ואת שר האוצר, חשוב מאוד שבשנה זו נראה פתרון לתעשיות הביטחון ולהשקעת משאבים רבים בהתכוננות למלחמה יותר מאשר באחזקה של חלק מהתעשיות, שלצערי הרב אין יכולות היום לשפר את מצב הכוננות. תודה רבה.

## **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת יעקב שמאי, ואחריו – חבר הכנסת רפאל אלול.

לחבר הכנסת יעקב שמאי יש הרבה דקות.

## **יעקב שמאי (הליכוד):**

כן, אדוני היושב-ראש, כך מסרו לי בסיעה.

**אברהם בורג (העבודה):**

כמה זמן יש לו?

**רפאל אלול (העבודה):**

שעתיים.

**יעקב שמאי (הליכוד):**

בערך שעתיים.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, אולי אתה יכול לבקש מחבר הכנסת שמאי שיתייחס גם להצעתו של חבר הכנסת בורג, להקדיש, בשנת ה-70 להסתדרות – – –

**יעקב שמאי (הליכוד):**

אדוני, 70 שנה כבר היו להסתדרות.

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת גל, אני מעריך שחבר הכנסת שמאי ישמח להרים את הכפפה הזאת, אם סיעת העבודה תקצה לו כמה דקות מזמנה. היות שחברת הכנסת יעל דיין ויתרה על זמנה, אם תרצו – – –

**אברהם בורג (העבודה):**

אין זו אגדה.

**היו"ר ע' עלי:**

אם תרצו להוסיף את זה על זמנו, הוא ישמח.

### **אורי אור (העבודה):**

חבר הכנסת שמאי, חברי מפלגת העבודה יושבים, וחבריך מהליכוד – – –

### **אברהם בורג (העבודה):**

ארבעה יושבי-ראש ועדות, ראש רשות מקומית ומנכ"ל לשעבר. הבאנו את התותחים שלנו.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אני באמת רוצה להודות שחברי סיעת העבודה הסבו את תשומת לבי לכך שבספסלי הליכוד, להוציא ידידי הטוב וחברי חבר הכנסת עובדיה עלי, שמכהן כיושב-ראש, ואני מניח שגם אלמלא ישב על כס היושב-ראש היה בא להקשיב לדברי, אף לא נציג אחד מהליכוד אינו נוכח. אבל, מאחר שאני מניח שבתקציב עסקינן, ואתם יודעים, אינני רוצה לספר לכם אם יש מהלכים מקריים, מתוכננים, או שאנחנו רוצים להפתיע, ומאחר שעקבנו בימים האחרונים אחרי מה שקורה, אינני רוצה כאן לומר יותר. ברור שאני מודה למפד"ל מימיני ולצומת ממולי, ואני חייב להתחיל בדיון.

אדוני היושב-ראש, אנחנו עוסקים היום כאן בתקציב, ובעצם בהסתייגויות לתקציב. הכוונה העיקרית של הסתייגויות לתקציב היא בעצם לבקר את תקציב האוצר, לבוא ולהאיר את עיני האוצר, ובעיקר את עיני שר האוצר לשגיאות שבתקציב; להבטחות שלא קוימו במסגרת התקציב; לבדוק האם ההצהרות על יעדי התקציב באו לידי ביטוי במסגרת המדיניות הכללית בתקציב, כן או לא; ועוד יותר, מאחר שהשנה היינו גם בשנת בחירות, במקרה זה גם התחלפה הממשלה וממשלת העבודה מכהנת למעלה מחמישה חודשים וחצי, במקרה זה אפשר גם לבוא ולבדוק, האם ההתחייבויות לבוחר של מפלגת העבודה, של סיעת העבודה בכנסת, של הממשלה בראשות נציג העבודה, האם כל מה שהם הבטיחו לעם לפני למעלה מחצי שנה, באו לידי ביטוי בתקציב.

### **אברהם בורג (העבודה):**

אפשר לשאול שאלה?

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

תמיד.

## **אברהם בורג (העבודה):**

אדוני אדם הגון, אדוני יודע שמערכת חברתית מתנהלת על-פי תקציב. אמת? האם אדוני יודע, שממשלת העבודה הנוכחית עדיין לא משלה יום אחד על תקציב שלה? כל מה שנמצא היום במערכת החברתית המתוקצבת, להוציא השינויים שאתה יודע מה הם – זה תקציב שלכם. אתה הרמת את ידך בעדו. ואתה פה מרים צעקות עד לב השמים – – –

## **יעקב שמאי (הליכוד):**

אם אדוני יקשיב לי, ואני אומר גם מתי הרמתי את היד, אם אדוני יקשיב לי, והוא כבר הפריע לי כי הוא הקדים בשאלה – – –

## **אברהם בורג (העבודה):**

אני קיבלתי היתר של אדוני.

## **יעקב שמאי (הליכוד):**

בהחלט. אני גם קיבלתי את ההיתר מהיושב-ראש.

חבר הכנסת בורג, אני יודע שבחמישה החודשים וחצי האחרונים – זה ממש עוד שעה בדיוק – אתם עובדים על תקציב, שהממשלה הקודמת בראשות הליכוד העבירה. אתם גם יודעים, ואני יודע שאתה אדם ישר ויש לך לפעמים צרות עם חבריך, עם יריביך בוודאי, עם חבריך בגלל יושרך, כי אתה אומר את מה שאתה חושב, אתה לא מוותר, אז אתה יודע שנשארו עודפים גדולים בתקציב של השנה שעברה. ולכן הם הלכו – לא כעת. עם זאת, מי כמוך יודע, ואתה מכהן גם כיושב-ראש ועדה, ועדת החינוך והתרבות, אתה יודע שמדיניות תקציב נקבעת על סמך התקציב שנקבע בכנסת, שייקבע היום או מחר או בשבוע הבא. ומאחר שאמרתי שההסתייגויות באות להאיר, ובעצם ולנסות לתקן, אם אכן הרצון קיים, אם חבריך לסיעה יודו שאכן נעשו שגיאות, ואם המסתייגים יכולים לבוא ולהצביע בדיוק למה, מאיפה, איך וכמה; אם אתה מסכים אתי, חבר הכנסת בורג, בבקשה בוא נתחיל ונשמע. נשמע קודם מה הבטחתם, נראה לאן הגעתם ולאן אתם מובילים.

אתם דיברתם על שינוי קיצוני בנושא החברתי. אמרתם שממשלות הליכוד הרסו את התשתית החברתית של החברה הישראלית. רק דבר אחד אני חייב לומר לכם: גם כאשר מאשימים ממשלה שהרסה תשתית חברתית, צריך להצביע ולומר איך, איפה, מתי ולמה. ואני רוצה להזכיר לכם, אולי לשר האוצר: שר האוצר לא במקרה – – – ההפסקה בדברי לא נבעה מחילופי היושבים-הראש אלא מכך שחברי סיעת העבודה דיברו ולא יכולתי להתרכז.

שר האוצר ציין בתקציב, ולא במקרה, את מספר העולים במהלך של שנים מספר. מדוע לא ציין שר האוצר את מספר העולים בשנה האחרונה? מדוע שר האוצר מכניס לנו בספר התקציב מספר של

450,000 עולים בארבע השנים האחרונות? מדוע, כשציין שר האוצר את מספר העולים, הוא לא ציין כמה הגיעו בכל שנה, וכמה הגיעו גם בשנה שעברה?

לו היה שר האוצר הגון עם חברי הכנסת, עם הממשלה, עם העם, הוא היה מציין גם בספר התקציב, שבשנה האחרונה לא הגיע מספר העולים לכדי 60,000.

### **אורי אור (העבודה):**

האם זו אשמתו של שר האוצר?

### **אברהם בורג (העבודה):**

של חבר הכנסת זיסמן.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אבל הוא היה מציין, שבשנתיים שקדמו לתקציב האחרון הגיעו למעלה מ-250,000 עולים למדינת ישראל. המספר של 250,000 בתקופה כל כך קצרה יוצר בעיות קשות, ביניהן בעיות חברתיות.

עם זאת צריך היה לציין שר האוצר בתקציב, שבמסגרת יעדי התקציב של השנה שעברה רצו לפתור את הבעיה המהירה של קליטת עולים בכמויות גדולות, וכדי להתמודד עם כך צריך היה להתמודד בו-זמנית עם נושאים מספר הקשורים בעלייה, בחברה הקיימת וביישוב הקיים.

לכן, כאשר הממשלה הקודמת חשבה שיגיעו גלי עלייה אדירים, כפי שצפו ואכן כך התחילו להגיע, הממשלה ייעדה נתח נכבד מתקציבה בראש ובראשונה לבעיית הדיור; נוסף על כך, לאחזקת העולים, במסגרת סל קליטה שיוכל לתת להם חיים בכבוד במשך השנה הראשונה והבטחה גם לשנה נוספת.

האם על תקופה כזו של גלי עלייה אדירים, של תוכניות לקראת העתיד, של דאגה מראש להכין להם את קורת הגג, לתת להם את הפרנסה היומיומית, לדאוג להם במסגרת סל הקליטה וסל החינוך, במסגרת האולפנים ללימודי עברית, לימודי השפה – אפשר לבוא ולומר: אתם נכשלתם ואתם הכשלתם והחברה הישראלית נפגעה? – נכון, קרה משהו, אבל זה לא ביסודות אלא למעלה, וכתוצאה מהגל הזה.

עם זאת, אתם פניתם לעם ישראל והבטחתם לתת עבודה – עבודה, חבר הכנסת אורי אור, עבודה, עבודה.

**רון נחמן (הליכוד):**

רבועה.

**יעקב שמאי (הליכוד):**

מה קרה? מה קרה? מספר המובטלים בחמשת החודשים וחצי האחרונים גדל. מספר מקבלי דמי האבטלה הגיע ליותר מ-90,000, מדי חודש בחודשו. מתי?

**אביגדור קהלני (העבודה):**

מה אתה מציע לעשות?

**יעקב שמאי (הליכוד):**

אם תקשיב ותחכה בסבלנות – גם לזה נגיע.

**אביגדור קהלני (העבודה):**

אני רוצה לעורר אותך קצת.

**יעקב שמאי (הליכוד):**

מה לעשות שהבטחתי לחבר הכנסת אברהם להשיב לו והוא לא מקשיב?

**אברהם בורג (העבודה):**

איך אדוני יכול להגיד שאני לא מקשיב כשהוא אומר שלוש פעמים: עבודה, עבודה, עבודה; ואחר כך הוא אומר פעמיים: מה קרה, מה קרה; ואחרי כן הוא אומר: בחמישה חודשים וחצי עלתה רמת האבטלה; איך אתה יכול להאשים אותי שאני לא מקשיב?

**יעקב שמאי (הליכוד):**

אני מתנצל.

אם אני מזכיר את הנושא המרכזי שאתו הלכתם לבחירות – אתם אמרתם שאתם רוצים לשנות את סדרי העדיפויות. סדרי עדיפויות במה? סדרי עדיפויות בגידול האבטלה? או סדרי העדיפויות בצמיחה? סדרי עדיפויות בצמיחה לאיזו מטרה? – לתעסוקה, ליצירת מקומות תעסוקה אמיתיים, ליצירת מקומות עבודה יציבים. מה עשיתם בעודפים של הכספים?

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

חבר הכנסת שמאי, אתה עצמך פעם – – –

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

חבר הכנסת זיסמן, מייד תשמע. אני הבאתי אתי, לא במקרה, את ההסתייגויות שהגשתי, ואני רוצה להתייחס אליהן בכמה מלים. אין כאן מקרה. לצערי, לא קראת אותן.

ואתם, במקום להגדיל את מספר מקומות העבודה עם הרזרבות הכספיות שנשארו מתקציב המדינה מהשנה האחרונה, לקחתם את הכספים האלה ובזבתם אותם.

### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

איך אתה מסביר את זה?

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אחד הדברים – – – אם חבר הכנסת לס לא יעזור לי, אדבר בקצרה – – –

### **יורם לס (העבודה):**

אני יושב בשקט והוא לא נותן לי להיות שקט.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אחד הדברים הוא הסיוע לקופת-חולים.

### יורם לס (העבודה):

זה כסף קטן.

### יעקב שמאי (הליכוד):

אמרתי שאם תבטיח לא להפריע אדבר בקצרה.

סיוע לקופת-חולים? – כן. סיוע לנתינת שירותי בריאות טובים לאוכלוסייה – כן. להעביר 330 מיליון שקל מהרזרבה התקציבית, בלי שבדקתם איך ובאיזו צורה של התייעלות?

דיברה כאן לפני חברת הכנסת חזן על ייעול במנגנון הציבורי. אם הממשלה, אם האוצר מעביר כספים למנגנון של 33,000 עובדים, כשבתוך המערכת הזאת עובדים שניים על אחד שאינם רפואיים, והמשכורות שלהם גבוהות יותר מהמשכורות של עובדי המדינה, נשאלת השאלה: מדוע לא בודקים? ואם לא בודקים – מה אפשר היה לעשות בכסף הזה.

### יורם לס (העבודה):

יש שביתה, זה זמן לבדוק. אולי תתייחס לשביתה?

### יעקב שמאי (הליכוד):

את ההצגות האלה של שביתה לקראת קבלת כסף נוסף כבר עברנו מזמן.

למה אני מזכיר את הדברים? מכיוון שאני לוקח את התקציב ואני מסתכל אילו יעדים יש פה. יש פה יעד – שמעתי את שר האוצר, נכון, אחרי שהוא חטף שטיפה מראש הממשלה – תוכנית השקעות: 3.5 מיליארדי שקל. האם חברי הכנסת מהעבודה יוכלו לומר לי איך יוציאו את 3.5 מיליארדי השקל? הרי היום, בעוד פחות משעה, ניכנס ל-1 בינואר. יש כבר תוכניות מאושרות, כבר חתמו על הסכמים עם קבלנים, האם הכסף שמיועד באופן כללי כבר יוצא? הרי עד שיעברו את שלב הכנת התוכניות תעבור לפחות חצי שנה לפני שיצא השקל הראשון. מה המשמעות של הכסף הזה ביעד של ההשקעות? המשמעות שלו היא, שבעצם 3.5 מיליארדי שקל לא יצאו בתקציב השנה, אלא הם יישארו כרזרבה למטרות שאינן לייצור תעסוקה. אבל אני בעד. אני אומר: הלוואי לא רק 3.5 מיליארדי שקל, אם היו 5 מיליארדי שקל עם תוכנית מפורטת, והיו מראים לנו עם מי כבר חתמו את ההסכמים לביצוע התוכניות והפרויקטים, הייתי אומר: נכון, בעוד חצי שנה אפשר יהיה להתחיל להעסיק. אבל התקציב הזה כבר בשנה הזאת לא ייתן תוספת מההשקעות, ולא יותר מאשר בין 1,000 ל-10,000 עובדים.

לעומת זאת, באתי והצעתי במסגרת התקציב תוכנית מפורטת. נגעתי בכל המשרדים ללא יוצא מן הכלל, התחלתי במשרד נשיא המדינה, וביקשתי להפחית שקל, לא כדי שתירשם הסתייגות בתקציב, אלא כדי שתהיה הפחתה של שקל אחד לקרן תעסוקה.

#### **יורם לס (העבודה):**

כמה עובדים זה יביא?

#### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אני מבטיח לך, חבר הכנסת לס, שכאשר אסיים את דברי ותרצה לשאול, אני אסכים להשיב.

#### **יורם לס (העבודה):**

אבל הסקרנות מפעמת בי לשמוע מספר, כמה עובדים התוכנית שלך תביא; פשוט מספר, אנא, לא מלים.

#### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

היא לא תביא עובדים. אם לא משלמים לקרנות הפנסיה, איך היא תביא עובדים?

#### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אם חבר הכנסת לס יתאזר בסבלנות, הוא גם ישמע.

#### **היו"ר א' סלמוביץ:**

אני רק מבקשת להזכיר לך שזמנך תם.

#### **יעקב שמאי (הליכוד):**

לא במקרה פתחתי ואמרתי קרן לתעסוקה. ומדוע? מכיוון שהסתכלתי וראיתי את ההשקעות, ראיתי את הכוונות, ראיתי את הסעיפים שמסתירים רזרבות נוספות. למשל, כולם יודעים שהשנה הגיעו פחות מ-60,000 עולים.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

66,000 עולים.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

כולם יודעים שהגיעו כ-60,000 עולים. בתקציב של השנה יש שתי חלוקות לתקציב הקליטה: האחת ל-80,000 עולים בשנה הבאה, ורזרבה תקציבית עוד ל-40,000 עולים, בסדר גודל של 676 מיליון שקלים נוספים. זו רזרבה מוסווית למטרות שעדיין לא יודעים אותן. זה יכול להיות לקרן פנסיה, זה יכול להיות לקופת-חולים, זה יכול להיות לכל מיני מטרות שבעצם לא ייצרו אפילו מקום עבודה אחד.

לעומת זאת הצעתי הצעה במסגרת ההסתייגויות שלי. חבר הכנסת אור, אתה היית איש צבא בכיר. אתה יודע שמצב הביטחון היום במדינת ישראל איננו קל. אתה יודע שיש עומס בלתי רגיל על המשטרה. אתה יודע שהעומס הזה מוציא מהם את כל המיץ, והם לא מקבלים עבורו שעות נוספות.

### **אורי אור (העבודה):**

אתה יודע שאישרו להם 400 תקנים נוספים?

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

אם תרשה לי, אני אשמע בסוף. הצעתי, במסגרת התקציב הזה, בסך הכול להגדיל את מספר שוטרי התנועה שיסתובבו בדרכים הלחוצות. ואז אולי גם נחסוך בנזקי גוף ובנזקי רכוש. חוץ מזה – שוטרי סיור ושוטרי מקוף ושוטרים לצרכים נוספים, אבל לא לפיקוד המרכז. זה 1,200 שוטרים. לגבי 400 שוטרים נוספים – כתוצאה מהתערעורת הביטחון בעקבות עלייתה של ממשלה זו, אני מציע להוסיף עוד 400 שוטרים למשמר הגבול, בגלל העומס, ועוד 400 – לשב"ס.

מה זה ייתן? קודם כול, אפשר לקחת מייד 2,000 חיילים משוחררים ולהעסיק אותם כשוטרים במדינת ישראל, בתקציב שלא יעלה על 110 מיליון שקלים. מאיפה לקחת את הכסף הזה? מהרזרבה לקליטת עלייה, של 676 מיליון שקלים. יישארו שם 550 מיליון.

נוסף על זה, למעלה מ-90,000 מובטלים מקבלים היום דמי אבטלה. בתקופה האחרונה זה עלה באחוזים ניכרים. ממשלת הליכוד ביקשה בזמנה לעשות ניסיון. הוא לא הצליח. ואז החליטה ממשלת הליכוד, כדי לעודד מעסיקים לקחת עובדים, לתמרץ מעסיקים. איך עושים זאת? כל מעסיק שיודיע שיקלוט עובד יקבל 550 שקלים וישלם 1,250 שקלים.

### יורם לס (העבודה):

כבר יש חוק כזה.

### יעקב שמאי (הליכוד):

תקשיב עד הסוף.

### אורי אור (העבודה):

מתי הסוף?

### יעקב שמאי (הליכוד):

אם תמשיכו בקצב הזה, הסוף לא יגיע.

### היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שמאי, זמןך באמת כבר תם.

### יעקב שמאי (הליכוד):

הם מפריעים לי במשפטים האחרונים. והם עושים זאת לא במקרה. הם מתחילים להבין את הפואנטה, והם רוצים להפסיק אותה.

אמרתי שממשלת הליכוד עשתה ניסיון, הוא לא נכון ולא טוב, לתמרץ את המעסיקים. כאשר מתמרצים את המעסיקים, בעצם המעסיק משלם כ-700 שקלים לעובד, ודרך אגב הוא גם מפטר עובדים אחרים. אמרתי: יש חוק. מדוע הצעירים מקבלים דמי אבטלה, אם זה לא מנוצל? בדקתי ואמרתי: היום מובטל מקבל דמי אבטלה למעלה מ-1,500 שקלים בממוצע, מהביטוח הלאומי, שמשופה על-ידי האוצר. יש דרך אחרת, לחייב כל עובד עד גיל 35 לקבל כל עבודה שמוצעת לו, אם זה בקטיף או בגן ירק, בבנייה או בכל עבודה אחרת. הוא יקבל את התעריף בסוג העבודה הזאת, ונוסף על כך, לאחר שהמעסיק שלו ידווח לביטוח הלאומי – הוא יקבל מכספי דמי האבטלה עוד 800 שקלים לחודש, מייד.

### עמנואל זיסמן (העבודה):

אלו הצעות ראויות למחשבה.

### יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אולי זה לא נראה לך, כי זה לא נוגע לך, כי אין לך רגישות לנושא, אינך מכיר את המספרים, לא בדקת את ההוצאה, לא ראית את האפשרויות, אז אולי אתה צודק. לכן אני מבקש ממך שתשאיר את השאלות לסוף.

אם כל עובד יקבל את 800 השקלים מהביטוח הלאומי לאחר הדיווח, הוא יקבל את השכר שהוא מקבל מהענף, פלוס 800 שקלים. 800 השקלים האלה לא ילכו למעסיק. ואז אני יכול לומר: במסגרת הזאת יצטרכו לארגן עוד 500 עובדים. תקראו לזה סיירת של מקומות עבודה. והם ידאגו שהעובדים אכן יפנו ללשכות העבודה, ושם יפנו אותם למקומות העבודה, ואם הם לא יקבלו את העבודה – הם לא יעבדו.

זה ייתן לנו פתרון מיידי של העסקתם של עוד 20,000 עובדים בעבודה יצרנית, ויחסוך לנו מכספי הביטוח הלאומי, מדמי האבטלה, עוד מחצית מהסכום הזה. עם זאת, העובדים הללו יקבלו דמי עבודה ולא יקבלו כסף בשמות אחרים, שאינני רוצה להזכיר, כמו, למשל, כפי שקוראים לזה היום – דמי בטלה.

### עמנואל זיסמן (העבודה):

מה זה, הוא כבר מדבר שמונה דקות מעבר לזמן.

### יעקב שמאי (הליכוד):

אני מבין שעבודה מפריעה לך. חבר הכנסת זיסמן, לתומי חשבתי עד היום, שבאמת הנושאים החברתיים הם רגישים. אם תקרא את מה שהצעתי, ואם תראה מאיפה המקורות, ואם תאמר לי שלקחתי כסף שאיננו בתקציב, אני מוכן לתת לך כל מה שתרצה. אבל הצעתי הצעה משופרת ואמרתי: עבודה שתתמרץ את העובד לעבוד, שתאפשר לו להרוויח בכבוד, תקל על הביטוח הלאומי ותיתן דמי עבודה, דמי עבודה יצרנית.

משפט אחד לסיכום. רבותי חברי הכנסת, שמענו היום את מזכיר מפלגת העבודה. הוא דיבר היום על פיטוריהם של 2,000 עובדים. הוא אמר שהם עובדי ליכוד. חבר הכנסת זוילי, בוש והיכלם.

### **חגי מירום (העבודה):**

הם לא אנשים שיודעים לעבוד בכלל.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

בוש והיכלם. האשמתם אותנו בפוליטיזציה. והיום אתם מכינים רשימות, רוצים לפטר עובדים כדי להכניס עובדים פוליטיים למנגנון הממשלתי. חבר הכנסת זוילי, לא יסולח לך. גם אם העובד הוא איש ליכוד, הוא בחזקת עובד. אל תעז לומר לפטר. מי כמוך יודע, שמפלגתך המושחתת גרמה להרס החברה הישראלית.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

---

### **חגי מירום (העבודה):**

---

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

מפלגתך המושחתת. מזכיר הסתדרות המורים, גזבר הסתדרות המורים, גנבו כסף. לך תעשה בדק-בית לפני שתבוא אלינו.

### **קריאות:**

---

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת, אני מבקשת לא להפריע.

תודה רבה לחבר הכנסת יעקב שמאי. אני מזמינה את חבר הכנסת רפאל אלול, ואחריו – את חבר הכנסת חנן פורת.

## **רפאל אלול (העבודה):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא, שכאשר חבר הכנסת שמאי דיבר בהתחלה ולא היה עצבני וכעוס, הסכמתי לחלק מהדברים שלו, כי אם לשפוט את הדברים בצורה כנה, בחלק מהדברים יש איזה מסר חברתי.

## **רון נחמן (הליכוד):**

כשאין מצלמות טלוויזיה והיציע ריק וכאן נערכת ההצגה הזאת, כל הכבוד לחברי הכנסת.

## **רפאל אלול (העבודה):**

יכול להיות שחלק מהדברים עוד ייבדקו, ואני בטוח שתהיה לשנינו עוד הזדמנות לפעול בחלק מהדברים.

זה התקציב הראשון שאני משתתף בו כחבר כנסת, וגם לי היו ספקות. אני מודה שגם לי הכאיבו התקציבים של הליכוד במשך כמה שנים. אני חושב שהתקציב השנה שונה מתקציב השנה שעברה, ויותר מזה – התקציב שמוגש היום שונה מהתקציב שקיבלנו בספטמבר, יש בו יותר מסר חברתי, אך לא מספיק. אם יש חצי התוספת האחרונה שדיברנו, 15 מיליון שקלים לשיקום חברתי – עשיתי היום חשבון, שאם יש חצי מיליון איש שגרים בשכונות שיקום, כל אחד יקבל 30 שקל. אומנם הוספנו, אך לטעמי לא מספיק.

אין שום ספק שנושא העובדים, עבודה, מובטלים, מפוטרים, הוא נושא כבד, ולא הייתי מקל ראש, בכל תקציב – בהינף יד לפטר עובדים, לא בתעשיות הביטחוניות, לא ברפא"ל, לא בתעשייה האווירית, לא בתע"ש. עם כל הקושי שבדבר, אני בטוח שנצטרך לבוא לכאן פעם נוספת להגדלת תקציב, אך אני מציע לכולנו שלא להקל ראש בפיטורים.

לשר האוצר מגיעה ברכה על התוספת לנושאי חינוך, רווחה, קצבאות הילדים, שהן הישג חשוב מאוד, והתוספת ליצירת כ-30,000 מקומות עבודה. אכן צריך להוסיף תקציב נוסף גם לעניין זה, ולהערכתי יש מקורות.

אתמול נחמץ לבי שלא יכולתי להצביע בעד ההסתייגות בעניין יום לימודים ארוך.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

ראו את זה עליך.

### **רפאל אלול (העבודה):**

אני אומר לך, חבר הכנסת גדליה גל, ואני מקווה שחברי כאן שומעים, אני מקווה שבמשך השנה, כבר בחודשים הקרובים, נלך כולנו למהלך של יום לימודים ארוך, לפחות בשכונות ובעיירות הפיתוח.

### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

חבר הכנסת מאיר שטרית הציע. קבלו את ההסתייגות הזאת.

### **רפאל אלול (העבודה):**

שמעתי, ידידי, אמרתי שלבי נחמץ אתמול. אני מקווה שבעוד כמה חודשים נעשה את המהלך, ואני מקווה שנצליח בו.

### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

חבל על הזמן.

### **רפאל אלול (העבודה):**

דבר נוסף. הוספנו כ-36 מיליון שקלים מרזרבה למשרד העבודה והרווחה. זה שינוי, אך שוב, כשראינו את הרשימות, כמה נדרש להוסיף, כמה הוספנו, כמה עובדים סוציאליים חסרים וכמה עובדי רווחה חסרים – רבותי, אני מאמין – – –

### **רענן כהן (העבודה):**

הוספנו קשקוש.

### **רפאל אלול (העבודה):**

הוספנו מעט מאוד. אבל אני מאמין שכנראה לא תהיה ברירה, אם נראה מה שקורה בשטח נצטרך להביא תקציב נוסף לנושאים האלה. לא תהיה ברירה.

**רון נחמן (הליכוד):**

חבר הכנסת אלול, אפשר לשאול אותך שאלה?

**רפאל אלול (העבודה):**

כן.

**רון נחמן (הליכוד):**

האם עשית חשבון כמה כסף יישאר מהרזרבה בתקציב הזה?

**רפאל אלול (העבודה):**

לא.

**רון נחמן (הליכוד):**

אני עשיתי חשבון, והגעתי ל-2.5 מיליארדי שקלים – הגלוי, לא המוחבא.

**רענן כהן (העבודה):**

— — — יהודה, שומרון ועזה.

**רון נחמן (הליכוד):**

מה זה שייך לעניין יהודה ושומרון? אנחנו עומדים עכשיו בשלב של הסתייגויות. נתלכד מסביב לנושא של יום חינוך ארוך, ונאמר שאנחנו מפעילים יום לימודים ארוך ומשריינים את התקציב לנושא הזה.

**רענן כהן (העבודה):**

זה לא יעבור בלי שיעבור חוק חיילים משוחררים.

### **רפאל אלול (העבודה):**

חבר הכנסת נחמן, אמרתי קודם, שאני מעריך שבעוד כמה חודשים נבוא לכאן פעם נוספת עם הצעה ליום לימודים ארוך, לפחות בשכונות ובעיירות פיתוח. אני בטוח שאז תסכים.

### **רון נחמן (הליכוד):**

לפני הבחירות לרשויות המקומיות?

### **רפאל אלול (העבודה):**

כנראה כן.

### **רון נחמן (הליכוד):**

זה יהיה הצ'ופר. אני לא רוצה שיגידו שזה שוחד בחירות.

### **רפאל אלול (העבודה):**

זה לא שוחד בחירות.

### **אברהם בורג (העבודה):**

זה שוחט בחירות.

### **רפאל אלול (העבודה):**

אני רוצה לומר כמה מלים של תודה, ובראש ובראשונה לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים. בכל פעם התפעלתי מחדש מצורת ניהול הישיבה וגם מהסבלנות והסובלנות שלו. תודה.

שר האוצר איננו כאן, אבל אני רוצה לומר, שבכל זאת יש לא מעט שינויים שהוא קיבל במהלך חמשת החודשים האחרונים. על כך – תודה רבה.

אני מקווה שכאשר נדון כאן בתקציב נוסף ובנושאים חברתיים, כולנו נהיה ביחד. תודה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה לחבר הכנסת אלול. אני מזמינה את חבר הכנסת חנן פורת – איננו. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור, ואחריה – את חבר הכנסת אסעד אסעד.

### **ענת מאור (מרצ):**

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, פניתי ליושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, חבר הכנסת גדליה גל, וביקשתי שיהיה נוכח. לא שאני לא מחשיבה את כל היושבים כאן, אבל החלטתי שבשעה כזאת אני משאירה על הדוכן את כל מה שכתבתי, כי אני לא מרגישה שיש לי אנרגיה ולהט לדבר בשעה כזאת אל האולם. לעומת זאת, יש לי הרבה מאוד דברים להעביר לשר האוצר, ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, ול"קבוצת האחריות" במפלגת העבודה.

### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

את רוצה שאנחנו נצא?

### **ענת מאור (מרצ):**

לא, חס וחלילה. הוויכוח עם הליכוד הוא גדול מאוד, אבל מאחר שעכשיו האחריות והיכולת לעצב את המדיניות הן בידי מפלגת העבודה, הרי גם המחויבות היא שלהם.

אני רוצה להגיד לבית, שאני ארים את היד, אני מקווה שעוד הלילה ולא בבוקר, לאישור התקציב, בהרגשת הקלה לעומת – –

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

---

### **ענת מאור (מרצ):**

ארים את היד לאישור התקציב בהרגשה טובה יותר מאשר בפעם הקודמת, משתי סיבות. הסיבה הראשונה – בזכות מגמות השינויים שחלו בתקציב ב-80 הימים שבין הקריאה הראשונה לבין

הקריאה השנייה והקריאה השלישית. בקריאה הראשונה הרגשתי כמעט כמו כפויה להצביע בעד תקציב ההמשך של ממשלת הליכוד.

ארבעת השינויים העיקריים שחלו – ועל כך אני מברכת מאוד את כל הנאבקים, היוזמים והמאשרים – הם אלה:

הראשון והמהותי ביותר הוא 760 מיליון שקל שאושרו למען המאבק באבטלה. אבל, חבר הכנסת גדליה גל, אתה יודע היטב שהשמחה הזו מקורה לא בשינוי התפיסה של הממשלה, אלא בחור שהתגלה, של תקציב שלא נוצל, וזה אפשר לצאת מהמלכוד של אי-קידום התעסוקה ולאשר את 760 מיליון השקל האלה. התוצאה היא טובה, אבל היא רק ראשית הדרך.

השינוי השני הוא קצבאות הילדים, ולא ארבה בדברים, אלא רק אברך על ההישג המצוין.

השינוי השלישי הוא ביטול קי"ץ. זו התרומה שהממשלה וכולנו תרמנו למען האוכלוסייה הערבית במדינה.

והשינוי הרביעי הוא השיפורים השונים בנושא הרווחה. אני רוצה להגיד, חבר הכנסת גדליה גל, שאני הרגשתי כמעט – – –

### **יורם לס (העבודה):**

מה זה ביטול קי"ץ?

### **רענן כהן (העבודה):**

קצבאות יוצאי צבא.

### **ענת מאור (מרצ):**

כוונתי לכך שמתחילים לשלם גם לערביי ארץ-ישראל את הקצבאות.

### **יורם לס (העבודה):**

השם לא נכון – – –

**ענת מאור (מרצ):**

בסדר, חבר הכנסת לס, תיקנתי.

**רענן כהן (העבודה):**

---

**ענת מאור (מרצ):**

איפה הבעייתיות? הבעייתיות היא – – –

**יעקב שמאי (הליכוד):**

אולי לא תנהלו פה את הוויכוחים הפנימיים שלכם?

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לדוברת לנאום.

**ענת מאור (מרצ):**

חברי הכנסת עירניים כאילו אנחנו לא קרובים כלל לחצות.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

מה קורה לכם?

**רון נחמן (הליכוד):**

חבר הכנסת כהן, זה בשביל החיילים המשוחררים.

### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

אנחנו רוצים להקשיב, ומפריעים לנו.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

כן, אני מבקשת מכולם לא להפריע.

### **ענת מאור (מרצ):**

איפה הבעייתיות של התקציב? אני רוצה לומר, שהסיבה השנייה לכך שאני מרימה את היד היא, שיותר משאני מגלה נאמנות עיוורת אני נותנת הרבה אשראי ויש לי תקווה רבה שיום לאחר אישור התקציב – – –

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

חברת הכנסת מאור, איך את מעזה להשלים עם תקציב כזה? מפ"ם הסוציאליסטית.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת שמאי, אני מבקשת ממך.

### **ענת מאור (מרצ):**

– – – אנחנו, הקואליציה והממשלה, ניגש בצורה הרצינית ביותר להתחלת העבודה של החשיבה והיצירה, כדי להגיע לגיבוש מדיניות כלכלית שתיצור צמיחה ופיתוח. אני רוצה לפרט שישה עקרונות:

הראשון הוא יזמות. משרד האוצר וועדת הכספים הם לא פקידות, לא גזברות ולא קופאות. היזם האמריקני לא התחיל היום עם קלינטון. כל האווירה בחברה, האקלים והפתיחות הם שמובילים ליזמות ויוצרים אותה. מה ההגנה המרחבית הזאת של האוצר? למה שר האוצר היה צריך להגיד שלשום בריאיון: התקציב מצוין? אפשר להגיד: זה התקציב הטוב ביותר האפשרי בנתונים שהיו לי.

### **יעקב שמאי (הליכוד):**

הוא טוב או לא טוב? מה את מציעה?

**רון נחמן (הליכוד):**

— — —

**ענת מאור (מרצ):**

רבותי, אני מצטערת.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת, אני מבקשת.

**ענת מאור (מרצ):**

הדבר השני – מנהיגות.

**אברהם הירשזון (הליכוד):**

האבטלה הולכת וגדלה – — —

**ענת מאור (מרצ):**

אני מצפה ממפלגת העבודה, שהגיעה לשלטון אחרי 15 שנים, לגלות מנהיגות, לגלות אופק ולהוביל את הנושא של עיצוב המדיניות החברתית.

**רענן כהן (העבודה):**

— — —

**היו"ר א' סלמוביץ:**

אני מבקשת לא להפריע.

**ענת מאור (מרצ):**

הדבר השלישי הוא מקצועיות. איש לא ציפה להיבחר ב-23 ביוני, להיכנס לממשלה ב-13 ביולי, ושב-9 בספטמבר ניתן יהיה להגיש תקציב מקצועי דיו.

**רון נחמן (הליכוד):**

אבל מה ההצעה?

**ענת מאור (מרצ):**

אבל אנחנו כן מצפים שעכשיו תתחיל העבודה המקצועית, עם צוותי חשיבה מקצועיים.

**רענן כהן (העבודה):**

---

**ענת מאור (מרצ):**

אל תתגאה בכך, חבר הכנסת רענן כהן. בשביל זה נבחרנו? להביא תקציב של הליכוד עם שינוי קטן?

**רון נחמן (הליכוד):**

אבל מה ההצעה?

**ענת מאור (מרצ):**

הנקודה הרביעית היא פתיחות. אני מתפלאת מאוד על "קבוצת האחריות" מול הפופוליזם. אפשר לדעת ממתי היענות לצרכים היא כניעה ללחצים?

**רון נחמן (הליכוד):**

תקשיבו, תקשיבו: פופוליזם.

**ענת מאור (מרצ):**

ממתי זה נקרא להיכנע ללחצים? כשדואגים למניעת אבטלה ולחינוך זה נקרא לחצים? איזו אינטרסנטיות זו? למה שר האוצר מופיע בכלל במין גאווה שכל התיקונים הם רק בשוליים, בשוליים, בשוליים. על מה מגינים פה?

**רון נחמן (הליכוד):**

יפה שאת מצביעה בעד התקציב.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת רון נחמן, אתה מפריע.

**רון נחמן (הליכוד):**

לא, אני פשוט שואל את עצמי – – –

**היו"ר א' סלמוביץ:**

אל תשאל כעת. אני מבקשת ממך לא להפריע.

**אברהם הירשזון (הליכוד):**

— — —

**ענת מאור (מרצ):**

אני מצפה ואני פונה – – –

## **קריאה:**

---

## **אברהם הירשזון (הליכוד):**

היא לא במרצ עכשיו.

## **ענת מאור (מרצ):**

רבותי, אני מצפה ואני פונה שיהיו שלושה עקרונות לתקציב. הראשון, כפי שאמרתי, הוא יזמות ויצירתיות. השני הוא צדק חברתי. אנחנו יודעים שעל מנת לעשות כלכלה צריך גם תחרות חופשית וגם יוזמה, ועל זה אין ויכוח, אבל יוזמה ותחרות בלי מעורבות ובלי אחריות של כולנו לצדק חברתי היא עוול. הבאתי ציטטה מברכת מה זה "צדק חברתי", אבל בשעה הזו ויתרתי עליה, אך צדק חברתי

---

## **רון נחמן (הליכוד):**

שוויון.

## **ענת מאור (מרצ):**

האדם היוצר במרכז, ולא ההון.

## **רענן כהן (העבודה):**

סממאות.

## **אברהם בורג (העבודה):**

אחוות עמים.

### **ענת מאור (מרצ):**

לכן, כיוון שאני רוצה להיות נאמנה לזמן, אני אומרת, חבר הכנסת גדליה גל: אחרי העבודה היפה שלכם והנאמנות הבלתי רגילה שלנו – אני פונה אליכם להתחיל בעבודה יצירתית ב-1 בינואר 1993. עיקר השינויים צריכים להיות בהכנת תקציב רציני לשנת 1994, עם פילוסופיה אחרת, עם מנהיגות ועם יוזמה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת ממפלגת העבודה.

### **ענת מאור (מרצ):**

שר החוץ, אני שמחה על השתתפותך, אבל תן לי לסיים בצורה מסודרת.

### **רענן כהן (העבודה):**

הוא בא במיוחד להקשיב לך, תאמיני לי.

### **ענת מאור (מרצ):**

אני רוצה להגיד, ששני שינויים חייבים לחול כבר במהלך השנה הזו. למניעת אבטלה לא מספיקים 760 מיליון שקל. אסור להתרגל ואסור להסתגל. צריך לחפש כל דרך להוסיף מקורות תעסוקה. הפסקנו התנחלויות, ולא מספיק.

### **רון נחמן (הליכוד):**

מה, מה? בשנה הבאה לא יהיה מה להפסיק. נגמר, אין יותר. הפסיקו את הכול, אין עוד כסף.

### **ענת מאור (מרצ):**

וקיבלנו ערבויות בדיוק בשביל פיתוח, וצריך פיתוח וצריך תקציב נוסף.

הדבר השני הוא החינוך. שנת התשנ"ד, ספטמבר 1993, זאת אומרת תשעה חודשים מהיום, חייבת להיפתח עם ארבעה יעדים: שכר הרבה יותר גבוה למורים ותנאים למורים – –

**אברהם בורג (העבודה):**

אני כבר לא מבין כלום.

**ענת מאור (מרצ):**

– – הפחתת מספר התלמידים בכל כיתה והגדלת מספר השעות. לא לעשות – – –

**אברהם בורג (העבודה):**

– – –

**רון נחמן (הליכוד):**

מה ההצעה?

**ענת מאור (מרצ):**

רגע. – – – והחינוך הערבי והחינוך המיוחד, ארבעה יעדים.

**רענן כהן (העבודה):**

את מדברת כבר רבע שעה.

**ענת מאור (מרצ):**

לסיום, אני מצביע בעד התקציב לא רק בגלל המכבש הקואליציוני.

**קריאות:**

---

**אברהם בורג (העבודה):**

---

**ענת מאור (מרצ):**

גברתי היושבת-ראש, את מסכימה שאני אסביר לחבר הכנסת בורג?

**היו"ר א' סלמוביץ:**

כן, אני מסכימה, אם הוא יקשיב.

**ענת מאור (מרצ):**

מאחר שקצת כלכלה למדתי, יש מה שנקרא: תקציב. אחרי התקציב – – –

**משה פלד (צומת):**

---

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת פלד, מה ההערות האלה?

**משה פלד (צומת):**

---

**ענת מאור (מרצ):**

חבר הכנסת בורג, אחרי אישור התקציב יש שני פטנטים שעובדים אתם. הראשון נקרא: תקציב פיתוח; מה שעשו בישראל הרבה שנים ועושים בהרבה מדינות מערביות מודרניות עד היום.

### **אברהם בורג (העבודה):**

חבל ששר האוצר לא שומע אותך.

### **רון נחמן (הליכוד):**

לעומת זאת שר החוץ שומע אותה. הוא פה.

### **ענת מאור (מרצ):**

והדבר השני הוא תקציב נוסף, ואני מדברת ברור, יום לפני האישור.

### **חיים דיין (צומת):**

---

### **ענת מאור (מרצ):**

ואני מקווה שמפלגת העבודה והקואליציה כולה לא יהיו נאנסות באישור התקציב ובפיתוח כלכלי וחברתי, אלא שמפלגת העבודה תהיה מובילה, מנהיגה, ותעשה את השינויים עם האילוצים, כי ברור שהאופק הוא לא בלתי מוגבל.

### **רענן כהן (העבודה):**

מה שהיה הוא שיהיה.

### **ענת מאור (מרצ):**

בשביל זה נבחרתם?

**אברהם בורג (העבודה):**

אני מצטער רק על דבר אחד, שלא היית ראשונת הדוברים.

**ענת מאור (מרצ):**

תודה רבה, חבר הכנסת בורג.

**אברהם בורג (העבודה):**

הכול היה נראה אחרת.

**ענת מאור (מרצ):**

לשמוע את זה ממך, "קבוצת האחריות", אני ממש מרוצה. תודה רבה. נקווה שזה אכן ישפיע.

**רון נחמן (הליכוד):**

מה ההצעה שלך לסיכום?

**היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמינה את חבר הכנסת אסעד אסעד, ואחריו – חבר הכנסת אפרים סנה.

**רון נחמן (הליכוד):**

— — —

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

— — —

## **היו"ר א' סלמוביץ:**

בבקשה, חבר הכנסת אסעד, שמונה דקות.

## **אסעד אסעד (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, תקציב 1993, כפי שאמר שר האוצר, הוא תקציב המבטא את שינוי סדר העדיפויות הלאומי של מדינת ישראל. דיברו על צמיחה מתמשכת, על צמצום האבטלה, על השקעה בתשתית, על שיקום שכונות, על סיוע לחלשים. כל הזמן דיברו על סדר עדיפויות חדש. עברו שישה חודשים מאז הקמת המשלה, ואנחנו רואים איזה סדר עדיפויות חדש יש בתקציב החדש.

חברי הכנסת, אני רוצה להתמקד כאן בנושא של מגזר המיעוטים בכלל, ובפרט במה שקשור לעדה הדרוזית. ראש הממשלה והשרים הסתובבו לפני הבחירות ביישובים הערביים, ביישובים הדרוזיים, וכולם התבטאו בשפה אחת: אנחנו מתביישים במה שרואות עינינו, במה שקורה שם – הביוב הזורם ברחובות, הכבישים המשובשים, הדלות במבני הציבור, חוסר תשתית של בתי-ספר, ההזנחה, הקיפוח, האפליה. וראש הממשלה אמר אישית: אנחנו אולי שגינו. אבל היום מניחים תקציב, תקציב מדינה, ואנחנו רואים איך התקציב הזה מתייחס לציבור שאתמול הבטיחו לו; ולא רק זה, אלא על-ידי ממשלה שנתמכת על-ידי כל חברי הכנסת הערבים, גם חברי הכנסת מהמפלגה הדמוקרטית הערבית וגם חד"ש.

## **רון נחמן (הליכוד):**

חבר הכנסת אסעד.

## **אסעד אסעד (הליכוד):**

מפריעים לי כאן. אני מבקש.

## **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת, אני מבקשת לא להפריע.

## **אסעד אסעד (הליכוד):**

חברי הכנסת, אני אומר לממשלה הנוכחית: ראש הממשלה, השרים, הסתובבו בכפרים והבטיחו באמת להביא לשוויון גם ביישובים הערביים, ובפרט ביישובים הדרוזיים. לצערי, התקציב החדש וההחלטות שהתקבלו בממשלה מאז הקמתה מוכיחים את ההיפך. רק לפני שלושה שבועות הוציאו

את כל היישובים הדרוזיים מכל אזורי הפיתוח. היישובים הדרוזיים היו ברמת פיתוח א', א' פלוס וב'. החלטת מנכ"ל משרד ראש הממשלה הוציאה את היישובים הדרוזיים באמתלה שהם רחוקים מהגבול. אני לא מבין: האם ההחלטה היא רק על יישובים שקרובים לגבול, יישובים משגשגים, ויישובים שהם ברמת תשתית נמוכה לא מקבלים את ההטבות בכל משרדי הממשלה?

שר האוצר נפגש עם ראשי המועצות הדרוזיות והצ'רקסיות ביום שני, ובא לבשר להם על ההטבות, על התקציבים החדשים שהוא הולך לתת ליישובים האלה, ובעצם מהישיבה הזאת יצאו כל ראשי המועצות הדרוזיות והצ'רקסיות מאוכזבים. כך הם התבטאו בתקשורת והגיעו כאן לכנסת.

בצהריים שמענו גם מחבר הכנסת סאלח טריף, חבר מפלגת העבודה, על האכזבה מהתקציב במה שנוגע ליישובים הדרוזיים, אבל בערב – – –

### **נואף מסאלחה (העבודה):**

יש 100% יותר.

### **אסעד אסעד (הליכוד):**

יש 100% יותר, אבל לא רואים את ה-100% יותר, סגן השר, לא רואים.

### **נואף מסאלחה (העבודה):**

למה?

### **אסעד אסעד (הליכוד):**

יש אולי במקום אחד, ואני מקווה שבאמת זה יבוא לידי ביטוי – בנושא חדרי לימוד שמשרד החינוך מקצה. במקום 49 חדרים ב-1992, 74 חדרים ב-1993. מדברים על תקציב פיתוח.

### **נואף מסאלחה (העבודה):**

יש 31 מיליון יותר.

### **אסעד אסעד (הליכוד):**

31 מיליון היו בהחלטת הממשלה מ-1991, ואני אומר: היום יש נסיגה מהחלטות הממשלה הקודמות. במקום לבוא, לסייע ולעזור, הולכים אחורה.

אני לא יודע מה הדרוזים צריכים לעשות, עדה שבניה משרתים בצה"ל מאז 1956, שירות חובה מלא. כל הציבור היהודי, כל הציבור הישראלי, כל הממשלות, כל חברי הכנסת מדברים על כך שלעדה הזאת מגיע הכול, צריך לתת לה שוויון. אני לא מבין מה הדרוזים צריכים לעשות כדי להגיע לשוויון. רק כשמלווים חלל צה"ל שנפל בלבנון או בשטחים, אז כולם מדברים על שוויון, כולם מזכירים בעדה הזאת. אבל במציאות, בחיי היום-יום, אין שוויון. מדברים על שוויון ולא עושים דבר כדי להשיג את השוויון הזה.

לכן אני פונה לשר האוצר, לחברי הממשלה: את ההחלטות שנתקבלו בעבר יש לבצע. והתקבלו החלטות, סדרת החלטות וסיכומים לגבי המגזר הדרוזי. הוקמו ועדות מאז 1967, אחרי מלחמת ששת הימים, כשאמר ראש הממשלה, זיכרוננו לברכה – כמונו כמוכם. מאז עברו ימים, התקבלו הרבה החלטות ולא נעשה כלום. ההחלטה, אולי המשמעותית והחשובה ביותר, שנתקבלה באפריל 1987 – הביא אותה השר משה ארנס לשולחן הממשלה – מדברת, קונקרטי וספציפית לכל משרד ומשרד, על שוויון או על הבאת המגזר הדרוזי והצ'רקסי, בתוך חמש שנים, לשוויון מלא.

אומנם אני לא יכול להכחיש שנעשו דברים, אבל היום, עם הממשלה הנוכחית, אני רואה, לצערי, שיש נסיגה ממה שהיה בעבר. אתה יודע, סגן השר מסאלחה, שרק ב-1991 התקבלו החלטות.

#### **נואף מסאלחה (העבודה):**

לא בוצעו.

#### **אסעד אסעד (הליכוד):**

זה מה שבוצע.

#### **נואף מסאלחה (העבודה):**

אפשר לשאול שאלה, כבוד היושבת-ראש? רק שאלה אחת.

#### **רענן כהן (העבודה):**

גם אני רוצה.

### **נואף מסאלחה (העבודה):**

הדרוזים משרתים בצה"ל מ-1956.

### **אסעד אסעד (הליכוד):**

נכון.

### **נואף מסאלחה (העבודה):**

הליכוד עלה ב-1977, והיה ראש ממשלה גדול, מנחם בגין, זיכרונו לברכה. איפה השוויון? איזה שינוי הוא עשה?

### **אסעד אסעד (הליכוד):**

השינוי היחיד שהתחלנו להרגיש בו היה מ-1977. מה היה קודם? ואני לא בא להגן על ממשלות הליכוד, אבל התחילו בדרך, פתחו בדרך הזאת, וצריך להשלים אותה. במקום להשקיע ולתת יותר, הולכים ונסוגים מהחלטות שנתקבלו, מתכחשים להחלטות שהתקבלו בעבר.

כן, חבר הכנסת רענן כהן.

### **רענן כהן (העבודה):**

הבעיה שלכם איננה קבלת החלטות. החלטות התקבלו בכל ממשלות ישראל, אבל בין ההחלטות ליישום יש אפס, וכאן המאבק הוא על איך אתה דואג ליישום ההחלטות שהתקבלו. אתה לא זקוק לשום החלטה נוספת משום ממשלה בישראל.

### **אסעד אסעד (הליכוד):**

אני מסכים אתך, אני לא מחפש החלטות. אמרתי: התקבלו החלטות, יש סיכומים, הוקמו ועדות. כולם דיברו, ואני מאמין שיש קונסנסוס בבית הזה, שבאמת צריך לתת שוויון לדרוזים. אבל מה נעשה בהחלטות שהתקבלו? ואנחנו רואים את זה היום בתקציב. מה נתנו לדרוזים בתקציב הנוכחי? התעלמות מוחלטת. רק מתבססים על החלטה מ-1991, סגן השר, שבאה אחרי הפגנת ראשי המועצות הדרוזיות. גם לגבי המגזר הערבי מדברים על 218 מיליון שקל מהחלטה שהתקבלה באוגוסט 1991. עכשיו יש תקציב חדש, איפה הסעיפים? הרי חתמנו יחד, כל חברי הכנסת ממגזר המיעוטים, על מסמך לראש הממשלה ושר האוצר. איזו התייחסות היתה בתקציב הזה לגבי מה

שאנחנו חתמנו ואתם, חברי הכנסת הערבים, חתומים עליו? איזו התייחסות היתה? עוד פעם דיבורים? עוד פעם החלטות? אנחנו צריכים ביצוע.

### **רענן כהן (העבודה):**

תעשו הפגנות.

### **אסעד אסעד (הליכוד):**

הפגנות והפגנות.

לגבי המגזר הערבי, יש מספיק חברי כנסת וסגני שרים שידאגו להם, ואני רוצה לדבר על הדרוזים והצ'רקסים, שכל החובות המוטלות על אזרחי מדינת ישראל היהודים מוטלות גם עליהם, ועם זאת, בכל מה שקשור לחיי היום-יום, יש פיגור ביישובים הדרוזיים והצ'רקסיים. אולי המקום היחיד שמרגישים בו שוויון הוא צה"ל. צה"ל פתח את השורות ועשה אינטגרציה ועשה שילוב, ושם רואים צעירים דרוזים שהגיעו לדרגות בכירות ולתפקידים בכירים ויכולים לבצע כל תפקיד. אבל, בכל משרדי הממשלה האחרים זה לא קיים.

אני בעצם מופתע. מצד אחד, חבר הכנסת סאלח טריף שנאם כאן דיבר על אפליה, על קיפוח, על הזנחה, על זה שהתקציב לא נתן מספיק לדרוזים. מצד שני, הוא מופיע בתקשורת ואומר שיש תוספת של 100 מיליון שקלים. אני מחפש בספרי התקציב, איפה 100 מיליון השקלים האלה? לאיפה הם נעלמו?

מדברים על 10 מיליון שקלים למשרד התחבורה, שישקיע אותם בכבישים העורקיים. מה זה קשור לדרוזים או לערבים?

אני קורא לחבר הכנסת סאלח טריף, מכיוון שהאינטרסים של הדרוזים ושל הערבים חוצים מפלגות, אני קורא לו לשיתוף פעולה מלא בכל מה שקשור לדרוזים ולצ'רקסים, כדי להביא לשינוי המצב הקיים. תודה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה לחבר הכנסת אסעד אסעד. אני מזמינה את חבר הכנסת יורם לס, ואחריו – חבר הכנסת אלכס גולדפרב.

### **יורם לס (העבודה):**

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שצריך לשבח את תהליך קבלת התקציב הזה לפחות מבחינה אחת – שהשנה לא היינו עדים למה שראינו כל שנה, וזו הסתערות של "עורבים שחורים" שמנקרים בתוך התקציב, כפי שראינו בשנים הקודמות. הדבר הזה לא היה הפעם. אין כספים ייחודיים.

אולם, התקציב הזה טומן בחובו סכנה לכספים ייחודיים מסוג אחר. סכנה שהפעם, במקום בעלי הקפוטות השחורות, אנחנו נראה את בעלי החלוקים הלבנים, שגם הם צריכים לקיים מערכת, ואין בתקציב הנוכחי של מדינת ישראל לא תשובה, לא חצי תשובה ולא רבע תשובה, אלא אפס גדול אחד לנושא הזה.

לאסונה של מערכת הבריאות, אחרי שהדתיים מקבלים את הכסף שלהם בצורה הנכונה דרך תקציב המדינה, הכספים שמקבלת מערכת הבריאות הפכו להיות כספים ייחודיים, שצריך לזחול על הרצפה, לבקש טובות כדי לראות משהו.

כמובן, ידידי בליכוד קופצים על המציאה כמוצאים שלל רב. אפשר לחשוב שמישהו גונב את הכסף הזה שהולך לבריאות, כאילו מישהו הולך אתו הביתה.

אם אני אעבור בתקציב לסעיף מס' 24(19)(01) מתוך הרבה הסעיפים, תתפלאו, רבותי חברי הכנסת, שמו של התקציב הזה הוא, ואני מצטט: "תמיכה בקופות-החולים". נשמע יפה. חכמי האוצר טרחו וכתבו במחשב סעיף: תמיכה בקופות-החולים. אלא מה? רבותי, הסכום שעומד בסעיף הזה, תחת הכותרת הזאת, הוא אפס. אין שם כלום. סעיף ריק. המדינה הזאת לא צריכה לתמוך בקופות-החולים. הם ארגונים מיותרים.

### **אלי דיין (העבודה):**

סעיף ריק? אני לא מאמין בזה.

### **חיים אורון (מרצ):**

סעיף ריק? רוקנו אותו?

### **יורם לס (העבודה):**

אתה לא מאמין? ידידי חבר הכנסת אורון, אני לא חולם. אני נברתי בתקציב שאני מכיר כמו את כף ידי. תקציב משרד הבריאות, ואני מצטט לך את מספר הסעיף: 24(19)(01) – תמיכה בקופות-החולים – אפס.

## אברהם בורג (העבודה):

---

## רענן כהן (העבודה):

---

## אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא אמר "קופות-החולים" ולא "קופת-החולים".

## יורם לס (העבודה):

נכון, תודה על התיקון. אפס. זה תקציב שהיה כנראה היסטורי; בימים שבהם נתנו כסף לקופת-חולים, אבל בא הליכוד ובמשך 15 שנה חתר, שנה אחרי שנה, והגענו לאפס.

לצערי הרב, הממשלה שלנו לא החזירה. מה הולך לקרות? אני אדבר רק על מספר אחד; אני יודע שבשעה הזאת, אף שמדברים על תקציב, קשה לדון במספרים.

רבותי, ההוצאה הלאומית לבריאות – אני מדבר על ההוצאה הלאומית, לא על תקציב קופת-חולים ולא על שום דבר אחר, אלא כסף שמחליף יד מכיס לכיס בנושא הבריאות; 10 מיליארד שקלים, זוהי ההוצאה הלאומית לבריאות. מדינת ישראל תומכת רק ב-47%, בעוד כל מדינה נורמלית בעולם תומכת ב-60%.

אני אומר על סמך התקציב הזה ועל סמך כל נתון אובייקטיבי שהוא, שהאוצר משאיר בכיסו מיליארד שקלים, במקום לתת אותם בדין ובצדק לבריאות. זו בעיה. היום חסר למערכת הבריאות סכום של מיליארד שקלים, שלא מופיע בשום מקום, ולא תהיה ברירה אלא לתת אותו. חבל, חבל מאוד, שהוא ניתן בשיטה מבזה של כספים ייחודיים, במקום לתת אותו ביושר, כפי שמגיע למערכת הזאת, בתקציב המדינה.

אני מצטער על כך. אני מקווה שבתקציב הבא הנושא הזה יתוקן. וכמובן, בתור תמיכה בממשלה אני אמשוך את ההסתייגות הזאת כאשר יגיע הרגע. אני אצביע בעד התקציב, אבל אני אומר שוב שצריך לתת לבריאות את מה שמגיע לה, כי כולם רוצים להיות בריאים.

### **רענו כהן (העבודה):**

סיימת בדיוק בשתיים-עשרה.

### **יורם לס (העבודה):**

אפשר להתנשק.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה לחבר הכנסת לס. הצעה לסדר הדיון לחברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה.

### **יורם לס (העבודה):**

נעמי, אנחנו מתנשקים? השעה היא בדיוק שתיים-עשרה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

אני מבקשת לא לעשות את זה פה.

### **יורם לס (העבודה):**

בכנסת כבר עשו את כל ההצגות. אין הצגה שעוד לא עשו בכנסת.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת לס, סיימת את דבריך, תודה רבה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה.

### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, אנחנו נמצאים עכשיו דקה לחצות, 31 בדצמבר 1992. אני רוצה לציין נדבך נוסף בשלל כישלונותיה של הממשלה הנוכחית: אנחנו נכנסים לשנת 1993 ללא תקציב.

### קריאות:

— — —

### נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני רוצה לציין, שאנחנו נכנסים לשנת 1993 ללא תקציב.

אני רוצה לפנות לגברתי היושבת-ראש — — —

### קריאות:

— — —

### היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לתת לה לסיים. היא ביקשה הצעה לסדר הדין למשך שתי דקות. תאפשרו לה לסיים.

### נעמי בלומנטל (הליכוד):

כישלון נוסף — שנת 1993, ולמדינת ישראל אין תקציב.

אני מודאגת מן המצב הזה. אני שואלת: מה אני אומר לילדי?

### נעמי חזן (מרצ):

— — —

### אברהם בורג (העבודה):

מה שאמרת להם כשמודעי היה שר האוצר; בדיוק אותו דבר.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברת הכנסת חזן. חברי הכנסת, אני מבקשת מכולם לשבת.

**נעמי בלומנטל (הליכוד):**

זאת אומרת, שהליכוד יותר מוצלח. הליכוד מדבר על הדברים האמיתיים.

אני רוצה לציין, שאני מפקפקת איך לומר לילדי – – –

**היו"ר א' סלמוביץ:**

את מתבקשת גם לסיים. חברי הכנסת, אני מבקשת מכולם לשבת. מה זה ההתקרבות הזאת לדוכן? אישרתי לה שתי דקות להצעה לסדר.

**רון נחמן (הליכוד):**

מה זה, גברתי היושבת-ראש? שישבו במקומותיהם. מה זה כולם עומדים?

**עובדיה עלי (הליכוד):**

— — —

**משה פלד (צומת):**

— — —

**נעמי בלומנטל (הליכוד):**

כל זמן שחברי הכנסת מדברים – – –

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברת הכנסת בלומנטל, זמנך תם.

**נעמי בלומנטל (הליכוד):**

רגע, אני עוד לא שאלתי את כבוד היושבת-ראש. עד שאני אצליח לשאול את שאלתי, השאלה תופנה אל – – –

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, זמנך תם, יש לך שתי דקות.

**נעמי בלומנטל (הליכוד):**

עד שאני אצליח לשאול את שאלתי, אני אדבר כבר על נכדי. תנו לי לדבר על ילדי.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

תשאלי כבר את שאלתך. אני מבקשת מחברי הכנסת לשבת. חבר הכנסת לס, חברת הכנסת נעמי חזן, חבר הכנסת שפי, נא לשבת.

**נעמי בלומנטל (הליכוד):**

יש לי שאלה לעניין: האם ייתכן ששישיבת כנסת תימשך שנתיים, ב-1992 וב-1993?

שאלה נוספת. אני רוצה לשאול: עובדי הכנסת, הסדרנים, הקצרניות, המזכירות, מן הראוי שיתחילו לדאוג, משום שעדיין אין ממה לשלם את המשכורות שלהם. אני מציעה להפסיק את הישיבה.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברת הכנסת בלומנטל, אני מבקשת לסיים.

**נעמי בלומנטל (הליכוד):**

צריך להפסיק את הישיבה מתוך דאגה לעובדי המדינה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברת הכנסת בלומנטל, ביקשתי ממך לסיים. זמנך תם.

### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

תודה רבה. אני מבקשת תשובה, כי אני מציעה להפסיק את הישיבה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה, חברת הכנסת בלומנטל. חבר הכנסת אברהם בורג, בבקשה.

### **אברהם בורג (העבודה):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי בהתרגשות ובהתפעמות את דבריה – – –

### **קריאות:**

— — —

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

— — — מה קורה כאן?

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת, אני מבקשת לא להפריע.

### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

— — — בקשר לאנטישמיות בישראל, הגזענות של הילדים שלנו.

### **אברהם בורג (העבודה):**

גברתי היושבת-ראש, שמעתי בהתרגשות ובהתפעמות את בעיית ילדיה של חברת הכנסת בלומנטל, ומכיוון שאני מניח שמדובר בנושא ילדים במצוקה, אני לא יכול להרשות לעצמי כחבר כנסת שיהיה דבר כזה, שחברת כנסת אחת לא תוכל לחזור הביתה ממקום עבודתה ותגיד שיש לה בעיות עם הילדים.

לכן יש לי שתי הצעות, גברתי היושבת-ראש. הצעה ראשונה, אני פשוט מבקש שחברת הכנסת בלומנטל תקבל מחבר הכנסת תיכון את תוכן דבריו, שאמר אותם בזמנו כאשר השר מודעי לא הצליח בדיוק להעביר את תקציב המדינה בסוף שנת התקציב.

הצעה שנייה, אני מבקש שכל נושא ילדיה של חברת הכנסת בלומנטל יידון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

### **קריאות:**

— — —

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת, אני מבקשת להירגע. אנחנו ממשיכים בדיון.

### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

— — —

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברת הכנסת בלומנטל, אני מבקשת ממך לא להפריע. קיבלת את רשות הדיבור ודיברת. שמענו אותך. דיברה חברת כנסת מסיעת הליכוד, דיבר חבר כנסת מסיעת העבודה, ובזה סיימנו. אנחנו ממשיכים בדיון. תודה רבה.

אני מזמינה את חבר הכנסת אלכס גולדפרב. בבקשה.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

מה עם התקציב?

**אברהם בורג (העבודה):**

— — —

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת בורג, אפשרתי לך לדבר, אני מבקשת עכשיו לא להפריע.

**אלי דיין (העבודה):**

גברתי היושבת-ראש, היה כאן ביזיון הכנסת.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

שכחת להגיד דברי הבל.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת — — —

**עמיר פרץ (העבודה):**

לא נורא, שנה חדשה, מותר.

**רענן כהן (העבודה):**

אנחנו נעשה הפסקה של חמש דקות.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת דיין את דיין, אני מבקשת לא לעזור לי לנהל את הישיבה; בבקשה. חבר הכנסת גולדפרב, בבקשה.

**אלכס גולדפרב (צומת):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בתור הנואם הראשון בשנה החדשה, אני מאחל לכל עם ישראל שנה טובה, שנת שגשוג כלכלי – –

**חיים אורון (מרצ):**

מה זה פה?

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

זו שנה לממשלה, זו לא שנה טובה לממשלה – – –

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת. חבר הכנסת לנדאו.

**אלכס גולדפרב (צומת):**

– – שנת ביטחון, והעיקר – שנה שצריך לשים בה דגש בחינוך ולשפר אותו.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

– – –

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת לנדאו. חברי הכנסת, אני מבקשת לא להפריע.

### **אלכס גולדפרב (צומת):**

חבר הכנסת לנדאו, הצלחנו, הצלחנו, התקציב לא עבר. בסדר.

אנו עומדים להצביע היום על תקציב גרוע, שאין בו שום חדש. מה שהיה הוא שיהיה. לא אתחיל להזכיר כל אחד מהסעיפים בתקציב שיש בהם נקודות ליקוי, מפני שהזמן קצר.

בעיית התקציב עקרונית היא. ממשלת רבין הבטיחה שינוי בסדר העדיפויות, אך על חשבון האזרח הקטן, העני, המובטל. תקציב זה מנציח את העוני במדינת ישראל. מערכת של מסים גבוהים פוגעת באזרחים. בדיקות פתע של מס הכנסה בחנויות או במוניות אינן הדרך להתמודד עם העבריינים הגדולים בתחום המס. יש לטפל במפעלים ובחברות הגדולות המעבירים כספים לחוץ-לארץ, מעלימים הכנסות בסדר גודל ענק.

אך גישת תקציב זה היא היטפלות נקודתית, ולא התמודדות אמיתית. הדרך צריכה להיות תשתית, ולא תשלום דמי אבטלה; הקמת מפעלים, ולא צמצום ומסים ישירים ועקיפים גדולים. עידוד יוזמה להשקעות, השקעה ותכנון לטווח ארוך, הם הדרך. הפרטה, ולא פיקוח על כל עסק, זוהי הדרך.

יש תהליך של הפסקה והקפאת בנייה גם ביש"ע. כתוצאה מכך נפגעת תעשייה שלמה של אבן ושיש, ברזל ואלומיניום, זכוכית ועץ, מלט, חול ועוד. מה יהיה על התעשייה הזו? מה יהיה על עובדיה? האם גם הם ייפלטו לשוק מחוסרי העבודה הגדוש? אלפי מובטלים נושאים עיניהם לתקציב, ומה תגיד להם, אדוני שר האוצר? שעליהם להתאזר בסבלנות? לקבל את הגזירה? לקבל דמי אבטלה כדי להנציח את מצבם העגום?

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבקש, אי-אפשר. אני רוצה לשמוע. דבר קצת יותר לאט, ואני מבקש שיישמר פה הסדר.

### **אלכס גולדפרב (צומת):**

מיליארד שקלים רשומים בתקציב לתשלום עבור דמי אבטלה, אך מהיכן יביאו המובטלים כבוד לילדיהם? – לא מתקציב כזה.

הורדת 1% מהמע"מ אינה משנה כלל לאזרח הקטן, העני. אין הוא קונה דירה או מכונית מפוארת, ומחיר הלחם לא ישתנה בעקבות הורדת אחוז זה. נכון, יש להקטין את המע"מ ולשחרר את הציבור מעול המסים, אך לא בשיטת האחוז הזוחל.

אל לנו לשכוח, ששער המטבע שעל-פיו נבנה התקציב הנוכחי שונה היום מהשער שהיה לפני שבועות מספר. אז אמור לי, אדוני שר האוצר, על-פי איזה שער יפעל התקציב? והאם הבאת זאת בחשבון?

אתם, אנשי הליכוד, צריכים ללמוד מהמערך. בעזרת ססמה הם הצליחו לקחת את השלטון. "שינוי סדר העדיפויות" – זוהי ססמה ריקה מתוכן או ממהות. אין כל חידוש מרענן או מבטיח בתקציב זה, ואני מתנגד לו.

גברתי היושבת-ראש, מאחר שהצעתי להקים יחידות מקוף שכונתיות קיבלה הסכמה עקרונית של שר המשטרה והנושא הועבר לטיפול של ועדת הפנים, ומאחר שהובאו בפני בעיות התקציב של המשטרה דהיום, אני דורש תוספת של 10% לתקציב כוח אדם במחוזות, לשם הגדלתם. תוספת כוח אדם חיונית לשמירת הביטחון ולהגנת האזרחים.

בשנים האחרונות נאלצת משטרת ישראל להתמודד עם בעיות קשות, ההולכות ומתגברות. התגברות הפשיעה, גידול במספר תאונות הדרכים וכן המצב הביטחוני הקשה דורשים ממשטרת ישראל עבודה מאומצת. רב הקושי להתמודד עם בעיות אלו, כי התקציב אינו יכול לכסות על הדרישות ההולכות וגוברות – גם תוספת של כוח אדם וגם תוספת למכשור מתקדם.

במסגרת תוכניות משרד המשטרה ל-1993 נדרשת תוספת של 2,000 תקני כוח אדם, אך מתוכם אושרו על-ידי האוצר רק 400 תקנים. במשטרת ישראל קיימות תוכניות מפורטות לתגבור המגזר המבצעי במחוזות. ניתן לשלב חיילים משוחררים, מובטלים ואחרים. המגבלה המונעת את מימוש היא מגבלת התקציב. הגדלת תקציב כוח האדם במשטרה תסייע בהקמת משטרת מקוף, תתרום להגדלת מספר התקנים במשטרה, באגפים השונים הזקוקים לכוח אדם נוסף.

מניעת ביצוע עבירה או פשע, גם אם היא דורשת תקציב מיידי, משמעותה הקטנת ההוצאה בעתיד. מניעת עבירות תנועה על-ידי נהגים, תוריד את מספר תאונות הדרכים, בכלל זה את מספר הנפגעים ואת הסכומים האדירים שאותם משקיעה המדינה בטיפול ובפיצוי לנפגעים. כמו-כן, מניעת פשעים פליליים, כגון עבירות רכוש, יחסכו כספים בביטוח. טיפול בעבירות סמים יחסוך למדינה כספים לטיפול בגמילה ועוד.

תקציב המדינה נקבע לשנה אחת, אך השלכותיו הן לשנים ארוכות. אנו חייבים להבין, כי הגדלת תקציב כוח אדם עכשיו, ובכלל זה פיתוח משטרת מקוף שכונתית, שמשמעותה התמודדות עם הפשיעה של היום, מטרתה הפחתת הפשיעה של מחר. לכן אני דורש תוספת של 48 מיליון שקלים לתקציב משרד המשטרה, בסעיף כוח אדם במחוזות, סעיף 0202. במקום 480 מיליון שקלים, אני דורש 528 מיליון.

ולפני סיום, ברצוני לברך את שר המשטרה ואת ארגון צמרת המשטרה על סבב המינויים הנוכחי. תודה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה לחבר הכנסת אלכס גולדפרב. אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת משה פלד, ואחריו – את חבר הכנסת חיים דיין.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

כמה צריך להשקיע בהכנת אזור הנסיגה מהגולן?

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת.

### **משה פלד (צומת):**

הכול תלוי בכך, חבוב.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, השבוע נערכו שתי פגישות עם שר האוצר. בראשונה ישבו שר האוצר ויושב-ראש המועצה האזורית גולן – – –

### **רענן כהן (העבודה):**

אולי תדבר על המגורשים.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

אולי תברך את המגורשים.

### **משה פלד (צומת):**

חבר הכנסת דראושה, הם רוצים להרגיז אותך. תיזהר, אל תיפול לבור שלהם. הם רוצים להפיל אותך.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת ממפלגת העבודה, אני מבקשת.

**משה פלד (צומת):**

"דיר באלכ", הם רוצים להפיל אותך, אל תיפול.

**נעמי חזן (מרצ):**

---

**חיים אורון (מרצ):**

חבר הכנסת פלד, הודיעו עכשיו ברדיו, שהשנה נדחתה ביום אחד.

**משה פלד (צומת):**

הם רוצים להפיל אתכם, תיזהרו. דראושה, אל תיפול לבור של מרצ, תיזהר.

**עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

---

**משה פלד (צומת):**

בשתי הפגישות הבטיח שר האוצר — — —

**עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

לא מצטטים את שר האוצר.

## קריאה:

זו היתה שיחה פרטית.

## היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע. חבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת רענן כהן.

## משה פלד (צומת):

את חייבת לשמור עלי.

## קריאות:

— — —

## היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, יש גבול לכל הצחוקים.

## משה פלד (צומת):

הם ישנו כל הלילה, ועכשיו באו ערים ותוססים.

## חיים אורון (מרצ):

מי ישן?

## היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת מכם לא להפריע.

### אברהם בורג (העבודה):

— — —

### משה פלד (צומת):

בשתי הפגישות הבטיח שר האוצר לראש אגף התקציבים באוצר וליושב-ראש המועצה האזורית רמת-הגולן, יהודה וולמן, שיכנס את מנכ"ל המשרדים הרלבנטיים – –

### קריאה:

גם שבס?

### משה פלד (צומת):

שבס לא. – – כדי לדון בתוכניות הפיתוח של רמת-הגולן.

### חיים אורון (מרצ):

על שבס צריך דיווח מלא.

### משה פלד (צומת):

אל תתחיל עם שבס. היזהר לך, אל תתחיל עם שבס.

### רענן כהן (העבודה):

אני רוצה שתפרט בעניין הזה.

### משה פלד (צומת):

למה לא להתחיל עם שבס?

## **קריאה:**

החליטו שצה"ל נסוג וצומת עולה לרמה.

## **משה פלד (צומת):**

שתי הבטחות של שר האוצר גרמו לי הרהור שני על ההסתייגויות שהגשתי בשבוע שעבר.

## **קריאה:**

אוהו.

## **משה פלד (צומת):**

רק רגע. אבל הסימנים והאותות מהכיוונים השונים המתגלים לפנינו השכם והערב בימים האחרונים  
-- --

## **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

חבר הכנסת פלד, אל תבכה על מים שנשפכו.

## **שר הבריאות ח' רמון:**

תעבור לגדה.

## **משה פלד (צומת):**

נתחיל לדבר על המגורשים?

## **אברהם בורג (העבודה):**

תביא את הקסטה על המגורשים.

**משה פלד (צומת):**

התבטאויות כמו התבטאותו של הרמטכ"ל על המהלך, שהוא עדיין בוסר, או המאמר של איתמר רבינוביץ הבוקר ב"הארץ" – – –

**נעמי חזן (מרצ):**

סעיף 66 בתקנון – – –

**חיים אורון (מרצ):**

הנה בא בייגה.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת מסיעת העבודה.

**משה פלד (צומת):**

אני רוצה לומר לך, שר האוצר: הם לא מאמינים שאתה הבטחת לרמת-הגולן תקציבים לפיתוח. שר האוצר, הם לא מאמינים לך.

**נעמי חזן (מרצ):**

סעיף 66 – – –

**היו"ר א' סלמוביץ:**

את מפריעה כל הזמן, את לא מאפשרת לנואם לשאת את דבריו.

**נעמי חזן (מרצ):**

אבל סעיף 66 בתקנון אומר – – –

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

לא אפשרתי לך לדבר. תני לנואם לשאת את דבריו.

### **נעמי חזן (מרצ):**

סעיף 66(א) בתקנון, עמ' 24, אומר: "נאום מעל במת הכנסת לא יכיל אזכור דעה או עמדה של שר, של חבר הכנסת או של סיעה בכנסת שהשמיעו בוועדות הכנסת". הוא עבר על סעיף 66(א) בתקנון.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברת הכנסת חזן, שמענו את הערתך. נברר את הדבר אחר כך. לא שמעתי את דבריו. תודה.

### **אברהם בורג (העבודה):**

לתופיק זה היה עולה בחמש ישיבות.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה על ההערה, חבר הכנסת בורג. תודה רבה.

### **משה פלד (צומת):**

הוא עושה לכם פיליבסטר.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

טוב שיש סניגור לתופיק.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

גברתי היושבת-ראש, אני גם רוצה לקרוא סעיף. סעיף 9 מתייחס לחבר כנסת המדבר על הגולן – –  
—

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת דראושה. חברי הכנסת ממפלגת העבודה, האם אפשר לבקש פה שקט ולאפשר לנואם להמשיך? אפשר?

**משה פלד (צומת):**

הסימנים שאנחנו רואים בימים האחרונים – – –

**שר הבריאות ח' רמון:**

הם אמיתיים.

**משה פלד (צומת):**

אני יודע שהם אמיתיים. סימנים אלה מביאים אותנו למצב, שיש תחושה בציבור שנרקם איזה הסכם מתחת לפני השטח, שאיש לא יודע – – –

**שר הבריאות ח' רמון:**

לו יהי, לו יהי. מהפה שלך לאוזניים – – –

**משה פלד (צומת):**

אהה, לו יהי, כל הכבוד.

**אברהם בורג (העבודה):**

— — — בשביל למחות את החרפה של המגורשים.

### **משה פלד (צומת):**

לכן החלטתי שלא להסיר את ההסתייגות שלי.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

מה זה? אם אתם כבר כל כך מקפידים על התקנון – – –

### **משה פלד (צומת):**

לכן החלטתי שלא להסיר את ההסתייגות שלי בנושא הכספים לרמת-הגולן ולקרוא ליושב-ראש ועדת הכספים ולכבוד שר האוצר, חבר הכנסת בייגה, להגדיל את הכספים ולפתוח במעשה התיישבות רחב היקף ברמת-הגולן. זה יהיה המסר לעם ישראל, ובעיקר לסורים ולערבים כולם, שמרמת-הגולן לא יורדים.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה לחבר הכנסת פלד. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים דיין, ואחריו – את חבר הכנסת אביגדור קהלני.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

חבר הכנסת פלד, אני לא מבין. אם יש הסכם, למה להשקיע כסף? תחליט, או שיש או שאין. אני לא מבין אותך, באמת; אם אין – אז לא צריך, ואם יש – בטח לא צריך.

### **משה פלד (צומת):**

ראשית, אם יש הסכם, צריך לגלות אותו.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

אם יש הסכם, אתה הראשון שידע.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת פלד, סיימת את דבריך. אני מבקשת לשבת ולאפשר לנואם הבא לשאת את דבריו.

### **חיים דיין (צומת):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני לא יכול לבוא ולהגיד: שנה טובה, כי זו לא השנה שלי.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

תגיד לגויים.

### **חיים דיין (צומת):**

אבל אני יכול לבוא ולומר לכם, רבותי, אולי מעטים קצת יסתכלו – – –

### **שר הבריאות ח' רמון:**

תגיד לאנושות.

### **חיים דיין (צומת):**

לאנושות אני תמיד מוכן להגיד שנה טובה ולאחל בריאות, ביטחון, הצלחה, שגשוג חברתי, הצלחה חברתית, שלום בית ושלום ציבור. כך אני רוצה לאחל.

אבל לגבי שנת 1993, אני חייב לומר לכם דבר שאולי לא שמתם אליו לב.

### **וליד חאג' יחיא (מרצ):**

– – – את יתר העמים.

### **חיים דיין (צומת):**

אני אוהב את כל מי שטוב. מי שרע, שייתן את הדין. אין מה לעשות.

רבותי, לשנת 1993 אני חייב לבוא ולהציג לכם עובדה קיימת. הנואם הראשון לשנת 1993 הוא אלכס גולדפרב מצומת. הנואם השני הוא פלד משה מצומת. הנואם השלישי לשנת 1993 הוא חיים דיין מצומת. גם היושבת-ראש היא מצומת.

#### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):**

גם היושבת-ראש היא מצומת.

#### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

גם היושבת-ראש מצומת.

#### **חיים דיין (צומת):**

לזה מגיעות מחיאות כפיים.

#### **היו"ר א' סלמוביץ:**

אסור למחוא כפיים במליאה.

#### **חיים דיין (צומת):**

הייתי בארצות-הברית. הלכתי להביא משקיע יהודי נחמד, שיפתח כאן בית-חולים לנגמלים מסמים. בסוף הגעתי עם בית-החולים ועם הנגמלים. זה הכי חשוב.

#### **רענן כהן (העבודה):**

— — —

#### **חיים דיין (צומת):**

לי התוצאות החברתיות חשובות, לא התוצאות המפלגתיות.

**טלב אלסאנע (מד"ע):**

יש הסבר לתופעה הזאת.

**חיים דיין (צומת):**

חבר'ה, זה על חשבון הזמן שלי. גברתי היושבת-ראש.

**היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת אלסאנע, לא אפשרתי לך לדבר.

**טלב אלסאנע (מד"ע):**

---

**היו"ר א' סלמוביץ:**

לא, אני לא מאפשרת לך לדבר.

**חיים דיין (צומת):**

בראשית דברי אני רוצה לברך את חברת הכנסת הגברת אורה נמיר, שאינה נמצאת כאן, על מינויה כשרת העבודה והרווחה. גברתי הנכבדה – ושזה יירשם בפרוטוקול – תמיד בלטת בכל הנושאים החברתיים, ביעילות ובהצלחה.

**טלב אלסאנע (מד"ע):**

זה היה בשנה שעברה.

### חיים דיין (צומת):

היום את מקבלת לטיפולך את היקר מכול, והוא המשאב האנושי. אני מברך על כך שכבוד ראש הממשלה השכיל לעשות ולמנות אותך במשרה מלאה לנושא זה. אך מצער לדעת, שדווקא תיק זה ניתן בעדיפות אחרונה בסבב מינויי השרים.

תוספת ברכה לך, אדוני השר החדש, השר יוסי שריד, אף שאנחנו לא דוגלים בהמשך הרחבת הממשלה ובמינויי שרים.

### חיים אורון (מרצ):

---

### היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, האם אסור לו לשאת את דבריו? מה זה?

### חיים דיין (צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, דנים אנו היום בנושא התקציב – – –

### שר הבריאות ח' רמון:

אנחנו רוצים שהוא יפרט.

### היו"ר א' סלמוביץ:

הוא יאמר את מה שהוא רוצה ואתה תאמר את מה שאתה רוצה, עם כל הכבוד.

### חיים דיין (צומת):

דנים אנו היום בנושא התקציב, כאשר לנגד עיני עומדות ערי הפיתוח, והמצוקה הקשה בכל הנושאים. דרוש בזה שינוי, ומיד. הדבר הכואב מכול לכולנו הוא בעיית האבטלה, שהשפעתה ניכרת בעליית

הפשיעה באזורים אלה ובהידרדרות האוכלוסייה למצב של שימוש בסמים על מנת לברוח מן המציאות העגומה.

לצערי, אין טיפול בבעיות חברתיות אלה. היכן שלא נשים את ידנו נגלה שדרוש טיפול מעמיק מיסודו, הדורש פתרון בתעסוקה, בדיוור, וחינוך מתאים. ההשלכות של המצב הנ"ל הן תוצאות ממדי העוני באזורים אלה, וכדי להמחיש את הדבר מציע אני בזאת לכל חברי הבית – וזו הצעה אישית – – –

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חברי הכנסת. חבר הכנסת אורון. אתם מפריעים פה כל הזמן; כולכם.

### **חיים דיין (צומת):**

אני אגיד לכם משהו.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

כולכם, כל האגף השמאלי פה.

### **וליד חאג' יחיא (מרצ):**

זה לא יכול להיות כך. הם מפריעים לחבר שלי.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

זה ממש עובר כבר כל גבול. אני מבקשת להפסיק.

### **חיים דיין (צומת):**

שנה חדשה, אנשים שמחים.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

שמחים מדי.

### **חיים דיין (צומת):**

רבותי חברי הכנסת, הדבר המדאיג מכול הוא ממדי העוני. לצערי, אנחנו מעלים כאן כל הזמן את הנושאים – – –

### **קריאות:**

– – –

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת תיכון, חבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת בורג.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

מתי תחזיר את התקווה שהדיון הזה ייגמר?

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

כשאתם תאפשרו לנאום.

### **חיים דיין (צומת):**

אלה הנואמים האחרונים.

רבותי חברי הכנסת, לאחר שדיברנו רבות על נושא ממדי העוני במדינת ישראל, אולי הייתי נותן לכם ניסיון של שישה חודשים, לכל אחד מכם, לחיות עם הבטחת הכנסה של 1,360 שקלים. אני הייתי רוצה לראות איך כל אחד מכם היה מסתדר עם סכום זה כשיש לו משפחה של חמש נפשות. בקטע הזה אני חייב לבוא ולהמחיש לכם את הדברים כקצין משטרה לשעבר, כאדם שהיה מופקד על ביצוע פקודות חוב, כאשר אנחנו יודעים שמתוך אותם 1,360 שקלים צריך לשלם את הארנונה, את החשמל, את שכר הדירה, ואני לא מדבר על טלפון, וכל זאת לפני שבכלל הולכים ורוכשים מצרכים, מצרכי מזון.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני רוצה לשאול שאלה, בהסכמת הנואם.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

אי-אפשר עכשיו.

### **חיים דיין (צומת):**

נשאר לאותם אנשים ביד סכום של קרוב ל-600 שקלים, שתבינו על מה אני מדבר.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבקש לשאול שאלה, בהסכמתו.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

לא, זה לא בהסכמתו. אתה מפריע לו עכשיו.

### **חיים דיין (צומת):**

דבר זה ימחיש לנו, חברי הכנסת, את המצב הכלכלי ואת מצוקתם של אזורים אלה, ירוחם, אופקים, שדרות, נתיבות, בית-שאן, מגדל-העמק, חצור, שלומי – והרשימה עוד ארוכה.

בנובמבר 1992 נמסר אומדן של מספר הילדים שמתחת לקו העוני, 234,600, דבר הממחיש את גודל האסון שנגרם למשפחות רבות. אני לא יודע כמה מכם זכו היום לראות את "מבט לחדשות". הראו שם נערים ממשפחות עוני שעומדים ברחוב החשמל בתל-אביב ומשתמשים בגופם כדי להרוויח עוד 50 שקלים, על מנת שיהיו להם דמי כיס. הדבר מצער מאוד. זה במקום החינוך.

הגורם העיקרי המאפשר לאותם נערים ובוגרים לברוח מהמציאות העגומה הוא השימוש בסמים. ידוע לי כי במשרד העבודה והרווחה הוקצו בשנת 1992 73 תקנים לעובדים סוציאליים ב-60 יישובים, שכל אחד מהם אמור לרכז ולטפל ב-15 נרקומנים, במקום 30 מטופלים היום. לדעתי, חייבים להרחיב מעגל זה ל-180 תקנים ב-180 יישובים, ולהגדיל את התקציב במשרד העבודה והרווחה לנושא הסמים ממיליון ו-360,000 ש"ח ל-5 מיליוני ש"ח. זאת לאור העובדה כי תקציב זה נוצל במשך

ארבעה חודשים בלבד, ולולא סיוע של 2.5 מיליוני ש"ח מהרשות למלחמה בסמים פרויקט זה היה נכשל, ועקב כך נוצר גירעון בתקציב הרשות למלחמה בסמים.

אני פשוט רוצה להוסיף ולספר על מוסד שנקרא "אל-סם", שמקיים קרוב ל-19 סניפים בארץ. אל המקומות האלה פונה הנוער, כי זה המוסד היחיד ששומר על דיסקרטיות, ושם הם מקבלים טיפול, הדרכה, להם ולמשפחותיהם. הסניפים האלה עומדים עכשיו בפני סכנת סגירה בגלל העדר תקציבים.

פונה אני אליכם, חברי הכנסת, ואליך, אדוני שר האוצר, שתיתנו את דעתכם לנושא כאוב זה, כי בנפשנו הדבר. אל לנו לראות את התקציב המוקטן כחיסכון, כשלפנינו המטרה של מיגור נגע הסמים במדינת ישראל.

ידוע לי כי הדבר הראשון בסדר העדיפויות של הממשלה הוא חיי החברה בישראל ורווחתם של תושביה. כקצין משטרה לשעבר ערכתי פעם תחשיב כדי לראות כמה כסף עולה למדינה טיפול בנרקומן, לאחר שלמדתי את הנושא על בוריו, גם מן השטח. מסתבר שתקציבים גדולים הולכים מן המשרדים בצורה מיותרת. הבה נעשה חשבון: בעבריון שנתפס בשימוש בסמים מטפלת משטרת ישראל, מטפל משרד המשפטים, מטפל בו גם משרד הרווחה, גם שהייתו בבית-הסוהר עולה למדינה כסף, ובסך הכול הוא עולה קרוב ל-5,000 שקל בחודש, כאשר הטיפול בגמילה עולה 3,000 שקל לחודש. צריך לזכור, כי נוסף על כך הוא מקבל הבטחת הכנסה למשפחתו, דבר שעולה כסף נוסף למדינה.

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

— — —

**חיים דיין (צומת):**

אנחנו מדברים גם על גמילה, גם על מניעה וגם על חינוך. אנחנו מדברים על שינוי סדר העדיפויות בנושא הנרקומנים. אני רוצה למסור לכם נתון נוסף — — —

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

— — — המניעה היא המטרה העיקרית, ולא כל כך הגמילה. כי כאשר מגיעים כבר לצורך בגמילה, המצב הרבה יותר קשה.

**חיים דיין (צומת):**

במניעה לא צריך להשקיע הרבה כסף, אבל חשוב לשנות את החוק, ולהוריד את שיקול הדעת מבתי-המשפט באשר לסוחרים. בנאומי הקודם אמרתי, שסוחר סמים הזורע רצח בעם — דינו מאסר עולם.

צריך להכניס אותו למאסר עולם. אני שמח שהעלו את הנושא הזה ואמרו כי מי שנתפס כסוחר בסמים יצטרך לתת דין-וחשבון בפני שלטונות מס ההכנסה על העלמת מס. זה דבר נוסף שמצא חן בעיני.

אני רוצה לומר לכם דבר נוסף. מדאיג מאוד שבמדינת ישראל יש 100,000 נרקומנים. ואני רוצה לעשות כאן חישוב פשוט: אם נביא בחשבון שכל נרקומן משתמש בעשירית הגרם ביום, וזו מנה שמחירה 70 שקלים, ו-50 שקלים עולה מנה שמעורבים בה רעלים שונים; ובכן, קילוגרם סם עולה קרוב ל-70,000 שקל במרכז. ואם יש לנו 100,000 נרקומנים במדינת ישראל, הרי הם משתמשים ב-300 קילוגרם ליום, ובשנה הם משתמשים ב-7.6 טונות. מי שיעבור על החשבון הפשוט הזה יבין, שהסכום של 3 מיליארדי דולר, שנקב בו רפול, הוא סכום נכון. וכל זה מושג באמצעות ביצוע עבירות על רכוש. במקום שהממשלה תכניס את הכסף הזה מהכנסות מחברות הביטוח – הם מכירים כהוצאה מוכרת בזה שהכסף הזה לא ממומש לאוצר.

לכן, אדוני שר האוצר, אני רוצה להפנות תשומת לבך לכך שאנחנו חייבים להגדיל את התקנים מ-70 ל-180, כדי שבכל יישוב יהיה לפחות עובד סוציאלי אחד שיטפל בנושא הסמים ובצרכני הסמים. אומרים שעובד סוציאלי צריך לטפל ב-15 נגמלים, אבל לפי הנתונים הסטטיסטיים מסתבר, שכיום מטפל עובד סוציאלי אחד ב-30 נרקומנים.

אני רוצה למסור עוד נתון, והוא האחרון. בשנת 1992 היה במשרד העבודה והרווחה סכום של 1.3 מיליון ש"ח לשנה לנושא הטיפול בסמים, בשביל אותם 73 תקנים קיימים. תשלום המשכורות ל-73 בעלי תקנים אלה, כשכל אחד מהם מקבל 2,500 ש"ח בחודש, הסתכם ב-2 מיליונים ו-179,000 שקל. עכשיו אני יכול להבין מדוע העובדים האלה היו תחת איומי פיטורין, ולמה הרשות למלחמה בסמים סיעה עוד ב-2.5 מיליוני שקל, וזאת רק ב-60 רשויות. אם נרחיב את זה ל-180 תקנים ב-180 יישובים, נהיה חייבים להגדיל את תקציב משרד העבודה והרווחה ב-5 מיליוני שקלים.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת מהסיעות הערביות, שאני רואה את הסיעות הערביות כשותפות במלחמה בסמים, כחלק בלתי נפרד מהאוכלוסייה הישראלית, כי הנגע הזה עובר מפה לשם, ואנחנו שותפים במלחמה בסמים. המסחר בסמים מניב רווחי עתק, וברגע שזה כדאי לכולם זה יוצר חברות טובה. תודה רבה.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה לחבר הכנסת דיין. חבר הכנסת אלסאנע.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

רק רגע, בבקשה. אני מבקש לשאול שאלה. הקשבתי קשב רב לדבריך, חבר הכנסת דיין, ושמתי לב למשפט אחד במיוחד, והייתי רוצה שתבהיר אותו. אמרת כאן שבתוקף תפקידך כקצין משטרה נשלחת לא אחת לבצע פקודת מאסר במשפחות שהיו במצב כלכלי קשה, חסרות יכולת לשלם מאחר שחיו משכר מינימום והיו מטופלות בילדים. אני רוצה לשאול, האם היתה זו פעולה חד-פעמית, האם המשטרה היתה נוהגת לבצע פעולות כאלה, והאם אתה יודע שבעצם אסור לאסור אנשים בגלל חוב כספי?

### אלי דיין (העבודה):

אתה לא חייב להשיב, כי זה עלול להפיל אותך.

### חיים דיין (צומת):

בנושא הזה, רבותי, אין מקום לבדיחות. הנתונים שמסרתי מדאיגים מאוד, ולא פלא הדבר. מדאיג מאוד שבמדינת ישראל הגענו למצב שבו יש 2 מיליוני פקודות חוב. אנחנו צריכים להסתכל ולבדוק מדוע הגיעו משפחות למצב הזה. מובן שזה מתחיל בנושא התעסוקה, או חוסר התעסוקה. אב משפחה מובטל מקבל על-פי החוק 1,360 שקל לחודש. בזה אתה מסכים אתי, נכון? מהסכום הזה הוא צריך לשלם ארנונה, אגרת חינוך, הוא צריך לשלם אגרת רדיו וטלוויזיה, מזה הוא צריך לשלם שכר דירה, צריך לשלם מס הכנסה, והוא צריך לשלם 17% מע"מ, וצריך לשלם גם ביטוח לאומי. עשיתי חשבון ומצאתי, שנשארים למשפחה זו 600 שקלים ביד בשביל לקיים חמש נפשות. אם מישהו מכם יקום ויסביר לי איך אפשר לקיים בסכום הזה חמש נפשות, אני אוריד בפניו את הכובע. אם מישהו מכם מוכן לכלכל משפחה בת חמש נפשות במשך שישה חודשים בסכום של 1,360 שקלים לחודש, אני אוריד בפניו את הכובע. אז אל תתפלאו מדוע יש מצב עוני קשה כל כך במדינה.

לא אחת קרה שאני, חיים דיין, מפקד משטרת יוקנעם לשעבר, עמדתי מול מקררים ריקים בבתי אנשים ובכיתי, כי כאב לי. לפני שהייתי צריך לבצע את הפקודה, ירדתי למכולת הקרובה לקנות בשביל המשפחה לחם וחלב. אף אחד מכם לא ירד לשטח כדי לראות את זה. אני מציע לכל אחד מכם לרדת. תבינו מה קורה במשפחות למטה. אנחנו מדברים על תקציבים גדולים, בואו נסתכל על האנשים למטה – ילדים רעבים ללחם.

### היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלסאנע, וזהו.

### חיים דיין (צומת):

אני מקווה שבשנת 1994 נזכה לתוצאות הרבה יותר טובות מהשנה הזאת. אני מאחל הצלחה מכל הלב. אף שאנחנו נתונים בחילוקי דעות לגבי התקציב, להנה ולהנה, אני מקווה שכאשר תפרסו את התקציב של שנת 1994 נגיע לתוצאות טובות יותר, ואם יהיה מקום להוריד את הכובע, אוריד את הכובע בלי להתבייש.

### היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דיין, יש פה שאלה של חבר הכנסת אלסאנע, ובזה אנחנו עוברים לנואם הבא.

## **טלב אלסאנע (מד"ע):**

הזכרת בדבר'ך שאתה מציע להטיל מס על הכנסות מסחר בסמים. האם הכוונה למסד את הסחר?

## **חיים דיין (צומת):**

חלילה, הכוונה שלי אחרת בנושא הזה. הרי סוחר'י הסמים מגלגלים עשרות אלפי דולרים ויש להם רכוש שנאמד בהון עתק. כשאתה תופס סוחר כזה אתה לא נותן לו לגיטימציה, אתה אומר לו: אם יתפסו אותך, יכירו בך כסוחר, אתה תשלם מס. אחרת כל אחד יבוא עם קופה רושמת ברחוב וייקח כמה חבילות סמים ויתחיל למכור, זה מוכר לצורך מס. אם כבר תפסו אותך, שישחטו אותך עד הסוף, שייקחו את כל הרכוש שלך וייתנו אותו למדינה למכרז, ובכסף הזה יתמכו במוסדות גמילה. זו הכוונה שלי.

## **היו"ר א' סלמוביץ:**

חבר הכנסת חאג' יחיא.

## **וליד חאג' יחיא (מרצ):**

חבר הכנסת דיין, אני יודע שאתה היית קצין במשטרה. אתה השתתפת הרבה פעמים במבצעי סמים בטייבה. אולי מתוך המעצרים שעשית, מה"משחטות", מהנזק העצום שנגרם שם, ציפיתי שתדבר גם על המצב הסוציו-אקונומי בטייבה ובמגזר הערבי, שמביא את מספר הנרקומנים וצרכני הסמים הגבוה ביותר במדינה.

## **חיים דיין (צומת):**

בקטע הזה אשיב לך ממש בקיצור. נכון הדבר שלא אחת השתתפתי במבצעי סמים באזור טייבה במשולש וגם בתפיסות רבות. לצערי, התפיסה הגדולה שלי, של 400 גרם, היתה דווקא בטייבה, שם ריכוז סוחר'י הסמים הגדול ביותר. שם, לצערי הרב, מלבד היקף הנרקומנים, שהוא זעום ביותר, נמצאים הרבה סוחרים. כדי לפתור את הבעיה צריך להטיל את העונשים החמורים ביותר.

איש לא יתפלא אם מחר יבוא בנו, אשר הוא טיפל בו וחינך אותו במשך 18 שנה, ויגיד לו: אבא, אני צריך סמים. שלא נתפלא. גם בטייבה צריך טיפול מעמיק, כי התוצאה של זה היא גנבות רכב בכפר-סבא וה"משחטות" בטייבה. תודה רבה.

## **היו"ר א' סלמוביץ:**

תודה רבה לחבר הכנסת דיין. אני מזמינה את חבר הכנסת אביגדור קהלני – איננו, אחריו – חבר הכנסת דן תיכון, ואחריו – חבר הכנסת יוסי כץ. 10 דקות בבקשה.

## **דן תיכון (הליכוד):**

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מקווה שיש לנו עוד קצת רצון לשמוע, ובכבוד הדדי.

אדוני השר, שנת 1992 חלפה, אירופה התאחדה היום. אני זוכר את נאומך כחבר אופוזיציה בוועדה לענייני ביקורת המדינה בשנה שעברה, כמדומני שזה היה בדצמבר. אני הצטרפתי לדברי הביקורת שלך באשר להכנות שנעשו בארץ לקראת אירופה 1993; פעם זה היה תאריך רחוק. בשצף קצף, ובצדק, טענת שהממשלה לא עשתה דבר. ואכן אתה צדקת.

והשאלה היא: אכן, קמה ממשלה חדשה. האם היא נותנת את דעתה לכל מה שקורה באירופה? למשל בתחום התעופה? חלים שם שינויים מפליגים. היום זה אולי גם יום חג, נכנס לתוקפו ההסכם של ישראל עם אפג"א. יש לנו הסדר עם מדינות נוספות באירופה, דוגמת שבדיה, אוסטריה, שווייץ.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

מתי נחתם ההסכם הזה?

## **דן תיכון (הליכוד):**

רק רגע, חבר הכנסת איתן.

האם ידעת, אדוני שר האוצר, שההסכם הזה עדיין לא אושר על-ידי הממשלה?

## **שר האוצר א' שוחט:**

אושר בשבוע שעבר.

## **דן תיכון (הליכוד):**

מתי? חבל שהציבור לא יודע על כך.

### **שר האוצר א' שוחט:**

עכשיו הוא יודע.

### **דן תיכון (הליכוד):**

אני שואל את עצמי, ישבתי ושמעתי בחדרי כמה וכמה מן הנאומים. עקבתי אחר הקריאה של כמה מחברי הכנסת, שתגיש תקציב נוסף, ואנחנו נדאג שיהיה תקציב נוסף, והתקציב הנוסף בכוחות משותפים יגיע. ואנחנו ניתן, וניתן וניתן, כאילו היינו המדינה העשירה ביותר בעולם. והכסף זורם וכל תוכניות הרווחה יוגשמו השנה בלחץ של הלובי החברתי.

ואני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, אני די מודאג. בניגוד למה שהיה ב-1992, כשנוצרה רזרבה גדולה בתקציב בשל מספר העולים הנמוך, התקציב ב-1993 הוא תקציב מתוח מאוד; הייתי אפילו אומר, שיש בו קטעים שהם בלתי-רלבנטיים בשל האירועים שפקדו את המדינה במרוצת 60 הימים שעברו מאז הוגשה הצעת התקציב בקריאה ראשונה.

יש לנו כמה בעיות בתקציב הזה שמסתכמות במיליארדים. זכור לי, לפני שנה פרסם בנק "אקס-אימ", בנק גדול בארצות-הברית בבעלות חלקית של ממשלת ארצות-הברית, סקר על כלכלת ישראל. שאלה שנשאלה באותו סקר הציגה בעיה – מדוע כלכלת ישראל לא צומחת זה שנים רבות? התשובה היתה מרגיזה מאוד אבל נכונה. הדוח הוכיח, שבמקום להקצות כספים לצמיחה, ממשלת ישראל מרבה להקצותם לשיקום כל מיני גופים ציבוריים, חלקם ממשלתיים. הסקר מנה רשימה ארוכה של מוסדות שהממשלה, כל הממשלות, הקצו להם סכומים אדירים. מחברי הסקר אומרים, שבעצם זה הכסף שהיה מיועד לצמיחה, אבל הוא הלך להצלת מגזרים רבים.

בתקציב 1993 קיימת אותה בעיה. כסף בהיקפים גדולים כנראה יוזרם לצורך הצלת מגזרים חשובים ביותר.

אדוני שר האוצר, צריך להפסיק לחפש את האשמים. התעשיות הביטחוניות כנראה יזדקקו לסכום של כ-2 מיליארדי שקלים.

### **שר האוצר א' שוחט:**

אל תגזים.

## דן תיכון (הליכוד):

לא אני מגזים. כך הם אומרים.

## שר האוצר א' שוחט:

לא נכון.

## דן תיכון (הליכוד):

יכול להיות שאני טועה בכמה מאות מיליונים, אבל הסכום הוא אדיר. שמעתי את חבר הכנסת אלול אומר: מה הבעיה, צריך להזרים להם סכומים אדירים, אסור לתת לפטר. רבותי, זה סכום אדיר, גם אם זה מיליארד וחצי; הלוואי שאתבדה.

צריכה להיות תוכנית הבראה. זה כסף שצריך היה ללכת לחידוש הצמיחה והוא ילך להצלה.

קיימת בעיית קופת-חולים. קיבלת ודאי מסמך שבו צוין הסכום של 844 מיליון שקלים. גם הסכום הזה נראה מוגזם, אבל, רבותי, לקופת-חולים בוודאי יצטרכו להזרים הרבה כסף. גם הסכום הזה יילקח ממה שהיה מיועד לחידוש הצמיחה.

יש הקיבוצים. בעבר נתנו 600 מיליון כדי לשקם את הקיבוצים. הממשלה בלבד מחקה. הבנקים התחייבו למחוק כמיליארד. 3.5 מיליארדים ניתנו כפריסה, ושום דבר לא עזר. אני מניח שמנה כזו או אחרת באותו היקף נצטרך לתת גם מן התקציב הזה.

אני זוכר אותך, אדוני שר האוצר, באותו כנס של הבנקאים שהתקיים לפני הבחירות, ואתה באת ואמרת להם: אני רוצה שתדעו שבעיית הקיבוצים לא פתורה. אני מניח שהנושא הולך ונהיה דחוף, הולך ודוחק, שהרי התנועה הקיבוצית מצויה במשבר קשה ביותר.

לכן, לכל אלה שעלו לכאן במרוצת הערב – ושמעתי רבים מן הנאומים – אני יכול לומר לכמה מעמיתי, הכסף לא זורם פה בשפע. זאת לא נסיכות שיש בה נפט. כאן אנשים עובדים ומשלמים מס הכנסה. צריך ליצור את שיווי המשקל בין מה שאנשים משלמים למס הכנסה. הממשלה נתנה פטורים והקלות בתחום המס, וגם זה עולה כסף.

לכן, כל אלה מן הלובי החברתי צריכים לדעת, שאם יקצו משאבים נוספים לצורכי חברה, פשוט לא יהיה עוד כסף לחדש את הצמיחה. זה אומר שהעוגה שתהיה לכולנו, לא רק שלא תגדל, אלא תתחלק בין יותר צרכנים, ולכל אחד מאתנו יהיה פחות.

תרשו לי לומר כמה מלים לגבי ההסתייגות. ראיתי, אדוני השר, שזו הפעם החמישית שאתה מגחך כשאתה רואה שאני מציג הסתייגויות שכתוב בהן להוריד שקל או להוסיף שקל. בכל מקום שאני חושב שההקצאה לא נכונה, אני אומר להוסיף שקל. בכל מקום שאני אומר להפחית שקל, אני בעצם מביע את מורת רוחי.

אעבור בקצרה על כמה מן הסעיפים. למשל, בעמוד הראשון – – –

#### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אפשר לשאול שאלה?

#### **דן תיכון (הליכוד):**

לא, לא, תן לי.

#### **היו"ר א' סלמוביץ:**

אני מבקשת לסיים.

#### **דן תיכון (הליכוד):**

אני כבר מסיים.

#### **מיכאל איתן (הליכוד):**

היה סיכום, שאם לא תהיה התנגדות, נוסיף את הזמנים שעדיין לא מוצו לחבר הכנסת דן תיכון.

#### **היו"ר א' סלמוביץ:**

אני תיכף אברר.

#### **שלמה בוחבוט (העבודה):**

אני מציע שחבר הכנסת מיכאל איתן יתחיל לדבר 11 שעות.

### **שר האוצר א' שוחט:**

אני מוכן לתת לך 100 שקל אם תסיר את ההסתייגות ונאשר את התקציב – – –

### **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני השר, אני מניח שאתה מתייחס ביתר רצינות לתפקידך.

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

חצי שעה לא מוצתה והיא עומדת לרשותך.

### **קריאה:**

מנין לקחת חצי שעה?

### **היו"ר א' סלמוביץ:**

אני לא לקחתי משום מקום. יש פה סגנית מזכיר הכנסת, הזמנים רשומים אצלה.

### **שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:**

תנו לנו לישון.

### **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני השר, בסעיף 01, נשיא המדינה ולשכתו, אני מציע להפחית 3 שקלים. בעצם שואלים אותי – חבר הכנסת מירום, לתשומת לבך – למה נזקקתי להפחית 3 שקלים מבית הנשיא, מוסד מכובד.

ובכן, נשיא מדינת ישראל טס לביקור בסין. משום-מה הוא נזקק להסעה פרטית. אילו חשבתי שזה המקרה הראשון, הייתי ודאי שומר את הביקורת לעצמי. אבל לפני כמה שנים היה לנו דיון דומה

בוועדת הכספים. נשיא מדינת ישראל נסע לביקור רשמי בבאזל. הוא שהה בבאזל יום אחד. לאחר מכן, במשך חמישה ימים הוא היה אורח של הקהילה היהודית בשווייץ, על חשבון הקהילה היהודית בשווייץ. משחלפו חמשת הימים התפנה הנשיא והמשיך לדרכו, לביקור רשמי בגרמניה.

לא טוב שנשיא מדינת ישראל נוקט דרכים כאלה. הוא מייצג את כל מדינת ישראל, ואולי צריך להיזהר, שכן נשיא מייצג כל אחד מאתנו, ולכן הטיסה שלו במטוסו של איזנברג יש בה טעם לפגם. והוא, שנתנסה בביקורת ציבורית בעבר, כאמור, בעת שהוא ביקר בשווייץ ובגרמניה, צריך היה להיזהר, ואולי להיזכר, שהרי הביקורת היתה אז נוקבת, ונאמר לו, שלא יאה ולא נאה לנשיא לשנוורר חמישה ימים מן הקהילה היהודית בשווייץ.

יש לי כמה הסתייגויות בסעיף משרד ראש הממשלה. אני ביקשתי, למשל, להפחית שקל מלשכת השר בן-מנחם. שאל אותי חברי וידידי סגן השר אלי בן-מנחם, מדוע בחרת להפחית שקל אחד מן התקציב שלי?

#### **עמיר פרץ (העבודה):**

מה יישאר?

#### **חגי מירום (העבודה):**

אתה לוקח שקל, יש שם מינוס שקל.

#### **דן תיכון (הליכוד):**

חבר הכנסת פרץ, זו הבעיה, וחבל שסגן השר רן כהן לא נמצא כאן.

#### **רן כהן (מרצ):**

חבר הכנסת תיכון, אולי אתה כבר מטושטש?

#### **דן תיכון (הליכוד):**

אני לא מטושטש. סגן השר רן כהן, פשוט לא ראיתי אותך במקומך.

מה דעתך על כך ששני סגני שרים חילקו ביניהם את מה שנקרא שיקום השכונות? האם זה מכובד?  
האם זה רציני? האם אתה לא חושב שהגיע הזמן לעשות סדר בנושא הזה?

יכול להיות ששר הבינוי והשיכון, שגם הוא נוכח כאן – – –

**שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:**

אל תגלה שגם אני ביקשתי – – –

**רן כהן (מרצ):**

אני מבקש דקה להשיב.

**דן תיכון (הליכוד):**

ברצינות, חבר הכנסת רן כהן, מייד מייד, אני רק גומר.

זו ממשלה חדשה, שיש ממנה המון ציפיות. היא באה לשנות, ובצדק. היתה לכם ביקורת עלינו. אני סברתי, שהגיע לנו לרדת מן השלטון לאחר 15 שנים. אולי זה טוב שאחת לתקופה ארוכה משתנה השלטון במדינת ישראל.

אבל הנורמות, הנורמות חשובות. ניקח, למשל, את מה שנקרא שיקום השכונות. חבר הכנסת רן כהן, סגן השר, מכובדי, מה דעתך? בבקשה.

**רן כהן (מרצ):**

חבר הכנסת דן תיכון, קודם כול אני רוצה להגיד לך, שכל הנושא של שיקום השכונות נמצא בידי שר הבינוי והשיכון ולא בידי מישהו אחר. הטיפול של סגני השרים מתפרס על פני הרבה מאוד דברים. סגן השר אלי בן-מנחם מטפל ברשות למלחמה בסמים מטעם משרד ראש הממשלה, וכן מתרכז, באמת בעבודת נמלים, בשכונות מסוימות שהוא צמח בהן ומכיר אותן.

אני לא רוצה לדבר עכשיו על עצמי. אומר לך רק דבר אחד: לאחר ההזנחה שהיתה בשמונה-תשע השנים האחרונות בשכונות המטופלות ובערי הפיתוח, מצדי שיהיה סגן שר לכל עשר שכונות, ובלבד שהן תוכלנה לצאת מהמצוקה שבה הן נמצאות מבחינת השכלה, מבחינת תעסוקה, מבחינת היקף האבטלה, מבחינת ההזנחה. תאמין לי, עם ישראל יגיד תודה. אבל זה לא המצב. אל תהיה מודאג. לא יהיו הרבה סגני שרים שיטפלו בשכונות.

### דן תיכון (הליכוד):

שמעת, אדוני, שר הבינוי והשיכון, הוא רוצה סגן שר לכל עשר שכונות. אני חושב שזה טוב מאוד.

### מיכאל איתן (הליכוד):

צריך להגדיל את הכנסת, כי רק חבר כנסת יכול להיות סגן שר.

### דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת איתן, אל תעזור לי. תודה רבה לך.

אחת מן ההסתייגויות שלי אומרת, שצריך להוסיף שקל אחד למשרד לענייני ירושלים.

### רענן כהן (העבודה):

ביטלו את המשרד עכשיו.

### דן תיכון (הליכוד):

נכון, חבר הכנסת רענן כהן. לא ביטלו עכשיו. ביטלו היום.

### רן כהן (מרצ):

הביטול הזה גורר גם ביטול סגן שר שהיה בממשלה שלכם, שבה היו 13 סגני שרים.

### דן תיכון (הליכוד):

כן, כן, חבר הכנסת רן כהן, הכול שלי. גם הממשלה הזו היא שלי, להזכירך.

### **רן כהן (מרצ):**

לא, לא, שלכם פוליטית.

### **דן תיכון (הליכוד):**

גם פוליטית זה של כולנו. גם פוליטית זה שלנו. שהרי אתה סגן שר הבינוי שלי.

יש בעיות בירושלים, בעיות קשות. אני שואל: האם אתה חושב שהיום זה העיתוי הטוב לבטל את המשרד לענייני ירושלים, אפילו שהפונקציה הזאת ריקה מתוכן? אני אומר לך, שאני לא הייתי עושה את זה היום. לכן באתי, למשל בסעיף הזה, וביקשתי להוסיף שקל, ולו רק כמחאה, שהרי כבר לפני כמה שבועות ניסה ראש הממשלה למסור הודעה על ביטול – – –

### **אביגדור קהלני (העבודה):**

אנחנו יכולים לתרום לך את מספר השקלים שאתה רוצה.

### **דן תיכון (הליכוד):**

למה אתה חוזר על השטות הזאת? באת ואתה חוזר עליה שוב. כבר צחקנו על העניין.

### **רענן כהן (העבודה):**

הוא לא שמע ולא היה.

### **דן תיכון (הליכוד):**

הוא אפילו נעמד.

אני עובר לכמה סעיפים אחרים. למשל, משרד האוצר. שאל אותי שר האוצר, למה אתה רוצה להפחית מן המשרד בניו-יורק, מן המשרד בלוס-אנג'לס, מן המשרד בשיקגו.

### **שר האוצר א' שוחט:**

לא שאלתי את זה.

### דן תיכון (הליכוד):

בסדר, בסדר.

רבותי, אדוני שר האוצר, טוב שהצטרפת. מה דעתך, כמה שירותי חוץ כלכליים אנחנו צריכים? ניקח לדוגמה את העיר לוס-אנג'לס. למה אנחנו צריכים נספח לענייני תיירות? למה נהיה צריכים נספח לענייני כלכלה?

תראה לכמה משרדים יש שירות חוץ. למשרד התעשייה והמסחר יש שירות חוץ. למשרד האוצר יש שירות חוץ. למשרד התיירות יש שירות חוץ כלכלי, אני מדבר על שירות חוץ כלכלי. אפילו למשרד החוץ יש כמה צירים כלכליים. וגם למשרד העבודה יש פה ושם איזה נספח לענייני עבודה.

מדובר על ממשלה חדשה, תוכניות חדשות, מדוע לא נבוא ונאמר – אני מדבר בכל הרצינות – שיהיה לנו נספח כלכלי אחד בניו-יורק, שיהיה לנו נספח כלכלי אחד בשיקגו, שיהיה לנו נספח כלכלי אחד בלוס-אנג'לס, ואני לא בא לקנטר.

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה רוצה להגביר את האבטלה?

### דן תיכון (הליכוד):

רשמתי, למשל, בסעיף רשות החברות הממשלתיות להפחית שקל אחד, אדוני השר. אנחנו מנסים להפריט. איזה ציון, לדעתך, אני צריך לתת לרשות החברות בתחום ההפרטה בגין הביצועים שלה ב-1992? ואני לא מפרט, ממשלה כזו, שר כזה או שר אחר, הרי שנינו מסכימים שעניין ההפרטה תקוע.

אדוני שר הבינוי והשיכון – – –

### שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא, זה לא אני, זה יוסי.

### **דן תיכון (הליכוד):**

זו בכל זאת הכנסת.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

חבר הכנסת דן תיכון – – –

### **דן תיכון (הליכוד):**

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת גדליה גל, מה שהיה חסר בשעות האחרונות כאן זה שיחלקו לנו קפה ועוגה. כזה היה המחזה לעיני מצלמות הטלוויזיה. ואם אתה חושב שכך צריכה להיראות הכנסת, אני חושב אחרת ממך; מה לעשות.

### **קריאה:**

אתם קבעתם את הסגנון.

### **שמואל אביטל (העבודה):**

חבר הכנסת תיכון, איפה חברי הכנסת של הליכוד? אתם עושים מארבים, ואתה מטיף לנו מוסר.

### **דן תיכון (הליכוד):**

אינני מטיף לך מוסר, ואינני מטיף מוסר לאיש, חבר הכנסת אביטל. אני יכול לומר לך, חבר הכנסת אביטל, שאילו אני הייתי מנהל את הישיבה בשלבה הקודם, הייתי סוגר את הישיבה; פשוט סוגר. זה היה מחזה מביש, שעמדו כולם וצעקו, כ-20 חברי הכנסת, וכל אחד הרים ידיים והרים ניירות למעלה כדי להצטלם.

חבר הכנסת גדליה גל, שאלת אותי – – –

### **היו"ר ע' עלי:**

רבותי חברי הכנסת, נא לאפשר לחבר הכנסת דן תיכון להשלים את דבריו. אם יהיו שאלות, והנאם כמובן יסכים, אשמח לאפשר לכם.

## **קריאה:**

תן לו עוד חצי שעה.

## **היו"ר ע' עלי:**

אתה תורם מזמנו של המערך? חלק מהדוברים ויתרו.

## **דן תיכון (הליכוד):**

אדוני שר האוצר, בנושא הממונה על השכר, היינו רוצים לשמוע מה דעתך על יישום המלצות ועדת-זוסמן. האם בכוונתך, לאור ההתחייבויות שנתנה ההסתדרות לפני כשנה, והציפיות של עובדי המדינה – שהרי לכל אדם שפורש יש עניין ביישום המלצות ועדת-זוסמן, ואני חבר בוועדת-זוסמן – לטפל בנושא הזה? בוודאי קראת את מאמר המערכת שפורסם ב"הארץ" על מה שקורה בשכר עובדי המדינה, שהדרגות התבלבלו ואין הפרשיות וחלק גדל והולך ממרכיבי המשכורות לא נכלל במסגרת השכר, ואז, כאשר אתה פורש בגיל 60, או בגיל 65, אתה בעצם מקבל שני-שלישים, או שליש מן השכר. היינו רוצים לשמוע מה אתם אומרים בנושא זה. ואני מציע בנושא זה להפחית שקל, כדי להאיר את עיניך.

ואני עובר ברפרוף ומגיע להסתייגות שלי העוסקת בהעברת סכום די ניכר לנכסים מ.י., ואני מבקש להפחית שקל מנכסים מ.י. אני שואל אותך: מה דעתך, אדוני שר האוצר, על מה שקורה בנכסים מ.י.? האם לא הגיע הזמן לבדוק, האם הצלחנו להפריט את הבנקים, האם לא הצלחנו להפריט את הבנקים? האם אנחנו מרוצים ממה שנעשה לאחרונה בנושא הזה? ואולי צריך להעביר את הנושא לטיפולו של בנק ישראל, שהרי בצורה כזו או אחרת הוא מטרפד את העניין?

חשבתי שצריך להפחית גם שקל אחד מן הסעיף הנקרא פיצויים למפוני סיני. אתה זוכר מתי פונוי מסיני? – ב-1982. אבל בסעיפי התקציב של משרדך מופיע מדי שנה סכום שמשולם לצורך מפוני סיני.

## **שר האוצר א' שוחט:**

כמה מופיע?

## **דן תיכון (הליכוד):**

מופיע סכום לא גדול, אבל כל שנה מופיע. גם לפני חודש קיבלנו בקשה להעברה תקציבית.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

ההעברה האחרונה היתה בשנה שעברה.

## **דן תיכון (הליכוד):**

לא, גם בתקציב לשנת 1993, עדיין מופיע סכום בסעיף הזה.

רבותי, מאחר שלי נמאס בדיוק כמו אתמול לך, חבר הכנסת גדליה גל, אני רוצה לסיים בזה שאומר, שבסעיף 83 – הוצאות פיתוח שונות, להשקעות בחברות ביטחוניות אני מבקש להוסיף שקל אחד, ולהבראת התעשיות הביטחוניות אני מבקש להוסיף עוד שקל אחד, כי כל הסעיפים הללו כמעט שלא מתוקצבים, והסכומים שמתוקצבים פשוט לא נכונים, וכנראה עיקר הכסף שמיועד לצורך הבראת התעשיות הללו מצוי בסעיף הרזרבה. ולא רציתי לחזור על עוד כמה וכמה סעיפים. תודה רבה לכם.

## **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה. אחריו – יושב-ראש ועדת הכספים, ואם שר האוצר יבקש גם הוא לדבר אחרי יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, אבקש שיאמר לי.

## **יוסי כץ (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, מותר להגיד – כנסת נכבדה ומותשת, מתוך התחשבות בכם ובבני משפחותיכם, אני מקצר את משך הדיבור שלי משמונה דקות לשלוש דקות.

ממשלתו של יצחק רבין, ושל שר אוצרנו אברהם בייגה שוחט, מגיעה למבחן הכלכלי החשוב בשנה זו. חברי הכנסת של סיעת העבודה ושאר חברי הקואליציה ללא יוצא מן הכלל ייתנו גיבוי להצעת התקציב המונחת בפניכם. לכולנו תפילה בלב, אשר גם אנשי האופוזיציה בסתר לבם צריכים להיות שותפים לה, שמדיניות הממשלה תצליח לתקן את כל הקלקולים שהיו נחלת המדינה בשנים האחרונות.

לכולנו תקווה, ששנת 1993 תהיה שנה של פריצת דרך בתחום המדיני ובתחום הכלכלי, שנה של קידום תהליך השלום, שנה של בניית תשתית כלכלית, שנה של השקעות גבוהות בחינוך, שנה של פיתוח התעסוקה, של סלילת כבישים ומסילות ברזל ושל שיפור דרכי התחבורה. אבל מעל לכול –

תקווה שהצעדים שהממשלה נוקטת יביאו בשנת 1994, בתחום חברתי, לחידוש מפעל ההזנה בשכונות ובעיירות הפיתוח, למניעת שחיקה בשכרם של הגמלאים ולהגנה על הקבוצות החלשות.

אני קורא לחברי האופוזיציה: תנו לנו להתחיל את השנה החדשה ברגל ימין, עזרו לנו להתמודד עם הבעיות האמיתיות של עם ישראל.

ובקשה מעשית: אל תגרמו לדחיית הדיון שלא לצורך. קצרו את ההצבעה כדי שכולנו נוכל לחזור לבלות את השבת בידיעה שממשלת ישראל יכולה לצאת לדרך בתחום הכלכלי.

אני מאחל לשר האוצר הצלחה במימוש תוכניתו הכלכלית ולעם ישראל תקציב טוב, שיעלה אותנו על דרך המלך. תודה.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה. אני אאפשר גם לחבר הכנסת יצחק לוי, לפני משורת הדין; חמש דקות יספיקו?

**יצחק לוי (מפד"ל):**

בין חמש לעשר.

**היו"ר ע' עלי:**

לא, חמש דקות.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – – –

**מיכאל איתן (הליכוד):**

לסיעה שלהם יש עשר דקות או רבע שעה.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

אני מודיע שאני לא אדבר יותר מעשר דקות.

### **היו"ר ע' עלי:**

סליחה, אני רוצה להבהיר, שלא תיווצר כאן אווירה שמישהו גוזל מזמנכם. חבר הכנסת יגאל ביבי היה רשום לחמש דקות והוא לא היה. הוא היחיד מסיעת המפד"ל שלא היה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

גם חבר הכנסת חנן פורת לא היה.

### **שר האוצר א' שוחט:**

מה זה, חשבון רטרואקטיבי?

### **היו"ר ע' עלי:**

חברי הכנסת, יש בכל זאת בכנסת סדרי עבודה. מי שלא היה איבד את תורו. לפני משורת הדין, נתתי לו אפשרות לדבר. אני מבקש: חמש דקות; תאמין לי, גם זה בסדר.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, אנחנו נישמע להוראות היושב-ראש ונדבר כמה שהוא מקציב.

היום, ב"מבט לחדשות" – אני לא יודע מי מחברי הכנסת ראה את "מבט לחדשות" – היתה כתבה על קבוצה גדולה של בני נוער שמסתובבים ברחובות בלילה ומוכרים שירותים מיניים לגברים בירושלים, בתל-אביב, תופעה שהולכת ומתפשטת. התופעה הזאת היא רק סימפטום של ההזנחה שיש בטיפול בנוער, בעיקר בטיפול בנוער השוליים. זה נושא שאני מתריע עליו כבר כמה שנים, ולצערי הרב גם בממשלה הקודמת לא היתה אוזן קשבת לנושא הזה.

לכן, אדוני שר האוצר, הגשתי הסתייגויות בשלושה תחומים: במשרד החינוך והתרבות ביקשתי להוסיף לסעיפים – – –

### **שר הבריאות ח' רמון:**

### יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני שר הבריאות, תיכף אדבר גם עליך.

### שר הבריאות ח' רמון:

תיזהר, אני יכול לענות. אני מזהיר אותך. אני אעשה לכם פיליבסטר בתור קואליציה.

### יצחק לוי (מפד"ל):

אין שום בעיה. אולי יכולת ללכת לישון עד עכשיו, אני לא יודע מה אתה רוצה.

במשרד החינוך והתרבות ביקשתי להוסיף לסעיפים הבאים: לשירות הפסיכולוגי, לחינוך המיוחד – אלה שני סעיפים שעוסקים באותו נוער שוליים שדיברתי עליו.

במשרד העבודה והרווחה הבעיה הרבה יותר קשה. אדוני שר האוצר, אנחנו חייבים להוסיף תקן של פקידות סעד, אחרת לא נוכל להתגבר על הבעיות שיש. יש היום, בעקבות החוק החדש בדבר קטינים וחסרי ישע, אלפי תלונות ואלפי דיווחים על ילדים שנמצאים בהתעללות ובסיכון. התלונות האלה אינן מגיעות לטיפול פשוט בגלל חוסר כוח אדם. אין מי שיטפל בהן, אין מי שיכתוב תזכיר לבית-המשפט, אין מי שילך לבקר במשפחה. כל יום שעובר הילדים האלה עדיין סובלים ממכות, מהתעללויות וכדומה.

לכן, גם ההסתייגות הזאת היא הסתייגות בתקציב משרד העבודה והרווחה, ובה ביקשתי להוסיף על תקציב פקדי הסעד, להוסיף על תקציב טיפול החוץ, להוסיף על תקציב המעונות.

אדוני שר הבריאות, דיברנו על כך שיש הרבה מה לתקן בנושא פסיכולוגיה לילדים. אינני יודע אם אני זוכר היטב, אבל בביקור שלנו בבית-החולים "אברבנאל" גם דיברנו על כך שאין שם בית-ספר וחסר בית-ספר. אותם ילדים מאושפזים אין להם איפה ללמוד, הם לומדים בצריפים.

### שר הבריאות ח' רמון:

משרד החינוך מקציב.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

אתה קיבלת על עצמך לתאם עם משרד החינוך ולראות איך אפשר לבנות אותם שירותי לימוד לאותם ילדים אומללים שנמצאים באותן מחלקות פסיכולוגיות.

אבל לא רק הדבר הזה. כל התנאים שם דורשים שיפור רב, שיפור גדול.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

בונים שם.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

ב"אברבנאל" בונים. אני לא יודע אם בנס-ציונה בונים. אני לא יודע אם במקומות אחרים בונים. על כל פנים, האם לא חסר לך תקציב לנושא הזה?

### **שר הבריאות ח' רמון:**

חסר עוד.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

אם חסר, אני קורא לך לתמוך בהסתייגויות שלי בעניין הזה.

### **שר האנרגיה והתשתית א' רובינשטיין:**

על חשבון מה?

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

אפשר למצוא על חשבון מה, אבל לא משאירים ילדים במצוקה. אני אומר שילדים במצוקה – זה לאורך כל הדרך; הן בעניין של משרד הבריאות, הן בענייני עבודה ורווחה, בענייני חינוך וכדומה.

נקודה אחרונה שאני רוצה להעלות כאן, כיוון שאני חושב שהזמן הולך ונגמר, היא נושא שירותי הבריאות לילדים. אדוני שר הבריאות, קיבלנו מכתב שמשרד הבריאות נאות לטפל בילדים שהם נפגעי עבירות מין, שקופות-החולים או משרד הבריאות מכסים את הטיפול. הנה לכאורה יש מזור לעניין. אבל לאחר שבדקתי את המכתב ששלחת לנו בעניין הזה, הרי המכתב מתייחס רק לטיפול או לביקור הראשוני, הוא לא מתייחס לאשפוז, הוא לא מתייחס לבדיקות אחרות, הוא לא מתייחס לעניינים אחרים. איך אנחנו נמצא פתרון לזה? האם אותם ילדים – – –

### **שר הבריאות ח' רמון:**

ביטוח בריאות ממלכתי.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

ביטוח בריאות ממלכתי? תביא את החוק. הרי מעכבים לך את החוק.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

המפד"ל נגד. אם המפד"ל תתמוך בחוק – החוק יעבור. הבעיה המרכזית שלי היא המפד"ל.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

קודם כול יש לך בעיות עם מפלגת העבודה.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

תן לי לטפל במפלגת העבודה ואתה תטפל במפד"ל.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

אני שואל את מזכ"ל מפלגת העבודה, האם כבר יש אישור לשר הבריאות להביא את חוק ביטוח בריאות ממלכתי? אדוני שר הבריאות, תטפל ונגמור. אני מבטיח לך שבנושאים רבים אנחנו נמצא את הדרך.

אדוני שר הבריאות, אני מבקש ממך, לפחות בנושא הילדים אנחנו חייבים למצוא פתרון. יש מאות ואלפי ילדים ללא טיפול רפואי ממש, לא רק נפגעי עבירות מין, לא רק נפגעי התעללות, גם נפגעי

הסדר המושבים, גם נפגעי האבטלה, גם נפגעים אחרים. אלפי ילדים במדינה אינם זוכים לטיפול רפואי.

חבר הכנסת לס מגיש הצעת חוק לביטוח ממלכתי לרפואת השיניים. עזוב את רפואת השיניים, בוא נתחיל ברפואה כללית, נתחיל במחלות אחרות, נתחיל בדלקות ריאות, נתחיל בעניינים אחרים.

**יורם לס (העבודה):**

אתה סתם משמיץ. תראה לי ילד אחד בישראל שזרקו אותו מבית-החולים מפני שלא היה לו ביטוח. מה אתה מספר סיפורים?

**יצחק לוי (מפד"ל):**

חבר הכנסת לס, לא אני אשיב לך, שר הבריאות ישיב לך.

**יורם לס (העבודה):**

תראה לי ילד אחד במדינה שזרקו אותו מבית-החולים.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

אני אראה לך. יש לי השמות שלהם. חוץ מזה, תשאל את שר הבריאות. למה אתה מתרגז? תשאל את שר הבריאות.

**יורם לס (העבודה):**

אני אדאג אישית שהילדים האלה יהיו בבית-החולים.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

באיזה תקציב? איזה בית-חולים יקבל אותם בלי התחייבות?

**יורם לס (העבודה):**

לא צריך תקציב לזה. לחיים אין מחיר.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

אדוני, לא מדובר בחיים. מדובר בשפעת קלה, מדובר בדלקת ריאות קלה, מדובר בדברים כאלה. האם אתה מבטיח לי שכל ילד, בלי אישור של קופת-חולים יתקבל בבית-החולים? אתה מטעה את הציבור כאן. לא נכון הדבר הזה.

**יורם לס (העבודה):**

לפי החוק.

**תמר גוז'נסקי (חד"ש):**

את הילדים מקבלים במיון, אבל אחר כך מגישים חשבון.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

רק במיון, לא לאשפוז.

**יורם לס (העבודה):**

אתה ראית ילד שזקוק לאשפוז ולא אושפז? זרקו אותו מחדר המיון?

**יצחק לוי (מפד"ל):**

אני אתן לך שמות. יש לי שמות כאלה. אני רק רוצה לספר לך סיפור קצר, כדי שתבין את העניין, אם תרשה לי.

**היו"ר ע' עלי:**

את הסיפור תספר לו אחר כך. זמנך תם. תיגש אליו ותספר לו.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

אני נשמע ליושב-ראש. אם אתה לא מרשה לי, אני מסיים.

אני מבקש משר האוצר להיות קצת יותר לארג' לגבי האזרחים של מחר.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, בבקשה.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני מתבייש לומר שאני קצת עייף אחרי המרתון של ארבעת הימים האחרונים.

### **היו"ר ע' עלי:**

מותר לך.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני גם חייב להוסיף, שזה לא בדיוק המשחק שאני מבין אותו. אני חייב להודות, שגם קשה לי לקבל את הסגנון הזה. אבל, מקובל עלי שיש הנאות של קואליציה ויש בוודאי הנאות של אופוזיציה. ואם אלו הן ההנאות של האופוזיציה, אז צריך, במקסימום שאפשר במסגרת הטעם הטוב ללכת לקראתה. ואני מציע לחברי מהקואליציה לגייס את כל כוחות הנפש שיש לנו כדי לעבור את המסלול הזה, בהנחה שבעוד שבוע-שבועיים נוכל לשבת בשקט ולבחון את עצמנו.

אני מרגיש את עצמי מבוזה – אז אולי זו בעיה אישית שלי, כבר אמרתי את זה אתמול בבוקר – לראות במשך שעות על שעות, לא שעה ולא שעתיים, אלא במשך שש ושבע שעות, את המליאה הזאת, בלא שום דיון. והנושא הוא תקציב המדינה. והכול מופיע בטלוויזיה, בערוץ-2, בכל בית בישראל. וחוזרים עוד הפעם על הצבעה שמית, ועוד הפעם על הצבעה שמית, ושוב ושוב. וכבוד הכנסת זה לא רק בעיה של האופוזיציה בנפרד, זו לא רק בעיה של הקואליציה. אנחנו מתבזים ביחד. וחובתנו לחשוב יחד מה אנחנו עושים הלאה.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

כשאתם עשיתם זאת זו לא היתה התבזות? מספיק עם המוסר הכפול.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

כפי שאמרתי, אני מבקש מחברי שנגייס את כל כוחות הנפש שלנו כדי לשחק את המשחק כפי שהאופוזיציה תכתיב אותו. כבר אמרתי לכם לפני חודש-וחצי בוועדת הכספים, שאתם תקבעו את הכללים ואנחנו נתאים את עצמנו, כי מוטלת חובה על הרוב. עם זאת, אני רוצה לומר בצורה הברורה ביותר, שאנחנו מתכוונים לצאת מכאן במועד מתאים, כאשר אישרנו את תקציב המדינה. נעשה הכול כדי שהתקציב יאושר עוד היום, בטרם ניכנס לשעה שלא נוכל להמשיך ולשבת כאן. ואני מקווה שאתם תסייעו לנו שאכן כך יקרה, שנעשה את זה יחד.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני חוזר ואומר את מה שאמרתי כבר לפני כמה שעות, כאשר נשאלתי כיצד בעצם ינהג הליכוד, כשהוא בעצם מבצע כאן איזה תרגיל פרלמנטרי. אמרתי: אנחנו לא נשתמש בתרגילים פרלמנטריים מעבר למה שמתחייב מן האחריות של מפלגה ראשית באופוזיציה, אחריות לאומית. הדברים האלה נאמרים בתשובה על מה שאמרת כרגע, שאתה מבין או אומר, או לוח הזמנים שנקבת, כפי שיכולתי להבין אותו.

עם זאת, אני מציע ליושב-ראש הוועדה: אורך-רוח וסבלנות אפיינו את כל העבודה, שלך במיוחד, מול חברים כאן ומול אחרים. אני מבקש שהדברים ייעשו בצורה נאותה. כפי שדרשת, תקיים. דרשת מחברייך איפוק, סבלנות והבנה למשחק הדמוקרטי. אנחנו מבינים שהכלים התקנוניים בידינו, אבל הרוב בידכם. ועד כמה שאפשר להשתמש בתקנון, אי-אפשר לעוות את רצון הרוב. והמשחק הנכון צריך להיות התחשבות הדדית, כל אחד בעמדות הצד השני. אני מקווה שנעבור אותו בשלום.

## **שר הבריאות ח' רמון:**

מה זו אחריות לאומית? עד איזו שעה זו אחריות לאומית?

## **היו"ר ע' עלי:**

רבותי חברי הכנסת, שר הבריאות, אני מבקש.

## **שר הבריאות ח' רמון:**

### **היו"ר ע' עלי:**

אני מבין ששר הבריאות דואג לבריאות של חברי הכנסת. אבל אני מבקש שידאג גם לבריאות שלי. חברים, אני רואה שאנחנו נכנסים עוד מעט לתהליך של הצבעות, ואני מרגיש שהמתח מתחיל לעלות. אני מבקש מכולם לשבת במקומות, לא להתפרץ ולא להפריע לנואם, עד שיסיים את דבריו.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, אם לשר הבריאות יש מה להעיר מבחינה בריאותית, אני מציע שניתן לו אפשרות להעיר כמה הערות.

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת גל, אתה מנהל את ועדת הכספים של הכנסת ואתה מנהל אותה טוב. כאן תרשה לי גם כן לנהל את הדברים.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

קיבלתי את דבריו של חבר הכנסת מיכאל איתן, וביקשתי מחברי ואני חוזר ומבקש לגייס את כל כוחות הנפש, ויש לנו עוד, כדי לעבור את השעות הקרובות בצורה מכובדת. אני מבקש גם מהאופוזיציה, אל תעמידו את החברים במבחן קשה מדי.

חברת הכנסת בלומנטל, את עמדת כאן ליד המיקרופון, נוכח המצלמה, אני ישבתי שם בצד, ושאלת, מה תאמרי לילדייך. אני באמת מתפלא, מה תוכלי לומר לילדייך על השמחה שבה עמדת כאן וציינת, שסוף סוף, אחרי שלושה ימי התשה, הצלחת להגיע למצב שלמדינה אין תקציב. אז אני באמת לא יודע מה תאמרי לילדייך. חשבתי כבר שעתיים מה להציע לך. אין לי מה להציע לך.

### **נעמי בלומנטל (הליכוד):**

מה שאני אמרתי הוא, מה אומר לילדי, שהשתתפתי בישיבת הכנסת בשנים 1992-1993. זה מה שרציתי לומר.

### **היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש להבהיר ליושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת: אין לך הגבלת זמן. אתה יכול לדבר כמה שאתה רוצה. עכשיו נראה אם אתה תשבור את השיא של חבר הכנסת מיכאל איתן.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני יכול לדבר מקסימום שלוש שעות.

### **היו"ר ע' עלי:**

אתה יכול לדבר הרבה יותר, כמה שאתה רוצה.

### **קריאות:**

נראה אותך.

### **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

אם אתה חושב לדבר כמו חבר הכנסת איתן, תגיד לי ואלך לישון.

### **היו"ר ע' עלי:**

רבותי, אני מבקש לאפשר ליושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת להשיב על כל ההסתייגויות. היה כאן דיון של 10 שעות ומגיע לו להשיב. זכותו וחובתו לעשות זאת.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

מונחת לפנינו חוברת הסתייגויות שיש בה 97 עמודים. בשנה שעברה היו 87 עמודים. יש תוספת של 10 עמודים, שהם תוספת של כ-12%. זה הרבה יותר משיעור האינפלציה. סימן שהחברת הזאת עוברת פיחות שהוא גדול יותר מהפיחות במדד. נדמה לי שהגיע הזמן שנחשוב אם יש טעם במאסה כזאת של הסתייגויות.

חבר הכנסת יוסי ונונו, אתה ביקשת תוספת בתקציב למלחמה בסמים. אני רוצה לבשר לך – – –

**שר האוצר א' שוחט:**

זה פיליבסטר.

**קריאות:**

— — —

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

יש לי בקשה אליכם. אותן שעות שאנחנו צריכים עוד לבלות כאן אנחנו יכולים לבלות בשיח כזה או בהצבעות.

**שר האוצר א' שוחט:**

יותר טוב בהצבעות. שכולם ידעו מנין זה בא.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני שר האוצר, אני מבקש ממך שתשב. אתה נראה לי קצת עייף.

**שר האוצר א' שוחט:**

חבר הכנסת גדליה גל — — —

**היו"ר ע' עלי:**

אדוני שר האוצר, בכל הכבוד, אני מבקש ממך לאפשר ליושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת להשלים את דבריו. את הטפות המוסר תיתן בסיעה. לא כאן.

חבר הכנסת גל, אתה תוכל לדבר כמה שתרצה, בשמחה ובששון רב.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

חבר הכנסת אלי דיין, נדמה לי שאתה הודעת לחברים שאנחנו מגויסים עד יום שישי בשעה 10:00.

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

12:00.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

השעה עכשיו היא בסך הכול 01:45.

**אלי דיין (העבודה):**

אני מציע לאפשר לחבר הכנסת גדליה גל לסיים את דבריו, ואחר כך לעבור להצבעות.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני רוצה לבשר לחבר הכנסת ונונו שאני הודעתי היום, בנאום הפתיחה לדיון בתקציב, שאני אבקש מהאוצר להעביר 8 מיליוני שקלים מהרזרבה הכללית – – –

**שר האוצר א' שוחט:**

— — —

**היו"ר ע' עלי:**

סליחה, חבר הכנסת גדליה גל. אני רואה ששר האוצר רוצה לומר משהו. אדוני השר, אני מוכן לאפשר לך.

חברי הכנסת, אני מבקש לשבת במקומות ולא להפריע. שר האוצר מדבר, נא להקשיב.

## **שר האוצר א' שוחט:**

אני רוצה להציע, וחבר הכנסת גדליה גל יעשה מה שהוא רוצה. אני מציע לא לגרום לנו להתבזות בתרגילים של הליכוד. אם הם רוצים לצחוק ושלא יהיה תקציב, תן להם לעשות את זה. אם הם קבעו לוח זמנים שחסרות בו שעה או שעתיים, אל תמלא אותו. שיצביעו הצבעה ידנית, העניין יימשך. אבל אל תהיה אתה חלק מהמשחק של הליכוד. אני יודע שאתה רוצה בטוב, אבל בסופו של דבר לא ייתכן שאתה תעשה את הפיליבסטר של הליכוד – זה מה שהיה אתמול וזה מה שקורה עכשיו. אל תשתף פעולה אתם בדבר הזה. זאת עצתי, ואתה עשה כפי שאתה רוצה.

## **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה לשר האוצר. נא להמשיך.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני שר האוצר, לא יעלה על הדעת – – –

## **היו"ר ע' עלי:**

חברי הכנסת, אני מבקש מכם לשבת במקומות. רבותי, אנחנו נמצאים בשעה של עייפות, אנשים קצת מתוחים. נא לשמור על קור רוח ועל שקט. ואם לא, אני מודיע לכם שאכריז על הפסקה. למה לכם?

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני שר האוצר, אני ישבתי כאן היום כמעט ללא הפסקה משעה 16:00, שמעתי את כל החברים, ולא מתקבל על הדעת שלא אוכל להשיב להם על השאלות במסגרת של 20 דקות.

## **שר האוצר א' שוחט:**

— — —

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני מתפלא, כי 10 דקות לאחר שהתחלתי ראיתי שאתה כבר מתוח. הרי כל הלילה עוד לפנינו.

### **שר האוצר א' שוחט:**

אתה יודע שאין לי שום דבר נגדך.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אנחנו התכוונו להתחיל את הדיון על התקציב בשעה 13:00. התחלנו אותו בשעה 16:00. ידענו שאם נתחיל בשעה 12:00, נגמור בשעה 24:00 או ב-01:00. התחלנו בשעה 16:00 כי רצינו קודם לאשר מינוי שרים ושינויים בממשלה, ולכן אנחנו צריכים להיות מוכנים לגמור בשעה מאוחרת יותר. היינו כאן ארבעה ימים, נהיה עוד שעתיים-שלוש שעות. כפי שאמרתי, את חשבון הנפש נעשה בעוד שבוע-שבועיים, ואני בטוח שכולנו נגיע למסקנה שמה שהיה, ראוי שלא יהיה עוד. אבל לא צריך לעשות את זה היום.

### **שר האוצר א' שוחט:**

יש עוד שני חוקים שחייבים להעביר אותם היום.

### **היו"ר ע' עלי:**

אני מודיע לך שמה שנקבע בסדר-היום, בעזרת השם, יעבור.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני שר האוצר, נשאר רק חוק מס ערך מוסף; את חוק מס הכנסה כבר העברנו.

אני רוצה להשיב לחבר הכנסת ונונו. עוד לא הספקתי להשיב לו.

### **אלי דיין (העבודה):**

לבשר לו.

### **היו"ר ע' עלי:**

אדוני שר האוצר, אני מבין שעל סדר-היום שלנו יש הצעת חוק התקציב, שנצביע עליה בתום דבריו של יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, ולאחר מכן יש החלטה בדבר אישור צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים). זה הכול.

חבר הכנסת גל, בבקשה.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני רוצה לבשר לחבר הכנסת ונונו שאני אבקש, בשם חברי ועדת הכספים, להגיש לנו בקשה להעברה תקציבית בסך 8 מיליוני ש"ח לרשות למלחמה בסמים, להוסיף את הסכום הזה על 9 מיליוני ש"ח שיש בתקציב לנושא זה.

אני חושב שהסכום הזה הוא מעט מדי. לצערי ולצער כולנו, בשנה-שנתיים האחרונות הנושא הזה מקבל תאוצה, ויש רעיונות מרעיונות שונים כיצד להגיע לסכומים גדולים הרבה יותר, שלא בדרך התקציב. אני בטוח שנעסוק בנושא זה, ונעשה את המאבק בסמים לאחד הנושאים החשובים בסדר העדיפויות של כולנו.

אני רואה שחבר הכנסת איתן ביקש למחוק את הסעיף שעוסק בפעולות הסברה בשיחות השלום. כאן, כמובן, באה לידי ביטוי השקפת עולם, ולשמחתי, על-פי השקפת העולם של הקואליציה, יש מקום לתקצב את פעולות ההסברה, משום ששיחות השלום הן אחד הדברים – – –

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת מיכאל איתן, יושב-ראש ועדת הכספים משיב לך, כדאי שתאזין. אחר כך תנהל משאים-ומתנים.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

הוא יקרא בפרוטוקול. אתה יכול לצאת עם שר האוצר, חבר הכנסת מיכאל איתן. הרי אתה בוודאי תקרא את הפרוטוקול.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

— — —

## **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

לקראת הדיון בשנה הבאה הוא צריך לקרוא את הכול כדי – – –

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

כך שאני חושב שאין שום מקום למחוק את הסעיף הזה.

אני רוצה שתפתחו בעמוד 64. בעמוד 64 יש הסתייגות של חברי הכנסת חיים אורון, רפי אלול וגדליה גל, וגם חבר הכנסת ונונו רצה להצטרף, אבל לא הספקנו לרשום אותו. אנחנו מציעים לכם להעביר מהסעיף של שיקום שכונות 15 מיליון שקלים לשיקום שכונות חברתי. כפי שאמרתי בתחילת הדיון היום, בשיקום הפיסי – – –

## **היו"ר ע' עלי:**

לשיקום חברתי בשכונות.

## **רון נחמן (הליכוד):**

את זה אמרת בתחילת הדיון.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

לשיקום חברתי בשכונות.

לשיקום הפיסי הוקצב סכום גדול פי שלושה ממה שהיה בשנה שעברה, ואין שום טעם לעשות שיקום פיסי מואץ, בלי שמלווים אותו בשיקום חברתי. על כן, על דעת שר האוצר ושר השיכון, אנחנו נעביר, אם תאשרו, 15 מיליון שקלים לשיקום חברתי, ואני אבקש בשם ועדת הכספים לתגבר את משרד השיכון ב-15 מיליון שקלים מהרזרבה הכללית, כדי שהוא לא יישא לבדו בעומס הזה. על כן, כאשר נגיע לסעיף הזה אני אבקש מכל חברי – ואני מקווה שגם האופוזיציה תעשה כן – להצביע בעד הסעיף הזה של ההסתייגות, וזו ההסתייגות היחידה שאנחנו מבקשים להעביר, וכפי שאמרתי, היא מוסכמת על שר האוצר ועל שר השיכון.

## **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

מה עם יום חינוך ארוך, אדוני יושב-ראש הוועדה?

## **קריאה:**

יש ועדות.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

נדמה לי שלא היית כאן כשדיברתי בראשית הדיון. אמרתי שאני אבקש להעביר מהרזרבה הכללית סכום של 36 מיליון שקלים – 20 מיליון שקלים למשרד העבודה והרווחה, לתגבר את התקציבים המיועדים לטיפול בנכים, בעיוורים ובכל אותם מגזרים בחברה שלנו שראוי שנתגבר אותם. אמרו לנו ממשרד העבודה, שהם היו רוצים או שהם חשבו שדרושים 40 מיליון שקלים כדי לספק פחות או יותר את הדרישות שלהם, אבל כפי שאתה יודע, אנחנו אף פעם לא יכולים לספק את כל הדרישות. אנחנו נעביר להם 20 מיליון שקלים, ואני מקווה שהוועדה תאשר את זה.

אנחנו נעביר גם סכום של 8 מיליון שקלים לחינוך מיוחד, ובחישוב שנתי זה 12 מיליון שקלים, כי זה לא לשנה כולה, וזו גם הכפלה של הסכום המיועד. אין ספק שיש עוד צרכים מרובים נוספים, אבל נדמה לי, שאם אנחנו מדברים על 15 מיליון שקלים לשיקום חברתי ועוד 36 מיליון שקלים למטרות שהזכרתי עכשיו, יחד, אם אינני טועה, כ-51 מיליון שקלים, זה לא הסכום הגדול ביותר בעולם, אבל זה גם סכום שאי-אפשר לבטל אותו והוא בוודאי יוסיף.

## **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

---

## **רן כהן (מרצ):**

זה מאוד לא מדויק, משום ש-15 מיליון שקלים – – –

## **רענן כהן (העבודה):**

עזוב, אל תדאג.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

חבר הכנסת רן כהן, זה נכון, כך אמרתי, 15 מיליון שקלים נעביר כאן, אבל אני אבקש מן האוצר להעביר לכם מהתקציב הכללי 5 מיליוני שקלים, שהם יהיו במקום ה-5 מתוך ה-15, ואז זה 10 ו-5. אבל, בסך הכול, לשיקום חברתי במשרד השיכון יהיו 15 מיליון שקלים, שהם תוספת משמעותית.

**היו"ר ע' עלי:**

20 דקות עברו.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

יש לי הרבה מה לומר.

**היו"ר ע' עלי:**

סליחה, אני רוצה שתבין. מבחינת התקנון אתה יכול לדבר ללא הגבלת זמן, שלא תחשוב שגזלתי מזמנך.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

זה ברור, אדוני היושב-ראש, אבל אני אמרתי שאני אדבר – – –

**היו"ר ע' עלי:**

אבל היות שהקצבת 20 דקות, הן כבר חלפו.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

יש עוד הרבה מה לומר, אבל לא אנצל את הזמן שיש לי בשעה כה "מוקדמת".

לסיום, אני רוצה להודות לחברי ועדת הכספים.

**אלי דיין (העבודה):**

ליושב-ראש הקואליציה, אני לא ישנתי ארבעה לילות.

### **קריאה:**

אני מודה לך.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אני רוצה להודות לחברי ועדת הכספים, אני רוצה להודות למרכז האופוזיציה בוועדת הכספים, חבר הכנסת חיים קופמן, למרכז הקואליציה בוועדת הכספים, חבר הכנסת חיים אורון, על העבודה היפה, ובלעדיהם לא היינו מגיעים עד הלום.

### **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

ולשר האוצר.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

ואני רוצה להגיד תודה מיוחדת ליושב-ראש הסיעה, חבר הכנסת אלי דיין, שבעזרתו ובהנהגתו הוכיחה הסיעה, והקואליציה כולה, במשך ארבעה ימים נחישות ויציבות, אבל נדמה לי שמקוזז אחד לא הבאת לי בעתו.

לסיום, אני רוצה להודות לצוות היועצים של הוועדה, שאחד מהם, מר קרשנר, נמצא כאן אתנו. האחרים לא נמצאים כאן ולא אנקוב בשמות כדי לא לשכוח מישהו מהם, אבל כולם מלווים אותנו בעבודה מסורה. וכמובן, גם לשר האוצר ולפקידים שלו.

### **דן תיכון (הליכוד):**

מה עם המזכירות?

### **היו"ר ע' עלי:**

סליחה, רק רגע. נא לשבת, רבותי חברי הכנסת.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אמרתי: לצוות הקבוע, וזה כולל, כמובן, את המזכירות ואת היועצים. לא נקבתי בשמותיהם, שמא אשכח מישהו מהם בשעה כל כך מאוחרת ואחרי ארבעה לילות כאלה.

עשינו בדיקה, והייתי רוצה שגם מזכיר הכנסת ישמע. בשנה שעברה ההצבעה היתה על הצעת התקציב, זה היה הדבר הראשון, אחר-כך הצבענו על חוק התקציב, ולאחר מכן הצבענו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית על שניהם יחד.

### **מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:**

מובן מאליו.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אם זה מובן מאליו, אני שמח, קלענו לדעת גדולים.

### **היו"ר ע' עלי:**

זו הפרוצדורה.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

תודה רבה, אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתביא לאישור את הצעת התקציב ואת חוק התקציב.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבקש להציע שאנחנו, כלומר: נציגי הקואליציה ונציגי האופוזיציה – – –

## **היו"ר ע' עלי:**

סליחה, רגע. אני מבקש מכולם לשבת במקומות. אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות אם אפשר, פשוט יש רעש. בבקשה, חבר הכנסת מיכאל איתן.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבין שהגענו לשלב ההצבעה. ההצבעה על הצעת התקציב ועל חוק התקציב היא הצבעה מרתונית, הכוללת הצבעות רבות, ויש גם הסתייגויות, כך שצריך להצביע גם על הסעיפים וגם על ההסתייגויות.

יש כמה אלטרנטיבות לבצע את ההצבעה הזאת, והייתי מבקש לקיים את ההצבעה באופן שיהיה מוסכם, עד כמה שאפשר, על הקואליציה ועל האופוזיציה. הייתי מבקש שנקיים כרגע הפסקה של 20 דקות על מנת שנוכל להתכנס ולסכם את הדרך היעילה והטובה ביותר, גם בהתחשב בחברי הכנסת שנמצאים כאן, וכדי להקל עליהם, שלא יצטרכו להיות כאן – – –

## **היו"ר ע' עלי:**

הנושא ברור. שב בבקשה.

אני מבקש לומר כאן שאני מוכן, מתוך כוונות טובות שהנושא יסתיים מהר ככל האפשר, להיענות לפנייה הזאת בתנאי אחד: שתהיה הסכמה גם של שר האוצר – –

## **חיים אורון (מרצ):**

שלוש דקות מספיקות בשביל זה.

## **היו"ר ע' עלי:**

– – ושל הקואליציה. אם תהיה הסכמה של הקואליציה ושל שר האוצר, שלא יאמרו אחר כך שאנחנו מושכים זמן – אני לא רואה את חבר הכנסת שאומר את זה תמיד – אני מוכן להיענות ל-15 דקות הפסקה.

## **שר האוצר א' שוחט:**

אני מסכים למה שאתה אומר, שתהיה הפסקה של רבע שעה. אם שואלים אותי, אני מציע שתהיה הפסקה הזאת, כדי שיתבררו הדברים, ואולי הייתי פונה ואומר מראש, שכוונת ההפסקה להגיע להידברות רצינונית. אני מציע לסיעה שלי, ואני כשר האוצר מסכים, שתהיה הפסקה.

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת אבי יחזקאל, ובזה זה נגמר.

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, מכיוון שנעשו ניסיונות, אני מציע – ודיברתי על זה עם יושב-ראש ועדת הכנסת – שיואילו יושב-ראש הוועדה, שר האוצר ומיקי איתן המציע לצאת תוך כדי ההצבעה, ואז לחסוך גם את הזמן, כי מי יודע מה יהיה בעוד 15 דקות. השאלה היא אם יש כאן כוונה טובה באמת או רצון למשוך זמן.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה. חבר הכנסת אלי דיין. רבותי, אין "תוכנית כבקשתך" להצעות. אם יש הסכמה להצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן, נא לגשת למיקרופון, לומר לי את זה, ואז אני אחליט.

**אלי דיין (העבודה):**

אנחנו מסכימים. רבע שעה.

**היו"ר ע' עלי:**

רבותי חברי הכנסת, הואיל וגם הקואליציה וגם שר האוצר הביעו את הסכמתם להצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מבקש לאפשר לנו 10 דקות הפסקה, ואם יהיה צורך, נאריך את זה עוד בחמש דקות. כרגע אני מכריז על הפסקה של 10 דקות בלבד להתייעצות.

(הישיבה נפסקה בשעה 02:04 ונתחדשה בשעה 02:25).

**היו"ר ע' עלי:**

רבותי חברי הכנסת, אנחנו מחדשים את הישיבה.

אדוני שר האוצר, אני הבנתי שאתה רוצה לומר כמה מלים. אני מבקש מכל חברי הכנסת לשבת במקומותיהם. השר חיים רמון. חברי הכנסת מירום ולס.

שר האוצר ידבר בעוד דקות מספר, ובינתיים השר שטרית מבקש לומר כמה מלים. אתה יכול לגשת לדוכן, בבקשה.

### **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

אדוני היושב-ראש, אני רציתי לשאול שאלת תם.

### **היו"ר ע' עלי:**

סליחה לרגע. חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת אלי דיין, רבותי, אי-אפשר כך.

השר שטרית מבקש לומר כמה דברים. לפני כן, אני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי לברך אותך על מינויך כשר המדע והטכנולוגיה ואני מאחל לך הצלחה בתפקיד החשוב הזה.

### **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

תודה רבה, אדוני.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול שאלת תם בקול רם: בואו נניח שאנחנו נוביל עד כדי אבסורד את הזכות של קיום הצבעה אישית בטכניקה המוצעת, ונבדוק מכפלה של קריאת 120 שמות ב-1,500 הסתייגויות – אני מעריך שאילו רצינו באמת לקיים אותה, היינו חייבים לשבת בשבת – – –

### **חגי מירום (העבודה):**

וגם בשבת הבאה.

### **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

וגם בשבת הבאה. וגם היינו חייבים למנוע – שמעתי שב"גלי צה"ל" אתמול היתה התייחסות הומוריסטית לצורך שלי ללכת לשירותים. כתב מסוים שמע שיחה ביני לבין דליה, איך זה שאני בחוץ; כלומר, היינו צריכים גם לרתק את חברי הכנסת באולם.

## **חיים קופמן (הליכוד):**

אתה מדבר עכשיו כשר הטכנולוגיה?

## **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

טכנולוגיה ואינסטלציה, אינסטלציה ביולוגית.

## **היו"ר ע' עלי:**

סלח לי, השר שטרית, שר האוצר ביקש את זכות התשובה. אני מבקש שתתבטא בקצרה ותסיים. אנחנו רוצים לגשת להצבעות.

## **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

אני אהיה ממש קצר.

אני רוצה לטעון, שהפרלמנט הזה לא יכול לאבד את עצמו לדעת. אתה, כיושב-ראש הישיבה, צריך להפעיל שיקול דעת ושכל ישר, ומה שהיה אפשרי בהתחלה צריך עכשיו לעצור באופן הגיוני.

דבר שני, אם נכון שמימוש הטכניקה הזאת יביא לאבסורד שאין כדוגמתו, אני חושב שאתה צריך גם לבקש עכשיו שמי שרוצה הצבעה אישית, יביא בכל סעיף את החתימות האישיות, שלא יהיה אותו טופס לכל הסעיפים.

## **רפאל אלול (העבודה):**

ואותו אדם שיהיה כל הזמן באולם.

## **שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

מי שיזום הצבעה אישית, יחתום 1,500 פעם, ואז נראה אם זה הגיוני.

אני פונה אליך כיושב-ראש להפעיל את שיקול הדעת שלך, ואני מודה לך.

## **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה. אני אשיב לכם בסוף.

## **אלי דיין (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לתת לכולם לדבר.

## **היו"ר ע' עלי:**

רבותי, חברי הכנסת, אני מבקש מכם בכל לשון של בקשה – אנחנו נמצאים כאן כבר ארבעה ימים של עבודה מסביב לשעון. כולם מתוחים. אני מבקש לשמור על קור רוח ועל שקט. אני מאוד מבקש. אל תאלצו אותי לקרוא חברי כנסת לסדר. תמנעו ממני את האי-נעימויות האלה.

דבר אחד אני מבטיח לכם: אני לא ארשה שיהיו כאן הפרעות ואי-סדר. בשעת ההצבעה חייבים לשמור על הסדר. בבקשה, אדוני שר האוצר.

## **שר האוצר א' שוחט:**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני יושב במקומי על-יד שולחן הממשלה, ונכון שלא הייתי חלק גדול מהזמן באולם הדיונים, אבל גם בחדרי האזנתי קצת, ואני חושב מה היה קורה אילו מיליון וחצי תלמידים היו משוחררים במשך ארבעת הימים האלה מבתי-הספר, יושבים בבתיהם ומסתכלים על שידורים מהכנסת באותן 96 שעות כמעט שבהן מתקיים הדיון.

אני הייתי מגיע למסקנה, שהם היו רואים כנסת שבה הטפל חשוב יותר מהעיקר, הגימיק חשוב יותר מהמעשה, תקציב המדינה הוא הדבר האחרון החשוב בדיון, ובסך הכול הם היו לומדים שכנסת ישראל, בהכרעה על התקציב, מבזבזת את זמנה בתרגילים, בגימיקים, בהצבעות מטופשות, בסחיבת זמן, בערפל של חברי הכנסת, כשאיש לא יודע מתי יגיע הדיון לסיומו, ובסיכומו של דבר אני חושב, שלמעט כמה צילומים וכותרות בעיתונים, שום דבר אמיתי לא היה יוצא מהדיון הזה.

אני חושב שחובה של כולנו כחברי הכנסת להסיק מסקנות מן המצב הזה. חובה על כולנו להגיע למצב, שבו דיון על התקציב, ככל שהוא נראה שטחי, יהיה בכל אופן דיון על התקציב, ולא ילווה בשעות אין-ספור של הצבעות בצורה מטופשת, שאין לה שום מטרה, למעט העברת הזמן.

## **היו"ר ע' עלי:**

השר שוחט, אני מרשה לעצמי להעיר לך. פעם שנייה אתה משתמש בביטוי "הצבעות מטופשות".

### **שר האוצר א' שוחט:**

אני לוקח את דברי בחזרה.

### **גדעון שגיא (העבודה):**

אדוני השר, צדקת.

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת שגיא, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

### **שר האוצר א' שוחט:**

ההצבעה איננה מטופשת מכיוון שהיא בהתאם לתקנון.

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת שפי, אני מבין שמזמן לא קראו אותך לסדר. אני מבקש לשבת בשקט. מה אתם רוצים, שלא יהיה תקציב מדינה? אני לא מבין אתכם.

### **שלמה בוחבוט (העבודה):**

איך אפשר בשעה 02:30 לשבת בשקט, אני לא מבין. זאת התבזות. זאת פשוט התבזות. ארבעה ימים יושבים ומברברים.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

אם תשב ותשמע, אולי גם תבין.

## היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אלול, חבר הכנסת יחזקאל, חבר הכנסת בוחבוט, אני מבקש להפסיק.

## שר האוצר א' שוחט:

אני פשוט מדבר על מסקנה שצריך להוציא לעתיד. אני רק רוצה לומר מלה אחת לחבר הכנסת גדליה גל.

## היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי חברי הכנסת, אני לא מבין, למה אתם רוצים להוביל את העניין הזה? אחר כך אתם טוענים שאנחנו מבזבזים זמן. אני רוצה להבין את הפרלמנטרים הגדולים שוחרי הדמוקרטיה. מה אתם רוצים, שאני אפעל בניגוד לתקנון? למה אתם מצפים ממני? אני מבקש להקשיב לשר האוצר ולא להפריע לו.

## אביגדור קהלני (העבודה):

שלא יתייחס אל העם הזה כאל מטומטמים.

## שר האוצר א' שוחט:

אני חוזר ואומר: אני לא בא בטענות פורמליות, שכן התקנון מאפשר את כל הדברים שקרו ונעשו. אינני מוותר על הכנסת ואינני עוסק בנושא התקנון, אבל אני אומר: מי שהיה מביט מבחוץ, הוא היה מסתכל על הכנסת ולא היה מבין איך במשך ארבעה ימים קורה מה שקורה בבית הזה, עם כל הכבוד לזכויות של האופוזיציה, לדרך הניהול ולטריקים כאלה ואחרים שנעשו.

אני אציע לחברי, ולא היום, יחד עם חברים אחרים, לפי דעתי גם מהאופוזיציה, לשבת ולחשוב כיצד לגרום לכך, שהכנסת תוכל לנהל דיון על התקציב עם מגבלות תקנוניות כאלה ואחרות, כדי שלא נראה כפי שנראינו במשך ארבעת הימים האלה.

אני רוצה להגיד מלה אחת לחבר הכנסת גדליה גל. מכיוון שהערתי לחבר הכנסת גל בזמן דיבורו, אני מוצא לנכון להבהיר. אני מעריך מאוד את העבודה של חבר הכנסת גל, גם כיושב-ראש הוועדה וגם בדרך העברת התקציב על-ידו במליאת הכנסת, עם כל מה שקרה בעניין. לכן, אם השתמע מדברי כאילו באתי לפגוע בו, לא כך היו פני הדברים.

אינני רוצה להגיד את דעתי לגבי המצב שאנחנו נמצאים בו עכשיו, בשעה 02:40, כאשר יש ערפל של זמנים וערפל של אי-בהירות וחוסר ידיעה לקראת מה אנחנו הולכים, אבל אני אומר לחברי, שזה המשך של ארבעת הימים האחרונים, ואנחנו נצטרך לטכס עצה כיצד דבר כזה לא יקרה.

**הי"ר ע' עלי:**

תודה רבה לשר האוצר. שר הפנים, בבקשה. רבותי, אני אאפשר אחר כך עוד לשני נציגים מהקואליציה לדבר. אתם תחליטו מי, אני לא רוצה להחליט. כמו-כן ידברו שני נציגים של האופוזיציה.

**חיים אורון (מרצ):**

---

**הי"ר ע' עלי:**

הרי לא החלטתי. ביקשתי שאתם תחליטו מי יהיו הדוברים שלכם. מה הוגן יותר מזה?

**שר הפנים א' דרעי:**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתה הכרזת על הפסקה. אני ישבתי כל זמן ההפסקה באולם. אני רוצה לפנות לחברי הכנסת בספסלי הליכוד.

אני הבנתי מההצעות שהועלו על-ידי חבר הכנסת מיכאל איתן ואחרים, שנקלענו – ואני חושב שאני קולע ומבין מה שנאמר, שיש פה בעיה של אי-הבנה בלוח הזמנים, ויש פה בעיה של חברים שהודיעו להם לבוא בשעה מסוימת והם לא נמצאים. לכן יש פה בעיה, ולא הצלחנו להגיע להבנה בעניין.

אני רוצה לפנות בהצעה, על דעתי, לא התייעצתי עם איש ואני בוודאי לא מדבר בשם הקואליציה. אני מציע לעשות הפסקה ולהתחיל את הישיבה בשעה 06:00.

**משה מאיה (ש"ס):**

---

**שר הפנים א' דרעי:**

אני מציע הצעה שלי. הרב מאיה, אתה רוצה, תציע הצעה אחרת.

**משה מאיה (ש"ס):**

— — — תפילה.

**שר הפנים א' דרעי:**

בסדר, תתפלל תוך כדי הצבעה. תתקזז עם מישהו.

אני מציע להכריז על הפסקה עד השעה 06:00. אני חושב שעד 06:00 אפשר לגייס את כל החברים, ושאלום המליאה יהיה מלא בחברי כנסת. אם מסכימים לשעה 06:00, אני מבקש שכל ההצבעות יהיו אלקטרוניות ולא שמייות. זה גם ייקח זמן רב. אם הבנתי נכון את הבעיה, ואם כנים דבריו של חבר הכנסת מיכאל איתן שזאת הבעיה העיקרית, אני חושב שההצעה הזאת היא הגונה מאוד.

**נואף מסאלחה (העבודה):**

זאת לא הבעיה.

**שר הפנים א' דרעי:**

רגע, אחר כך תעלה ותדבר. אני מציע את הצעתי. אני אומר את דברי על-פי תחושתי לאחר ארבעה ימים של ישיבה כאן. אנחנו עומדים רגע לפני שינויים שאולי ייעשו ואולי יכעיסו אנשים, אולי זה יחמם את האווירה, אבל אני מציע הצעה שלדעתי עונה על הבעיה, אלא אם כן יש מטרות אחרות, שאנחנו לא יודעים אותן. אבל, כפי שהשתכנעתי מדברי חבר הכנסת מיכאל איתן, שהיו כנים, אני חושב שההצעה הזאת עונה על הדבר הזה. תודה.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה. נציג הקואליציה חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת איתן. אחר כך ידבר נציג מהקואליציה, ואחריו – חבר הכנסת עוזי לנדאו. אבל, רבותי, בתנאי אחד: הסכם ג'נטלמני – לא מפריעים זה לזה.

**חיים אורון (מרצ):**

אני מדבר בשמי ולא בשם הקואליציה או בשם מישו אחר. היו כאן ארבעה ימי דיון. יש לי הערכה רבה למי שביצע אותם, בחלקם, ולפיליבסטר; בחלקם, אני מקווה כי מי שיתכנן פיליבסטר בשנה הבאה – ואני מאחל למי שתכנן אותו השנה, שימשיך בכך עוד הרבה שנים – ילמד שזה היה אולי מיותר. עובדה אחת צריכה להיות משותפת לכולם: מתנהל כאן דיון על חוק, ויש לו כללים. נגמר הדיון, מתחילה קריאה שנייה ושלישית. מתנהלת הצבעה, מותר לנהל אותה בהצבעה אישית, בהצבעה אלקטרונית ובהרמת ידיים, ואולי גם בהתעמלות. מה שאי-אפשר לעשות הוא, להגיד שאנו יושבים כאן בדיון ארבעה ימים, אך רוצים עכשיו "TIME OUT", כי מישו צריך להתעורר, להתגלח, להתקלח ולהגיע למשכן. התקיים דיון, רוצים הצבעות אישיות מעכשיו עד צאת החודש או עד צאת השבת – אפשר לקיים אותן. רוצים לקצר – אפשר לקצר. דבר אחד אי-אפשר: אי-אפשר שלא יהיו נוכחים כאן אפילו 20 איש מהאופוזיציה, אבל יש חתימות משלשום, שבאמצעותן עושים הצבעה אישית. חבר הכנסת איתן, זהו חלק מכללי המשחק, לכן יש כאלה שצורדים יותר וטרוטי עינים יותר.

חברים, הכול קצת משחק. השתתפתי במשחק הזה בנפש חפצה כמה פעמים, גם מתוך רצון להקטין את המתח. קיימו גם אתם את המשחק על-פי כלליו. מתחילות ההצבעות, יבואו אנשים ויצביעו, ומי שבמיעוט – במיעוט, וייגמר הדיון.

**היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

**חגי מירום (העבודה):**

אני מבקש, אדוני.

**היו"ר ע' עלי:**

הודעתי שאאפשר לשני דוברים מהקואליציה בנושא, לשר האוצר ולשר המדע, הטכנולוגיה, התכנון והכלכלה, וכמובן לשר הפנים. אם תסכים, חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש, למרות השעה המאוחרת, בואו נבחן באיזה מצב אנו נמצאים. אנו נמצאים במצב שכנסות רבות היו בו. חברי כנסת רבים כבר חוו אותו.

**היו"ר ע' עלי:**

סליחה, רבותי, קבענו כללי משחק – שלא מפריעים אלא מאזינים זה לזה. אני מאוד מבקש.

## שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:

חבר הכנסת איתן, הטכניקה של הצבעה אישית אבסורדית כזו מעולם לא היתה.

## שר הבריאות ח' רמון:

---

## מיכאל איתן (הליכוד):

אענה לך.

## חגי מירום (העבודה):

---

## מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת מירום, זה מפריע.

## היו"ר ע' עלי:

הוא עלה, לא שמתי לב. גם הנציג הבא שלכם יעלה לכאן. לא צריך להיות כל-כך קטנונים.

## מיכאל איתן (הליכוד):

זה מפריע לחגי מירום שעליתי לכאן.

## רפאל אלול (העבודה):

---

### **היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת אלול, אתה קצת קצר רוח. תפסיק. הבעיה היחידה כרגע היא, שאתם נמצאים בסיטואציה די שגרתית בלילות תקציב ובאישור תקציב. בדבר אחד יש הבדל: זהו תקציב ראשון של הקואליציה הזו מול האופוזיציה הזו.

### **אברהם יחזקאל (העבודה):**

איזו אופוזיציה? 10 אנשים – זו אופוזיציה?

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

נדמה לי שהייתי פה באולם כשדיבר שר האוצר. נדמה לי שאיש מהספסלים שלנו לא הפריע לו, ונתנו לו לדבר. נדמה לי גם, שאתם עושים ניסיונות בלתי פוסקים לא לתת לי לדבר. יש לכם רוב, תכנסו את ועדת הכנסת ותקבלו החלטה שלאופוזיציה אסור לדבר. אני מבקש מכם קצת-קצת פתיחות וניסיון להבין מה אני רוצה לומר. תחליטו אחר כך.

### **רן כהן (מרצ):**

אחרי הנאום שלך, לאופוזיציה אסור לדבר. זה קצת מוגזם. מה אתה מיתמם? עד לאיזו רמה של גיחוך אפשר להביא את הדברים פה?

### **יורם לס (העבודה):**

תצביע. אנו פה, איפה החברים שלכם? תתביישו.

### **היו"ר ע' עלי:**

רבותי, אני מציע שתי דקות לצעקות. תצעקו כמה שאתם רוצים.

### **רן כהן (מרצ):**

הליכוד מדבר כאילו מדובר בתקציב של מדינת אויב, לא של מדינת ישראל.

**יורם לס (העבודה):**

זה ביזיון של התקנון.

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת לס, אתה יכול להמשיך לצעוק כמה שאתה רוצה. תמשיך לצעוק. כמה פעמים אני יכול לבקש להפסיק. סיימנו עם הצעקות, אפשר להתחיל לדבר.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

חזרתי ואמרתי במשך הערב הזה מספר רב של פעמים, שהרוב הוא בידיכם ואנו מכבדים את הרוב.

**היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש להפסיק.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

חזרתי ואמרתי פעמים מספר הערב: הרוב הוא בידיכם, ואנו מכבדים את הרוב. התקנון הפעם הוא לצדנו, ואנו יודעים את מגבלותיו של התקנון.

**יורם לס (העבודה):**

אין לו שום מגבלה.

**שר הכלכלה והתכנון ש' שטרית:**

---

**היו"ר ע' עלי:**

השר שטרית, אני מבקש. חבר הכנסת לס, אתה לא חושב שאתה מגזים?

**מיכאל איתן (הליכוד):**

חבל, באמת חבל. אחת האפשרויות שאתם שוקלים היא לרדת ולהכניס שינויים בתקנון. אם תעשו צעד כזה, לפחות יופיע בפרוטוקול שנתתם למישהו אחר לדבר; או שאתם רוצים שזה יצטרף למסכת ארוכה. תחשבו צעד אחד קדימה.

**היו"ר ע' עלי:**

חבר הכנסת איתן, משפטים אחרונים.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

מה זה "משפטים אחרונים", עוד לא אמרתי שני משפטים.

**היו"ר ע' עלי:**

סליחה, נו באמת, אין לזה סוף.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אז תן לי אפשרות לדבר.

**היו"ר ע' עלי:**

בסדר, אני משתיק אותם. רבותי.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אני חוזר ואומר: לא התכוונו ואיננו מתכוונים לממש באמצעות התקנון את כל הזכויות שהוא מעניק לנו, על קוצו של יו"ד. אין אנו מתכוונים להוביל את הדברים עד לאבסורד, ולהשתמש בכל זכות תקנונית, על מנת לכפות בשאלה כל-כך מרכזית את רצוננו על הרוב בבית הזה, ואנו מכירים ברוב. מה אנו מבקשים, ומה אנו אומרים? אתם, אשר נמצאים עכשיו בשלטון, תפעילו מעט את הזיכרון

שלכם. כאשר הייתם באופוזיציה, לא הפעלתם הצבעה אישית בדיונים על התקציב? לא ישבנו כאן ושמענו פעם אחר פעם את מזכיר הכנסת קורא שמות, ומיעוט שלכם חוכך ידיים ואומר: הם חייבים לכבד את התקנון? כיבדנו. פתאום אתם אומרים עכשיו: זה לא לגיטימי.

**היו"ר ע' עלי:**

טוב, מספיק, המסר ברור.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

תן לי.

**היו"ר ע' עלי:**

אני לא יכול.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

תן לי לסיים.

**היו"ר ע' עלי:**

אני מבקש לסיים.

**גדעון שגיא (העבודה):**

---

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

---

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

שמעתי את הדברים של שר האוצר, והוא הסביר לי ואמר שיש בעיות שהוא קשור בהן מבחינת תפקוד משרד האוצר. שמעתי ואמרתי לו: גם אנחנו מביאים זאת בחשבון, אנחנו לא מתכוונים כרגע לוותר על זכויותינו, אבל אנחנו מודיעים מראש, שאנחנו לא מתכוונים כהוא זה להביא לכך שלמדינת ישראל לא יהיה תקציב, בזכות איזה תקנון כזה או אחר; אנחנו לא מתכוונים לפגוע בתפקודם של שרים. אנחנו מבקשים שאתם תקיימו אתנו התייעצות בשעה הקרובה, יש לכם כל האפשרויות שלכם, שום דבר לא יקרה, ואנחנו נגיע לעמק השווה. תודה רבה.

### **היו"ר ע' עלי:**

תודה רבה. רבותי. חבר הכנסת אלי דיין, נא לבוא לדוכן כאן ולדבר.

אני מבקש מהאופוזיציה לא להפריע.

### **אלי דיין (העבודה):**

אין אופוזיציה. הם ישנים. איך הם יכולים להפריע?

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

אתם רוצים לנסות אותנו?

### **אלי דיין (העבודה):**

לא, לא. אדוני היושב-ראש.

### **היו"ר ע' עלי:**

סליחה, רבותי, חברי הכנסת. חבר הכנסת יצחק לוי, אנא.

### **אלי דיין (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מציע לגלות סבלנות, סובלנות ואיפוק. יש מקום לדון בכל הנושא של חוק ההסדרים, של התקציב, של ההסתייגויות. זאת נעשה לא כעת אלא בזמן מתאים.

### **אברהם הירשזון (הליכוד):**

בכובד ראש, בכובד ראש.

### **אלי דיין (העבודה):**

אני רוצה להציע הצעה בשם הקואליציה, ובהתייעצות עם סיעת הליכוד. הרי ידוע לכם שהתקציב יעבור עד מחר, וזה יהיה לפני השבת. כידוע לכם – – –

### **היו"ר ש' וייס:**

סליחה, המחר כבר החל לפני שלוש שעות.

### **אלי דיין (העבודה):**

הכוונה לפני כניסת השבת.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני מבקש להזדרז. אנחנו בינתיים נעבור להצבעות.

### **אלי דיין (העבודה):**

אני מודיע לכם שגם האנשים הדתיים, כמוני – – –

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

תן להצביע.

**אלי דיין (העבודה):**

רגע, רגע. גם האנשים הדתיים כמוני יספיקו להגיע לפני השבת. אנחנו הסכמנו.

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

תן להצביע.

**היו"ר ש' וייס:**

לא להפריע.

**אלי דיין (העבודה):**

כולנו נספיק להגיע הביתה בזמן, לפני שבת, לרבות להכנות לשבת.

אדוני היושב-ראש, לכן הנני מציע שתהיה הפסקה עד השעה 03:30.

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

מה פתאום עכשיו הפסקה?

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

אין הפסקות, גמרנו.

**אלי דיין (העבודה):**

אני מבקש שקט.

**היו"ר ש' וייס:**

סליחה, הוא יכול להציע. אני לא חייב לקבל זאת. אל תפריעו לו.

### אלי דיין (העבודה):

הנני מבקש, על דעת הקואליציה ועל דעת חברים בסיעת הליכוד, לעשות הפסקה עד השעה 03:30, ואז נתחיל את ההצבעות. תודה.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, האם יש עוד איזו הצעה? טוב, נא לשבת.

### עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הבטחתי לחבר הכנסת עוזי לנדאו לדבר.

### היו"ר ש' וייס:

אני אקיים.

חבר הכנסת איתן, אולי אתם יכולים לערוך את ההתייעצות בחוץ? לא אתחיל בהצבעות לפני שתחזרו לאולם. זאת אני מבטיח.

### חגי מירום (העבודה):

---

### היו"ר ש' וייס:

אבל במסגרת זמן מוגבלת של כמה דקות. קודמי, חבר הכנסת עובדיה עלי, הבטיח לחבר הכנסת עוזי לנדאו לדבר. ומכיוון שיש פה כמה שאלות שאני אבקש להציג גם בפני ועדת הכנסת לפתרון מהיר, אני מודיע שאאפשר גם ליושב-ראש ועדת הכנסת לדבר. בזה נסיים את הדיון ואני אחליט את ההחלטות לגבי ההמשך.

חבר הכנסת לנדאו, קצר ותמציתי.

### עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש דמוקרטיזציה בעולם שהן ותיקות מאתנו וגדולות מאתנו. אחת מהן זו ארצות-הברית. שם המושג פיליבסטר עדיין קיים, עד ימינו אלה, והוא איננו מוגבל כפי שהוא מוגבל כאן על-ידי חמש דקות להסתייגות לאדם. שם אפשר לעמוד ולדבר בלי סוף, והדרך היחידה להפסיק את הפיליבסטר בארצות-הברית היא כאשר הסנט – אני מבקש מכבוד היושב-ראש להגן עלי מפני חברי הכנסת – – –

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, ממש התכוונתי לעשות זאת. תאר לעצמך. בבקשה.

### עוזי לנדאו (הליכוד):

יש ספר של דן בן-אמוץ עם תמונת המחבר מאחור. אני מתקשה לזהות את האיש שמפנה אלי את גבו.

### היו"ר ש' וייס:

זה שר הכלכלה והתכנון, המדע והטכנולוגיה.

### עוזי לנדאו (הליכוד):

אם שר מפנה אלי את גבו, זו בוודאי תעודת כבוד עבורי.

אני מבקש להביא לידיעת חברי הכנסת, שבסנט ארצות-הברית – – –

### היו"ר ש' וייס:

סליחה, אל תפריעו, כי הקציתי לו דקה, שתיים.

### קריאה:

אבל אין איש מהאופוזיציה.

### **היו"ר ש' וייס:**

לא משנה כעת. מספיק. כל אחד רואה מי ישנו כאן ומי לא.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

בארצות-הברית, אם מבקשים להביא להפסקת פיליבסטר, צריך רוב של 61 איש מסנט של 100 איש. לא זכור מקרה שפיליבסטר הופסק. יש כבוד בסיסי ויסודי בדמוקרטיה הזאת למוסד הזה.

### **חיים אורון (מרצ):**

זה מה שהיה פה.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

ולא בא איש ממשל, שר מן הממשל ואומר לציבור או אומר לסנט, שאם יביטו הציבור ותלמידיו בטלוויזיות – ירד כבוד הבית.

### **שר האוצר א' שוחט:**

ירד.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

מבינים שזה חלק מן המשחק, אדוני השר. את הטענה כפי שהעלית יכולים להעלות במדינה נהדרת, עם מסורת דמוקרטית ארוכת שנים.

### **רן כהן (מרצ):**

זה חלק מן המשחק המכוער.

## היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, אנא. אני רוצה לגמור את זה.

## עוזי לנדאו (הליכוד):

לצערי הרב, הבעיה האמיתית כאן איננה האם הדמוקרטיה נעשית או לא נעשית, על-פי הטענה שלכם. הבעיה האמיתית כאן – – –

## היו"ר ש' וייס:

תתמצת בבקשה.

## עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, אני הרבה יותר קצר מכל אחד מן האנשים שדיברו פה. אני מסיים בתוך זמן קצר.

## היו"ר ש' וייס:

אני לא עושה השוואות. אני מבקש ממש שתתמצת.

## עוזי לנדאו (הליכוד):

הבעיה האמיתית כאן איננה האם מקיימים דמוקרטיה, או האם מקיימים דמוקרטיה בבניין הזה, לשיטתכם. הבעיה האמיתית היא, שאף כי בשנה שעברה התקציב עוכב על-ידיכם, בשיטות לא – – –

## קריאות:

— — —

## עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — לא ב-1 בינואר, בארבעה ימים. השנה זה ביום אחד.

**אורי אור (העבודה):**

זה לא נכון.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

הטענות שלכם והבעיות שלכם כרגע נובעות מעייפות, מעצבים מרוטים ומרצונכם לישון. יש כללים במשחק הדמוקרטי, שבגללם אתם – – –

**היו"ר ש' וייס:**

סליחה, חלק רוצה לישון וחלק ישן.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

ומוטב, רבותי – – –

**קריאות מספסלי המערך:**

– – –

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

חבר הכנסת אבי יחזקאל, כדאי שתבין, שאם חלק מן המשחק הדמוקרטי הוא התשה – – –

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

– – –

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

אם תקשיב, אולי תשמע.

**היו"ר ש' וייס:**

רגע, רגע. תן לי להשתיק אותם. חברים יקרים.

**רפאל אלול (העבודה):**

איפה החברים שלך?

**יורם לס (העבודה):**

תשמע את שר האוצר.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת לס, תקשיב לי. אני מבקש שקט. חבר הכנסת עוזי לנדאו יסיים בתוך דקה. חבר הכנסת חגי מירום ידבר לאחר מכן ונמשיך כפי שאחליט.

**רן כהן (מרצ):**

אני מבקש שאילתא.

**היו"ר ש' וייס:**

אני לא רוצה יותר סימפוזיון. אני כל פעם אומר סוף הרשימה, ועוד אחד, ועוד אחד. אי-אפשר.

**רן כהן (מרצ):**

אני מבקש.

**היו"ר ש' וייס:**

מייד, אראה משהו, חבר הכנסת רן כהן. בבקשה. אני מבקש שתסיים בתוך דקה, ואני אדאג שלא יפריעו לך.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

אני רוצה לומר לחבר הכנסת לס, שבארצות-הברית, מראשי הרפובליקנים, הסנטור רוברט בירד – –

**יורם לס (העבודה):**

— — —

**היו"ר ש' וייס:**

סלח לי, אני מבקש לא להפריע. זה בדיוק, אולי, מה שרוצה הנואם.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

תקשיב טוב, אולי תלמד משהו. זה ברור, אתה סוף כל סוף פרופסור, אבל כדאי שתקשיב למשהו מצד האינפורמציה.

**היו"ר ש' וייס:**

סליחה, חברי הכנסת. אני לא בטוח שדוקטורים צריכים ללעוג לפרופסורים; רק להשתוקק להגיע לאותה דרגה.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

ישנו סנטור רוברט בירד, סנטור ידוע ומכובד בארצות-הברית. אחד הדברים שהוא ידוע בהם הוא, שהוא לוקח בדרך כלל ספר תנ"ך וקורא מתוכו פרקים שלמים. אין שום פרופסור באולם שמעז להתערב ולקרוא לא בוושה ולא הבל, ושם בדרך כלל הרפרטואר גדול יותר.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אבי יחזקאל, חבר הכנסת עובדיה עלי, התייעצות היא דבר נהדר, אבל קצת מאחורי הקלעים. מפאת כבוד המליאה – מאחורי הקלעים. אדוני שר הפנים, התייעצות – מאחורי הקלעים, לא בתוך המליאה.

חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת עוזי לנדאו מסיים בתוך דקה ממש. הערת כמה הערות לגבי נימוסים פרלמנטריים, ואני יודע שיש לך כאלה. אני מבקש, בתוך דקה. אחרי זה, אם תהיה הודעה להסדר, אני אפשר. אם יהיה רצון להתייעץ מאחורי הקלעים, אני אפשר. אני אתחיל להפעיל את הבית לכיוון של הצבעה בתוך דקות ספורות. איך היא תתרחש – גם לי יהיו כמה הצעות וכמה שאלות. נא לא להפריע.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

אני רוצה לומר לחברי מפלגת העבודה ולחברי הקואליציה: תפקיד האופוזיציה בבניין הזה הוא להקשות ולבלבל בדיונים על תקציב ולזרוק ערפל לגבי הכוונות שלכם; לקיים דיונים ענייניים על התקציב כדי לחדד בפני הציבור את המסרים שלנו ואת הטעויות שלכם.

עשינו זאת היום, ואנחנו מצפים שלמרות כוח השלטון והרוב שישנו, לא תתבלבלו, תהיה כאן סבלנות ותהיה כאן סובלנות.

הצטערתי לשמוע את הערות שר האוצר.

### **קריאות:**

---

### **היו"ר ש' וייס:**

אתה צריך לסיים. אל תפריעו לו.

### **רן כהן (מרצ):**

---

### **היו"ר ש' וייס:**

הוא יסיים בעוד 13 שניות. אם לא, אני אפסיק אותו. אל תפריע לו עכשיו.

**רן כהן (מרצ):**

עומד אדם, מחרף את הקואליציה – – –

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת רן כהן, אתה עשית את זה לא אחת.

**רן כהן (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, גם אני יכול לצעוק פעם אחת בערב בלי שתנזוף בי.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת רן כהן, אתה יכול לצעוק.

**רן כהן (מרצ):**

גם אני יכול להרים את הקול. הגיע הזמן שהוא ירד מהבמה.

**היו"ר ש' וייס:**

את זה אתה לא תגיד לו. את זה אני אגיד לו.

**רן כהן (מרצ):**

אז תגיד לו כבר.

**היו"ר ש' וייס:**

אל תגיד לי להגיד לו. אל תגיד "כבר" בכלל – והיינו כבר גומרים.

אני מבקש לסיים, זה עובר כל גבול.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

אי-אפשר שיפסיקו אותי כל רגע.

**היו"ר ש' וייס:**

סלח לי, הפסיקו אותך עשרים פעם, אבל אני משוכנע שאתה יכול לתמצת את דבריך.

**עוזי לנדאו (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, צריך לצפות מן הקואליציה שבמשחק הזה תשתתף בסובלנות בלי שתאבד את עצביה, ולא תיקח מן האופוזיציה את נשק המצער שיש לה. אנחנו את התקציב נאפשר להעביר באחריות. יהיה תקציב, אבל נמרר לכם את החיים כפי שצריך להיות.

**היו"ר ש' וייס:**

נא לשבת.

**אברהם יחזקאל (העבודה):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

מספיק, חבר הכנסת אבי יחזקאל.

יש לי הודעה. חברי הכנסת, בבית הזה, בארבע היממות וחצי האחרונות נאמרו הרבה דברים קשים. כיוון שניתנה כאן דוגמה מהחיים הפרלמנטריים של ארצות-הברית, אני רוצה לומר שהדברים שנאמרו פה במשך כל השבוע לא נאמרו מעולם בחיים הפרלמנטריים של ארצות-הברית. לכן צריך מאוד להיזהר מדוגמאות; אפילו לא הפסוק האחרון כפי שנאמר על-ידי הדובר הקודם.

נוריד קצת את המתח. אם יש לחבר הכנסת עובדיה עלי הצעה, אתן לו להעלות אותה. יסיים את הדיון הזה חגי מירום. הוא יהיה אחרון בקטע הזה.

### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אני מציע שקודם כול חגי מירום יאמר את דבריו. אם יהיה משהו להוסיף, אני אוסיף. יש לי הצעה שאני חושב שהיא מוסכמת על דעת הקואליציה.

### **היו"ר ש' וייס:**

מכיוון שלחבר הכנסת עובדיה עלי יש הצעה מוסכמת, אני אאפשר לחבר הכנסת חגי מירום לומר את דברו, ואחר כך, אם תהיה הסכמה – נהדר. חבר הכנסת חגי מירום, עלה על הבמה, בבקשה. תדבר בתמצית, יפה.

יש לי בקשה, חברי הכנסת, אני מקבל עשרות פתקים. כל אחד מהם פנינה. אני לא מסוגל גם לנהל ישיבה וגם לעיין בהם. אני מבקש מראש סליחה שלא אחזיר תשובה מייד.

### **חגי מירום (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אילו ראינו לפנינו אופוזיציה רצינית, לוחמת, עם נוכחות, עם קו, עם מי שמנהל אותה, הייתי אומר שהמשחק הפרלמנטרי מתנהל כאן באופן תקין ועל-פי כללי משחק. אבל האמת היא, שבאופוזיציה לית דין ולית דיין. אתה לא יודע מי מנהיג את זה, אתה לא יודע מי נושא ונותן בשמכם, אתה לא יודע מה אתם רוצים. יש בכם קיצונים, קיצונים יותר וקיצונים עוד יותר. אי-אפשר בכלל לגמור משהו. יושב-ראש הסיעה שלכם לא נמצא פה כל הלילה, אתם כאן מתי מעט, מחזיקים מכוח מה שמותר לכם ומכוח מה שאסור לכם את הכנסת באופן שהוא בלתי מתקבל על הדעת.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

לא.

### **חגי מירום (העבודה):**

אני רוצה לומר כמה דברים כדי שהדברים יירשמו. אני אומר אותם כיושב-ראש ועדת הכנסת.

## קריאות:

---

## היו"ר ש' וייס:

בלי עצות. אני רוצה לשאול אותך שאלה, חבר הכנסת לנדאו, ובאמצעותך גם חברים אחרים בבית הזה. לפני שתי דקות אתה היית כאן והתלוננת על כך שמפריעים לך. ירדת מן הדוכן, עוד לא הספקת להתיישב, ואתה מפריע לו.

## עוזי לנדאו (הליכוד):

על דאטפת אטפוך.

## היו"ר ש' וייס:

זזה בהתאם לכללי המשחק של הפרלמנט האמריקני. הבנתי.

## חגי מירום (העבודה):

זה שעתיים-שלוש שעות מופעלים עלי לחצים, ונשקלת כל הזמן אפשרות גם כן לעשות שימוש בתקנון.

## לימור לבנת (הליכוד):

מי לוחץ עליך?

## חגי מירום (העבודה):

חברי. בתקנון הזה יש סעיפים שאפשר בנקל לעשות בהם שימוש ולהפוך את הדיון כאן לדיון מוסדר ביותר, שלכם תהיה בו מעט מאוד שליטה. אנחנו, מתוך כבוד, מתוך רצון לאפשר את העבודה הפרלמנטרית על-פי תקנון קיים, מנסים לתת לכם לעשות את זה, ואתם כל הזמן מנצלים את העניין.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

עשו את זה. כמו מינויים פוליטיים, עשו גם את זה.

### **היו"ר ש' וייס:**

מה זה שייך לעניין? מדברים על התקנון.

### **חגי מירום (העבודה):**

אני אומר כך: אנחנו נצטרך – נעשה את זה.

### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

תעשו את זה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מירום, תמציתית.

### **חגי מירום (העבודה):**

סעיף 131 לתקנון קובע, כי "בדיון על תקציב המדינה, ובמקרים אחרים יוצאים מן הכלל, רשאית ועדת הכנסת לקבוע סדרי דיון מיוחדים". אנחנו עד כה נמנענו – – –

### **קריאות:**

— — —

### **חגי מירום (העבודה):**

סדרי דיון זה הכול, לרבות הצבעה.

## **קריאות:**

זה לא הצבעה.

## **חגי מירום (העבודה):**

אתם תטענו מה שאתם רוצים, איפה שאתם רוצים. אנחנו נמנעו מלהפעיל את זה. יתירה מזאת – –

## **יצחק לוי (מפד"ל):**

תיזהר משימוש בסעיפים כאלה.

## **חגי מירום (העבודה):**

יתירה מזאת, סעיף 148 לתקנון קובע במפורש, ש"הכנסת לא תדון בשום עניין בצורת דיון החורגת מהוראות התקנון, או מהתקדימים, אלא אם כן דנה והחליטה ועדת הכנסת על כך".

עד עכשיו, חברי מהאופוזיציה, אני התנגדתי לעשות שימוש בסעיפים הללו מתוך רצון שלא להפעיל סעיפים גורפים, שיש לנו זכות מוקנית לעשות בהם שימוש. אבל אני אומר פה, שאם לא תהיה ברירה ואתם תמשיכו לגרום לביזוי הכנסת, לא יהיה מנוס מלכנס את ועדת הכנסת ולהפעיל את מה שצריך להפעיל כדי להביא לכך שיהיה לנו תקציב.

## **אברהם הירשזון (הליכוד):**

אל תהלך עלינו אימים.

## **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, הודעה. לא להפריע. קודם כול תשבו. אדוני שר הפנים, שב. אל תצביעו עכשיו. אני לא רואה עכשיו הצבעות. חבר הכנסת איתן, שב. חבר הכנסת מנע, שב. חבר הכנסת בני טמקין.

אנחנו פרלמנטרים כאן. כל אחד חופשי לקרוא פה קריאות ביניים. כל אחד חופשי לעלות על הבמה ולהגיד שמבזים את הכנסת, וכעבור כמה שניות לחזור אל הספסל ולעשות אותו דבר. אני רוצה,

בטובכם, אין לי שום חשבון של קואליציה ואופוזיציה; אם כל רגע כל אחד יחזור ויאמר שמבזים את הכנסת, התוצאה מהביטוי הזה היא ביזוי עצמי.

אני מבקש – א. להפסיק עם העניין הזה של ביזוי. מספיק. ב. אין שום קושי לעשות כאן תוהו ובוהו. אני לא השר ולא חלילה איזה שליט עריץ, ואף לא סגן יושב-ראש כנסת אחר.

אתם משתמשים כאן במלה "תרגילים". אני לא רוצה אפילו לקרוא לזה תרגילים. אני לא חושב שצריך להשתמש בביטוי הזה. מעבר לכל זכות מוקנית לכל חלק בבית הזה לעשות שימוש בתקנון באופן, נאמר, וירטואוזי – אין לי מלה עברית עכשיו – יש גם רגעים שצריך לעשות איזו החלטה משותפת, קולקטיבית, שהיא מעבר למשחק הלגיטימי מאוד בבית הזה, שלדעתי התקיים השבוע באופן יוצא מן הכלל. איש לא יכול להתלונן על סתימת פיות. היה פה חופש דיבור עצום.

כמה הערות: 1. חבר הכנסת עוזי לנדאו הביא את הדוגמה האמריקנית. אני מרשה לעצמי לומר, שברוב הפרלמנטים באירופה אין פיליבסטר. אני יודע שאנגליה היא דמוקרטיה פרימיטיבית ודניה היא ממש תת-פרימיטיבית. גם בכנסת אין פיליבסטר. אבות הבית הזה החליטו שאין. אפשר לחבר הסתייגויות לחוק, ליצור מצב שהוא פיליבסטרי. אבל אין.

2. עד כה לא רציתי להפעיל שום פרשנות שונה מזו של קודמי בשנים האחרונות. אני יודע שברוב השנים שאני חבר כנסת התקציב והנלווים לו הובאו לאישור בערך יממה לפני המועד שהוא צריך להיכנס לתוקפו; ברוב המקרים, חוץ ממקרה אחד. גם אז היו אופוזיציות והיו ממשלות אחדות, והיה למדינה הזאת תקציב במועד שצריך להיות לה תקציב.

המדינה היא עכשיו שלוש שעות וחצי בלי תקציב. עם זה אפשר לחיות. השנה אנחנו הקדשנו בעצם לתקציב ולנלווים לו, עם הפסקות מסוימות, אבל אם נכניס את הלילות – אלה ישיבות אינטנסיביות מאין כמותן, שבוע שלם. אי-אפשר להתלונן שהצרו את צעדי הבית.

לכן אני רוצה לשאול את חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים. חבר הכנסת גדליה גל, אתה יושב-ראש ועדת הכספים, במובנים רבים זה ה"בייבי" שלך. אתה יכול למסור לנו משהו? אם לא, אני עובר להצבעה.

**קריאה:**

---

**היו"ר ש' וייס:**

אני אתן, כמובן, לנציג שלכם, בוודאי, בוודאי. אני אתן לחבר הכנסת איתן, בוודאי. אני יודע שזה עובד כך.

### רן כהן (מרצ):

אני מרים את היד שעה.

### היו"ר ש' וייס:

אתה מרים גם את הקול.

אני שאלתי את חבר הכנסת גדליה גל לא על מה קורה ומה דעת החברים בתוך הקואליציה. יש כרגע קואליציה ואופוזיציה. תוך כדי הדיון נולדה פה מנהיגות של הידברות.

### קריאה:

---

### היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, עבורי בעניין זה יושב-ראש ועדת הכספים הוא כתובת. בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל. אחר כך חבר הכנסת מיכאל איתן, וזהו.

### גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מציע להתחיל בהצבעה. לפני זה, האם אתה יודע משהו על ההתנהגות בפרלמנט האירני?

### היו"ר ש' וייס:

אני יודע, אבל אני לא רוצה להשוות. אתה רואה שאני נשארתי בתחום של דניה ואנגליה.

חבר הכנסת איתן, יש איזו הודעה? בדיוק באותו אורך זמן כמו חבר הכנסת גדליה גל. לא עוד נאומים. משפט אחד או שניים. הנאומים נגמרו.

חבר הכנסת גדליה גל, בפרלמנט האירני אתה ואני והרב עזרן היינו מתקבלים ברצון, כי לרובם יש שם זקן. זה מה שיש לי לומר. חבר הכנסת איתן, בבקשה.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבין, אלא אם כן חלו שינויים בעקבות דבריו של חבר הכנסת חגי מירום – – –

**היו"ר ש' וייס:**

לא, לא. אני רוצה משפט. גמרנו עם הנאומים, ואתה לא קופחת.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אני עוד לא אמרתי משפט ושמעתי שלוש פעמים את המלה "משפט".

**היו"ר ש' וייס:**

תאמר שני משפטים, אני לא אתערב.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבין שהאמירה של יושב-ראש ועדת הכספים, שאנחנו ניגש להצבעה מייד, מתבססת על ההבנה שבשלב זה אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית, מתחילים להתקדם סעיף סעיף, הסתייגות הסתייגות, עד מחצית החוברת הצהובה הזאת, ועושים אתנחתה בשעה 06:00.

**קריאה:**

לא.

**היו"ר ש' וייס:**

אם אין הסכמה, אני מתחיל בהצבעה.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

רגע אחד.

### היו"ר ש' וייס:

כן, בבקשה. שני משפטים.

### מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שחבר הכנסת גדליה גל יגיד האם ההסכמה היא הסכמה, יפרט אותה. הוא מסוגל להגיד את זה.

אני רוצה לומר רק הערה אחת. סיעת הליכוד נמצאת כאן בהרכבה כשאני ממלא-מקום יושב-ראש הסיעה. אני מסכים עם חבר הכנסת חגי מירום, שטוען שהסיעה לא מתפקדת בכל מאת האחוזים, כי היושב-ראש איננו, רק ממלא-מקומו נמצא פה. בשעה 06:00 יגיע לכאן היושב-ראש, ולכן ביקשנו להמתין עד השעה 06:00, כדי שהסיעה תוכל להופיע במיטבה.

### היו"ר ש' וייס:

שלוש הודעות. מתחילים. א. הסכם לא מחייב אותי, אם אני אגיע למסקנה שהוא עומד בסתירה להיגיון המינימלי של התקנון; ב. יש לי גם אחריות לסייע גם לאופוזיציה לאיזה תהליך שיהיה תקציב; ג. מתחילים בהצבעה. אם ועדת הכנסת רוצה לעשות את בירוריה, אין שום בעיה. תעשו את זה. אתם סוברניים לעשות את הבירורים.

אנחנו מתחילים. קדימה, חברי הכנסת, אנו מתחילים בהצבעה.

### עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו שומעים איומים.

### קריאה:

צריך לצלצל.

### היו"ר ש' וייס:

כן, לצלצל, זה נכון. צריך לצלצל פעמיים, בבקשה.

אגב, אני כבר רוצה להעיר לחברים, כיוון שאנחנו ממתינים למועד של הצלצול, בשבילי, רבותי, ממלא-מקום יושב-ראש סיעה, בהעדר יושב-ראש הסיעה, הוא כמו יושב-ראש הסיעה. כל סיעה יש לה סידור כזה. עוד שלוש דקות וחצי.

חבר הכנסת רן כהן, אני בכל זאת איכשהו אאפשר לך, אבל לא רציתי בתוך המבוכה עוד הפעם – – חברי הכנסת, אנחנו בתוך ישיבה, אלא שממתינים למועדים הקבועים בתקנון.

חבר הכנסת אלי דיין, אני רואה שאתם באווירה של הסכמה ושמחה, אולי תגמרו, שנגמור את התקציב בעוד שעה?

**אלי דיין (העבודה):**

הליכוד – – –

**היו"ר ש' וייס:**

אגב, איפה 20 החותמים, הם בבניין? איך הם יכלו לדעת שלשום, שהם ירצו היום הצבעה אישית?

**חיים קופמן (הליכוד):**

הם ידעו.

**היו"ר ש' וייס:**

מראש? נבואה?

חברים, נא לשבת, מתחילים בהצבעה. עברו חמש דקות. אנחנו מתחילים בהצבעה בקריאה שנייה. לסעיף 01 – נשיא המדינה ולשכתו – – –

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש – – –

### היו"ר ש' וייס:

אני התחלתי בהצבעה, מה קרה?

### מיכאל איתן (הליכוד):

ההצבעה היא שמית.

### היו"ר ש' וייס:

קודם כול, היא אישית. אני אתחיל בכך. אני אמשיך את המסורת כדי שלא ליצור כאן חלילה איזה מתח מיותר. אני אבקש ממזכיר הכנסת ומוועדת הכנסת לברר, אם ההצבעה אישית, האם המשמעות היא, שהחותמים צריכים לחתום ולהיות נוכחים כאן, אם לא. אני אבקש לברר. בינתיים אני לא מברר את זה.

### עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מזכיר לך שאתה פסקת – – –

### היו"ר ש' וייס:

אני מתחיל. חברי הכנסת, סעיף 01 – נשיא המדינה ולשכתו. הסתייגות לחבר הכנסת יעקב שמאי. מי תומך בהסתייגות?

התחלנו להצביע, חבר הכנסת מיכאל איתן, קולך ילך לאיבוד, חבל.

### מיכאל איתן (הליכוד):

הצבעה שמית.

### היו"ר ש' וייס:

נו, באמת, אתם צריכים להגיד נגד או בעד?

**יעקב שמאי (הליכוד):**

נגד.

**היו"ר ש' וייס:**

הרי כולם יודעים את זה.

10 תומכים, 29 – – –

**קריאה:**

למה אלקטרונית?

**מיכאל איתן (הליכוד):**

הצבעה שמית.

**היו"ר ש' וייס:**

אה, אישית, סליחה.

כן, אדוני המזכיר, בבקשה.

**מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)**

שמואל אביטל – נגד.

**חיים אורון (מרצ):**

אדוני היושב-ראש – הצעה.

## היו"ר ש' וייס:

באמצע ההצבעה אין שום הצעות.

## חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

## היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, את הסעיף הזה נגמור כך. כולם מדברים על התקנון ועושים רמיסה שיטתית. בבקשה.

## מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

רפאל אדרי – אינו נוכח; אהוד אולמרט – אינו נוכח; אורי אור – נגד; חיים אורון – נגד; דליה איציק – אינה נוכחת; מיכאל איתן – בעד; רפאל איתן – אינו נוכח; רפאל אלול – נגד; שולמית אלוני – אינה נוכחת; טלב אלסאנע – נגד; אסעד אסעד – אינו נוכח; יוסף בא-גד – אינו נוכח; זאב בנימין בגין – אינו נוכח; פנחס בדש – אינו נוכח; שלמה בוחבוט – נגד; אברהם בורג – נגד; יגאל ביבי – אינו נוכח; יוסף ביילין – נגד; נעמי בלומנטל – בעד; בנימין בן-אליעזר – אינו נוכח; אליהו בן-אלישר – אינו נוכח.

## היו"ר ש' וייס:

סליחה. חבר הכנסת אורון, על מנת לקיים הצבעה אישית, מזכיר הכנסת חייב לשמוע את התשובות. במהומה הזאת הוא איננו שומע. התייעצויות מאחורי הקלעים. בבקשה.

## מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אליהו בן-מנחם – אינו נוכח; שלמה בניזרי – נגד; עוזי ברעם – אינו נוכח; תמר גוז'נסקי – נגד; שאול גוטמן – אינו נוכח; מיכה גולדמן – אינו נוכח; אלכס גולדפרב – בעד; אלי גולדשמידט – נגד; אפרים גור – בעד; מרדכי גור – אינו נוכח; גדליה גל – נגד; אריה גמליאל – אינו נוכח; אלי דיין – נגד; חיים דיין – בעד; יעל דיין – נגד; עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח; אריה דרעי – נגד; אברהם הירשזון – בעד; שמואל הלפרט – אינו נוכח; זבולון המר – אינו נוכח; צחי הנגבי – אינו נוכח; שבח וייס – נגד; יוסף ונונו – נגד; רחבעם זאבי – אינו נוכח; נסים זוילי – נגד; תופיק זיאד – אינו נוכח; עמנואל זיסמן – נגד; אליעזר זנדברג – בעד; וליד חאג' יחיא – אינו נוכח; נעמי חזן – נגד; מיכאל חריש – אינו נוכח; בנימין טמקין – נגד; סאלח טריף – אינו נוכח; שאול יהלום – אינו נוכח; אברהם יחזקאל – נגד; רן כהן

– נגד; רענן כהן – נגד; יוסי כץ – נגד; לימור לבנת – בעד; מאשה לובלסקי – נגד; דוד לוי – אינו נוכח; יצחק לוי – בעד; דוד ליבאי – אינו נוכח; עוזי לנדאו – בעד; יורם לס – נגד; ענת מאור – נגד; משה מאיה – נגד; דוד מגן – אינו נוכח; האשם מחאמיד – נגד; רוני מילוא – אינו נוכח; חגי מירום – אינו נוכח; דוד מנע – אינו נוכח; נואף מסאלחה – אינו נוכח; יהושע מצא – אינו נוכח; דן מרידור – אינו נוכח; רון נחמן – בעד; אורה נמיר – אינה נוכחת; משה נסים – אינו נוכח; בנימין נתניהו – אינו נוכח; אסתר סלמוביץ – בעד; אפרים סנה – אינו נוכח; יוסף עזרן – נגד; עובדיה עלי – אינו נוכח; שאול עמור – אינו נוכח; אברהם פורז – אינו נוכח; חנן פורת – אינו נוכח; משה פלד – אינו נוכח; רפאל פנחסי – אינו נוכח; מנחם פרוש – אינו נוכח; שמעון פרס – אינו נוכח; עמיר פרץ – נגד; גדעון פת – אינו נוכח; יאיר צבן – אינו נוכח; דוד צוקר – אינו נוכח; אביגדור קהלני – נגד; חיים קופמן – בעד; ישראל קיסר – אינו נוכח; משה קצב – אינו נוכח; יצחק רבין – אינו נוכח; אברהם רביץ – אינו נוכח; אמנון רובינשטיין – נגד; חיים רמון – אינו נוכח; אבנר חי שאקי – אינו נוכח; גונן שגב – אינו נוכח; גדעון שגיא – נגד; אברהם שוחט – נגד; משה שחל – אינו נוכח; מאיר שטרית – אינו נוכח; שמעון שטרית – נגד; דב שילנסקי – אינו נוכח; סילבן שלום – אינו נוכח; יעקב שמאי – אינו נוכח; יצחק שמיר – אינו נוכח; יעקב שפי – נגד; אברהם שפירא – אינו נוכח; אריאל שרון – אינו נוכח; יוסי שריד – אינו נוכח; דן תיכון – אינו נוכח.

### **היו"ר ש' וייס:**

נא להוסיף את חבר הכנסת עובדיה עלי.

חבר הכנסת אורון, בבקשה. ננצל את הזמן עד גמר הספירה.

### **חיים אורון (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, אני אומר כאן מה שסוכם עם יושב-ראש ועדת הכספים. נקיים הצבעה אלקטרונית עד עמוד 52, משרד העבודה והרווחה. בשלב ההוא, אם לא נגיע לשעה 06:00 – –

### **היו"ר ש' וייס:**

נחשוב הלאה.

### **חיים אורון (מרצ):**

– תבקש האופוזיציה הצבעה אישית, הקואליציה תיענה או לא תיענה. אם היא לא תיענה, הם כמובן ינהגו על-פי הבנתם.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני שומע. כל עוד זה בהתאם לתקנון, אני אנהג כך. אם לא, גם לי יש מה לומר בנושא, או לאחד מסגני.

מזכיר הכנסת יקרא בשמות חברי הכנסת הנוספים.

### **מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)**

דוד מנע – בעד; עובדיה עלי – בעד.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אנחנו מעוניינים להתקדם. אני חוזר כדי שלא תהיינה אי-הבנות. אנחנו נתקדם עד העמוד שציין חבר הכנסת אורון, עמוד 52. אנחנו מסכימים להתקדם ולא מבקשים הצבעה אישית עד הנקודה שעליה דיבר חבר הכנסת אורון. אבל זה בהסכמה – אני מבקש שזה יירשם בפרוטוקול – שיש לנו זכות לתבוע הצבעה אישית. בכל זמן שלא שומרים על התקנון, זה ילך לפי המנהג הקיים ועל-פי הנורמה שהצבענו עכשיו – הצבעה אישית שלא כל מבקשיה החתומים עליה בהכרח נמצאים כאן. עכשיו הצבענו הצבעה אישית עם אנשים שלא חתומים.

### **היו"ר ש' וייס:**

רבותי, את היושב-ראש מחייבים התקנון ופרשנותו. יש גם מנהגים, והיושב-ראש נוהג על-פיהם עד לרגע שהוא יגיע למסקנה שזה הופך בלתי אפשרי. היושב-ראש אוהב מאוד הסכמים בתנאי שהם מתקבלים על דעתו והם סבירים. בינתיים זה נראה סביר. קדימה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

זה מוסכם על דעתו – – –

### **היו"ר ש' וייס:**

כרגע אני מקיים הצבעה אלקטרונית. תמיד יש לכם כלי תקנוני להפריע לי.

## **קריאות:**

---

## **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אבי יחזקאל.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הצבעה אישית; או שיש הסכמה או שאין הסכמה.

## **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת אלי דיין וגדליה גל – – –

## **אלי דיין (העבודה):**

יש הסכמה.

## **היו"ר ש' וייס:**

אני אחרון שאפריע להסכמות כאן, אם הן משרתות את הבית, ואומר כאן דבר מאוד מוזר: ואת כבודו.

חברי הכנסת, התוצאה של ההצבעה על ההסתייגות של חבר הכנסת שמאי היא: 14 תומכים, 39 מתנגדים. לפיכך, היא הוסרה.

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בהצבעה אלקטרונית. הסתייגות לסעיף 01, של חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

## הצבעה מס' 2

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 01 – 10

נגד – 35

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 01 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

10 בעד, 35 נגד, אני מודיע שההסתייגות נדחתה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

תעזור לנו כמו אתמול בלילה. אם אחר כך תעבור להצבעה בהנפת יד בכלל זה יהיה נהדר.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שמאי הציע חמישה סעיפים שונים. אתה חייב להצביע על כל אחד מהם בנפרד.

**היו"ר ש' וייס:**

מייד נתקן זאת.

**רן כהן (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, רק אם המציע בעצמו מבקש.

## היו"ר ש' וייס:

אני יודע. כבר ליבנו זאת בארבעת הימים האחרונים.

הצבעה מס' 3

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01 – 11

נגד – 33

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

התוצאה: 11 תומכים, 33 מתנגדים. אני מודיע שבשלב זה ההסתייגות של חבר הכנסת תיכון נדחתה.

בקשר להצבעה סעיף-סעיף, מכיוון שהמשכתי כאן על-פי הפרשנות של השנה שעברה השנויה במחלוקת, בכל זאת אישרתי אותה, שגם לגבי תת-סעיפים א', ב', ג' – אני אחזור על ההצבעה. אני חוזר על ההצבעה על ההסתייגויות של חבר הכנסת שמאי לסעיף 01.

הצבעה מס' 4

בעד תיקון א.א. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 – 12

נגד – 32

נמנעים – אין

תיקון א.א. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 לא נתקבל.

הצבעה מס' 5

בעד תיקון א.ב. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 – 12

נגד – 31

נמנעים – 1

תיקון א.ב. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים להצבעה על סעיף א.ג. חבר הכנסת איתן, האם תסכים שנעבור להצבעה בהנפת יד, לפחות? תשקלו את זה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

נגמור שני דפים ונראה.

### **היו"ר ש' וייס:**

בסדר. אנחנו מצביעים על תיקון א.ג. של חבר הכנסת שמאי לסעיף 01.

הצבעה מס' 6

בעד תיקון א.ג. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 – 12

נגד – 31

תיקון א.ג. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 לא נתקבל.

הצבעה מס' 6

בעד תיקון א.ד. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 – 11

נגד – 31

נמנעים – 2

תיקון א.ד. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 לא נתקבל.

הצבעה מס' 7

בעד תיקון א.ה. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 – 9

נגד – 31

נמנעים – 1

תיקון א.ה. של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 01 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

מאחר שעל תיקון ב' כבר הצבענו, וגם על התיקון של חבר הכנסת מיכאל איתן, אנחנו עוברים להסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון לסעיף 01. גם פה יש שלושה סעיפים. אנחנו מצביעים על סעיף 0101, נשיא.

הצבעה מס' 8

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01(0101) – 11

נגד – 28

נמנעים – 3

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01(0101) לא נתקבל.

הצבעה מס' 9

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01(0102) – 10

נגד – 27

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01(0102) לא נתקבל.

הצבעה מס' 10

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01(0110) – 12

נגד – 27

נמנעים – 1

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 01(0110) לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת גונן שגב לסעיף 01.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 01 – 12

נגד – 28

נמנעים – אין

ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 01 לא נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אחרי שההסתייגויות לסעיף 01 נדחו, אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את סעיף 01, נשיא המדינה ולשכתו, כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 12

בעד סעיף 01, כהצעת הוועדה – 32

נגד – 11

נמנעים – 1

סעיף 01, נשיא המדינה ולשכתו, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אני קובע בזאת, שסעיף 01, כהצעת הוועדה, התקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 02 – הכנסת. לחבר הכנסת קופמן יש הסתייגות לסעיף 0102.

הצבעה מס' 13

בעד התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 02 – 12

נגד – 32

נמנעים – 1

התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 02 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים להסתייגויות של חבר הכנסת שמאי לסעיף 02.

הצבעה מס' 14

בעד תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 – 11

נגד – 30

נמנעים – 1

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 לא נתקבל.

הצבעה מס' 15

בעד תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 – 14

נגד – 30

נמנעים – אין

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, האם לא אכפת לכם שאני לא אומר כמה בעד וכמה נגד, אלא אם התיקון התקבל או נדחה? מוסכם. אם כך נמשיך.

הצבעה מס' 16

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 לא נתקבל.

הצבעה מס' 17

תיקון ד' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 לא נתקבל.

## הצבעה מס' 18

תיקון ה' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 לא נתקבל.

## הצבעה מס' 19

תיקון ו' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 02 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אחרי שכל ההסתייגויות לסעיף 02 נדחו, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על סעיף 02, הכנסת, כהצעת הוועדה.

## הצבעה מס' 20

בעד סעיף 02, כהצעת הוועדה – 28

נגד – 15

נמנעים – 1

סעיף 02, הכנסת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אני מודיע שסעיף 02, הכנסת, כהצעת הוועדה, התקבל.

אנחנו עוברים לעמוד 3, משרד ראש הממשלה והסעיפים הצמודים לו, סעיף 04. אנחנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת ונונו.

### יוסף ונונו (העבודה):

ביטלתי את ההסתייגות הזאת.

### חיים אורון (מרצ):

כל ההסתייגויות של הקואליציה, להוציא אחת, בוטלו.

### היו"ר ש' וייס:

בתקנון הכנסת אין קואליציה ואופוזיציה. ההסתייגויות הן של כל אחד באופן אישי, בהנחה שאנחנו מבינים במה מדובר.

אנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת מאיר שטרית לסעיף 04.

הצבעה מס' 21

ההצעה של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 04 לא נתקבלה.

הצבעה מס' 22

התיקון של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 23

התיקון של חבר הכנסת א' הירשזון לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 24

התיקון של חבר הכנסת ז"ב בגין לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 25

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים להצבעה על ההסתייגות של חברי הכנסת אורון, טמקין ופורז.

**חיים אורון (מרצ):**

אני מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים להסתייגויות של חבר הכנסת מיכאל איתן.

הצבעה מס' 26

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 27

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 28

הצעה 3 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 04 לא נתקבלה.

הצבעה מס' 29

הצעה 4 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 04 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לעמוד 4. תודיעו לי כשתרצו לעבור להצבעה בהנפת יד.

אנחנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון לסעיף 04.

הצבעה מס' 30

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 2.

הצבעה מס' 31

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 3.

הצבעה מס' 32

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 4.

הצבעה מס' 33

תיקון 4 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 5.

הצבעה מס' 34

תיקון 5 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 6.

הצבעה מס' 35

תיקון 6 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 7.

הצבעה מס' 36

תיקון 7 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 8.

הצבעה מס' 37

תיקון 8 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה. אני מעמיד להצבעה תיקון 9.

הצבעה מס' 38

הצעה 9 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות נדחתה.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, יש לי הרושם שיש טעות בהצבעה האלקטרונית. אנחנו כאן יותר מ-11 חברים, וכל הזמן מופיע על לוח ההצבעה המספר 11. אני מבקש לנסות לערוך הצבעה ידנית, עם שני מונים.

#### **היו"ר ש' וייס:**

נעשה בדיקה. חבר הכנסת עובדיה עלי, אני לא קורא את מספר הקולות, כך שזה לא משנה. אני רק אומר שההסתייגות נדחתה.

אנחנו עושים עכשיו הצבעה ניסיונית. אני לא רוצה לבזבז זמן, תרשו לי לעשות את זה מהר. נערוך הצבעה ידנית על תיקון 9.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

על תיקון 13.

### היו"ר ש' וייס:

נצביע על תיקון 13 של חבר הכנסת דן תיכון לסעיף 04. אני מציע שני מונים – חברי הכנסת אבי יחזקאל ודוד מנע. בטלויזיה הייתם צמד מאוד אפקטיבי. אני מבקש למנות.

### עובדיה עלי (הליכוד):

התיקון הוא בנושא הרשות למלחמה בסמים.

### היו"ר ש' וייס:

מי בעד תיקון 13? מי נגד?

הצבעה

בעד תיקון 13 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 – 18

נגד – 26

### היו"ר ש' וייס:

בעד ההסתייגות – 18, נגד – 26. אני לא השתתפתי בהצבעה.

ברשותכם, כל אחד יצביע עכשיו בהצבעה אלקטרונית בדיוק כפי שהצביע לפני חצי דקה ידנית. אני מעמיד שוב להצבעה הסתייגות 13 של חבר הכנסת דן תיכון.

הצבעה מס' 39

### היו"ר ש' וייס:

אני מבטל עכשיו את ההצבעה האלקטרונית. אני חוזר שוב על ההצבעה האלקטרונית, ואני מבקש  
מכם מאמץ אינטלקטואלי לזכור איך הצבעתם ידנית לפני דקה ורבע. בבקשה.

הצבעה מס' 40

#### היו"ר ש' וייס:

התוצאות שונות לגמרי. חברים יקרים, הרבה חברים יצאו, אי-אפשר לעשות את הניסיון הזה.

אנחנו חוזרים להצבעה אלקטרונית, ואני לא אודיע את התוצאות. בסדר? אם ברגע מסוים תהיה לכם  
תחושה שיש הבדל של קול אחד, תבקשו הצבעה אישית או ידנית.

אנחנו חוזרים להסתייגות 10 של חבר הכנסת דן תיכון.

הצבעה מס' 41

תיקון 10 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

אני מודיע לכם: א. מי שמצביע שלא בתום לב לא במקומו, עושה עבירה תקנונית חמורה; ב. מי  
שמכניס איזה מכשיר, גפרור או אסימון, במקום להצביע בכל הצבעה באופן נפרד – עושה לא עבירה  
תקנונית, אבל הוא עושה מעשה שאני אוסר לעשותו והוא גם מקלקל את המערכת.

הצבעה מס' 42

הצעה 11 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבלה.

הצבעה מס' 43

תיקון 12 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 44

תיקון 13 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 04 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים עכשיו להסתייגויות של חבר הכנסת חיים קופמן.

הצבעה מס' 45

תיקון א' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 46

תיקון ב' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 47

תיקון ג' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 48

תיקון ד' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 04 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להסתייגויות של חבר הכנסת יעקב שמאי.

הצבעה מס' 49

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 50

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 51

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 52

תיקון ד' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 53

תיקון ה' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

מה לעשות עכשיו, חבר הכנסת איתן?

**מיכאל איתן (הליכוד):**

מטעמי נימוס נדלג על התיקון הבא.

**היו"ר ש' וייס:**

נעבור להסתייגות ח'?

**עובדיה עלי (הליכוד):**

סליחה, אני מתנגד לזה. זו פגיעה בתקנון. חבר הכנסת שמאי לא נמצא.

**היו"ר ש' וייס:**

סליחה, אני הבנתי. אנחנו מצביעים עכשיו על סעיף 0235 של חבר הכנסת שמאי.

**אברהם בורג (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, מה זה בעברית?

**היו"ר ש' וייס:**

בעברית זה: אפס, בג"ה.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

זה תקדים לא טוב.

הצבעה מס' 54

תיקון ז' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 55

תיקון ח' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 56

תיקון ט' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 57

תיקון י' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 58

תיקון י"א של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

הצבעה מס' 59

תיקון י"ב של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 04 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להסתייגויות של חברי הכנסת רפאל איתן וחיים דיין.

הצבעה מס' 60

התיקון של חברי הכנסת ר' איתן וח' דיין לסעיף 04 לא נתקבל.

התיקון לחלופין של חברי הכנסת ר' איתן וח' דיין לסעיף 04 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים עכשיו להסתייגות של חברי הכנסת עבד-אלוהב דראושה וטלב אלסאנע.

**קריאה:**

---

**היו"ר ש' וייס:**

הם לא כאן. איש לא יכול לבטל בשמם. סליחה, הם כאן, לא ראיתי. הם כן רצו את ההצבעה.

הצבעה מס' 61

ההצעה של חברי הכנסת ע' דראושה וט' אלסאנע לסעיף 04 לא נתקבלה.

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה.

**יוסף עזרון (ש"ס):**

יש לי הצעה.

**היו"ר ש' וייס:**

רק לא דיון פרוצדורלי של שעתיים עוד פעם. חבר הכנסת גדליה גל, רצית להציע משהו?

**גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

כן, אני מציע שנעבור להצבעה ידנית, וכאשר נגמור, נלך לשתות קפה ונחזור בשעה 06:00.

## **היו"ר ש' וייס:**

מקובל? אם כן, אנו עוברים להצבעה ידנית.

חברי הכנסת, אחרי שכל ההסתייגויות לסעיף 04 נדחו, אנו מצביעים עכשיו על סעיף 04 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה. הצבעה זו היא עדיין לא ידנית.

הצבעה מס' 62

סעיף 04, משרד ראש הממשלה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

זה לא נמחק. יכול להיות שהאלקטרוניקה התעייפה? אתם יודעים, ממש כשהחלטתם שההצבעה תהיה ידנית התקלקלה המערכת האלקטרונית.

## **נעמי חזן (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, ההצבעה שלי לא נקלטה.

## **היו"ר ש' וייס:**

טוב, אנחנו ממילא לא מודיעים את התוצאות, אבל המערכת פשוט התקלקלה. תראו איזו נבואה, בחושים, ממש לפני שאנחנו עוברים להצבעה ידנית.

חברי הכנסת, לתשומת לבכם, אנו עוברים להצבעה ידנית. אנחנו עומדים עכשיו בסעיף 03, עמוד 5.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 03 לא נתקבל.  
התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 03 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 03 כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 3, חברי הממשלה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו לסעיף 35 בעמוד 6. לסעיף 35 אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 35, הוועדה לאנרגיה אטומית, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לסעיף 05 בעמוד 7, ותחילה נצביע על ההסתייגות של חבר הכנסת אלי דיין.

**קריאה:**

הוא הסיר אותה.

### היו"ר ש' וייס:

הסיר אותה. נצביע עכשיו על ההסתייגות של חבר הכנסת רענן כהן.

### קריאה:

הסיר אותה.

### היו"ר ש' וייס:

הסיר. אנו עוברים להצבעה על ההסתייגויות של חבר הכנסת סילבן שלום.

הצבעה

תיקונים 1, 2, 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 05 לא נתקבלו.

### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להסתייגויות של חבר הכנסת חיים קופמן.

הצבעה

תיקונים א', ב', ג', ד' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 05 לא נתקבלו.

### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להסתייגות של חברי הכנסת חיים אורון, בנימין טמקין ואברהם פורז.

### קריאה:

בוטלה.

### היו"ר ש' וייס:

בוטלה.

אנו עוברים לעמוד 8, ותחילה ההסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון.

### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 11 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 12 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 13 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 14 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 15 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 16 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 17 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 18 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 19 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 20 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 21 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

#### **חיים דיין (צומת):**

אדוני היושב-ראש, לא מרימים ידיים.

#### **היו"ר ש' וייס:**

לא באמצע הסעיף, אני יודע מה שאתה רוצה להגיד לי.

הצבעה

תיקון 22 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 23 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 24 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 25 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 26 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 27 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 28 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 29 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 30 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 31 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 32 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 33 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 05 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, האם אתם מסכימים – אחרי שהוסכם על קפה ועל שעה – שנעשה את זה בחבילה,  
מפאת – – –

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, ביקשנו קודם הליכים מקוצרים, היתה התנגדות נוראה. רצינו להגיע להסדר – – –

**היו"ר ש' וייס:**

הנה הגענו לאט לאט.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

יש נקודה מסוימת שאנחנו לא יכולים להפוך הכול לעסקה – – –

**היו"ר ש' וייס:**

לא, אני לא רוצה. אתמול הצבענו יפה מאוד ככה.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

השעה היא 04:15. אני מבקש רבע שעה להמשיך להצביע כך ואחר-כך נראה איך אנחנו עומדים ומה משמעות ההצבעה.

**היו"ר ש' וייס:**

אין לי התנגדות לזה. אחר כך, אחרי שנסיים מחר בצהריים או ביום ראשון, אני אבקש הסבר על המתודה. בסדר? ממשיכים.

**חיים אורון (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, חמש דקות יד ימין, חמש דקות יד שמאל.

**היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, הסתייגות של חבר הכנסת שמאי.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת איתן, למה לסגת אחורה מהסכמות טובות? חברי הכנסת, כל הערה כזאת יכולה להסיג אותנו לאחור. למה?

**מיכאל איתן (הליכוד):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

תעשו את זה מאחורי הקלעים. מי מכם שרוצה להימנע – אני לא רוצה בכל סעיף לחזור על זה, כי יש גבול גם לגרון שלי – יתפרץ בזעקה שהוא נמנע, ואנחנו נעצור את התהליך ונרשום בהיסטוריה הפרלמנטרית שהוא נרשם. בסדר? תודה.

אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת שמאי.

הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ה' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ו' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ז' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ח' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ט' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון י' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון י"א של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון י"ב של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון י"ג של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון י"ד של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ט"ו של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון ט"ז של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון י"ז של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אם לא תצביעו, אני אקבל פה הסתייגות.

הצבעה

תיקון י"ח של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

זה מתחיל להיות גבולי, כי חלק מכם לא מצביע.

הצבעה

תיקון י"ט של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון כ' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון כ"א של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון כ"ב של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון כ"ג של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון כ"ד של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון כ"ה של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 05 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים להסתייגות של חברי סיעת מד"ע. הם מציעים למחוק "שירותי מס רכוש".

#### **הצבעה**

ההצעה של חברי סיעת מד"ע לסעיף 05 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן.

## הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 05 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 05 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 05. כל ההסתייגויות נדחו. מי בעד הסעיף?

## הצבעה

סעיף 05, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

הסעיף התקבל, כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לעמוד העשירי, סעיף 12. הסתייגות של חבר הכנסת קופמן.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 12 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסתייגות של חבר הכנסת תיכון.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 12 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 12 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסתייגות של חברי הכנסת גוז'נסקי, זיאד ומחאמיד.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ת' גוז'נסקי, ת' זיאד וה' מחאמיד לסעיף 12 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

מי בעד אישור סעיף 12, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 12, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

הסעיף התקבל לפי הצעת הוועדה.

אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 13 בעמוד 11. הסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 13 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 13 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 13 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

הסתייגות של חברי סיעת חד"ש.

הצבעה

ההצעה של חברי סיעת חד"ש לסעיף 13 לא נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

הסתייגות של חברי סיעת מד"ע.

הצבעה

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 13 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 13 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 13 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 13, כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 13, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לעמוד הבא – סעיף 25. הסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 25 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסתייגות של חברי סיעת חד"ש.

הצבעה

התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 25 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

מי תומך בסעיף 25, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 25, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסעיף אושר.

חברי הכנסת, סעיף 45. הסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון.

#### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 45 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 45 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 45 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 45 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 45 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 45 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 45 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, מי תומך בסעיף 45, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 45, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

הסעיף אושר, כהצעת הוועדה.

אנו עוברים לעמוד 14, סעיף 51 – דיור ממשלתי. בסעיף זה הסתייגות של חבר הכנסת קופמן.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 51 לא נתקבל.

סעיף 51, דיור ממשלתי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לסעיף 55 – אוצר. בסעיף זה הסתייגות של חבר הכנסת ביבי.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 55 לא נתקבל.

סעיף 55, אוצר, כהצעת הוועדה, נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

סעיף 83 – הוצאות פיתוח שונות – הסתייגויות.

### הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 83 לא נתקבל.

ההצעה של חברי סיעת חד"ש לסעיף 83 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 83 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 83 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 83 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 83 לא נתקבל.

ההצעה של חברי סיעת מד"ע לסעיף 83 לא נתקבלה.

סעיף 83, הוצאות פיתוח שונות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 17, סעיף 84 – תשלום חובות. לסעיף זה אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 84, תשלום חובות, נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לסעיף 99 – ריבית לבנק ישראל. לסעיף זה אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 99, ריבית לבנק ישראל, נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 19 – סעיף קרן לבנק ישראל. אין הסתייגויות לסעיף זה.

הצבעה

סעיף קרן לבנק ישראל נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 20, סעיף 89 – מפעלי האוצר. לחבר הכנסת מיכאל איתן הסתייגות לסעיף זה.

### הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 89 לא נתקבלה.

סעיף 89, מפעלי האוצר, כהצעת הוועדה, נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 21, סעיף 06 – משרד הפנים.

### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 1 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 4 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 06 לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ח' אורון, ב' טמקין וא' פורז לסעיף 06 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, נא לעבור לעמוד 22, להסתייגויותיו של חבר הכנסת אלי גולדשמידט. אני מבין שהוא מבטל את כולן.

חבר הכנסת פלד איננו, אי-אפשר לבטל את ההסתייגויות שלו.

### **עמנואל זיסמן (העבודה):**

רגע, רגע, אדוני היושב-ראש, הנה הגיע יושב-ראש סיעת הליכוד.

### **קריאות:**

ברוך הבא.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

עכשיו אתם תראו מה יהיה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך לא לאיים עלינו. חבר הכנסת קצב, אילו ידעת מה התרחש פה בלעדיך.

בינתיים הגיע חבר הכנסת פלד, ואנו נצביע על הסתייגותיו. חברים, אם אתם ממשיכים להפריע, בסוף עוד תתקבל הסתייגות. לי זה לא מפריע, אני מנהל את הישיבה.

#### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל

תיקון 11 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 12 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 06 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 06 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אדוני השר דרעי, אנחנו נכנסנו כאן לאיזה מין ריתמוס. יש בו כוריאוגרפיה, יש בו טונציה, ואתה עומד באמצע ומטשטש לנו את כל הריטואל. תשב. פשוט נכנסנו לתנופה מסוימת, וזה מפריע. בין היתר, עוסקים כאן במשרד הפנים, שבועדאי מוכר לך, פחות או יותר.

אנו עוברים להצבעה על סעיף 06, כהצעת הוועדה, בלי כל ההסתייגויות, אשר נדחו.

הצבעה

סעיף 06, משרד הפנים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לעמוד 23, סעיף 14 – מימון מפלגות. בסעיף זה הסתייגות של חבר הכנסת קופמן.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 14 לא נתקבל.

סעיף 14, מימון מפלגות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו מתקדמים לעמוד 24.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

זה הזמן לעסקת חבילה, אדוני היושב-ראש.

### **היו"ר ש' וייס:**

מה ההצעה, חבר הכנסת מיכאל איתן?

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אני סבור שעד השעה 05:00 נסיים את כל ההצבעות עד סעיף 62, ואחר כך נעשה הפסקה; בשביל הפסקה צריך לעבוד.

**היו"ר ש' וייס:**

בסדר, אנחנו ממשיכים. הגענו לסעיף 18 – רשויות מקומיות. אנו מצביעים על ההסתייגויות של חבר הכנסת ונונו לסעיף זה.

**יוסף ונונו (העבודה):**

אני מסיר את ההסתייגויות.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אביגדור קהלני?

**אביגדור קהלני (העבודה):**

מסיר.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת דן תיכון, מסיר?

**דן תיכון (הליכוד):**

לא.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים להצבעה על ההסתייגויות שנותרו.

## הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 18 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 18 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לעמוד הבא – הסתייגות של חברי הכנסת אורון, טמקין ופורז.

#### **אורי אור (העבודה):**

ביטלו.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אורון יושב מחובר לאיזו טכנולוגיה אחרת. להצביע או לא?

#### **חיים אורון (מרצ):**

למחוק את כל ההסתייגויות שלנו עד הסוף, חוץ מהסתייגות אחת של אורון, גל – – –

#### **היו"ר ש' וייס:**

תזכיר לי לפני שנגיע אליה.

### **רענו כהן (העבודה):**

גם את ההסתייגויות שלי אני מבקש לבטל.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אני רוצה רק להעיר שקודם הועלו כאן כל מיני טענות, שרק אנשים הנוכחים באולם יכולים לחתום כדי לקבל את הזכות להצבעה אישית.

### **אלי גולדשמידט (העבודה):**

אבל הטענה הזאת נדחתה.

### **היו"ר ש' וייס:**

למה לחזור לזה?

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

והנה עכשיו מורידים הסתייגויות של אנשים שאינם נוכחים באולם.

### **חיים אורון (מרצ):**

לא נכון, זו הסתייגות סיעתית.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת איתן, למה הוויכוח הזה? הרי אני הודעתי, כאשר דובר על כך, שאני ממשיך גם על-פי המנהגים ולא רק על-פי התקנון, עד שהמנהגים יגיעו למצב ציני. בינתיים זה עובד, עוד לא הגיעו. קדימה.

### **קריאה:**

"דוואי".

### היו"ר ש' וייס:

"דוואי", כן, זה דווקא יפה.

### הצבעה

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 18 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 18 לא נתקבל.

התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 18 לא נתקבל.

סעיף 18, רשויות מקומיות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הסעיף אושר.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך. סעיף 57 – רשויות מקומיות. חבר הכנסת סאלח טריף – איננו באולם, הוא לא יכול לבטל.

## הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 57 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 57 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 57 לא נתקבל.

תיקון 1 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 57 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 57 לא נתקבל.

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 57 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 57 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 57 לא נתקבל.

תיקון 4 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 57 לא נתקבל.

סעיף 57, רשויות מקומיות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

סעיף 57 – רשויות מקומיות – כהצעת הוועדה, אושר.

סעיף 07 בעמוד 27 – משרד המשטרה.

### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון א' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 07 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 07 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 07 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת א' גולדפרב לסעיף 07 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

לגבי ההסתייגות של חברי הכנסת אורון וטמקין כבר היתה הודעה.

#### **הצבעה**

התיקון של חברי סיעת מד"ע לסעיף 07 לא נתקבל.

סעיף 07, משרד המשטרה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

סעיף 07 – משרד המשטרה – אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לסעיף 52 – משטרה ובתי-סוהר.

## הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 52 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 52 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 52 לא נתקבל.

סעיף 52, משטרה ובתי-סוהר, כהצעת הוועדה, נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

סעיף 52 – משטרה ובתי-סוהר – אושר כהצעת הוועדה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, נא לעבור לעמוד 29, לסעיף 08 – משרד המשפטים.

## הצבעה

תיקון 1 לסעיף 08 של חבר הכנסת ד' תיכון לא נתקבל.

תיקון 2 לסעיף 08 של חבר הכנסת ד' תיכון לא נתקבל.

תיקון 3 לסעיף 08 של חבר הכנסת ד' תיכון לא נתקבל.

תיקון 4 לסעיף 08 של חבר הכנסת ד' תיכון לא נתקבל.

תיקון 5 לסעיף 08 של חבר הכנסת ד' תיכון לא נתקבל.

תיקון 6 לסעיף 08 של חבר הכנסת ד' תיכון לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

היה לנו רוב בהסתייגות הזאת.

**היו"ר ש' וייס:**

אתה רוצה שנחזור על זה?

**יצחק לוי (מפד"ל):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

סלח לי, על איזה סעיף אתה רוצה שאני אחזור?

**יצחק לוי (מפד"ל):**

מרידור 2.

**היו"ר ש' וייס:**

בסדר. אני אחזור על ההסתייגויות של חבר הכנסת מרידור מהתחלה.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 08 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.1 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.2 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.3 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.4 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.5 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.6 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.7 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.8 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון א.9 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 08 לא נתקבל.

התיקון של חברי סיעת מד"ע לסעיף 08 לא נתקבל.

סעיף 08, משרד המשפטים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסעיף אושר.

סעיף 53 – בתי-משפט.

#### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 53 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 53 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 53 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 53 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' מרידור לסעיף 53 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 53 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 53 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 53 לא נתקבל.

סעיף 53, בתי-משפט, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

סעיף 53 – בתי-משפט – אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים לסעיף 09 – משרד החוץ.

### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון א' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ה' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ו' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ז' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ח' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

**יצחק לוי (מפד"ל):**

— — —

### היו"ר ש' וייס:

אני חוזר. יש כאן הודעה של חבר הכנסת יצחק לוי, המזהיר אותנו מתרדמה. על מה אתה רוצה שנחזור?

### יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש לחזור ולהצביע על ההסתייגויות של חבר הכנסת שמאי.

### היו"ר ש' וייס:

אני ממנה עכשיו את חבר הכנסת יצחק לוי על התרדמה. בכל פעם שתעיר לי, אני אחזור על ההצבעה. הוא ממונה על העירות כאן.

חברי הכנסת, אנחנו חוזרים לחבר הכנסת שמאי.

### הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ה' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ו' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ז' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ח' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ט' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון י' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון י"א של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון י"ב של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון י"ג של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון י"ד של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ט"ו של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

תיקון ט"ז של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 09 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 09 לא נתקבל.

התיקון של חברי סיעת מד"ע לסעיף 09 לא נתקבל.

סעיף 09, משרד החוץ, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לסעיף 10 – משרד הכלכלה והתכנון.

#### **הצבעה**

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 10 לא נתקבלה.

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 10 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 10 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 10 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 10 לא נתקבל.

תיקון ה' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 10 לא נתקבל.

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 10 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי סיעת מד"ע הסירו את הסתייגותם לסעיף 10. מי בעד סעיף 10, כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 10, משרד הכלכלה והתכנון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לסעיף 19 – משרד המדע והפיתוח.

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 19 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון א' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון א.1 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון א.2 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון א.3 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון א.4 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון א.5 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון א.6 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 19 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 19 לא נתקבל.

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 19 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 19 לא נתקבל

תיקון 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 19 לא נתקבל.

סעיף 19, משרד המדע והפיתוח, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לסעיף 26 – המשרד לאיכות הסביבה.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ה' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ו' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ז' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ח' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון ט' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון י' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון י"א של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון י"ב של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

תיקון י"ג של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 26 לא נתקבל.

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 26 לא נתקבלה.

התיקון של חברי סיעת מד"ע לסעיף 26 לא נתקבל.

סעיף 26, משרד לאיכות הסביבה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף 20. חבר הכנסת א' גולדשמידט הסיר הסתייגותו לסעיף 20.

#### הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 20 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 4 של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 20 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת בורג מבקש להצביע על סעיף ב' בהסתייגותו. נקיים הצבעה אלקטרונית.

#### הצבעה

בעד הצעה ב' של חבר הכנסת א' בורג לסעיף 20 – 17

נגד – 22

הצעה ב' של חבר הכנסת א' בורג לסעיף 20 לא נתקבלה.

## היו"ר ש' וייס:

ההסתייגויות של חבר הכנסת רענן כהן הוסרו. חבר הכנסת ונונו מסיר את הסתייגויותיו. חבר הכנסת בוחבט מסיר את הסתייגויותיו.

## קריאה:

הוא לא נמצא כאן.

## היו"ר ש' וייס:

מי דיבר בשמו? נצביע על הסתייגויותיו.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' בוחבט לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' בוחבט לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ש' בוחבט לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ש' בוחבט לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ש' בוחבט לסעיף 20 לא נתקבל.

## עובדיה עלי (הליכוד):

אני מבקש לקיים הצבעה אישית לגבי הצעתו של חבר הכנסת בוחבוט.

### היו"ר ש' וייס:

זה נגמר. אמרת לאחר שסיימנו. לא, את ההצבעה על ההסתייגות של חבר הכנסת בוחבוט גמרנו עכשיו. מה אני יכול לעשות? באת בדיוק כשסיימנו. אבל אתה יכול לבקש זאת לגבי ההסתייגות של חבר הכנסת יצחק לוי, למשל.

### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ז' המר לסעיף 20 לא נתקבל.

הצעה 2 של חבר הכנסת ז' המר לסעיף 20 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת ח' פורת לסעיף 20 לא נתקבל.  
הצעה 2 של חבר הכנסת ח' פורת לסעיף 20 לא נתקבלה.  
תיקון 3 של חבר הכנסת ח' פורת לסעיף 20 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, לא אערוך את ההצבעה אם תדברו. חבר הכנסת אבי יחזקאל, הדיבורים מפריעים לי.  
על ההסתייגות של חבר הכנסת פורת כבר הצבענו והיא לא נתקבלה. נעבור להסתייגות של חבר  
הכנסת שאול יהלום.

### הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ש' יהלום לסעיף 20 לא נתקבלה.

התיקון של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 20 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אפסיק את ההצבעה אם תפריעו לי. אל תחשבו שזה כל כך פשוט כאן. כל סיבוב, כל דיבור מבלבל אותנו. אחכה עד שתתיישבו. אני לא מקיים את ההצבעה עם התייעצויות בעמידה. תשבו. אפשר לבקש לשבת? קשה לי להצביע. אני מסתכל וכל הזמן מסתובבים פה אנשים. אין עכשיו הצעות. נעבור להצבעה על ההסתייגויות בעמוד 38.

### הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אני עורך הפסקה קצרה עד ששוב תתארגנו. אני מפסיק עד שחברי הכנסת שפי, זיסמן ואחרים ישובו; וזנדברג, וסגנית השר מאשה לובלסקי. אם לא תשובו לא אקיים הצבעה. יש פה עוד כמה אנשים עייפים.

#### **עוזי לנדאו (הליכוד):**

המערך לא מאפשר לקיים הצבעה כמו שצריך.

#### **היו"ר ש' וייס:**

שלום, חבר הכנסת עוזי לנדאו. מי בעד הסתייגות מס' 9 של חבר הכנסת סילבן שלום? מי נגד?

הצבעה

תיקון 9 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אני מפסיק את ההצבעה. תודיעו לי כשתגמרו להתבדח. מי בעד הסתייגות מס' 10 של חבר הכנסת סילבן שלום? מי נגד?

הצבעה

תיקון 10 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

שכחתי להצביע על הסתייגות מס' 8 של חבר הכנסת סילבן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

תיקון 8 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 11 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 12 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 13 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אני מעיר את תשומת לבכם לכך שאחזור על הצבעות ופעם אחרת אמנה מונים. יש פה חברי כנסת שלא מצביעים. יש פה חברי כנסת שמשאירים את היד כל הזמן ככה, כמו הצבעה אלקטרונית. יש גבול לזה. תתרכזו קצת. אני מבקש ריכוז. לא להשאיר את הידיים ככה, ולא שתי ידיים.

### רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם אתה יכול להעיר את חבר הכנסת דן תיכון?

### היו"ר ש' וייס:

יש לו סיבה לנוח, תאמין לי. הוא עבד קשה מאוד בחמשת הימים האחרונים. היו פה חברי כנסת שהיו פה כל הזמן, כל היום וכל הלילה, והוא אחד מהם. נמשיך בהצבעה.

הצבעה

תיקון 14 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 15 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 16 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 17 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 18 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 19 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 20 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 21 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 22 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 23 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 24 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 25 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

מי בעד תיקון 26?

#### **דן מרידור (הליכוד):**

אין 26.

#### **היו"ר ש' וייס:**

נעבור להצבעה על ההסתייגויות של חבר הכנסת הירשזון.

## הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת א' הירשזון לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת א' הירשזון לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת א' הירשזון לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 20 לא נתקבל.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

יש לי הצעה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת איתן, בבקשה.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

אני רוצה להודיע בשמו של חבר הכנסת דן תיכון, שהוא מסכים להסיר את כל ההסתייגויות שלו עד עמוד 52.

### **היו"ר ש' וייס:**

בסדר גמור.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

מאותו נימוק, מסכים חבר הכנסת קופמן להסיר את ההסתייגויות שלו עד עמוד 52.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת קופמן, האם אתה מסכים? הסכמת?

### **חיים קופמן (הליכוד):**

על-פי בקשה מיוחדת של ממלא-מקום יושב-ראש הסיעה, שעבד כל כך קשה, אני מסכים.

### **היו"ר ש' וייס:**

בסדר גמור. אני דווקא נהנה להגיד קופמן א', ב', ג'. זה נחמד. שמואל א', שמואל ב'.

### **מיכאל איתן (הליכוד):**

תוסיף על זה גם את הסרת ההסתייגויות שלי עד עמוד 52.

## היו"ר ש' וייס:

נעבור להצבעה על ההסתייגויות של חברת הכנסת לימור לבנת, בעמוד 38 למטה.

### הצבעה

תיקון א' של חברת הכנסת ל' לבנת לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון ב' של חברת הכנסת ל' לבנת לסעיף 20 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

נא לעבור לעמוד 39. ההסתייגויות של חבר הכנסת תיכון כולן מתבטלות. נעבור להצבעה על ההסתייגויות של סיעת חד"ש.

### הצבעה

הצעה 1 של סיעת חד"ש לסעיף 20 לא נתקבלה.

תיקון 2 של סיעת חד"ש לסעיף 20 לא נתקבל.

הצעה 3 של סיעת חד"ש לסעיף 20 לא נתקבלה.

תיקון 4 של סיעת חד"ש לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 5 של סיעת חד"ש לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון 6 של סיעת חד"ש לסעיף 20 לא נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אני מבין שחבר הכנסת קופמן ביטל את ההסתייגויות שלו, ואנחנו אסירי תודה לו. נעבור עתה להצבעה על ההסתייגויות של חבר הכנסת שפירא.

#### חיים אורון (מרצ):

הרדיו מודיע שההצבעה מתנהלת באווירה מאוד מתוחה והיושב-ראש מתקשה להשתלט. אני מבקש להודיע לרדיו שההצבעה מתנהלת באווירה מאוד רגועה והיושב-ראש משתלט באופן מאוד חיובי.

#### היו"ר ש' וייס:

אני אינני אומר לרדיו מה לעשות. על כל פנים, אם זה מה שהוא הודיע, אתם רואים; נו, טוב, אני אשמיץ את הרדיו? אני אסתכסך עם הרדיו? אני מודיע לכם שההצבעה היא באווירה מאוד רגועה והיושב-ראש משתלט מאוד על ההצבעה. אחתים אתכם על פטיציה למען היושב-ראש. זה שהוא יקבל "אקסנשוס", חוץ מהצרידות – זה עניין אחר. נעבור להצבעה על ההסתייגויות של חבר הכנסת אברהם שפירא.

הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 20 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 20 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

מה, באמת הודיעו ברדיו דבר כזה? אני לא מאמין. איך רדיו יכול להגיד דבר לא אמיתי? נעבור להסתייגויות של חברי סיעת מד"ע.

**טלב אלסאנע (מד"ע):**

יש לי הודעה.

**היו"ר ש' וייס:**

עכשיו אתם תוכיחו שהרדיו צדק ותגרמו לכך שלא אשתלט.

**טלב אלסאנע (מד"ע):**

אני מציע להסיר את ההסתייגות.

**היו"ר ש' וייס:**

אתה מצטרף ליוזמה של חברי הכנסת איתן וקופמן, נכון?

**טלב אלסאנע (מד"ע):**

רק לגבי הסעיף הזה.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת איתן ויתר על ההסתייגויות שלו. לפיכך, חברי הכנסת, אנחנו חוזרים עכשיו להצבעה על סעיף 20, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

סעיף 20, משרד החינוך והתרבות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 21 – השכלה גבוהה.

הצבעה

ההצעה של חברת הכנסת ל' לבנת לסעיף 21 לא נתקבלה.

**היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים להסתייגויות של חבר הכנסת סילבן שלום.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת טלב אלסאנע לא יכול לוותר בשם סיעת מד"ע – – –

**היו"ר ש' וייס:**

חברים, אני רוצה להכניס את חבר הכנסת עובדיה עלי לתמונה, ולהסביר מה קרה כאן לפני 10 דקות.

חבר הכנסת יחזקאל, אני אפסיק את ההצבעה אם תמשיכו להפריע. לכו אל מאחורי הקלעים לדבר.

חברי הכנסת, הערה דומה הושמעה קודם לגבי חבר הכנסת אורון, שם היתה שלישייה, והזכירו לי, שאם אין התנגדות מיוחדת, לא על-פי התקנון, אלא על-פי המסורת, אנחנו לא עוסקים בכגון אלה. ואז חבר הכנסת מיכאל איתן קם ואמר: רק תרשמו לפניכם, שלפעמים הולכים לפי מסורת ולא על-פי התקנון. אמרתי, שכל עוד זה לא מפריע להצבעה השוטפת, אני מוכן. להבא אני אחזור לתקנון, לגמרי. או.קיי? טוב.

חברי הכנסת, אנחנו בעמוד 41, ההסתייגויות של חבר הכנסת סילבן שלום. אני מעמיד את ההסתייגויות להצבעה.

#### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 21 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת איתן ויתר על הסתייגותו. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של סיעת חד"ש.

### **הצבעה**

ההצעה של סיעת חד"ש לסעיף 21 לא נתקבלה.

תיקון א.1 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון א.2 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון א.3 של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת י' שמאי לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 1 של סיעת מד"ע לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 2 של סיעת מד"ע לסעיף 21 לא נתקבל.

תיקון 3 של סיעת מד"ע לסעיף 21 לא נתקבל.

סעיף 21, השכלה גבוהה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

סעיף 21, כהצעת הוועדה, אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 60.

### **אביגדור קהלני (העבודה):**

אני מסיר את הסתייגותי.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 60 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 60 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת בוחבוט איננו, כך שהוא לא יכול לבקש להסיר את הסתייגותו. נצביע על הסתייגותו.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

רק רגע, אדוני היושב-ראש. על ההצעה של חבר הכנסת בוחבוט אני מבקש הצבעה שמית.

**היו"ר ש' וייס:**

לא זו בלבד שחבר הכנסת בוחבוט איננו פה, אנחנו עוד חוטפים הצבעה אישית. תודה רבה.

**עמנואל זיסמן (העבודה):**

זו הפרת הסכם – – –

**עובדיה עלי (הליכוד):**

– – – אז מה קרה?

**היו"ר ש' וייס:**

אני מודיע על הצבעה אישית עכשיו. שיחות – מאחורי הקלעים.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

כדי שלא יגידו שזו הפרת הסכם אנחנו מבקשים שזו תהיה הצבעה אלקטרונית.

## **היו"ר ש' וייס:**

אם היא עובדת.

חברי הכנסת, הצעה במסגרת האי-השתלטות שלי על ההצבעות כאן. אם יש תקלות קטנות, אנא מכם, לכו אל מאחורי הקלעים ותנסו להסדיר את זה. אנחנו עוברים אפוא להצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 62

בעד התיקון של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 60 – 14

נגד – 28

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 60 לא נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

14 בעד, 28 נגד, אין נמנעים. ההסתייגות נדחתה.

אנחנו חוזרים עכשיו להצבעה ידנית. אני מבקש מכם לא לבקש עוד הצבעה אלקטרונית, כי המערכת קרסה באופן חלקי.

## **עובדיה עלי (הליכוד):**

כל הכבוד להסכמים, אבל יש הצבעות שבהן אנחנו מבקשים ספירה.

## **עמנואל זיסמן (העבודה):**

---

## **אברהם בורג (העבודה):**

נראה לי שיש סיבה מספקת לפקפק בתוצאות של ההצבעה האלקטרונית – – –

## **היו"ר ש' וייס:**

לא מופיע נמנע, מכאן שלא היה נמנע. אני לא משתתף בהצבעה הזאת מסיבות טכניות, כי יש לי קושי גם לצעוק, גם לסובב את הראש, גם להצביע עבורכם וגם עבורי. לאט לאט, לקראת השנה הבאה, אני אפתח עוד תכונה חמישית.

אנחנו עוברים להסתייגויות של חבר הכנסת טריף.

## **עובדיה עלי (הליכוד):**

על ההצעה השנייה של חבר הכנסת טריף אני מבקש הצבעה אלקטרונית.

## **היו"ר ש' וייס:**

אני לא יכול, כי המערכת קרסה.

## **עובדיה עלי (הליכוד):**

אז אני מבקש הצבעה שמית, כי חשוב שידעו מי הצביע בשביל הסעיף הזה.

## **היו"ר ש' וייס:**

בסדר. חבר הכנסת עובדיה עלי, אין בעיה.

חבר הכנסת סאלח טריף איננו, לכן הוא לא יכול לבטל את ההסתייגות שלו.

## **עובדיה עלי (הליכוד):**

אנחנו מבקשים עכשיו הצבעה אלקטרונית, כי נראה לי שהיא שוב פועלת.

## היו"ר ש' וייס:

נכון, המסוף התפנה. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 63

בעד תיקון 1 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 60 – 17

נגד – 28

נמנעים – אין

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 60 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

17 בעד, 28 נגד, אין נמנעים, תיקון 1 לא נתקבל. אנחנו עוברים להצביע על תיקון 2 של חבר הכנסת טריף. אני רואה שהמערכת שוב קרסה. אפילו המערכת לא עומדת בעוצמות שלנו. מה דעתך עכשיו, חבר הכנסת עובדיה עלי?

## עובדיה עלי (הליכוד):

הנה המערכת שוב בסדר. אנחנו מבקשים הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 62

בעד תיקון 2 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 60 – 19

נגד – 21

נמנעים – 1

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 60 לא נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

19 בעד, 21 נגד, נמנע אחד. ההסתייגות לא נתקבלה.

חברי הכנסת דקה להרגעה. אנחנו ממשיכים בהצבעה ידנית, אם אין התנגדות. אנחנו מצביעים על ההסתייגויות של חבר הכנסת יגאל ביבי.

### **הצבעה**

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 60 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 60 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 60 לא נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להסתייגויות של חבר הכנסת אברהם הירשזון.

### **הצבעה**

תיקון 1 של חבר הכנסת א' הירשזון לסעיף 60 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת א' הירשזון לסעיף 60 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת א' הירשזון לסעיף 60 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

ההסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון הוסרו. למעשה הוסרו כל ההסתייגויות עד עמוד 52.

אנחנו מצביעים על ההסתייגות של סיעת חד"ש לסעיף 60.

הצבעה

התיקון של סיעת חד"ש לסעיף 60 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו מצביעים עכשיו על ההסתייגויות של סיעת מד"ע.

### **טלב אלסאנע (מד"ע):**

אני מבקש הצבעה אחת על שלושת הסעיפים.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, הצבעה אחת על שלוש ההסתייגויות של סיעת מד"ע.

הצבעה

תיקונים 1, 2, 3 של סיעת מד"ע לסעיף 60 לא נתקבלו.

## **היו"ר ש' וייס:**

אני מעמיד להצבעה את סעיף 60 בנוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 60, חינוך, כהצעת הוועדה, נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

סעיף 60, כהצעת הוועדה, נתקבל בקריאה שנייה.

חברי הכנסת אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 44, סעיף 22 – המשרד לענייני דתות.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 22 לא נתקבל.

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 22 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 22 לא נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

המערכת האלקטרונית לא עובדת. אנחנו עוצרים עכשיו בהלפרט 2.

חבר הכנסת איתן, בבקשה.

## **מיכאל איתן (הליכוד):**

בהסכמתו של חבר הכנסת יעקב שמאי נוריד את כל ההסתייגויות עד עמוד 52.

## **היו"ר ש' וייס:**

עד כמה שאני מבין, חברי הכנסת איתן, תיכון, שמאי, קופמן – בהסכמתם יורדים עד עמוד 52. תודה רבה.

## **הצבעה**

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 22 לא נתקבל.

הצעה 4 של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 22 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 22 לא נתקבל.

ההצעה של חברי סיעת חד"ש לסעיף 22 לא נתקבלה.

תיקון א' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 22 לא נתקבל.

### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אני מבקש הצבעה אלקטרונית.

### **היו"ר ש' וייס:**

אין הצבעה אלקטרונית. המערכת קורסת מדי פעם בפעם, חבר הכנסת הלפרט. אגב, אנחנו הצבענו על ההסתייגויות שלך שלא בנוכחותך.

חבר הכנסת שמאי ויתר. חבר הכנסת פורז.

### **קריאה:**

ויתר.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת פורז ויתר, טוב.

הצבעה

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 22 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 22 לא נתקבל.

הצעה 4 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 22 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

מי תומך בסעיף 22, כהצעת הוועדה?

הצבעה

סעיף 22, המשרד לענייני דתות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לעמוד 46, סעיף 23 – משרד העבודה והרווחה. הסתייגות של חבר הכנסת יורם לס.

#### **יורם לס (העבודה):**

אני מסיר.

#### **היו"ר ש' וייס:**

הסתייגות של חבר הכנסת הלפרט.

**שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אני מבקש הצבעה אלקטרונית.

**היו"ר ש' וייס:**

אי-אפשר, המערכת קרסה.

**שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אני מבקש שני מונים.

**היו"ר ש' וייס:**

אני ממנה שני מונים. חבר הכנסת הלפרט, רציתי למנות אותך כמונה על שני האגפים.

**שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אני מוותר.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 23 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסתייגות של חבר הכנסת רענן כהן.

**רענן כהן (העבודה):**

אני מסיר.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת רענן כהן הסיר. חבר הכנסת קופמן הסיר. חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

**נעמי בלומנטל (הליכוד):**

אני מסירה.

**היו"ר ש' וייס:**

אני מסיר, תודה לך.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 23 לא נתקבל.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אנו מבקשים הצבעה אלקטרונית.

**היו"ר ש' וייס:**

אין לי. לא עובד. מה אתה מציע כאלטרנטיבה?

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, ההסכם הג'נטלמני שלנו היה על הצבעה אלקטרונית. תוך כדי הצבעה הסכמנו גם לעבור להצבעה ידנית.

**שר הפנים א' דרעי:**

---

**היו"ר ש' וייס:**

אבל הוא מדבר עכשיו.

**שר הפנים א' דרעי:**

למה אתה צועק?

**היו"ר ש' וייס:**

אין לי כבר כוח להעיר לכם. תשב אתה פה שלוש שעות כאשר מסתובבים לך מתחת לעיניים.

**שר הפנים א' דרעי:**

למה אתה משתולל?

**היו"ר ש' וייס:**

איזה מין דבר.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

כדי שלא ייווצר מצב כאילו הפרנו הסכמה, ההסכמה הג'נטלמנית התייחסה להצבעה אלקטרונית. בהצבעה אלקטרונית גם מופיעים השמות של חברי הכנסת שהצביעו בעד או נגד, ולנו זה חשוב. אם היא פועלת – אין בעיה. מכאן ואילך, אם היא לא תעבוד, אנחנו מבקשים שאותן הצבעות יידחו למועד מאוחר יותר, עד שההצבעה האלקטרונית תעבוד.

## **היו"ר ש' וייס:**

נלך על האלקטרונית – כאשר היא עובדת.

זה לא "זה צועק", אדוני השר. "זה צועק", במסגרת תרבות הנימוסים.

## **שר הפנים א' דרעי:**

יש גם תרבות של הערות.

## **היו"ר ש' וייס:**

אדוני השר, תסלח לי עכשיו, בכל הכבוד, אנחנו מנהלים את הישיבות יחד עם הסגנים ארבעה ימים. הצבעה ידנית פירושה גם בקולו של יושב-ראש הישיבה. זה לא כל כך פשוט. עשרות פעמים ביקשתי, בלי להזכיר שמות, שלא ידברו ולא יסתובבו, שלא יצעקו, בקשה אנושית ביותר. זה לא "זה מבקש". "זה מבקש".

## **משה קצב (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, שר הפנים יושב פעם ראשונה בכנסת.

## **היו"ר ש' וייס:**

לא נכון. שר הפנים יושב כאן שעות רבות.

## **אלי דיין (העבודה):**

חבר הכנסת קצב, אתה ישנת כל הלילה.

## **היו"ר ש' וייס:**

תאמין לי, אם זאת הפשרה, אני מסכים עם שר הפנים.

נצביע הצבעה אלקטרונית. חברת הכנסת בלומנטל ויתרה על הצבעה. הגענו לחבר הכנסת בוחבוט. אנחנו הגענו, הוא לא הגיע. נקיים הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 62

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 23 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנסה שוב להפעיל את ההצבעה האלקטרונית. היא לא עובדת.

בסעיפים שחשוב לכם לקיים הצבעה אלקטרונית, נדחה את ההצבעה, נצביע על סעיפים אחרים, ואחר כך נחפש הצעות אחרות.

**דב שילנסקי (הליכוד):**

יש לי הצעה.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת שילנסקי, יש הסכם ואני רוצה לקיים אותו. חבר הכנסת איתן וחבר הכנסת עובדיה עלי, תחליטו איזה הצעות שאתם רוצים להצביע עליהן בהצבעה אלקטרונית אנחנו דוחים. את ההצעות של חבר הכנסת בוחבוט דוחים. את התיקונים 2-5 של חבר הכנסת בוחבוט דוחים.

חבר הכנסת ונונו, מה עם ההסתייגויות שלך?

**יוסף ונונו (העבודה):**

אני מסיר אותן.

**היו"ר ש' וייס:**

אני עובר לתיקונים של חבר הכנסת יצחק לוי, בהצבעה ידנית.

#### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 23 לא נתקבל.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אני מבקש לקיים הצבעה אלקטרונית על ההסתייגויות של חברת הכנסת דליה איציק.

#### **היו"ר ש' וייס:**

מי שמתכוון לתקן את התקנון לשנה הבאה, יואיל בטובו להמציא לנו אלקטרוניקה משוכללת יותר.

אני עובר לתיקון של חבר הכנסת שפירא.

## הצבעה

התיקון של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 23 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לעמוד 48, התיקונים של חבר הכנסת סילבן שלום.

## הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 11 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 12 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 13 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 14 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 15 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 16 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 17 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 18 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 19 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 20 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 21 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 22 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 23 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 24 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 25 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 26 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 27 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 28 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 29 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 30 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 31 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 23 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אני מנצל את האלקטרוניקה כדי לחזור אחורה, כי מי יודע מה עוד יתחולל באלקטרוניקה. אני חוזר אחורה להסתייגויות של חבר הכנסת בוחבוט.

הצבעה מס' 62

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 23 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אני רואה שהאלקטרוניקה שוב לא עובדת. נא לרשום שאנחנו נחזור להצבעה בתיקונים של חבר הכנסת בוחבוט לתיקון 3.

אנחנו עוברים לעמוד 48, התיקונים של חבר הכנסת שאול עמור.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 23 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים להצבעה על התיקונים של חברת הכנסת לימור לבנת.

## לימור לבנת (הליכוד):

אני מסירה.

## היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה על התיקונים של סיעת חד"ש.

הצבעה

תיקון 1 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 3 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 4 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 5 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 23 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 23 לא נתקבל.

הצעה 2 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 23 לא נתקבלה.

הצעה 3 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 23 לא נתקבלה.

הצעה 4 של חבר הכנסת א"ח שאקי לסעיף 23 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת תיכון ויתר. חבר הכנסת שמאי ויתר. חבר הכנסת רפאל איתן ויתר. אנחנו מגיעים לסיעת מד"ע.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

חבר הכנסת איתן לא ויתר. יש הסתייגות של חבר הכנסת רפאל איתן וחבר הכנסת חיים דיין.

#### **היו"ר ש' וייס:**

נכון. סליחה. זה קורה. אנחנו חוזרים לעמוד 50. אני מצביע את ההסתייגות של חברי הכנסת חיים דיין ורפאל איתן בהצבעה אלקטרונית. ההצבעה האלקטרונית לא עובדת. נצביע ידנית.

הצבעה

התיקון של חברי הכנסת ר' איתן וח' דיין לסעיף 23 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצביע על ההסתייגויות של סיעת מד"ע.

### הצבעה

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 23 לא נתקבל.

הצעה 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 23 לא נתקבלה.

הצעה 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 23 לא נתקבלה.

הצעה 4 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 23 לא נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מיכאל איתן ויתר על הסתייגויותיו. אנחנו עוברים להצביע על סעיף 23 בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה. מי בעד?

### הצבעה

סעיף 23, משרד העבודה והרווחה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לעמוד מס' 51, סעיף 27 – העברות לביטוח לאומי. חבר הכנסת סילבן שלום ויתר. חבר הכנסת דן תיכון ויתר. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת שמואל הלפרט.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 27 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת רענן כהן לסעיף 27.

### רענן כהן (העבודה):

מסיר.

### היו"ר ש' וייס:

לסעיף 27 יש הסתייגויות של חברי סיעת חד"ש, א' וב'. מי בעד ההסתייגויות של חברי סיעת חד"ש?

הצבעה

תיקון א' של חברי סיעת חד"ש לסעיף 27 לא נתקבל.  
הצעה ב' של חברי סיעת חד"ש לסעיף 27 לא נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

התיקונים של חברי סיעת חד"ש לסעיף 27 לא נתקבלו.

אנחנו עוברים להצביע על סעיף 27, כהצעת הוועדה. מי בעד?

הצבעה

סעיף 27, העברות לביטוח הלאומי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

לסעיף 91, המכון לפיריון העבודה, אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 91 כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 91, המכון לפיריון העבודה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

מה עם שתי ההסתייגויות בעמוד 47 שביקשתם שתהיה עליהן הצבעה אלקטרונית, אתם עומדים על זה? ההסתייגות של חברת הכנסת דליה איציק. יש שם סעיף אחד שלא גמרנו. אפשר שתהיה הצבעה ידנית? חבר הכנסת בוחבוט. לא. אז תהיה הצבעה ידנית.

חברי הכנסת, לא העירו את תשומת לבי לכך שהצבענו על הסעיף אף שלא הצבענו על חמש הסתייגויות. על כן אחזור על זה. אני חוזר להסתייגות של חבר הכנסת בוחבוט בעמוד 47. אנחנו חוזרים לעמוד 47 ומצביעים הצבעה ידנית.

**מיכאל איתן (הליכוד):**

אני מבקש לעשות הפסקה עד השעה 06:00. את כל הבעיות שלנו נתחיל לפתור בשעה 06:00.

### **היו"ר ש' וייס:**

בסדר גמור.

### **אברהם בורג (העבודה):**

מכיוון שיש הפסקה – – –

### **היו"ר ש' וייס:**

עד השעה 06:00, 21 דקות.

### **אברהם בורג (העבודה):**

ב-21 דקות אני לא אספיק להתפלל.

### **היו"ר ש' וייס:**

יש פה בעיה רצינית לחברים שלנו שרוצים להתפלל, ואנחנו מאוד מכבדים אותם. חבר הכנסת גדליה גל, מה דעתך? אדוני שר הפנים, עד מתי אתה מעריך את התפילה? הרב עזרן, בבקשה.

### **יוסף עזרן (ש"ס):**

06:30, אדוני.

### **היו"ר ש' וייס:**

עד 06:30. חבר הכנסת גדליה גל, מה הבעיה?

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אין בעיה.

## **היו"ר ש' וייס:**

אין בעיה. חברי הכנסת, עד 06:30 הפסקה.

חבר הכנסת איתן, תיגש רגע אל חבר הכנסת אורון ותקיימו התייעצות של דקה. תשבו פה. מה הוחלט? – הפסקה.

חברי הכנסת, הודעה: 1. אנחנו עושים עכשיו הפסקה למנוחה ולתפילה עד השעה 06:30; 2. אני מאוד מבקש מחברי הכנסת, בכל לשון של בקשה, לא לדחוף גפרורים או חפצים אחרים לכפתורי האלקטרוניקה, זה שיבש את כל המערכת. אנחנו ננסה לתקן. אבל להבא, אנא אל תעשו את זה; 3. אם מיישהו כועס עלי משום שהרמתי את קולי קצת בזמן ההצבעה, אני מתנצל בפני כולכם; 4. ארוחת בוקר ותפילה.

חבר הכנסת קצב, בבקשה.

## **משה קצב (הליכוד):**

שר האוצר נמצא פה. אני מסב את תשומת לבו לכך, שהממשלה כבר חמש שעות בלי תקציב. מה מעמד התקציב עכשיו?

## **היו"ר ש' וייס:**

כמו בשנה שעברה, שזה היה עד ל-2 בינואר.

(הישיבה נפסקה בשעה 05:40 ונתחדשה בשעה 06:31).

## **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו מחדשים את הישיבה.

אני מפנה אתכם לעמוד 53, לסעיף 24.

חבר הכנסת עובדיה עלי, אתם הודעתם על ביטול ההסתייגויות של חברי הכנסת מיכאל איתן, דן תיכון, יעקב שמאי, ונעמי בלומנטל. אנחנו מתחילים עכשיו הכול מחדש, או שזה נשאר?

### עובדיה עלי (הליכוד):

לא. אנחנו מבקשים הצבעה אלקטרונית.

### היו"ר ש' וייס:

עדיין אין. תודיעו לי מה.

### עובדיה עלי (הליכוד):

אמרנו לך – – –

### היו"ר ש' וייס:

לזה אני לא חוזר, כל זמן שלא תהיה הצבעה אלקטרונית.

אנו מתחילים עכשיו בעמוד 53. חברת הכנסת דליה איציק הורידה עכשיו את ההסתייגות. חבר הכנסת שלמה בוחבוט, עדיין מחפשים אותו בבניין.

### עובדיה עלי (הליכוד):

איך תיעשה ההצבעה?

### היו"ר ש' וייס:

בהנפת יד.

חברי הכנסת, אנחנו עושים מאמץ, כל הטכנאים שלנו והמהנדסים שלנו גויסו, חל שיבוש במערכת ההצבעה האלקטרונית. יש לנו בעיה, חברי הכנסת אחדים ניסו לחסוך לעצמם את המאמץ ועשו קיבוע, והוא גרם לנו נזק במערכת.

### קריאה:

אולי לא נלחץ על הכפתורים?

**היו"ר ש' וייס:**

לא, זה שאתם לוחצים, זה בסדר.

חברי הכנסת הצבעה ידנית.

**שר הפנים א' דרעי:**

אדוני היושב-ראש – – –

**היו"ר ש' וייס:**

כן, בבקשה, אדוני השר.

**שר הפנים א' דרעי:**

על דעת יושב-ראש סיעת הליכוד בכנסת, יש לנו שני חברים שעדיין מתפללים.

**משה קצב (הליכוד):**

זה בסדר, הם מקוזזים.

**היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, עמוד 53, סעיף 24 – משרד הבריאות.

הסתייגויות של חבר הכנסת יורם לס.

**יורם לס (העבודה):**

מסיר את ההסתייגויות.

### היו"ר ש' וייס:

הסתייגויות של חבר הכנסת קופמן.

### הצבעה

התיקון של חבר הכנסת קופמן לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 24 לא נתקבל.

ההצעה של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 1 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 2 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 3 של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 24 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 11 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 12 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 13 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 24 לא נתקבל.

הצעה 1 של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 2 של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 3 של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 24 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 24 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 24 לא נתקבל.

הצעה 2 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 24 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חברת הכנסת ל' לבנת לסעיף 24 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברת הכנסת ל' לבנת לסעיף 24 לא נתקבל.

התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 24 לא נתקבל.

הצעה 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 24 לא נתקבלה.

הצעה 4 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 24 לא נתקבלה.

סעיף 24, משרד הבריאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 56, סעיף 67 – בריאות.

#### הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 67 לא נתקבל.

ההצעה של חברי סיעת חד"ש לסעיף 67 לא נתקבלה.

ההצעה של חברי סיעת מד"ע לסעיף 67 לא נתקבלה.

סעיף 67, בריאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 57, סעיף 29 – משרד הבינוי והשיכון.

#### הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת י' וינונו לסעיף 29 לא נתקבלה.

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 29 לא נתקבל.

### **רענן כהן (העבודה):**

אני מסיר את הסתייגותי.

### **היו"ר ש' וייס:**

מסיר. אנו ממשיכים בהצבעת ההסתייגויות לסעיף 29 – משרד הבינוי והשיכון.

### **הצבעה**

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 11 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 29 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אני מבקש לא לעשות צחוק.

#### **היו"ר ש' וייס:**

לא, אנחנו לא עושים צחוק. איש לא עושה צחוק. עושים כל כך הרבה תנועות, אז אנשים מגוונים את זה.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

ההסתייגויות של חבר הכנסת שמאי עד עמוד 68 מבוטלות. כך לגבי ההסתייגויות של חבר הכנסת מיכאל איתן.

**היו"ר ש' וייס:**

עד איזה עמוד?

**עובדיה עלי (הליכוד):**

עד עמוד 68.

**היו"ר ש' וייס:**

אני חוזר להצבעה בעמוד 58, ההסתייגות השנייה של חבר הכנסת דן תיכון לסעיף 29.

הצבעה

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 29 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת שמאי הסיר את הסתייגותו, חבר הכנסת מיכאל איתן הסיר את הסתייגותו. אנו עוברים להסתייגויות של חבר הכנסת שאול עמור לסעיף 29.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו חוזרים על ההסתייגויות של חבר הכנסת שאול עמור מתיקון 4.

### הצבעה

תיקון 4 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ש' אמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 11 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 12 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 29 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לעמוד 59.

### **הצבעה**

ההצעה של חבר הכנסת ח' פורת לסעיף 29 לא נתקבלה.

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 29 לא נתקבל.

הצעה 1 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 29 לא נתקבלה.

תיקון 2 של חברי סיעת חד"ש לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 29 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 29 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 29 כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 29, משרד הבינוי והשיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לעמוד 60, סעיף 42 – מענקי בינוי ושיכון.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 42 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 42 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 42 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 42 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים להצבעה על התיקון של חברי סיעת מד"ע לסעיף 42.

## **קריאה:**

קריאה אחת לשלושתם.

## **היו"ר ש' וייס:**

בבקשה, קריאה אחת לשלושתם.

## **הצבעה**

הצעות 1, 2, 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 42 לא נתקבלו.

סעיף 42, מענקי בינוי ושיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לעמוד 61, סעיף 43 – המרכז למיפוי ישראל. אין הסתייגות, כי חבר הכנסת שמאי ויתר.

עכשיו נצביע בקריאה שנייה על סעיף 43, כהצעת הוועדה.

## **הצבעה**

סעיף 43, המרכז למיפוי ישראל, נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

נא להתקדם לעמוד 62, סעיף 28 – מחלקת עבודות ציבוריות.

## הצבעה

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 28 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 28 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 28 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי ויתר על הסתייגותו.

## הצבעה

הצעה 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 28 לא נתקבלה.

הצעה 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 28 לא נתקבלה.

## היו"ר ש' וייס:

עכשיו נצביע על סעיף 28, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה.

## הצבעה

סעיף 28, מחלקת עבודות ציבוריות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לעמוד 63, סעיף 70.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הצבעה אלקטרונית על ההצעה של חבר הכנסת סאלח טריף.

**היו"ר ש' וייס:**

נדמה לי שעוד אין לנו הצבעה אלקטרונית. אולי נמנה מונה או שנסמוך על ההתרשמות?

**עובדיה עלי (הליכוד):**

לא.

**היו"ר ש' וייס:**

אז נשאיר את ההצבעה הזאת עד שתהיה לנו הצבעה אלקטרונית. נא לרשום זאת.

חבר הכנסת עובדיה עלי, אתם רוצים על שתי ההסתייגויות של חבר הכנסת סאלח טריף להצביע הצבעה אלקטרונית, או רק על הראשונה?

**עובדיה עלי (הליכוד):**

רק על הראשונה. על סעיף 2 של חבר הכנסת טריף אפשר לקיים הצבעה רגילה.

הצבעה

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 70 לא נתקבל.  
התיקון של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 70 לא נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמואל אביטל מסיר את שתי הסתייגותיו לסעיף 70. חבר הכנסת אלי גולדשמידט מסיר את שתי הסתייגותיו לסעיף 70.

#### הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 70 לא נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול להצביע עבור סעיף 70, כי לא הצבענו על ההסתייגות הראשונה של חבר הכנסת טריף. נא לרשום שעוד לא הצבענו על סעיף 70 בקריאה שנייה, כדי שלא יהיו לנו חס וחלילה אי-הבנות.

עמוד 64.

#### הצבעה

תיקון 1 של חברי הכנסת ח' אורון, ר' אלול וג' גל לסעיף 70 נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות אושרה. מכיוון שהיו קריאות, אני מוכן לחזור על ההצבעה.

## קריאות:

---

## היו"ר ש' וייס:

הצבעה שנייה כבר עכשיו. אני חוזר. חברי הכנסת, נתבקשתי על-ידי יושב-ראש ועדת הכספים להצביע עוד הפעם.

## קריאות:

---

## היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, היו לנו כמה מקרים כאלה פה.

## יהושע מצא (הליכוד):

היתה הצבעה וההסתייגות אושרה. הודעת לפרוטוקול.

## היו"ר ש' וייס:

טוב, קדימה. ההסתייגות הראשונה של חבר הכנסת אורון אושרה.

הצבעה

הצעה 2 של חברי הכנסת ח' אורון, ר' אלול וג' גל לסעיף 70 נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 9 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 10 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 11 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 12 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 13 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 14 של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 70 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 70 לא נתקבל.

התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 70 לא נתקבל.

הצעה 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 70 לא נתקבלה.

הצעה 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 70 לא נתקבלה.

הצעה 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 70 לא נתקבלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

איננו יכולים להצביע על סעיף 70, כי חסרה לנו הצבעה על אחת משתי ההסתייגויות של סאלח טריף. נא לרשום שצריכים לחזור לזה.

עמוד 65, סעיף 80, כבישים. יש כאן הסתייגות של חבר הכנסת קהלני.

**אביגדור קהלני (העבודה):**

מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

אנחנו מצביעים על ההצעה של חבר הכנסת חנן פורת.

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ח' פורת לסעיף 80 לא נתקבלה.

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 80 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לתיקונים של חבר הכנסת תיכון.

**דן תיכון (הליכוד):**

מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

אנחנו מצביעים על סעיף 80, כבישים, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 80, כבישים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

סעיף 80, כבישים, כהצעת הוועדה, אושר בקריאה שנייה.

אנו עוברים לעמוד 66, סעיף 98, מינהל מקרקעי ישראל. חבר הכנסת איתן ביטל את ההסתייגויות שלו עד עמוד 68. יש כאן הצעה של חברי סיעת מד"ע.

### **הצבעה**

ההצעה של חברי סיעת מד"ע לסעיף 98 לא נתקבלה.

סעיף 98, מינהל מקרקעי ישראל, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לעמוד 67, סעיף 30, המשרד לקליטת העלייה.

### **הצבעה**

תיקון 1 של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ש' הלפרט לסעיף 30 לא נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ל' לבנת לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 30 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 30 לא נתקבל.

ההצעה של חבר הכנסת י' לוי לסעיף 30 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון א' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 30 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 30 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים להצבעה על התיקונים של חבר הכנסת שמאי.

### **משה קצב (הליכוד):**

הוא ויתר.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת מיכאל איתן ויתר. אנחנו מצביעים על סעיף 30 כולו כהצעת הוועדה בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 30, המשרד לקליטת העלייה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לעמוד 69, סעיף 33, משרד החקלאות. לסעיף זה יש תיקון של חבר הכנסת קהלני.

### **קריאה:**

הוא ויתר.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת אביטל.

### **קריאה:**

ויתר.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת גולדשמידט.

**אלי גולדשמידט (העבודה):**

מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לתיקון של חבר הכנסת סאלח טריף.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 33 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ח' פורת לסעיף 33 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

מה עם התיקונים של חבר הכנסת דן תיכון?

**דן תיכון (הליכוד):**

ויתר.

## היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מיכאל איתן ויתר. אנו עוברים לעמ' 70.

### הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת א' שפירא לסעיף 33 לא נתקבלה.

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 33 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 33 לא נתקבל.

הצעה 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 33 לא נתקבלה.

הצעה 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 33 לא נתקבלה.

תיקון 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 33 לא נתקבל.

תיקון 4 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 33 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

אנו מצביעים על סעיף 33 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 33, משרד החקלאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 71, סעיף 41, משק המים. לסעיף זה אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 41, משק המים, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לסעיף 72 בעמוד 72, חקלאות.

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 72 לא נתקבלה.

התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 72 לא נתקבל.

תיקון 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 72 לא נתקבל.

תיקון 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 72 לא נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 72 בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 72, חקלאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

יש לי כאן הודעה, שסיעת מד"ע ביקשה להצביע את ההסתייגויות שלה באופן מרוכז.

אנו עוברים לסעיף 73, מפעלי מים. אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 73, מפעלי מים, נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד 74, סעיף 34, משרד האנרגיה והתשתית.

הצבעה

התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 34 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 34 לא נתקבל.

### **סילבן שלום (הליכוד):**

אני מוותר על שני התיקונים.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנו ממשיכים הלאה.

### **הצבעה**

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 34 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 34 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 34 לא נתקבל.

### **יצחק לוי (מפד"ל):**

אני מבקש הערה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת יצחק לוי העיר קודם הערה שקיבלתי אותה. אני גם מיניתי אותו לראות האם אין כאן איזו עייפות שמשנה את התוצאות. נחזור על הצבעה על התיקונים של חבר הכנסת יגאל ביבי.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 34 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 34 לא נתקבל.

ההצעה של חברי סיעת מד"ע לסעיף 34 לא נתקבלה.

**היו"ר ש' וייס:**

נצביע עכשיו על סעיף 34 בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 34, משרד האנרגיה והתשתית, כהצעת הוועדה, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לעמוד 75, סעיף 31, הוצאות משק הדלק. יש כאן כמה תיקונים של חבר הכנסת סילבן שלום.

**סילבן שלום (הליכוד):**

אני מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת דן תיכון?

**דן תיכון (הליכוד):**

מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את סעיף 31, הוצאות משק הדלק.

הצבעה

סעיף 31, הוצאות משק הדלק, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנו עוברים לסעיף 36 בעמוד 76, משרד התעשייה והמסחר.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אנחנו מבקשים הצבעה אלקטרונית על ההצעות של חבר הכנסת סאלח טריף.

**היו"ר ש' וייס:**

בבקשה.

## הצבעה מס' 62

בעד ההצעה הראשונה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 36 – 25

נגד – 31

נמנעים – אין

ההצעה הראשונה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 36 לא נתקבלה.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אנו מבקשים הצבעה חוזרת על הסעיף הזה.

## הצבעה מס' 63

בעד ההצעה הראשונה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 36 – 32

נגד – 38

נמנעים – אין

ההצעה הראשונה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 36 לא נתקבלה.

## הצבעה מס' 64

בעד ההצעה השנייה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 36 – 30

נגד – 36

נמנעים – אין

ההצעה השנייה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 36 לא נתקבלה.

**לימור לבנת (הליכוד):**

אני מבקשת להוסיף את קולי בעד התיקון.

### היו"ר ש' וייס:

אני מוכן להוסיף את קולך. התוצאה היא 31 בעד, 36 נגד.

חברי הכנסת, אם עכשיו לא תהיו מרוכזים יהיו לנו שיבושים. הצבעה ידנית או אלקטרונית?

### עובדיה עלי (הליכוד):

ידנית.

### היו"ר ש' וייס:

הצבעה ידנית, הרי הכול נעשה כאן על-פי הסכם, ואני מברך על ההסכם.

חבר הכנסת סילבן שלום מוותר על ההסתייגות.

הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 36 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת שמאי מוותר על ההסתייגות.

### **הצבעה**

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 1 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 3 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 4 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 5 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 6 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 7 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

תיקון 8 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 36 לא נתקבל.

ההצעה של סיעת מד"ע לסעיף 36 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה בקריאה שנייה על סעיף 36, כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 36, משרד התעשייה והמסחר, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לעמוד 78, סעיף 38.

#### הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ג' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ד' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ה' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ו' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ז' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ח' של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 38 לא נתקבל.

#### עובדיה עלי (הליכוד):

אנחנו מבקשים הצבעה אלקטרונית על ההסתייגות של חבר הכנסת שאול עמור.

## היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

הצבעה מס' 65

בעד תיקון א' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 – 27

נגד – 37

תיקון א' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 לא נתקבל.

הצבעה מס' 66

בעד תיקון ב' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 – 27

נגד – 39

תיקון ב' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 לא נתקבל.

הצבעה מס' 67

בעד תיקון ג' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 – 24

נגד – 37

תיקון ג' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 לא נתקבל.

הצבעה מס' 68

בעד תיקון ד' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 – 29

נגד – 34

תיקון ד' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 לא נתקבל.

הצבעה מס' 69

בעד תיקון ה' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 – 27

נגד – 39

תיקון ה' של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 38 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת ביבי. הצבעה אלקטרונית או ידנית? ידנית.

הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 38 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 38 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת דן תיכון מוותר על ההסתייגות שלו. אני מעמיד להצבעה את סעיף 38, כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 38, תמיכות בענפי המשק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לעמוד 79, סעיף 76.

חבר הכנסת דן תיכון מסיר את ההסתייגות שלו. חבר הכנסת סילבן שלום מסיר את ההסתייגות שלו.

הצבעה

ההצעה של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 76 לא נתקבלה.

ההצעה של חבר הכנסת ג' שגב לסעיף 76 לא נתקבלה.

ההצעה של חברי סיעת חד"ש לסעיף 76 לא נתקבלה.

#### היו"ר ש' וייס:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 76, כהצעת הוועדה.

הצבעה

סעיף 76, פיתוח התעשייה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לעמוד 80, סעיף 37.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אנחנו מבקשים הצבעה אלקטרונית על ההסתייגות של חבר הכנסת טריף.

#### **היו"ר ש' וייס:**

הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 70

בעד ההצעה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 37 – 29

נגד – 39

נמנעים – 1

ההצעה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 37 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת קהלני מוותר על ההסתייגות שלו. חבר הכנסת אלי גולדשמידט מוותר על ההסתייגות שלו.

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אנחנו מבקשים שמעכשיו כל הצבעה תהיה אלקטרונית.

## היו"ר ש' וייס:

בבקשה, תוכלו עוד להודיע לי הודעות אחרות.

כולם יושבים? אפשר להתחיל. מוכנים, היכון, רוץ.

הצבעה מס' 71

בעד תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 37 – 27

נגד – 40

נמנעים – אין

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 37 לא נתקבל.

הצבעה 72

בעד תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 37 – 26

נגד – 41

נמנעים – אין

תיקון 2 של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 37 לא נתקבל.

הצבעה מס' 73

בעד תיקון א' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 37 – 23

נגד – 39

נמנעים – 1

תיקון א' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 37 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוצרים לרגע. מה העניין, חבר הכנסת קצב?

### **שר הבריאות ח' רמון:**

אם יש בשורה טובה...

### **משה קצב (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אפילו השר רמון, בשמה של הממשלה, מרשה לי לומר, שהואיל שיום שישי הוא יום קצר, ואנחנו כבר נמצאים בשנת 1993, ועדיין אין לממשלה תקציב – – –

### **אלי דיין (העבודה):**

באשמתכם.

### **היו"ר ש' וייס:**

הו, מתחיל עכשיו ויכוח.

### **משה קצב (הליכוד):**

יש מי שמנהל את ענייני המדינה, חבר הכנסת דיין, וזו הממשלה. ולממשלה אין תקציב. תפקידנו להתנגד להצעות התקציב של הממשלה, שאנחנו חולקים על המדיניות שלה. התקציב הוא תקציב שגוי, התקציב מבטא מדיניות שגויה, חבר הכנסת אלי דיין. אנחנו לא תומכים במדיניות הממשלה, ולכן אנחנו מתנגדים לתקציב. אל תאמר לנו: באשמתכם. אתם מנהלים את העניינים בצורה גרועה, וזו הסיבה להתנגדות שלנו.

## היו"ר ש' וייס:

מה ההצעה, אדוני?

## משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הצעת התקציב כוללת בתוכה מאות רבות של הסתייגויות, בתוכן גם של חברי הקואליציה. הסדר הטוב מחייב הצבעה על כל סעיף וסעיף, על כל הסתייגות והסתייגות. אף-על-פי-כן, הואיל ואנחנו כבר ב-1993 ואין לממשלה תקציב, אנחנו מסירים את ההסתייגויות של חברי הכנסת של הליכוד עד עמוד 86, כדי להאיץ את תהליך ההצבעה ולאפשר דיון מזורז יותר באישור התקציב.

## היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אנחנו מודים. קדימה, חברי הכנסת, נא לשוב למקומותיכם. עמוד 80. בינתיים אני מבקש ממזכיר הכנסת לסייע לי לחזור לסעיפים שלא הספקנו להצביע עליהם קודם, כי לא היתה הצבעה אלקטרונית. עמ' 80, אדוני השר המקשר, כל דקה של הממשלה בלי תקציב זה נזק, תעזור לי למהר.

ההסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון נופלות. הסתייגות ב' של חבר הכנסת ביבי. חבר הכנסת ביבי, אתה מסיר או לא? אנחנו עוברים להצבעה ידנית.

הצבעה

תיקון ב' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 37 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לעמ' 81, הצבעה על ההסתייגויות של חבר הכנסת פלד.

## הצבעה

תיקון 1 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 37 לא נתקבל.

תיקון 2 של חבר הכנסת מ' פלד לסעיף 37 לא נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להצבעה על ההסתייגות של חברי סיעת מד"ע.

## הצבעה

ההצעה של חברי סיעת מד"ע לסעיף 37 לא נתקבלה.

## היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים עכשיו על סעיף 37, קריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

## הצבעה

סעיף 37, משרד התיירות, כהצעת הוועדה נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים לעמוד הבא, סעיף 78 – תיירות.

## הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 78 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 78 לא נתקבל.

ההצעה הראשונה של של חברי סיעת חד"ש לסעיף 78 לא נתקבלה.

ההצעה השנייה של חברי סיעת חד"ש לסעיף 78 לא נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות של חבר הכנסת דן תיכון איננה, כי יש ויתור של סיעת הליכוד.

נצביע על סעיף 78, קריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

## הצבעה

סעיף 78, תיירות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי דיין, אני רוצה לשאול אותך איזו שאלה.

### אלי דיין (העבודה):

אני מבקש למסור הודעה.

**היו"ר ש' וייס:**

בבקשה. אולי אתה גם תוותר על ההסתייגויות של מפלגת העבודה.

**אלי דיין (העבודה):**

בשם הקואליציה אנחנו מורידים את כל ההסתייגויות של סיעות העבודה, מרצ וש"ס עד הסוף, וזאת כדי להקל על אנשי הליכוד, שהתעייפו.

**משה קצב (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש – – –

**היו"ר ש' וייס:**

כן, חבר הכנסת קצב, מה הבעיה?

**משה קצב (הליכוד):**

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לשאול את חברי סיעת העבודה, במה שונה הודעה זו מכל ההודעות של מפלגת העבודה מאז תחילת ההצבעות על התקציב.

**היו"ר ש' וייס:**

תן תשובה.

**קריאה:**

— — —

### היו"ר ש' וייס:

לא, לא, היו הסתייגויות של חברי הכנסת טריף ושל חבר הכנסת בוחבוט.

### אלי דיין (העבודה):

אין שוני.

### היו"ר ש' וייס:

אין שוני, גמרנו.

### עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש בעיה.

### היו"ר ש' וייס:

מה הבעיה, חבר הכנסת עובדיה עלי? למיקרופון, בבקשה, העיקר מהר.

### עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו חייבים לשמור על התקנון. חבר כנסת שמגיש הסתייגות מגיש הסתייגות אישית, ורק הוא מוסמך לבטל אותה. חברי כנסת שאינם נוכחים, אי-אפשר לבטל את ההסתייגויות שלהם.

### היו"ר ש' וייס:

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת עובדיה עלי: כאשר אתם הודעתם על כך שאתם מסירים את כל ההסתייגויות של חברי הליכוד, האם כל המסתייגים מטעם הליכוד היו כאן? אני מאמין.

### עובדיה עלי (הליכוד):

תרשה לי רגע, אתה שמת לב – – –

**היו"ר ש' וייס:**

אני מאמין.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

תרשה לי רגע.

**היו"ר ש' וייס:**

בבקשה.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אתה שמת לב שבמשך כל ההצבעות, חבר כנסת מהליכוד שלא היה נוכח, לא הסרנו את ההסתייגות שלו.

**היו"ר ש' וייס:**

נכון. עכשיו כולם פה?

**עובדיה עלי (הליכוד):**

סליחה, ומי שלא נמצא כאן, אני מבקש להצביע על ההסתייגויות שלו, והכול בהצבעות אלקטרוניות.

**היו"ר ש' וייס:**

בסדר, תודה. אז רק תפנו את תשומת לבי.

**דב שילנסקי (הליכוד):**

הערה נוספת, אדוני היושב-ראש.

**היו"ר ש' וייס:**

כן, בבקשה.

**דב שילנסקי (הליכוד):**

יושב-ראש הקואליציה לא יכול להודיע על הורדת ההסתייגויות של כל הקואליציה. כל סיעה צריכה להודיע בנפרד.

**היו"ר ש' וייס:**

נכון, אני אשאל כל סיעה. תודה רבה.

**אלי דיין (העבודה):**

בהסכמתן.

**היו"ר ש' וייס:**

רבותי, תאמינו לי שנתגבר על זה. הרי כל אחד רוצה להוסיף פה משפט, אני נותן להם.

סעיף 78 כבר אושר בקריאה שנייה.

אנו עוברים לעמוד 83, סעיף 40 – משרד התחבורה.

**עובדיה עלי (הליכוד):**

אנחנו מבקשים הצבעות אלקטרוניות.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת סאלח טריף איננו באולם. נצביע על ההסתייגויות שלו.

הצבעה מס' 74

בעד ההצעה הראשונה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 40 – 35

נגד – 35

נמנעים – אין

ההצעה הראשונה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 40 לא נתקבלה.

**היו"ר ש' וייס:**

35 בעד, 35 נגד, ההסתייגות לא אושרה. תיקו, ההסתייגות הוסרה.

**יוסף עזרן (ש"ס):**

אדוני היושב-ראש, רציתי להצביע נגד.

**היו"ר ש' וייס:**

נגד – 36. זו ממילא אותה תוצאה.

**קריאה:**

---

**היו"ר ש' וייס:**

לא לתת לי עכשיו עצות, בזמן ההצבעה. אני מוסיף את קולו של חבר הכנסת עזרן, וזה 36 מול 35, זו אותה תוצאה, אבל אני מתקן למען ההיסטוריה הפרלמנטרית.

## הצבעה מס' 75

בעד ההצעה השנייה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 40 – 35

נגד – 37

נמנעים – אין

ההצעה השנייה של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 40 לא נתקבלה.

**היו"ר ש' וייס:**

35 בעד, 37 נגד.

**יוסף עזרון (ש"ס):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

מייד אטפל בזה. טכנאי ייגש ויעזור. אני מוסיף את קולך. מה רצית להצביע?

**יוסף עזרון (ש"ס):**

נגד.

**היו"ר ש' וייס:**

אם כן, 38 מול 35. ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו לקצב קצת יותר אטי. האם חבר הכנסת ונונו הגיע? כיוון שהוא לא הגיע, אנחנו נצביע על ההסתייגות שלו.

## הצבעה מס' 76

בעד הצעה 1 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 – 32

נגד – 39

נמנעים – אין

הצעה 1 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 לא נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

32 בעד, 39 נגד, אין נמנעים, ההסתייגות הוסרה.

## הצבעה מס' 77

בעד תיקון 2 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 – 24

נגד – 41

נמנעים – אין

תיקון 2 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

24 בעד, 41 נגד, ההסתייגות הוסרה.

## הצבעה מס' 78

בעד תיקון 3 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 – 25

נגד – 41

נמנעים – אין

תיקון 3 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

25 בעד, 41 נגד, ההסתייגות הוסרה.

הצבעה מס' 79

בעד תיקון 4 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 – 15

נגד – 50

נמנעים – אין

תיקון 4 של חבר הכנסת י' ונונו לסעיף 40 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

בעד – 15, נגד – 50, ההסתייגות הוסרה.

על ההסתייגויות של חבר הכנסת דן תיכון איננו מצביעים, כי הודיעו על ויתור.

חבר הכנסת יגאל ביבי, אתה רוצה הצבעה אלקטרונית?

הצבעה מס' 80

בעד התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 40 – 32

נגד – 42

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 40 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

בעד – 32, נגד – 42, ההסתייגות הוסרה.

הצבעה מס' 81

בעד התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 40 – 16

נגד – 40

נמנעים – 1

התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 40 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

16 בעד, 40 נגד, אחד נמנע, ההסתייגות הוסרה.

חבר הכנסת שמאי הסיר את הסתייגותו.

אנחנו מצביעים עכשיו על סעיף 40, קריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 82

בעד סעיף 40, כהצעת הוועדה – 44

נגד – 28

נמנעים – אין

סעיף 40, משרד התחבורה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

44 בעד, 28 נגד, אני מודיע שהסעיף אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו לעמוד 84, סעיף 79.

הצבעה מס' 83

בעד תיקון א' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 79 – 32

נגד – 40

נמנעים – אין

תיקון א' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 79 לא נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אני מבקש שקט, הרעש משפיע על האלקטרוניקה. בעד – 32, נגד – 40, ההסתייגות הוסרה.

הצבעה מס' 84

בעד תיקון ב' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 79 – 29

נגד – 39

נמנעים – אין

תיקון ב' של חבר הכנסת י' ביבי לסעיף 79 לא נתקבל.

#### **קריאה:**

---

#### **היו"ר ש' וייס:**

בשתי הצבעות זה יעבוד. אפשר להדריך שם את חברי הכנסת שיעוד לא למדו.

בעד – 29, נגד – 39, ההסתייגות הוסרה.

חבר הכנסת דן תיכון ויתר על ההסתייגויות שלו, גם חבר הכנסת מיכאל איתן.

הצבעה מס' 85

בעד הצעה 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 79 – 25

נגד – 47

נמנעים – 1

הצעה 1 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 79 לא נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

כל חבר כנסת שמצביע על בעיות, אחד הטכנאים ייגש אליו ויסביר לו שמצביעים בשתי ידיים. תודה רבה. נא להדריך את חברי הכנסת שם. לא להתבייש. אם למישהו לא הולך, זאת לא בוושה להזמין טכנאי.

בעד – 25, נגד – 47, נמנע אחד. ההסתייגות הוסרה.

הצבעה מס' 86

בעד הצעה 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 79 – 22

נגד – 39

נמנעים – 2

הצעה 2 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 79 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

בעד – 22, נגד – 39, שניים נמנעו. ההסתייגות הוסרה.

אנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 79, קריאה שנייה, כהצעת הוועדה. כל אחד ישב במקומו. הנה יש בשורה, הגיעו חברי כנסת שלא היו כאן. יש בשורות בבוקר.

הצבעה מס' 87

בעד סעיף 79, כהצעת הוועדה – 42

נגד – 23

נמנעים – אין

סעיף 79, תחבורה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

42 בעד, 23 מתנגדים, אין נמנעים, הסעיף אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

אנו עוברים לעמוד 85. לסעיף 95 אין הסתייגות, כיוון שחבר הכנסת מיכאל איתן הסיר את הסתייגותו. מי תומך בסעיף 95 בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה?

הצבעה מס' 88

בעד סעיף 95 – 42

נגד – 32

נמנעים – אין

סעיף 95, נמל יפו, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

42 תומכים, 32 מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך אני מודיע שסעיף 95 אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

נעבור לעמוד הבא, עמוד 86, סעיף 39.

#### **משה קצב (הליכוד):**

---

#### **היו"ר ש' וייס:**

דן תיכון הסיר, מיכאל איתן הסיר, יעקב שמאי הסיר.

#### **יעקב שמאי (הליכוד):**

---

#### **היו"ר ש' וייס:**

משה קצב אמר לי משהו. תחליטו מי הדובר שלכם, בבקשה.

**משה קצב (הליכוד):**

הסרנו.

**היו"ר ש' וייס:**

הסרתם.

יש לי שלוש גרסאות של הליכוד. נא להחליט. אני אקבל אחת מהן. מי מוסמך להודיע בשם הליכוד? חבר הכנסת קצב ראש הסיעה.

**משה קצב (הליכוד):**

על סעיף 6, עניין ערוץ-2 – – –

**היו"ר ש' וייס:**

יש לי בקשה. מכיוון שיושב-ראש סיעת הליכוד כאן, אם יהיו שלושה דוברים, אני אסתמך על ראש הסיעה. בסדר?

**משה קצב (הליכוד):**

מקובל.

**היו"ר ש' וייס:**

בבקשה.

**משה קצב (הליכוד):**

בסעיף 6, על עניין הערוץ-2 אנחנו מבקשים לקיים הצבעה.

### **קריאה:**

אלקטרונית.

### **היו"ר ש' וייס:**

הצבעה אלקטרונית, אישית או ידנית?

### **קריאה:**

אישית.

### **היו"ר ש' וייס:**

אדוני יושב-ראש הסיעה, מהי תשובתך?

### **משה קצב (הליכוד):**

אלקטרונית.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, הודעה: אם יהיו חילוקי דעות בתוך סיעות הבית, ראש הסיעה או ממלא-מקומו הקבוע קובעים לגבי.

סעיף 39, הסתייגות 6 של חבר הכנסת דן תיכון.

הצבעה מס' 89

בעד הצעה 6 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 39 – 31

נגד – 37

נמנעים – אין

הצעה 6 של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 39 לא נתקבלה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת איתן הסיר את ההסתייגות, חבר הכנסת שמאי הסיר את ההסתייגות. הצבעה על ההסתייגויות של חברי סיעת מד"ע.

### **אורי אור (העבודה):**

מצביעים הכול יחד.

### **היו"ר ש' וייס:**

הוא אמר לי שעל הכול יחד, אם כן, זה כולל את שלושת התיקונים.

הצבעה מס' 90

בעד תיקונים 1, 2, 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 39 – 15

נגד – 39

נמנעים – 1

תיקונים 1, 2, 3 של חברי סיעת מד"ע לסעיף 39 לא נתקבלו.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 39, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה, בלי כל ההסתייגויות.

הצבעה מס' 91

בעד סעיף 39, כהצעת הוועדה – 45

נגד – 32

נמנעים – אין

סעיף 39, משרד התקשורת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לעמוד 87, סעיף 81. חבר הכנסת דן תיכון ויתר. חבר הכנסת שאול עמור? מהי ההודעה של הסיעה?

#### **עובדיה עלי (הליכוד):**

אנחנו מבקשים הצבעה אלקטרונית.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אדוני יושב-ראש הסיעה, מה עם שאול עמור?

#### **משה קצב (הליכוד):**

אם אני רשאי להכריע, אני מודיע על הצבעה אלקטרונית.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אני מקבל במקרה זה ללא ויכוח.

אנחנו מצביעים על סעיף 81, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 92

בעד סעיף 81 – 52

נגד – 30

נמנעים – אין

סעיף 81, תקשורת, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

נא לעבור לעמוד 88, סעיף 96. חבר הכנסת דן תיכון ויתר?

**דן תיכון (הליכוד):**

כן.

**היו"ר ש' וייס:**

אני מצביע עכשיו על סעיף 96, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 93

בעד סעיף 96 – 44

נגד – 33

נמנעים – אין

סעיף 96, משרד התקשורת, נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 89, סעיף 32. הסתייגות של חברי הכנסת שמואל אביטל ואלי גולדשמידט. ויתרו. חבר הכנסת דן תיכון, מה המצב?

## **קריאה:**

ויתר.

## **היו"ר ש' וייס:**

הצבעה בקריאה שנייה על סעיף 32, כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 94

בעד סעיף 32 – 45

נגד – 26

נמנעים – אין

סעיף 32, תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי, נתקבל.

## **היו"ר ש' וייס:**

נעבור לעמוד 90. בעמוד זה אין הסתייגויות. מי בעד סעיף 44, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה?

הצבעה מס' 95

בעד סעיף 44 – 40

נגד – 31

נמנעים – אין

סעיף 44, סבסוד אשראי, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לעמוד 91. חברי הכנסת, סעיף 97. דן תיכון ויתר?

### דן תיכון (הליכוד):

כן.

### היו"ר ש' וייס:

אנחנו מצביעים עכשיו על סעיף 97, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 96

בעד סעיף 97 – 44

נגד – 32

נמנעים – אין

סעיף 97, חשבונות הסחר הממשלתי, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

נא לעבור לעמוד 92, משרד הביטחון, סעיף 15. אברהם הירשזון, רוצה הצבעה?

### אברהם הירשזון (הליכוד):

מוותר.

### היו"ר ש' וייס:

שטרית ויתר. רענן כהן?

**רענן כהן (העבודה):**

מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

אברהם פורז?

**אברהם פורז (מרצ):**

מוותר.

**היו"ר ש' וייס:**

הצבעה אלקטרונית על ההסתייגות של חברי סיעת חד"ש.

הצבעה מס' 97

בעד התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 15 – 11

נגד – 53

נמנעים – 6

התיקון של חברי סיעת חד"ש לסעיף 15 לא נתקבל.

**היו"ר ש' וייס:**

הסתייגות של חברי סיעת מד"ע.

## הצבעה מס' 98

בעד התיקון של חברי סיעת מד"ע לסעיף 15 – 5

נגד – 64

נמנעים – 3

התיקון של חברי סיעת מד"ע לסעיף 15 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 15, כהצעת הוועדה, בקריאה שנייה.

### בנימין נתניהו (הליכוד):

---

### היו"ר ש' וייס:

לסעיף הקודם, אני מבקש לרשום בפרוטוקול שחבר הכנסת בנימין נתניהו נמנע.

## הצבעה מס' 99

בעד סעיף 15, כהצעת הוועדה – 38

נגד – 21

נמנעים – אין

סעיף 15, משרד הביטחון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

נא לעבור לעמוד הבא, עמוד 93, סעיף 16. אין הסתייגויות.

הצבעה מס' 100

בעד סעיף 16 – 45

נגד – 29

נמנעים – אין

סעיף 16, הוצאות חירום אזרחיות, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים לסעיף 17. ההסתייגות של מיכאל איתן לא קיימת, כי הוא ויתר. אנחנו מצביעים על הסעיף.

הצבעה מס' 101

בעד סעיף 17 – 44

נגד – 32

נמנעים – אין

סעיף 17, השתתפות בהוצאות המינהל האזרחי, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 95, סעיף 47. אין הסתייגויות. מי בעד הסעיף בקריאה שנייה?

הצבעה מס' 102

בעד סעיף 47 – 42

נגד – 32

נמנעים – אין

סעיף 47, רזרבה כללית, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 96, סעיף 48. אין הסתייגויות. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 103

בעד סעיף 48 – 44

נגד – 32

נמנעים – אין

סעיף 48, רזרבה לקליטת עלייה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

נא לעבור לעמוד 97, לתוספת השלישית – רשימת עודפים מיוחדים. הערה: כל שינוי באחד הסעיפים משמעותו שינוי מקביל בסעיף 47, רזרבה כללית. אין הסתייגויות. מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה מס' 104

בעד התוספת השלישית – 39

נגד – 27

נמנעים – 1

התוספת השלישית, רשימת עודפים מיוחדים, נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת יש לנו עוד תוספות. נא לחזור לעמוד 63, להסתייגות של חבר הכנסת סאלח טריף. אני זוכר שסיעת הליכוד ביקשה הצבעה אלקטרונית לתיקון 1. מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה מס' 105

בעד תיקון 1 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 70 – 33

נגד – 40

נמנעים – 1

תיקון 1 של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 70 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

בסעיף 70 התקבלו שתי הסתייגויות של חבר הכנסת אורון. אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את סעיף 70, בתוספת שתי הסתייגויות של חיים אורון, כפי שהן מופיעות בראש עמוד 64. מי בעד?

הצבעה מס' 106

בעד סעיף 70, עם התיקונים שנתקבלו – 49

נגד – 25

נמנעים – אין

סעיף 70, שיכון, עם התיקונים שנתקבלו, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את יושב-ראש ועדת הכספים להביא את חוק התקציב, בבקשה.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אין צורך.

### **היו"ר ש' וייס:**

אתה צריך להביא את חוק התקציב. אתה מרשה שאני אביא אותו בשמך? בוא עלה לרגע לדוכן, תאמר מלה אחת, זה מקובל.

### **שר החוץ ש' פרס:**

לא צריך.

### **היו"ר ש' וייס:**

אדוני שר החוץ, באמת, אני יכול להביא את זה בלי יושב-ראש ועדת הכספים? אני יודע שזה מעיק קצת. יש פה אנשים שיושבים חמישה ימים, נשב עוד שתי דקות. נעשה את זה מהר, אני מבטיח.

בבקשה, יושב-ראש ועדת הכספים. חבר הכנסת גדליה גל ידוע בתמציתיותו.

### **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אודה לכם אם תצביעו בעד חוק התקציב. תודה.

### **היו"ר ש' וייס:**

נאום נהדר, תודה רבה.

### **שר הבריאות ח' רמון:**

זה נאום שלא יישכח.

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצבעה על ההסתייגויות לחוק התקציב.

תחילה נצביע על ההסתייגויות לשם החוק. הסתייגות של חברי הכנסת אלי דיין, חיים אורון, חיים קופמן ועובדיה עלי.

### קריאה:

מסירים.

### היו"ר ש' וייס:

הסרתם? בסדר.

אנו עוברים להצבעה על סעיף 1, אין לו הסתייגויות. מי בעד?

הצבעה מס' 107

בעד סעיף 1 – 41

נגד – 31

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

סעיף 1 אושר.

לסעיף 2 הסתייגות של חברי הכנסת זיאד, גוז'נסקי ומחאמיד. מי בעד? מי נגד?

## הצבעה מס' 108

בעד התיקון של חברי הכנסת ת' זיאד, ת' גוז'נסקי וה' מחאמיד לסעיף 2 – 4

נגד – 66

נמנעים – 4

התיקון של חברי הכנסת ת' זיאד, ת' גוז'נסקי וה' מחאמיד לסעיף 2 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

לאותו סעיף, הסתייגות של חבר הכנסת חיים קופמן. מי בעד? מי נגד?

## הצבעה מס' 109

בעד התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 2 – 28

נגד – 44

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 2 לא נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה.

חברי הכנסת, אנו עוברים עכשיו להצבעה על סעיף 2, כהצעת הוועדה, בלי ההסתייגויות אשר לא נתקבלו, כאמור. נא להצביע.

## הצבעה מס' 110

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 44

נגד – 27

נמנעים – אין

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### היו"ר ש' וייס:

44 בעד, 27 נגד, אין נמנעים, סעיף 2 אושר בקריאה שנייה.

לסעיפים 6-3 אין הסתייגויות. נצביע על שלוששתם בקריאה שנייה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 111

בעד סעיפים 6-3 – 43

נגד – 33

נמנעים – אין

סעיפים 6-3 נתקבלו.

### היו"ר ש' וייס:

43 בעד, 33 נגד, אין נמנעים. לפיכך אני קובע שסעיפים 6-3 נתקבלו בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה.

לסעיף 7 יש הסתייגות של חברי הכנסת יעקב שמאי ועובדיה עלי. נא להצביע.

הצבעה מס' 112

בעד התיקון של חברי הכנסת י' שמאי וע' עלי לסעיף 7 – 26

נגד – 49

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת י' שמאי וע' אלי לסעיף 7 לא נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

26 בעד, 49 נגד, אין נמנעים. אני מודיע בזאת שההסתייגות נדחתה.

אני מצביע על סעיף 7 בחוק התקציב בקריאה שנייה, כרצון הוועדה. חברי הכנסת, בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 113

בעד סעיף 7, כהצעת הוועדה – 43

נגד – 32

נמנעים – אין

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

### **היו"ר ש' וייס:**

43 בעד, 32 נגד, אין נמנעים. אני מודיע בזאת שסעיף 7 אושר, כהצעת הוועדה.

לסעיפים 8-11 אין הסתייגויות. נא להצביע.

הצבעה מס' 114

בעד סעיפים 11-8 – 44

נגד – 31

נמנעים – אין

סעיפים 11-8 נתקבלו.

### **היו"ר ש' וייס:**

44 בעד, 31 נגד, אין נמנעים. אני מודיע שסעיפים אלה אושרו בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

מכיוון שבהצעת התקציב נתקבלה הסתייגות בקריאה שנייה של חבר הכנסת אורון, האם שר האוצר רוצה להתייחס לעניין או שאפשר לעבור לקריאה השלישית.

### **שר האוצר א' שוחט:**

אפשר לעבור.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, נא לא להתפזר כי עלינו עוד לאשר צו, ואלה הסדרים של חוקי התקציב.

אני מבקש מכם עכשיו להצביע על חוק התקציב לשנת הכספים 1993, התשנ"ג–1992, בקריאה שלישית ואחרונה. בבקשה.

הצבעה מס' 115

בעד החוק – 44

נגד – 36

נמנעים – אין

חוק התקציב לשנת הכספים 1993, התשנ"ג–1992, נתקבל.

## היו"ר ש' וייס:

44 תומכים, 36 מתנגדים, אפס נמנעים. אני מודיע בזאת שחוק התקציב לשנת הכספים 1993 אושר בקריאה שלישית, בשעה טובה. יש לנו תקציב לשנת 1993. לא להתפזר.

## החלטה בדבר אישור הוראות בצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"ים ומוסדות כספיים), התשנ"ג-1993

## היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון מבקש לדבר? תקבל דקה.

## דן תיכון (הליכוד):

אני מוותר.

## היו"ר ש' וייס:

אתה מוותר? בבקשה, יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, בוודאי תדבר גם בשמו של חבר הכנסת דן תיכון.

חברי הכנסת, לפני שנערוך את ההצבעה האחרונה בעוד דקה ממש, אני רוצה להודות לכל עובדי הבית אשר בשבוע האחרון ליוו אותנו בעבודה מפרכת יום ולילה, מן המסד ועד הטפחות: הסדרנים, משמר הכנסת, עובדי מפעל השכפול שלנו, הקצרניות, עובדי הניקיון, הרופא, האחיות, המזכיר, שני סגני המזכיר, הטכנאים – כולם יהיו ברוכים.

אני רוצה להודיע הודעה משמחת. אני מקווה שלא תהיה התנגדות, ואני אבקש את הסיוע שלכם בוועדת הכנסת, אם זה יהיה כרוך בהוצאה תקציבית צנועה מאוד. אני ביקשתי ממזכיר הכנסת ומסגניו לפעול מהר מאוד כדי לבצע את המפעל הצנוע הבא למען אותם עובדים שעבדו אתנו: אנחנו נוציא אותם לסוף שבוע, למעין השתלמות ונופש כפיצוי וכתשורה מטעם הכנסת. תודה רבה.

## אברהם בורג (העבודה):

גם את חברי הכנסת שהיו פה.

## **היו"ר ש' וייס:**

גם את חברי הכנסת שהיו פה, בסדר.

אני מזמין את יושב-ראש ועדת הכספים, בבקשה.

## **גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):**

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לאישור הכנסת צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשנ"ג-1992, המפחית את שיעור מס השכר והרווח החל על מוסד כספי מ-18% ל-17%, ואת שיעור מס השכר החל על מלכ"רים מ-9% ל-8.5%, החל מהשכר המשתלם בעד עבודה בחודש ינואר 1993.

צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשנ"א-1991 – בטל.

אדוני היושב-ראש, אודה לך אם תעמיד להצבעה את הצו.

## **היו"ר ש' וייס:**

חברי הכנסת, אנו מקיימים הצבעה אלקטרונית. נא לשבת.

מי תומך בצו שהביא לפנינו יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 116

בעד ההחלטה – 69

נגד – 1

נמנעים – 1

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשנ"ג–1993, נתקבלה.

### **היו"ר שי וייס:**

69 בעד, אחד נגד, אחד נמנע. אני מודיע בזאת שהצו אושר.

בוקר טוב, שבת שלום, תודה לכם.

הישיבה הבאה תיפתח ביום שני הקרוב, כרגיל. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 07:39.